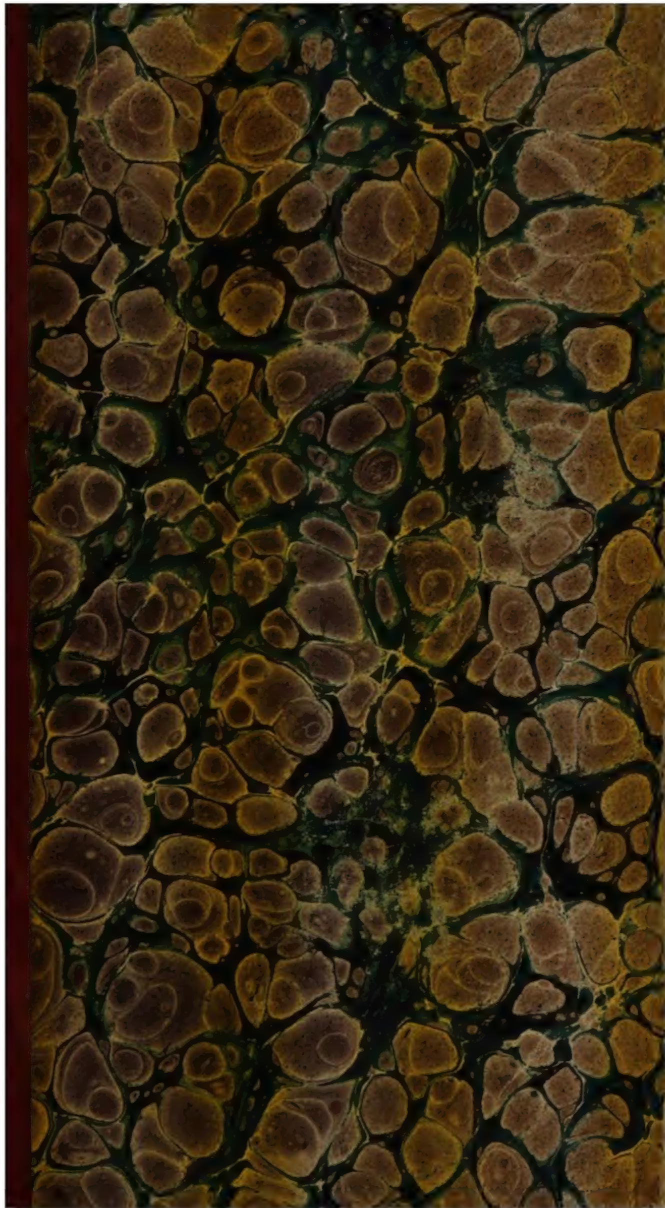
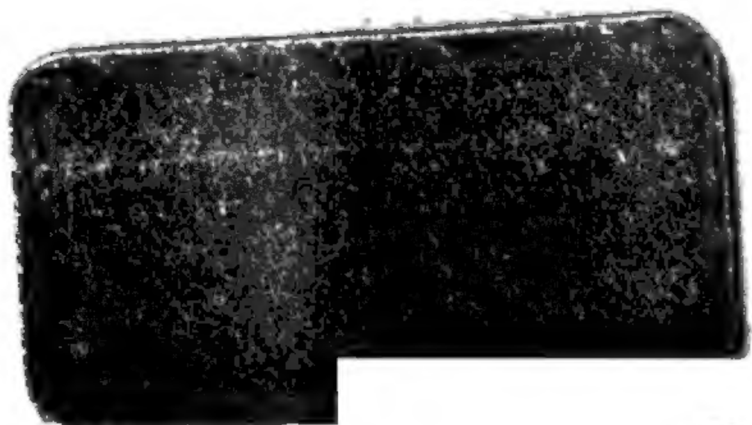

THEOLOGIA MORALIS

DIVI ALPHONSI DE LIGORIO

EPISCOPI S. AGATHÆ GOTHORUM, ET RECTORIS MAJORIS CONGREGATIONIS SS. REDEMPTORIS,

ADJUNCTA IN CALCE PERUTILI INSTRUCTIONE AD PRAXIM CONFESSARIORUM,

UNA CUM ILLUSTRISSIMI AC REVERENDISSIMI

JOANNIS DOMINICI MANSI ARCHIEPISCOPI LUCENSIS

EPITOME DOCTRINÆ MORALIS, ET CANONICÆ EX OPERIBUS BENEDICTI XIV.

EDITIO NOVISSIMA NEAPOLITANA,

IN QUA PRÆTER EA OMNIA, QUÆ IN CETERIS ADDITA FUERE,

Auctor ipse plura olim reformavit, aliquibus sententiis clarius explicatis, aliis de novo additis, aliis re melius perpensa immutatis, et novas animadversiones magni ponderis adjecit.

TOMUS SEXTUS.

NEAPOLI, 1841.
EX TYPOGRAPHIA SIMONIANA.
Superiorum Permissu ac Privilegio.

LIBER VI.

DE SACRAMENTIS.

HAbebit hic Liber Tractatus sex: 1. Agetur de Sacramentis in genere. 2. de Baptismo, et Confirmatione. 3. de Eucharistia. 4. de Pœnitentia. 5. de Extrema Unctione, et Ordine. 6. de Matrimonio.

TRACTATUS I.

DE SACRAMENTIS IN GENERE.

CAPUT I.

De natura Sacramenti novæ Legis.

DUBIUM I.

Quid sit Sacramentum?

1. *Quomodo definiatur Sacramentum? et quæ requirantur ad essentiam Sacramenti?*
2. *Alia communiter definitio Sacramenti.*
3. *An fuerint vera Sacramenta Sacrificia, Figuræ, et Sacramenta veteris legis?*
4. *Quid notandum de Circumcisione?*
5. *Quæ alia excludantur a ratione Sacramenti.*
6. *Plura notanda circa Sacramenta. Et quotupliciter Sacramenta distinguantur?*
7. *An Sacramenta causent gratiam physice, vel moraliter?*

1. » REsp. Est res sensibilis, quæ ex stabi-
» li institutione Christi vim habet sanctitatis,
» sive gratiæ justificantis efficiendæ, et per con-
» sequens significandæ.

Unde resolves.

» 1. Ad essentiam sacramenti requiri tria
» 1. ut sit signum stabile. 2. Ut significet ve-
» ram sanctitatem. 3. Ut eamdem efficiat ex ope-
» re operato, idest usu suo, et applicatione, per
» propriam efficaciam, et non ex opere operan-
» tis, sive per actum, aut dispositionem mini-
» strantis, vel suscipientis: quæ, etsi ad effe-
» ctum Sacramenti requiratur, non tamen ut
» causa, sed ut conditio sine qua non.

2. Magis mihi arridet communior definitio, quam tradunt alii de Sacramento: *Est signum sensibile, sacrum, permanens interioris Gratiæ, institutum a Christo ad nostram sanctificationem.* Et hæc definitio magis congruit Trident. *sess.* 13. *c.* 3. ubi Sacramentum sic definitur; *Symbolum rei Sacræ, et invisibilis Gratiæ visibilis forma.* Dicitur *Symbolum*, sive *Signum*, quia hoc essensialiter pertinet ad Sacramentum, ut sit signum nobis denotans Gratiam sanctificantem Animam. *Sensibile*, idest sensibus patens. *Sacrum*, idest cum actu Religioso. *Permanens*, quamdiu durat nostra Religio. *Interioris Gratiæ*, quia hoc est essentiale omni Sacramento; Gratiam significare. *Institutum*, quia, cum Sacramentum sit signum arbitrarium, non posset sanctificationem efficere, neque significare, nisi ex Institutione Divina. *A Christo* 1. ad differentiam Sacramentalium, ut est usus aquæ benedictæ, panis benedicti, etc. quæ non a Deo, sed ab Ecclesia instituta sunt, et vi orationum Ecclesiæ excitant pios motus in Anima, quibus movetur Deus ad postea peccata remittenda. Dicitur 2. *a Christo*, quia, licet *Habert* dicat Sa-

cramenta tantum a Deo principaliter esse instituta, non autem a Christo ut homine, nisi tamquam a causa morali, et instrumentali, cum solus Deus potuerit Sacramentis vim sanctificandi tribuere; Attamen melius dicunt *Salm. de Sacr. c. 3. n. 15. et Viva eod. tit. q. 1. ar. 4. n. 1.* cum aliis, quod Christus etiam qua Homo instituit Sacramenta potestate *Excellentiæ*, ipsi collata ratione unionis cum Verbo; Et hujus sententiæ est etiam *D. Th. 3. p. q. 72. art. 1. ad 1.* ubi ait *Instituere novum Sacramentum pertinet ad potestatem Excellentiæ, quæ competit soli Christo.* Dicitur demum *ad nostram Sanctificationem*, hoc etiam pertinet ad essentiam Sacramenti, ut definivit *Trid. sess. 7. can. 6.*

3. » 2. A definitione talis Sacramenti excludi 1. Sacrificia tam novæ, quam veteris Legis: quia hæc non sunt instituta ad gratiam » ex opere operato conferendam, (etsi nihilo» minus sacrificium novæ legis sic eam impetret » ei, pro quo offertur, non ut Sacramentum, » usu suo, et applicatione, sed per modum in» terpretationis), sed ad cultum Deo præstan» dum, *Con. d. 60. art. 22.* 2. Figuras, et » sacramenta veteris legis, v. gr. Circumcisio» nem, transitum maris rubri, agnum pascha» lem, varias item purificationes, et consecratio» nes Sacerdotum; tum quia a Christo non sunt » instituta; tum quia veram sanctitatem non ef» ficiebant. Ac, licet Circumcisio aliquando sus» tulerit peccatum originale per veram gratiam, » id fecit vel ex opere operantis in adultis, vel » non ex opere operato simpliciter, et rigoro» se; tum quia non continuit gratiam, ut cau» sa physica, vel ut causa moralis, quia non» dum erat exhibita passio Christi; et meritum, » ex quo gratia pendebat, sed tantum ex spe-

» ciali privilegio: tum quia non contulit gra-
» tiam formaliter, quia Circumcisio, et ex sua
» institutione, sed quatenus erat professio fidei;
» neque vi applicationis, et usus sui; alioquin
» enim omni non ponenti obicem, et quidem
» præter omnem meritum contulisset, quod est
» falsum. V. *Fill. tr* 1. *et* 5. *q.* 8. *c.* 8.

4. Sed quæritur I. an Circumcisio fuerit verum Sacramentum? Resp. affirmative ex communi, tum quia Circumcisio per se operabatur Sanctitatem, non internam, sed externam, sive legalem; tum quia fideles consecrabantur ad veri Dei cultum. Ita *D. Th. etc.*

Quæritur II. An Circumcisio de se peccatum tollat? Resp. negative cum *Habert*, qui dicit, quod tunc fideles adulti non mundabantur a peccato originali, sive actuali, nisi formatam caritatem habebant; Parvuli autem mundabantur a peccato originali per actum Fidei ministrantis, seu offerentis, ut docet *S. Th. part.* 3. *q.* 70. *art.* 4. *Quatenus* (ut ait) *hæc Fides respiciebat Christum venturum.*

5. » 3. Neque sunt Sacramenta ea quæ dicun-
» tur Sacramentalia, v. g. benedictio Abbatis,
» consecratio virginis; quia præcise ex usu suo,
» et opere operato gratiam non conferunt: uti
» nec actus virtutum, præterquam quod hi sen-
» sibiles non sint. 4. Lotionem pedum Aposto-
» lorum, insufflationem Christi in Apostolos,
» per quam Spiritum Sanctum illis dedit. Item
» verba Christi ad Magdalenam, et Paralyticum,
» *Remittuntur tibi peccata*; quia non fuerunt
» signa instituta stabiliter ad gratiam conferen-
» dam. 5. Martyrium, ob eamdem causam:
» esto enim ex opere operato gratiam conferat,
» non tamen est specialiter ad hoc institutum.
» V. *Schol.*

6. Plura hic adnotanda sunt: et notandum I. Certum est, et de fide Sacramenta esse septem, et omnia a Christo instituta, ut definivit *Concilium Trid. sess.* 6. *Can.* 1. Et horum alia dicuntur Sacramenta *Mortuorum*, ut Baptismus, et Pœnitentia, quæ causant primam Gratiam, et ideo etiam a peccatore suscipi possunt. Alia *Vivorum*, ut sunt Eucharistia, et aliæ reliqua. Hoc tamen non obstante, etiam Sacramenta vivorum aliquando primam Gratiam conferre possunt, scilicet cum quis putans non esse in statu peccati mortalis, vel existimans se contritum, accedit cum attritione ad Sacramentum, ubi ait: *Potest tamen hoc Sacramentum operari remissionem peccati... etiam perceptum ab eo qui est in peccato mortali, cujus conscientiam et affectum non habet; Forte enim primo non fuit sufficienter contritus, sed devote et reverenter accedens consequetur per hoc Sacramentum gratiam caritatis, quæ contritionem perficiet, et remissionem peccati.* Et idem confirmat *qu.* 72. *art.* 7. *ad* 3. *et in* 4. *Dist.* 23. *q.* 1. *art.* 2. Et idem communiter docent DD. de aliis Sacramentis, ut *Gonet Man. tom.* 6. *pag.* 43. *Concina to.* 8. *pag.* 52. *n.* 29. *Ronc. tr.* 2. *q.* 3. *et Salm. de Sacr. c.* 5. *n.* 12. *cum Suar. Pell. Bon. Bec. Ricch. et aliis* (contra *Vasq. Lug. Vill. etc.*). Ratio, quia in Trid. *Sess.* 7. *Can.* 6. dicitur: *Si quis dixerit Sacramenta novæ legis... gratiam non ponentibus obicem non conferre... anathema sit.* Nota verbum *ponentibus obicem*, ergo qui accedit ad Sacramentum vivorum cum attritione, quæ excludit peccati affectum tam actualem quam habitualem, jam obicem non ponit, et ideo gratiam recipit, modo habeat votum Pœnitentiæ. Id confirmatur exemplo Extremæ Unctionis, quæ infirmo, ut ait S. Jacobus: *Si in peccatis sit,*

remittuntur ei. Idest (ut sentit *D. Th. 3. p. q. 30. art. 1.*) datur robur adversus defectus relictos ex peccatis præteritis : *Sed quia* (deinde addit S. Doctor) *hoc robur gratia facit, quæ secum non compatitur peccatum, ideo ex consequenti, si invenit peccatum aliquod vel mortale, vel veniale, quoad culpam tollit ipsum, dummodo non ponatur obex ex parte recipientis.*

Notandum II. alia Sacramenta dicuntur *Transeuntia*, alia *Characteristica*, seu characterem imprimentia, ut Baptismus, Confirmatio, et Ordo; character enim est signum spirituale, per quod distinguitur ab aliis. Notandum III. Alia Sacramenta sunt necessaria necessitate *medii* ad salutem, saltem in voto implicito, ut Baptismus, et Pœnitentia: Alia vero tantum necessitate *præcepti.* An autem Sacramentum Eucharistiæ sit necessarium necessitate medii saltem in voto? Vide *de Eucharistia* infra *n.* 192. Notandum IV. Sacramenta dicuntur *Formata*, quando in suscipiente obtinent effectum suum : *informia* autem, quando sunt quidem valida, sed sine suo effectu, nempe si quis suscipit Baptismum sine dolore de actualibus mortalibus, recedente autem obice gratiæ, Sacramentum statim gratiam causat. Hoc certum est de Baptismo, ut docent communiter *S. Th. 3. p. q. 69. art. 10. Scotus E. 4. q. 5. n. 4. et 8. ex D. Aug. lib. 1. de Bapt. cap. 12.* ubi docet. *Quod ante datum est, valere incipit, cum illa fictio veraci confessione recesserit. Contin. Tourn. tom. 4. p. 177. Salm. de Sacr. c. 5. n. 53. et alii passim* contra *Vasq.* Ratio, quia Baptismus est medium necessarium ad delendum peccatum originale, sed cum non possit amplius recipi, neque actualiter, neque in voto, quia votum tendit ad id quod potest recipi; ergo necesse est, ut ablato obice reviviscat.

Id probabiliter extendunt *Tourn. p. 177. concl. 1.* item *Palud. Silvest. ap. Salm. n. 67.* ad Sacramenta Confirmationis, et Ordinis, quæ iterari nequeunt, et ideo suscipientes alias carerent gratia sacramentali, tam necessaria confirmatis ad fidem profitendam, et ordinatis ad sua munia digne exercenda. Idem probabiliter extendit *Tourn.* ad Matrimonium, et ad Extremam Unctionem cum *S. Th.*, et *S. Bonav.* Et idem dicunt *Suar. Vill. Lugo*, *Con.* de Pœnitentia; negant vero de Eucharistia, contra *Caj. Gonzal. Petr. Sot. etc.* quorum sententiam probabilem vocant *Salm l. c.*

Notandum V. Sacramenta, ultra gratiam sanctificantem Animam, conferunt etiam gratiam sacramentalem, scilicet auxilia ad obtinendum finem, ad quem quodlibet Sacramentum fuit institutum, ut *S. Th. 3. p. q. 62. art. 2.* Notandum VI. Sacramenta operantur, ex *opere operato*, vi operis externi eliciti, idest virtute conjunctionis formæ cum materia, et applicationis utriusque ad suscipientem ex Dei institutione; quare actus ex *opere operantis*, sive suscipientis Sacramentum, licet causent augumentum gratiæ, si homo est in gratia, non tamen causant gratiam, quæ a Sacramento confertur; ideo hi actus requiruntur tantum, ut dispositiones ad effectum Sacramenti recipiendum. *S. Th. 3. p. quæst. 69. art. 8.*

7. Quæstio magna agitatur inter DD. an Sacramenta causent gratiam instrumentaliter physice, vel moraliter? *Tournely tom. 4. pag. 215. concl. 2. cum Vasq. et Lugo* tenent causare moraliter, idest, quia movent Deum ad gratiam physice causandam. Ratio, quia gratia de se petit produci efficienter a solo Deo, quin opus sit hic miraculum addere, scilicet quod conferat Sacramentis de se gratiam causare. *Salm.* tamen

de Sacram. c. 2. num. 21. cum *Suar. Vall. Pell.* etc. tenent causare instrumentaliter physice: ita ut causæ illæ naturales per potentiam obedientialem eleventur ad effectum supernaturalem, et probant ex illo: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, etc.* Hoc enim magis decet Sacramenta. Utraque sententia est satis probabilis. Consule Scholasticos si plura quæris de hac quæstione, cum ipsa nostri non sit instituti.

DUBIUM II.

Quid circa materiam, et formam Sacramentorum servandum?

8. *Quotupliciter sumatur Sacramentum?*
9. *Quæ conjunctio requiratur inter formam, et materiam?*
10. *Vide Resolutiones.*
11. *Quæ mutatio invalidet Sacramentum? Vide Resolutiones apud Busemb.*
12. *An materiæ et formæ omnium Sacramentorum a Christo in specie determinatæ?*

8. » Suppono, Sacramentum dupliciter sumi. 1. Per modum compositi physici, in quo » res sensibilis, et actio (v. gr. in Baptismo » aqua, et ablutio; in Unctione oleum, unctio) dicitur materia; et quidem oleum, et » aqua materia remota; actio vero illa, materia proxima: verba autem, aut quod eorum » loco ponitur, ut in Matrimonio signum consensus, dicuntur forma. 2. Per modum compositi artificialis; et tunc dicta materia, et » forma, idest, res, et verba simul habent se » instar materiæ; significatio vero eorum instar

» formæ. Hic quæritur de materia, et forma, » priore sensu.

9. » Resp. 1. Ut Sacramentum sit validum, » debet inter materiam, et formam, et v. gr. » inter effusionem aquæ, et pronunciationem » verborum, tanta esse conjunctio, ut secundum » moralem hominum æstimationem, spectata na- » tura cujuscumque Sacramenti, una alteram » afficiat; hoc est, ut verba censeantur cadere » in talem rem, et cum ea unum totale signum » constituere. V. *Bon. d.* 1. *qu.* 2. *p.* 2. *Suar.* » *Con. etc.*

Quæritur, quænam simultas requiratur inter formæ prolationem, et materiæ applicationem? Præter Eucharistiam, quæ omnino requirit simultatem physicam, cum pronomen demonstrativum *hoc*, et *hic* non possit verificari, nisi materia sit præsens, commune est non esse opus simul formam et materiam incipi, nec simul finiri; sufficiet enim, ut forma proferatur, dum applicatur materia, saltem antequam desistatur applicari. Ita *Salm. de Bapt. c.* 3. *num.* 41. *Anacl. p.* 529. *n.* 27. *Vide de Sacr. Q. I. A. III. n.* 3. *Ronc. c. q.* 2. *R.* 2. Et hoc videtur non posse dubitari, cum in Rituali Rom. in administratione Baptismi sic habeatur: *Et cum ea* (scilicet aqua) *sub trina infusione.... baptizet... sic dicens:* Ego te baptizo in nomine patris ✝ *fundat primo*, et Filii ✝ *fundat secundo*, et Spiritus ✝ Sancti, *fundat tertio*. Ergo, cum aqua non infundatur in verbo *baptizo*, non est certe opus, ut a principio materia verbis formæ aptetur.

Quæritur autem, an in aliis Sacramentis præter Eucharistiam, ut diximus, sufficiat simultas moralis, ita ut satis sit formam incipere statim post applicationem materiæ? Negat *Cajet.*, *O-*

pusc. 10. 1. tr. 16. ubi loquens de Baptismo requirit ad validitatem Sacramenti, quod verba inchoëntur priusquam ablutio perficiatur vel e converso, et hoc videtur indicare etiam *Scotus ap. Suar. in 3. p. D. 2. sect. 2. v. Hinc.* Sed communiter affirmant *Suar. l. c.* qui sententiam *Caj.* omnino refellit, *Lug. Resp. Mor. lib. 1. dub.* 33. qui illam improbabilem vocat, *Holzm. t. 2. p. 3. n. 9. Tourn. p. 144. Laym. l. 5. tr. 2. c. 7. num. 5. Diana p. 3. tr. 4. R. 6. Antoine de Sacr. c. 1. q. 3. et Salm. de Bapt. c. 3. num. 41. cum Soto, Tol. Sa, Hurtad. Dic. Henr. Vill. et Granad.* Ratio, quia in composito morali, quale est Sacramentum, sufficit moralis simultas. Et de hoc videtur non posse dubitari; nam, ut mox diximus de Baptismo, semper ac ablutio non fit, dum actu profertur verbum *baptizo*, ablatio non verificatur nisi per unionem moralem: hæc autem unio tam erit moralis, si fiat ablutio immediatè antequam forma absolvatur, quam si fiat immediate post. Hæc tamen unio diversa esse debet pro diversitate Sacramentorum, ut recte dicunt *Suar. Tourn.*, *et Antoine ll. cc.* Major enim unio certe requiritur in Baptismo, ubi mora unius *Pater noster* invalidaret Sacramentum, ut bene ajunt *Tourn.*, *et Diana l. c.* qui contrariam opinionem *Fernandez* merito laxam vocat. Et idem præfati Auctores dicunt de Confirmatione, Extrema Unctione, et Ordine.

In Pœnitentia autem sufficit illa unio, quam exigit actus judicialis, cum inter accusationem, et sententiam soleat intercedere aliqua distantia temporis, quamvis in hoc Sacramento talis distantia non tanta debet esse, quanta fit in judicio forensi. Dicit autem *Croix l. 6. num. 8. cum Tamb.* quod valide absolvitur pœnitens post

am a Confessione. In Matrimonio tandem icit ea distantia, quæ ordinarie sufficit in tractibus, ubi satis est, ut consensus unius atur, dum adhuc consensus alterius moraliperseverat. Hæc quoad Sacramentum Pœniiæ, et Matrimonii videtur accepta esse apud ies. Quoad alia vero Sacramenta secunda senia, spectata ratione, videtur moraliter certa; in praxi prima ut tutior consulenda est. Hinc ito ait *Lugo l. c. n.* 3. minime peccare Saotem, qui ad majorem sui animi quietem am se faceret ordinare sub conditione.

Unde resolves.

o. » 1. In Baptismo, Confirmatione, Unione, et Ordine requiritur talis conjunctio, dum minister verba pronuntiat, moraliter nseatur etiam lavare, etc.

2. In Pœnitentia absolutio satis diu potest fferri, sicut in judiciis sententia post exaen causæ. * (*Vide dict. mox n.* 9.) *.

3. In Matrimonio unius consensus potest erius consensum tamdiu sequi, quamdiu hic oraliter permanere censetur: sicut in aliis ntractibus. Vid. *Con. hic art.* 6.

. » Resp. 2. Ut valeat Sacramentum, non bet fieri substantialis; seu essentialis mutamateriæ, vel formæ: accidentalis vero muio, etsi sæpe illicita sit, non tamen invaum facit Sacramentum. Porro substantialis itatio materiæ dicitur, quando secundum nmunem usum, et æstimationem hominum fert nomine, et re ab ea, quam Christus escripsit. Accidentalis dicitur, quando cum eumdem retinet usum, et nomen. Formæ tatio essentialis est, quando non manet

» idem sensus : *accidentalis , quando m
» *Laym. l. 5. tr. 1. c. 4. ex comm.*

Unde resolves.

» 1. Nullum est Sacramentum Eucharistiæ , » si materia cruda consecretur , sive hæc differat specie substantiali a pane, sive non: quia » communiter non censetur , aut dicitur panis. » Item si aquæ artificiales adhibeantur in Baptismo , quia non habent communem usum , » et nomen aquæ elementaris , esto physice specie non discrepent. Vide infra de Baptismo.

» 2. Valet Sacramentum , etsi aqua Baptismi sit calida , etc. si panis Eucharisticus sit » ater , fermentatus etc.

» 3. Defectu formæ Sacramentum est nullum » I. Si litteræ aliquæ mutentur , variantes sensum , quod facile fit in initialibus , v. gr. in » nomine matris , filiæ, etc. II. Si magna fiat » interruptio verborum , ita ut moraliter non » videantur cohærere. III. Si forma divisim pronuntietur , v. gr. unus dicat , *Ego te baptizo* , alter *in nomine Patris* , *etc.* quia erunt » duæ formæ imperfectæ , et sensus falsus. *Fill.* » *l. 1. c. 4. qu. 5. V. Bon. q. 2. p. 1.* * » (*Nota hic Prop. 27. damnatam ab Alex.* » *VIII.* Valuit aliquando Baptismus, sub hac » forma collatus. In nomine Patris , etc. prætermissis illis : Ego te baptizo) *.

» 4. Forma valet , etsi non liceat. I. Si omittas » voces non essentiales , v. gr. *Ego* , *et Amen* » in Baptismo : *Enim* in forma Eucharistiæ , » *Bon. d. 4. q. 3. p. 1. num. 9. et 10. ex* » *Suarez* , *etc.* II. Si quid addas , v. gr. in » nomine Patris , *qui te creavit* , *etc.* III. Si » substituas synonyma ; v. gr. *abluo* , pro ba-

ptizo. * (*Ita S. Th.* 3. *p. q.* 60. *art.* 8.) *. IV. Si tantum transponas, ut, *Hoc meum est corpus; Te ego baptizo.* V. Si verba corrumpas ob præcipitantiam, et balbutiem: v. gr. *Hoc est corpus meus*, vel *hic est enim calix meus.* VI. Si interruptio fiat parva, v. gr. *Ego te baptizo*, et interponat, *ista aqua est nimis frigida*, vel, *Custos, verte folium, in nomine Patris, etc. Fill. l. c.* Vide *Bon. l. c.* * (*Idem docet Lugo D.* 2. *num.* 111. *Ronc. c.* 3. *q.* 4. *R.* 1. *cum Tamb. Tussis autem inter syllabas verborum formam invalidat, nisi sit momentanea; Ronc. ib. cum Tamb. Leand. apud Croix l.* 6. *p.* 1. *num.* 33. *Tussis vero longa* (*puta per medium quadrantem*) *inter verba, certe invalidat formam. Croix ib. cum Tamb. et Spor. Quænam autem in singulorum Sacramentorum materia, et forma mutatio sit substantialis, aut accidentalis, vide infra, ubi de his singulatim agemus*) *.

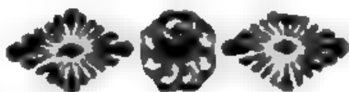
12. Quæritur an materiæ, et formæ omnium cramentorum fuerint a Christo Domino in ecie determinatæ? Certum est Christum in ecie determinasse materiam, et formam Bami, et Eucharistiæ. Dubium igitur vertit oad alia Sacramenta. *Prima* sententia probalis negat, et hanc tenent *Bellarm. t.* 2. *de acr. Ordin. c.* 9. *in fine. Salm. de Sacr. c. n.* 48. *Lugo eodem tit. D.* 2. *ex num.* 84. *olzm. t.* 2. *p.* 3. *n.* 11. *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 35. item *S. Bon. Alensis*, *et Morinus ap. tenin. Inst. Theol. to.* 7. *p.* 41. Ratio unica ajus sententiæ est diversitas Ecclesiæ Græcæ, Latinæ in administratione aliorum Sacramenrum, præsertim in Ordine; in Ecclesia enim ræca Presbyteratus et Diaconatus conferuntur

per solam manuum impositionem: in Latina vero præter manuum impositionem requiritur traditio rerum, ut habetur in Decreto Eugenii IV. ad Armenos, relato apud *Croix l. 6. p. 2. n.* 2128. ubi sic habetur: *Sextum* (Sacramentum) *est ordinis, sicut materia est illud, per cujus traditionem confertur Ordo; sicut Presbyteratus traditur per calicis cum vino, et patenæ cum pane porrectionem: Diaconatus vero per libri Evangeliorum dationem; Subdiaconatus vero per calicis vacui cum patena vacua supposita traditionem: et similiter de aliis per rerum ad ministeria sua pertinentium assignationem. Secunda* vero sententia probabilior affirmat omnes materias, et quoad substantiam etiam formas Sacramentorum fuisse in specie a Christo determinatas. Hanc tenent *Juenin. l. c. Conc. t. 8. p.* 23. *num.* 10. *Auctor Petrocor. t.* 3. *p.* 21. *Habert, Merbes. Contin. Tournely tom.* 4. *pag.* 147. et alii plures cum *D. Thom.* 3. *p. q.* 60. *a.* 5. qui non potest negari esse pro hac sententia, siquidem hanc tradit rationem: *Quia ergo sanctificatio hominis est in potestate Dei sanctificantis, non pertinet ad hominem suo judicio assumere res quibus sanctificetur; sed hoc debet esse ex divina institutione determinatum. Et ideo in Sacramentis novæ legis, quibus homines sanctificantur* (*secundum illud,* 1. *Corinth.* 6. Abluti estis, sanctificati estis), *oportet uti rebus ex divina institutione determinatis.* Nec S. Doctor explicari potest de determinatione in genere, quæ possit per diversa signa significari; nam *ad* 1. expresse docet oppositum, dicens: *Et si idem potest per diversa signa significari* (en qualis esset determinatio in genere), *determinare tamen quo signo sit utendum* (en determinatio in specie), *pertinet ad*

significantem; Deus autem est qui nobis significat spiritualia.

Circa autem diversitatem Ecclesiæ Græcæ, et Latinæ, præsertim (ut diximus) in Sacramento Ordinis, respondetur, traditionem instrumentorum non esse materiam essentialem, sed tantum accidentalem, etsi integralem. Ad Decretum vero Eugenii, respondet *Habert*, illud editum fuisse soluto Concilio; sed hæc responsio nihil valet, jam enim satis probavimus *To. I. l. 1. ex n.* 110. Decreta Pontificum esse per se infallibilia. Congruentius itaque respondetur cum *Merbesio*, *Concina*, *et Tournely*, quod Eugenius, non quidem determinavit materiam essentialem Ordinis, sed solum voluit Armenos instruere de omni ritu Ecclesiæ Romanæ, cujus unionem illi ambiebant. Dices, Eugenius non loquitur de ritu, sed expresse de materia; et sicut in aliis Sacramentis materiam essentialem assignat, sic in isto de Ordine, dicens: *Sextum est Ordinis, cujus materia est illud, per cujus traditionem confertur Ordo.* Respondeo: Si hoc est verum, sequeretur, quod etiam esset certum quemlibet minorum Ordinum esse Sacramentum; sed ipsi *Salm. de Ordine c. 4. n. 42. cum Soto, Nav. Vasq.* dicunt oppositum esse probabile, idque probabilius esse probabimus infra *n.* 737. cum Ordines minores etiam ab Abbatibus conferantur. Nec valet dicere cum *Vasq. Major. et aliis ap. Palaum tr. 27. D. un. p. 14. n.* 10. quod in eodem Decreto Eugenii Episcopus vocatur Minister ordinarius Sacramenti Ordinis: ergo (ut ajunt) possunt ex privilegio etiam alii, quam Episcopi, esse ministri hujus Sacramenti. Nam resp. quod si hoc esset, etiam Presbyteratus posset aliquando conferri a non Episcopo; sed hoc communiter re-

jicitur, quicquid dicat *Vasq.* Unde dicendum, quod Eugenius cum nominavit Ministrum ordinarium, utique intellexit loqui in subjecta materia secundum sensum DD. et constantem Ecclesiæ traditionem ut ait *Tournely in Prælect. Theol. tom.* 10. *pag.* 60. nempe quod privative ad Episcopum spectat conferre Ordinem Presbyteratus, et Diaconatus; reliquos vero inferiores, utpote non Sacramenta, posse aliis committi. Hinc censetur Eugenius, loquendo de Sacramento Ordinis, non omnia dogmatice asseruisse, sed in pluribus se accommodasse ad communem loquendi modum, quo res in septem Ordinibus adhibitæ, utpote discrimen uniuscujusque Ordinis expressius significantes, communiter vocantur materia Sacramentorum.

CAPUT II.

De Ministro Sacramentorum.

DUBIUM I.

Quid requiratur, ut minister det valide Sacramentum?

13. *Ad valorem Sacramenti requiritur Potestas, et Intentio Ministri.*
14. *Utrum in Ministro requiratur etiam Attentio?*
15. *Quotuplex potest esse Intentio?*
16. *Non sufficit in Ministro intentio* Habitualis, *vel* interpretativa.
17. *Non requiritur* Actualis.
18. *Sufficit* Virtualis.
19. *An sufficiat Intentio coacta? vel cum errore circa personam suscipientis?*
20. *An ad validitatem Sacramentorum requiratur intentio interna Ministri? Et I. an sufficiat sola intentio faciendi actionem externam.*
21. *II. An requiratur intentio faciendi quod facit Ecclesia Romana?*
22. *III. An requiratur intentio explicita conficiendi Sacramentum, aut producendi effectum Sacramenti? Et an celebrandi ritum externum uti sacrum?*
23. *An Minister debeat habere intentionem faciendi ritum sacrum, quem intendit Ecclesia?*
24. *Si Minister habet duas intentiones contrarias, quænam debeat prævalere?*
25. *Vide Resolutiones Busembai.*
26. *An sit validum Sacramentum collatum sub conditione?*

27. *An sit licitum conferre sub conditione Sacramenta characterem imprimentia?*
28. *An etiam alia Sacramenta?*
29. *An in extrema necessitate proximi Minister possit, et teneatur ministrare Sacramentum, quando materia est dubia?*

13. » Respond. Ad valorem Sacramenti in » Ministro, non fides, vel probitas, sed præ» ter potestatem (et jurisdictionem in quibus» dam) requiritur intentio, seu voluntas sal» tem virtualis, et absoluta, vel huic æquiva» lens, faciendi non tantum externum illum » actum, sed Sacramentum, vel saltem id, » quod facit Ecclesia, vel quod Christus insti» tuit. Est communis ex *Trid. sess.* 7. *can.* » 12. Ratio prioris partis est, quia Sacramenta » operantur, non ex dispositione Ministri; sed » virtute divina, secundum institutionem, et » meritum Christi. Ratio posterioris, quia ad » confectionem Sacramenti requiritur talis in» tentio, quæ actionem determinet ad esse Sa» cramentale, tollatque indifferentiam verbo» rum, et actionum; talis autem non est in» tentio solius actionis externæ, quæ ad alios » fines, v. gr. ad ludum potest referri.

14. Quæritur I. An in Ministro Sacramentorum, præter intentionem, requiratur etiam attentio, ut valide ea conferat? Affirmat *La-Croix l. 6. p. 1. n. 34.* Alias (ut ait) confectio Sacramenti non esset actio humana, humano modo adhibita. Ex qua opinione, si probabilis esset, inferretur utique, quod Minister voluntarie se distrahens, non conferret Sacramentum; sed hoc non videtur posse subsistere, et ideo ipse *Croix n.* 85. fatetur, vix fieri pos-

se, ut per distractionem Sacramentum invalidetur, quia semper permanet attentio virtualis, nisi distractio sit totalis. Hæc igitur opinio minime probabilis mihi videtur, nec eam inveni ab alio Auctore traditam; omnes enim dicunt, ad valorem Sacramenti, præter materiam et formam, nihil aliud requiri quam intentionem Ministri, ut definitum fuit a Conciliis, prout infra referemus *n.* 23. Nec officit dicere, non esse actionem humanam illam, quæ fit sine attentione; nam licet, ut homo humano modo operetur, requiratur, ut ad finem operis, quod intendit facere, attendat; non tamen requiritur, ut cum opus exequitur actualiter attendat. Si autem necessario hæc attentio requireretur, nec etiam consequenter sufficeret (ut non recte supponit *Croix*) attentio virtualis. Nam juxta dicta *lib.* 4. *n.* 177. *v. Ratio*, hæc attentio virtualis non datur, nec potest intelligi, quia cum attentio sit actus intellectus considerantis id, quod homo agit, necessario importat, ut intellectus actu advertat; unde sicut non potest dici, quod intellectus virtualiter consideret, quod non considerat, ita nequit dici hominem virtualiter attendere, quando actu non attendit, sed alio est distractus. Hinc optime docet doctissimus *P. Suarez in* 3. *p. D.* 12. *sect.* 3. *v. Dico.* 1. quod Minister etsi distractus, vere conficit Sacramentum: *Quia* (ut ait) *actio ejus est simpliciter humana et libera, et procedit a priore intentione.*

Utrum autem peccet graviter Minister voluntarie se distrahens in confectione Sacramenti? Omnes dicunt peccare saltem venialiter; *et Cont. Tourn. tom.* 4. *p.* 134. *v. Ex his*, dubitat, quin etiam peccet mortaliter; sed probabiliter hoc negat *Croix cit. n.* 85. *cum Gobat. et com-*

muni; nisi esset periculum errandi in formis præsertim longioribus. In confectione tamen Eucharistiæ voluntariam distractionem mortalem esse, probabiliter dicunt *Conc. tom.* 8. *pag.* 513. *n.* 13. *et Tamb. de Sacrif. Miss. lib.* 2. *c.* 13. *n.* 8. (contra *Croix l.* 2. *p.* 2. *num.* 443. *et Mazz. tom.* 3. *pag.* 212. qui tenet probabile esse quod sit tantum venialis). Ratio, quia distractio in tali Sacramento videtur non carere gravi irreverentia.

15. Quæritur II. Quotupliciter potest esse intentio? Intentio potest esse vel *actualis*, vel *habitualis*, vel *interpretativa*, vel *virtualis*. *Actualis* est, cum quis actu intendit Sacramentum conficere. *Habitualis* est, cum quis habuit antecedenter actualem, et non revocavit, sed de illa non amplius cogitat, nec ea in aliquo effectu permanet. *Interpretativa* est, cum quis nullam habet, nec habuit intentionem actualem; sed ita est dispositus, ut, si adverteret, haberet. *Virtualis* demum est, cum quis, licet hic et nunc non intendat actualiter conficere Sacramentum, agit tamen virtute actualis intentionis habitæ; prout si quis habens intentionem Sacramentum Eucharistiæ conficiendi, adeat Ecclesiam, dicat Missam, et consecret.

16. His positis, dicendum I. ad conficienda, et conferenda Sacramenta non sufficere in Ministro intentionem *habitualem*, aut *interpretativam*. Hoc ut certum communiter docet *Suar. in* 3. *p. D.* 13. *sect.* 3. *Cont. Tourn. tom.* 4. *p.* 119. *concl.* 1. *Conc. tom.* 8. *p.* 85. *num.* 4. *Holzm. tom.* 2. *p.* 5. *n.* 22. *Viva de Sacr. qu.* 1. *art.* 4. *n.* 6. *Croix lib.* 6. *p.* 1. *n.* 56. *et* 57. *Salm. tract.* 1. *cap.* 7. *n.* 42. *et* alii passim. Ratio, quia hujusmodi intentiones non faciunt, ut actio sit elicita humano modo, ut

requiritur in Ministro, a quo procedunt Sacramenta tamquam a causa operante.

17. Dicendum II. non requiri in Ministro intentionem *actualem*. Idem etiam certum est apud omnes cum *S. Thom.* 3. *part. quæst.* 64. *art.* 8. *ad* 3. Ratio S. Doctoris: *Quia hoc* (scilicet actualiter attendere) *non totaliter positum est in hominis potestate, quia præter intentionem, cum vult multum intendere, incipit alia cogitare.*

18. Dicendum III. sufficere, ut Minister habeat intentionem *virtualem*; quia per hanc ille vere operatur humano modo, cum talis intentio sit vera causa actionis. Idque pariter commune, et certum est cum *Suar. l. c. Tourn. tom.* 4. *p.* 133. *concl.* 2. *Conc. tom.* 8. *p.* 86. *n.* 4. *Lugo de Sacr. D.* 8. *n.* 74. *Wig. tract.* 11. *Ex.* 4. *n.* 32. *R.* 2. *Hölzm. l.* 2, *p.* 6. *n.* 22. *Salm. l. c. Ronc. c.* 5. *q.* 3. *et alii ex D. Th. l. c.* ubi sic docet: *Licet ille, qui aliud cogitat, non habeat actualem intentionem, habet tamen habitualem, quæ sufficit ad perfectionem Sacramenti.* Pro intentione autem *habituali* S. Doctor hic sine dubio intelligit virtualem, nam immediate post sic subdit: *Puta cum Sacerdos accedit ad baptizandum, intendit facere circa baptizandum quod facit Ecclesia, unde si postea in ipso exercitio actus cogitatio ejus ad alia rapiatur, ex virtute* (nota) *primæ intentionis perficitur Sacramentum.* Hinc recte dicunt *Viva A.* 4. *n.* 6. *et Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 59. cum *Abelly, Gammach. et Mauro*, quod Minister, qui de more ponit actiones requisitas ad Sacramentum, nisi debitam intentionem positive excludat, imprudenter de ea dubitat; quia saltem vult facere quod alias solet, et quod alii Ministri faciunt. Adde, quia per hoc quod cognoscit actionem illam esse sacram, et frustr-

non poni, exercite intendit eam ponere juxta finem suum, ut *Viva*, et *Croix* cum *Vasq. l. cit*. Quare advertunt *Bellarm. Henriq. Croix*, et *Viva ibid.* non esse opus, ut Minister ore, vel corde reflexe dicat intendere conficere Sacramentum, sed sufficere, ut sit animo præsens, et attente faciat id, quod facit.

19. Sufficit etiam intentio Ministri coacta, sive metu extorta, præterquam in Matrimonio, ut recte dicunt *Croix n.* 60. et *Lugo D.* 9. *n.* 131. quia metus non tollit voluntarium; sicque definitum refert *Lugo in Concil. Tolet. IV. cap.* 56. Ita pariter non invalidat Sacramentum, excepto Matrimonio, error Ministri circa personam suscipientis, nempe si Minister putans absolvere Petrum, absolvat Paulum, ut cum communi docent *Suar. D.* 13. *sect.* 3. *in fine*, *et Lug. D.* 8. *n.* 114. modo tamen Minister non alliget suam intentionem ad aliam personam determinatam; quod ordinarie non evenit, nisi in Matrimonio.

20. Quær. III. An ad validitatem Sacramentorum requiratur intentio interna Ministri? Dicendum I. non sufficere solam intentionem faciendi actionem externam, sed requiri intentionem faciendi, quod facit Ecclesia. Hoc est de fide contra Lutherum, qui dicebat sufficere solam intentionem ponendi ritum exteriorem, etsi joco peractum; ita ex Trid. *Sess.* 7. *Can.* 11. ubi habetur: *Si quis dixerit in Ministris, dum Sacramenta conficiunt et conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia: anathema sit.* Item *in Sess.* 14. *can.* 9. habetur: *Si quis dixerit absolutionem sacramentalem Sacerdotis non esse actum judicialem, sed nudum ministerium pronunciandi et declarandi remissa esse peccata confitenti, modo tantum cre-*

dat se esse absolutum, aut Sacerdos non serio, sed joco absolvat; aut dixerit non requiri confessionem Pœnitentis, ut Sacerdos eum absolvere possit: anathema sit. Idem habetur in Decr. Fidei Concil. Flor. sub Eug. IV. *t.* 19. *Conc. p.* 535. ubi dicitur: *Omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tamquam materia, verbis tamquam forma, et persona Ministri conferentis Sacramenta, cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia.* Idem declaratum fuit in Conc. Constant. *Sess. ult.* ubi præscriptum fuit: *Ut suspectus de hæresi interrogetur, an credat quod malus Sacerdos cum debita materia et forma, et cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia, vere conficiat et conferat Sacramenta?* Ratio doctrinæ hujus est, quia actio Ministri debet ad ministerium referri, actio autem joco facta non refertur ad ministerium sacrum, sed tantùm ad irrisionem. Lutherus dicebat sufficere actionem jocosam, eo quod ipsa adhuc satis erat ad fidem excitandam: sed hoc principium patet esse falsum, nam in pueris nequit fides excitari, et tamen jam ipsi capaces sunt Baptismi.

21. Dicendum II. non requiri intentionem faciendi, quod facit Ecclesia Romana, sed sufficere intentionem faciendi, quod facit vera Ecclesia a Christo instituta. Id pariter certum est, quia baptizati ab Hæreticis, qui Ecclesiam Romanam non credunt esse veram Ecclesiam, nequaquam sunt rebaptizandi. Hic tamen bene advertit *Sylvius* (*in* 3. *p. q.* 64. *art.* 8.): *Quod si quis nollet facere, quod Ecclesia Romana facit, etiamsi esset vera Christi Ecclesia, Sacramentum non subsistit, quia revera non habet intentionem faciendi, quod Christus instituit.*

22. Dicendum III. non requiri ad valorem

Sacramenti intentionem explicitam conficiendi Sacramentum, aut producendi effectum Sacramenti; sed sufficere intentionem peragendi ritum, qui ab Ecclesia habetur pro sacro. Ratio, quia (ut supra dictum est) sufficit intentio faciendi, quod facit Ecclesia. Ita communiter *Suar. in 3. p. D. 64. Sect. 8. art. 8. Tourn. in Praelect. Theol. to. 6. p. 145. et suus continuator to. 4. p. 86. Conc. to. 8. p. 84. ex n. 1. Viva in prop. 30. damn. ab Alex. VIII. n. 1.* et alii omnes ex *D. Th. in 4. Dist. 6. q. 1. art. 3. q. 2. ad 1.* ubi docet valide conferri Baptismum, *quamvis ille, qui non credit Baptismum esse Sacramentum, aut habere aliquam specialem virtutem, non intendat dum baptizat, conferre Sacramentum, tamen intendit facere, quod facit Ecclesia, etsi reputet illud nihil esse. Et quia Ecclesia aliquid facit, ideo ex consequenti, et implicite aliquid facere intendit, quamvis non explicite.* Recte vero advertunt *Contin. Tournely d. pag. 86. Ronc. c. 4. q. 3. cum Bon. etc.* quod si quis unquam crederet Sacramentum non confici, nisi habeatur intentio explicita conficiendi Sacramentum, et hanc intentionem non haberet, nullum conficit Sacramentum; quia tunc non intendit facere, quod facit Ecclesia. Idem advertendum quod, licet valeat Sacramentum etiamsi Minister habeat explicitam intentionem conferendi Sacramentum, vel ejus effectum; modo (ut diximus) intendat facere, quod facit Ecclesia; quia tunc implicite habet intentionem conferendi Sacramentum, ut vidimus mox supra ex D. Thoma: si tamen intentionem positive contrariam habeat non conferendi Sacramentum, tunc non confert Sacramentum, quia revera tunc non habet intentionem neque explicitam, neque

implicitam faciendi, quod facit Ecclesia, ut docet *D. Th.* 3. *p. q.* 64. *art.* 10. ubi ait: *Intentio Ministri potest perverti dupliciter, uno modo respectu ipsius Sacramenti, puta cum aliquis non intendit Sacramentum conferre, sed derisorie aliquid agere; et talis perversitas tollit veritatem Sacramenti, præcipue quando suam intentionem exterius manifestat.* Nota verbum *præcipue*, ergo si tantum interius derisorie agit, nec etiam confert Sacramentum. Idque confirmat idem S. Doctor *eod. art.* 10. ubi: *Intentio ludicra* (non actio ludicra) *vel jocosa excludit primam rectitudinem intentionis, per quam perficitur Sacramentum.*

Præterea, non requiritur intentio explicita celebrandi ritum externum, ut formaliter et absolute sacrum. Hoc patet, nam alias Baptismus collatus a Paganis, qui Sacramenta ignorat, aut irrident, esset nullus; sed Nicolaus I. cum consultus fuisset à Bulgaris de valore Baptismi collati a Judæo, vel Pagano, respondit esse validum, si collatus fuerit cum vera materia et forma: valet enim talis Baptismus ob intentionem generalem faciendi, quod audierit Judæus vel Paganus fieri ab Ecclesia Christi; ita in *cap. A quodam D.* 4. *de Consecr.*

23. Hic autem occurrit magna illa quæstio, olim excitata, ut ferunt, ab Ambrosio Catharino, et nostris temporibus valde agitata, nempe an ad validitatem Sacramenti requiratur, ut Minister habeat intentionem faciendi ritum sacrum, quem intendit Ecclesia? *Prima* sententia negat; duplicem enim distinguit intentionem, unam faciendi solum actum externum, quem facit Ecclesia, et hanc dicit esse necessariam; alteram faciendi actum externum, non simpliciter, sed ut sacrum sive sacramentalem,

quem Christus instituit, et Ecclesia intendit, hancque tuetur non requiri. Hæc sententia plures quidem insignis nominis patronos habet, et præcipue *Juenin*, *Contensonium*, *M. Serry*, *Genettum*, *P. Milante*, eamque non obscure videtur etiam tradidisse *P. Salmeronius in lib. 1. D. Pauli Epist. p. 3. disp. 2.* ubi dixit: *Advertendum duplicem esse intentionem Ministri conferentis Sacramentum, alteram quidem publicam, et Ecclesiæ ipsius, cujus ministerio perfungitur. Hæc autem intentio satis exprimitur in ipsis Sacramentorum formis; intendit enim Ecclesia per hujusmodi verba baptizare, confirmare, etc. Hæc autem intentio inseparabilis est ab ipsis verbis, si integre, ut debent, proferantur.* Hujus autem sententiæ *Bellarm. lib. 1. de Sacr. c. 27. et Lugo eod. tit. D. 8. Sect. 2.* auctorem faciunt præfatum *Ambrosium Catharinum*; sed *Tourn. Prælect. Theol. tom. 6. pag.* 138. *et P. Conc. tom. 9. pag. 65. num.* 8. quærunt vindicare *Catharinum*, dicentes tantum ipsum voluisse non requiri intentionem, quæ respicit effectum Sacramenti, vel ritum externum prout sacrum ab Ecclesia celebratum. Sed quidquid sit de hoc, ratio hujus sententiæ est, quia ex Tridentino non requiritur in Ministro intentio faciendi, quod Ecclesia intendit, sed tantum faciendi, quod facit Ecclesia; et ideo sufficit, ut Minister serio applicet materiæ debitam formam, ut facit Ecclesia.

Secunda vero sententia communis, et sequenda affirmat omnino requiri intentionem Ministri faciendi ritum Sacramentalem, quem intendit Ecclesia; hanc tenent *Bellarm. l. c.* ubi ait oppositam non differre ab errore Novatorum, *Lugo l. c.* ubi dicit eam ab omnibus meritissime

rejici, et saltem non multum distare ab errore Hæreticorum, *Vasq. disp.* 138. qui contrariam vocat damnatam, item *Tourn. l. c. tom.* 6. *pag.* 139. *et suus Continuat. tom.* 4. *pag.* 88. *concl.* 3. *Petroc. t.* 3. *c.* 4. *q.* 2. *Conc. tom.* 8. *p.* 67. §. 3. *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 54. *Viva de Sacr. q.* 1. *a.* 4. *n.* 6. *Antoine p.* 459. *n.* 2. *Salm. eod. tit. c.* 7. *n.* 26. *cum Suar. Bonac. et aliis*: Et hanc sententiam tuetur etiam SS. P. Bened. XIV. in suo aureo Libro *de Synodo Lib.* 7. *c.* 4. *n.* 9. Probatur 1. ex Trid. in *dict. Can.* 11. *Sess.* 7. ubi requiritur intentio faciendi, quod facit Ecclesia; ergo non sufficit intentio tantum serio applicandi formam materiæ, ut facit Ecclesia; reipsa enim hæc intentio, dum actio externa ponitur, est ab actione inseparabilis, ut dixit *P. Salmer.*, *ut supra*, sed ultra requiritur intentio faciendi ritum sacramentalem, quem facit Ecclesia: alias tam Conc. Trid., quam Constantiense frustra præter materiam, et formam requisivissent intentionem Ministri faciendi, quod facit Ecclesia. Probatur 2. et fortius ex Propos. 30. damnata ab Alex. VIII. quæ dicebat: *Valet Baptismus collatus a Ministro, qui omnem ritum externum formamque baptizandi observat, intus vero in corde suo apud se resolvit: Non intendo facere, quod facit Ecclesia*. Nota verba *intus vero*, ergo damnavit Pontifex opinionem non requirentem intentionem internam non faciendi, quod facit Ecclesia. Reponunt adversarii, et præcipue *P. Milante*, propositionem præfatam ideo fuisse damnatam, quia comprehendebat omnem ritum sive serio, sive joco peractum. Sed respondetur 1. nullum in propositione verbum fieri de administratione jocosa. Respondetur 2. quod superflua quidem fuisset

hæc damnatio, si sola administratio jocosa fuisset reprobata, hæc enim jamdudum a Tridentino proscripta fuit: nec tempore hujus damnationis aliquis erat, qui errorem Lutheri renovaverit; nam, ut referunt *Vanroy tom. 4. Aurelius Piette t. 5. et Henno t. 1. disp. 4. qu. 2. art. 2.* thesis proscripta fuit decerpta ex thesibus *Fervacquesii*, qui sententiam de externa intentione, exclusa jocosa administratione, acriter propugnarat. Hinc dicendum cum SS. P. Bened. XIV. *in cit. lib. de Synodo n. 8.* saltem grave vulnus ex præfata Prop. damn. inflictum fuisse sententiæ Catharini. Probatur 3. ratione, qua evincitur necessariam esse intentionem internam Ministri ad conferendum Sacramentum; ut enim habetur ex *D. Th. 3. p. q. 64. a. 8.* quæ in Sacramentis aguntur ad plura referri possunt, prout ablutio in Baptismo referri potest ad mundatiam corporalem, et spiritualem; ideo oportet, ut per intentionem abluentis referatur et determinatur ad unum, idest ad effectum Sacramentalem, sive ad ablutionem spiritualem. Hic autem nolumus immorari ad discutiendos plures textus *D. Th.*, in quibus obscure locutus est, pro quorum solutione adi *P. Conc. et Contin. Tourn. ll. cc.* Sed S. Doctor *Opusc. 8.* clare docuit, ultra ritum externum omnino requiri internam intentionem, dicens: *Requiritur etiam in quolibet Sacramento persona Ministri conferentis Sacramentum cum intentione conferendi et faciendi, quod facit Ecclesia, quorum trium, si aliquid desit, idest si non sit debita forma verborum, et si Minister Sacramenti non intendat Sacramentum conferre, non perficitur Sacramentum.*

Idque maxime confirmatur auctoritate SS.

Pontificis Bened. XIV. in sua *Instruct. ad Vicesgerentem* data Romæ die 28. Febr. 1747. (inserta suo *Bullario num.* 28. *t.* 2. *p.* 186.) ibi *num.* 48. reprobat opinionem *Cajetani*, et *Soto*, qui volebant sufficere in suscipiente Baptismum voluntatem neutralem, nempe non consentientem, neque repugnantem; et declarat ex mente *Innoc. III. in c. Majores*, *de Baptismo*, quod Sacramentum Baptismatis tunc effectum habet, quando quis vel actu præbet, vel jam antea præbuit voluntatem; et si neque consentit, neque dissentit, licet externe compositus, nequit baptizari, si numquam antea habuit voluntatem suscipiendi Baptismum. Hoc posito, nempe quod in subjecto necessario requiritur intentio suscipiendi Sacramentum, deinde transit Ponifex ad intentionem requisitam in Ministro, et mentionem faciens de opinione *Catharini*, dicit: *Hæc opinio* (nempe *Cajetani*) *minus habet difficultatis, cum non de conferente agatur, sed de accipiente Baptismum.* Ergo tanto magis in conferente, ultra compositionem externam interna requiritur intentio. Tandem, quamvis sententia opposita esset probabilis, nulli dubium (ut ait Pont. Bened. XIV. in *cit. lib. de Syn. n.* 9.) eam non posse in praxi adduci ex Prop. 1. damn. ab Innoc. XI. ubi declaratum fuit in conferendis Sacramentis illicitum esse sequi opinionem probabilem, relicta tutiore. Hinc recte docet præfatus Pontifex quod si constet quempiam Baptismum, aut aliud Sacramentum initerabile administrasse, omni adhibito externo ritu, sed intentione retenta, aut cum deliberata voluntate non faciendi, quod facit Ecclesia, urgente necessitate, erit Sacramentum iterum sub conditione perficiendum; si tamen res moram patiatur, Sedis Apostolicæ oraculum erit exquirendum.

24. Quær. III. Si Minister habeat duas intentiones contrarias, quænam debeat prævalere? Resp. I. Si voluntates istæ sint simul, prævalet prædominans; nempe, quæ eligeretur, cognita incompossibilitate. Resp. II. Si inter voluntates contrarias una succedat alteri, posterior valet, nisi prior revocaverit (saltem virtualiter) omnem voluntatem subsequentem; tunc enim prior voluntas, modo expresse non revocetur, certe prævalet. In his autem, si adhuc remanet dubium, dubius erit valor Sacramenti; nam, ut valor Sacramenti tamquam certus habeatur, requiritur (sufficit) præsumptio, quæ sit moraliter certa, excludens omnem oppositam formidinem. Ita *Viva qu.* 1. *art* 4. *n.* 9. *Lugo de Sacr. D.* 8. *n.* 124. *et Croix lib.* 6. *p.* 1. *n.* 69. *cum Bosco, Philav. Dicast. etc.* Si quis autem contraheret Matrimonium, intendens illud esse solubile, tali animo, quod si sciret esse insolubile, non contraheret, tunc nullum esset Matrimonium, ut recte docent *Lugo l. c. num.* 128. *Sanch. de Matrim. lib.* 2. *D.* 13. *Croix l. c. n.* 72. *cum Perez, Conc. etc.* Et idem dicunt *Bellarm. Vasq. et Dic. cum aliis apud Croix* de Infideli, qui sic contraheret. Ratio, quia Matrimonium de sua natura est indissolubile; unde qui sic contraheret, apponeret conditionem contra substantiam Matrimonii, ac ideo illud invalidantem, juxta *cap. fin. de condit. appos.* Valide tamen contraheret, ut ait *Lugo ex n.* 132. *cum Suarez*, si quis per errorem putaret Matrimonium esse solubile, quia error privatus non tollit ei intentionem generalem contrahendi modo, quo debet.

25. » Dixi 1. *saltem virtualis*: tum quia non » sufficit interpretativa, vel habitualis (qualis » etiam potest esse in ebrio, et deliberatus, seu

» liber in se : tum quia actualis, qua scilicet » actu intendis, et vis hoc facere, etsi melior » sit, et consulta, non tamen requiritur; cum » enim ea non sit in nostra potestate, et homo » facile distrahatur, nimis durum, et plenum » scrupulis fuisset, et hanc Christus requisivis» set. Virtualis autem dicitur, quæ ex actuali » præcedente relicta durat in aliqua actione vi » illius incœpta, et continuata: ut si ex inten» tione baptizandi, vel celebrandi vadas ad Ec» clesiam, sacras vestes induas, ad altare, vel » baptisterium accedas, etsi interim omnia alia » cogites. Ratio est, quia hoc sufficit, ut actio » illa sit humana, et moralis. *Laym. lib.* 5. » *t.* 1. *c.* 5.

Unde resolves.

» 1. Si Sacerdos habens forte ante se panem, » recitet factum, et verba Christi, non ideo » consecrat.

» 2. Impotens rationis, ebrius, vel somnians, » non conficit Sacramentum, etiamsi ante ebrie» tatem, vel somnum id intenderit; quia non » agit humano modo. *Laym. loc. cit.* * (*Ita » communiter Suar. Vasq. Con. etc. apud Croix » lib.* 6. *p.* 1. *n.* 55. *contra Cabrera*) *.

» 3. S. Athanasius in lusu puerili vere ba» ptizavit, quia intendit facere, quod viderat » in templo fieri ab Episcopo.

» 4. Hæreticus valide baptizat, et contrahit Ma» trimonium, etsi non credat hoc esse Sacra» mentum, rideat, et contemnat: immo etsi no» lit facere, quod facit Ecclesia Romana, sed » quod sua; falso putans non Romanam, sed » suam esse veram; etsi etiam per hoc nolit » conferri gratiam. Ratio est, quia intentio ge-

» neralis, qua vult quod Christus instituit, præ-
» valet intentioni provenienti ex errore privato.
» *Bon. q.* 3. *p.* 1. *n.* 9. *Suar. Fill. etc.*
» 5. Non debet repetere sub conditione con-
» secrationem, qui in ipsa fuit distractus * (*Vi-*
» *de dicta supra num.* 14.) * vel qui minores
» hostias ad altare detulit, de quibus majorem
» consecrans, non explicite cogitavit, nec de-
» texit.
» Dixi 2. *Absoluta*; quia conditionata sus-
» pendit effectum, quod, præterquam in Ma-
» trimonio, fieri non potest.

Unde resolves.

» 1. Validum est Sacramentum collatum sub
» conditione præterita, aut præsenti necessaria,
» vel contingente, si conditio vere sit impleta:
» v. gr. absolvo te, si vis dimittere concubi-
» nam, si capax es; baptizo te, si non es ba-
» ptizatus. *Bon. l. c. n.* 18.
» 2. Nullum est Sacramentum datum sub con-
» ditione futura, sive sit hæc contingens, ut,
» absolvo te, si restitues, si dimittes concubi-
» nam etc. sive necessaria, aut adjecta animo
» suspendi Sacramentum, ut, absolvo te, si
» cras sol orietur. *Bonac. ib. Suar. Con. etc.*
» *contra Dic. et Esp.*
» 3. Dubium est Sacramentum collatum sub
» conditione occulta, humano modo incogno-
» scibili: v. gr. baptizo, si es prædestinatus,
» si Deus videt te hoc anno moriturum.
» 4. Graviter peccat, qui administrat Sacra-
» mentum (excepto Matrimonio) sub condi-
» tione, non solum futura, (quod semper est
» mortale,) * (*Ut Salm. cap.* 7. *num.* 59.
» *cum Gan.*) * sed etiam præsenti, aut præ-

» terita ; sive in se sit prorsus occulta ; quod » etiam est mortale ; sive humano modo cogno» scibilis : quod tamen nullum est, si fiat ex » causa rationabili ; raro veniale, sæpius mor» tale, si absque ulla causa. Ratio est, quia » aut nullum facit Sacramentum, aut dubium, » aut validum quidem, sed non sine nugatione » in re gravi. Vide *Bon. l. c. Suar. Con. etc.* » *Schol.*

26. Quær. I. An sit validum Sacramentum collatum sub conditione? Si conditio est de præterito, vel de præsenti, sine dubio, verificata conditione, Sacramentum est validum. Ita communiter *Suar. in 3. p. D. 13. sect. 3. v. Dico 3. Laym. l. 5. tr. 1. c. 5. num. 13. Contin. Tourn. tom. 4. pag. 135. Concl. 1. Pal. De Sacr. D. un. p. 5. n. 7. cum Con. Bon. etc.* Si vero conditio sit de futuro, nullum quippe est Sacramentum collatum, ut *Tourn. l. c. cum Bus. et aliis*, ut supra communiter. Ratio, quia ut Sacramentum valide conferatur, forma est applicanda materiæ præsenti, alias haberetur effectus Sacramenti, quando forma et materia jam desierint adesse. An autem valide absolveret Confessarius sic dicens : *Absolvo te, si Deus cognoscit quod restitues.* Affirmant *Viva de Sacr. q. 1. art. 4. num. 7. et Henriq. Arriaga, et Bernal. ap. Croix lib. 6. p. 1. n. 81.* qui id valde probabile putat ; quia (ut dicunt) tunc jam opponitur conditio de præsenti, cum Deo omnia futura sint nota. Sed huic opinioni rectius contradicunt *Tourn. l. c. v. Sed quid. Conc. tom. 8. pag. 87. n. 9.* item *Coninch. Avers. et Dicast. ap. Croix l. c.* Ratio, quia, cum Deus commiserit administrationem Sacramentorum cognitioni et voluntati hominum, nequit apponi conditio, quæ non possit cadere sub humana conditione.

27. Quær. II. An sit licitum conferre Sacramentum sub conditione? Quoad Sacramenta characterem imprimentia, certum est apud omnes licitum esse; et patet ex *c.* 2. *de Bapt.* ubi dicitur: *De quibus dubium est an baptizati fuerint, baptizantur his verbis præmissis: Si baptizatus es, non te baptizo; sed si nondum baptizatus es, ego te baptizo.* Et quamvis *Juenimus de Sacr. D.* 1. *qu.* 3. *c.* 5. *art.* 1. et *Tourn. in Prælect. Theol. tom.* 6. *q.* 1. *art.* 4. asserant ante Sæc. VIII. non haberi mentionem in Patribus et Conciliis prædictæ formulæ conditionatæ, tamen docet SS. P. Bened. XIV. in suo doctissimo libro *de Synodo lib.* 7. *c.* 6. *n.* 1. ex eo non recte inferre *Nat. Alex.* non fuisse in usu in collatione Sacramentorum, conditionem apponi; nam asserit ex constanti Ecclesiæ praxi satis probari oppositum. Tantum (ait) in Sec. VIII. conditio illa, quæ prius mente detinebatur, exprimi cœpit.

28. Communiter autem dicunt DD. etiam alia Sacramenta posse conferri et reiterari, si justa causa adsit. Ita *Suar. D.* 13. *sect.* 3. *Concl.* 3. *Pal. d. p.* 5. *n.* 7. *Ronc. de Sacr. c.* 4. *q.* 6. *R.* 3. *Habert to.* 5. *c.* 2. *q.* 2. *p.* 72. *R.* 2. *Salm. de Sacr. c.* 7. *n.* 56. *Bon. eod. tit. D.* 1. *q.* 3. *p.* 2. §. 3. *n.* 20. *cum Sa, Con. Henr. Reg. etc.* communiter: et non dissentit *Tourn. t.* 4. *p.* 138. *v. Dubium*, contra *Juen. Instit. Theol. t.* 7. *p.* 35. et *Antoine de Sacr. c.* 2. *q.* 3. *v. Nota*, qui ait tantum in Sacr. Baptismi, id licere, quando adest prudens dubium de ejus valore (Vide dicenda *de Bapt. n.* 136.); in aliis vero putat non licere, nisi in necessitate. Sed nos primæ sententiæ subscribimus, cum conditio, justa causa accedente, omnem reparet irreverentiam Sacramenti. Dixi-

mus *justa* (sive rationabili) *causa accedente*, ut loquuntur *Suar. Pal. Bon. Salm. Ronc. l. c.* Item *Croix lib. 6. p. 1. n. 129. Elbel tom. 3. pag. 15. n. 51. et Spor. t. 3. pag. 14. n. 96. et pag. 19. n. 129.* Nam commune est cum præfatis AA. (contra aliquos) esse peccatum mortale ministrare Sacramenta, si non adsit causa necessitatis, vel gravis utilitatis: illicitum est enim sine tali causa Sacramentum conferre cum dubio effectus. Licitum autem est, ut dicunt *Suar. Ronc., Bon. Salm.* et alii communiter, Confessario prudenter dubitanti an absolverit Pœnitentem absolvere sub conditione. Et idem dicunt *Tourn. loc. cit. et Mazz. tom. 3. pag.* 568. quando absolvendus est puer, de quo dubitatur, an compos sit rationis. Si quis autem judicans Pœnitentem esse dispositum, eum sub conditione absolveret, dicens: *Ego te absolvo, si dispositus es*: recte dicunt *Tourn. t. 4. p. 137. et Salm. d. c. 7. n. 56.* quod is non peccaret mortaliter, sed non excusaretur a culpa veniali, cum hoc esset contra ritum Ecclesiæ. Idem ait *Croix lib. 6. p. 1. n. 129.* de eo qui sine rationabili causa repeteret unum verbum, vel syllabam formæ.

29. Certum autem est, quod casu quo adest extrema proximi necessitas, et non habeatur materia, nisi dubia, tunc Minister non solum potest, sed tenetur sub gravi Sacramentum ei ministrare sub conditione, ut docet *Lugo de Sacr. D. 8. n. 140.* cum *Suar. Vasq. Con. Caj. Sylv. et comm.* apud *Viva in Trut. Append. §. XI. circa finem.* (Vid. dicenda *n.* 102. *v. Materia, et de pœn. n.* 480.). Advertit tamen *Lug. Resp. Mor. Lib. 2. n.* 10. quod, si postea certa habeatur materia, et locus erit, repetendum est Sacramentum sub conditione, si

forte primum invalidum fuerit; et idem ait *Croix n.* 123. cum *Tamb. Gobat. etc.* Intellige hoc de Sacramentis non iterabilibus, ut Baptismo, Confirmatione, et Ordine. Notandum præterea, quod, si Sacramentum sit ministrandum sub conditione, nullatenus requiritur, ut conditio ore exprimatur, sed sufficit mente concipi. Ita *Tourn. tom.* 4. *pag.* 39. *Concl.* 3. *Ronc. c.* 4. *Q.* 5. cum *Pal. Gob.* etc. apud *Croix n.* 83. ubi *Moya* hoc asserit commune, et *Escob.* putat certum. Quando vero publice confertur Baptismus dubius, rationabiliter dicit *Tourn. loc. c.* conditionem exprimendam, ne adstantes credant Baptismum absolute reiterari contra legem Ecclesiæ.

Utrum autem peccaret mortaliter is, qui sine necessitate plures simul baptizaret, vel absolveret sub una forma? Affirmant *Scotus*, *Gabr. et Con. apud Croix n.* 44. Sed negat *Croix cum Val. Hen. Reg. Dic. et alii*, quia non videtur hæc notabilis mutatio; Omnes tamen dicunt, quod is non excusaretur saltem a veniali. Vid. de Ministro Baptismi.

DUBIUM II.

Quid requiratur in Ministro, ut licite ministret?

30. *Vide quæ se habent de hoc apud Busemb.*
31. Primo *de statu gratiæ requisito in Ministris Sacramentorum, ad ea ordinatis.*
32. *Qu.* 1. *Quid de aliis Ministris ad ea non ordinatis? An Sacerdos baptizans non sollemniter graviter peccet? Vide Infert.* 1. *An contrahens Matrimonium in mortali duplex sacrilegium committat? Vide Infert* 2.
33. *An excusentur ministrantes in mortali, si urgeat necessitas? Quid de ministrantibus in Nosocomiis, de Obstetricibus, et maxime de Parochis, etc. ministrantibus in necessitate?*
34. *Qu.* 2. *An conferens Sacramenta teneatur præmittere Confessionem, si sit in mortali?*
35. *Qu.* 3. *An peccet graviter Sacerdos, sive Diaconus ministrans Eucharistiam in mortali? Quot peccata committat Sacerdos celebrans in mortali? An ministrans Eucharistiam pluribus successive, committat plura peccata? An peccet graviter tangens ex officio Eucharistiam in mortali?*
36. *Qu.* 4. *An peccet graviter Confessarius tantum audiens Confessionem in mortali?*
Qu. 5. *An Confessarius plures successive absolvens, plura sacrilegia committat?*
37. Secundo *de statu gratiæ requisito in exercentibus alias functiones sacras.*
38. *De Diacono, et Subdiacono ministrante Altari in mortali.*

39. *De Episcopo conferente in mortali Chrisma, vel Oleum Sanctum.*

40. *De Episcopo consecrante in mortali Templa, vel benedicente vestes, etc. Et de Sacerdote assistente Matrimonio, vel benedicente aquam, cineres, etc.*

41. *An Prædicator concionans in mortali, peccet mortaliter?*

42. *Vide apud Busemb. de Ministro utente materia vel forma dubia; vel corruptam proferente formam, vel omittente cærimonias.*

43. *An Sacramenta sint indignis deneganda? Dicendum I. Generaliter loquendo, sacrilegium est ministrare Sacramenta indignis.*

44. *Dicendum II. Peccatori publico negandum est Sacramentum, sive occulte, sive publice petat.*

45. *Dub. 1. Quid si peccatum sit notum tantum aliquibus adstantium?*

46. *Dub. 2. Quid si crimen sit publicum in alio loco?*

47. *Dub. 3. An peccatori publice possit unquam ministrari Eucharistia?*

48. *Dub. 4. Quid agendum in dubio de crimine, et de pœnitentia?*

49. *Dub. 5. An Minister ob metum mortis possit dare Sacramentum indigno?*

50. *Dicendum III. Peccatori occulto publice petenti non est negandum Sacramentum. Secus si petat occulte.*

51. *Qu. 1. An confessarius possit negare Sacramentum ob crimen auditum in Confessione?*

52. *Qu. 2. An Episcopus possit negare Sacramentum Ordinis peccatori occulto publice petenti?*

30. » RESP. 1. Præter ea, quæ ad valo-
» rem requiruntur, requiritur probitas, sive ut
» sit in gratia: tum quia Christo, cujus est
» Minister, debet se conformare; tum quia ad
» hoc quidem singulariter ordinatur, et gratia
» peculiari donatur, ac proinde hoc curare
» præ aliis est obligatus. Ita *Laym.* *l.* *c.* *et*
» *commun.*

Unde resolves.

» 1. Peccat graviter, qui conficit Sacramen-» ta, non habens sufficientem jurisdictionem, » vel de ea rationabiliter dubius, vel qui cen-» sura est prohibitus.

» 2. Non licet Sacerdoti administrare Sacra-» menta cum attritione cognita: quia adhuc » est extra statum gratiæ. *Bon. q.* 3. *punct.* » 1. §. 1.

» 3. Non tamen necessario præmittit Confes-» sionem (nisi velit celebrare), etsi sit con-» sultius: quia de hoc nullum est præceptum, » et ad delendum mortale sufficit contritio. » *Vasq. d.* 136. *c.* 1. *Card. de Lugo d.* 8. » *sect.* 9.

» 4. Minister Sacramenti ad id ordinatus, si » conficiat, et ministret sollemniter in mortali, » v. g. si baptizet, vel celebret, peccat mor-» taliter toties quoties; (quod etiam verum » esse volunt *Sayr. Ledesm. et Bon. Gran* » *cent.* 5. *tr.* 5. de Diacono ex speciali com-» missione baptizante) nisi forte periculum sit » in mora, nec possit tam cito confiteri, aut con-» teri: eo enim casu baptizare, vel etiam ab-» solvere moribundum, in statu peccati, non es-» se irreverentiam docet *Card. de Lugo d.* 8. » *s.* 9. *num.* 151.

» Dixi 1. *ad id ordinatus*; etsi enim Laicus » in necessitate baptizet cum conscientia peccati » mortalis, non peccare mortaliter docent *l. c.* » *Fill. tom.* 1. *c.* 5. *q.* 10. *ex Suar. etc.*

» 2. *Sollemniter:* nam si sine sollemnitate ba-» ptizet, excusant a mortali *Suarez*, *Conc.* » *Fill. l. c.*

» 5. Alii, qui conficiunt, et ministrant, non

» peccant mortaliter, v. gr. cum Laici in ne-
» cessitate baptizant, vel ministrant sibi invi-
» cem matrimonium in mortali. Ita contra
» *Sylv. Vasq.* et alios docet *Suar.* cum aliis;
» qui tamen vult eos peccare mortaliter, qua-
» tenus hoc in mortali suscipiunt. Ita etiam
» *Filliuc. Fern. Sanch. Bon. d. 6. d. 1.*

» 6. Qui ministrat, etsi non conficiat, Eu-
» charistiam in mortali, peccat mortaliter, ut
» habet communis *Suar. Fill. Laym. Bon.* et
» aliorum contra *Vasq.* cujus sententiam *Dian.*
» recte notat esse probabilem, sive sit Sacer-
» dos, sive Diaconus, ut *Vid. p. 3. t. 4. R.*
» 195. Idem docet *Card. de Lugo d. 9. num.*
» 155. et quidem aliqui putant, tot mortalia
» committi, quot communicantur: quod mi-
» nus videtur probabile, cum moraliter non sit
» nisi una distributio, et una indigna ministra-
» tio: ita *Tann. 2. 2. Hern. Fill. num.* 87.
» *etc.* contra *Con. et Bon.*

» 7. Etsi probabile sit, quod docent *Sylv.*
» *Caj. Fill. t. 1. tr. 1. c. 6. num.* 87. *Nav.*
» *et Sa v. Ordo*, Diaconum, et subdiaconum,
» si cum mortali in Ordine suo ministrent;
» item Sacerdotem, et Episcopum, si Sacra-
» mentalia exerceat, nuptias, aquam Benedi-
» cat, altaria, templa, vasa consecret, con-
» cionetur, Eucharistiam de loco in locum
» transferat, peccare mortaliter: Contrarium
» tamen videtur verius, ut docent *Suar. Vasq.*
» *Laym. Con. q. 64. art. 6. Dub. 1. Card.*
» *de Lugo l. c.* Ratio est, quia hæ actiones
» non tendunt proxime ad sanctificationem
» Animæ ex opere operato, sicut actiones sa-
» cramentales.

» 8. Non videtur vera esse sententia, quæ
» docet esse mortale tangere in mortali corpora-

» lia, calices, reliquias, etc. *Sayr. Suar.*
» *Bon. d.* 1. *q.* 3. *p.* 2. Quod si quis in mor-
» tali (etiam laicus in necessitate) elevet de
» terra Eucharistiam, non videtur aliud agere,
» quam si Christum, in hac vita lapsum ele-
» vasset: secus tamen, si quis id extra necessi-
» tatem temere præsumat, exemplo Ozæ. *Bon.*
» *d.* 1. *q.* 3. *p.* 2. *num.* 12.

31. Distinguere hic oportet confessionem et administrationem Sacramentorum ab aliis functionibus sacris.

Et I. Quod ad Sacramentorum confessionem sive administrationem pertinet, commune et certum est apud DD. (quidquid dicant aliqui non audiendi apud *Croix*) quod Minister Sacramenti ad id ordinatus, si conficiat, et ministret sollemniter in mortali, mortaliter peccat. Rationem affert *D. Th.* 3. *part. quæst.* 64. *art.* 6. dicens: *Conveniens autem est, ut Sacramentorum Ministri sint justi, quia Ministri debent Domino conformari; Et ideo non est dubium, quin mali exhibentes se Ministros Dei et Ecclesiæ in dispensatione Sacramentorum, peccent. Et quia hoc peccatum pertinet ad irreverentiam Dei et contaminationem Sacramentorum quantum est ex parte ipsius peccatoris, consequens est quod tale peccatum ex genere suo sit mortale.*

32. Sed quæritur 1. An peccet graviter Minister, qui confert Sacramentum, ad quod non sit specialiter ordinatus? Hæc quæstio quippe tantum locum habet in Baptismo, et Matrimonio, nam alia Sacramenta patet non posse ministrari, nisi a Ministris consecratis. *Prima* sententia negat, et hanc tenent *P. Conc. t.* 8. *p.* 90. *n.* 15. qui vocat veram et communem, *Tourn. in Prælect. Theol. t.* 6, *p.* 228. *Nat. Alex. de Sacr. l.* 2, *Reg.* 8. *Anacl. p.* 532.

n. 45. *Salm. de Sacr. c.* 8. *n.* 87. *cum Suar. Bonac. et Valent.* item *Gonet, Habert, Juenin, etc. apud Cont. Tourn. t.* 4. *p.* 32. *v. Dixi* 2. Et expresse eam docet *S. Th.* 3. *p. q.* 64. *art.* 6. *ad* 3. ubi ait: *In articulo tamen necessitatis* (Sacerdos) *non peccaret baptizando in casu, in quo etiam posset laicus baptizare; sic enim patet quod non exhiberet se Ministrum Ecclesiæ, sed subveniret necessitati patientis. Secus est autem in aliis Sacramentis, quæ non sunt tantæ necessitatis, sicut Baptismus.* Hæc sententia est quidem probabilis: Sed, spectata ratione, videtur probabilior *secunda* sententia affirmans, quam tenent *Cont. Tour. l. c. Croix n.* 92. *et* 93. *Antoin. q.* 6. *et Lugo cum Vasq. Pont. Nav. Led. etc.* Hæc sententia docet, quod per se loquendo laicus sive Sacerdos ministrans non sollemniter, graviter peccat ministrando in mortali. Ratio, tum quia peccatum quod committit indigne ministrans, juxta doctrinam *D. Th. n. præc.* allatam, consistit in irreverentia quæ irrogatur Deo, et Sacramento; et quidem hæc irreverentia non tantum infertur a Ministro consecrato, quam a non consecrato: tum quia hic; licet tunc non se exhibeat ut Ministrum Ecclesiæ; tamen se exhibet ut Ministrum Christi: tum quia Sancta sancte tractanda sunt, et sane sub gravi in re gravi; actio autem ministrandi Sacramenta est equidem eximie sancta, quia fit nomine Christi, et est immediate cooperans in sanctificationem Animæ, unde a quocumque exerceatur, ipsius sanctitatem requirit.

Hinc infertur 1. probabilius esse cum *Cont. Tourn., Ant. Croix ll. cc. et aliis apud Salm.* laicum sive Sacerdotem ministrantem non sollemniter Baptismum in necessitate peccare graviter, si ministret in mortali.

Infertur 2. probabilius peccare graviter contrahentes Matrimonium in mortali, non solum Sacramentum suscipiendo, sed etiam ministrando, ut dicunt *Pontius de Matr. lib.* 1. *c.* 8. *n.* 11. *Lugo de Sacr. D.* 8. *n.* 150. *cum Nav. Vasq. Led. etc.* (contra *Sanch. de Matr. lib.* 2. *D.* 6. *n.* 4. *Suar. de Sacr. D.* 16. *sect.* 2. *Bon. D.* 1. *q.* 3. *p.* 2. §. 1. *n.* 10. *cum Soto*, *etc.*). Nostramque sententiam *Croix l.* 3. *p.* 1. *n.* 93. absolute veram putat, eamque valere dicit, etiamsi Matrimonium ineatur per procuratorem.

33. Diximus *per se loquendo*, nam per accidens Minister tam consecratus, quam non consecratus excusatur, si ministret in mortali Sacr. Bapt., aut Pœnit. in necessitate, puta si non posset tam cito conteri, et periculum esset, quod moribundus decederet sine Baptismo, aut Absolutione, ut comm. docent cum *Bus. ut supra*, *Lug. D.* 8. *n.* 151. *Ronc. de Sacr. c.* 4. *q.* 6. *Cont. Tourn. t.* 4. *pag* 32. *v. Dixi* 1. *Antoine de Sacr. c.* 2. *q.* 6. *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 92. *Salm. eod. tit. c.* 7. *n.* 93. *cum Vasq. Conc. etc.* Et idem ait *Moja ap. Croix l. c.* de Confessario, qui non posset tam cito conteri, quin incurrat notam infamiæ. Idem dicunt *Tamb. in Meth. Comm. c.* 1. §. 10. *n.* 71. *et Lugo D.* 9. *num.* 8. *cum Vasq. et Henr.* de Sacerdote, qui incœpta Missa in bona fide recordaretur peccati mortalis, et valde difficulter conteri posset, et contra nequiret sine infamia cessare ab inchoato Sacrificio; sed his opinionibus merito contradicit *Conc. t.* 8. *p.* 350. *n.* 37. Ratio, quia ex una parte urget præceptum Divinum, ut Sacramentum in gratia conficiatur, aut suscipiatur; et ex altera non est impossibile tali Sacerdoti actum contritionis elicere; etenim *Deus*

(ut docet Trid. *Sess.* 6. *cap.* 11.) *impossibilia non jubet, sed jubendo monet et facere quod possis, et petere quod non possis, et adjuvat ut possis.* Ergo si Sacerdos non se conterit, ex culpa sua provenit, vel quia non conatur quantum potest, cum hic tempus sufficiens adsit (secus in primo casu moribundi), vel quia peccato adhæret.

Præterea hic notandum cum *Cont. Tourn. t.* 4. *pag.* 32. *v. circa*, quod Sacerdotes ministrantes in amplis Nosocomiis, aut in Castris, cum ibi necessitates morientium sint obviæ, tenentur semper se paratos habere ad ministranda Sacramenta in Gratia. Et idem ex eadem ratione rationabiliter ait *Tourn.*, de Obstetricibus. A fortiori autem ad id tenentur Parochi, aliive Sacerdotes, quibus ex officio incumbit Sacramenta ministrare, ut bene ait *Nat. Alex. de Sacr. l.* 2. *Reg.* 12. referens Monitum S. Caroli Borr. *in suis instruct.* ubi hæc habentur: *Parochus, omnisque Sacerdos, cujus est Sacramenta administrare, meminisse debet omni fere temporis momento paratum esse oportere ad tam sanctæ administrationis munus.*

34. Quær. 2. An Sacerdos conferens Sacramenta teneatur præmittere Confessionem, si sit in mortali? In confectione Eucharistiæ certum est ex Trid. præmittendam esse Confessionem, juxta dicenda *n.* 255. Quoad alia vero Sacramenta, *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Merbesius t.* 2. *pag.* 71. *Concl.* 5. *Genet. t.* 3. *pag.* 35. *q.* 4. *Conc. to.* 6. *pag.* 94. *n.* 27. ex *Catech. Rom. p.* 2. *c.* 5. §. 45. ubi dicitur: *Cum Sacramenta administramus, aut percipimus, toties Confessio prætermittenda non est.* Ratio, tum quia idem motivum præcepti, quod currit in Eucharistia, valet etiam in aliis

Sacramentis; tum quia Minister, cum teneatur ministrare Sacramentum in statu gratiæ, debet habere moralem certitudinem de sua justificatione; sicut habere debet de materia et forma: hæc autem certitudo nequit haberi per contritionem, quæ difficillime, et a paucis obtinetur. *Secunda* vero sententia probabilior, et communis negat necessitatem Confessionis, et dicit sufficere quod eliciatur contritio; hanc tenent *Suarez loc. infra citando*, *Lugo de Sacr. D.* 8. *n.* 145. asserens esse communem, *Salm. eod. tit. c.* 7. *n.* 94. qui pariter asserunt communem esse hanc sententiam, scilicet quod satis sit elici contritionem probabiliter existimatam, item *Sylvest. verb. Confessio* 1. §. 2. *Laym. lib.* 5. *tr.* 1. *c.* 5. *n.* 10. *Nav. Sum. c.* 2. *num.* 6. *Victor. Sum. n.* 135. *Ronc. de Sacr. q.* 4. *c.* 1. *R.* 6. *Spor. t.* 3. *pag.* 25. *num.* 170. *Croix lib.* 6. *p.* 1. *num.* 93. *Viva q.* 1. *art.* 4. *n.* 4. *Elbel t.* 3. *pag.* 15. *num.* 45. qui etiam asserit communem, *Bon. D.* 1. *q.* 3. *p.* 2. *n.* 3. *cum Reg. Fill. Henriq. et aliis* passim. Prob. 1. ex Rit. Rom. *de Sacr. in genere*; ubi dicitur: *Sacerdos si fuerit peccati mortalis sibi conscius (quod absit), ad Sacramentorum administrationem non audeat accedere, nisi prius corde pœniteat. Sed si habeat copiam Confessarii, et temporis, locique ratio ferat, convenit confiteri.* Nota, *convenit*, ergo ex Rituali sufficit pœnitere per contritionem, et Confessio est de convenientia, non de necessitate. Prob. 2. ratione, tum quia in aliis Sacramentis non habetur præceptum neque naturale, neque Divinum, neque Ecclesiasticum de præmittenda Confessione, ut habetur in suscipienda Eucharistia: tum quia, ut ait doctissimus *Suar. in* 3. *part. D.* 16. *v. Quæritur*, licet Confessio

(ut vidimus) valde conveniat, tamen satis est, ut Sacerdos adhibeat diligentiam moralem ad se justificandum per contritionem, quin summam adhibeat per Confessionem; Nec eadem ratio currit pro materia, et forma Sacramenti, quam pro licita administratione Sacramenti; ibi enim (ut diximus cum *eodem Suar. Tom. I. lib.* 1. *n.* 33.), cum agatur de substantia seu de veritate rei, probabilitas non potest efficere, ut materia et forma inepta evadant apta; Sed in licita administratione Sacramenti, cum agatur tantum de modo, idest de honestate actionis, bene probabilitas efficit, ut actio sit honesta, quando prudenter honesta judicatur, quamvis in se forte talis non sit.

35. Quær. 3. An peccet mortaliter Sacerdos, aut Diaconus ministrans Eucharistiam in mortali? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Lugo de Sac. D.* 8. *n.* 155. *Spor. tom.* 3. *p.* 26. *n.* 172. *Diana p.* 2. *t.* 14. *R.* 23. et probabilem putant *Salm. de Sacr. cap.* 7. *n.* 10. *cum Sylvio, Vasq. Gabr. Led. etc. Viva q.* 1. *art.* 4. *n.* 4. *Croix lib.* 6. *p.* 1. *n.* 94. *cum Arriaga, Aversa, Dicast. Amico, Bernal. etc.* Ratio, quia distribuens Eucharistiam, cum non conficiat Sacramentum, tantum remote cooperatur ad productionem gratiæ; non ponit enim actionem per se causantem gratiam, sed tantum applicat activa passivis; nec agit in nomine Christi, cum Christus non requisiverit, ut distribuens sit persona sacra, olim enim etiam laici Communionem sibi vel aliis porrigebant. *Secunda* vero sententia, quam sequimur, affirmat, eamque tenent *Suar. in* 3. *p. D.* 16. *sect.* 3. *et* 4. *v. Dices, Conc. to.* 8. *p.* 90. *n.* 17. *Holz. t.* 2. *p.* 7. *num.* 29. *Contin. Tourn. tom.* 4. *pag.* 33. *coll.* 3. *Viva loco*

supra cit. Antoine de Sacr. c. 2. q. 6. v. Resp. 2. Laym. Lib. 5. tr. 1. cap. 5. n. 8. Ronc. de Euch. cap. 4. q. 2. item *Gonet, Bonac. Valent. Conc. Fill. Vill. etc. apud Croix n. 94.* Probatur ex *cap. Sciscitantibus 15. q. 8.* ubi Nicolaus I. loquens de Sacerdote adultero Eucharistiam ministrante, dicit, *Mali bona administrando, se tantummodo lædunt.* Et cum hæc materia, de qua agitur, sit gravis, consequenter graviter *se lædunt.* Item probatur ex Catech. Rom. *p. 2. cap. 1. num. 26.* ubi dicitur: *Si homini peccatis contaminato minus licet de rebus Divinis agere, quantum ab eo scelus concipi existimandum erit, qui sibi multorum scelerum conscius est; nec tamen sacra Mysteria polluto ore conficere, vel in fœdas manus sumere, contrectare, atque aliis porrigere, et ministrare vereatur?* Item ex Rit. Rom. §. 1. ubi: *Impure, et indigne ministrantes* (Sacramenta) *in æternæ mortis reatum incurrunt.* Et *de Sacr. Euch.* dicitur: *Omnibus quidem Ecclesiæ Catholicæ Sacramentis religiose sancteque tractandis magna cura adhibenda, sed præcipue in administrando ac suscipiendo SS. Eucharistiæ Sacramento.* Ratio igitur nostræ sententiæ est, quia Sacerdos ministrans Eucharistiam in mortali, gravem irrogat injuriam huic Sacramento, eo quod ut Minister ad illud dispensandum consecratus ipsum indigne ministrat: Et sicut in aliis Sacramentis Minister proxime per confectionem concurrit ad sanctificationem suscipientium, ita hic proxime concurrit ad sanctificationem suscipientium, ita hic proxime concurrit per dispensationem, cum Minister Eucharistiæ non possit ut Ministrum se exhibere aliter quam per dispensationem, juxta illud D. Pauli 1. Corinth. 4. *Sic nos existimet*

homo ut Ministros Christi, et Dispensatores Mysteriorum Dei. Nec valet dicere, quod Sacerdos non sit a Christo præcipue deputatus ad Eucharistiam ministrandam, ex eo quod olim etiam per laicos hoc fiebat; Nam licet per accidens in necessitate hoc laicis permissum est, sicut etiam et baptizare, tamen nemo potest negare, quod Minister ordinarius et ex officio ad Eucharistiam dispensandam sit solus Sacerdos, vel Diaconus ex commissione.

Hinc dicimus *cum Mazzott. t.* 3. *p.* 49. *Holz. tom.* 2. *p.* 6. *n.* 26. quod celebrans in mortali quatuor sacrilegia committit, 1. quia Sacramentum conficit; 2. quia suscipit: 3. quia ministrat sibi indigno, ut bene advertunt *Holzm. l. c. Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 93. *Suar D.* 67. *sect.* 1. *et Lugo D.* 8. *num.* 199. *et* 202. cum enim celebrans tunc duas agat partes, alteram ut sumens, alteram ut Minister, ideo duo sacrilegia committit; prout diximus de contrahente Matrimonium in mortali, qui dupliciter graviter peccat, quia nimirum suscipit, et quia ministrat Sacramentum. De his tribus sacrilegiis jam diximus *l.* 5. *n.* 44. 4. Sacrilegium committit, quia Eucharistiam ministrat in mortali, prout mox supra probavimus. Utrum autem ministrans Eucharistiam unum peccatum committat, vel plura, quot sunt ii qui successive suscipiunt? *Bon. D.* 1. *q.* 3. *p.* 2. §. 1. *num.* 15. *cum Con. et aliis* affirmat, quia singulæ distributiones sunt singula convivia, et actiones completæ. Sed probabilius dicunt *Henno de pecc.* c. 3. *n.* 2. *Viva de Sacr. q.* 1. *art.* 4. *n.* 4. *et Fill. ac Henr. ap. Bon.* pluralitatem communicantium constituere tantum circumstantiam aggravantem, sed non multiplicitatem peccatorum, cum verius sit una actio moralis, et unum

convivium: quod unum sane dicitur, quamvis ex pluribus constet conviviis. Hinc dicit Rituale: *Ubi vero omnes communicaverint, Sacerdos dicere poterit: O sacrum convivium, etc.*

Valde autem probabiliter ait *Cont. Tourn. t. 4. p. 34. cum D. Th. in 4. D. 24. qu. 1. art. 3. q. 5. ad 4.* quod peccat graviter qui existens in mortali Eucharistiam ex officio tangit immediate, vel mediate, puta gestando in processione, vel populum benedicendo; hocque expresse videtur docere *S. Dionysius ap. Tourn. l. c.* dicens: *Qui tangunt res sacras, quasi suo officio utentes, peccant mortaliter.* Sed non improbabiliter *Bon. D. 1. sect. 3. p. 2. §. 1. n. 13. Croix l. 6. p. 1. n. 101. Lugo D. 8. n. 155. Anacl. pag. 534. n. 58. Holzm. t. 2. p. 7. n. 29. Elbel tom. 3. p. 15. num. 50. et Salm. c. 7. de Sacr. num. 109. et Busemb. ut supra num. 7. cum Suar. Vasq. Laym. et Coninch.* id negant, quia hæc non est administratio Sacramenti, nec videtur materia tam gravis, ut peccatum mortale inducat. Dicit enim *Suar. in 3. p. D. 16. sect. 3. v. Atque hinc: Cum aliæ actiones, præter Sacramenta, non sint ad sanctificationem per gratiam proxime ordinatæ, neque in eis se exhibeat Sacerdos ut Minister Dei sanctificantis Animam, non est tam gravis causa, et ratio exigendi internam Animæ sanctitatem ad eas exercendas. Ergo illas in peccato efficere ex parte materiæ, non videtur esse grave sacrilegium.*

36. Quæritur 4. An peccet graviter Confessarius excipiens Confessionem in mortali, cum proposito eliciendi contritionem antequam absolvat? *Prima* sententia probabilis, quam tenent *Gonet D. 7. 6. n. 108. et Contin. Tournely tom. 4. pag. 33. v. Coll. 2. Escob. l. 8. num.*

134. *cum Suar. et Franc. de Lugo*, affirmat, quia talis actio est Sacramentalis, et pertinet ad Ministrum consecratum, cum Sacerdos non minus consecretur ad audiendam Confessionem, quam ad absolvendum. *Secunda* sententia communior, et probabilior negat, et hanc tenent *Card. de Lugo de Sacr. D.* 8. *n.* 158. *Sporer tom.* 3. *pag.* 26. *n.* 173. *Elbel tom.* 3. *pag.* 15. *n.* 50. *Diana p.* 1. *tr.* 7. *R.* 47. *Salm. de Sacr. c.* 7. *n.* 107. *cum Henriq. et Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 102. *cum March. Rod. Moya, Gob. Dic. Avers. Bernal. et Bosco.* Ratio, qua utitur *Lugo*, est, quia Sacerdos audiendo Confessionem tantum passive se habet; sed hanc rationem merito non admittit *Croix*, quia Confessarius excipiendo Confessionem, revera non se habet tantum passive, sed etiam agit formando judicium de peccatis. Ratio aptior aliorum est, quia Confessarius audiendo non conficit Sacramentum: illud enim non conficitur nisi quando absolutio impertitur. Id autem quod ibi addit *Croix cum Marc. et Gob.* nempe Ministrum non peccare mortaliter, si in mortali formam inchoët Sacramenti, modo conteratur antequam illam perficiat; mihi non placet, nam licet gratia non conferatur, nisi forma expleta, tamen valor Sacramenti et collatio gratiæ non tam pendet ab ultimis verbis formæ, quam a primis; unde Sacerdotem, qui eam incipit in mortali, merito dicit *Aversa apud Croix* graviter peccare, quia jam irrogat injuriam Sacramento, conferendo illud in mortali.

Quæritur 5. An Confessarius plures successive absolvens in mortali plura peccata committat? Vide dicta in *Tom. V. lib.* 5. *n.* 50. *Qu.* 6. ubi veriorem esse diximus sententiam affirmativam, quia singulæ absolutiones sunt singula Sacramenta.

37. II. Quod autem pertinet ad alias functiones sacras, quæ non sunt confectiones, neque administrationes Sacramentorum, quæstio est, an Minister, qui ex officio illas exercet in mortali, peccet mortaliter? *Prima* sententia, pro qua certe videtur esse *D. Thomas in* 4. *D.* 24. *q.* 1. *ar.* 3. *q.* 5. *ad* 4. (quidquid aliqui dicant), et sequuntur alii apud *Juenin. Instit. Theol. tom.* 7. *p.* 86. *q.* 4. dicit omnes exercentes ex officio functiones Ordinis suscepti ab Episcopo usque ad Ostiarios, in mortali, culpam gravem committere. Hæc verba *D. Th.*: *Quicumque autem cum peccato mortali aliquod sacrum Officium pertractat, non est dubium, quin illud indigne faciat; unde patet quod peccat mortaliter. Secunda* vero sententia communior, et satis probabilis negat, et hanc tenent *Suarez in* 3. *p. D.* 16. *s.* 3. *Holzm. t.* 2. *p.* 7. *n.* 31. *Anacl. pag.* 534. *n.* 58. *cum Mastrio*, *Bonac. de Sacr. D.* 1. *q.* 2. *p.* 2. §. 1. *n.* 4. *cum Soto*, *Val. Fill. etc. Salm. eod. tit. n.* 101. *cum Vasq. Vill. et Gran.* Ratio 1. quia, ut ait *Suarez* (cujus verba retulimus supra *n.* 35. *in fin.*), omnia alia exercitia Ordinum, præter confectionem vel administrationem Sacramentorum, cum non sint proxime ordinata ad sanctificationem Animæ, non videntur exigere sub gravi exercentium sanctitatem. Ratio 2. quia (ut bene ajunt *Salm. n.* 108. ubi non constat de præcepto, non est facile imponenda obligatio sub mortali; in his autem functionibus, quas diximus, non constat de tali præcepto, unde gravitas obligationis desumenda est a materia; et cum hæc materia non videtur, saltem non constat esse tam gravem, videtur quod exercere tales functiones in mortali, non excedat culpam venialem; quæ tamen erit eo

gravior, quo actiones magis accedunt ad Sacramenti ministerium.

38. Hinc infertur I. esse probabile, quod non peccent graviter Diaconi, et Subdiaconi, qui in mortali altari ministrant. Ita *Suar. l. c. s.* 3. *Lugo D.* 8. *n.* 152. *Sot. in* 4. *D.* 24. *q.* 1. *Laym. l.* 5. *tr.* 1. *c.* 5. *n.* 10. *Vasq. D.* 136. *c.* 4. *Coninch. q.* 64. *art.* 6. *d.* 1. *Salm. l. c. n.* 104. *Holzm. n.* 31. *Anacl. l. c. Sporer t.* 2. *p.* 26. *n.* 174. *Elbel. t.* 3. *pag.* 15. *n.* 50. *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 98. *cum Dic. Bon. l. c. n.* 7. *cum Val. Fill. Angles*, et alii plures, nec dissentit *Antoine de Sacr. cap.* 1. *q.* 7. (contra *Wigandt. Ex.* 4. *tr.* 11. *num.* 37. *Contin. Tourn. t.* 4. *p.* 34. *n.* 6. *Conc. tom.* 8. *p.* 32. *n.* 31. *Petrocor. tom.* 3. *p.* 79. *et alii ex D. Th. l. c. ut supra*). Et hoc etiamsi frequenter ipsi ministrent, ut dicunt *Coninc. l. c. Croix num.* 98. *Bonac. et Salm. cum Vasq.* Contra *Fill. Suar. et Laym.* qui frequentiam damnant de mortali, cum illa videatur esse virtualis contemptus; sed verius (ut diximus in *Tom. V. lib.* 4. *num.* 161. *v. Quarta*) juxta doctrinam *D. Th.*, frequentia per se nequaquam constituit contemptum.

Objiciunt 1. illud Apostoli *ad Tim.* 3. ubi dicitur, quod Diaconi debent esse, *habentes mysterium fidei in conscientia pura.* Ergo (ut dicunt) qui ministrant cum peccato, agunt contra Apostoli præceptum. Sed respondetur, quod Diaconi tempore Apostoli (ut ferunt *Tourn. in Præl. Theol. tr.* 10. *p.* 237. et ipse *Auctor Petrocor. t.* 4. *p.* 215.) ex officio Eucharistiam, atque Baptismum fidelibus ministrabant; id enim testatur *S. Justinus ap. Petrocor.* dicens; *Qui apud nos vocantur Diaconi, distribuunt unicuique panem etc. porro alimentum hoc vocatur*

Eucharistia. Et *Tertull. ap. Tourn.* ait: *Dandi Baptismi jus habet Episcopus, deinde Presbyteri, et Diaconi, non tamen sine Episcopi auctoritate.* Ergo merito ob reverentiam Baptismi, et Eucharistiæ, quorum administratio Diaconis committebatur, puram conscientiam in eis Apostolus requirebat.

Objiciunt 2. textum in *c. Quæsitum. De Cohab. Cler. etc.* ubi dicitur Clericus concubinarius occultus esse sub mortali quoad seipsum suspensus ab officio; et præcipue alium textum in *c. Quæsitum, ult. de Temp. Ord.* ubi Gregorius IX. loquens de Sacerdotibus, et aliis Clericis existentibus in peccato mortali occulto, dixit: *Si non pœnituerint, monendi sunt, et sub interminatione divini judicii obtestandi, ut in testimonium suæ damnationis in susceptis etiam Ordinibus non ministrent.* Sed respondetur 1. cum *Lugo n.* 147. *et Croix n.* 103. quod Gregorius recte dixit tales Clericos peccare graviter ministrando in mortali, quia juxta Decretum Anacleti Papæ, et Canonem Apostolorum 9. (cujus verba affert *Suarez D.* 69. *sect.* 3. §. 1. *ad* 2.) Ministri altaris tunc temporis tenebantur communicare in Missa; et in hoc sensu verum est, quod per quodlibet peccatum mortale Diaconi, et omnes alii altari ministrantes suspensi erant ab exercitio suorum Ordinum. Resp. 2. quod, si hic textus rigorose intelligendus esset, etiam Clerici minores, exercendo actus suorum Ordinum, peccarent mortaliter; sed hoc nec etiam Auctores contrarii audent asserere, et ipse *Contin. Tourn. p.* 35. expresse oppositum censet, dicens in hoc convenire omnes Theologos, tum quia munia Clericorum minorum etiam a laicis exercentur; tum quia eorum functiones valde distant ab actione Sa-

crificii. Unde, cum textus nimis videatur probare; intelligendus est Gregorius minime voluisse jus novum condere, sed tantum explicasse (ideo dixit *monendi sunt*) naturalem obligationem ministrantium altari, pro subjecta materia abstinendi ab exercitio Ordinum, juxta qualitatem reverentiæ, quam quilibet Ordo pro sua dignitate requirit; aliam enim reverentiam requirit administratio Sacramentorum, et quidem sub gravi, aliam exigunt aliæ functiones, et non tantam, majorem tamen, aut minorem, juxta (ut diximus) proximitatem quam habet functio illa ad Sacramentum.

39. Infertur II. probabiliter non peccare graviter Episcopum, qui in mortali conficit Chrisma, vel Oleum sanctum, ut tenent *Palaus de Sacr. D. un. p.* 6. *n.* 4. *Vasq. c.* 4. *num.* 48. *Salm. cap.* 7. *n.* 101. *Croix l.* 6. *p.* 1. *num.* 96. *Holzm. t.* 2. *pag.* 7. *num.* 30. *cum Henr. Bonac. q.* 3. *p.* 2. §. 1. *num.* 8. *cum Suar. Sot. Con. Fill. Sayr. et aliis*, contra *Contin. Tourn. t.* 4. *p.* 34. *num.* 6. *et aliis cum Lugo D.* 8. *num.* 156. qui putat id esse mortale, eo quod Chrisma, vel Oleum, quod necessario debet esse ab Episcopo benedictum, est materia Sacramenti sine qua non fit Sacramentum. Sed respondetur, quod licet Chrisma, vel Oleum non sit materia apta, nisi benedicatur ab Episcopo, tamen Episcopus materiam benedicens non peccat mortaliter, quia remote semper concurrit ad productionem gratiæ; alias quicumque pararet materiam ad alia Sacramenta in mortali, graviter etiam peccaret; per accidens enim se habet, quod Chrisma, vel Oleum pro confectione Confirmationis, et Extremæ-Unctionis non fit materia apta, nisi ab Episcopo benedicta.

40. Infertur III. communissimam et probabiliorem sententiam, quod non peccet mortaliter Episcopus, vel Sacerdos, qui in mortali consecrat templum, benedicit vestes sacras, aut corporalia, assistit Matrimonio, benedicit cineres, aquam lustralem, etc. ut contra *Sylvest. Caj. etc. apud Busemb.* tenent *Lugo*, *Vasq. Laym. Con.* item *Gonet. Man. t. 6. p. 78. Antoine, c 1. q. 8. Croix num. 59. Salm. num. 106. cum Suar. Bon. et Led.* ac non dissentit *Tourn. t: 4. p. 34.*

Quæritur autem, an Concionator in peccato mortali, peccet mortaliter? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Caj. 2. 2. q. 187. ar. 1. et 3. d. 6. Merbes. p. 3. q. 15. Juven. q. 5. c. 3. art. 2. Cont. Tourn. t. 4. p. 35. et alii apud Dian. p 3. tr. 4. R. 197.* et pro hac sententia videtur etiam esse *D. Th. in 4. D. 19. q. 11. art. 2. ad 2.* ubi dicit concionantem in mortali, etiam occulto, graviter peccare, eo quod (ut ait) *Impedit finem doctrinæ, quia ore se profitetur nosse Deum, factis autem negat.* Alii vero diversa ratione utuntur, dicunt enim peccare mortaliter, quia in mortali exercet actum Ordinis. *Secunda* vero sententia communior, et probabilior negat, et hanc tenent *Gonet. l. c. Suar. in 3. p. t. 3. D. 16. sect. 3. in fine, et de Charit. D. 8. sect. 4. num. 6. Lugo de Sacr. D. 8. num. 152. Pal. t. 1. tr. 6. D. 3. p. 7. n. 7. Bon. D. 1. q. 3. p. 2. n. 8. cum Vasq. et Sayr. Sporer. t. 3. p. 26. n. 174. Croix l. 6. p. 1. n. 99. Salm. de Sac. c. 8. n. 106. Diana l. c. et t. 7. tr. 3. R. 14. cum. Villal. Torres.*, *Laym.* et aliis pluribus. Ratio, tum quia nulla patet lex divina, vel ecclesiastica prohibens sub gravi peccatoribus abstinere a prædicatione; tum quia

actus prædicandi non tendit immediate ad sanctificandum hominem, cum de se non causet gratiam, sicut causant administrationes Sacramentorum. Nec obstat ratio oppositæ sententiæ, nempe quod peccator prædicans in mortali graviter peccet, quia exercet indigne officium Ordinis. Nam respondetur aliud esse exercere officium Ordinis, aliud officium annexum Ordini: qui enim exercet officium Ordinis, cum hoc ordinetur ad Eucharistiam, illud indigne ministrans, Eucharistiæ probabiliter injuriam irrogat; (Dico *probabiliter*, quia oppositum etiam est probabile, ut diximus *num.* 35. *v. Valde*, cum tale exercitium non sit proxime ordinatum ad productionem gratiæ, prout est administratio Sacramenti). Qui vero exercet officium prædicandi, cum hoc sit tantum extrinsece annexum Ordini, et per se dumtaxat ordinatum ad proximum, peccator prædicans non infert injuriam Ordini, sed proximo, unde juxta injuriam, quæ proximo irrogatur, debet culpa mensurari. Hinc fit quod occultus peccator prædicans, cum nullum damnum irroget proximo, immo utilitatem afferat, ideo non est cur de mortali damnetur. Dixi *de mortali*, nam communiter non excusant DD. a veniali, ob aliqualem irreverentiam, quæ fit verbo divino. Hinc usus habet, quod Prædicator ante concionem petere soleat benedictionem ab Episcopo, dicens: *Munda cor meum, etc.*

41. Dicunt vero *Suar. Sot. et Dian. ll. cc.* non excusari a mortali Prædicatorem, cui ex officio incumbat concionari, si prædicet existens publicus peccator; quia tunc scandalum præbet impeditque finem doctrinæ. Et huic sententiæ videtur postea se conformasse *D. Th.*, nam, licet *l. c. ut supra*, asseruerit, quod tam oc-

cultus, quam notorius peccator mortaliter peccet concionando; tamen ut advertit *P. Conc. to.* 8. *p.* 93. *num.* 25. videtur S. Doctor doctrinam illam voluisse postmodum deliuire, et ad solos, et publicos peccatores restringere; etenim in 2. *Cor. c.* 6. *lect.* 1. *ex S. Greg.* sic inquit: *Cujus vita despicitur, restat, ut ejus prædicatio contemnatur, ut publicus et famosus peccator cavere sibi debeat, ut prædicet, alias peccat.* Et hoc potius intelligendum videtur, si Concionator increpet vitium de quo ipse publice est diffamatus, juxta illud *Rom. c.* 11. ubi Apostolus dicit: *Qui alios doces, teipsum non doces: qui prædicas non furandum, furaris; qui dicis non mœchandum, mœcharis etc. propter vos blasphematur nomen Dei inter gentes.*

42. » Resp. 2. Requiritur præterea, ut exhibeat, ac curet non tantum, quæ ad substantiam Sacramenti sunt necessaria, sed etiam quæ ad decorem, sive ex natura rei, sive ex præcepto Ecclesiæ, spectant. Ratio prioris est, quia alioqui Sacramenta dehonestat, et tractat indigne. Ratio posterioris est, quia Sacramenta sancte sunt tractanda; et præcepta Ecclesiæ obligant in conscientia.

Unde resolves.

» 1. Peccat ministrans mortaliter, 1. Si utatur materia vel forma falsa, (extra necessitatem) dubia. *Bonac. d.* 1. *q.* 2. *p.* 1. *n.* 32. 2. Si omittat intentionem requisitam. Quod si vero dubium oriatur, et non tantum inanis scrupulus (is enim rejici debet), an forma fuerit legitima, vel an legitime, et integre prolata; tunc, etsi speculative probabi-

» le sit formam esse legitimam, in praxi tamen
» iteranda erit sub conditione, quia tutius hic
» eligendum est. * (*Juxta sensum communem*
» *Ecclesiæ, ut videre licet in damnatione Pro-*
» *pos.* 1. *facta ab Innoc. XI. Vide dicenda*
» *num.* 57.) *.

» 2. Peccat quoque (graviter, vel leviter
» pro gravitate materiæ) 1. Qui verba formæ
» corrupte, inarticulate, indevote pronuntiat.
» 2. Qui materiam, vel formam, vel cærimonias,
» contra Ecclesiæ morem, quamvis accidenta-
» liter sine causa mutat, vel omittit. Quod si
» fiat ex contemtu, est mortale, si ex negli-
» gentia, sæpe est mortale, quando ea magna
» est, et in re gravi. Vide infra *c.* 4. *d.* 5.

» 3. Peccat graviter, qui ministrat Sacramen-
» tum publico peccatori, vel aliter indigno,
» nisi indignitas sciatur ex Confessione, vel sit
» occulta indignitas, et ex negatione sequeretur
» infamia, ut patet ex praxi Ecclesiæ, et Chri-
» sti, qui Judæ Eucharistiam dedit. Gravius
» peccaret, qui ne daret indigno, porrigeret ei
» hostiam non consecratam, etsi sic cum eo con-
» venisset; aut qui, non audens indigne cele-
» brare, simularet Missam, elevans hostiam non
» consecratam, quia, quantum est ex se, dat
» occasionem idololatriæ. V. *Bon. d.* 1. *q.* 6. *pr.*
» *Suar. Conc. etc. Schol.*

43. Super hoc puncto de negandis Sacramentis indigno plura utilia sunt notanda. Dicendum I. Certum esse, quod Minister graviter peccat ministrando Sacramenta indignis, ex communi cum *S. Th.* 3. *p. q.* 80. *ar.* 6. *Salm. c.* 7. *num.* 72. *Conc. to.* 8. *p.* 100. *Suar. Henr. Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 13. ex illo *Matth.* 7. 6. *Nolite dare Sanctum canibus.* Immo in quibusdam Sacramentis Minister, ut se fidelem dispen-

salorem præstet, non sufficit, si petentem nesciat esse indignum, sed amplius tenetur prudentem rationem habere, quod ille sit dignus; in Sacramento enim pœnitentiæ, cum in eo omnino requiratur ad valorem pœnitentis dispositio, Minister, prout Judex ad hoc constitutus, debet de ea se certum reddere. In Sacramento Baptismi debet etiam inquirere consensum, dispositionem baptizandi. In Sacramento quoque Ordinis Episcopus debet certam habere scientiam de dignitate Ordinandi, cum ad Ordinem, prout directum ad publicum bonum, nemo habeat jus nisi qui vocatur a Deo tamquam Aaron. (vide super hoc dicenda *n.* 50.). In Matrimonio autem Sacerdos assistens debet inquirere in impedimenta, cum ad hoc constituatur ab Ecclesia. In aliis vero Sacramentis, quicquid dicat *Antoine*, ea non sunt deneganda eis, qui catholice vivunt, nisi constet de indignitate petentis. Ita *Suar. p.* 3. *D.* 18. *sect.* 2. *Lugo D.* 8. *num.* 217. *Esc. l.* 8. *num.* 340. *Palaus. tr.* 18. *D. un. p.* 14. *num.* 6. *cum Soto*, *Bon. D.* 1. *q.* 6. *p.* 4. *in fin. Elbel. to.* 3. *p.* 11. *num.* 36. *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 137. *cum Henr. et Dic.* Ratio, quia ad hæc alia Sacramenta omnes fideles jus habent, et Ministri non sunt Judices, sed Dispensatores; unde in eis non habent jus inquirendi, sed tantum debitum dispensandi omnibus qui petunt, modo isti non sint positive indigni, juxta præceptum prædictum: *Nolite dare sanctum canibus:* Ergo tantum indignis prohibentur ministrari Sacramenta. Ultraquamquod, *quisque naturaliter præsumitur bonus*, ut dicitur in *cap. Dudum de præsum.* nisi malus certo probetur.

44. Dicendum II. Sacramentum negandum esse indigno, etiam publice petenti, ut omnes

communiter cum *S. Th. l. c. Suar. et Croix num.* 138. docent, semper ac peccator est publicus, cum crimen sit notorium, vel jure, quando scilicet quis de eo juridice convictus est: vel facto, cum scilicet commissum est in loco publico: vel fama, nempe cum ex sufficientibus indiciis crimen pervenit ad multos. Et hoc, etiamsi aliquibus ex præsentibus crimen sit occultum: *Croix lib.* 6. *p.* 1. *num.* 139. Excipitur tamen peccator in articulo mortis constitutus, ut *Suar. Tamb. Croix num.* 143. *cum communi.* Secus tamen, si sit occultus, et publice petat, ut dicemus infra *v. Not. III. num.* 49. Dixi, *si publice petat*; nam, si indignus occulte petat, etiamsi ejus crimen sit occultum, Sacramentum est denegandum, ut *Salm. cap.* 7. *num.* 47. *et alii omnes.* Et idem dicendum, si crimen adstantibus jam notum sit, *Suar. Dic. Arriag. Croix num.* 137.

45. Sed hic plura occurrunt dubia. Dubium 1. An sit negandum Sacramentum peccatori, cujus peccatum non sit simpliciter publicum, sed notum sit plerisque ex præsentibus, non autem omnibus? Adsunt tres sententiæ. *Prima* cum *Conink.* affirmat, quia respective ad hos peccatum videtur esse publicum. *Secunda* cum *Suar. et Bon.* probabilius negat, quia petens adhuc possidet famam respective ad omnes, qui ejus crimen ignorant. *Tertia* cum *Diana*, *et Croix l.* 6. *p.* 1. *num.* 139. dicit negandum, si ex præsentibus tantum unus, vel alter vir probus ignoret, qui putatur non evulgaturus, et hæc est satis probabilis, juxta dicta *de consc. T.* 1. *num.* 37.

46. Dubium 2. An negandum Sacramentum peccatori in eo loco, ubi suum crimen non est publicum, si publicum sit in alio loco? *Prima*

sententia affirmat, quam tenent *Suarez p. 3. Dist. 27. s. 5. concl. 3. ac Caj. Bon. Pal. Tamb. etc.* cum *Croix l. 6. p. 1. num. 140.* Ratio, quia ille jam amisit jus ad famam, cum in uno loco sit infamatus, juxta dicta *De Cons. Tom. I. lib. 1. n. 16.* Excipiunt tamen *DD. cit.* apud *Croix d. lib.* si peccator prudenter præsumatur emendatus. *Secunda* vero sententia, quam amplector, negat; et hanc tenent *Cabass. Tom. I. lib. 3. c. 7. num. 3. ac Sot. Vasq. etc. ap. Croix l. cit.* Ratio, quia ex una parte, ministrando illi Sacramentum, non adest scandalum aliorum, juxta quæ dicemus *n.* 48. Ex alia, negando Sacramentum, eadem, quidem inconvenientia et damna nascerentur, propter quæ vitanda illicitum est Ministro negare Sacramentum peccatori occulto, ut dicemus *eod. n.* 48. Secus vero dicendum, si notitia illius criminis facile est ibi perventura.

47. Dub. 3. Quid requiratur, ut publico peccatori Eucharistia possit ministrari? *Laym. Nav.* etc. requirunt, præter Confessionem, aliquod tempus bonæ conversationis ad tollendum scandalum. *Possev. et Jo. Sanch.* dicunt sufficere confessionem coram pluribus (modo, addit *Bernal.* pœnitentia brevi sit publice manifestanda). Et recte *Croix l. 6. p. 1. n. 141.* adhæret huic sententiæ, quando peccator non habet proximam peccandi occasionem: quia, qui publice confessus est, publice censetur emendatus: secus, si adesset occasio, et ille eam non deseruerit. Qui autem occulte petit, sufficit occulte egisse pœnitentiam, *Croix ib. in fine* cum *Suar. et Tamb.* Sed hic maxime advertendum id quod habetur in Rituali Rom. *de Euch.* ubi: *Arcendi autem sunt* (a Communione) *publice indigni; quales sunt*

excommunicati, interdicti, manifestique infames; ut meretrices, concubinarii, fœneratores, magi, sortilegi, blasphemi, et alii ejus generis peccatores: nisi de eorum pœnitentia et emendatione constet, et publico scandalo prius satisfecerint. Occultos vero peccatores, si occulte petant, et non eos emendatos agnoverit, repellat; non autem si publice petant, et sine scandalo ipsos præterire nequeat.

48. Dub. 4. Quid agendum in Dubio de crimine, vel de pœnitentia? Distinguendum; si crimen est certum, et pœnitentia dubia, Sacramentum certe est denegandum, donec constet de pœnitentia, quia possidet infamia. Et hoc dicendum docent *Suar. Arr. Spor. etc.* cum *Croix lib.* 6. *p.* 1. *num.* 142. etiamsi habeatur publica suspicio de crimine, modo suspicio sit tam vehemens, ut æquivalet morali certitudini; secus, si talis sit, ut probabili ratione deponi possit, ut dicunt *AA. citati.* Si autem dubitatur de crimine, non potest Sacramentum negari, *Croix ib.* Intellige tamen juxta dicta supra *n.* 43. sub initio

49. Dub. 5. An Minister possit dare Sacramentum indigno ob metum mortis? *Prima* sententia affirmat, modo Sacramentum non petatur in odium fidei, vel in contemtum Religionis; et hanc tenent *Bon. de Sacr. D.* 1. *q.* 6. *p.* 4. *num.* 14. *Sporer t.* 3. *p.* 28. *num.* 188. *et Croix l.* 6. *p.* 1. *num.* 138. cum *Escob. Gobat. Dic. et aliis*; ab his laudatur etiam *Suar.* 3. *p. D.* 67. *sect.* 1. *in fine*, sed ibi præfatus Auctor nimis ambigue loquitur, et se remittit ad *sectiones seq.* in quibus nullum verbum adjicit de hac sententia. Ratio hujus sententiæ est, quia (ut dicunt) si infamia peccatoris, publice petentis Sacramentum talem ministrationem

excusat, et irreverentiam Sacramenti reparat (ut mox dicemus), cur mors, vel infamia subeunda a Ministro eum non excusare debet? Hæc sententia olim mihi probabilis visa fuit; sed melius re perpensa oppositum nunc teneo cum *secunda* sententia, quam tuentur *P. Conc. t. 8. p. 100. n. 11. et Ledesma, ac alii apud Croix l. c.* differt enim ratio non negandi Sacramentum peccatori occulto, et ratio vitandi proprium damnum. Nequit equidem Sacerdos publice denegare Communionem peccatori occulto, sed cur? quia, ut recte dicit ipse *Croix n.* 144. *et alii*, prout *Cont. Tourn. t. 4. p.* 192. *et Antoine de Sacr. c. 2. q.* 12. Christus eo casu videtur cedere juri suo, et permittere suæ reverentiæ negationem, non præcipue ut fama ipsi servetur, ut dicit *D. Th.* 3. *p. q.* 80. *ar.* 6. *ad* 2. *et Lugo D.* 9. *n.* 173. sed potissimum (ut probant præfati AA.) propter gravia incommoda, quæ deinde sequerentur, nempe scandala aliorum, quibus si Sacerdos posset ob crimen occultum publice Communionem negare, forte etiam boni deterrerentur a susceptione Communionis, timentes ne propter odium, vel imprudentiam a Sacerdote ejicerentur, etc. Hæc autem inconvenientia et scandala non certe interveniunt in Ministro, qui metu cogeretur ad ministrandum Sacramentum indigno: immo ædificationi esset populo, si, ad reverentiam Sacramento servandam, periculo mortis se exponeret.

50. Notandum III. Peccatori occulto publice petenti non negandum Sacramentum; ita omnes cum *S. Th.* 3. *p. q.* 80. *art.* 6. *ex c. Placuit, Causa* 6. *Q.* 2. *etc. Si Sacerdos. De Offi. Jud. ord.* ubi Eugenius Papa id confirmat exemplo Christi, qui Judæ Communionem porrexit. Ra-

tio, quia tunc censetur Christus cedere juri suo, ne peccator famam deperdat, cui adhuc jus retinet; et hoc ad evitanda gravissima incommoda, quæ alias evenirent, ut mox supra diximus. E contrario nullo modo ministrandum Sacramentum peccatori occulto, occulte petenti, ut *S. Th.* 3. *p. q.* 81. *art.* 6. *ad* 4. *Salm. cap.* 7. *n.* 72. Excepto casu, quo crimen cognitum fuisset ex Confessione; tunc enim nec etiam licet Ministro peccatorem monere, ut omnino dicendum cum *Croix l. c. n.* 145. *et Gob.*

51. Sed hic quæritur 1. An Confessarius possit Sacramentum negare ob crimen auditum in Confessione, sub prætextu aliarum causarum? Affirmant *Vasq. Suar. Pal. et Dic.* apud *Croix d. n.* 145. Sed verius negandum cum *Sanch. de Matr. l.* 3. *d.* 36. *et Laym. Val. Dian. Escob. et aliis* cum *Croix ib.* Quia tunc peccator jam satis adverteret ex Confessione negari Sacramentum, et ideo sigillum læderetur, et Confessio fieret odiosa, ut idem *Palaus* postea concedit. Ultraquamquod ex Decreto Innocentii XI. hodie certum est nullo modo posse Confessarium uti notitia Confessionis in gravamen pœnitentis: Vide dicenda *de Pœnit. n.* 658. Recteque addit *Croix* cum *Arriaga*, quod, si Confessarius, extra Confessionem, aliunde notitiam habuerit, nisi notitia sit moraliter certa, non potest Sacramentum negare.

52. Quæres 2. Utrum denegandum Sacramentum Ordinis peccatori occulto publice petenti? Si petens sit indignus ex irregularitate, aut simili omnino esse rejiciendum nemo dubitat: si vero sit indignus tantum, quia est in peccato mortali, dubitat *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 146. cum *Henr.* Adduntque *Lugo, et alii*, non posse rejici, si jus ipse prætendat ratione

Beneficii, seu dignitatis obtentæ. Sed omnino verius puto dicendum cum *Viva de Sacr. Qu.* 1. *Art.* 4. *n.* 5. quod indignus etiam occultus ab Ordinibus omnino est arcendus: et idem clare docet etiam *S. Th.* 3. *p. q.* 36. *art.* 3. *ad* 3. ubi dicit non sufficere, quod Prælatus nesciat Ordinandum esse in peccato: *Sed etiam exigitur amplius, ut secundum mensuram Ordinis diligentior cura apponatur, ut habeatur certitudo de qualitate promovendorum.* Et in respons. *ad* 1. illud memorabile asserit: *Melius esset habere paucos Ministros bonos, quam multos malos.* Ratio certa est, quia, qui se ingerit in munera publica, ad quæ non est idoneus, repelli debet etiam cum infamia, ob bonum publicum privato præferendum. Et quod Clericus indignus, quamvis ob crimen occultum, possit et debeat repelli, patet ex Trid. ubi in *Sess.* 14. *c.* 1. *de Ref.* dicitur, quod Episcopus potest prohibere Clerico, ne ascendat ad ulteriores Ordines: et Clericus tenetur ei obedire, etiamsi ascensus a suo Prælato *ex quacumque causa ob occultum crimen quomodolibet etiam extrajudicialiter fuerit interdictus.* Et additur, quod *nulla contra ipsius Prælati voluntatem concessa licentia de se promoveri faciendo, ei suffragetur.* Ac maxime notandum, quod Episcopus non tenetur eo casu manifestare causam cur repellat illum ab Ordinatione, juxta Declarationes S. C. Concilii editas die 21. Martii anni 1634. et die 21. April. 1668. quas per extensum affert Sum. Pont. Bened. XIV. in *Lib. de Syn. l.* 7. *c.* 71. *n.* 4. Quod autem Episcopus non solum possit, sed etiam debeat repellere indignos, quamvis occultos, patens suadet ratio ex eod. Trid. *Sess.* 23. *de Ref. c.* 5. *et* 7. ubi signanter præcipitur, ut Episcopus ordinans *mores dili-*

genter investiget, et examinet. Ad quid igitur debet Prælatus mores Clericorum investigare et examinare, nisi ut repellat quos noverit indignos, ex illo *Apost.* 1. *ad Timot.* 3. *Manus cito nemini imposueris, neque communicaveris peccatum eorum.* Ubi inquit *S. Leo Epist.* 1. *ad Afr. Quid est cito manus imponere, nisi ante experientiam disciplinæ?* Tanto magis, quia in Ordinibus suscipiendis multi possent esse defectus, ex quibus sine infamia petentes ejici possunt, nempe ætatis, tituli, subjectionis, etc. ut bene notat *Croix d. num.* 146.

53. Quæres hic 3. An possit absolvi Ordinandus, qui habitum contraxit lasciviæ, et statim post pœnitentiam, sine experientia continentiæ, velit Subdiaconatum suscipere? De hac quæstione plenam instituimus Dissertationem, quam reperies in fine hujus Dubii ex *num.* 63.

Quæritur 4. An Parochus possit assistere Matrimonio eorum, qui sunt publici peccatores? Certum est teneri Parochum arcere a Matrimonio eos qui nesciunt doctrinam christianam, uti constat ex Rituali Rom. de Matrim. sub initio, ubi præscribitur: *Parochus cognoscat; utrum uterque* (sponsus) *sciat rudimenta fidei, cum ea deinde filios docere suos debeat.* Item S. C. habita coram Innoc. XII. ann. 1697. ut refert Sum. Pon. Bened. XIV. *de Syn. l.* 7. *num.* 29. decrevit Parochos non debere procedere ad proclamationes, nisi repererint contrahentes sufficienter instructos in rudimentis fidei; et hoc Decretum confirmatum fuit a Clemente XI. ut in suo Bullario *p.* 326. ac a nostro Papa Benedicto in Littera Encycl. vide in suo Bullario *num.* 32. Utrum autem præter hanc ignorantiam, possit Parochus publicis peccatoribus ne-

gare suam assistentiam ad Matrimonium? Si contrahentes publice peterent, et essent indigni ratione peccati vel censuræ occultæ, recte dicunt *Lugo Dist.* 8. *sect.* 13. *et Croix num.* 147. cum Arriaga, et communi Parochum teneri assistere, juxta dicta *num.* 47. Dubium est, an assistere possit, et teneatur, si contrahentes sint publice indigni? Affirmant *Laym. l.* 5. *tr.* 20. *p.* 2. *c.* 4. *num.* 8. *Croix l. c. et Lugo ex num.* 205. *cum Præpos.* Modo tamen Parochus prius conatus fuerit disponere sponsos ad digne contrahendum. Ratio, ut dicunt, quia Parochus non est Minister Matrimonii, sed tantum testis, unde ex una parte, cum sit publicus Minister, non potest suam negare assistentiam; et ex altera licite potest assistere, cum sua cooperatio sit mere materialis. Negant vero alii AA. qui sentiunt Parochum esse verum Ministrum Matrimonii; sed hæc ratio non subsistit; nam, ut probabimus infra de Matrim. ex *num.* 895. Ministri Matrimonii sunt ipsi contrahentes, et Parochus non est nisi merus testis. Hoc tamen non obstante, minime acquiescimus primæ sententiæ, et dicimus Parochum non teneri, nec posse assistere tali Matrimonio. Favetque nobis auctoritas sum. Pont. Bened. XIV. *in Lib. de Syn. l.* 7. *c.* 29. ubi sic docet: « (Quamvis juxta communiorem magisque receptam sententiam non sit (Parochus) Matrimonii Minister, tamen in multis comparatur Ministro, nec licite sua præsentia firmare potest contractum, quem scit a contrahentibus sacrilege iniri) ». Ratio nostræ sententiæ est, tum qui de jure naturali nemo potest cooperari peccato proximi, etiamsi alter peccatum jam interne consummaverit, prout diximus de *Charitate Tom. II. l.* 2. *num.* 47. Ita nec Parochus

in nostro casu; tum quia Parochus tenetur ex justitia, ex contractu inito cum Communitate a qua stipendium accipit, incumbere saluti spirituali suarum ovium, eas avertendo a peccatis. Nec valet dicere, quod contrahentes habent jus, ut Parochus eorum Matrimonio assistat. Nam respondetur 1. quod nemo potest habere jus ad actionem, in qua committitur peccatum. Respondetur 2. quod sponsi in tantum habent jus ad assistentiam Parochi, in quantum hic tenetur ex officio incumbere eorum bono spirituali; unde, cum in hoc Parochi assistentia non conferret ad bonum, sed ad ipsorum ruinam: idcirco neque sponsi jus habent, neque Parochus tenetur assistere; immo debet suam assistentiam negare, cum præcipua sua obligatio sit impedire peccata ovium suarum. Et quod dicimus de Parocho, dicendum est etiam de testibus; qui tamen satis excusarentur a peccato, si assisterent coacti metu gravi, cum ipsi non teneantur, nisi ex caritate, impedire peccatum. Parochus autem etiam excusari potest ad vitandam mortem, vel alia graviora mala Communitatis, vel ipsorum contrahentium, puta ne ipsi perseverent in peccato. Præterea satis excusantur a culpa Parochi, ut ait *Laym. d. num.* 8. qui assistunt Matrimoniis Hæreticorum in locis ubi est consuetudo, et mixti sunt Hæretici cum Catholicis, juxta mox dicenda in *quæst. seq.*

Certum est tamen, quod Parochi in Matrimoniis contrahendis tenentur ex officio inquirere, an subsit aliquod impedimentum, et si probabiliter illud subesse judicent, tenentur suam assistentiam denegare, et nuptias vetare, donec saltem per Ordinarium decernatur, quid sit agendum. Ita *Sanch. de Matr. l.* 3. *D.* 14. *num.* 8. *Croix l.* 6. *p.* 1. *num.* 147. *et Lugo*

D. 8. *n.* 205. cum *Led. Vega*, et aliis communiter. Item ait *Lugo l. c. cum Conin.* (contra alios) quod si Ordinarius habeat scientiam impedimenti occulti, etiamsi non posset illud probare, tenetur Matrimonium prohibere.

55. Quæritur 5. An si unus sponsorum sit publice indignus, possit alter Matrimonium cum ipso inire, et consequenter Sacramentum ei ministrare? Hic advertendum, quod ex duplici capite potest talis indignitas provenire, vel ab excommunicatione, vel ab aliquo mortali peccato sponsi. Si sponsus sit indignus, quia est excommunicatus, vel erit vitandus, et tunc certe illicitum est cum eo contrahere, quia non licet cum ipso communicare in re sacra, quale est Sacramentum; vel erit tantum toleratus; et tunc probabilius est licere, ut docent *Sanch. de Matr. lib.* 7. *D.* 9. *n.* 8. *et Lugo D.* 8. *n.* 225. et alii plures, quos videre poteris infra de *Cens. l.* 7. *n.* 139. Quia Concilium Constantiense indistincte concessit fidelibus posse communicare cum excommunicatis toleratis.

Si autem sponsus sit indignus ob aliquod peccatum, hic magna occurrit difficultas, quia non licet Ministro conferre Sacramentum indigno. Sed *Busemb.* (vide *Tom. I. l.* 2. *num.* 60.) *Lugo n.* 23. *et Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 147. *cum Sanch. Perez, Aragon. Dicast.* et communiori dicunt licere cum eo contrahere, si alter sponsus sine gravi incommodo non possit a Matrimonio recedere. Ratio (ut inquiunt) est, quia contrahentes, quamvis indirecte conficiant Sacramentum, tamen directe contractum ineunt, qui de se non est res sacra; unde in hoc Sacramento sponsi videntur magis habere conditionem privatorum contrahentium, qui tantum respiciunt ad propriam utilitatem, quam publi-

eorum Ministrorum, qui attendere debent, ut suscipientes Sacramenta ob eorum indignitatem repellantur. Hanc rationem non quidem reprobo, sed fateor eam non omnino me convincere.

56. Utrum autem, justa accedente causa, licitum sit Matrimonium contrahere cum Hæreticis? Generaliter loquendo id vetitum est ab Ecclesia, ut patet ex Conc. Chalcedonensi apud *Cabass. de Concil. p.* 221. ubi in Can. 14. dicunt: *Sed neque Hæretico, vel Pagano, vel Judæo Matrimonio conjungere, nisi utique persona, quæ Orthodoxæ conjungitur, se ad Orthodoxam fidem convertendam spondeat.* Verumtamen est valde probabile id, quod dicunt *Busemb. d. n.* 19. *et Lugo D.* 8. *n.* 225. *Wigandt tr.* 16. *Ex.* 6. *n.* 77. *Croix d. n.* 147. *et l.* 2. *num.* 95. *ac Sanch. de Matr. l.* 7. *d.* 72. *n.* 6. *cum Nav. et Azor.* nempe quod in locis, ubi Hæretici vivunt mixti cum Catholicis, ut in Germania, Polonia, etc. ex consuetudine recepta et tolerata licitum est Matrimonia inire cum Hæreticis. Modo 1. Catholico contrahenti permittatur libere permanere in fide. 2. Absit periculum perversionis. 3. Detur libertas educandi prolem catholice. 4. Si facile non sit invenire parem inter Catholicos. Quorum si unum desit, non licebit, ut recte ait *Croix d. n.* 95. Ceterum id bene permittitur, servatis his conditionibus; quia hujusmodi conjugia fiunt instar aliorum contractuum civilium ad firmandas leges amicitiæ, ad tuendam communem pacem Reipubl. Hinc refert *Lugo loc. cit.* pluries fuisse dispensatum ob justas causas Matrimonia inire cum Hæreticis, ut patere ait ex Con. Laodicensi, ac Agathensi, et signanter testantur, Clementem VIII. anno 1604. concessisse dispensationem Duci Barensi, ut duceret Catharinam

suam consanguineam sororem Henrici IV. Regis Galliarum, cum adhuc esset hæretica. Et hic sedulo notandum id, quod advertit Sum. P. Benedictus XIV. *de Syn. l. 7. c. 6. ex Veracrux*, quod de Pontificis potestate, postquam hic dispensat, dubitare, instar sacrilegii est: esset enim Christo quasi exprobrare, quod non satis Ecclesiæ suæ providisset.

Docet autem *Lugo n.* 31. quod ad tale Matrimonium opus est dispensatione, saltem in locis ubi est consuetudo in ejusmodi dubiis recurrendi ad Papam; quia Ecclesia merito potuit reservare judicium, an sufficiat causa, vel an præponderet periculum mali. Probabiliter tamen dicit *n.* 17. cum aliis *apud Croix l.* 2. *n.* 97. (contra *Sanch. et Pont.*) non esse opus dispensatione, quando pars hæretica serio promittat conversionem, ut vidimus supra jam excipi in Conc. Chalcedon. Immo putat *Hurtad. apud Croix* sufficere spem conversionis ortam ex ipsius indole, vel aliunde. Quando autem licitum est Catholico contrahere cum Hæretico, tanto magis licebit Parocho assistere ad tale conjugium.

57. Hic pro complemento hujus materiæ remanent aliæ quæstiones discutiendæ. Quæritur 6. An in conferendis Sacramentis liceat uti opinione probabili? Certum est, ut vidimus *T. I. de Consc. l.* 1. *n.* 29. generice loquendo, id illicitum esse ex Prop. 1. damnata ab Innoc. XI. Excipitur tamen 1. si adsit necessitas ex parte proximi, ut est commune apud DD. juxta dicenda *n.* 480. loquendo de absolutione impertienda moribundo, et idem dicitur de Baptismo *n.* 103. *vers.* III. Excipitur 2. si habeatur probabilis opinio de jurisdictione Confessarii, vel de validitate Matrimonii, juxta dicta *l.* 1.

n. 3. et dicenda infra de Matrim. *num.* 1113. Et hoc dicunt *Sanch. Carden. Sporer*, *Dic. Gob.* et alii apud *Mazzotta t.* 3. *p.* 53. *v. Fit*, et *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 117. esse in praxi tutum et moraliter certum. Excipitur 3. quando administratio Sacramenti fieret obnoxia nimis scrupulis, aut difficultatibus, ut diximus *l.* 1. *n.* 30. *cum Carden. Croix ex D. Thoma*, et dicit *Mazzot.* cum *Illsung*, et pluribus aliis; aliter non posset baptizari infans, quem parentes assererent non esse baptizatum, cum tale testimonium non sit nisi tantum probabile: item neque absolvi possent, qui putantur dispositi, de quorum dispositione non alia, quam prudens probabilitas haberi potest, unde recte notat *Mazzot. cum Carden.* quod si talis dispositio non sufficeret, vix ullus unquam absolvi posset extra mortis articulum, quia vix unquam haberi potest certitudo de dispositione pœnitentis. An autem liceat suscipere Sacramenta cum sola opinione probabili? Vide dicta *l.* 1. *n.* 32.

58. Quæritur 7. An et quando Minister teneatur administrare Sacramenta? Commune est, ut dicunt *Holzm. t.* 2. *p.* 64. *n.* 286. *Salm. de Euch. c.* 9. *n.* 28. *et Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 132. *cum Suar. Lugo*, *dic. et Aversa*, contra *Sylv. etc.* quod Pastores tenentur ex justitia, ratione stipendii quod exigunt, Sacramenta ministrare suis subditis rationabiliter petentibus, etiam extra gravem necessitatem. Pastores autem dicuntur Superiores, respectu Religiosorum: et respectu sæcularium, Episcopi, et Parochi, vel qui curam subsidiariam cum obligatione habent; ita *Croix ibid. cum Gob.* Et proinde peccat Pastor, qui morosum, vel difficilem subditis se reddit, ut *Gob.* cum *Croix n.* 134. *Salm. n.* 30. *Conc. t.* 8. *p.* 98. *n.* 3. Ideoque recte

monuit S. Carolus Borromæus *Act. p. 4. Quacumque vero diei vel noctis hora ad Sacramenta infirmis ministranda Parochus vocabitur, nullam moram interponet; immo populum præmonebit, ut cum opus est parochiali administratione, libere se accersat, nulla habita, neque temporis, neque loci distantis etc. ratione.* Excusabitur tamen a mortali, si semel, vel iterum extra necessitatem Sacramenta denegat; quia non videtur tam stricte se obligasse; *Croix cum Suar. et Arriag. ibid.* item *Suarez apud Busemb. infra num.* 623. cum *Aversa ib.* qui excipit, si subditus peteret ex urgenti occasione, v. gr. festi sollemnis, etc.

Ministri autem, qui non sunt Pastores, in extrema necessitate tenentur ex caritate, etiam cum periculo vitæ, proximo sacramenta ministrare, ut *Conc. p. 99. n. 7. et Croix l. 2. a n. 174.* et alii omnes. An vero teneantur in gravi necessitate proximi? Vide dicta *Tom. I. de Charitate l. 2. n. 27. v. Hinc.* An Parochus tempore pestis teneatur ministrare Eucharistiam? Vide *in hoc l. 6. n.* 233. Quoties teneatur eam ministrare? Vide *n.* 253. *et* 254. Quoties ministrare Pœnitentiam? Vide *n.* 623.

59. Quæstio 8. An liceat unquam simulare administrationem Sacramenti? Communiter DD. distinguunt simulationem in formalem, et materialem: *formalis* est, quia directe intenditur alterius deceptio; *materialis* est, qua alterius deceptio tantum permittitur. Damnata autem est ab Innoc. XI. Propos. 29. quæ dicebat: *Urgens metus gravis est causa Sacramenti administrationem simulandi.* Et merito quidem, cum talis simulatio Sacramento gravem injuriam irroget, et Deo illudat. Sed quæritur, an in hac Propos. fueritne damnata sola simulatio forma-

lis, an vero etiam materialis? Alii ut *Viva in dict. Prop. n. 2. et Conc. t. 8. p. 101. num. 12.* dicunt fuisse ibi indefinite damnatam simulationem tam formalem quam materialem, tum quia propositio indefinita æquivalet universali; tum quia (ut ajunt) nemo unquam Catholicorum dixit esse licitam simulationem formalem, sed *Sancius*, *et alii*, quorum opinio damnata fuit (ut fert *Viva*), tantum propugnarunt licitam esse materialem. Alii tamen, ut *Cardenas* in dict. Prop. 29. et *Vidal* in eadem Prop. dicunt damnatam fuisse simulationem formalem, et etiam materialem in re vitiosa; non vero materialem in re indifferenti. Quæstio hæc inanis mihi videtur, quia tandem omnes in idem coincidunt; nam, sive loquamur de simulatione formali, sive materiali in re vitiosa, aut indifferenti, omnes conveniunt, numquam esse licitum. 1. Proferre sine intentione verba consecrationis supra panem, aut absolutionis supra indispositum. 2. Hostiam non consecratam pro consecrata præbere. 3. Celebrare Missam non proferendo verba consecrationis. Ita *Palaus tr. 2. D. 1. p. 13. Croix l. 6. p. 1. ex n. 154. Card. Milante, Viva, et Vidal in d. Prop. 29.*

Præterea, quamvis præfata Propositio non loquatur de quocumque metu; tamen commune etiam est apud DD. non licere administrationem Sacramenti simulare, etiam ob metum mortis. *Concina l. c. Croix n. 155. Carden. n. 37. Viva. n. 15. et Milante l. c.*

E converso omnes dicunt licitum esse Confessario, super indispositum aliquid orare, et dare Crucem, ne ejus indispositio prodatur; quamvis alii reputent eum absolutionem recipere; quia (ut ait *Carden.*) ex una parte tenetur Confessarius non prodere indignitatem poenitentis in Confessione cognitam, juxta præscriptum in c.

Omnis. De Pœnit. et Remis. ubi dicitur: *Caveat autem* (Confessarius) *omnino* , *ne verbo* , *aut signo*, *aut alio quovis modo aliquem prodat peccatorum.* Ex altera parte hæc non est proprie simulatio administrationis Sacramenti , quia verba illa respectu Sacramenti indifferenter se habent: Alia tamen ratione utuntur *Viva*, *et Milante* , dicentes hoc esse licitum , quia tunc Confessarius licite occultat veritatem , quam non tenetur nec potest manifestare. Recte vero advertit *Cardenas n.* 54. quod tunc Confessarius non debet intendere deceptionem adstantium, sed tantum occultationem veritatis; nam alias mendacii reatum non effugeret, cum ex *D. Th.* 2. 2. *q.* 3. *art.* 1. mendacium non solum committatur verbis, se etiam facto. An autem liceat super indispositum dicere , *Ego te non absolvo*, submisse dicendo verbum *non*? Affirmat *Cardenas in dict. Prop.* 29. *n.* 53. Sed negant *Roncaglia c.* 4. *q.* 6. *R.* 2. *Milante* , *et Viva in ead. Prop. n.* 11. Ratio , quia semper ac verbum *non* percipi nequit a circumstantibus, hæc esset quidem restrictio pure mentalis, quæ numquam est licita, juxta dicta *Tom. II. l.* 3. *n.* 168. Sed ratio hæc non convincit, quia in tantum occultatio hæc non est licita in sermone , in quantum loquens tenetur (ne decipiat proximum cum quo loquitur) taliter proferre verba , ut audiens possit veritatem percipere , et ideo in sermone restrictio pure mentalis est vetita ; at in prolatione formæ Sacramenti non tenetur Minister ita proferre verba , ut Sacramentum suscipiens illa audiat. Quapropter non videtur obstare , quod talis occultatio esset restrictio mentalis; et hinc prima opinio non videtur improbanda.

60. Ex eadem ratione irreverentiæ , non solum qui administrando , sed etiam qui susci-

piendo Sacramentum simularet, non excusaretur a mortali, ut dicit *Croix ib. n.* 157. cum *Carden. et Gorm.* Sed hoc currit quando adest vera simulatio Sacramenti. Hinc infertur I. cum *Carden. in d. Prop.* 29. *num.* 73. *et Croix n.* 158. *cum Dicast. Gormaz, etc.* quod si quis nolens confiteri ingrediatur Confessionale, et genuflexus alloquatur Confessarium de aliquo negotio, non simulat Sacramentum, nec peccat peccato mendacii, quia cum hoc sit valde usitatum, quod aliqui accedant ad Confessarium causa petendi eleemosynam, aut consulendi scrupulos, infertur actionem illam esse indifferentem. Secus ait *Cardenas n.* 71. si quis accederet cum intentione, ut circumstantes credant ipsum confiteri, tunc enim dicit peccare peccato mendacii, et sacrilegii. At quoad peccatum sacrilegii nequeo huic doctrinæ acquiescere, cum enim ibi desit materia, et forma, nescio intelligere, ubi sit simulatio Sacramenti.

61. Infertur II. quod in casu, quo aliquis non poterit se disponere ad Communionem, posset aliquando convenire cum Parocho, ad infamiam, vel scandalum vitandum, ut hic dicat tantum super ipso verba: *Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat, etc.* et non præbeat Hostiam, ut admittit *Croix l.* 6. *part.* 1. *n.* 160. cum *Moya, Leand. Henr. Dian. etc.* quia tunc revera non simulatur Sacramentum. Secus dicendum, si Parochus porrigat ex conventione hostiam non consecratam, ut docent *S. Th. Sot. Suar. Vasq. et alii* cum *Croix n.* 159. communiter, contra alios. Ratio quia tunc, licet nec etiam simuletur Sacramentum, quod ibi non est, tamen exponitur panis adorationi adstantium, et ipsius suscipientis, qui sicut peccaret externe adorando idolum, etiam

ex metu mortis; sic quoque semper peccaret, externe adorando hostiam non consecratam; et peccaret gravius, quam si indigne communicaret, ut patet ex *cap. De Homine.* 7. *de Cel. Miss.* ubi dicitur, gravius peccare Sacerdotem, qui in Missa non consecraret, quam qui sacrilege consecraret, et communicaret.

62. Infertur III. non esse illicitam ob gravem metum simulare celebrationem Matrimonii, ut cum communi sententia docent *Sanch. de Matr. l. 1. D. 11. n. 2. Pulaus tr. 5. D. 2. p. 12. P. Conc. t. 8. p. 102. num.* 15. qui etiam communem asserit, *Cardenas n. 79. Viva n. 12. Croix n. 162 cum Henr. Conin. Arriaga, Gormaz, etc.* contra *P. Milante.* Ratio, quia tunc deest materia, et forma Sacramenti, cum desit voluntarius consensus; Sacramentum enim non conficitur, nisi super vero contractu, qui tunc non adest, cum invalidetur ex lege Ecclesiæ ratione coactionis. Et in hoc casu is, qui simularet, excusaretur etiam a mendacio, si adstantes possent ex circumstantiis advertere eum nolle contrahere; vel casu quo id non possent percipere, contrahens, dicendo *volo*, intelligeret velle in quantum in se est, ut notat *Scotus in 4. Dist.* 29. Et ex eadem ratione dicunt *Carden. num. 82. et Sanch. Hurt. Dic. et Gob. apud Croix l. c.* non peccare peccato sacrilegii, qui contrahit Matrimonium sciens habere impedimentum dirimens.

DISSERTATIO

De Clerico habituato in vitio turpi, cupienti statim initiari in Sacris.

63. QUæstio, quam infra exponam, nuper Neapoli magnopere inter sapientes fuit agitata. De hac ipse in Libro mearum Adnotationum in Busembaum nimis concise, et quasi obiter in quodam loco tractavi. Sed inde, cum sedulius animadverterem, valde utile ac necessarium esse, ut ejus vera decisio Confessariis innotesceret, quo ipsi studeant eam tenere sententiam, quam bono Ecclesiæ magis expedire judicaverint; idcirco operæ pretium esse duxi diligenter ac funditus rem ad trutinam revocare.

Quæstio nimirum hæc est, utrum sit neganda absolutio Clerico habituato in peccatis lasciviæ occultis, qui velit ad sacros Ordines ascendere sine præcedenti experimento continentiæ?

Quidam Neoterius, et doctus Auctor Libri Romæ editi, cui titulus *Istruzione per li Novelli Confessori*, de hoc puncto agens (*Part.* 2. *c.* 3. *n.* 63.) sic scripsit: *Oggi non v' è alcuna Legge diretta, nè divina, nè umana, che vieti d' ordinarsi, precisamente per essere alcuno abituato nella lascivia, o in altro occulto peccato, se non che per l' omicidio volontario, o per altra colpa avesse contratto l' irregolarità ... Ma bensì può dubitarsi per conto della Legge naturale, in quantochè essendo per Legge Ecclesiastica, o pel voto implicito annessa la continenza a' Sacri Or-*

dini, l' Ordinando contro il dettame della vera prudenza vuole assumere un peso che non può portare ec. A noi pare che stando nella Legge naturale sola, si debba qui procedere con distinzione; imperocchè se l' Ordinando creda sinceramente, ed in buona coscienza di poter vivere casto, e poter disfarsi da' mali abiti, e di far tutto ciò che a giudizio suo, e del discreto Confessore si stima necessario ed opportuno per la emendazione; egli si può promovere, e 'l Confessore non glielo può interdire. Deinde addit (*n.* 66.) *Ed inoltre aggiungiamo, che non essendo questi (come supponiamo) indisposto per lo Sacramento della Penitenza, neppur si dee dire, precisamente parlando, che lo sia pel Sacramento dell' Ordine, il quale per riceversi degnamente non richiede se non lo stato di grazia; e per se stesso non è ad alcuno occasione di peccato, anzi dà all' Anima nuova e distinta grazia.* Subaddit tamen (*n.* 67.): *Diciamo che uno che voglia promuoversi a' sacri Ordini, e non creda (sicconi è detto) sinceramente di poter osservare in quello stato la castità per lo mal' abito della lascivia, non possa promuoversi; ed insistendo di farlo, gli si debba come ad indegno ed indisposto negar l'assoluzione.* Ita præfatus Auctor.

Alii vero e converso videntur nimis rigide locuti fuisse, nam Natalis Alexander in sua *Theol. Dogm. et Mor. t.* 1. *l.* 2. *de Sacr. Ord. c.* 3. *a.* 14. *Reg.* 19. hanc regulam statuit: *Nemo ad sacros Ordines promovendus, nisi vel qui innocenter vixerit, vel occultas prioris vitæ maculas diurna pœnitentia diluerit.* Idem tenet *Jueninus in tr. de Sacr. Diss.* 8. *q.* 7. *c.* 2. Idem *Habert de Sacr. Ord. p.* 3. *c.* 3. qui magnam et longam curam requirit, dicens nec

unum sufficere annum ad hujusmodi probationem. Idem *Van-Espen t. 4. p. 2. c. 2. §. 8.* Sentit *Cont. Tour. t. 3. p. 535. vers. Quoto.* Clericum habituatum probandum saltem per 20. aut 18. menses. Id eruit ex D. Gregorio *l. 4. alias 3. Epist. 26. ad Januar.* ubi : *Ne unquam ii, qui ordinati sunt, pereant, provideri debet quales ordinentur, ut prius aspiciatur si vita eorum continens in annis plurimis fuit.* Adducitque *Natal. Alex. n.* 60. dicentem quod Confessarii debent Clericis in luxuria habituatis prohibere tam ascendere ad altiores gradus, quam ministrare in susceptis.

64. Sed inter harum opinionum varietatem operam adhibui, ut a quamplurimis Neapolitanæ Urbis Theologis res plene examinaretur; et post longas hinc inde discussiones, in hanc sententiam sive conclusionem, duas partes habentem, convenimus, mediam tenentes viam, nempe I. quod hodierna et antiqua Ecclesiæ Lex, semper constans, obstringit tam Episcopos, quam Confessarios, et Promovendos, ut cum aliquis Clericus recidivus vel consuetudinarius in vitio carnis ad sacrum Ordinem, sive Subdiaconatum, sive ad Diaconatum, aut Presbyteratum ascendere cupit, quamvis sincere sit conversus ad Dominum, et ideo possit statim absolvi; non tamen poterit sacrum Ordinem suscipere, nisi aliquamdiu operam det ad pravum habitum extirpandum. Et si ipse persistat Ordinem statim suscipere, non censetur dispositus ad absolutionem, quia legem Ecclesiæ violat in re gravi. II. quod potest tamen dari casus, quo Deus donet pœnitenti tantam extraordinariam compunctionis gratiam, quæ reddat eum adeo probatum, ut ipse statim possit sacrum Ordinem assumere; et ideo (si id dipsum Confessario ex

validis conjecturis constet) beneficium absolutionis suscipere, sine eo quod temporis experientia prius comprobetur.

65. Prima pars probatur 1. ex illo Apostoli (1. *ad Tim.* 3.) *Oportet ergo Episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum.... non neophytum*, etc. Illud *irreprehensibilem* explicat D. Gregor., dicens: *Vitium in Episcopo est non quam optimum esse.* Illud autem *non neophytum*, commentat D. Th., et inquit: *Hoc quod dicit, ad eos pertinet, qui non solum ætate neophyti sunt, sed et qui neophyti sunt perfectione.* Quod vero nomine Episcoporum intelligantur omnes Sacerdotes, asserunt *S. Ambr.*, *S. Joan. Chrysost. et S. Th.* Vide *apud Corn. a Lap.*

66. Probatur 2. sacris Canonibus. *A quorum normæ* (dicit Sum. Pont. Bened. XIV. loquens de hac materia ad Episcopos, *in Litt. Encycl. Ubi primum*,) *quæ omnino servari debet, ne patiamini vos adduci.* Innoc. III. in *c. A multis. Extra, de ætat. et qual. Ord.* sic ait: *Erubescant impii, et intelligant judicio Spiritus Sancti, eos, qui in sacris Ordinibus, Presbyteratu, Diaconatu, Subdiaconatu sunt positi, si caste non vixerint, excludendos ab omni eorumdem graduum dignitate.* Et iterum: *Nemo ad sacrum Ordinem permittatur accedere, nisi aut virgo, aut probatæ castitatis existat.* Item habetur in Ep. 1. Siricii Papæ *c.* 9. quod Subdiaconus *ad Diaconi gradum, si se, ipsa primitus continentia præeunte, dignum probarit.... accedat.* Idem *S. Greg. l.* 1. *Ep.* 42. sic præscripsit: *Nullus debet ad ministerium altaris accedere, nisi cujus castitas ante susceptum ministerium fuerit approbata.* Idem sancitum fuit

a Synodo Trid. in *sess.* 23. *c.* 13. ubi *Subdiaconi, et Diaconi ordinentur habentes bonum testimonium, et in minoribus Ordinibus probati... qui sperant Deo auctore se continere posse.* Et licet verba *To, et in minoribus Ordinibus probati*, directe intelligantur de probatione externa, quam Episcopus exigere debet de probitate Ordinandi, ut ego cum aliis censeo; nullo modo tamen negari potest, quod Concilium non tam requirit probitatem externam (quæ reapse sine interna non esset probitas, sed vera hypocrisis et deceptio), quam principalius internam; at quoniam Ecclesia non judicat de occultis, ideo illic requirit explicite sive directe solam externam, sed eam postulat tamquam indicium probitatis internæ. Et hoc patet ex textu D. Pauli supra relato, ubi diserte distinxit Apostolus probitatem tam externam, quam internam, et utique utramque requisivit in Sacerdotibus, verbis illis: *Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, sobrium, pudicum etc.* Ecce necessitas probitatis internæ; deinde induxit necessitatem probationis externæ verbis, quæ subdidit: nempe: *Oportet autem illum et testimonium habere bonum ab iis, qui foris sunt.* Ideo D. Thomas hanc Epistolam Apostoli explicans, scribit: *Primo ergo ostendit quales debent esse Episcopi secundum se, secundo quantum ad alios.* Et ideo Conc. quoque Trid. in *ead. Sess.* 23. *c.* 12. ait: *Illos tantum promovendos ad sacros Ordines, quorum probata vita senectus sit.* Quid autem sit hæc senectus probatæ vitæ, habetur in Sapientia (*c.* 4. *v.* 9.) *Ætas senectutis vita immaculata.* Et propter id Concilium *c. XI. Sess. cit.* ad finem majoris probationis bonæ vitæ, præscribit interstitia inter diversos Ordinum gradus, dicens: *Ut in*

eis cum ætate vitæ meritum et doctrina major accrescat. Atque hinc in Pontificali Romano Episcopus ordinans, loquendo de Sacerdotibus initiandis, dicit: *Ut cælestis sapientia, probi mores, et diuturna justitiæ observatio ad id electos commendent.* Hinc Innoc. XII. in sua Bulla *Speculatores*, edita anno 1694. loquens de Interstitiis Ordinandorum, sic præcipit: *Ante meritum laboris, ante tempus examinis, ante experientiam disciplinæ, Sacerdotalis honor non probatis minime tribuatur; nec unquam heri sacrilegi, hodie Sacerdotes, heri profani, hodie Sacrorum Antistites veteres vitio, virtute rudes et recentes, discipuli simul ac magistri pietatis creentur. Sed ii tantum, juxta constitutas a Majoribus leges, ad Sacrarum administrationum sublimitatem promoveantur, qui diurna conversatione inter Clericos fuerint comprobati.* Et *D. Hieronym. apud eumd. D. Thom. l. c.* inquit: *Non solum Episcopi, et Presbyteri, et Diaconi debent magnopere providere, ut cunctum populum, cui præsident, et sermone et conversatione præcedant, verum etiam inferiores gradus, et omnes qui Domini oraculo deserviunt.*

67. Probatur 3. ratione et auctoritate DD. quia, ut quis ad sacri Ordinis dignitatem ascendat, non sufficit simplex et actualis status gratiæ, sed requiritur etiam bonitas præcellens, et habitualis. Et idcirco pœnitens, qui e luto habitualium libidinum mox emersit, quamvis conversus, quia tamen pravis habitibus irretitus adhuc infirmus existit, is vix capax erit absolutionis, sed non Ordinis sacri. Propterea quod, si quis taliter affectus, et a sanie vitiorum nondum purgatus ad altaris fastigium ascendere audet, nisi prius sufficienti probetur experimento,

iste prout temerarius etiam Sacramentalis absolutionis manifestatur indignus. Unde S. Bernardus *de Conv. ad Cler. c.* 21. scripsit: *Nullus ad ministerium altaris accedere debet, nisi cujus castitas ante susceptum ordinem fuerit approbata.* Et hic notandum, quod id quod dictum est de vitio luxuriæ, idem dicendum de quocumque alio, nimirum ebrietatis, avaritiæ, blasphemiæ, odii, etc. Quod autem ad sacros Ordines suscipiendos minime sufficiat simplex gratia sanctificans, sed ultra requiratur interior perfectio, constat ex consensu communi Ss. Patrum et Doctorum, qui uno ore illam afflagitant. Et in primis *S. Th.* 2. 2. *qu.* 184. *art.* 6. loquens de exercitio sacrorum Ordinum, ait: *Quamvis interior perfectio ad hoc requiratur, quod aliquis digne hujusmodi actus exerceat. Et in ead. quæst. art.* 8. dicit Sacerdotem *excellere Religiosum quantum ad dignitatem, quia per sacrum Ordinem aliquis deputatur ad dignissima ministeria, quibus ipsi Christo servitur in Sacramento altaris, ad quod requiritur* (nota) *major sanctitas interior, quam requirat etiam Religionis status.* Item *qu.* 189. *art.* 1. *ad* 3. loquens pariter de probitate Clericorum, et Monachorum, dicit: *Ordines sacri præexigunt sanctitatem, sed status Religionis est exercitium quoddam ad sanctitatem; unde pondus Ordinum imponendum parietibus jam per sanctitatem desiccatis, sed pondus Religionis desiccat parietes, idest homines ab humore vitiorum.* Et idem priùs dixit S. Joann. Chrysost., *l.* 2. *de Sacerd. cap.* 3. *Multo magis integritas huic, quam illis necessaria.* Item *S. Thom. in Suppl. qu.* 36. *n.* 5. *ad* 3. ait: *Ad minus* (idest *non solum ad minus*, ut ibi explicat Glossa) *ad hoc requiritur, quod nesciat Ordinans ali-*

quid contrarium sanctitati: sed amplius exigitur, ut secundum mensuram Ordinis, vel officii injungendi diligentior cura apponatur, ut habeatur certitudo de qualitate promovendorum, saltem ex testimonio aliorum. Et confirmat testimonio S. Dionysii (*in d. qu.* 36. *art.* 1.), qui scripsit: *In Divino omni, non est audendum aliis ducem fieri, nisi secundum omnem habitum suum factus sit deiformissimus, et Deo simillimus.*

Magis autem urget id, quod docet *S. Thom. in* 3. *part. Suppl. q.* 35. *art.* 1. *ad* 3. ubi dicit: *Ad idoneam executionem Ordinum non sufficit bonitas qualiscumque, sed requiritur bonitas excellens.* Nec valet dicere, quod hic S. Doctor requirat quidem bonitatem excellentem ad executionem Ordinum, non autem ad susceptionem, eo quod in ipsa susceptione gratia confertur suscipienti ad sacra ministeria digne exercenda. Nam in eodem loco Angelicus expresse requirit meritum sanctitatis positivæ tam ad executionem, quam ad susceptionem Ordinum. Ad hoc videndum observare oportet, quod S. Doctor non aliud intendit probare in *cit. art.* 1. nisi quod in Sacramento Ordinis certe conferatur gratia gratum faciens. Hinc sic sibi opponit in tertia objectione: *Nulla causa præsupponit effectum suum; sed in eo, qui accedit ad Ordines, præsupponitur gratia, per quam fit idoneus ad susceptionem Ordinis* (hoc autem præsupposito, mox videbimus, quod non quidem negetur, sed approbatur, et confirmatur a S. Doctore in suo responso). *Ergo talis gratia non confertur in Ordinis collatione.* Hucusque objectio, deinde sic respondet: *Ad tertium dicendum, quod ad idoneam executionem Ordinum non sufficit bonitas qualiscumque, sed re-*

quiritur bonitas excellens. De hoc autem rationem reddit: *Ut sicut illi, qui Ordinem suscipiunt, super plebem constituuntur gradu Ordinis, ita et superiores sint merito sanctitatis.* Hinc confirmans præsuppositum objectionis, ut diximus, idest quod ad Ordines suscipiendos requiritur utique gratia gratum faciens, sive meritum præcedens sanctitatis, sic infert. *Et ideo præexigitur* (nota) *gratia quæ sufficiat ad hoc quod digne connumerentur in plebem Christi.* Demum concludit. *Sed confertur in ipsa susceptione Ordinis amplius gratiæ munus, per quod ad majora reddantur idonei.* Quibus verbis intendit *S. Th.* probare, quod gratia Sacramenti non erit quidem inutilis, sed majora auxilia præstabit suscipienti, ut idoneum se reddat ad majora merita acquirenda: sed jam præsupponit et exprimit præexigi in suscipiente gratiam gratum facientem, quæ sufficiat ad dignum eum faciendum, ut connumeretur inter altaris Ministros. Unde sicut non sufficit qualiscumque gratia ad executionem Ordinum, ita neque ad susceptionem. Recte enim ait *Habert de Ordine p. 3. c. 3. in fine*, quod Pœnitentia pro infirmis est instituta, ideo infirmis est conferenda; sed Ordo, cum non ad salutem propriam, sed aliorum institutus sit, sanis conferri debet. Idem confirmat *Glossa* in præfato textu, dicens: *Licet enim in illo, qui ascendit ad Sacramentum Ordinis, præsupponatur gratia gratum faciens, secundum modum quo possit digne Ordinem suscipere; tamen non supponitur secundum gradum illum, quo causatur ab Ordine suscepto. Accedenti enim sufficit esse in gratia, sed jam eidem suscipienti Ordinem augetur gratia illa.* Adverte illa verba: *Licet præsupponatur gratia, secundum modum quo possit digne Ordinem*

suscipere. Ergo ad Ordinem suscipiendum non sufficit sola gratia sanctificans, ut quidam hanc *Glossam* intellexit, sed requiritur talis gradus gratiæ et meriti, ut initiandus digne possit ad illum ascendere. Et quamvis Glossator ibi subdat: *Accedenti enim sufficit esse in gratia.* Intelligit profecto non de simplici gratia explicata, *secundum modum etc.*

68. Idem sentit *Sotus in 4. Sent. dist.* 2. *quæst.* 1. *num.* 3. ubi agens *de Sacram. Ord.* dicit sanctitatem positivam in Ordinando esse necessariam de præcepto divino; en sua verba: *Prima conclusio, quamvis morum integritas non sit de essentia Sacramenti; est tamen præcepto divino maxime necessaria... At vero quod articulo præsenti de idoneitate eorum, qui sacris sunt initiandi Ordinibus, definitur, non est generalis illa dispositio, quæ in suscipiente quodcumque Sacramentum requiritur, ne sacramentalis gratia obicem inveniat. Est etiam illa quædam actualis præparatio, sed definitio ad modum habitus attinet* (significat hic Sotus, quod Promovendus debet esse habitualiter bonus); *enim vero quod ad sanctitatem Ordinis homo non solum gratiam suscipit, sed ad sublimiorem gradum conscendit, requiritur in ea morum honestas et virtutum claritas.* Idem asserit *Sanchez* (*conf. c.* 1. *D.* 46. *n.* 1.). *In promovendo ad ordines requiritur bonitas vitæ, quod non est intelligendum de generali bonitate, idest ut careat peccato mortali, hoc enim ad omnia Sacramenta requiritur; quia per Sacramentum* (Ordinis) *homo ad sublimiorem gradum conscendit, requiritur in eo morum honestas, scilicet ut sit sobrius, castus, etc.* Idem dicunt *Salm.* (*de Sacr. Ord. c.* 5. *n.* 46.) *Ad hoc ut aliquis ad ordines promoveatur, bonitas vitæ requiritur;*

non illa solum quæ ad receptionem omnium Sacramentorum licitam postulatur, nimirum quod si expers letalis culpæ, sed ultra requiritur: quod sit honestis moribus imbutus. Accedit *P. Holzm.* qui (*de Ordin. n.* 96.) sic ait: *Requiritur* 4. *ut* (Ordinandus) *effulgeat speciali vitæ probitate: speciali, inquam, non enim sufficit ad suscipiendos Ordines probitas communis quæ ad quælibet Sacramenta recipienda exigatur, sed necessaria est specialis, ex qua sperari possit fore, ut ordinandus bono exemplo præluceat... Consistit autem specialis illa probitas in recta intentione specialiter serviendi Deo, in casta et sobria vita, in bona conversatione ordinandi.*

Si igitur constat, quod Clericus qui ad altaris celsitudinem vult ascendere, non tantum a culpa mortali immunis esse debet, sed amplius preseferre probitatem habitualem, atque adeo excellentem, ut hæc merito esse possit præparatio correspondens gratiæ per Sacramentum Ordinis præstandæ, quæ confertur per modum habitus, sive quæ confertur ut perpetuo sua peculiaria auxilia tribuat ordinato; certum etiam est, quod ille qui usque adhuc in luxuriis est versatus, si forte præstiterit simplicia signa pœnitentiæ, erit quidem capax absolutionis, sed non erit simul sacro Ordine dignus; aliud enim sane est, et valde diversum, esse simpliciter in statu gratiæ, aliud magnam bonitatem possidere. Idcirco ex omnibus prædictis concluditur, præceptum esse divinum, et ab Ecclesia omni tempore custoditum ac promulgatum, ut qui in flagitiis, etsi occultis, sit recidivus, aut habituatus, priusquam sacros ordines assumat, convenienti castitatis experientia sit probandus. Alioquin ei ob ipsius gravem præsumptionem, et

quia in re gravi legem Ecclesiæ offendit, Confessarius tenebitur absolutionem denegare.

69. Quoad secundam autem partem, minime negandum censemus, aliquando contingere posse quod Clericus, quantumvis in vitio carnis consuetudinarius, et recidivus, tali compunctionis gratia a Deo sit donatus, ut dignus existimetur, quod gradum sacri Ordinis statim assumere possit; et ideo tunc capax bene evadet absolutionis, quamvis præcedenti experimento non sit probatus. Probatio quidem non solum exterior, sed etiam interior, ut diximus, in hujusmodi pœnitentibus ab Ecclesia necessario postulatur; sed non necessario requiri dicimus probationem temporis.

Olim juxta priscam Ecclesiæ disciplinam nemini, qui post acceptum Baptismum letale peccatum commiserat, ascendere ad Ordines unquam permittebatur, etiamsi condignam egisset pœnitentiam, ut testantur S. Isidorus, S. Hieronymus, et S. Martinus Papa I. apud *Natal. Alex*. Atque ii, qui post Ordinem susceptum semel graviter peccarent, ipso facto manebant perpetuo suspensi, prout scripsit S. Greg. *l.* 4. *ep.* 7. Deinde tamen aliquot post sæcula tantum illi, qui infamiam passi erant ob aliquod grave crimen, aut publicam egerant pœnitentiam, ab Ordinibus excludebantur, juxta id, quod legitur in Concil. Carthagin. IV. Can. 68. ubi, *Ex pœnitentibus, quamvis sit bonus; Clericus non ordinetur*. Demum a Sæculo XI. ut ferunt *Habert, et Jueninus* remissa fuit hujus disciplinæ severitas, ut patet ex *cap. Fraternitatis. Dist.* 34. ubi Pelagius Papa requisitus ab Episcopo Florentino, an conferre posset Diaconatum Clerico, qui aliquando, cum esset conjugatus, inhoneste versatus fuerat cum sua ancilla. Respondit Pe-

lagius: *Et quamvis multa sunt, quæ in hujusmodi casibus observari canonice jubeat sollemnitatis auctoritas, tamen quia defectus nostrorum temporum, quibus non solum merita, sed corpora ipsa defecerunt, districtionis illius non patitur in omnibus manere censuram: et ætas istius de quo agitur, futuræ incontinentiæ suspicionem auferre dignoscitur, ut ad Diaconatum possit provehi, temporum, ut dictum est, condescendentes defectui, concessisse nos noveris.* Item in *cap. Ex tenore, De Temp. Ordin.* sic habetur: *Verum quoniam peccatum ipsius fore occultum dixisti, mandamus, quatenus pœnitentiam ei condignam imponas, et suadeas, ut, parte pœnitentiæ peracta, Ordine suscepto utatur; quo contentus existens, ad superiores amplius non ascendat. Veruntamen, quia peccatum occultum est, si promoveri voluerit, eum non debes aliqua ratione prohibere.* Attamen notandum, ut diximus *n.* 52. hunc Canonem correctum fuisse in parte a Trident. in *cap.* 1. *Sess.* 14. *de Reform. etc.* ubi habetur, quod Episcopi bene possunt ob peccata occulta, etiam extrajudicialiter cognita, prohibere initiandis, quominus ordinentur.

70. Cum igitur neque Ecclesiæ præceptum, neque præsentis disciplinæ consuetudo cogat ad probandos sola temporis diuturnitate eos, qui ad sacros Ordines sunt promovendi, ad prudentem Confessarium spectabit cognoscere, an pœnitens vel temporis experimento, vel alia via sit convenienter probatus, atque dispositus ad tantam dignitatem assumendam. Bene autem evenire potest, quod Deus, cujus judicia, et misericordiæ admirabiles sunt, auxilia tam efficacia gratiæ alicui largiatur, ut compunctionis vehementia temporis probationem compenset.

Docet enim D. Thomas, quod Deus aliquando tollit peccati reliquias successive per suam gratiam cooperantem, aliquando vero statim per magnam commotionem, qua homo perfectam sanitatem spiritualem consequitur. Hoc docet 3. *part. quæst.* 76. *art.* 5. *ad* 1. ubi quærens, *utrum, remissa culpa mortali, tollantur omnes reliquiæ peccati?* objicit sibi (in 1. object.) auctoritatem D. Augustini in *lib. de Pœnit. cap.* 2. *tom.* 4. qui ait: *Numquam Dominus aliquem sanavit, quem omnino non liberavit; totum enim hominem sanavit in Sabbato, quia et corpus ab omni infirmitate, et Animam ab omni contagione.* Respondet inde Angelicus, *Quandoque tanta commotione convertit* (Deus) *cor hominis, ut subito perfecte consequatur sanitatem spiritualem, non solum remissa culpa, sed sublatis omnibus peccati reliquiis; ut patet de Magdalena Luc.* 7. *Quandoque autem prius remittit culpam per gratiam operantem, successive tollit peccati reliquias.* Si ergo Divinæ gratiæ efficacia valet auferre omnes peccati reliquias, idest Animæ debilitatem ex vulneribus peccati causatam; idcirco, quamvis habitus pravi in potentiis sensitivis non tollantur, mens tamen ex vigore gratiæ talem acquirere potest vigorem, ut illis facile resistat. Hoc docuit idem *D. Th. supplem. quæst* 30. *art.* 1. *ad* 2. dicens: *Reliquiæ autem peccati non dicuntur dispositiones ex actibus relictæ, quæ sunt quidam habitus inchoati; sed quædam spiritualis debilitas in ipsa mente existens; qua sublata, etiam eisdem habitibus manentibus, vel dispositionibus, non ita potest inclinari mens ad peccatum.* Nulla igitur tali habituato erit necessitas experimenti, quod non requiritur, nisi ut debilitas Animæ ex malis habitibus contracta sanetur, et

pravis dispositionibus facile resistat, cum hoc idem ex vigore gratiæ is æque, et forte virilius adeptus fuisse comperitur. Recte enim dicit S. Cyprianus: *Non pro mora temporum, sed compendio gratiæ maturatur caritas.*

71. Non quidem negandum hujusmodi conversiones extraordinarias esse, nec sæpe evenire, neque etiam in Exercitiis spiritualibus, quæ ad sacros Ordines præmitti solent; quoniam plerumque ad hujusmodi Exercitia Promovendi coacti accedunt. Ideoque alia extraordinaria signa debet Confessarius in suo pœnitente agnoscere, ut ei ad sacrum Ordinem ascendere permittat. Quod si quandoque (licet raro) tales conversiones extraordinariæ accidant; nulla patet ratio, cur in eo casu magis dispositum ad Ordines suscipiendos pœnitentem evincat longi temporis probatio, quam manifesta cordis vera et vehemens contritio, ac voluntas adeo firma, quæ innixa spe divinorum auxiliorum, præcipue actualium, quæ in Sacramento Oridinis a Deo impertiuntur, ut caste et honeste in Ecclesiæ ministeriis vita ducatur, non solum se emendare proponat, sed etiam omnia media opportuna adhibere, quæ valeant tum concupiscentiam refrænare, tum dignum eum reddere, ut sacra adeat Mysteria; immo pœnitens ex illo singulari dono contritionis jam incœperit instanter, et enixe castitatem a Deo postulare, et simul concupiscentiæ ardorem notabiliter imminutum in se cognoscat, ita ut jam paratum se sentiat ad castitatem servandam. Quod si sufficienter probatus existimatur, qui per aliquod tempus se continens habitum extirpare curaverit, multo magis is probatus censeri debet qui per specialem Dei gratiam vehementi contritione manifeste compunctus est. Diuturnitas temporis ideo

sufficiens creditur probatio, quia signum est firmæ voluntatis pœnitentis; attamen non raro evenire solet, quod aliquis etiam longo tempore se a vitiis pro Mundi hujus honestate contineat (juxta verba S. Gregorii); sed horum magis est timendus relapsus, quam eorum qui talem contritionis gratiam ostenderent, ut prudens Confessarius directe eos voluntatem immutasse cognoscat, unde recte prudentem ac fundatam spem concipere possit, quod Promovendus auxilio divinæ gratiæ, et mediis quæ adhibere ipse proposuit, castitatem servabit, juxta illud Tridentini (*in c. cit.* 13.): *Qui sperent, Deo auctore, se continere posse.*

Id sat confirmatur tum a Pontificali, tum a Catechismo Romano. In Pontificali enim habetur, quod Episcopus alloquens initiandos ad Subdiaconatum, sic dicit: *Si usque nunc fuistis ebrii, amodo sobrii: si usque nunc inhonesti, amodo casti.* Notentur verba, *si usque nunc*, ad significandum, quod hodie non excludit Ecclesia eos, qui forte usque ad tempus Ordinationis fuerint inhonesti, modo habeant talem cordis conversionem, quæ ipsos reddat dignos, non solum absolutionis beneficio, sed etiam sacri Ordinis gradu, si sine temporis probatione ad eum ascendere velint, juxta illud quod scripsit D. Anselmus (*lib.* 1. *Epistol.* 56.): *Nec apud Deum reprobatur officium alicujus propter culpam, quam ipse ignoscit: nec apud homines dedecoratur sacri Ordinis dignitas propter personam, cujus ipsi peccatum non agnoscunt.*

72. In Catechismo autem Romano (*de Sacr. Ord. sect.* 31.) primo ibi dicitur, quod initiandus in Sacris morum integritatem magnopere præseferre debeat. Deinde additur, quod ea vi-

tia corporis, quæ in veteri Lege homines ab altaris ministerio excludebant, hodie in nova Lege Evangelii intelligenda sint de vitiis Animæ, quæ homines repellunt ab Ordinum Sacrorum susceptione. Et hic sedulo advertendum, quod inter corporales defectus in Lege antiqua computatum fuit vitium inveteratæ scabiei, ut legitur in Levitici 21. 22. *Si jugem scabiem, etc.* Quod communiter interpretatur pro vitio libidinis, ut explicant D. Hieronymus, et D. Gregorius. Demum Catechismus concludit, quod Promovendi, qui hujusmodi vitiis fuerint contaminati, tenentur juxta præsentem Ecclesiæ disciplinam Sacramento Pœnitentiæ conscientias diligenter purgare, sine eo quod ibi ulla temporis probatio præscribatur. En verba Catechismi: *Primum itaque in eo, qui Sacerdos creandus est, vitæ et morum integritas commendetur magnopere oportet ...... Et simul illud docendum, ea corporis vitia, quæ in veteri Lege ex Domini præscriptione aliquem ab altaris ministerio excludebant, in Evangelica Lege ad Animæ vitia præcipue transferenda esse. Quare sanctam illam consuetudinem in Ecclesia servari animadvertendum, ut, qui Sacris initiandi sunt, prius Pœnitentiæ Sacramento conscientiam purgare diligenter studeant.* Ex quo patet, Catechismum supponere, quod aliquis, etsi vitiis fuerit obnoxius, bene possit absolutionis beneficio frui, et inde sacros Ordines recipere, etiam sine præcedenti temporis experientia: intelligendum, dummodo aliunde rite dispositus judicetur ad tantam dignitatem ascendere.

Hinc ipse Jueninus in præsenti quæstione, licet hic rigidarum sententiarum acerrimus sectator alibi in Opere de *Sacram. Diss.* 8. *qu.*

7. c. 2. omnino indixerit necessitatem probationis temporis, ut Clerico vitio turpi illaqueato possit permitti ad Ordines sacros ascendere; attamen in suis *Instit. Theol. t. 6. p. 8. Diss. 7. qu. 5. in fin.* loquens de habituato in vitio turpi, veluti seipsum corrigens, et benignius agens, sic inquit: *Verum, cum paucæ sint regulæ, quæ aliquas exceptiones non patiantur, negotium hoc sapientis ac eruditi Directoris prudentiæ committendum est.*

73. Sed dices I. Ut quis licite Ordines sacros suscipere possit, requiritur non tantum externa, sed etiam interna vocatio divina; at quomodo existimari poterit vocatus a Deo ille qui diu vitio lasciviæ est fœdatus, nisi prius per longam pœnitentiam et virtutum exercitia signa veræ vocationis ostendat? Et quomodo Confessarius absolutionem ei impertiri poterit, quem non agnoscit a Deo vocatum? Respondetur: Nulli dubium, quod si quis accedere auderet ad sacram Ordinationem sciens a Deo se vocatum non esse, excusari nequiret a culpa letali, tum ob gravem præsumptionem se intrudendi in Sanctuarium contra Dei voluntatem, cum dicat Apostolus: *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tamquam Aaron. Hebr.* 5. Tum ob periculum certum damnationis, cui tunc ipse se exponit, ut asserit *Abelly* in suo aureo Opuscolo, cui titulus, *Sacerdos Christi c. 4.* ubi ait: *Qui sciens nulla divinæ vocationis habita ratione, sed in sacerdotium se intruderet, haud dubie seipsum in apertum salutis discrimen injiceret, peccando scilicet in Spiritum Sanctum; quod quidem peccatum vix, aut rarissime dimitti ex Evangelio discimus.* Attamen vero, ut Promovendus a culpa excusetur; sufficit ipsi quod bonum præse-

ferat finem, et Episcopo se offerat, ut probetur, dummodo non certe sciat numquam fuisse a Deo vocatum. Jueninus in cit. Libro *de Sacram. Diss.* 8. *qu.* 7. *c.* 2. postquam probavit necessitatem divinæ vocationis, inquit: *Licet quoque Clericis offerre se Episcopo, quo probentur, an debeant ad Majores Ordines promoveri.* Etenim ut addit: *Qui examini se offert, an ad majores Ordines promovendus sit, non ob id eorum dignum se judicat; ac proinde non est reus præsumptionis.* Tanto magis igitur Confessarius non poterit hujusmodi Clerico volenti Ordinem suscipere absolutionem denegare post acceptam ejus Confessionem, nisi certus sit, quod illi deficiat divina vocatio. Sed quomodo in nostro casu hanc certitudinem Confessarius habere poterit? Vitiosa vita peracta a suo pœnitente non præbet quidem ipsi certitudinem, quod is numquam fuerit a Deo vocatus. Cur non accidere potuit, quod Dominus eum aliquando vere vocarit, et ipse auxiliis resistens jam paratis male corresponderit? Judas procul dubio fuit a Christo Domino vocatus ad Apostolatum, at ille quam male ad eum se disposuit? Cur etiam censeri non poterit, quod illi extraordinaria conversio, quam supponimus, sit vocatio divina, qua pœnitens eodem tempore sit a Deo donatus? Forte Deus non vocat ad Sacerdotium etiam peccatores pœnitentes? Unde concluditur quod in casu nostro, supposito cum circumstantiis, ut supra descriptis, Confessarius ex hoc capite deficientiæ vocationis nequit denegare absolutionem suo pœnitenti, qui ad illam per Confessionem adeptus est jus strictum et rigorosum.

Dices II. Si Ecclesia agnosceret, quod Clericus usque tunc sic luxuriose vixisset, nullo

modo eum ad Ordines admitteret. Sed respondetur, quod si Ecclesia agnosceret simul suam resipiscentiam, et vehementem compunctionem a Deo donatam, modo quo eam asseruimus, illum non repelleret.

74. Dices III. Hujusmodi Clericus in vitio turpi diu versatus, volens Subdiaconatum assumere, exponitur periculo proximo relabendi in eadem peccata, et illa augendi reatu sacrilegii, cum sibi imponat votum castitatis perpetuæ indissolubile, quod ipse ob pravum habitum contractum difficulter observare valebit; quapropter hic velut temere agens est indignus absolutione, ut supponit *Habert l. cit.* Sed hæc objectio, licet magnam vim habere videatur, revera tamen nullius est momenti. In tantum diximus, quod talis consuetudinarius, quamvis sit capax absolutionis si non vult ordinari, non poterit tamen absolvi si sacrum Ordinem assumere audeat, nisi per extraordinariam compunctionem sit probatus; in quantum constat, ut observatum est, quod ad sacros Ordines suscipiendos non sufficit status gratiæ, sed necessario insuper requiritur bonitas excellens, quæ per divinum auxilium superabundans potest a pœnitente in instanti acquiri. Ceterum, si quicumque alius habituatus in lascivia, sed jam sat dispositus ad absolutionem, vellet statim sine experientia emittere votum castitatis, cur non poterit Confessarius eum statim absolvere? Numquid votum adhuc in eo casu non erit de meliori bono? Si non esset de meliori bono, esset quidem nullum; sed communissime docent Doctores, ut asserit *Sporer* (*de Voto c. 2. num.* 61.) quod hujusmodi votum emissum ab habituato in lascivia est validum. Idem ait *La Croix lib.* 3. *p.* 1. *num.* 481. *cum*

Pal. Moja, *ac aliis*, et contrariam sententiam ipse dicit non audere dicere probabilem. Idque diserte confirmat D. Th. (*Opusc.* 17. *c.* 5.), ubi quærens, an quis post diuturnam vitam in vitiis ductam possit vota Religionis profiteri? Respondet, non esse expediens magna opera hominibus tenuis virtutis imponere; *Si tamen* (addit) *mox conversi sponte propria voluerint manum mittere ad altiora*, *quis eos audebit arcere?*

75. Præterea, si quis sic habituatus nollet nubere, dici deberet, quod non posset absolvi quamvis dispositus, quia iste vellet remanere in periculo proximo recidendi. Sed quis unquam asseruit, Matrimonium esse remedium necessarium ad se continendum? Scripsit quidem Apostolus: *Quod si non se continent*, *nubant*; *melius est enim nubere*, *quam uri*. 1. *ad Cor.* 7. Verum hoc communiter ab interpretibus intelligitur, nisi aliquis nolit alia media adhibere. Hinc quæstio agitur inter DD. an valeat votum, quod quis emitteret nubendi, ut se liberet ab habitu incontinentiæ. Alii, ut *Lessius l.* 2. *c.* 40. *num.* 44. *Palaus t.* 3. *tr.* 15. *D.* 1. *num.* 14. *Sotus l.* 7. *q.* 1. *art.* 2. *cum Fag. Prad. etc. apud Salm. de Voto cap.* 1. *num.* 40. dicunt omnino invalidum esse hujusmodi votum, quia numquam est de meliori bono, sicut est cœlibatus. Alii vero, ut *Sanch. Dec. l.* 4. *c.* 8. *num.* 53. *Bellarm. l.* 2. *de Mon. c.* 14. *in fin. Bon. Nav.* et plures communius cum *Salm. l. c. num.* 41. *et* 42. asserunt, tunc solum validum esse votum, quando vovens nolit, aut non possit aliis mediis uti. Idem ait *Sporer de Voto num.* 61. *et* 62. dicens, quod tali voto obligatur tantum is, qui aliud remedium adhibere nolit. Idem asserit ut cer-

tum *Laym. l. 1. tr. 4. cap. 2. num. 12.* his verbis: *Dicendum secundo cum Lessio, et Conin., tale votum obligatorium esse secundum hypothesim, si in tali statu peccandi perseverem, et non media efficacia adhibeam ad emendationem, quæ cum Dei gratia possum; ita ut talis homo aliud vovere censendus non sit, nisi hoc saltem remedium (quod est nuptiarum) peccatis suis adhibiturum, si aliquid melius, quod est continentia, non adhibuerit: ideoque, si firmum ejus propositum, et conatum præstet, a voto liberatur.*

Instabis: sed laicus nolens tunc nubere, remanet tamen liber, ut possit nubere postea in futurum si velit; non sic Subdiaconus post susceptum Ordinem. Respondetur, sed si ille laicus statueret firmo animo, numquam velle Matrimonio ligari, sed aliis mediis uti, numquid ob hoc poterit ei absolutio denegari?

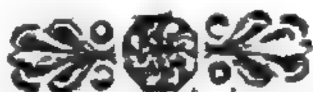
76. Dices IV. Docet D. Gregorius (*in Pastoral. p. 1.*): *Non debet aliquis non purgatus sacra Mysteria adire.* Unde Jueninus (*op. de Sacramen. l. c.*) ait non posse promoveri ad sacros Ordines, qui nondum peccata purgarit per condignæ pœnitentiæ labores. Sed respondetur cum *S. Thoma*, qui (2. 2. *q.* 185. *art.* 2.) quærens, *utrum licet Episcopatum injunctum omnino recusare?* Respondet *ad object.* 2. (in qua refert præfata verba D. Gregorii) quod si impedimentum nequeat tolli a subdito, tunc non tenetur obedire, quia nullus tenetur obedire ad aliquod illicitum; secus autem, *si impedimentum removeri potest per ipsummet, puta si habeat peccandi propositum, quod potest deserere.* Ergo supponit Angelicus, quod licet alicui sacra Mysteria adire, suscipiendo Episcopatum, *vel etiam sacros Ordines*

(ut ibidem subditur), etiamsi nondum sit a suis peccatis purgatus ; dummodo, ut supponendum, sit interius probatus ad hujusmodi gradus assumendos ; alias dicendum ex supra allatis, quod neque ordinari posset, neque teneretur obedire. Aliud enim est aliquem non esse purgatum, aliud non esse probatum.

Qua de re, omnibus tamen mox prædictis non obstantibus, omnino tenendum, quod, ut Clericus in vitiis habituatus possit absolvi, etsi ipse velit statim sine temporis probatione accedere ad sacros Ordines, debet tali compunctione extraordinaria esse a Deo manifeste donatus ut satis probatus ostendatur ad tantæ dignitatis sublimitatem.

77. Præterea advertendum, quod Confessarius toto conatu curare debet, persuasum reddere hujusmodi initiandum, quamvis extraordinarie (ut supra) compunctum, ut differat Ordines suscipere quoadusque probatione alicujus notabilis moræ magis purgatum se præbeat a sceleribus patratis. Immo addo, consultius, et congruentius esse, ut etiamsi ipse sit contritus, et ex compunctione habita sufficienter dispositus non solum ad absolutionem, sed etiam ad Ordinem assumendum, tamen ei absolutio differatur, ipso quoque non consentiente, si velit statim ordinari, ut temporis experimento firmius probetur. Dummodo vero, excipio, ipse ex hac dilatione Ordinationis non sit subiturus notam, sive proximum periculum infamiæ ; nam in hoc casu censerem cum *La Croix l. 6. p. 2. num.* 1764. non posse Confessarium pœnitenti disposito beneficium absolutionis differre, quia tunc ille ex Confessione peracta habet jus non tantum ad

absolutionem, sed ad eam statim obtinendam. Ceterum fateor, magnam adhibendam esse cautelam in hujusmodi Clericis absolvendis, qui vix e vitiorum cœno emersi ad altaris ministerium ascendere inhiant, nulli enim dubium, quod horum frequenter malus exitus deploratur, non sine maximo Ecclesiæ detrimento, et populorum ruina.

CAPUT III.

De Suscipiente Sacramentum.

DUBIUM I.

Quæ dispositio requiratur ad valorem Sacramenti in suscipiente?

78. *Vide quæ habentur apud Busemb.*
79. *An solus homo viator sit capax Sacramentorum? An soli baptizati valide suscipiant alia Sacramenta?*
80. *Nulla requiritur intentio in pueris, et perpetuo amentibus quoad Baptismum, Confirmationem, et Ordinem?*
81. *Quæ intentio requiratur in adultis? An sufficiat intentio naturalis? An habitualis? Quid de dormientibus, ebriis, et lapsis in amentiam?*
2. *An sufficiat intentio interpretativa?*

78. » REsp. Ad valorem Sacramenti in adul-
» tis ratione utentibus intentio percipiendi Sa-
» cramentum interpretativa saltem requiritur,
» et sufficit (excipe Pœnitentiam, de qua in-
» fra). Ita *Commun.* Theologi omnes cum *S.*
» *Th.* contra *Cajet.* qui putat, in suscipiente
» nullam intentionem requiri, modo contrariam
» non habeat. Ratio responsionis est, quia sic-
» ut adultus non justificatur sine proprio con-
» sensu, ita nec per Sacramentum initiatur,
» et consecratur Deo, sine eodem consensu, si
» ejus sit capax. *Bon. d.* 1. *q.* 6. *p.* 2.
» Dixi, *adultis*, etc. quia cum tantum re-

» quirantur conditiones juxta subjecti capacita-
» tem, parvuli autem, et perpetuo amentes
» non sint capaces propriæ intentionis, sufficit
» illis intentio Christi, et Ecclesiæ. *Fill. t.* 1.
» *c.* 8.

Unde resolves.

» 1. Parvuli, uti et perpetuo amentes, va-
» lide baptizantur, confirmantur, communican-
» tur, ordinantur: quod ultimum nefas esset,
» priora autem olim permittebantur. *Bon. l. c.*
» 2. Ægris ratione jam privatis recte datur
» Unctio, non tantum si ante petierint, sed
» etiam si fuerint Catholici, neque constet es-
» se in mortali: nam hoc ipso censentur inter-
» pretative voluisse, et petiisse, quod alii Chri-
» stiani, etiamsi de ea numquam audierint. *C.*
» *de Lugo de Sacramentis in genere, d.* 9. *n.*
» 122. *et comm.*
» 3. Invalidum est Sacramentum, 1. quod
» quis suscipit cum intentione neutrali, habens
» se negative. 2. quod suscipit ficte, idest
» simulate: non tamen quod ficte, idest indi-
» sposite. 3. quod per meram vim, animo
» omnino repugnante, suscipitur. *Bon. l. c.*
» 4. Validum est Sacramentum, 1. quod
» qui accipit vult, quod Christiani accipiunt,
» etsi non credat, aut non velit Sacramentum.
» 2. Quod quis per metum coactus suscipit,
» cum metus non tollat voluntarium. Matrimo-
» nium tamen gravi metu, v. g. injustæ mor-
» tis initum, censetur irritum, ut docet *Sanch.*
» *lib.* 4. *de matr. d.* 12. *et* 14. *C. de Lugo d.*
» 9. *num.* 133. Et qui Ordines gravi metu
» coactus suscepit, etsi characterem habeat,
» non tamen tenetur ad continentiam, potest-

» que secluso scandalo, nubere, ut suo loco
» dicam. (*Vide dicenda de Sacr. Ord. num.*
» 811. *.

79. Ante omnia hic notandum est I. solum hominem viatorem esse capacem Sacramentorum, quia solus homo viator capax est primæ gratiæ, aut ejus augmenti; ita communiter *Suar. et alii*, contra *Bernal.* Vide *Tourn. in Præl. Theol. t.* 6. *p.* 237. qui id probat. Notandum II. susceptionem Baptismi omnino præexigi ad validam susceptionem aliorum Sacramentorum. Id certum est apud omnes, vide *Lugo de Sacr. D.* 9. *n.* 1. *et Croix n.* 165. Ratio, quia Sacramenta instituta sunt pro sola Ecclesia, et per solum Baptismum fiunt homines de corpore Ecclesiæ, ut definivit Eugenius IV. in Decreto Fidei ad Armenos. Hinc Matrimonium infidelium non est Sacramentum, ideo est dissolubile, ut notat *Sanch. de Matr. l.* 2. *D.* 8. *et Croix l. c. cum communi*, *ex c. Quando* 7. *de Divort.* Vide dicenda *de Matr. num.* 1117.

80. Plura autem hic adnotanda circa intententionem requisitam in suscipientibus Sacramenta. In infantibus nulla quidem requiritur intentio, cum suppleat in eis intentio Christi, vel Ecclesiæ; sicut enim sine propria voluntate ipsi peccatum contraxerunt, ita sine voluntate ab illo liberantur. Hoc certum est cum *D. Th.* 3. *p. qu.* 68. *art.* 9. Et est de fide definitum a Trid. *Sess.* 7. *de Sacram. Can.* 13. ubi dicitur: *Si quis dixerit parvulos, eo quod actum credendi non habent, suscepto Baptismo, inter fideles computandos non esse; ac propterea cum ad annos discretionis pervenerint, esse rebaptizandos, aut præstare omitti eorum Baptisma, quam eos non actu proprio creden-*

tes baptizari in sola fide Ecclesiæ; anathema sit. Idem dicendum de perpetuo amentibus, ut docet *S. Th. l. c. art.* 12. *ad* 1. Et quod dicitur de Baptismo, idem dicendum de Sacramento Confirmationis, ut *Salm. de Confes. c.* 3. *num.* 26. cum communi DD. Idem de Sacramento Ordinis infantibus (sive perpetuo amentibus) collato, ut recte dicit *Lugo D.* 9. *n.* 112. Idque hodie certum est ex Bulla *inter sollicitas*, nostri SS. P. Benedicti XIV. edita 4. Maji an. 1745. (V. in *Bullar. to.* 2. *p.* 128. ubi postquam in §. 20. id declaratur definitum communi suffragio Theologorum et Canonistarum, deinde præscribitur §. 27. quod ipsi infantes ordinati cum pervenerint ad annos discretionis, non teneantur ad castitatem: præcipit vero Pontifex ex *Concil. Tolet. II.* relato in *cap. De iis. Dist.* 28. ut in anno 18. detur eis optio, et si voluerint castitatem servare, admittantur ad exercitium Ordinis; secus si noluerint. Et §. 40. subdit, quod ipsi post ratihabitionem invalide contrahunt Matrimonium, et tenentur ad Officium divinum.

81. In adultis vero certe requiritur intentio suscipiendi Sacramentum; ratio, quia, ut docet *D. Th. d. q.* 68. *art.* 7. loquens de Baptismo: *Ad hoc quod homo moriatur veteri vitæ, requiritur in habente usus liberi arbitrii voluntas, qua eum veteris vitæ pœniteat; ita requiritur voluntas, qua intendat vitæ novitatem.* Dixit autem *Caj. in l. c. D. Th.* in suscipiente Baptismum sufficere intentionem naturalem, nempe quod non consentiat, neque dissentiat, sed hæc opinio communiter reprobatur a DD. ut a *Lugo. D.* 9. *ex n.* 117. *Petrocor. tom.* 3. *pag.* 87. *Salm. de Sacr. c.* 8. *num.* 7. et signanter a SS. N. P. Benedicto XIV. in *Instruct.*

de Bapt. incipiente, *Postremo mense.* (Vide *in Bullar. t.* 2. *num.* 46.). Et talis opinio est quidem contra doctrinam expresse *D. Th.* mox supra relatam. Idem, quod de Baptismo, dicendum est de aliis Sacramentis *cum Lugo*, et aliis communiter.

Certum est etiam apud omnes non requiri in suscipiente Sacramenta intentionem actualem, aut virtualem; sed sufficere habitualem, idest aliquando habitam, et non retractatam. Ita *Lugo de Sacr. D.* 9 *n.* 105. *Wigandt. Tract.* 11. *Ex.* 4. *num.* 26. *Res.* 4. *Petroc. tom.* 3. *p.* 91. *Antoine de Sacr. c.* 3, *q.* 1. *Res.* 2. *Suarez* 3. *p. disput.* 14. *Sect.* 2 *Holzm. tom.* 2. *p.* 8. *num.* 38. *Sporer tom.* 3. *p.* 22. *Ronc. c.* 5. *q.* 2. *Res.* 2. *Elbel. t.* 3. *p.* 25. *n.* 56. Idemque docet SS. N. Benedictus XIV. in præfata *Instruct. n.* 46. cum aliis communiter. Idque probatur ex universali Ecclesiæ praxi, quæ non reiterat Sacramenta Baptismi, et Ordinis iis qui ea suscipiunt ex voluntate prius habita. Et hoc procedit in omnibus Sacramentis, præter Pœnitentiam, et Matrimonium, ut infra explicabimus.

Utrum autem valide conferantur Sacramenta dormientibus, ebriis, vel lapsis in amentiam, qui antea habuerunt intentionem illa recipiendi? Negat *Ronc. l. c.* quia (ut ait) non est præsumendum eos habuisse intentionem in tali tempore recipiendi Sacramentum, sed solummodo more, et ritu christiano. Sed communissime, et probabilius affirmant *Lugo D.* 4. *num.* 119. *Pal. de Bapt. D. un. p.* 7. *n.* 2. *Salm. eod. tit. c.* 6. *n.* 43. *cum Henr. Graff. et Angles*, ac *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 176. *cum Gobat. Avers. et Diana*, *et aliis.* Ratio; quia ad validitatem Sacramenti non requiritur, ut sus-

cipiens agat modo humano, et more solito; sed satis est quod ipse sit subjectum capax, prout revera est qui jam prius habuit intentionem recipiendi Sacramentum. Idque confirmatur auctoritate Innoc. III. in *cap. Majores* §. *Verum. de Bapt.* (*apud Lugo l. c.*) qui postquam dixit, dormientes et amentes non recipere Sacramentum, si contrariam habuerint voluntatem, addit: *Secus si habuissent propositum baptizandi; tunc ergo characterem Sacramentalis imprimit operatio.* Et ejusdem sententiæ est N. SS. Bened. XIV. in *cit Instruct. n.* 46. Ceterum recte advertunt *Suar.* 3. *p. D.* 24. *sect* 1. *et Salm. l. c. n.* 4. illicitum esse iis conferre Sacramenta, nisi in probabili periculo mortis, vel nisi quando impedimentum usus rationis censetur perpetuum, alias expectandum ad tempus in quo suscipiens fiat compos rationis. Idque expresse docet *D. Th. in* 4. *dist.* 6. *q.* 1. *art.* 2. *q.* 3. *ad* 7. ubi ait: *Si autem necessitas non sit, debet in furiosis expectari lucidum intervallum, vel in dormientibus vigilia. Si tamen baptizetur in statu illo, Sacramentum suscipit, quamvis peccet baptizans.*

82. Sufficit etiam intentio interpretativa (nempe quæ numquam fuit habita, sed præsumitur habenda a suscipiente, si esset ipse compos rationis) in suscipientibus Sacramentum Extremæ Unctionis, ut dicunt *Lugo D.* 9. *n.* 127. *Wigandt tr.* 11. *Ex.* 4. *num.* 62. *R.* 4. *Elbel. tom.* 3. *p.* 17. *n.* 58. *Ronc. de Sac. cap.* 5. *q.* 2. *R.* 2. *Sporer t.* 3. *p.* 23. *num.* 154. *et Croix lib.* 6. *p.* 1. *num.* 172. *cum communi*: Idque probatur ex Rituali Rom. *de Extrema Unct.* ubi dicitur: *Hoc Sacramentum est præbendum sensibus destitutis, qui antea illud petierunt, seu verosimiliter* (nota) *petiissent.*

Et si forte æger fuerit sensibus destitutus in actu peccati mortalis, probabiliter ait *Viva de Sacr. qu.* 1. *art.* 7. *num.* 6. saltem sub conditione Extremam Unctionem tunc esse illi ministrandam, prout etiam de Sacramento pœnitentiæ dicemus *num.* 480.

Ita etiam per voluntatem interpretativam, seu generalem potest moribundo sensibus destituto conferri Sacramentum Confirmationis, ut dicunt *Lugo D.* 9. *num.* 132. *Sporer l. c. num.* 154. *Elbel d. p.* 17. *et Croix l.* 6. *p.* 1. *num.* 169. *cum Conc. Arriaga, et Bern.* (contra *Escob. l.* 8. *num.* 55.). Et idem dicunt de Sacramento Eucharistiæ *Lugo D.* 9. *num.* 126. *Sporer l. c. et Croix cum Suar. Conc. Aversa, Bernal. etc.*

Sacramentum autem Baptismi, et Ordinis invalide quidem confertur habentibus solam intentionem interpretativam, quia siue voluntate explicita nemo debet subire obligationem legum Ecclesiæ, et status clericalis. Ita communiter *Lugo D.* 9. *num.* 119. *et* 127. ac *Viva de Sacr. quæst.* 1. *art.* 7. *n.* 3. *et* 5. *cum Suar. etc.* Verumtatem *Conin. Sporer, Dicast. etc. apud Croix l.* 6. *p.* 1. *num.* 168. censent ad suscipiendum Baptismum sufficere intentionem implicitam contentam in contritione, vel attritione habita a suscipiente. His contradicunt *Suar. et alii.* Sed recte *Lugo num.* 129. primam sententiam ait posse habere locum tantum in infideli, qui semper invincibiliter veram fidem ignoraverit. Ad Sacramentum autem Pœnitentiæ non sufficit intentio neque interpretativa, neque habitualis, sed requiritur intentio vel actualis, vel saltem virtualis, cum ibi requirantur pro materia actus pœnitentis, qui non possunt quidem haberi sine voluntate saltem virtuali reci-

piendi Sacramentum; et hoc tenendum saltem in praxi, juxta dicenda *de Sacr. Pœn. Dub. II. n.* 457. Ad Sacramentum vero Matrimonii suscipiendum, certo non sufficit intentio interpretativa: sed sufficere aliquando habitualem censent *Holzm. t.* 2. *p.* 8. *num.* 36. *Croix l.* 6. *p.* 1. *num.* 134. *cum Sporer. Dic. Arriaga, etc.* Et casum accidere posse, ait *Croix*, quando celebratur Matrimonium per Procuratorem; quia si hic contrahit dum principalis dormit, perficitur Matrimonium cum intentione principalis, quæ non aliter quam habitualis dici potest. Sed verius sentit *Lugo D.* 6. *num.* 134. in Matrimonio semper requiri voluntatem saltem virtualem, quia cum uterque conjux non solum sit suscipiens, sed etiam Minister Sacramenti, in singulis eorum certe requiritur ea intentio qualis in Ministris aliorum Sacramentorum exigitur, ut diximus *num.* 16. *et* 18. In præfato autem casu Procuratoris, recte dicit *Lugo n.* 139. quod illa intentio verius dicenda est virtualis quam habitualis, cum Procurator contrahat virtute mandati, sive consensus a principali prestiti.

DUBIUM II.

Quid requiratur, ut licite, et cum fructu suscipiatur?

83. » RESp. Ad effectum Baptismi, et Pœ» nitentiæ, requiritur, et sufficit præter volun» tatem sumendi Sacramentum, dispositio fi» dei, spei, et attritionis, non autem requiri» tur caritas, sive ut gratiam habeat * (*Vi» de dicenda num.* 139. *et* 437.) * quia hæc » Sacramenta dicuntur *mortuorum*, quod ipsa » primam gratiam, seu vitam donent. Ad reli» qua vero Sacramenta, quæ dicuntur *vivorum*, » requiritur, ut sit in gratia * (*Sed nota hic » Prop. damnatas ab Alex. VIII. nempe Prop.* » 22. *quæ dicebat :* Sagrilegi sunt judicandi, » qui jus ad Communionem percipiendam præ» tendunt, antequam condignam de delictis suis

» pœnitentiam egerint. Et *Prop.* 23. Similiter
» arcendi sunt a sacra Communione, quibus
» nondum inest amor Dei purissimus, et omnis
» mixtionis expers)*, quia ista non primam,
» sed secundam tantum gratiam, id est aug-
» mentum tantum gratiæ conferunt. Etsi subin-
» de per accidens dent primam, cum quis pu-
» tat bona fide se carere mortalis *Laym. d.* 7.
» *Bon. d.* 1. *q.* 6. *p.* 2.

84. Hoc quidem probabile est cum *D. Th.* vide dicenda *num.* 87. Hinc recte dicunt *Gonet*, *Henno*, *et Tourn.* (vide infra *n.* 237.) posse laicum moribundo Viaticum ministrare, si desit Sacerdos qui eum absolvat: et etiam Sacerdotem celebrare posse non jejunum ad ministrandum Viaticum moribundo sensibus destituto, qui non possit confiteri, ut *Viva q.* 1. *ar.* 5. *num.* 6. cum *Laym. Fill.* Secus autem, si absolutionem Sacramentalem ille receperit; vide infra *num.* 286.

85. » 1. Etsi æqualiter dispositi æqualem, ma-
» gis dispositi majorem Sacramenti fructum præ-
» ter characterem consequuntur; tum quia con-
» gruum est Sacramenta ita instituta esse, ut
» uberior gratia detur pro dispositione subjecti;
» tum quia non videtur is, qui vehementem
» attritionem ad Baptismum, vel Pœnitentiam
» affert; omni fructu carere.

» 2. Qui sumit hostiam, quam nescit esse
» consecratam, cum instar alterius animalis,
» sine intentione sumendi Sacramentum, su-
» mat; accipit quidem materialiter rem, quæ
» est Sacramentum, non tamen sacramentaliter,
» et cum fructu. * (*Ita S. Th. p.* 3. *q.* 80.
» *ar.* 3. *ad* 3. *cum Lugo*, *Suar. Croix L.* 6.
» *p.* 1. *n.* 176. *contra Arriag. et Dic. quorum*
» *sententiam immerito probabilem vocat Croix*)*.

» Idem docet *Bon.* de eo, qui sumit Sacra-
» mentum ex causa famis, quod videtur intelli-
» gendum, si ex ea sola: neque enim videtur
» Sacerdos fructu Sacramenti privari, etsi sum-
» turus calicem, simul etiam levare sitim inten-
» deret. Vide *Bon. l. c. num.* 30.

Notandum I. Ad Baptismum requiritur actus fidei, et spei, saltem virtualis, ut omnes docent cum *Suar. et Croix l.* 6. *p.* 1. *num.* 187. etiam actus contritionis, sive attritionis, ut tenent *Salm. cum. D. Th.* (vide *infra num.* 139.) si baptizandus habeat grave peccatum, ut patet ex *Trid. sess.* 14. *c.* 1. Ad Eucharistiam autem præmitti debet ex speciali præcepto Confessio, et absolutio ab omni mortali. Utrum autem pro aliis Sacramentis vivorum sufficiat præmittere tantum contritionem? Affirmatur communissime cum *Lugo D.* 8. *sect.* 9. *Laym. Vasq. Croix num.* 190. *et aliis.* contra *Marsil. et Adrian.* Vide dicta *num.* 34.

Not. II. Est certe peccatum grave, Sacramentum suscipere cum mortali; et est gravius, quam illud indigne ministrare, aut conficere, ut *Croix num.* 193. cum *Dic. et aliis.* Utrum autem in aliquo casu liceat suscipere Sacramentum in mortali? Videtur negare *Suarez de Euch. D.* 66. *sect.* 1. loquens de sumenda Communione; sed communius affirmant *Henriq. Aversa, et Bosco ap. Croix l.* 6. *p.* 1. *num* 194. Idque pro casu rarissimo non videtur improbabile, puta si hostia consecrata esset profananda ab hæreticis, et ab aliis pro illa subita irruptione non posset tam cito conteri; tum videtur posse eam sine peccato sumere, licet sine fructu tunc enim non sumeret ut Sacramentum, sed tantum absconderet in corpore suo, sicut in pariete, ad eam liberandam ab injuria, ut dicunt *Lugo de Sacr. D.* 9. *num.* 8. *de Euch.*

D. 15. *num.* 3. *Croix l.* 6. *p.* 2. *num* 514. *Tamb. de Comm. c.* 1. *num.* 76. *et Dian. p.* 5. *tr.* 13. *R.* 74. *cum Vasq. Hurt. et Ochag.* Idem probabiliter dicunt *Lugo d. D.* 9. *cum Vasq. et Croix n.* 517. *cum Hurt. Ochag. Diana*, *et Leand.* de laico accumbente in scamno communicantium, qui recordaretur peccati mortalis, vide dicta *num.* 33.

86. Quæritur I. An sacramenta valide, sed cum fictione suscepta, remoto obice, reviviscant? Nomine *fictionis* hic non intelligitur ea, quæ reddit Sacramentum nullum, ut est defectus intentionis, sed ea cum qua Sacramentum valide suscipitur, nempe cum quis accedit sine dispositione requisita ad Sacramentum. De Sacramento Baptismi (excepto *Scoto* et aliis paucis) omnes communiter id affirmant cum *Petroc. t.* 3. *p.* 99. *q.* 6. *Concina to.* 8. *p.* 185. *num.* 11. *Lugo de Sacr. D.* 9. *ex num.* 22. *Tourn. in Prælect. Theol. tom.* 7. *pag.* 193. *Concl.* 1. *et aliis ex D. Th.* 3. *p. q.* 96. *ar.* 10. ubi loquens de gratia Baptismi, sic ait: *Impedietur autem quandoque per fictionem; unde oportet quod, remota ea per pœnitentiam, Baptismus statim consequatur suum effectum.* Et prius id docuit *S. Aug. lib. de Bapt. contra Donatist. cap.* 12. ubi dixit: *In illo qui fictus* (ad Baptismum) *accesserat*, *tunc valere incipiet*, *cum illa fictio veraci confessione recesserit.* Ratio, quia peccatum ante Baptismum, vel in ipsa perceptione Baptismi consummatum non subjicitur Ecclesiæ clavibus, unde necesse est remitti per solam virtutem Baptismi, qui sublato obice habet effectum prius suspensum ratione fictionis. An autem ad hunc effectum obtinendum requiratur in suscipiente contritio? Negant *Suar.* 3. *p. D.* 28. *sect.* 5. *concl.* 1.

et Lug. n. 53. *cum Conc. et commun.* (contra *Vasq.*) dicuntque sufficere attritionem; vide dicenda *n.* 139. Idem quod de Baptismo dicunt etiam de Sacramento pœnitentiæ (casu quo fieret Confessio valida et informis , juxta dicenda *num.* 444. (*Lugo dict. D.* 9. *ex num.* 100. *Salm. de Sacr. cap.* 5. *n.* 53. (contra *Petroc. pag.* 112.) *ex S. Th. in* 4. *D.* 17. *q.* 3. *art.* 4. *q.* 1. qui loquens de Pœnitente, qui fecerit Confessionem validam , sed informem , dicit : *Quamvis tunc non percipiat absolutionis fructum, tamen recedente fictione percipere incipiet ; sicut etiam est et aliis Sacramentis.* Ratio (ut ait *Lugo*), quia si hic postea conteritur, jam peccatum ei remittitur , et remittitur quidem , sine eo quod directe illud clavibus subjiciat. Idem ajunt *Lugo num.* 103. *et Suar. D.* 63. *s.* 8. *Croix num.* 199. *cum Palud. Sylv. Conc. ap. Salm. de Sacr. c.* 5. *num* 67. (contra *Sotum. Hurt. Bosco , et Bernal. apud Croix l. c.*) de Sacramentis characterem imprimentibus , prout de Confirmatione , et Ordine ; quia cum hæc Sacramenta nequeant iterari , videtur consentaneum divinæ bonitati , ne tales suscipientes relinquantur destituti gratia sacramentali , tam proficua in confirmatis ad resistendum tentationibus , et in ordinatis ab obeunda munia clericalia ; et hanc sententiam ait *Petroc. tom.* 3. *pag.* 115. solidissimum habere fundamentum. Idem dicunt *Escob. lib.* 8. *num.* 182. *Croix num.* 202. *Salm. loc. cit. cum Pal. Arriaga, Gajet. etc. ac Lugo num.* 105. *cum Suar. et Conc.* de Sacramento Extremæ Unctionis, et de Matrimonio; quia (ut ajunt) etiam congruum videtur , quod, cum Extrema Unctio non possit iterari eodem mortis articulo, nec Matrimonium vivente eodem conjuge , interim fideles non careant gratia Sacramenti.

87. Recte autem *Lug.* 108. *Croix num.* 200. *cum Suar. Conc. Fill. etc. communiter*, contra alios, negant hoc de Eucharistia, quæ ex sua institutione frequenter potest iterari: idcirco non fuit opus hanc tribuere efficaciam tali Sacramento, ut subveniatur fragilitati hominum. E converso in hoc Sacramento sequeretur absurdum, quod Sacerdos qui pluries in sua vita sacrilege celebrasset, si in morte cum remissa attritione confiteretur, reciperet totum cumulum gratiarum tot sacrilegarum Communionum; immo quo sæpius indigne celebrasset, eo uberius gratii ditaretur. Censet autem *Croix num.* 200. *cum Scoto, Palao, etc.* quod si quis se communicet, et removeat obicem, antequam species Eucharistiæ consummentur, is non carebit gratia Sacramenti. An autem suscipiens Sacramentum cum veniali habituali, vel actuali, peccet? Vide dicenda *de Euchar. num.* 257.

88. Quæritur II. An liceat petere Sacramenta a ministro indigno? Hic distinguere oportet ministrum indignum ob aliquam censuram, vel inhabilitatem, et indignum ob peccatum mortale. Resp. I. Si minister est indignus per censuram etc. et non est toleratus, nimirum sit excommunicatus vitandus, vel publice et nominatim suspensus, et irregularis per sententiam (Vide *Croix lib.* 6. *p.* 1. *num.* 210.), certe non licet ab eo petere Sacramenta, nisi in extrema vel gravissima necessitate: in qua omnes dicunt licitum esse suscipere Baptismum, et Pœnitentiam, ut *Suar.* 3. *p. Dist.* 11. *sect.* 1. *num.* 6. *Cont. Tourn. tr.* 4. *pag.* 37. *Antoine de Sacr. cap.* 2. *quæst.* 13. *Bonac. de Excommunic. Dub.* 2. *q.* 1. *p.* 1. §. 3. *Croix lib.* 6. *p.* 1. *num.* 209. *et Salm. de Sacr. cap.* 8. *num.* 18. *cum Sayr. Gran. Cornejo, etc.* ex

D. Aug. *lib.* 1. *de Bapt. cap.* 11. Idem probabiliter de Sacramento Eucharistiæ dicunt *Nav. cap.* 22. *num.* 4. *Suar. loc. cit. num.* 17. *Bonac. loc. cit. Viva de Sacr. q.* 1. *art.* 8. *num.* 10. *cum Soto*, *et Salmant. num.* 22. *cum Cornejo. Nunn.* (contra *Sayr. Avila*, *etc.*) Et adhæret *Tourn. d. pag.* 37. *ex cap. Quod in te. De Pœnit. et Rem.* ubi Innoc. III. quamvis neget morientibus Extremam Unctionem tempore Interdicti generalis, non negat tamen Pœnitentiam, Viaticum. Idem sentiunt de Sacramento Extremæ Unctionis *Escob. Henr. et Dic. apud Croix d. n.* 209. eo quod tale Sacramentum potest per accidens gratiam causare; sed melius id non admittunt *Suar. Bonacina ll. cc. Elbel. tom.* 3. *pag.* 69. *num.* 67. item *Conc. Fill. Avila*, *et Cornejo apud Salm. n.* 23. nisi quando infirmus non potuerit aliud Sacramentum recipere. Pariter dicunt *Suar. loc. cit. et Corn. apud Salm. n.* 4. licitum esse recipere Sacrum Ordinem ab Episcopo excommunicato, quando in aliqua Provincia remota ille solus existeret, et talis Ordinatio redundaret in bonum communitatis. Idem dicunt præfati AA. de Sacramento Matrimonii, casu quo esset necessarium vel ad salutem spiritualem morientis, vel ad magnam utilitatem temporalem filiorum, nec alius adesset Minister. An autem excommunicatus vitandus valide ministret Sacramentum pœnitentiæ in extrema necessitate? Hoc negandum; videnda num. 560.

Resp. II. Si vero Minister sit excommunicatus, vel suspensus toleratus, quæstio est inter DD. an liceat ab eo petere Sacramenta sine gravi causa? Negant alii, sed verius affirmandum; quia Conc. Constantiense absolute concessit fidelibus communionem cum toleratis; vide

dicta *num.* 55. et dicenda *de Cens. num.* 300.

89. Resp. III. Cum autem Minister est indignus ob peccatum mortale, *D. Th.* 3. *p. q.* 64. *art.* 6. *ad* 2. videtur indistincte concedere posse suscipi Sacramenta a peccatore occulto, dicens: *Quamdiu* (Minister) *ab Ecclesia toleratur in ministerio, ille, qui ab eo suscipit Sacramentum, non communicat peccato ejus.* Et idem habetur in *cap. Vestra.* 7. *de Cohabit. Cleric. etc.* ubi dicitur: *Sine dubitatione teneatis, quod a Clericis, et Presbyteris quamquam fornicariis, quamdiu tolerantur, nec habent operis evidentiam* (idest, ut explicat *Glossa*, quando ipsi non sunt *condemnati vel confessi in jure*), *licet divina Mysteria audiantur, et aliæ recipiantur Sacramenta ecclesiastica.* Hoc tamen sane intelligendum valere tantum ad excusandum, ne contraveniatur prohibitioni Ecclesiæ; ceterum, ad suscipiendum Sacramentum a peccatore, semper requiritur rationabilis causa, juxta dicta *Tom. II. l.* 2. *n.* 47. *et* 49. Utique alibi docet idem *D. Th. in* 4. *D.* 24. *q.* 1. *art.* 3. *q.* 5. *ad* 3. ubi ait: *Præter necessitatis articulum non esset tutum, quod eum* (scil. Pastorem) *induceret ad aliquod sui Ordinis exequendum, durante tali conscientia, quod ille in peccato mortali esset.* Nomine autem *necessitatis* recte explicat *Cont. Tourn. to.* 4. *p.* 89. *v. ceterum*, intelligi hic moralem necessitatem, quomodo probabiliter sufficit ad excusandum etiam causa gravis utilitatis, ut docent communissime *Suar. part.* 3. *D.* 18. *sect.* 1. *Sanch. de Matr. lib.* 7. *D.* 9. *num.* 8. *Pal. t.* 3. *tr.* 18. *D.* 3. *p.* 15. *num.* 3. *Viva quæst.* 1. *art.* 7. *n.* 10. *Croix lib.* 7. *p.* 1. *num.* 211. *Mazzott. to.* 3. *pag.* 68. *Tolet. lib.* 1. *cap.* 88. *Filli. tr.* 1. *cap.* 8. *quæst.* 6. *Escob. lib.* 8. *n.* 512. *Anack.*

pag. 333. *num.* 56. *Holzman tom.* 2. *p.* 16. *num.* 84. *Elbel t.* 3. *p.* 18. *num.* 63. *citans Scot.* in 4. *D.* 5. *q.* 2. §. *Quantum. Sporer. tom.* 3. *pag.* 27. *num.* 179. *Bon. D.* 1. *q.* 6. *p.* 5. *num.* 1. *cum Con. Val. Reg. Henr. et Salmant. de Sacr. cap.* 6. *num.* 34. *cum Led. Nunn.* et communi, ut asserunt.

Hinc ajunt DD. licite recipi Sacramenta a ministro peccatore. I. Si urgeat præceptum Confessionis, vel Communionis, ut dicunt *Suar. loc. cit. Conc. tom.* 8. *pag.* 105. *num.* 9. *et Escob. lib.* 8. *num.* 316. *cum Vasq. etc.* II. Si ex dilatione susceptionis immineat periculum lapsus, *Tourn. tom.* 4. *pag.* 38. III. Si debes implere præceptum Missæ audiendæ, *Suar. loc. cit. cum Conc. et Soto apud Escob. num.* 314. (Vide dicta *Tom. II. lib.* 3. *num.* 331.). IV. Si alias diu debeas permanere in mortali, et nequeas alium adire Confessarium; ita *Tourn. l. c.* Sed melius *Suar. l. c. et Antoine de Sacr. c.* 2. *q.* 13. *R.* 2. excusant ab omni culpa eum, qui est in mortali, si nolit neque ad horam expectare, quia non est modica utilitas quamprimum a peccato liberari. V. Si carere debeas (saltem diu) Communione, ut *Suar. loc. cit. et Esc. num.* 319. Et idem ait *Suar.* si carere debeas fructu Confessionis, etiam si non habeas mortale. An autem sufficiat causa non carendi fructu alterius Sacramenti? Negat *Croix. num.* 211. Sed affirmant *Suar. et Escob. num.* 316. si Minister sit Parochus, vel sit paratus, et non sit alius digne ministrans. VI. Si alias nequeas lucrari Jubilæum, *Tourn. et Croix l. c.* VII. Si indigeas perito Directore, et non habeas alium, *Tourn. ibid.* Modo (addit *Sporer tom.* 3. *pag.* 27. *num.* 179.) diu debeas alium expectare. VIII. Si vis Mis-

*

sam applicare pro amico defuncto, ut *Sporer. loc. cit.*

Dicit autem *Cajet. in* 3. *p. q.* 64. *art.* 6. *ad* 2. absolute licitum esse petere Sacramentum a proprio Parocho, sine ulla gravi causa; sed verius hoc negant *Conc. pag.* 103, *num.* 7. *et Salm. num.* 38. *cum Nav. Soto, Bon. et Led.* si facile possis alium adire. Sic etiam dicunt *Conc.*, *et Antoine ll. cc.* non licere petere Sacramenta, ab Hæretico, vel Schismatico nisi in casu extremæ, vel gravissimæ necessitatis. Sed de Hæretico vide *n.* 560. An autem sit mortale sine gravi causa petere Sacramentum ab indigno ministro parato? Negant *Sotus*, *Nav. Sa*, *Dian. etc. apud Salm. c.* 8. *num.* 42. Sed recte affirmant *Salm. ibid. cum Sylv. Molin. Valent. Arag. etc.* juxta dicta *l.* 2. *de Charit. num.* 47. *et* 79. Tantum excipe rem eum, qui sumeret Eucharistiam a Sacerdote indigno, qui eam actu aliis ministraret; ut dicunt *Suar. l. c. et Escob. num.* 319. juxta sententiam allatam *num.* 35. *v. Hinc*, nempe quod unum tantum sit peccatum pluribus Eucharistiam ministrare. Sic pariter puto illicitum esse sine gravi causa inservire Sacerdoti indigne celebranti; contra *Suar. l. c. Bon. n.* 7. *et Salm. num.* 41. *cum aliis*, qui id admittunt, quando Sacerdos facile possit alium invenire.

Certum est autem, quod quivis minister præsumitur dignus, nisi constet oppositum, ut communiter docent *Con. t.* 8. *pag.* 103. *num.* 4. *Tourn. to.* 4. *p.* 36. *v. Not.* I. ex illo Apost. 1. *Cor.* 13. *Caritas non cogitat malum*; *Elbel ead. pag.* 18. *n.* 62. *et Croix, lib.* 6. *p.* 1. *n.* 216. *cum Avila*, *Dic. et* aliis communiter. Hinc probabiliter infertur posse peti Sacramentum adhuc ab eo qui scitur paulo ante peccasse, quia

præsumendus est ipse jam se disposuisse saltem per contritionem: ita *Suar. D.* 18. *sect.* 1. *in fine*, *Bon. punct.* 5. *n.* 6. *Croix num.* 215. *Mazzotta p.* 69. *cum Sporer*, *Salm. cap.* 8. *num.* 40. *cum Vasq. Con. Sayr. Reg. Dic.* et aliis communiter; et idem sentit *Tourn. pag.* 36. *v. Not. I.* dicens: » (Immo ut sciam ab eo recens et graviter peccatum esse; adhuc enim sapienter præsumam eum, si præsertim ad ministranda Sacramenta sponte præsto sit, id quod sui erat fecisse, ut Deo reconciliaretur; *Certe* (ait *S. Thom. in* 4. *dist.* 24. *q.* 1. *art.* 3. *q.* 5. *ad* 3.), quia in instanti homo a divina gratia emendatur. » Recte tamen id limitant 1. *Suar. et Bon. ll. cc. cum Conc. Vasq. Sayr. Reg.* et aliis communiter, si constet ministrum esse consuetudinarium, vel esse in occasione proxima peccandi (intellige voluntaria). Limitat 2. *Gob. apud Croix dicto n.* 216. si minister post peccatum Confessionem non præmiserit ante Missæ celebrationem.

CAPUT IV.

Quid sint Sacramentalia, et quid efficiant.

90. » RESP. 1. Cærimoniæ ecclesiasticæ, » quæ vulgo dicuntur sacramentalia, sunt actus » externi religionis, ad colendum Deum ac- » commodati. Tales autem communiter vocan- » tur Oratio Dominica, aqua benedicta, esus » eulogiarum olim in usu, confessio generalis, » eleemosyna, benedictio ab Episcopo, vel » Abbate consecrato data, quæ ex antiqua tra- » ditione dicuntur remittere venialia, continen- » tur hoc versu :

Orans, tinctus, edens, confessus, dans, benedictus.

» Ad quæ etiam revocantur tunsio pectoris, » unctio in Regem et similes; item multæ » aliæ cærimoniæ, et res etiam ipsæ sacræ, » quæ in Ecclesia partim ab Apostolis traditæ, » partim postea institutæ sunt, ut Exorcismi, » insufflationes, prima tonsura, benedictiones, » et consecrationes variarum rerum, et perso- » narum, ut Ecclesiæ, calicum, etc. ipsæ et- » iam herbæ, lumina, vinum S. Joannis, ce-

» rei agni, signum S. Crucis. Quæritur ergo,
» quam vim habeant: num ex opere operan-
» tis, cum certum sit, sicuti per alia pia ope-
» ra, sic etiam iis nos mereri; seu ex opere
» operato.

91. » Resp. 2. Non habent vim ex opere
» operato conferendi gratiam, aut remittendi
» peccata vi sua, et per se, sed tantum qua-
» tenus in nobis pium motum excitant. Ratio
» prioris est, tum quia nusquam promissio gra-
» tiæ, aut remissionis peccatorum iis facta re-
» peritur; tum quia peccatum etiam veniale non
» remittitur sine infusione gratiæ, quam con-
» ferendi ea nullam per se habent vim. Ratio
» posterioris est, quia id accommodatum est Sa-
» cramentalium institutioni, et consecrationi,
» quæ fit per preces Ecclesiæ, quibus ipsa no-
» bis tales motus precatur. *Conc. q. 71. art.* 3.

92. Quæritur ergo, quomodo culpæ veniales remittantur per Sacramentalia? *Prima* sententia cum *Sot. Val. Led. Vict. etc.* apud *Croix l. 6. p.* 1. *num.* 221. dicit, Sacramentalia ex institutione Ecclesiæ vim habere venialia remittendi ex opere operato; quia sacramentalia semper venialia remittunt, etsi non semper in nobis pium motum excitent. *Secunda* tamen communior, et verior sententia cum *Tourn. t.* 4. *pag.* 266. *Wigandt tr.* 13. *Exam.* 2. *n.* 25. *S. Th. Lug. Suar. Bus. Croix l. c. Viva de Sacr. Qu.* 1. *A.* 8. *n.* 7. *et seq.* tenet per Sacramentalia non remitti venialia ex opere operato, sed tantum quia per ea pius motus doloris, aut caritatis in nobis excitatur, quo venialia remittuntur. Idemque expresse docet *D. Th.* 3. *p. q.* 87. *art.* 3. ubi ait: *Omnia ista causant remissionem peccatorum venialium implicite, vel explicite.* Hinc omnibus fidelibus con-

sultum fit post sumtionem aquæ benedictæ, etc. se excitare ad actum doloris, sive amoris.

93. » 1. Gratiæ prævenientes, et pii motus » conferuntur per sacramentalia, per modum » impetrationis, quæ non omnino infallibilem » effectum habent.

» 2. Peccat graviter, qui Sacramentalibus » falsam materiam supponit, ut pro aqua lu» strali facienda urinam.

» 3. Sacramentalia quandoque operantur be» neficia corporalia, v. gr. sanitatem, per mo» dum impetrationis, ratione precum Ecclesiæ. » Immo quædam etiam vim habere (v. gr. fu» gandi Dæmonem) per modum operis opera» ti, ex singulari privilegio, docent *Henr. lib.* » *1. c. 2. Sotus*, et alii. Quia, inquiunt, et» iam Ethnici, in quibus nec intercesserunt pre» ces Ecclesiæ, nec meritum operantium, quan» doque signo crucis (quod quidam etiam » putant de nomine JESU) a dæmone libe» rati fuisse dicuntur: quod tamen alii eorum » virtuti objectivæ, quasi naturali, adscribunt: » de quo plura apud *Schol. Vide Marat. D.* » *10. sect. 1.*

94. Inter sacramentalia enumerantur Agni Dei ex cera a Papa Benedicti; super his notandum 1. Vetitum est sub excommunicatione eos inaurare, aut pingere, ut *Azor. apud Croix l. 6. p. 1. n. 224.* Not. 2. Vendere eos carius, quia benedicti sunt; est injustitia, et simonia. Licitum tamen est eos vendere secundum suam materiam, ut recte dicunt *Sanch. Dian. et Croix ib. cum communi, contra Azor.* Not. 3. Quamvis *Gobat. etc.* dicant esse veniale laicis eos tangere absque aliqua necessitate; probabile tamen est nullum esse peccatum, juxta usum nostrorum temporum, ut ajunt *Sanch. Dian. et alii apud Croix n. 225.*

Projicere canibus ossa agni, vel ova, quæ benedicuntur, putat *Gretserus* esse illicitum; sed negandum cum *Caj. et Croix n.* 227. Sicut etiam licitum est uti aqua benedicta, et candelis ad usum profanum, ut *Croix ib. cum Tamb. contra alios.*

Messalia autem, et Biblia sacra, sicut etiam sacræ Imagines non debent adhiberi ad usum profanum; secus vero dicendum de aliis chartis, ubi incidenter, et accessorie inscribuntur nomina sacra. Ita *Croix n.* 228. *cum Gob.*

TRACTATUS II.

DE BAPTISMO, ET CONFIRMATIONE.

CAPUT I.

De Baptismo.

95. *Quomodo distinguitur Baptismus?*
96. *De Baptismo Flaminis.*
97. *De Baptismo Sanguinis.*
98. *An, ut Martyrium remittat culpam, requiratur in peccatore contritio, vel caritas?*
99. *Quando Martyrium gratiam conferat?*
100. *An sint Martyres, qui moriuntur in obsequio peste infectorum?*
101. *An liceat se offerre ad Martyrium? Vel se prodere Catholicum per abstinentiam a carnibus.*

95. » NOn agitur hic de Baptismo sanguinis, idest martyrio; nec flaminis, seu spiritus, idest contritione, cum voto Baptismi vel desiderio, quia non sunt Sacramenta; sed de Baptismo fluminis, qui definitur: *Ablutio corporis exterior, facta sub præscripta forma verborum.*

Baptismus igitur ex voce græca, quæ significat ablutionem, sive immersionem in aquam, distinguitur in Baptismum *fluminis*, *flaminis*, *et sanguinis*.

96. Infra dicemus de Baptismo *flaminis*, qui

valde probabiliter cum *S. Th.* 3. *p. q.* 66. *art.* 2. *Salm. de Bapt. c.* 1. *num.* 15 *Mag. Sent. Sot. Vas. etc.* fuit institutus ante Passionem Christi Domini, tempore quo Christus baptizatus est a Joaune. Baptismus autem *flaminis* est perfecta conversio ad Deum per contritionem, vel amorem Dei super omnia, cum voto explicito, vel implicito veri Baptismi fluminis, cujus vicem supplet (juxta *Trid. Sess.* 14. *c.* 4) quoad culpæ remissionem, non autem quoad characterem imprimendum, nec quoad tollendum omne reatum pœnæ: dicitur *flaminis*, quia fit per impulsum Spiritus Sancti, qui flamen nuncupatur. Ita *Viva de Bapt. q.* 2. *art.* 1. *n.* 2. *Salm. c.* 1. *n.* 2 *cum Suar. Vasq. Val. Croix lib.* 6. *p.* 1. *n.* 244. *et alii.* De fide autem est per Baptismum flaminis homines etiam salvari, ex *c. Apostolicam. De Presb. non bapt. et Trid. sess.* 6. *c.* 4. Ubi dicitur neminem salvari posse *sine lavacro regenerationis, aut ejus voto.* Vide *Petroc. p.* 142 *q.* 6.

97. Baptismus vero *sanguinis* est sanguinis effusio, seu mors tolerata pro fide, aut pro alia virtute Christiana, ut docet *S. Th.* 2. 2. *q.* 124 *art.* 5. *Viva l. c. n.* 2. *Croix lib.* 6. *p.* 1. *n.* 232. *cum Avers. Gob. etc.* Hic autem Baptismus æquiparatur vero Baptismo, quia quasi ex opere operato ad instar Baptismi remittit culpam et pœnam: dicitur *quasi*, quia Martyrium non ita stricte operatur sicut Sacramenta, sed ex quodam privilegio ratione imitationis Passionis Christi, ut dicunt *Bell. Suar. Sot. Caj. etc. apud Croix n.* 238. et fuse *Petroc. t.* 3. *c.* 2. *q.* 3. Ideo Martyrium prodest etiam infantibus, dum Ecclesia Ss. Innocentes prout veros Martyres colit. Hinc bene docet *Suar. cum aliis apud Croix n.* 232. oppositum

saltem temerarium. In adultis autem requiritur acceptatio Martyrii, saltem habitualiter ex motivo supernaturali, *Conin. Caj. Suar. Bon. et Croix n.* 231. *contra Viva n.* 5. qui nullam requirit acceptationem.

Patet autem Martyrium non esse Sacramentum, quia Martyrium non est actio instituta a Christo; et ideo nec etiam fuit Sacramentum Baptismus Joannis, qui non sanctificabat hominem, sed tantum præparabat ad Christi adventum. *Viva l. c. n.* 3.

98. Quæritur tamen hic I. An, ut Martyrium remittat culpam et pœnam, requiratur in peccatore contritio, vel dilectio Dei super omnia, an sufficiat attritio? Certum est ad remissionem culpæ aliquam pœnitentiam requiri, ex *Trid. sess.* 14. *c.* 4. Ad quæsitum autem respondet *Wigandt tr.* 11. *Ex.* 5. *n.* 73. *Con. t.* 8. *p.* 151. *n.* 10. *Viva d. q.* 2. *ar.* 1. *num.* 4. *cum Bell. Caj. Pal. Less. etc. apud Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 238. *et* 239. attritionem satis esse ad Martyrium, sicut satis est ad Baptismum; hoc enim privilegium, dicunt, Martyrium obtinere ex privilegio, ut diximus, ob imitationem Passionis Christi. Probabilius tamen est, quod requiratur contritio, vel dilectio Dei supra omnia, ut docet *S. Bon. Scot. Con. Sayr. etc. apud Croix, et Petroc. to.* 3. *p.* 134. *q.* 3. *ex S. Th.* 3. *p. q.* 66. *art.* 12. *ad* 2. ubi dicit: *Effusio sanguinis non habet rationem Baptismi, si sit sine caritate.* Et probatur ex *Apost.* 1. *Cor.* 13. 3. *Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, caritatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* Neque Martyrium subire, importat semper caritatem perfectam habere; nam posset quis velle potius mori, quam peccatum novum

committere propter metum Inferni. Ceterum, ipsi adversarii advertunt necessarium semper esse, ut peccator ante Martyrium conetur ad contritionem, vel Confessionem, ne periculo damnationis exponatur.

99. Quæritur II. Quandonam Martyrium gratiam conferat, an in instanti mortis, aut vulneris letalis. Probabile est cum *Suar. Bon. Dic. etc. cum Viva art.* 1. *n.* 6. conferre gratiam, quando Martyr accipit letale vulnus, aut cruciatum, licet postea miraculose non moriatur; et ita vere Martyr fuit B. Joannes in dolium ferventis olei immissus, et Regina Martyrum B. Virgo Maria, stans juxta crucem Jesu. Ratio, quia tunc jam in causa mors accipitur.

100. Not. I. De illis, qui in obsequio pestiferorum ex caritate moriuntur, dicit *Martyrol. Rom.* 28. *Febr. Quos velut Martyres religiosa fides venerari consuevit.* Et veros Martyres esse tenent 12. Academiæ, 13. Cardinales, et plusquam 300. Auctores contra *Hurt. et alios*; vide *Croix lib.* 6. *p.* 1. *n.* 236.

101. Not. II. Illicitum est, sine divino instinctu, vel sine periculo scandali, temere se ingerere in Martyrium, ut communiter docent *S. Th. Nav. Sanch. Dic. etc. cum Croix n.* 241. Tum quia hæc esset quædam tentatio Dei: tum quia homo non est dominus vitæ suæ. Vide dicta *tom.* 2. *l.* 3. *n.* 32. Hinc dicit *Laym. lib.* 3. *tr.* 3. *p.* 3. *c.* 1. *n.* 6. *et Gobatus apud Croix l. c.* quod peccaret, qui die veneris, a carnibus abstinendo, manifestaret se catholicum cum periculo vitæ, quia eo casu cessat præceptum ecclesiasticum abstinendi a carnibus, et urget præceptum naturale, quod est potius, servandi propriam vitam.

DUBIUM I.

Quid sit materia Baptismi?

102. *Quæ sit materia* remota *Baptismi? Vide Resp. apud Bus.*

103. *I. Quæ sit materia certa valida? II. Quæ certe invalida? III. Quæ dubia? An in necessitate liceat ibi uti opinione etiam tenuiter probabili?*

104. *Dub. 1. An sit materia apta aqua per artem chimicam educta? Dub. 2. An saliva, sudor, aut lacrimæ? Dub. 3. An aqua fluens ex vite? Dub. 4. An nix non soluta?*

105. *Quæ sit materia* proxima *Baptismi? Vide Res. apud Bus.*

106. *Quær. I An valeat Baptismus, si quis projiciat puerum in flumen? Quid si baptizet cum aqua defluente ex tecto? An liceat in necessitate projicere puerum in flumen, ut baptizetur? An autem cum aqua nociva baptizare?*

107. *Quær. II. An infans in necessitate possit baptizari in utero matris? Quid si baptizetur puer tantum in capite egresso ex utero? Quær. III. An valeat baptismus, si aqua attingat tantum vestes, aut capillos? Quær. IV An valeat Baptismus collatus in scapulis, vel pectore? Quær. V. An requiratur trina ablutio. Quær. VI. An sufficiat ad Baptismum una vel altera aquæ gutta?*

102. » RESp. Materia *remota* licita est aqua » consecrata, si haberi potest: valida est omnis,

» et sola aqua elementaris, quæ morali hominum æstimatione sit naturalis, et usualis, qualis est putei, maris, paludis, pluviæ, et item resoluta ex nive, grandine, glacie, licet accidentaliter quoad calorem, saporem, et odorem, alterata sit, ut aqua sulphurea, lixivium, jusculum ita tenuiter carne decoctum, aut aqua alteri corpori ita modice admixa, ut usum communem, et æstimationem aquæ retineat. Ratio responsionis est, ex Joan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua etc.* Quam *S. Th.* confirmat triplici congruentia. 1. Est maxima commoditas aquæ. 2. Ejus facillimus usus. 3. Aptitudo ad significandum effectum, qui est emendatio a peccato.

Unde resolves.

» 1. Inepta materia Baptismi est saliva, lotium, lacrimæ, sudor, cerevisia, item aqua sic permixta, ut non amplius sit apta ablutioni, nec vocetur aqua, v. g. lutum, brodium, vinum lymphatum, item aquæ artificiales ex rosis, herbis, succisque expressæ; denique nix, grando, glacies, non resoluta. Ratio est, quia morali hominum æstimatione non censetur aqua naturalis, et usualis *Laym. l. 5. t. 2. c. 3. Bon. d. 2. q. 2. p. 1.*

» 2. Quia de quibusdam tum ex dictis, tum aliis dubium est, v. gr. de jusculo, et cerevisia valde tenui, lixivio (et secundum *Gran. in 3. p. c. 4. tr. 1. d. 3. dub. 2.* aqua rosacea); hinc in necessitate licet illis uti, etsi postea Baptismus sub conditione sit repetendus. V. *Escob. Laym. Bonac. ll. cc.*

» 3. Uti aqua impura, vel non consecrata, cum alia haberi potest, est grave peccatum, ob Sacramenti irreverentiam. *Bon.* » *l.* 1. *cap.* 1. *num.* 7. *Diana part.* 9. *t.* » 6. *R.* 3. et alii quinque. Licet *Granad. et* » *Quintanad.* putent non esse mortale, uti » non benedicta * (*Generice loquendo omissio* » *aquæ benedictæ est mortale, ut dicunt Tourn.* » *tom.* 4. *pag.* 288. *Ronc. cap.* 2. *quæst.* » 2. *cum Cabrera, et Diana, ac Salm. cap.* » 1. *num.* 14. *cum Conc. Bon. et Pal. ex* » *Clement. un. de Bapt. contra aliquos. In* » *Baptismo autem privato dicit Croix num.* » 263. *cum Pasq. Gob. et Quintan. non re-* » *quiri aquam benedictam; sed Tourn. loc.* » *cit. asserit quod Baptismus, adhuc necessi-* » *tate domi conferendus, debet curari, ut fiat* » *aqua benedicta, sive lustrali ob majorem de-* » *centiam.*

103. Certum est et de fide, materiam remotam Baptismi non esse aliam nisi aquam materialem, sive elementarem, ut patet ex Concilio Lateran. relato in *cap. Firmiter de Sum. Trin.* et ex Trid. *Sess.* 7. *Can.* 2. ex illo Joannis 5. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum cœlorum.* Hinc videndum, quænam aqua sit materia valida, quæ invalida, et quæ dubia? I. Materia certe valida est 1. Aqua *fontium, cisternarum, et pluvialis; et sic quæcumque simplex et pura, quæ propriam aquæ speciem retineat; nec refert frigida sit an calida;* ita habetur in Rituali Rom. jussu Gregorii XIII. (apud *Conc. tom.* 8. *pag.* 125. *num.* 2.). 2. Est aqua resoluta ex nive, glacie, vel grandine, ut communiter docent *Conc. num.* 6. *Cont. Tourn. tr.* 4. *pag.* 287. *Holzm.*

tom. 2. *cap.* 1. *num.* 95. *Elbel. to.* 3. *pag.* 25. *num.* 8. *Ronc. de Bapt. cap.* 2. *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 262. et alii omnes. 3. Aqua sulphurea sive materialis, ut docet *S. Thom.* 3. *p. qu.* 66. *art.* 4. *ad* 4. *Tourn.*, *Holzm. Salmant. Antoin.* et alii communiter. 4. Aqua defluens in tempore nimboso a pariete, foliis, etc. *Tournely pag.* 287. *Elbel num.* 8. *Ronc. c.* 2. *cum Gob. et Tamb.* 5. Aqua turbida mixta cum alia re, modo aqua sit materia prædominans, *S. Th. l. c. Tourn. Salm. Elbel*, *Antoine*, etc. sed vide *infra n.* III. 6. Ros, et aqua collecta ex vaporibus densatis, puta in operculo ollæ, ut *Croix lib.* 5. *part.* 1. *n.* 22. *Diana p.* 3. *tr.* 4. *R.* 5. *etc.* et adhæret *Conc. tom.* 8. *pag.* 127. *n.* 9. II. Materia certe invalida est 1. Sanguis, lac, vinum, urina, pituita, ut *Gonet Man. tom.* 6. *cap.* 3. *Salm.* et alii communiter. 2. Succus expressus ex floribus, herbis, et radicibus, ut *S. Thom. loc. cit. ad* 5. *Salm. n.* 6. *Gonet*, *Tourn. Elbel*, *etc.* Textum autem Stephani II. *apud Gonet*, *pag.* 88. ubi videtur Pontifex approbasse Baptismum collatum in vino, suppositum esse probant ipse *Gonet*, *Concina n.* 7. *Tourn. pag.* 286. *cum Juenin. et Petrocorens. tom.* 3. *pag.* 154. *cum P. Nicolai.*

III. Materia autem dubia est 1. Jus, et lixivium; nam licet *D. Th. d. qu.* 66. *art.* 4. *ad* 2. *et* 4. dicat esse hæc materiam aptam ad Baptismum, modo non *habeant plus de aliena substantia quam de aqua*; immo addat, quod si ex liquore sic inspissato exprimatur aqua subtilis, bene potest in ea fieri Baptismus, sicut et in aqua quæ exprimitur ex luto; et S. Doctorem sequuntur *Concin. Salm. Tourn.*, *et Ronc.* Attamen non improbabiliter *Palaus tr.* 19. *part.*

3. *Elbel, Tamb. Dian. et Pasqualig.* dicunt absolutè jus, et lixivium esse materiam dubiam, cum talis aqua magis corpus polluat, quam lavet. 2. Aqua ex sale soluto; nam licet *Pal. Laym. Sylv. Ang.* omnino negent hanc esse materiam aptam; tamen *Tourn. cum Bon. et Henric. ac Concina cum Leand.* et communi ut asserit, dicunt esse materiam dubiam. 3. Cerevisia tenuis, ut ait *Antoine quæst. 1. et Sporer de Baptis. pag. 183.* et idem ait de tenui atramento *Croix num. 261. cum Gobat. Steph. et Espirisa.* Et hic sedulo notandum, quod in extrema necessitate, si nequit haberi materia certa, potest et debet adhiberi qualiscumque dubia sub conditione, ut communiter dicunt *Conc. Tourn. Salm. n. 2. cum Lugo, Dian. et aliis.* Et hoc procedit non solum quando est tantum probabilis opinio pro valore Sacramenti, sed etiam quando est tenuiter probabilis, ut recte dicunt *Antoine n. 2. Holzm. n. 99. Viva Append. ad Prop. damn. n. 11. v. Ratio. Croix lib. 6. part. 1. n. 110. et p. 2. n. 1162. ac Carden. in Prop. Innoc. XI. cum Nav. et Soto.* Ratio quia conditio sub qua Sacramentum ministratur, sat reparat Sacramenti injuriam; et contra, necessitas sat justa est causa, Sacramentum eo casu sic conditionate ministrandi. Et quando Minister potest Sacramentum Baptismi, vel Pœnitentiæ sic conferre, ad id tenetur quidem sub gravi ex præcepto caritatis, ut bene ajunt *Antoine, Holzm., et Viva l. c. cum Suar. Cajet. Sylvest. Con. Vasq. etc.* communiter.

104. Subdubitatur 1. An aqua per artem alchimicam educta ex floribus, plantis, aut radicibus sit materia valida ad Baptismum, vel saltem dubia? *Prima* sententia omnino negat, et

hanc tenent *Gonet. Man. t. 6. cap. 3. Conc. n.* 12. *Salm. c.* 2. *n.* 6. *et alii cum D. Th.* 3. *p. quæst.* 66. *art.* 4 *ad* 5. Quia aqua artificialis nunquam naturalis dici potest. *Secunda* vero sententia, quam tenent *Elbel. pag.* 25. *n.* 10. *Holzm. pag.* 21. *n.* 95. *Contin. Tourn. cum Tanner. Putean. etc. Croix n.* 260. *cum Dic.* item *Conc. Tamb. Vernicel. apud Renzium lib. de Sacram.* merito censet hanc esse materiam probabiliter validam, et ideo in necessitate extrema omnino adhibendam. Ratio, quia, ut Philosophi existimant, in mixtis vere et formaliter remanent elementa, quorum quodlibet virtute chimica resolvi potest in suam speciem, ita ut materia sic resoluta sit vera aqua, prout satis videtur probari ex *c. in quadam, de Cel. Miss.* ubi Pontifex loquens de aqua quæ fluxit ex latere Christi, asserit vere esse aquam, quia dicit: *Sive fuit divina virtute creata, sive de componentibus ex parte aliqua resoluta; cum naturaliter* (nota) *possit elementatum in elementa resolvi.* Dices: Ergo etiam vinum, et oleum hoc modo posset esse materia Baptismi, cum in vino et oleo etiam adsit pars aquea. Respondeo, quod ideo hæc non sunt materia Baptismi, quia substantia aliena superat aquam: sed bene posset esse, si per artem aqua e vino vel oleo eliceretur. Nec convincit ratio opposita, nempe quod aqua artificialis differat specie ab aqua naturali; talis enim aqua extracta, ut supra, dicitur quidem artificialis, non quia arte fiat aqua, id quod non erat aqua; sed quia aqua naturalis arte separatur ab aliis elementis. Merito autem dicunt *Sylvest. v. Baptismum, et Renzi loc. cit. quæst.* 5. aquam distillatam esse veram aquam naturalem, cum sit ejusdem speciei; unde aquæ distillatæ cum rosis, aut aliis floribus similibus

cum materia prædominans sit aqua, videtur non dubitandum esse materiam validam (quamvis non licitam) ad Baptismum, ex *D. Th.* qui cum aliis communiter (*d. quæst.* 56. *art.* 4. *ad* 2. docet aptam esse materiam aquam mixtam cum alia re, quæ sit minoris quantitatis. Vide dicta *num.* 103. *infra ibi num.* 5.

Dub. 2. An saliva sit materia apta, vel saltem dubia ad Baptismum? Affirmant *Pal. p.* 3. *num.* 2. *et Conc. apud Tamb.* Sed verius dicunt esse materiam omnino ineptam ipse *Tamb. Gonet*; *Tourn. Salm. Croix*, *Antoine*, et alii communiter; et patet *ex cap. penult. de Bapt.* ubi Innoc. III. loquens de baptizatis cum saliva respondit: *Dubitari non debet illos verum non habere Baptismum.* Et idem dicendum de sudore cum *Tamb. Renzi*, *Fill. cap.* 2. *num.* 26. *et communi*, *ex cap. In quadam*, *de Cel. Miss.* ubi dicitur: *Cum in Sacramento Baptismatis non regeneremur in phlegmate, sed in aqua.* Et idem recte docet *Filliuc.* cum aliis communiter de lacrimis ob eamdem rationem, accepto nomine *phlegmatis* tam pro sudore, quam pro lacrimis.

Dub. 3. An sit materia Baptismi aqua fluens ex vite, aliisve arboribus? Omnino negant *Salm. Bonc. et Conc. tom.* 8. *pag.* 127. *num.* 8. cum communi ut asserit, quia liquor ille succus est arboris, non aqua. Sed melius *Tourn. cum Dicast. et Renzi cum Pasqualig. Verricell. etc.* dicunt esse materiam dubiam.

Dub. 4. An glacies sive nix non soluta sit materia apta? Negant pariter *Con. num.* 7. *et Croix num.* 262, *cum Tannero*; sed dubitant *Aversa ap. Croix et Hurtad. Præp. ac Putean. apud Renzi*; ideo dicunt posse in necessitate adhiberi sub conditione.

105. » Resp. 2. *Proxima* materia Baptismi » est ablutio: quæ valide fit tribus modis, scilicet immersione, aspersione, infusione; juxta » praxim diversarum Ecclesiarum, quæ servanda est, ita ut morali hominum judicio censeatur esse lotus; ex præcepto tamen caput » abluendum est, quod praxis Ecclesiæ habet. » Ratio est, quia quolibet horum modorum » fieri potest ablutio. Et quidem trinam mersionem non esse necessariam constat ex Concilio Toletano. Ubi tamen trina vel immersio, » vel infusio usitata est, sine gravi peccato extra » necessitatem non potest prætermitti, ut docet » *S. Th.* Etsi alii, secluso scandalo, et contemtu, dicant esse tantum veniale. *Laym. l.* » *c. n.* 4. *Bon. loc. cit.*

Unde resolves.

» 1. Non vere baptizatur, cujus nulla pars » immediate tangitur, v. gr. infans in utero, » vel cista; vel adultus, cujus vestes tantum » sint aspersæ. *Laym. Bon. ll. cc.*

» 2. Non requiritur ad valorem, ut qui baptizatur emergat ex aqua: * (*puta si immergatur in flumen*): * quod tamen grave » peccatum est, esto nihilominus moriturus esset baptizandus. *Laym. c.* 3. *n.* 5. uti etiam » matrem nihilominus morituram, vel mortis » ream aperire, ut infans baptizetur. *Laym. l.* » 5. *t.* 2. *c.* 3. *n.* 2. ubi unicum casum excipit, » si nimirum mater sit morte digna, et si supplicium differatur, infans certo sit moriturus » ante nativitatem. Verum recte addit ex *Suar.* » casum hunc vix moralem, et practicum esse. » Vid. *loc. cit.*

» 3. Invalidus est Baptismus. I. Si quis la-

» batur in aquam, vel ab alio protrudatur, et
» tamen formam pronuntiet. II. Si formam pro-
» nuntians teneat puerum, et alter abluat, aut
» aquam effundat. III. Si aqua e fonte prosi-
» liente, aut stillicidio decidente, baptizandus
» ei se submittat. Ratio est, quia in his non
» tu, sed alter abluit. *Bon. part.* 3.

» 4. Ob probabilem utrinque sententiam, du-
» bius est Baptismus (ideoque si in necessitate
» sit datus, repetendus sub conditione). I. Si
» tantum una, vel altera gutta sit adhibita,
» v. gr. si more aquæ lustralis multitudo sit
» aspersa. Quod sine necessitate non licet, cum
» ad ablutionem non videatur sufficere quicum-
» que aquæ contactus, sed requiri successivus,
» cum aliquo motu. *Bon. loc. cit. n.* 13. *ex*
» *Suar. Con. etc.* In casu tamen necessitatis sic
» baptizare concedit *Merat. t.* 3. *d.* 3. *sect.* 4.
» *Granadus in* 3. *p. cap.* 4. *tr.* 1. *d.* 4. *n.*
» 12. II. Si tantum sit abluta pars minus prin-
» cipalis, v. gr. digitus, manus, vel pes;
» nam si pars principalis, v. gr. scapulæ, vel
» pectus, nemo dubitat. III. Si tantum crines
» sint tincti, licet *Card. de Lugo Resp. mor.*
» *lib.* 1. *d.* 1. hunc validum esse contendat.
» IV. Si infans tinctus sit involutus adhuc se-
» cundina sua, idest pellicula corpori adnata;
» in necessitate tamen in prædictis casibus Ba-
» ptismus debet conferri sub conditione. *Hur-*
» *tad. de Bapt. d.* 1. *diff.* 12. Vid. *Laym.*
» *loc. cit.*

» 5. Cum terna usurpatur effusio, aut im-
» mersio, ad nomen Patris, et Filii, et Spi-
» ritus Sancti, juxta praxim Ecclesiæ, caven-
» dum, ne ter, sed semel tantum pronuntietur
» forma. Quæ rectius ita profertur, ut ante ter-
» tiam ablutionem non finiatur; quia forma,

» cum quacumque prima ablutione, Baptismum
» constituit. *Reg. lib.* 27. *c.* 3. *Laym. lib.* 5.
» *t.* 1. *c.* 3.

106. Quær. I. An valeat Baptismus, si quis projiciat infantem in puteum, vel flumen, et formam pronuntiet? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Scotus in* 4. *Dist.* 4. *q.* 3. quem sequuntur *Mastrius*, *Frassen*, et alii *Scotistæ* communiter, item *Cont. Tourn. t.* 4. *p.* 300. *et Sotus*, *Sylvest. Tab. etc.* Ratio, tum quia non potest dici immersio, cui non succedit emersio; tum quia contactus aquæ debet esse a Ministro, at hæc ablutio non esset a Ministro, sed a mole corporis in aquam projecti. *Secunda* vero sententia affirmat, et hanc tenent *Suar. D.* 20. *sect.* 3. *Laym. pag.* 3. *n.* 3. *Conc. t.* 8. *pag.* 135. *num.* 11. *cum Gonet. Val. Pal. Panorm. Vasq. Fill. Vict. etc.* et probabilem vocant *Salm. c.* 2. *n.* 25. Ratio, quia jam ibi concurrunt omnia requisita, nempe materia, forma, et intentio Ministri. Utraque probabilis est, et quia talis quæstio vix ad praxim reducitur, superfluum censeo in ea immorari. Bene autem advertunt *Tourn. et Sylvest.* quod si talis infans superviveret, esset quidem saltem sub conditione rebaptizandus.

Certum est autem cum *Tourn. l. c.* et communi, validum esse Baptismum collatum cum aqua venenata, aut ferventi, unde infans enecetur; quia hæc jam reputaretur usualis ablutio: quod autem aqua sit venenata, fervens, vel gelida, per accidens se habet. Sic etiam validus est Baptismus, si quis, aqua defluente ex tecto, puerum submittat, et formam proferat, ut recte dicunt *Conc. n.* 12. *et Tourn. p.* 300. *n.* 4. Secus autem ait *Tourn.* si accessio aquæ ad corpus baptizandi fieret ab altero, quia tunc

non verificaretur formâ, *Ego te baptizo*, quæ requirit ablutionem faciendam ab ipso baptizante.

Omnino autem tenendum est cum *Tourn. p.* 300. *Concl. l. c. Antoine p.* 470. *art.* 4. *Salm. c.* 2. *n.* 35. *cum Suar. Vasq. Pal. Conc. Laym. etc.* communiter (contra aliquos apud *Dian. p.* 5. *tract.* 3. *R.* 14.), numquam licere projicere in flumen infantem ad eum baptizandum, quamvis sit mox decessurus sine Baptismo; quia numquam est licitum ob quamcumque causam directe occidere innocentem; ex illo Exodi 23. *Insontem, et justum non occides.* Et ob eamdem rationem non licet incidere ventrem matris proxime morituræ, ut ejus infans Baptismum recipiat, ut communiter etiam dicunt *Tourn. t.* 8. *p.* 136. *num.* 13. *ac Salm. num.* 35. *cum Con.* (contra *Comitol.*) ex *D. Th.* qui *in* 3. *p. q.* 68. *art.* 11. *ad* 3. id expresse docet, inquiens: *Non debet homo occidere matrem, ut baptizet puerum: si tamen mater mortua fuerit, vivente prole in utero, debet aperiri, ut puer baptizetur.* Nec valet dicere, quod vita spiritualis infantis debet præferri vitæ temporali matris; nam hoc intelligendum, ut quisque debeat quidem mortem sustinere, non autem, ut debeat, nec ut possit mortem sibi inferre, vel alterum occidere pro salute spirituali proximi. Hic autem bene advertit *Croix num.* 293. quod, mortua matre, statim os ejus est aperiendum, ne infans suffocetur. Insuper putat *Cont. Tourn. t.* 3. *pag.* 281. *Coll.* 3. *et Croix lib.* 6. *p.* 1. *n.* 295. *cum Baym. Gob. etc.* ex judicio Medicorum, bene posse matrem incidi, et infantem baptizari, sine morte matris: et hoc casu dicunt licite fieri incisionem, et matrem teneri eam pati, si mater sit robusta, et Chirurgus peritus: et hoc casu dicunt DD. licite

Chirurgum incisionem facere, et matrem teneri eam pati, etiamsi (ait *Tourn.*) adsit periculum suæ mortis. Sed hic omnino puto distinguendum: nam respectu ad Chirurgum, dico tunc eum posse incidere matrem, si periculum mortis illius sit remotum; secus si proximum aut probabile: sicut enim illicitum est occidere matrem, ut puer baptizetur, ut vidimus cum communi ex D. Th., sic etiam non licet matrem probabili periculo mortis exponere: quod periculum non video quomodo vitari possit in tam gravi incisione; videant periti. Respectu vero matris, an ipsa teneatur incisionem pati? Dico quod si periculum ejus mortis sit probabile, ipsa nec tenetur, nec potest suo positivo consensu ad incisionem concurrere; tantum posset, et teneretur illam pati, si Chirurgus sine suo consensu (ipsa omnino negative se habente) incideret, et spes probabilis adesset prolem fore baptizandam, ac mors matris non esset certa, nam in dubio utrinque probabili tenetur ipsa vitam spiritualem prolis vitæ suæ temporali præferre. Si autem sua mors sit certa, et salus prolis dubia, nempe si proles non sit certe baptizanda, non tenetur ipsa vitam certe amittere. Valde autem probabile est id, quod dicunt *Suar. q.* 68 *art.* 11. *et Renzi q.* 6 *cum Laym. Con. Fill. et Præp.* nempe quod si mater gravida sit per sententiam ad mortem damnata, quamvis ex *l. Prægnantem. D. de Pœnis* debeat expectari tempus puerperii, tamen, si censetur infans certe decessurus, priusquam perveniat ad lucem, licite potest secari venter matris, anticipando supplicium, quia alias dilatio, quæ datur ob bonum prolis, tunc cederet in ipsius detrimentum.

Hic opere pretium duxi adnotare plura quæ

scribit *Franciscus Emmanuel Cangiamila in sua Embrylogia sacra*. Ibi dicit : I. *lib.* 2. *c.* 15. *n.* 1. *cum Possev.* , *Gobat. etc.* graviter peccare parentes qui negligunt incisionem fieri , et Chirurgos qui eam facere omittunt , aut differunt. Additque Parochum teneri ad omnino curandum , ne mater sepeliatur , antequam fiat incisio : alioquin putat ipsum non excusari ab irregularitate , cum Parochus teneatur ex officio mortem infantium impedire. Sed huic non acquiesco , quoniam eo casu , cum vita infantis non sit certa , ne certa quidem ejus est mors , juxta dicenda *l.* 7. *n.* 347. *dub.* 4. Item addit *c.* 16. quod si invenitur alius , etsi non Chirurgus , qui animum habet ad incisionem perficiendam , ille tenetur eam efficere. Dicit II. *lib.* 4. *c.* 6. *n.* 2. quod cum infans non est omnino egressus ab utero , Baptisma non ministrandum a Parocho , sed ab obstetrice. Dicit III. maxime animadvertenda esse eo casu , quæ sint signa periculi in pueris , nempe 1. Si puer oritur sine vagitu , et lacrimis. 2. Si modice respirat. 3. Si apparet lividus præsertim in facie , aut capite. 4. Si nascitur post multum temporis , aut laboris obstetricis. 5. Si nascitur ante septimum mensem. 6. Si cranium habet valde molle , aut suturas nimis apertas , aut alias partes dijunctas.

Quamvis autem non liceat puerum in flumen injicere , licitum est tamen aqua etiam gelida , si alia haberi non possit , puerum mox moriturum baptizare , etiamsi timeretur ex hoc mors acceleranda , ut communiter docet *Laym. c.* 3. *q.* 4. *Pal. p.* 4. *n.* 24. *et Salm. n.* 36. *cum Vasq. Con. etc.* Tum quia mors tunc non eveniret per se , sed per accidens , cum talis actio per se non tendat ad occisionem , sed ad ablu-

tionem; tum quia eo casu potest negligi parva illa vitæ jactura, ut infans vitam æternam consequatur.

107. Quær. II. An infans in periculo mortis possit baptizari in utero matris? Certum est non valere Baptismum, si conferatur puero, abluendo corpus matris, quia infans est persona a matre distincta. Vide *S. Th.* 3. *p. q.* 68. *art.* 11. *Salm. c.* 6. *n.* 5. et alios communiter id docentes. Dubium est, an valide baptizetur infans, reserato uteri ostio, etsi nulla pars in lucem prodierit, si per instrumentum puer aqua tingi possit? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Nat. Alex. de Bapt. c.* 7. *Prop.* 2. *in fine*, *Conc. tom.* 8. *pag.* 133. *num.* 5. *cum Comiti et Juenin. ac Gotti apud S. P. Bened. XIV. in Op. de Syn. lib.* 7. *c.* 5. *n.* 2. Ratio, quia nemo dicitur renasci, nisi prius fuerit natus, ex illo Jo. 5. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua etc.* Et pro hac sententia videtur esse *D. Th. l. c.* cum dicat, *Baptismus est quædam spiritualis regeneratio, non ergo debet aliquis baptizari, priusquam ex utero nascatur.* Et clarius *D. August.* (*Epist.* 57. *ad Dardanum*) ubi ait: *Si igitur homo regenerari per gratiam Spiritus in utero potest, cum restat illi adhuc nasci, renascitur ergo antequam nascitur, quod fieri nullo modo potest.* Idque confirmant ex *S.* Isidoro, qui in *cap.* 116. *de Consecr. Dist.* 4. sic loquitur: *Qui natus adhuc secundum Adam non est, regenerari secundum Christum non potest.* Et ex Ritnali Rom. de Bapt. ubi dicitur: *Nemo in utero matris clausus baptizari debet.*

Secunda vero sententia satis probabilis affirmat, et hanc tenent *Suar.* 3. *p. D.* 25. *sect.* 6. *art.* 11. *pag.* 276. *Cont. Tourn. t.* 4. *pag.*

299. *Holzm. t.* 2. *n.* 137. *Elbel. t.* 3. *p.* 29. *n.* 22. *et* 51. *cum Bambest. et Croix lib.* 6. *p.* 1. *n.* 161. *cum Con. Pignat. Led. Victor. Dic. et Aversa*, atque non parum adhæret noster P. Bened. XIV. *l. c.* Ratio quia talis infans, cum jam existat homo viator, bene potest Baptismum suscipere. Nec obstat ratio opposita, quod nequeat renasci, qui nondum est natus; vere enim aliquis potest dici natus, non solum cum ex utero egreditur, sed etiam cum in utero jam vivit, juxta illud Angeli ad Joseph de conceptu Verbi incarnati *Matth.* 1. *Quod in ea natum est, de Spiritu Sancto est.* Idque asserit idem *D. Th. in* 4. *Dist.* 12. *q.* 1. *ad* 2. dicens: *Duplex est carnalis nativitas, prima in utero, secunda extra uterum.* Et apertius hoc probatur ex *c.* 4. *de Bapt.* ubi Innoc. III. exprimit, tum dici hominem nasci, cum concipitur, inquiens: *In carnali generatione, qua proles ex viro et femina nascitur.* Nota To *ex viro et femina nascitur*; ergo proles tantum ex viro et femina generata, bene dicitur nata. Et de hac nativitate congrue explicari potest textus Joannis: *Nisi quis renatus fuerit etc.* Nam in Trid. *Sess.* 3. *in Decr. de Peccat. orig. n.* 4. textus ille sic explicatur: *Ut in eis regeneratione mundetur, quod generatione contraxerunt.* Ergo sicut peccatum originale per solam generationem contrahitur, ita pariter, ut homo per gratiam regeneretur, sufficit, ut sit jam generatus; et ideo a Concilio Baptismus vocatur regeneratio, quæ non requirit nativitatem ex utero, cum non hæc dicatur generatio, sed tantum illa nativitas quæ fit in utero, et qua homo fit filius Adam. Atque tandem *D. Th.* in hanc sententiam clare descendisse videtur in *eod. art.* 11. ubi postquam negavit posse

puerum baptizari in utero matris, ratione ductus, quia ut ait: *Corpus infantis antequam nascatur ex utero, non potest aliquo modo ablui aqua.* Statim addit: *Nisi forte dicatur quod ablutio baptismalis, qua corpus matris lavatur, ad filium in ventrem existentem perveniat, sed hoc esse non potest.* Ergo S. Doctor, sicut etiam S. Augustinus, S. Isidorus, et Rituale Rom. negando puerum posse baptizari in utero matris, intelligunt de puero in utero omnino clauso, quem valide baptizari per ablutionem corporis matris Julianus et alii Hæretici perperam contendebant, contra quos scripsit Augustinus; non vero de puero qui per aliquod instrumentum potest tingi aqua; hoc enim casu, ut ait *Tourn.* explicans verba Augustini, per uteri aperitionem saltem inchoate dicitur natus; et ideo *D. Th.* dixit puerum in utero non posse baptizari, nisi ablutio ad filium in ventrem existentem perveniat. Addit quidem: *Sed hoc esse non potest*; intelligendo utique de ablutione sine aperitione uteri: Ergo, si potest ablutio pervenire, ut bene arguit S. P. Bened. XIV., bene potest puer baptizari. Et quod possit, ait noster Pontifex cum *Comitolo* constare ex judicio Medicorum et Obstetricum. Immo affert doctrinam *Sylvestri et Vasq.* qui dicunt infantem involutum in secundina valide baptizari, quia hæc habetur velut pars infantis: cum ipsa continuetur cum infantis umbilico: idque probabile censent *Laym. c. 3. n. 3. ex Aug. et Arm. ac Diana part. 5, t. 3. R. 4. cum Præp.* His positis, puto in casu necessitatis omnino infantem (sub conditione tamen) baptizandum esse in prædictis casibus.

Hic autem sedulo animadvertendum est id, quod docet *D. Th. d. q. 68. art. 11. ad 4.*

dicens: *Expectanda est totaliter egressio pueri ex utero ad Baptismum, nisi mors immineat; si tamen primo caput egrediatur debet baptizari, periculo imminente: et non est postea rebaptizandus, si eum perfecte nasci contigerit. Et videtur idem faciendum, quæcumque alia pars egrediatur, periculo imminente. Quia tamen in nulla exteriorum partium integritas vitæ ita consistit, sicut in capite, videtur quibusdam quod propter dubium, quacunque alia parte corporis abluta, puer post perfectam nativitatem sit baptizandus sub hac forma: Si non es baptizatus, ego te baptizo.* Quicquid autem dicant *Sambovius, et Pontas apud Tourn. num.* 299. nempe quod puer etiam eo casu baptizatus in capite, est sub conditione rebaptizandus, quia non dicitur natus qui solum caput extra matrem extulit; certum tamen mihi est oppositum ex præfata doctrina *D. Th.* et aliorum communiter, cùm Rit. Romano, ubi id expresse sic confirmatur: *Si infans caput emiserit, et periculum mortis immineat; baptizetur in capite; nec postea, si vivus evaserit, erit iterum baptizandus.*

Quær. III. An valeat Baptismus, si aqua tantum vestes, aut crines baptizandi tangat? Si tangat tantum vestes, invalidus est Baptismus, ut merito dicunt *Conc. p.* 134. *num.* 8. *Elbel. num.* 23. *et Salm. c.* 2. *num.* 37. cum aliis comm. (contra *Leandrum*, qui laudat *Sot. Valen. etc.*) Idem dicunt *Conc. n.* 7. *et Bon. d. num.* 21. *cum aliis* de Baptismo cum ablutione crinium dumtaxat; sed absolute oppositum tenent *Tol. Val. Con. Henr. Graff. Led. etc. apud Lug. Resp. mor. l.* 1. *dub.* 1. *n.* 3. quorum sententiam merito ipse *Lugo* probabilem putat. Ratio, quia, licet capilli non sint

animati, non sunt tamen pura excrementa, sed bene sunt hominis partes, sicut est cutis exterior, quæ nec etiam informata est ab Anima, et tamen hæc utique in Baptismo aqua abluitur, non cutis interior. Hinc recte dicunt *Laym. c. 3. num. 3. Lugd. l. c. Viva. q. 2. art. 3. n. 5. Salm. c. 2. num. 41. et Diana p. 5. tract. 3. R. 4. cum Soto, Vasq. Præpos. et Ochagav.* Baptismum in crinibus collatum saltem dubium esse; et ideo in necessitate, si in alia parte præstari non potest, adhibendum esse sub conditione. Et idem dicendum est cum *Salm. loc. c. et D. Th. ut supra*, de Baptismo qui non possit conferri, nisi in digito, pede, aut alia minima parte corporis.

Quær. IV. An valeat Baptismus collatus in alia parte principali, quam in capite, puta in scapulis, humeris, vel pectore? Communissima est sententia affirmativa, quam tenent *Busemb. ut supra, et Suar. d. 20. sect. 3. Fill. c. 2. num. 33. Holzm. num. 103. et alii apud Croix num. 267.* Attamen *Conc. t. 8. p. 134. n. 9. Anacl. p. 548. et Platell. apud Croix l. c.* putant dubium esse talem Baptismum; et ratio videtur assignari a *D. Th. 3. p. q. 68. art. 11. ad 4.* ubi ait: *Quia tamen in nulla exteriorum partium integritas vitæ ita consistit sicut in capite, videtur quibusdam quod propter dubium, quacumque alia parte corporis abluta, puer post perfectam nativitatem sit baptizandus sub hac forma, Si non es baptizatus etc.* Unde propter aliquale dubium, quod in tali Baptismo præterquam in capite collato intervenit, merito dicunt *Viva q. 2. art. 3. num. 5. et Salm. c. 2. n. 39. cum Trull. Led. Turrebl. et Ant. a Spir. S.* ad majorem cautelam licite posse illum repeti. Et idem sentit *Cont. Tourn.*

t. 4. *p.* 298. *in fine*, dicens: « (Sed quia in re tanti momenti tutiora semper sequenda sunt; quisquis alibi quam in capite baptizatus fuerit, denuo rebaptizandus est sub conditione, ex *D. Th.* qui alibi (*qu.* 66. *art.* 7. *ad* 3.) sic ait: *Si totum corpus aqua non possit perfundi propter aquæ paucitatem, oportet caput perfundere, in quo manifestatur principium animalis vitæ*) ».

Quær. V. Utrum ad Baptismum requiratur trina ablutio? Quod ad validitatem spectat, nulli dubium, validum esse Baptismum per unam ablutionem collatum, ut omnes docent cum *D. Th. q.* 66. *art.* 8. *ex cap. de trina de Consecr. dist.* 4. ubi D. Gregorius id ut certum habet: dicens: *Reprehensibile esse nullatenus potest, infantem in Baptismate vel ter vel semel immergere.* Et aliquando in Ecclesia una tantum immersio adhibita fuit, ut ferunt *Antoine*, *Rensi*, *et alii.* Verum *Laym.* *c.* 3. *num.* 3. *et Elbel t.* 3. *p.* 29. dicunt in hoc servandam esse consuetudinem uniuscujusque Ecclesiæ. In nostro autem Rit. Rom. trina præcipitur infusio. Utrum vero hic ritus servandus sit sub mortali? Negat *Holzm.*, sed verius affirmat *Renzi*, quia hujusmodi ritus est materia satis gravis; cum enim in Baptismo exprimatur Mysterium Trinitatis, congruum est, ut trina ablutione conferatur. Idque expresse docet *D. Th. l. c.* loquens de trina immersione, quæ tunc fieri solebat, dicens: *Et ideo graviter peccaret aliter baptizans, quasi ritum Ecclesiæ non observans.* Et hic bene advertunt *Antoine*, *et Basemb. ut supra cum Reg. et Laym.* curandum, ut forma non perficiatur, antequam trina fiat ablutio.

Quær. VI. An sit materia sufficiens una vel altera gutta ad baptizandum? Affirmant *Vasq.*

D. 145. num. 22. et Henriq. apud Laym. c. 3. ac Leand. et Diana cum Oehagav. Meratio etc. Sed negant communiter *Laym. l. c. Tourn. p. 298. et Conc. p. 126. num. 4. cum Soto, Suarez et Val.* præsertim si gutta non fluit. Probabilius tamen *Holzm. num. 99. et Elbel. num. 16.* dicunt esse materiam dubiam. Sed si baptizans motu digiti madefacti ablueret partem corporis baptizandi, *Anacl. p. 547. num. 14. et Bon. punct. 3. num. 14. cum Scot. Con. Fill. et communi* habent Baptismum ut certum, licet *Tourn.* adhuc de hoc dubitat.

DUBIUM II.

Quænam sit forma Baptismi.

108. *Vide apud Busemb. quæ sint formæ validæ? Quæ invalidæ? Quæ dubiæ?*
109. *Quot modis possit forma variari? I. Per* mutationem.
110. *II. Per* Corruptionem. *III. Per* Transpositionem.
111. *IV. Per* Additionem.
112. *Per* Diminutionem. *Hinc dub. 1. An invalidet Baptismum omissio conjunctionis* Et? *dub. 2. An omissio præpositionis* In? *dub. 3. An valeat Baptismus collatus tantum* in nomine Christi?

108. » RESP. Forma necessaria Baptismi » est hæc: *Ego te baptizo in nomine Patris, » et Filii, et Spiritus Sancti, Amen.* A qua » non differt illa Græcorum substantialiter: *Ba» ptizetur* (vel, ut Arcudius vult, *baptiza» tur*) *servus Christi, in nomine Patris, etc.*

» (*Damnata fuit Propos.* 27. *ab Alexand.*
» *VIII.* Valuit aliquando Baptismus sub hac
» forma collatus: In nomine Patris, etc. *prae-*
» *termissis illis:* Ego te baptizo)*. Porro quin-
» que sunt, quae significantur in prolatione
» formae, juxta quae valor ejus debet expendi:
» 1. Persona baptizantis, saltem implicite, quod
» in forma Graecorum non negligitur, cum *To*
» *baptizetur* idem valeat, ac baptizetur a me.
» 2. Actus baptizandi, qui alioqui forma non
» haberet connexionem cum materia, eamque
» non determinaret, cum ablutio ad varios fi-
» nes possit referri. 3. Persona baptizandi, quia,
» uti ablutio, ita et forma circa certam perso-
» nam versari debet. 4. Unitas divinae naturae;
» quod fit per voces, *in nomine.* 5. Trinitas
» personarum: idque explicite, et distincte
» vulgaribus vocabulis. *Fill. c.* 3. *Laym. c.* 4.
» *Bon. p.* 4.

Unde resolves.

» 1. Valide baptizat, etsi venialiter peccet,
» qui pro *Baptizo*, dicit abluo, mergo, etc.
» vel pro *Te*, utitur communi nomine, Grae-
» corum more, vel proprio; vel *Baptizo Pe-*
» *trum;* vel qui honoris causa dicit, *baptizo*
» *dominationem vestram. Laym. c.* 4. *num.* 9.
» *Bon. p.* 4. *num.* 9. *et seq.*

» 2. Valet forma, etsi omittat *Ego*, et *A-*
» *men;* quia omnia significata per formam sal-
» vantur, secus si omittat *Te:* quia non signi-
» ficatur persona baptizandi, *ibid.* * (*Est com-*
» *munis cum Salm. de Bapt. cap.* 2. *num.* 6.
» *et* 39.) *.

» 3. Non valent hae formae, Baptizo te in
» nominibus Patris, et Filii, etc. quia multi-

» plicatur natura, seu essentia Divina. 2. Ba-
» ptizo te in Patre, et Filio, etc. vel cum
» Patre, etc. vel per Patrem, vel in nomine
» Patris, per Filium, in Spiritu Sancto; vel in
» fide, virtute, maiestate Patris, etc. (quam
» tamen alii dubiam esse volunt). Ratio est,
» quia significatur diversitas essentiæ, aut certe
» unitas non satis exprimitur. 3. Baptizo te in
» nomine Dei, vel Sanctiss. Trinitatis: vel in
» nomine Dei unius, et trini: vel in nomine
» trium Personarum: vel Patris, et Filii, omis-
» sa persona Spiritus Sancti. Ratio est, quia
» non exprimuntur distinte tres personæ. 4. In
» nomine Domini nostri JESU Christi: qua ta-
» men forma olim Apostolos usos, sed ex spe-
» ciali privilegio, multi docent; alii negant,
» dicuntque eos baptizasse in nomine Christi,
» addendo illum nomini secundæ personæ, non
» omissis nominibus aliarum personarum. Dum
» ergo Nicolaus Papa dixit, eam formam va-
» lere, vel intellexit, si pro nomine Filii po-
» natur nomen Christi, vel in nomine Christi,
» pro vice Christi, intellexit; vel locutus est
» ut doctor privatus. Vide *Auct. cit.*

» 4. Dubiæ sunt formæ, ob sententiam utrin-
» que probabilem Auctorum: I. Baptizo te in
» nomine Patris, in nomine Filii, in nomine
» Spiritus Sancti: vel baptizo te, in nomine Pa-
» tris, baptizo te in nomine Filii, etc. Ratio
» est, quia non exprimitur unitas essentiæ. II.
» Baptizo te in nomine Genitoris, Geniti, et
» Spirati; vel in nomine Omnipotentis, Sa-
» pientis, et Boni: vel in nomine Ingeniti,
» Geniti, et Boni. Ratio est, quia Trinitas
» Personarum non explicatur vocibus, quibus
» a fidelibus omnibus debet, et potest apprehen-
» di. III. Baptizo te in nomine Patris et Fi-

» lii, et Spiritus Sancti, et Mariæ Virginis:
» quia dubium est de intentione ministri; qui
» si eo sensu voluit dicere Maria, quo Patris
» et Filii, et Spiritus Sancti, non valet, cum
» sit contra sensum essentialem a Christo inten-
» tum: si vero tantum voluit illam invocare,
» ut coadjutricem gratiæ impetrandæ, vel ali-
» ter, valet, cum tantum sit mutatio acciden-
» talis. *Filliuc. t. 2. c. 3. num.* 50. Vide etiam
» *Laym. et Bon. ll. cc.*

109. Vera et legitima forma Baptismi hæc est: *Ego te baptizo in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, Amen.* Ita definitum in Conc. Later. *c. Firmiter, de Summ. Trin.* et in Trid. *Sess. 7. Can.* 4. ex illo Matth. 18. *Euntes in mundum universum docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti.* Multipliciter autem potest hæc forma variari, nempe 1. per verborum mutationem, 2. corruptionem, 3. transpositionem, 4. additionem, 5. diminutionem. In his autem omnibus ad discernendum quando variatio invalidet vel non Sacramentum, attendi debet, an ipsa sit substantialis, aut accidentalis. *Substantialis* enim variatio est, cum corrumpitur substantia sensus verborum a Christo Dom. intenti, et hæc quidem Sacramentum invalidat; *accidentalis* vero est, cum idem remanet sensus et hæc non invalidat, nisi ut advertit *D. Th.* 3. *part. q.* 60. *art.* 8. aliquis formam sic mutando, *intendat alium ritum inducere, qui non sit ab Ecclesia receptus, quia non videtur, quod intendat facere, quod facit Ecclesia.*

Hinc I. Quod ad *mutationem* verborum pertinet, variatio accidentalis est, 1. si mutatur idioma, ut communiter omnes docent, immo *Lugo D.* 2. *n.* 107. *Con. q.* 68. *n.* 68. *et Croix lib.* 6. *p.*

1. *cum Suar. Cajet. Dic. et Arriaga*, dicunt hoc procedere, etiamsi plura idiomata in eamdem formam conflarentur; quia licet tunc propositio non videatur moraliter significativa apud homines, in Sacramentis tamen non requiritur ut audiens, vel ut proferens verba intelligat; modo voces per se sint significativæ, et ipse velit id significari quod Christus intendit. Præterea, recte notat *Croix cum Sa, Trall. Victor. Reg. Gob. et Dic.* melius esse ut mulieres, ceterique rudes, si baptizent, utantur lingua materna, cum nesciant perfecte proferre latinam. Advertunt tamen *Sal. c. 3. n. 12. cum Suar. et Filliuc.* verbum *baptizo* retinendum quantum fieri potest, dicendo: *Io ti battezzo ec.* quia ex accommodatione verborum factum est, ut verbum hoc utrique linguæ inserviat. 2. Etiam variatio accidentalis est, si substituantur verba synonyma, v. g. *abluo*, *lavo*, *intingo*, pro *baptizo*, ut communiter dicunt cum *Busemb. n. 14. ut supra, Suar. D. 21. sect. 2. Nat. Alex art. 3. Aeg. 10. Tol. lib. 2. c. 19. Spor. t. 3. num. 28. cum Laym. Bonac. et Croix, Salm. cum Con. et Leand. Elbel c. 3. n. 43. et Conc. t. 8. p. 143. n. 46. cum Soto, Vasq. Berti, et commun.*: contra *Alens. Gaher. etc.* qui putant non valere talem Baptismum, quia tunc censetur minister non habere veram intentionem faciendi ritum Ecclesiæ, cum illa diversa verba potius profanam quam sacramentalem significent ablutionem; sed bene respondet *Conc. l. c.* quod tunc Sacramentum, si infirmaretur, non jam infirmaretur ex defectu verborum, sed intentionis Ministri: sed cum Minister veram habet intentionem baptizandi, vere baptizat, determinando per intentionem verba illa profana ad ablutionem sacramentalem, juxta dicta cum *D.*

Th. n. 23. *v. Prob.* 4. *p.* 10. Idem dicitur, si proferatur forma more Græcorum, nempe: *Baptizetur servus Christi in nomine Patris, etc.* ut approbatum fuit ab Eugenio IV. in Concilio Florentino.

Utrum autem valeat Baptismus, si dicatur: *In nomine Genitoris, et Geniti, et Procedentis ab utroque?* Affirmat *Cajet.* 3. *p. q.* 66. *art.* 5. Ratio (quam ait *Conc. p.* 146. *nu.* 11. non carere suo fundamento) quia in communi Theologorum sermone pro eodem accipi solent nomina Genitoris, Geniti, etc. Sed Baptismus taliter collatus saltem est dubius, ut docent *Laym. c.* 4. *n.* 4. *Pal. de Bapt. p.* 5. *n.* 16. *Contin. Tour. t.* 4. *p.* 311. *Holzm. t.* 2. *n.* 114. *Sal. a.* 3. *n.* 31. *Ronc. c.* 2. *qu.* 6. et *Conc. l. c.* cum *Estio*, *Suar. Vasq.* et communi Thomistarum, et Scotistarum. Atque expresse id docuit ipse *D. Th.* 3. *p. q.* 66. *art.* 5. *ad* 7. ubi de hoc rationem assignat dicens: *Sicut aqua sumitur ad Baptismum, quia ejus usus est communiter ad abluendum, ita ad significandum tres Personas, in forma Baptismi assumuntur illa nomina* (scil. Patris, et Filii, etc.), *quibus communius consueverunt nominari Personæ in illa lingua; nec in aliis nominibus perficitur Sacramentum.* Hinc, ut refert *Contin. Tourn. d. pag.* 311. S. Pius V. cum nova editio fieret Romæ Operum *Cajet.* jussit suam opinionem eradi. Putat autem *Conc. l. c.* validum esse Baptismum sic collatum: *In nomine Patris, et Jesu Christi, et Spiritus Sancti*, quia, ut ait, Jesus Christus vere est Filius Patris; sed huic merito non acquiescit *Frassen t.* 10. *p.* 271. quia, licet Jesus Christus noscatur esse Filius Patris, tamen hic id non sufficienter exprimitur; secus, dicit *Frassen*, si pro nomine Spi-

ritus Sancti dicatur *Spiritus Paracliti*, quia in verbo *Spiritus* jam satis exprimitur tertia Persona.

110. II. Quod ad *Corruptionem* verborum pertinet, notat *D. Th. q.* 60. *art.* 7. *ad* 3. facilius induci mutationem substantialem, si corruptio fiat initio vocis, ut si pro *Patris* dicatur *Matris*; secus, si corruptio fiat in fine. Hinc Zacharias Papa *in cap. Retulerunt. De consecr. Dist.* 4. validum declaravit Baptismum sic collatum: *Ego te baptizo in nomine Patria, et Filia, et Spiritu Sancta.* Idem dicitur, si quis ob balbutiem, vel præcipitantiam dicat: *Baptizo*, aut *Babatizo*, aut *Battizo*, pro *Baptizo*; vel *Fili* pro *Filii*. Ratio hujus est, quia voces ita constitutæ sunt, ut si aliquando cum vitio proferantur, idem significent; ita *Conc. tr.* 8. *p.* 146. *n.* 14. *et Croix n.* 36. *cum Lugo, Suar. et Communi.* Et sic etiam valere Baptismum ait *Concin. ib.* si dicatur abbreviate: *in nom. Patris etc.*

III. Quod ad *Transpositionem*, inquit *S. Th. q.* 68. *art.* 8. *ad* 3. *Nomina, et verba trasposita idem significant.* Hinc transpositio per se facit mutationem tantum accidentalem, ut si dicas, *Te baptizo ego in nomine Patris etc.* Idem dicunt *Lugo D.* 2. *num.* 117. *et Croix n.* 32. *cum Tol. Dicast. Aversa, et aliis*, si dicas: *Te baptizo ego in nomine Filii, et Patris, et Spiritus Sancti.* Nec obstat, si præponendo Filium velles significare hunc esse principium Patris; nam, ut recte ait *Lugo l. c.* (contra *Sotum*) ex naturali significatione ipsum nomen Patris sonat esse principium Filii; nec error Ministri internus præjudicat valori Sacramenti, ut docuit Nicolaus I. ad Consulta Bulgarorum *cap.* 104. *apud Tourn. in Prælect. Theol. t.*

7. p. 55. ubi dixit : *Jam satis, inquit* (Augustinus), *ostendimus ad Baptismum, qui verbis Evangelicis consecratur, non pertinere cujuspiam vel dantis vel accipientis errorem, sive de Patre, sive de Filio, sive de Spiritu Sancto aliter sentiat, quam doctrina cœlestis insinuat.*

111. IV. Circa *Additionem*, valet Baptismus, si addantur formæ verba sensum non corrumpentia, puta, ut docet *S. Th. quæst.* 60. *art.* 8. si quis diceret : *In nomine Patris omnipotentis, et Filii unigeniti, etc.* Vel si diceret : *Ego te baptizo in nomine Dei Patris, qui te creavit, etc.* Secus ait *D. Th.* si quis baptizaret dicendo : *In nomine Patris majoris, et Filii minoris ; nam sic tolleretur veritas Sacramenti.* Validum tamen esse Baptismum putat *Conc. n.* 72. si diceretur : *Baptizo te in nomine Patris, quem puto majorem, etc.* Idque non immerito; nam error (ut mox diximus) Ministri, quem ipse per sejunctam propositionem ibi adderet, non obstat sensui a Christo intento.

Quid si quis diceret : *Ego te baptizo in nomine Patris, in nomine Filii, etc.?* Censet *Bon. q.* 11. *p.* 4. hunc Baptismum non esse validum, quia ibi non satis exprimeretur unitas divinæ essentiæ : sed probabilius validum esse censent *Conc. p.* 144. *n.* 8. *Pal. p.* 5. *nu.* 17. *cum Con. Laym. Suar. et Henriq. ac Diana ap. Croix n.* 34. Ratio, quia repetitio nominis nullo modo sensum immutat, prout neque immutaretur sensus si diceretur : *In nomine Dei Patris, in nomine Dei Filii, etc.* Pluraque afferunt *Conc.* Sacramentaria, in quibus to *nomine* repetitum legitur. Idem dicunt *Tol. l.* 2. *c.* 19. *Estius Dist.* 3. §. 6. *et Conc. p.* 246. *n.* 12. *cum Soto, Leand. etc.* si diceretur : *Ego te*

baptizo in nomine Patris, *ego te baptizo in nomine Filii*, *etc.* Nec obstare ait *Conc.*, quod videantur istæ tres formæ imperfectæ, ut objicit *Comitolus*; nam respondet hanc revera esse unam formam perfectam, cum moraliter continuetur. Attamen, quia prima opinio *Bonacinæ* non est omnino improbabilis, prout putant *Bus. ut supra num.* 4. *Cont. Tourn. t.* 4. *p.* 319. *Salm. c.* 3. *n.* 20. *cum Nunn.* ideo talem formam censeo non esse tutam. Certe autem non esset validus Baptismus, si diceretur: *Ego te baptizo in nominibus Patris*, *et Filii*, *etc.* quia sic nullo modo explicaretur unitas essentiæ divinæ; sicut etiam esset saltem valde dubius Baptismus collatus sequentibus formis, *in virtute Patris*, *etc.* Vel *in nomine SS. Trinitatis*; vel *in nomine Unius*, *et Trini*; vel *in nomine Trium personarum*. Vide *Conc. n.* 10. *et Sporer n.* 25. Si quis autem ad nomina trium personarum adderet nomen B. V. M., dicit *D. Thom.* 3. *p. q.* 60. *art.* 8. quod si hoc faceret mente hæretica, intendens Baptismum conferre in nomine Virginis, sicut in nomine SS. Trinit., invalidus esset, quia perverteretur vera Divinitatis confessio. Secus, si quis rusticus tantum ob importunam devotionem nomen Virginis adjiceret.

V. Quod ad *diminutionem* tandem verborum pertinet, certum est valere Baptismum, si omittantur verba *Ego*, et *Amen*, ut omnes conveniunt. Et talem omissionem culpam venialem non excedere dicunt communiter *Salm. c.* 3. *n.* 40. *Sporer n.* 28. *Leand. D.* 3. *qu.* 3. *cum Fill. Graff. Sot. Vasq. Pal. Turrecr. Led. Granad. Henr. etc.* Quia hæc verba non sunt de essentia Baptismi. Sicut contra est verbum *Te*, cujus omissio redderet quidem Baptismum inva-

lidum, prout recte dicunt *Petrocor. t. 3. p. 177. et Conc. p. 142. nu. 4.* cum communi, adversus quosdam non audiendos. Sed dubitatur 1. Utrum invalidet Baptismum omissio conjunctionis *Et*, dicendo : *In nomine Patris, Filii, Spiritus sancti?* Negant; *Conc. p. 146. n. 13. et Tolet. Comit. ac Gob. apud Croix num. 35.* quia hæc nomina Patris, Filii, et Spiritus Sancti, utpote inter se relative opposita, jam significant distinctionem Personarum. Affirmant vero *Reg. Vivald. et Conradus ap. Croix l. c.* Sed ipse *Croix cum Aversa* recte censet satis esse ad valorem Baptismi, si particula *Et* præponatur tertiæ personæ; nam ex una parte, juxta communem loquendi usum, quoties plura nomina uni verbo copulativo junguntur, sufficit, ut conjunctio *Et* præponatur ultimo nomini; ex altera parte verbum *Et* videtur omnino exprimendum saltem ante ultimum nomen, cum nomen *Spiritus Sancti* per se non sit rationale, denotans processionem tertiæ personæ, nomen enim Spiritus Sancti competit tam Patri, quam Filio.

112. Dubitatur 2. Utrum verbum *In* sit de essentia? Affirmat *Conc. p. 143. n. 7. cum Nav. Sot. Comit. Gabr. etc.* quia omissio præfatæ particulæ variat sensum; dicens enim, *ego te baptizo nomine Patris etc.* ostendit baptizare auctoritate, potestate vel imperio trium personarum; sed *in nomine* significat in invocatione SS. Trinitatis, ut *Tourn.* in *Præl. to. 7. p. 54.* At probabilius negant *Salm. c. 3. n. 21. cum Bon. Con. Henr. et Leand. q. 11. cum Hurtad. Fill. Diana, Candido, etc.* Ratio quia in latino idiomate frequentius tacentur præpositiones, quæ percipiendæ sunt ad debitum loquendi modum; unde, quamvis hic reticeatur to *in*, tamen bene subintelligitur ex debita Ministri in-

tentione, per quam verba formæ Sacramentorum potius ad unum, quam ad alium sensum determinantur; tanto magis quod, adhuc expresso verbo *in*, etiam to *nomine* remanet æquivocum, quia etiam potest significari auctoritate vel potestate divina, prout significavit Christus Dominus, cum dixit: *In nomine meo Dæmonia ejicient.* Et alibi: *Spiritus Paraclitus, quem mittet Pater in nomine meo.* Hæc secunda sententia, spectata ratione, mihi videtur verior, sed cum agatur de valore Sacramenti, saltem ob auctoritatem DD. dicerem a prima non recedendum. Ideo recte ait *Conc.*, quod talis omissio non posset excusari a mortali.

Dubitatur 3. Utrum valeat Baptismus collatus tantum *in nomine Christi?* Dubium oritur ex verbis illis *Actor. c.* 8. ubi dicitur: *In nomine Christi baptizabantur viri.* Et ex textu in *c. Ac quodam. de Consecr. Dist.* 4. ubi Nicolaus Papa ad quæsita Bulgarorum sic respondit: « Hi profecto, si in nomine SS. Trinitatis, vel tantum in nomine Christi, sicut in Actis Apostol. legitur, baptizati sunt (unum quippe idemque est, ut Sanctus ait Ambrosius), rebaptizari non debent. « Revera autem *S. Ambrosius lib.* 1. *de Spir. Sanct. c.* 3. sic scripsit: » Qui benedicitur in Christo, benedicitur in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, quia unum nomen, potestas una. Et Æthiops Eunuchus Candacis Reginæ baptizatus in Christo plenum mysterium consecutus est ».

Sed hodie certum est hunc Baptismum esse invalidum, ut omnes communiter docent cum *S. Th.* 3. *p. qu.* 66. *art.* 6 Idque habetur expressum in *c. Si revera* 30. *de Consecr. Dist.* 4. ubi Pelagius Papa dixit: « Si hi se solummodo in nomine Domini baptizatos fuisse confitentur;

sine cujuscumque dubitationis ambiguo eos ad fidem catholicam venientes in SS. Trintatis nomine baptizabis » Ad textum autem Actorum diverse respondent, et quidem omnes probabiliter; *D. Th. l. c.* respondet, quod speciali Christi revelatione Apostoli in primitiva Ecclessia in nomine Christi baptizabant. Et sic pariter sentit *Scot. in 4. D. 3. q. 2. n. 9.* Et huic sententiæ defert Catechismus Rom. §. 16. Alii vero communius, et probabilius respondent, ibi pro nomine Christi intelligi Baptismum a Christo institutum ad differentiam Baptismi Joannis; sed tunc etiam Apostolos baptizasse, sicut et nunc: idque probant ex *Act.* 19. ubi, cum quidam interrogati essent, an Spiritum Sanctum accepissent? responderunt se neque si Spiritus Sanctus est, audivisse. Hinc subjunxit Apostolus: *In quo ergo baptizati estis?* Supponens solitum fuisse in Baptismo, exprimi nomina trium personarum; alioquin incongrua fuisset illa Apostoli admiratio: ita *Tourn. in Prælect. t. 7. p.* 53. *cum S. Jo. Damasc. Suus Continuator t.* 4. *p.* 309. *et Natal. Alex. ar.* 3. *reg.* 2. *cum S. Basil. S. Cypr. S. Aug. S Hilar. et S. Ambros.* Ad textum autem Nicolai, quidquid alii respondeant, melius respondetur cum *Gonet. D.* 1. *n.* 105. *Frassen. t.* 10. *p.* 274. *Tourn. t.* 7. *p.* 57. *Suo Contin. p.* 311. *Petrocor. tom.* 3. *p.* 170. *Pal. de Bapt. p.* 5. *n.* 10. *Salm. cap.* 3. *n.* 38. *Holzm. n.* 113. Nicolaum tantum dixisse hoc obiter, et non ex Cathedra; non enim fuit Papa interrogatus an valeret Baptismus ratione formæ, sed solum, an esset validus Baptismus collatus a Judæo; et ibi obiter exposuit mentem D. Ambrosii. Quæ autem simultas materiæ, et formæ requiratur in Baptismo, vide dicta *n.* 9.

DUBIUM III.

De Ministro Baptismi.

ARTICULUS I.

Quis sit Minister Baptismi.

113. » RESp. Valide ministrat omnis homo » ratione utens, cujuscumque fidei, vel infideli- » tatis, status, aut sexus. Licite, tamquam mi- » nister ordinarius, et ex officio Sacerdos habens » jurisdictionem, aut commissionem; vel ex ejus » commissione Diaconus. In casu tamen extre- » mæ necessitatis omnis, qui potest valide, etiam » facit licite, teneturque, ut proximo succurrat. » *Laym. lib.* 5. *tom.* 2. *c.* 7.

Certum est et de fide validum esse Baptismum collatum a quovis homine viatore, sive viro sive muliere. Ita definitum in Decreto fidei Eugenii IV. et in Concil. Lateran. IV. in *c. Firmiter de Summ. Trinit.* ubi dicitur: *Firmiter Baptismum tam parvulis, quam adultis in forma Ecclesiæ a quocumque rite collatum proficere ad salutem.* (Contra Calvinum, et Bezam, qui autumabant non posse Baptismum conferri, nisi ab Ecclesiæ Pastoribus verbi divini Ministris). Et hoc, etiamsi Baptismus ab Hæretico conferatur, ut definivit Trid. *sess.* 7. *can.* 4. vel ab infideli, ut declaravit Nicolaus I. in *c. A quodam. Dist.* 4. *de Consecr.* Vide S. *Thom. q.* 67. *art.* 3. *et.* 4.

Licite autem nequit Baptismus ministrari ab alio, quam a Sacerdote extra articulum mortis, ut *D. Th. dict. qu.* 67. *art.* 2. *et* 3. *ex c. Constat, de Consec. D.* 4. ubi S. Isidorus ait: *Constat Baptisma a solis Sacerdotibus esse tractandum: ejusdem ministerium nec ipsis Diaconis explere est licitum absque Episcopo vel Presbytero; nisi his procul absentibus, ultima languoris necessitas cogat. Quod et laicis fidelibus plerumque permittitur, ne quispiam sine remedio salutari de sæculo evocetur.* Extra igitur mortis

articulum, sive periculum, ut recte dicunt *Salmant. de Bapt. cap.* 4. *num.* 16. *cum aliis*, in quo deficiente Sacerdote, vel Clerico, quivis laicus potest baptizare, immo tenetur, ut *Salm. num.* 19. *cum S. Anton. etc.* duplex est Minister Baptismi, primus ordinarius ex officio, secundus est Minister extraordinarius ex commissione. Minister ordinarius et sollemnitatis est Episcopus; quivis Sacerdos, ut declaravit Eugenius IV. in suo Decreto dicens: *Minister hujus Sacramenti est Sacerdos, cui ex officio competit baptizare:* modo adsit licentia Episcopi, ut dicunt communiter omnes cum *Petrocor. t.* 3. *p.* 174. et probat *Cont. Tourn. t.* 4. *p.* 331. *ex Tertull. S. Hieronym. S. Ignat. M. etc.* Parochus vero etiam reputatur Minister Baptismi ordinarius, ut omnes dicunt; quia statim ac ab Episcopo Parochus approbatur, accipit ab eo licentiam baptizandi; quæ jure communi est ita stabilis, ut sine justa causa non possit ea privari: et ideo Parochus potest aliis Sacerdotibus committere administrationem Baptismi, ut docent *Tourn. pag.* 332. *Spor. pag.* 189. *n.* 34. *Salm. c.* 4. *n.* 35. et alii communiter.

114. » 1. Non tantum Diaconus, sed nec Parochus, aut Episcopus, absque commissione, » extra suam Diœcesim, vel Parochiam, vel » intra eam alienos licite baptizat * (*Ex cap.* » 16. *Interdicimus. Qu.* 1.) *: ideoque etiam » peccant parentes, qui sine licentia sui Prælati alieno deferunt prolem baptizandam, cum » violent jus Parochi. *Laym. loc. cit.*

Hic plura sunt notanda. I. Peregrini, vel qui domicilium non habent, possunt baptizari in Ecclesia, quam elegerint, ex *cap. nec numerus*, *q.* 3. *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 275. *Salm. cap.* 4. *n.* 37. *cum Barb.* Si autem mulier casu pariat

in Pago non suo, proles ab illius Pagi Parocho est baptizanda: verumtamen, si ille Pagus parum distet a Pago proprio, v. gr. duabus, aut tribus horis, potest baptizari proles etiam in Ecclesia sua. *Croix n.* 375. *cum Gob.*

115. Sed hic dubium fit, an advenæ debeant Baptismum, et alia Sacramenta suscipere a Parocho proprii domicilii, vel possint etiam a Parocho loci, ubi sunt per quasi domicilium? Adest duplex probabilis sententia. *Prima* dicit teneri suscipere á Parocho domicilii proprii, quo sunt redituri. Hanc tenet *Henriq. l.* 11. *c.* 3. *n.* 3. item *Rod. Segura*, *et Ledesma apud Salm. de Matr. c.* 8. *n.* 29. qui putant probabilem *cum Palao D.* 2. *p.* 12. §. 9. *n.* 8. *in fine*, *et Sanch. de Matr. l.* 3. *D.* 23. *n.* 13. qui vocat probabilissimam *cum Host. Rosel. Ang. Sylv. Tamb.* et aliis pluribus. Quia ut ajunt qui habet proprium domicilium, nequit fieri Parochianus illius loci, ubi degit tantum ad tempus propter aliquod negotium; alias hic haberet duas Parochias habitationis, quas habere non potest, nisi qui in utraque æqualiter se collocat, ut tradunt *Sanch. l.* 3. *D.* 24. *n.* 5. *Pont. l.* 5. *c.* 16. *n.* 1. *et Salm. l. c. n.* 32. *cum Bon. Perez*, *Coninck. Trull. etc.* communiter, *ex cap.* 15. *de sepul. in* 6. *et leg. Assumtio*, §. *Viri*, *ff. ad municip. de Incol. Secunda* vero sententia communior et probabilior quam tenent *Barbosa de potest. Episc. p.* 2. *alleg.* 32. cum pluribus Dec. Rotæ., *Sanch. dicta D.* 23. *n.* 13. *Croix l.* 6. *p.* 3. *n.* 721. *Pont. l.* 5. *cap.* 13. *n.* 4. *Pal. l. c. n.* 9. *et Salm. n.* 30. *cum Bon. Gut. Trull. Dicast. etc.* docet posse (ut ajunt *Salm.* et alii apud *Sanch. n.* 12. dicunt etiam teneri) advenas recipere Sacramenta a Parocho loci, ubi jam contraxe-

rint quasi domicilium; contrahitur autem quasi domicilium ab eo qui habitat alicubi, non per transitum, sed per majorem anni partem, aut cum animo permanendi ibi per majorem partem anni, ut dicunt *Sanch. lib. 3. D. 23. n. 12. Sylvest. v. Domicilium n. 4. et Salm. n. 30. cum Bonac. Pal. Pont. Coninc.* et aliis. Immo ajunt *Laym. l. 2. tr. 4. c. 12. n. 1. Nav. de Jub. 32. v. Incolæ, n.* 33. et confirmat Bened. XIV. *Notif.* 32. *n.* 6. ex communi sufficere ad contrahendum quasi domicilium habitationem per aliquam notabilem anni partem causa alicujus negotii, puta ad studendum, vel ad exercendum officium Judicis, Medici, Professoris, Mercatoris, Famuli, Tabernarii, et similium. Ratio hujus secundæ sententiæ est, quia per quasi domicilium quisque jam fit parochianus loci ubi habitat, ut habetur ex *capi. finali de Paroch.* ubi confugientes ad aliquam Parochiam causa belli, jam dicuntur illius parochiani.

Notandum II. Bene baptizari potest alienus de licentia proprii Sacerdotis expressa, vel rationabiliter præsumta. *Miranda, Henriq. et Salm. ibid. n.* 38. III. Posssunt Religiosi baptizare in casu necessitatis, vel cum licentia Ministri ordinarii. *Salm. n.* 39. *Petracor. p.* 217. *etc.* IV. Sacerdos sine licentia extra necessitatem baptizans, etiam sine sollemnitate, peccat graviter, ex *Clem. unic. de Bapt. Vasq. Conc. Laym. et Salm. c. 4. n. 41. et communiter.* V. Extra necessitatem nemo potest licite baptizari domi, exceptis filiis Principis, ex *ead. Clem. un. Con. Sa, Salm. n.* 42. At de hoc vide dicenda *n.* 118. *Not.* III.

116. » 2. Diaconus non tantum in extrema » necessitate, sed etiam in alia notabili bapti- » zare potest. Et quidem cum sollemnitate ex

» commissione Episcopi, vel Parochi, ut si v.
» gr. ob multitudinem baptizandorum, aliudve
» grave impedimentum, id ipsi facere non pos-
» sint. *Laym. l. c.*

Certum est quod Diaconus ex commissione Episcopi vel Parochi potest baptizare, ut *Juenin. tom.* 7. *pag.* 163. *Petroc. tom.* 5. *pag.* 174. et alii communiter, ex *cap. Diaconus Dist.* 93. ubi Gelasius Papa dixit: *Diaconi absque Episcopo, vel Presbytero baptizare non audeant, nisi prædictis Ordinibus longius constitutis, necessitas extrema compellat. Quod etiam laicis christianis facere plerumque conceditur.* Ex præfato autem textu recte infert *Gonet. tom.* 6. *Man. pag.* 94 quod talis commissio nequit Diacono fieri, nisi ob magnam necessitatem, vel Ecclesiæ utilitatem, puta si non adessent Sacerdotes; vel, ut dicunt *Suar. D.* 25. *sect.* 2. *Pal. p.* 11. *num* 5. *Sporer tom.* 3. *pag.* 189. *n.* 35. *Holzmann pag.* 26. *n.* 125. *Croix. n.* 276. *Elbel tom.* 3. *pag.* 31. *n.* 29. *Laym. cap.* 27. *cum Soto, et Vasq.* nisi adsit multitudo baptizandorum, aut nisi Parochus sit graviter infirmus, vel excommunicatus, vel alias occupatus Confessionibus excipiendis, aut prædicatione, ut colligitur *Actor. cap.* 6. ubi Apostoli Diaconos constituturi, dixerunt: *Fratres, viros constituamus super hoc opus: nos vero orationi, et ministerio verbi instantes erimus.*

Sed dubitatur 1. An Diaconus in casu necessitatis possit sollemniter baptizare? Affirmant *Suar. D.* 23. *sect.* 3. et probabile putat *Sporer d. num.* 35. *cum Præpos. Henrincx, et aliis.* Sed communius, et probabilius negant *Palaus p.* 11. *num.* 5. *Renzi cap.* 3. *q.* 1. *cum Conc. et Diana, Salm. cap.* 4. *num.* 45. *cum*

Laym. etc. Ratio, quia Diaconus non potest esse Minister Baptismi sollemnis, nisi ex commissione Sacerdotis, cum tantum Sacerdotis vicé possit sollemniter baptizare.

Dubitatur 2. An Diaconus sine commissione sollemniter baptizans incurrat irregularitatem? Certum est quod Clerici non Diaconi solemniter baptizantes fiunt irregulares, ex *cap. Si quis.* 1. *de Cler. non ord. min.* ubi dicitur: *Si quis baptizaverit, aut aliquod divinum officium exercuerit non ordinatus, propter temeritatem abjiciatur de Ecclesia, numquam ordinetur.* Quoad Diaconos vero, negant aliqui ipsos irregularitatem contrahere, quia in citato textu dicitur, quod sit irregularis *non ordinatus.* Diaconus autem est jam ordinatus ad baptizandum, cum in Pontificali dicatur: *Oportet Diaconum ministrare ad altare, baptizare, et prædicare.* Sed probabilius dicendum quod incurrit (sive in necessitate sive extra eam sollemniter baptizet), juxta sententiam communissimam, quam tenent *Laym. de irreg. cap.* 3. *n.* 2. *Cont. Tourn. tom.* 4. *pag.* 334. *Natal. Alex. de Bapt. prop.* 2. *Habert. tom.* 5. *pag.* 196. *Renzi de Bapt. c.* 3. *q.* 5. *cum Bon. Viva de Irreg. q.* 10. *art.* 1. *n.* 3. *Bonac. eod. tit. p.* 6, *n.* 5. *cum Nav. Avila, et Sayr.* Ratio, quia Diaconus, licet ordinetur ad baptizandum, ad id tamen non ordinatur nisi ex commissione Episcopi vel Sacerdotis, qui sunt soli Ministri ordinarii Baptismi, ut vidimus. Ex illis autem verbis textus *propter temeritatem* recte inferunt *Laym. et Viva l. c.* Diaconum, sive alium Clericum, non fieri irregularem, si per jocum aut ex ignorantia crassa sollemniter baptizet, temeritas enim scientiam positivam importat una cum aliquo contemtu.

Dubitatur 3. An laicus baptizans sollenmiter contrahat irregularitatem? Affirmant *Suar.* 3. *p. D.* 31. *sect.* 4. *cum Sot. Sylvest. S. Anton. Palud. et Concina tom.* 8. *pag.* 155. *num.* 8. *cum Nav. Fill. et Leand.* quia præfatus textus *in c. Si quis*, generaliter loquitur, et proinde non est ad solos Clericos restringendus. Sed communius et probabilius id negant *Palaus de Irreg. p.* 18. *n.* 50. *Bon. l. c. num.* 1. *Holzmann tom.* 1. *pag.* 417. *num.* 346. *Viva l. c. Salm. de Censur. c.* 8. *n.* 74. *Lugo de pœnit. D.* 18. *n.* 14. *Sporer eod. tit. n.* 657. *Croix lib.* 7. *n.* 485. *cum Hurt. et Laym. l. c. n.* 3. *cum Sa, Cov. Ang. Arm. Rodr. etc.* Ratio, quia irregularitas non incurritur, nisi sit expressa in jure, ut habetur in *cap. Is, qui, de sent. excom. in* 6. Hæc autem irregularitas minime videtur expressa; licet enim textus generice loquatur, attamen, cum titulus sit de Clerico ministrante, verba illa generalia debent intelligi tantum juxta titulum qui textui præfigitur. Immo *Laymann* censet satis id exprimi in eodem textu, cum ibi dicatur *abjiciatur de Ecclesia*, quod proprie intelligi debet de depositione, qua non puniuntur nisi Clerici: et ratio hujus esse potest (ait *Laym.*), quia talis usurpatio frequentior esse solet in Clericis, quam in laicis.

117. » 3. Cum in necessitate confertur Baptis-
» mus, servandus est ordo ita, ut si adsit, et
» non detrectet Sacerdos, vel Diaconus, is re-
» liquos præcedat. Sic enim Clericus laicum,
» vir mulierem, fidelis infidelem, nisi forte in-
» ferior melius noverit modum, ut solent obste-
» trices * (*Ut Salm. c.* 4. *n.* 18. *cum Mo-
» scosa*) * (quæ proinde examinari, et ap-
» probari debent a Pastoribus), vel alia justa
» causa sit, ut quia virum ad parientem ingredi

» non decet, * (*Pariter, præsente tantum pa-*
» *tre, femina baptizare debet, quia extra sum-*
» *mam necessitatem vetatur parentibus baptiza-*
» *re, Croix num. 277. cum Gob. Et in casu,*
» *quo baptizanda esset proles nondum ab utero*
» *egressa, debet ob decentiam mulier baptizare,*
» *ut bene notat idem Croix n. 77. cum Pla-*
» *tel*). * Quod si Laicus baptizet præsente Sa-
» cerdote, et secundum quosdam etiam præ-
» sente Diacono, censent esse mortale: quia id
» laico tantum competit ob defectum Sacerdotis,
» qui sine injuria Ordinis, et Sacramenti, ta-
» lem licentiam dare non potest. In reliquis,
» perversio illius ordinis est tantum veniale *.
» (*Ut communiter Bon. Sot. Dic. et Salm. c.*
» *4. n. 7.*). * Præterquam si coram fideli hæ-
» reticus adhibetur, quod voluit esse mortale
» *Laym. c. 7. n. 4. Con.*

Quoad ordinem igitur servandum inter Ministros Baptismi, sic habetur in rituali Rom. *Si adsit Sacerdos Diacono præferatur*; (et Parochus Sacerdoti, ut recte dicunt *Tourn. to. 4. pag. 335. et Conc. tom. 8. pag. 124. n. 5.* vide dicta *n. 113. in fin.*). *Diaconus Subdiacono, Clericus laico, et vir feminæ, nisi pudoris gratia deceat feminam potius quam virum baptizare infantem non omnino editum, vel nisi melius femina sciret formam et modum baptizandi. Quapropter curare debet Parochus, ut fideles, præsertim obstetrices, rectum baptizandi ritum probe teneant, et servent.* Hinc rationabiliter censet *Sporer in Suppl. to. 4. n. 190. cum Gobat.* quod Parochi tenent sub gravi obstetrices diligenter examinare, utrum noverint necessaria ad baptizandum, cum ipsæ sub mortali teneantur addiscere modum baptizandi, prout recte docent *S. Anton. Reg. Henriqu. Aversa, et alii plures*

cum Croix l. 6. p. 1. n. 270. Nec obstat quod forte alii adfuturi sint qui formam sciant, propter quod videntur eas excusare *Suarez*, *Diana*, *et Dic. ib.* Nam ipsis ex officio puerperis adesse incumbit, et non raro occurrit eis occasio Baptismum in necessitate ministrare.

Sed dubitatur 1. An peccet mortaliter laicus, qui in necessitate baptizat, præsente Sacerdote? Negant *Jo. Suar. Val. etc. apud Salm. c. 4. n. 11.* et probabile putat *Ledesma*, quia Sacerdos in casu necessitatis non baptizat ex officio, et ideo laicus ejus officium non usurpat. Sed verius affirmant *Francisc. Suarez D. 31. sect. 4. Tourn. tom. 4. pag. 335. Concina pag. 154. n. 6. Holzmann pag. 25. num. 121. Salm. c. 4. n. 14. Pal. p. 9. num. 10 cum Laym. Con. Vasq. Bon. etc.* communiter, ex *cap. 21. Dist. 4. de Consecr.* ubi *D. Augustinus* sic docet: *In necessitate, cum Episcopi, aut Presbyteri, aut quilibet Ministrorum non inveniuntur, et urget et periculum ejus, qui petit, etiam laicos solere dare Sacramentum, quod acceperunt, solemus audire.* Ergo tunc solum potest laicus in necessitate baptizare, cum deest Sacerdos; alias peccat, tum quia vere tunc usurparet jus Sacerdotis, cui ex potestate Ordinis commissum est baptizare; tum quia injuriam irrogaret Sacramento, quod exigit (cum fieri potest) ministrari a Sacerdote, utpote ad illud consecrato; et ideo etiam Sacerdos graviter peccaret, si laico administrationem cederet, ut recte dicunt *Suar. et Conc. ll. cc.*

Dubitatur 2. An præsente Sacerdote excommunicato, præferendus sit laicus non excommunicatus? Negant *Scotus, Henr. etc. apud Renzi c. 3. q. 2.* item *Leand. et Cornejo apud Salm. c. 4. n. 14.* quia in extrema necessitate cui-

libet etiam excommunicato conceditur privilegium baptizandi, et ideo tunc servandus est ordo juris communis. Sed verius affirmant *Suar. D.* 11. *sect.* 1. *Nav. Man. cap.* 22. *num.* 6. *Pal. p.* 9. *num.* 12. (qui id ut certum habet) *Salm. n.* 15. *cum Gob. Renzi loc. cit. cum Sylvest. Henr. etc.* Ratio, quia privilegium excommunicato conceditur in solo casu necessitatis, quæ non reperitur adesse, cum alius suppetit non excommunicatus.

Dubit. 3. An peccet graviter laicus baptizans coram Diacono? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Gonet. Man. to.* 6. *pag.* 96. *Holzm. pag.* 25. *n.* 121. *Tourn. to.* 4. *pag.* 335. *Antoin. q.* 8. *Conc. tom.* 8. *pag.* 155. *num.* 7. *cum Vasq. Reg. Fill. etc. Renzi c.* 3. *q.* 1. *cum Con. Præpos. etc.* Probatur 1. *ex D. Augustino*, ut supra *in c.* 21. *Dist.* 4. ubi dicitur permitti laico baptizare tantum in necessitate, cum *Episcopi*, *aut Presbyteri*, *aut quilibet Ministrorum non inveniuntur.* Nomine autem *Ministrorum* communiter Diaconi intelliguntur. Probatur 2. ratione, Diaconus ex vi ordinationis deputatur ad baptizandum per commissionem Parochi, unde obtinet ipse speciale jus ad hoc munus obeundum. Hæc sententia est quidem probabilis, sed non minus probabilis mihi videtur cum *Salm. c.* 4. *n.* 9. *secunda* sententia, quam tenent *Suar. D.* 31. *sect.* 4. *Son. D.* 4. *art.* 2. *Tol. lib.* 2. *c.* 20. *n.* 8. *Ronc. c.* 3. *q.* 1. *Bon. q.* 2. *p.* 5. *n.* 11. *cum Sa, Val. Con. Henr. Reg. et Graff.* item *Sylv. Led. Dian. Vill. etc.* Ratio, quia Diacono vi Ordinationis non competit officium baptizandi, nisi ex commissione Sacerdotis. Unde cum ipse qaptizat in casu necessitatis sine commissione, non baptizat ex officio, sed eodem modo, quo

Clericus inferior, vel laicus, juxta dicta *n.* 116. *Dub.* 1. *et* 2. Et quamvis ipse ut dignior in jure illis præferatur, tamen hujus ordinis perversio non apparet tam gravis, ut de mortali damnetur.

Dub. 4. An laicus baptizans, præsente Clerico inferiori, peccet mortaliter? Videtur affirmare *P. Conc. to.* 8. *p.* 157. *n.* 7. cum dicat, ex jure divino semper sub gravi servandum ordinem, nisi necessitas impediat. E converso *Pal. p.* 9. *n.* 11. dicit nullum esse peccatum cum de hoc nullum inveniatur præceptum divinum, aut ecclesiasticum. Recte vero alii communiter docent id non esse mortale, quia talis perversio ordinis non videtur tam gravis, cum ex vi Ordinis nemo præter Sacerdotem, et Diaconum ex commissione habeatur specialiter deputatus ad baptizandum. Ex altera vice id non videtur excusari a culpa veniali, tum quia id videtur aliqualis indecentia: tum quia est contra præscriptum Ritualis Romani. Ita *Sotus in* 4. *Dist.* 4. *art.* 2. *Suar. D.* 31. *sect.* 4. *Gonet Man. to.* 6. *p.* 96. *Petrocor. tom.* 3. *pag.* 181. *Bon. p.* 5. *n.* 12. *Holzam n.* 121. *Spor. n.* 35. *Ronc. q.* 1. *R.* 2. *Renzi q.* 1. *cum Laym. et Salm. cap.* 4. *num.* 7. *cum Vill. Leand. et Gabr.*

Dubit. 5. An peccent graviter parentes, qui faciunt baptizare prolem a Prædicante, ad evitandas pœnas Edicti id præcipientis? *La Croix lib.* 6. *p.* 1. *num.* 281. *et* 282. quamvis fateatur sententiam affirmativam tenendam uti absolute veram, tamen deinde affert rationes dubitandi, dicens quod eo casu non recognoscitur Prædicans tamquam verus, sed potius tamquam validus Minister, a quo exquiritur baptizatio ad vitandam vexationem, permittendo tunc fieri; non vero petendo impias ejus cærimonias adhi-

beri. Sed omnino affirmandum id esse mortale, ut docent *Less. in Auctar. v. Baptismus, Casu* 2, *Pignat. to.* 7. *consult.* 55 *n.* 2. *Holm. tom.* 2. *p.* 27. *n.* 133. *cum Michel* Ratio, quia per idem Edictum pœnale determinantur parentes ad veram Religionem contemnendam, vel saltem ad falsam honorandam. Refertque *Pignatellus* Clementem VIII. jam declarasse non licere extra necessitatem extremam, ne a Schismaticis quidem petere Sacramenta.

118. Hic ultimo notandum I. quod nec licite, nec valide potest unquam aliquis baptizare seipsum, cum persona baptizantis omnino diversa esse debeat a persona baptizati. Ita communiter *Cont. Tourn. t.* 4. *p.* 337. *Conc. p.* 157. *n.* 12. et alii omnes, ex *c.* 4. *de Bapt.* ubi id expressum habetur.

Notandum II. quod graviter peccant, qui per multum temporis differunt infantem baptizare. Id commune est apud omnes ex pluribus Conciliis Provincialibus, quæ decrevere pueros baptizandos quam cito fieri potest, et in Rituali Rom. dicitur: *Parochus hortetur, ne pueris Sacramentum tantopere necessarium nimium differatur cum periculo salutis.* Qualis autem reputetur dilatio gravis, *Palaüs p.* 8. *n.* 4. *ex Suar. etc.* putat dilationem ultra mensem esse gravem, si non adsit causa: si vero adsit, esse gravem duos menses. Fere idem sentit *Laym. cap.* 6. *num.* 9. dicens: *Nulla autem ordinaria necessitas urget, tametsi unum, aut sesquimensem expectandum sit, donec cum decenti sollemnitate Baptismus infanti conferri possit, quamquam dilatio nonnisi ex gravi causa fieri debet. Salmanticenses* autem *cap.* 5. *num.* 12. censent non esse mortale minus differre quam ultra 15. vel 20. dies, etiam sine urgenti ratione. *Jueninus*

contra juxta morem suum arctandi conscientias usque ad extremum, dicit ultra unum vel alterum diem Baptisma differri non debere. *Tournely* autem *t.* 4. *pag.* 338. putat dilationem non extendendam ultra quinque vel sex dies. *Petrocorensis to.* 3. *pag.* 212. *q.* 13. censet gravem dilationem excedentem octo dies. Sed communius et probabilius *Sotus*, *Leander*, *et Ledes. apud Concina t.* 8. *p.* 167. *n.* 19. *ac Roncaglia q.* 3. *R.* 2. dicunt non esse gravem dilationem, nisi 10. vel 11. dies excedantur.

Notandum III. quod prohibentur infantes baptizari domi, exceptis *Liberis Regum, vel Principum*, ut habetur ex *Clem. unica de Bapt.* Et cum hic agatur de re gravi, transgressio erit equidem mortalis, ut recte dicunt *Ronc. cap.* 3. *q.* 3. *Tamb. c.* 2. §. 3. *n.* 5. *et Sylv. apud Croix num.* 337. Nomine autem *Liberorum* veniunt non solum filii, sed etiam nepotes, et alii descendentes, ut notat *Glossa in d. Clem. v. Liberi, ex leg. Liberorum, ff. de Verb. signific.* Et in eo casu dicunt *Palaus*, *Concina*, *Tol. Sot. etc. cum Croix num.* 338. contra alios sollemniter conferendum esse Baptismum, quia omissionem cærimoniarum solus casus necessitatis excusat. Nomine vero *Principum*, opinantur *Jordanus*, *Riccius*, *Quintanad. Croix l. c.* probabiliter venire omnes Barones obtinentes temporalem jurisdictionem. Sed probabilius videtur cum *Glossa ibid. v. Regum. Ronc. l. cit. Suar. D.* 31. *sect.* 2. *Tamb. n.* 7. *Tournely tom.* 4. *pag.* 335. *q.* 2. *Elbel tom.* 3. *p.* 45. *n.* 84. et aliis pluribus, intelligi tantum filios Principum absolutam potestatem habentium. Item *Laym. cap.* 6. *n.* 9. *cum Armil.* censet graviter peccare Magnates, qui extra necessitatem faciunt filios baptizare domi (vel etiam in Ecclesia pri-

vatim, ut *Sylvius q. 71. art. 4. cum Nav. et Led.*), ut deinde cum pompa cærimoniæ perficiantur in Ecclesia, postquam advenerint Patrini, qui equidem, collato jam antea Baptismo, nec Patrini efficiuntur. His tamen non obstantibus, puto quod ubi introducta est consuetudo, domi baptizandi filios Magnatum, ipsa non est facile improbanda, ut ait *Croix. l. cit.*

ARTICULUS II.

An duo possint simul unum baptizare?

119. « RESp. Si alter applicet materiam, alter formam, nullus erit Baptismus: quia dicens se abluere, cum non abluat, formam habet falsam, etiamsi usurpet Græcorum, *Baptizetur servus Christi*, vel quæ putatur illi æquivalere, *Baptizet te Christus:* subintelligitur enim *per me;* alioqui, si excludatur persona ministri, ut sensus sit, baptizet te Christus, et non ego, sive per me, forma nulla est. * (*Ita S. Th. 3. p. q. 67. ar. 6. et alii communiter cum Salm. c. 4. n. 31. et Conc. p. 156. num. 10.*). * In casu tamen necessitatis, posse sub conditione ita Baptismum conferri, ut v. gr. mutus formam nesciens ablueret, cæcus autem formam pronuntiaret, docet *Hurt. d. 2. diff.* 6. additque debere talem, elapso periculo, iterum sub conditione baptizari. Vid. *Fill. c. 4. Dian. p. 3. to. 5. R. 26.* ex *Chapeavil. Marsil. etc. Bon. d. 2. qu. 2. p. 4. n. 33. Laym. c. 7.* * (*ita etiam Suar. cum Caj. Marsil. Leand. etc. apud Salm. cap. 4. n. 31.*) *.

120. » Resp. 2. Si plures Ministri singuli

» abluant, et formam pronuntient, graviter » peccant contra ritum Ecclesiæ. De valore sic » solet distingui: 1. Si quilibet intendit baptizare, dependenter ab alio, ut causa particu» laris; invalide baptizant, sive singuli dicant, » *Ego te baptizo*, sive, *Nos te baptizamus*: » quia forma, cujus sensus censetur esse absolute, et independenter baptizare, non cobaptizare, est falsa. * (*Idem docet S. Th.* 3. » *p. q.* 67. *ar.* 6. *cum Suar. Vasq. et Salm.* » *n.* 23 *communiter*) *. 2. Si quisque per se » intendat baptizare, independenter ab alio, » valide baptizat, quia omnia requisita ponit; » ut patet a simili in Missa ordinationis, qua » Sacerdotes noviter ordinati simul consecrant » cum Episcopo, dummodo simul eodem in» stanti formam absolvant: si autem non simul » absolvant, is tantum consecrat, vel baptizat, » qui prius absolvit; Vide *Fill. t.* 2. *c.* 4. *n.* » 72. *et Bon. l. c. n.* 25. *Laym. c.* 7. * (*Ita* » *S. Th. l. c. ad* 3. *S. Bonav. cum Salm. n.* » 28. *communiter contra Caj. et Marsil*) *.

DUBIUM IV.

Quid sit subjectum Baptismi.

135. *De infantibus expositis?*
136. *De baptizatis ab obstetricibus, et a laicis.*
137. *De baptizatis ab Hæreticis. Vide alia apud Busemb.*
138. *De effectibus Baptismi.*
139. *De dispositione requisita in adultis baptizandis.*

121. » RESP. 1. Subjectum capax Baptismi » est solus homo vivus ab Adamo descendens, » nondum baptizatus.

» Resp. 2. Valide baptizantur infantes, item » perpetuo amentes, qui numquam usi sunt ra- » tione, quia censentur ejusdem conditionis cum » infantibus. Si autem aliquando sint usi ratio- » ne, non valet Baptismus, nisi ante amentiam » petiverint. Vid. *Bon. d. 2. quæst. 2. p. 6.* » *c. 6. Laym. c. 6.*

Unde resolves.

» 1. Si puer inter baptizandum nondum fini- » ta forma moriatur, Baptismus est nullus.

122. » 2. Non valet Baptismus iteratus, ideo- » que uterque tum rebaptizans, tum rebapti- » zatus peccant mortaliter, fiuntque irregulares, » et jure civili subjacent pœnæ mortis. * (*Est* » *certum cum Salm. de Bapt. c. 6. n. 4.*) *. » Quas tamen pœnas non videtur incurrere is, » qui, etsi sine justa causa, rebaptizat sub con- » ditione: quia intelliguntur de Baptismo abso- » lute dato, quando moraliter constet, priorem » Baptismum fuisse validum. Vid. *Laym. cap.* » *5. Bon. p. 5.*

Certum est, quod cum Baptismus repetitur sine justa causa, tam rebaptizans, quam reba-

ptizatus fiunt irregulares, ex *cap.* 2. *de Apostat. et cap.* 4. *dist.* 50.

Sed magna quæstio est inter DD. an rebaptizantes sub conditione, et sine justa causa, irregularitatem incurrant. *Prima* sententia, quam tenet *Suar.* 3. *p. disp.* 31. *sect.* 6. *d.* 5. *Nav. Man. c.* 27. *n.* 246. *Bon. de Irreg. quæst.* 3. *p.* 3. *n.* 4. *Laym. eod tit. cap.* 2. *n.* 1. *v.* 4. *Pal. t.* 6. *d.* 6. *p.* 16. *n.* 6. *Anacl. pag.* 513. *n.* 11. *Holzm. t.* 1. *p.* 416. *n.* 343. *Salm. c.* 8. *de Irreg. n.* 61. *Croix lib.* 6. *n.* 485. *Pontas v. Irregulariter, casu* 131. cui dissentit *Tourn. tom.* 4. *p.* 103. *in fin.* dicit quod talis rebaptizans licet non excusetur a gravi sacrilegio, tamen non incurrit irregularitatem. Ratio, quia leges pœnales stricte intelligi debent, et cum effectu; qui autem baptizat baptizatum sub conditione dicens: *Si non es baptizatus etc.* is revera non rebaptizat, quia conditio apposita actum invalidat: qui enim dicit, *Ego te baptizo, si non es baptizatus*; idem est ac si diceret: *Ego te non baptizo.* Et ob eamdem rationem censent *Anacl. l. c.* et *Salm. n.* 61. *cum Bon. Cornejo, et Avila*, non incurrere irregularitatem, qui ob metum baptizaret baptizatum animo simulato. *Secunda* vero sententia affirmat tales rebaptizantes irregularitatem non effugere, et hanc tenent *Natal. Alex. de Bapt. prop.* 7. *R.* 5. *Conc. t.* 8. *p.* 186. *n.* 13. *Fill. tr.* 20. *n.* 182. *Renzi du bapt. cap.* 3. *quæst.* 10. *cum Led. Sot. Victoria etc.* Item noster SS. P. Bened. XIV. *in suis Notif.* (*tom.* 2. *Not.* 84.) *n.* 18. *cum Sayr. Barbos. Ugolino, Megala, etc.* Probatur ex *Catech. Rom. part.* 2. *n.* 57. qui reprehendens eos, qui in Ecclesia cum conditione rebaptizant pueros, quamvis exploratum habeant domi vere esse baptizatos, dicit: *Qui-*

dem sine sacrilegio id facere non possunt, et eam maculam suscipiunt, quam divinarum rerum Scriptores irregularitatem vocant. Idemque refert N. Pontifex fuisse sancitum in 3. *Synodo Mediolan.* Insuper probatur ratione, quia, cum quis certo scit puerum esse baptizatum, et rebaptizat sub conditione, conditio apponitur in fraudem legis, et ideo habetur pro non apposita. Prima sententia, spectata ratione, non caret gravi fundamento; sed secunda, spectata auctoritate, videtur probabilior.

123. » 3. Nondum perfecte natus est baptizandus, si sit periculum, dummodo pars aliqua possit ablui: quia est homo vivus, nec certo constat esse incapacem. * (*Vide dicta n. 107. ubi diximus probabilem esse sententiam quod possit infans sub conditione baptizari in utero matris, si per istrumentum aqua tingi valeat*) *.

124. » 4. Si dubium sit, an infans vivat, » baptizandus est sub conditione.

Dicit *Natalis Alex. de Bapt. prop.* 3. *R.* 3. quod nisi appareat evidens signum vitæ in fœtu abortivo, non est dandus Baptismus, etiamsi adsit aliquod æquivocum signum. Si loquimur de Baptismo absolute ministrando, recte sentit *Natalis*; sed loquendo de Baptismo sub conditione conferendo, omnino dicendum cum *Busemb. ut supra*, *et Salm. cap.* 6. *n.* 3. illum sine dubio ministrandum, quandocumque aliquod apparet dubium de vita prolis. Hinc optime censet *Cardenas in Crisi* 1. *D.* 15. *c.* 3. *Ronc. cap.* 4. *quæst.* 4. *R.* 3. *Mazz. tom.* 3. *pag.* 85. *et Croix lib.* 6. *p.* 1. *n.* 294. cum aliis AA. gravissimis, omnes fœtus abortivos, si per aliquem motum dent signum vitæ, et non constet esse Anima destitutos, semper esse ba-

ptizandos sub conditione, si vivant; maxime cum hodie vigeat opinio, non sine plausu a peritis recepta, quod fœtus ab initio conceptionis, vel saltem post aliquos dies Anima informentur. Ceterum bene advertit *Tourn. tom.* 4. *pag.* 363. non debere baptizari carneam massam, quæ nullam habeat organorum dispositionem, cum ubique receptum sit, non prius infundi Animam corpori, quam istud formatum fuerit; et tunc, ut baptizetur, requiritur ut *indicet aliquem motum vitalem*, prout præscribit Rituale Romanum *de Bapt. parvul.*

» 5. Valide baptizatur, quem Minister putat » esse alium; aut licet si puella, quam putat » esse puerum; quia intendit baptizare præsen- » tem. Aliud est in Matrimonio, quia intendit » contrahere cum illa, quam putat. *Bon. p.* » 4. *n.* 26.

» 6. Valide, etsi extra necessitatem illicite, » plures simul baptizantur, hac forma, *Ego* » *vos baptizo, etc. Bon. p.* 4. (*ita S. Th.* 3. » *p. qu.* 67. *art.* 6. *ad* 2. *et Rituale Rom. ubi* » *dicitur*). Quam formam (*Ego vos Baptizo* » *etc.*) solum in mortis periculis ad plures si- » mul baptizandos, et ubi tempus non patitur, » ut singuli separatim baptizentur, alias num- » quam licet adhibere.

125. » 7. Monstrum, quod capite, et pe- » ctore formam hominis refert, est baptizandum; » secus si bestialem refert. Quod si vero caput » tantum sit ferinum, putat esse baptizandum » *Comitolus. Nav.* tamen, et alii volunt diffe- » rendum, donec certius cognoscatur, nisi pe- » riculum mortis immineret: tum sub conditio- » ne baptizandum esse. * (*Quando dubitatur,* » *an monstrum sit homo, baptizandum absolu-* » *te, si caput sit humanum, licet membra sint*

» *ferinæ; sub conditione vero si caput sit*
» *ferinum, et membra humana; hoc vero*
» *si prodierit ex congressu viri cum femi-*
» *na: nam si prodierit ex viro cum bestia) quod*
» *incredibile puto (, tunc baptizari semper de-*
» *beret sub conditione; secus si ex femina et*
» *bruto, tunc enim nullo modo baptizandum,*
» *quia non descenderet ex Adam, utpote non*
» *conceptum ex semine virili. Ita Bon. p. 6.*
» *n. 3 et Tournely tom. 4. 362. concl. 2. cum*
» *S. Th. Henr. Possev. etc.)* *. Quod si ha-
» beat membra hominis geminata, et dubite-
» tur, num sit unus homo, an duo, duplex
» baptismus conferendus est, unus absolute,
» alter sub conditione, in ea parte, qua mem-
» bra apparent imperfectiora. Vide *Laym. l.*
» 5. *tr.* 2. *c.* 3. *Bon. p.* 6. et Rituale Roma-
» num, *tit. de Baptismo.* * (*Servandum hic*
» *id quod habetur in Rituali Rom. ubi sic di-*
» *citur:* Illud vero de quo dubium est, una
» ne an plures sint personæ, non baptizentur,
» donec id discernatur. Discerni autem potest,
» habeat unum vel plura capita, vel pectora:
» tunc enim totidem erunt corda et Animæ, et
» eo casu singuli seorsum sunt baptizandi. Quan-
» do vero non est certum id ministro esse duas
» personas, vel quia duo capita et duo pecto-
» ra non habet bene distincta, tunc debet pri-
» mum unus absolute baptizari, et postea alter
» sub conditione, si non es baptizatus etc.) *.

126. » Resp. 3. Extra mortis periculum va-
» lide, non tamen licite, baptizantur Ethni-
» corum infantes, invitis parentibus. Ratio est,
» quia vel auferuntur parentibus, et sit illis
» injuria; vel relinquuntur, et fit injuria Sa-
» cramento, quod exponitur irreverentiæ. Quod
» si tamen possint christiane educari (ad quod

» tunc obligaberis) licebit in casibus. I. Si pa-
» rentes sint tua mancipia ; tunc enim tui po-
» tius sunt, quam illorum. II. Si parentes ali-
» quando fuerunt baptizati, vel uterque, vel
» saltem alteruter ; quia tunc Ecclesia jus in
» eos habet. III. Si alter parentum petat ; tunc
» enim justa ejus voluntas injustæ alterius præ-
» ferenda est, in favorem prolis, et fidei. IV.
» Si infans sit in periculo mortis. V. Si ratio-
» nis jam compos puer petat, quia in negotio
» religionis est sui juris. In dubio autem de usu
» rationis, sufficit esse 7. annorum. V. *Laym.*
» *l. c. Fill. tom.* 2. *c.* 6. *Bon. p.* 6. *n.* 12.

Quæritur, an filii Infidelium valide et licite possint baptizari invitis parentibus? Ante omnia hic notanda plura, quæ in hoc puncto sunt certa. Certum est I. tale Baptisma validum esse, ut communiter dicunt *Contin. Tourn. t.* 4. *p.* 364. *Lugo Resp. Mor. l.* 1. *dub.* 3. *Salm. c.* 6. *n.* 10. *cum S. Anton. Suar. Vasq. Laym. Con. Bon.*, et aliis passim (contra *Catharinum, et Durandum.* Idemque docet N. SS. P. Bened. XIV. *in sua instruct. ad Vicesger.* quæ incipit *Postremo mense*, *n.* 33. (Vide in *Bullario t.* 2.). Idemque prius docuit D. August. *Ep.* 98. *alias* 23. ubi de hoc rationem dedit, dicens : *Non enim scriptum est, nisi quis renatus fuerit ex parentum voluntate, sed nisi quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu Sancto.*

127. Certum est II. quod si parentes deficerent a fide ad infideles, bene possunt eorum proles, ipsis invitis, baptizari, quia sicut Ecclesia habet potestatem coërcendi parentes ad fidem observandam, ita potest filios ab ipsis auferre. Ita communiter *Suar. D.* 25. *sect.* 3. *Laym. l.* 5. *c.* 6. *n.* 11. *Natal. Alex. prop.* 3. *reg.* 1. *Pal. p.* 6. *n.* 9. *Tourn. t.* 4. *pag.*

374. *Sporer t. 3. pag. 192. n. 52. Antoine de Bapt. q. 13. Ronc. eod. tit. quæst. 2. Holzm. t. 2. n. 141. Salm. c. 6. n. 15.* et alii passim. Et idem dicendum, si unus tantum parentum fuerit prius fidelis, ut communiter dicunt *Croix l. 6. p. 1. num. 299. Antoine, Ronc. ll. cc. Salm. n. 9. et 10. Suar. Laym. etc.* Quid vero, si proles sit mansura apud parentes hæreticos? Negant tunc posse baptizari *Suar. D. 25. sect. 5. et Salm. n. 16. cum Conc. etc.* quia (ut dicunt) tunc obstat periculum proximum, quod proles pervertatur. Sed probabilius affirmant *Laym. c. 6. n. 12. q. 5. in fin. et Croix n. 307. cum Aversa, Gob. Asd.* et probabile putat *Palaus n. 10.* Ratio, tum quia non est certa perversio talis prolis, cum plures pueri in infantia decedant; tum quia idem periculum urget, si proles non baptizetur, baptizatur enim ab Hæreticis, a quibus verum quidem Baptisma confertur. Secus vero dicendum, si Baptismus a quibusdam Hæreticis invalide conferatur, ut accidit apud Lutheranos, Anabaptistas, et Calvinianos, quia tunc horum proles habentur tamquam filii Infidelium, prout ait *Croix n. 303. cum Dic.* Ceterum filii Hæreticorum vere baptizatorum licite baptizantur, parentibus invitis quando obstringi possunt, ut filios instruant in fide catholica; quos alias licite possunt Superiores Ecclesiastici ab eis evellere, ut catholice educentur. Ita *Laym. n. 11. et Croix n. 303. cum Aversa, dic. etc.*

128. Certum est III. quod, si filii Infidelium habeant usum rationis, et Baptismum petant, possunt et debent baptizari, adhuc reluctantibus parentibus. Ita *Juen. t. 7. p. 174. Tourn. l. c. Lugo Resp. Mor. l. 1. dub. 4. Natal. Alex. prop. 3. reg. 6. Laym. n. 10. Pal. num. 5. Ronc. q. 2. et S. P. Bened. l. cit. ex D. Th.*

3. *p. q.* 68. *art.* 10. ubi idem docet, inquiens: *Quantum ad ea, quæ sunt juris divini vel naturalis, incipiunt* (filii) *suæ potestatis esse; et ideo propria voluntate, invitis parentibus, possunt Baptismum suscipere, sicut et Matrimonium contrahere.* Et postquam filius invitis parentibus est baptizatus, potest, et debet Ecclesia ipsum ab eis segregare, ut a periculo perversionis avertatur; ita *Laym. c.* 6. *q.* 5. *Pal. p.* 6. *n.* 8. *Salm. p.* 6. *n.* 14. *ex Conc. Tol.* relato in *c. d. Judæis D.* 45. et confirmat *S. P. Bened. XIV. n.* 29. Sed quid agendum, si dubium sit an puer habeat vel ne plenum usum rationis? *Tourn. p.* 364. *Ronc. c.* 4. *q.* 2. *R.* 1. *cum Pas. et S. P. Bened. num.* 40. dicunt posse baptizari puerum, si septennium compleverit, quia tunc præsumptio stat pro usu rationis. Alii vero, ut *Suar. Vasq. Conc. ap. Lugo l. c. Sotus in* 4. *D.* 5. *art.* 10. *dub.* 2. *Laym. l. c. Croix n.* 306. *Ronc. ib. cum Candido, et Pasq.* Item *Conc. Cabrera, Ochag. apud Lugo dub.* 4. *n.* 2. dicunt posse puerum baptizari, adhuc non completo septennio, quia in dubio decidendum est in favorem fidei; idem sentit *Suar. D.* 25. *sect.* 3. quamvis hic moneat expectandum usque ad perfectum usum rationis. Melius tamen S. P. Bened. *n.* 3. *cum Lugo l. c. n.* 2. docet in dubio rationis ante septennium puero petenti baptizari omnino differendum Baptismum, donec constet de perfecto ipsius rationis usu: sed sapienter addit illum tunc omnino evocandum a parentibus, et in loco tuto custodiendum. Nec obstat eo casu regula, quod in dubio melior est conditio parentum possidentium potestatem supra filium; nam recte respondet d. Pontifex cum *Lugo*, hanc regulam procedere in pari causa: sed in nostro

casu potior est causa filii, cum hic agatur de levi detrimento parentum, nempe quod ad modicum tempus sua potestate priventur; contra vero agitur de maximo damno filii nempe de sua morte æterna: unde hic potius alia urget regula, nimirum quod in dubio magis innocenti, quam nocenti favendum est.

129. Certum est IV. posse et debere baptizari prolem, si ipsa sit in periculo mortis. Ita communiter omnes DD. citati cum S. P. Bened. XIV. *num.* 7. qui de hoc affert duo Decreta S. C. Dicunt autem *Salm. c.* 6. *num.* 33. quod ad hanc prolem baptizandam requiritur, ut moraliter de ipsius vita desperatur; sed melius loquuntur *Busemb. ut supra*, *Laym. num.* 10. *Ronc. q.* 2. *Antoine q.* 13. *et Croix n.* 305. *Pal. num.* 14. *Sporer. num.* 53. dicentes prolem esse baptizandam, quandocumque imminet periculum certum sive proximum de sua morte.

130. Certum est V. quod, si filius Infidelium juste vel injuste sit positus extra curam parentum, nec sit timor quod ad eos sit reversurus, tunc bene potest baptizari. Ita communiter *Juenin. to.* 7. *p.* 174. *Tourn. p.* 374. *Conc. t.* 8. *p.* 176. *n.* 10. *Natal. Alex. prop.* 3. *reg.* 5. *Pal. n.* 7. *Sporer. n.* 63. *Holzm. num.* 141. *Elbel. to.* 3. *num.* 51. *Salm. c.* 6. *num.* 32. *et* 34. *Laym. c.* 6. *num.* 10. *cum Soto*, *Vasq. Azor.* et aliis passim. Idemque docent *Concina l. c. et N. SS. P. Bened. n.* 9. *cum Azor. Cleric. Sessa*, *etc.* de filiis ab infidelibus expositis, vel derelictis, etiamsi parentes eos deinde repetant; et hoc ex *cap.* 1. *de infant. et Languid. expos.* ubi dicitur: *Si a patre vel ab alio, sciente ipso, aut ratum habente (relegato pietatis officio) infans expositus extitit; hoc ipso a potestate fuit patria li-*

beratus. Idem dicendum de filiis Infidelium perpetuo amentibus, ut docent *Laym. cap.* 6. *n.* 10. *Salm. p.* 5. *num.* 15. *Anacl. pag.* 546. *num.* 10. *Salm. num.* 37. *Sporer. num.* 55. *Ronc. q.* 2. *Holzm. num.* 141. Ratio, quia tunc cessat periculum perversionis, neque tunc filii extraherentur a potestate parentum, qui super amentes nullam potestatem habent, cum ipsi sint directionis incapaces.

Certum est VI. filios infidelium in bello captos bene posse baptizari, parentibus invitis; ita *Gonet Man. to.* 6. *p.* 103. *Juenin. p.* 174. *Viva q.* 2. *ar.* 6. *num.* 3. *et N. Bened. XIV. n.* 7. *cum Suar. et Corn. A Lap.* quia lege belli captivi non amplius ad parentes, sed ad Dominos pertinent.

Certum est VII. etiam licite baptizari proles Infidelium, qui sunt mancipia, Christianorum, ut *Bus. ut supra Gonet p.* 105. *Juen. p.* 172. *Conc. p.* 172. *Antoine q.* 13. *Nat. Alex. prop.* 3. *Ronc. q.* 2. *Pal. p.* 6. *n.* 18. *Wigandt Ex.* 5. *n.* 62. *Laym. n.* 10. *Spor. n.* 53. *Holzm. n.* 141. *Elbel. num.* 52. *Pal. n.* 53. *Holzm. n.* 300. Ratio, quia Domini, cum habeant dominium in parentes, habent etiam in ipsorum filios.

131. Certum est VIII. quod si unus parentum consentiat, altero reluctante, bene infans baptizatur, ut *Busemb. supra*, *Petroc. tom.* 4. *p.* 191. *Juenin. l. c. Nat. Alex. Tournely ll. cc. Salm. n.* 17. *cum Pal. Azor. Suar.* et communi, *Laym. n.* 10. *Anacl. n.* 10. *Pal. n.* 11. *Sporer n.* 53. *Holzm. n.* 141. *Elbel n.* 52. *et N. Bened. XIV. n.* 15. *ex Conc. Tol. IV. Can.* 62. *in c. Judæi* 28. *quæst.* 1. *et cap. ex litteris* 3. *Extra. de Conversione Infid.* Et idem dicendum, si, mortuo Patre, Avus paternus

consentiat in Baptismum pueri, Matre reluctante, ut *Tournely l. c. cum Sylvio*, *Palm. n.* 19. *cum Nav. Laym. et Val. ac P. Bened. XIV. n.* 17. ex auctoritate Gregor. XIII.

132. Dubitatur autem I. An utroque parente infideli reluctante, possint baptizari eorum filii usu rationis carentes? Resp. Si filii sint mansuri in potestate parentum, nullo modo licet eos baptizare, ut decrevit S. C. S. Offic. die 3. Martii 1703. apud præfatam Instruct. N. P. Benedict. XIV. *n.* 23. quia tunc certum imminet periculum perversionis. Dubium igitur vertit, si tale periculum non adsit, nempe si filii subtrahantur a potestate parentum. *Prima* sententia communior negat, et hanc tenent *D. Th.* 2. 2. *quæst.* 10. *art.* 12. quem sequuntur *Gonet tom.* 6. *pag.* 102. *Concina pag.* 172. *n.* 2. *Wigandt n.* 62. *Nat Alex.* et alii Thomistæ communiter; item *Tournely in prælect. Theol. tom.* 7. *p.* 154. *Salm. cap.* 6. *n.* 20. *Juen. tom.* 7. *pag.* 173. *Petrocor. tom.* 3. *p.* 191. *Antoine quæst.* 13. *R.* 4. *Croix lib.* 6. *p.* 1. *n.* 298. *Laym. cap.* 6. *n.* 10. *Ronc. quæst.* 2. Ratio, quia subtractio filiorum a potestate parentum cederet in eorum injuriam, cum ipsi naturale jus habeant supra filios. *Secunda* vero sententia, quam tenet *Scotus in* 4. *dist.* 4. *q.* 9. *n.* 2. quem sequuntur *Frassen. tom.* 10. *p.* 299. *Holz. t.* 2. *p.* 30. *cum Mastrio, Bosco, Henricq.*, et aliis Scotistis communiter; item *Pichler. tit.* 6. *num.* 14. *et Cont. Tourn. tom.* 4. *p.* 260. *concl.* 3. ac probabilem putat *Estius lib.* 4. *dub.* 6. §. 2. censet licitum esse hujusmodi filios baptizare, saltem auctoritate publica, et ex consensu Principis. Hæc sententia per se loquendo non videtur sua probabilitate carere, interveniente enim pe-

riculo salutis æternæ filiorum, parentes non habent jus in eos; et sicut potest eripi filius a parentibus, ne ipsi inferant ei mortem corporis, tanto magis eripi valet, ut a morte Animæ liberetur. Dixi *per se loquendo*; nam spectatis circumstantiis, hæc sententia vix videtur posse in praxim deduci, ob graviora mala, quæ comitarentur hujusmodi Baptismos. Et ideo Ecclesia, ut testatur *D. Th.*, numquam morem habuit baptizandi filios infidelium ipsis invitis. Insuper advertendum, quod pro filiis Hebræorum adest Constitutio Julii III. (relata a *Pignatello t. 4. consult.* 192. *et N. P. Bened. XIV. n.* 27.), qui imposuit suspensionem, et pœnam mille ducatorum baptizantibus filios Hebræorum, reluctantibus parentibus; Idque confirmavit S. C. Concilii die 16. Julii 1639. (apud eumdem *Bened. n.* 32.) statuens nullo modo baptizandos filios Hebræorum sine ipsorum consensu, donec perveniant ad legitimam ætatem.

An autem baptizandus sit filius, quem pater Judæus offerat ad baptismum, ut liberetur a morbo? *N. Bened. num.* 18. affert Decretum C. S. Offic. editum die 24. Septembris 1699. quo statutum fuit illum esse baptizandum. Sed, ut diximus supra, postquam talis puer est baptizatus, avelli debet a parentibus, ut christiane educetur.

133. Dubitatur II. An liceat vendere filios non baptizatos parentibus infidelibus? Negat *Hurtad. de Bapt. d.* 3. *diff.* 5. quia id videtur esse contra christianam caritatem; sed communius, et satis probabiliter affirmant *Suar. dis.* 15. *sect.* 6. *Laym. cap.* 6. *num.* 10. *in fin. v. Porro. Pal. num.* 6. *et* 20. *Tamb. de Bapt. cap.* 3. *ex num.* 17. *et Bon. q.* 2. *p.* 6. *n.* 14. *cum Vasq. Con. Fill. Henr. et aliis.* Ratio quia per

se non est intrinsece malum restituere filios parentibus; et contra videtur non esse obligationem alendi, et educandi tales pueros, sine ulla utilitate, cum caritas ad tantum onus non obliget, quando filii non sunt in extrema necessitate. Sed huic rationi non omnino acquiesco; melior videtur ratio communis pacis servandæ, quia, si prorsus negarentur filii infidelibus expetentibus, damnum oriretur, quod nec etiam ipsi redderent Christianos captivos, cum magno discrimine perversionis; magis autem incumbit Ecclesiæ curare, ut sui fideles servent fidem, quam ut infideles ad fidem ducantur. Hinc testantur *Pal. et Lay. l. c. cum Henriq. Vasq. et Con.* jam consuetudine introductum esse, ut filii captivi, nullo eis collato Baptismo, Saracenis, et Hæreticis restituantur.

134. » Quæres. An Baptismus aliquando re-
» peti possit, et qua forma?

» Resp. Cum temere rebaptizare sit mortale
» ex objecto, quia est in genere sacrilegii, dum
» conatis ministrare Sacramentum incapaci; hinc
» ad hoc, ut non liceat rebaptizare, non re-
» quiritur certitudo de Baptismo, sed sufficit,
» si pro eo sint conjecturæ, ut v. gr. quod
» quis natus, et educatus sit inter fideles; nec
» pro contraria parte rationes alicujus momen-
» ti occurrant; leve enim, vel metaphysicum
» dubium non sufficit, sed requiritur grave, et
» morale, vel saltem rationabile. In quo in-
» clinandum esse in favorem baptizandi, recte
» monet *Laym. cap. 2. ex Suar. et aliis.*

In hujusmodi dubiis attendenda est regula communiter a DD. recepta; quod ad iterum conferendum Baptismum baptizato sub conditione, non sufficit leve, sed requiritur prudens sive rationabile dubium, an Sacramentum fuerit

vel ne receptum; ita *Suar. D.* 22. *sect.* 2. *v. Sed quæres*, *Laym. c.* 5. *num.* 4. *Salm. cap.* 6. *num.* 55. *Bonac. D.* 1. *quæst.* 2. *p.* 1. *n.* 36. *Pal. p.* 13. *num.* 3. *Cum Con. Vall.* et communi. Dubium autem vel potest esse juris, vel facti. Quando dubium est juris, nempe quando aliquis est baptizatus cum materia, forma, aut intentione dubia, tunc certe Baptismus est iterandus sub conditione, prout communiter docent *Suar. l. c. et Salm. num.* 56. *cum D. Thom. quæst.* 66. *art.* 9. *ad* 4. (vide dicta *num.* 27.) Dubium facti est, quando dubitatur an datus sit, vel ne Baptismus; et tunc si dubium est negativum, eo quod nulla habeantur indicia hominem esse baptizatum, sine hæsitatione hic est sub conditione baptizandus, ut recte ait *Suar. l. c. ex cap. Itaque* 92. *de Consecr. Dist.* 4. ubi S. Leo id docet dicens: *Non potest in iterationis crimen devenire, quod factum esse omnino nescitur.* Et in *cap. seq.* 93. idem S. Pontifex de hoc affert: *Quia non temeritas intervenit præsumptionis, ubi est diligentia pietatis.* Quando vero dubium facti est positivum, etiam Baptismus est iterandus, quando utrinque adsunt apparentes non leves conjecturæ, quæ rem dubiam efficiunt, unde in Concil. Carthag. V. relato in *cap. Placuit* 91. *dict. D.* 4. sic dicitur: *Quoties non inveniuntur certissimi testes, qui eos baptizatos esse sine dubitatione testentur..... absque ullo scrupulo esse baptizandos.*

Hic tamen notandum I. cum *Suar. loc. cit. Holzmann pag.* 30. *num.* 144. *Salm. c.* 6. *n.* 62. *cum Laym. Pal. Bon.* et N. SS. P. Bened. XIV. in suis Notific. (*Not.* 8. *num.* 8.) cum *Glossa in d. c. Cum itaque*; et in *c. Nuper. de Testib.* ac communi, ad id sufficere

unum testem ocularem fide dignum. Et hoc etiamsi testis sit femina, ut *Bus. infra num.* 4. *cum Laym* Secus vero si adsint testes positive oppositum deponentes, vide *Croix num.* 312. Notandum II. quod baptizandi non sunt, neque sub conditione, adulti qui nati sunt ex parentibus christianis, et inter fideles educati, quamvis nullum testimonium habeatur accepti Baptismi, ut expressum extat in *c. Veniens* 3. *de Presb. non baptiz* ubi sic dicitur: *Et certe de illo qui natus de Christianis parentibus, et inter Christianos est fideliter conversatus, tam violenter præsumitur quod fuerit baptizatus, ut hæc præsumtio pro certitudine sit habenda, donec evidentissimis forsitan argumentis contrarium probaretur.* Hoc tamen intelligendum, modo pro contraria parte graves non occurrant rationes, ut bene advertunt *Busemb. ut supra, et Laym. cap.* 5. *num.* 4. qui sic ait « (Nihilominus existimo etiam adulto inter fideles educato conferendum esse Baptismum sub conditione, si tales conjecturæ adsint (puta quia v. gr. a veneficis parentibus natus est, a Diabolo valde infestatur, nec sciri potest ullo indicio, ubi vel a quo baptizatus fuerit), quæ præsumptionem accepti Baptismi tollant et contrarium verisimile efficiant) » Refert autem *P. Zacharia in Adnot. ad Croix lib.* 6. *p.* 1. *num.* 310. censuisse S. C. baptizandam esse sub conditione quamdam mulierem, eo quod nullum potuerit reperiri vestigium Baptismi, nec Matrimonii parentum assertorum. Notandum III. quod si infans aliquis arreptus sit a Barbaris, et dubitetur, an captus fuerit ante vel post Baptismum, tunc omnino baptizandus est sub conditione, ut cum communi dicunt *Pal. p.* 13. *num.* 8. *Salm. num.* 58. *et alii, ex c. Parvulos D.* 4.

de Consecr. ubi Gregor. VIII. id expresse definivit.

» 1. Sub conditione baptizandi sunt 1. qui
» cum materia et forma, aut intentione du-
» bia (secundum supradicta) sint baptizati.
» 2. Infantes expositi, et reperti sine scheda
» testante de Baptismo; secus si cum ea. Ita
» communiter. *Quintan.* tamen *t. 1. sect. 13.*
» *et 14.* contendit etiam hos esse baptizandos.
» 3. Baptizati ab obstetricibus veneficis; præ-
» sertim si fassæ, vel convictæ fuerint, ali-
» quando non recte baptizasse. *Laym. c. 5.*
» *num. 3.*

135. Quæritur an infantes expositi sint baptizandi? Si isti exponantur sine schedula, sine dubio sunt baptizandi, nisi alias constaret fuisse rite baptizatos, ut recte dicunt *Busemb.* et *Salm. c. 6. num. 57. cum Suar. Soto, Laym.* et aliis communiter. Quæstio est, an baptizari debeant pueri expositi cum scheda? *Prima* sententia negat, quam tenent *Busemb. ut supra, et Pal. p. 13. num. 5.* laudans *Sot. Vasq. Laym.* et *Bon.* quia testimonium illud moralem inducit certitudinem, cum nequeat rationabiliter credi, parentes, qui Catholici esse præsumuntur, velle suam prolem tanto Sacramento privari. *Secunda* vero sententia verior et communior Recentiorum docet omnes hos esse baptizandos sub conditione, quoties non habetur moralis certitudo de Baptismo collato, et rite collato, alias semper remanet prudens dubium de suo valore. Ita *Petrocor. to. 3. p. 211. q. 11. Holzm. p. 31. n. 147. Bonc. c. 4. q. 5. R. 2. Nat. Alex. prop. 7. reg. 6. Conc. pag. 185. num. 10. Elbel to. 3. pag. 46. n. 64. Croix n. 318. cum Quintanad. Gob. etc. Tournely to. 4. pag. 412. cum Sylvest. et Henno, ac Sporer pag. 196. num.*

72. *cum Marchant.* et Synodis Camaracensi, Narbonensi, Aquensi, Tolosana, idemque sentit Noster Bened. XIV. *dict. Notif.* 8. *num.* 8. qui affert Concilium Mediolanense sic statuens: *Infans expositus, licet appensum collo scriptum habeat, quo ille baptizatus significetur, si tamen, re diligenter perquisita, quemadmodum Cathechismo Romano expressum est, adhuc dubium sit eum baptizatum esse, sub conditione baptizetur.* Item affert Declarationem S. C. Concilii die 15. Januarii 1724. ubi dictum fuit hujusmodi infantes expositos, etiam cum scheda de Baptismo collato, esse sub conditione baptizandos, quamvis sint in ætate unius anni cum dimidio. Et hoc videtur esse quidem juxta mentem Ritualis Rom. ubi dicitur: *Infantes expositi et inventi, si re diligenter investigata de eorum Baptismo non constat, sub conditione baptizentur.* Excepit tamen S. C. in præfata Declaratione a Baptismo sub conditione schedulas quæ haberent certitudinem, juxta instructionem alias datam.

136. » 2. Infantes ab obstetricibus, vel pa» rentibus, vel cognatis, etc. ob necessitatem » baptizatos, promiscue omnes sub conditione » rebaptizare (quando obstetrices bonæ, et be» ne instructæ censentur) non licet; quia de » valore Baptismi prudenter, et rationabiliter » dubitari non potest. *Suar. Laym. l.* 5. *t.* 2. *c.* 5. » qui tamen contrariam consuetudinem quo» rumdam Parochorum damnare non audent, eo » quod experientia didicerint, obstetrices non » raro fuisse deceptas a diabolo, ideoque reve» ra periculum aliquod sit Animæ, ob quod ir» reverentia cesset: additque eam consuetudi» nem approbatam fuisse a Pastorali Romano » edito Antuerpiæ 1607. eamque sententiam re-

» net *Silvest.* apud *Dian.* *p.* 5. *t.* 13. *R.* 86.
» et ipse *Dian.* *p.* 9. *t.* 6. *R.* 35. cum aliis
» 2. censet eam probabilem, habereque locum
» in omnibus baptizatis ab hæreticis, licet sint
» adulti; quod *C. de Lug.* *R.* *mor.* *l.* 1. *d.*
» 2. recte limitat ad illas circumstantias, in
» quibus prudenter dubitari possit de defectu
» materiæ, formæ, vel intentionis. Denique
» etiam *Quintan.* *t.* 1. *sect.* 6. docet, infantes
» supradictos fere omnes rebaptizari posse sub
» conditione.

Quæritur I. An sint rebaptizandi infantes ab obstetricibus sive laicis baptizati? Alii affirmant, ut *Sylv.* 3. *p.* *qu.* 66. *art.* 9. *et Farvacquesius*, ac Synodi Mechliniensis, et Iprensis apud *Concinam pag.* 184. *n.* 9. Alii vero, ut *Tourn. tom.* 4. *pag.* 413. cum Synodis Ebroicensi, Rothomagensi, etc. sentiunt hos semper esse rebaptizandos sub conditione, quoties tamen desunt ad minus duo testes fide digni de Baptismo rite collato. Sed communissima et vera sententia docet, tunc tantum tales pueros esse rebaptizandos, quando adest probabilis suspicio erroris in dato Baptismo; ita *Busemb.* *ut supra et Suar.* *D.* 31. *sect.* 6. *Concina l. c. Nat. Alex. prop.* 7. *reg.* 5. *Laym. c.* 5. *n.*... *Holzmann pag.* 131. *num.* 145. *Pal.* *p.* 13. *num.* 7. *cum Con. Croix num.* 321. *cum Gob. et Quintan. Salm. c.* 6. *num.* 6. *cum Bon.* Et ita censuit S. C. (ut refert *P. Zacharia apud Croix lib.* 6. *p.* 1. *num.* 323.) dicens pueros domi baptizatos non esse rebaptizandos, nisi adsit probabile dubium invaliditatis. Secus vero dicendum, si in examine Parochus constanter deprehendat obstetricem illam, sive laicum rite baptizasse, ut dicunt AA. præfati, quibus consentit *Estius in* 4. *Dist.* 4. §. 15. *cum So-*

to, *Petro de Palude*, *et Sylvest.* ubi dicit non esse baptizandos, *cum obstetrix interrogata testetur se rite totum mysterium peregisse.* Id confirmat S. Carolus Borrom. (*in istruct. de Bapt.* dicens: *Si*, *re accurate investigata*, (Parochi) *exploratum habuerit puerum forma servata baptizatum esse*, *caveat omnino*, *ne hanc sub conditione baptizandi formam adhibeant.* Idemque dicitur in Catech. Rom. *de Bapt. num.* 57. ubi: *Ea Baptismi forma* (scilicet conditionata) *ex Alexand. Papæ auctoritate*, *in illis tantum permittitur*, *de quibus*, *re diligenter perquisita*, *dubium relinquitur*, *an Baptismum rite susceperint*; *aliter vero numquam fas est*, *etiam cum adjunctione*, *Baptismum alicui iterum administrare.* Notandum autem 1. quod, postquam aliquis privatim baptizatus est, consuetæ cærimoniæ et ritus in Ecclesia suppleri debent, ut dicunt *Salm. cap.* 6. *n.* 60. cum communi ex Rituali Rom. Notandum 2. quod, cum Baptismus reiterandus est, puto cum *Croix lib.* 6. *p.* 1. *n.* 335. *etc.* omnino servandum ordinem descriptum *n.* 117. quicquid aliqui dicant. Potest tamen dari in quocumque loco, si peractæ jam sint sollemnitates in Ecclesia, ut dicunt aliqui apud *Croix loc. cit.* Notandum 3. cum *Croix n.* 323. quod in collatione talis Baptismi non est præmittenda Confessio, sed sufficit præmitti dolor de peccatis.

137. Quæritur II. An debeant rebaptizari pueri ab Hæreticis baptizati? Certum est de fide ex Trid. *sess.* 7. *Can.* 4. validum esse Baptismum collatum ab Hæreticis, quando omnia requisita ad Sacramentum adhibentur. Sed merito putant *Gob. Dic. et Quintan. apud Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 322. pueros baptizatos a Prædicantibus (et idem ait *Sylvius* præcise de baptizatis

ab Anglis ; ac *Tourn. pag.* 414. de cunctis baptizatis a Lutheranis, et Calvinianis) omnes esse rebaptizandos, saltem sub conditione, quia facile dubitari debet de materia, forma, et intentione) talium Ministrorum, cum ipsi hoc Sacramentum non judicent absolute necessarium; propter quod parum curant de necessariis requisitis, aliis adhibentibus aquam rosaceam: aliis dividentibus materiam a forma, ita ut alter verba proferat, alter aquam infundat; alii aquam tantum super vestes infundentibus. Et ideo, cum tot urgeant motiva dubitandi de valere talium Baptismatum, merito dicimus, ordinarie loquendo, illa sub conditione repetenda. Ceterum censuit S. C. (ut refert *P. Zacharia apud Croix lib.* 6. *p.* 1. *n.* 323.) non esse rebaptizandos pueros baptizatos ab Haereticis, nisi in eo loco Praedicantes non observarent requisita ab Ecclesia Catholica ad valorem Sacramenti.

» 3. Peccat graviter Minister, 1. qui non » rebaptizat eum, de quo rationabile dubium » juris, vel facti manet, num valide sit bapti- » zatus; quia tenetur proximum liberare a pro- » babili periculo gravis mali, cum facile pot- » est. *Laym. loc. cit. Quint. loc. cit.* 2. Si non » diligenter inquirat in talis Baptismi valorem, » nisi de hoc aliunde constet. *Quintan. t.* 1. » *sect.* 6. *et* 7.

» 4. Non est rebaptizandus, de cujus Baptis- » mo habetur testimonium unius oculati testis, » licet feminae; dummodo non sit suspecta, nec » aliud obstet. *Laym. l. c.*

» 5. Qui vere, et rationabiliter dubitat de » suo Baptismo, tenetur petere Baptismum, et » Parochus ei conferre. *Quintan. loc. cit. sect.* » 13. *et* 19. et interea abstinere ab usu aliorum » Sacramentorum.

» Resp. 2. Baptismus sub conditione hac for-
» ma conferendus est: Si baptizatus es, non te
» baptizo; si nondum es baptizatus, ego te ba-
» ptizo, in nomine, etc. Ac licet sufficiat solu
» mente conditionem apponere, si ex omissio-
» ne non timeatur scandalum: tutius tamen est
» exprimere verba saltem ista. Si non es ba-
» ptizatus, etc. Vid. *Tol. l. 2, c. 19. Laym.*
» *l. c. Suar. d. 31. Fill. t. 2. cap. 4. qu.*
» 9. Patrinus autem in hoc Baptimo necessa-
» rius non est, nec adhibendus. *Quint. loc. cit.*
» *sect.* 18.

138. Pro complemento hujus puncti quæritur I. Quinam sint effectus Sacramenti Baptismi? Resp. I. Effectus est remissio omnis peccati originalis, et actualis ante Baptismum commissi, ut habetur in *Catech. Rom. n. 42. et. Trid. sess. 5. §. 5. In renatis nihil odit Deus.* Remanet tamen in iis peccati fomes, qui non est peccatum, et si ei resistitur gratia Jesu Christi, proderit ad coronam. II. Effectus est condonatio omnium pœnarum pro peccatis debitarum. Ita in *Catech. n. 45. ex Trident. dict.* §. 5. ubi: *Ut nihil prorsus eos ab ingressu cœli remoretur.* Vide *Salm. c. 4. n. 23.* III. Est largitio divinæ gratiæ, qua filii Dei, et heredes efficimur, ut ex *Trid. sess. 6. c. 7.* IV. Characteris impressio. V. ut baptizatus fiat Ecclesiæ membrum, et illius auctoritati subjiciatur.

139. Quæritur II. Quæ dispositio requiritur in suscipiente Baptismum? Respond. in infantibus eorum voluntatem supplet Christus, et Ecclesia. Est certum ex *Trident. sess. 7. cap.* 13. ubi dicuntur parvuli baptizari *in sola fide Ecclesiæ*, quamvis actu proprio non credant. In adultis autem requiritur intentio saltem habitualis idest habita, et non retractata. *Salm. de*

Bapt. cap. 6. n. 40. cum *Pal. Son. et Commun.* Vide dicta *n. 81. v. Hertum.*

Hinc infertur I. Baptismum valide conferri, etsi recipiatur per metum gravem; secus autem, si recipitur per meram vim, animo omnino renuente; *Suar. Bon. Pal. cum Salm. c. 6. n. 42. ex Toletan. 4. cap. 16.* Infertur II. Validum etiam esse Baptismum collatum dormienti, vel amenti, qui sui compos antea petierit. *Pal. Henr. etc. cum Salm. n. 43.* Bene tamen *ibid.* advertit *Suar.* quod ad licite ministrandum tunc Baptismum, requiritur aliqua necessitas, nempe si amentia censeatur perpetua, vel si homo sit in probabili periculo mortis; et tunc satis est, si sufficientia indicia volendi Baptismum antea ille præstiterit, quæ indicia sufficiunt etiam ad præsumendam debitam pœnitentiam habitam de peccatis, nisi constet suscipientem post mortale in amentiam incidisse. In dubio autem de petitione, Baptismus est conferendus sub conditione. *Salm. c. 6. n. 4.* cum *Bon. Henr. etc.* Vide dicta *n. 81. v. Utrum.*

Requiritur etiam in adulto, ad licite recipiendum Baptismum, fides, et pœnitentia. Quoad fidem requiritur, ut sciat Sacramenta (saltem Baptismum, Eucharistiam, et Pœnitentiam), Præcepta Decalogi, saltem crasso modo, et Orationem Dominicalem, ultra quatuor illa scitu necessaria, idest Dei existentiam, Deum remuneratorem esse, Trinitatem, et Incarnationem Passionemque D. N. Jesu Christi. In urgente autem periculo mortis, sufficit scire hæc quatuor ultima, ut bene dicunt *Sanch. et Sot. cum Salm. c. 6. n. 50.* Quoad pœnitentiam autem requisitam, requiri contritionem tenent *Nav. et alii.* Sed verius *Gonet. Man. tom. 6. p. 103. Suar. D. 28. Sect. 2. concl. 2. Canus Relect.*

de pœnit. p. 5. *et Salm. n.* 53. *cum Val. Soto, Henr. Gran.* et aliis pluribus, tenent sufficere attritionem, quin sit caritate formata; idque expresse docuit *D. Th.* 3. *p. quæst.* 79. *art.* 3. *ad* 2. ubi docet quod *non inconvenienter* (homo) *accedit ad Baptismum, qui habet conscientiam peccati mortalis.* Utique, si requireretur contritio, ille non posset accedere cum conscientia peccati mortalis, ipse enim S. Doctor docuit alibi (*supplem. quæst.* 5. *art.* 3.) quod, *quantumcumque parvus sit dolor, dummodo ad contritionis rationem sufficiat, omnem culpam delet.* Ergo si accederet cum quacumque parva contritione, profecto sine peccato accederet. Sed clarius id expressit in 4. *D.* 6. *quæst.* 1. *art.* 3. *ad* 5. ubi dicit: *Ad hoc, ut homo se præparet ad gratiam in Baptismo percipiendam, præexigitur fides, sed non caritas, quia sufficit attritio præcedens, etsi non sit contritio:* Nescio hic quid respondere possint Adversarii, si dicere vellent S. Thomam aliam quam nostram tenuisse sententiam. An vero in suscipiente Baptismum requiratur aliqualis caritas inchoata? vide dicenda *de pœnit. n.* 437.

DUBIUM V.

De Cærimoniis Baptismi.

ARTICULUS I.

Quæ servanda circa cærimonias baptizandi?

140. » RESP. Cærimoniæ Baptismi petendæ » sunt ex Agendis cujusque Ecclesiæ. Universim » tamen circa eas servanda sequentia. I. Baptismum extra necessitatem absque peccato non » posse conferri, nisi in aqua consecrata. Quæ » cum deest, habetur formula brevis in quibusdam Agendis ex tempore aliam consecrandi, » pro casu necessitatis. Quod si etiam hac formula careas, adhiberi potest aqua communis » benedicta. II. Baptismum sollemnem non conferendum, nisi in templo, et in loco ad id » deputato, nisi filii Regum, et Principum, » quibus adde filios catholicorum in locis hæreticis: interim quoad hoc in magnatibus, et

» nobilibus connivetur in multis locis. *Laym.* » *c. 8. n. 8.* * (*Vide dicta n. 118. Not. III.*)*.
» III. Infantes ex consuetudine deferendos ad Baptismum circa diem octavum, nisi prius sit » necesse, vel nisi sit gravis causa dilationis, » v. gr. quia patrini sunt expectandi, in qua » tamen non licet communiter extra necessitatem privatim baptizare, et postea adhibere » sollemnitates, sed præstat expectare aliquamdiu. *Laym. c. 6. n. 8.* (*Vide dicta n. 118.* » *Not. II.*) *.

141. Mortale est negligere cærimonias Baptismi, aut aliquam ex eis notabilem, ut omnes communiter cum *Holzm. pag. 33. num. 164. Croix lib. 6. p. 1. n. 339.* Hinc notandum I. Seclusa necessitate, est mortale baptizare sine unctione Chrismatis, ut *Elbel p. 44. n. 80. Holzm. ac Croix ibid. cum Gob. etc.* Ita pariter est mortale baptizare in aqua non consecrata, vel in Chrismate alterius anni, ut docent communiter *Nav. c. 22. n. 74. Sav. Baptismus n. 15. Viva quæst. 2. art. 7. num. 2. et Bon. punct. 7. num. 20. cum Con. et Nunno, ex cap. Si quis de alio. D. 4.* ubi damnatur de mortali: *Si quis de alio chrismate quam de illo* (scilicet novo) *baptizare, nisi præoccupante morte, tentaverit.* Idque confirmat Rituale Rom. (*de Sacram. Bapt.*) dicens: *Veteribus oleis, nisi necessitas cogat ultra annum non utatur; ac si deficere videantur, et Chrisma, et Oleum benedictum haberi non possit, aliud oleum de olivis non benedictum adjiciatur, sed in minori quantitate.* Quid, si annus sit completus, et Pastor non accepit novum Oleum? Apud *Crox lib. 6. p. 1. num. 342. Marchantius* suadet, ut baptizet, præmissis aliis, et postea suppleat unctiones. *Gobatus* vero dicit

Baptismum posse differri, nisi adsit mortis periculum; immo addit, quod si in aliqua Diœcesi adsit usus, poterit Pastor veteribus oleis uti. *Sporer* autem in *Supplem. de Bapt. num.* 95. censet infantes posse semper baptizari in veteri chrismate, quia ipsi jugiter sunt in periculo mortis; dicit enim Catech. Rom. (*p.* 2. *n.* 34.) pueris non esse differendum Baptismum, cum *præsertim propter ætatis imbecillitatem infinita pene pericula illis impendeant.* Ego sentio distinguendum: Si oleum novum expectandum esset per notabile tempus, puta per decem vel undecim dies (juxta dicta *n.* 118. Not. 2.), tunc licite poterit conferri Baptismus sine unctionibus, et postea unctiones suppleri; quia talis dilatio sat justa est causa, ut possit Baptismus sine illis ministrari. Secus, si oleum intra prædictos dies facile haberi possit: tunc enim puto non posse sine necessitate, vel saltem sine causa gravi Baptismum separari ab unctionibus, quæ ex gravi quidem præcepto concomitanter cum Baptismo debent adhiberi, nisi forte prius jam adhibitæ sint, ut plures opinantur. Vide dicenda *n.* 144. *v. sed hæc.*

142. Notandum II. Mortale etiam est sine necessitate baptizare extra Ecclesiam; ut *Suar. D.* 31. *sect.* 2. *Pal. p.* 12. *num.* 16. *et Croix num.* 334. *cum Gob.* Excipe tamen 1. Si dubium adsit de morte infantis, puta, si infans nascatur sine fletu, si mulier difficulter sit enixa, si infans prosiliat ante 7. mensem; tunc enim baptizare licet domi privatim, ut ait *Croix num.* 335. *cum Gob. et Quintan.* qui idem dicunt, si proles prodeat in 8. Mense. Excipe 2. Si infans nequit in Ecclesia deferri sine periculo infamiæ parentum, aut alius gravis damni; quo casu putat *Croix n.* 336. *cum Gob.*

et Jordan. posse domi Baptismum sollemniter conferri. Excipe 3. Si infans sit filius Regis, aut Principis. Sed de hoc vide dicta *num.* 118. *Not. III.*

143. » 4. Baptizanti non licet adhibere cæ» rimonias aliquas, omissis aliis; quia vel fiet » in baptismo sollemni, quod prohibet *Trid.* » *sess.* 6. *cap.* 3. vel privato; sed in hoc pro» hibet *Clementina unica* illas adhibere, nisi » sit filius Regis, aut Principis. *(*Ut mox* » *supra dictum est*)*. De patrino tamen usus » habet, ut et tunc adhiberi possit, etsi non » sit necesse. Et multi putant, adhibitum non » contrahere cognationem spiritualem, nec ve» re patrinum effici, ut *Sanch. Rodriq.* contra » *Laym. et Suar.* quorum tamen sententia vi» detur probabilior.

144. » 5. Cum in necessitate, vel aliam ob » causam (nam ob gravem causam, v. gr. » justum timorem infamiæ, aliquando licite » fit) Baptismus sine cærimoniis est collatus, » ea cessante, illæ sollemniter in templis sunt » supplendæ. * (*Ut S. Th.* 3. *p.* *q.* 71. *ar.* » 3. *ad* 3. *cum Salm. cap.* 6. *n.* 18. *et com*» *muni, ex cap.* 1. *de Sacr. non iter. Et hæ* » *cærimoniæ sunt supplendæ sub mortali, ut* » *Croix lib.* 6. *p.* 1. *num.* 349. *cum Avers.* » *et Pign.*)*. Quod tamen non est moris in » hæreticis conversis: ne plebs putet, nos eo» rum Baptismum improbare. *Laym. c.* 8. *n.* » 10. Immo in aliis omittere, secluso contemtu; » esse tantum veniale docet *Possev. de Offic.* » *Cur. c.* 6. *num.* 23. Qui autem tenet more » patrini infantem, dum cærimoniæ supplentur, » non contrahere cum eo cognationem spiritua» lem, *Dian. p.* 3. *t.* 4. *R.* 260. *ex Pontio* » dicit esse probabile.

» Si Baptismus collatus deprehendatur fuis-
» se invalidus, non ideo repetendæ sunt cæ-
» rimoniæ.

Sed hæc quæstio est, alii ut *Palaus punct.* 12. *num.* 14. *et Salm. cap.* 7. *num.* 21. *cum S. Anton. et Reg.* dicunt repetendas esse cærimonias, secluso scandalo, vel infamia baptizantis, vel baptizati. Ratio, quia cærimoniæ sunt accessoriæ ad Baptismum, cum pertineant ad ejus ornatum; unde semper ac Baptismus confertur, debent illum concomitare. Alii vero communius cum *Busemb. ut Suar. D.* 31. *sect.* 6. *v. Septimo. Bon. punct.* 7. *n.* 22. *Holzm. num.* 267. *cum Aversa*, item *Coninc. apud Pal. num.* 23. ac probabile putat *Croix num.* 341. negant esse repetendas, tum quia in *Cap.* 1. *de Sacr. iterand.* dicitur in Sacramentis characterem imprimentibus *nihil esse iterandum, sed cauto supplendum id, quod incaute fuerit omissum.* Unde, cum in Baptismo invalido jam fuerint adhibitæ cærimoniæ, non est obligatio eas iterandi, tum quia ad debitum cultum Sacramenti servandum sufficit, ut cærimoniæ vel subsequantur, ut habetur in Rituali Romano, vel antecedant Sacramentum. Quapropter cærimoniæ tam antecedentes, quam subsequentes Baptismum moraliter cum ipso conjunguntur. Utraque sententia videtur probabilis, sed prima, ut tutior consulenda.

145. Circa nomen, quod in Baptismo imponitur, I. notat *Croix lib.* 6. *p.* 1. *num.* 319. non peccare, qui nomen non Sancti imponit; quia imponere Sancti nomen non est præceptum, sed tantum monitum S. Pii V. et Pauli V. Idem dicit *Croix* contra *Vasq.* si imponatur nomen Veteris Testamenti, v. gr. Adami, Tobiæ, etc. Hoc autem in nostris parti-

bus passim usitatur. Advertit tamen *Croix* cum *Catech. Rom. c.* 14. *n.* 3. non facile acquiescendum volenti imponere nomen Ethnicum. Notat II. *Croix num.* 330. quod, si dubitetur, an infans sit vir, aut mulier, et urgeat periculum mortis, potest baptizari sine nomine. In Rit. Rom. de Sacr. Oleis etc. de hoc ita habetur: *Curet* (Parochus) *ne obscena, fabulosa, aut ridicula, vel inanium Deorum, vel impiorum Ethnicorum hominum imponantur, sed potius, quatenus fieri potest, Sanctorum, etc.* Notat III. *Croix num* 331. cum *Abb. Bon. et Dio. contra Sotum, et Sa*, nomen in Baptismo impositum licite posse privata auctoritate mutari, cum hoc nullo jure prohibeatur. Procul dubio autem mutari potest in Confirmatione.

Circa autem librum Baptizatorum, notandum, hunc fidem facere in quovis Tribunali, ut advertit *Croix l.* 6. *p.* 1. *num.* 345. Parochus autem diligenter tenetur in libro adnotare diem, et horam nativitatis, Parentes, et Patrinos. Item si Baptismus sit collatus sub conditione, vel sine cærimoniis; item ubi infans repertus sit expositus. Ita in Rituali Rom. *in fin. tit. Formulæ scribendi, etc.*

ARTICULUS II.

Qui patrini, et quod eorum officium?

146. *Ad quid teneantur patrini? Et quæ requirantur, ut quis valide sit patrinus?*
147. *Quando patrinus teneatur instruere susceptum? Et an possit omitti patrinus in Baptismo privato?*
148. *Qualis actus requiratur in patrinis, ut contrahant cognationem?*
149. *An cognationem contrahat suscipiens, vel baptizans in Baptismo privato?*
150. *An parentes suscipientes, vel baptizantes filios contrahant impedimentum petendi debitum?*
151. *An contrahat cognationem suscipiens infantem in Baptismo collato sub conditione?*
152. *An qui ex errore suscipit unum pro alio?*
153. *Quis contrahat cognationem, si quis suscipiat nomine alterius?*
154. *An patrini ad contrahendam cognationem debeant esse designati?*
155. *An possint esse patrini ejusdem duo mares, vel duæ feminæ? Dub. 1. An patrinus masculi debeat esse masculus, etc. Dub. 2. An peccet designantes duos mares, vel duas feminas?*
156. *Quid requiratur, ut quis licite sit patrinus? Repelluntur ab hoc officio. 1. Religiosi. 2. Conjuges, et parentes 3. Infames. 4. Apostatæ, et Hæretici. An autem Catholici possint suscipere infantes Hæreticorum Hæretico baptizante? 5. Plures quam duo?*

157. *An duo conjuges possint esse patrini alienæ prolis?*

158. *Vide quæ habentur apud Busemb.*

159. *Quando graviter peccet Parochus circa hanc materiam?*

160. *Quæ debeat monere Parochus post datum Baptismum? Et signanter ne Matres decumbant cum infantibus.*

146. » RESP. 1. Patrini sunt quasi patres » spirituales, qui baptizatum de fonte suscipiunt in suam curam. Unde eorum officium » est, baptizatum de rebus fidei instruere, Orationem Dominicam, et Symbolum docere, » ad quod obligantur, si id ab aliis non fiat. » *Laym. l. 5. t. 2. c. 9.* (*Vide n. seq.*)*.

» Resp. 2. Ut quis valide sit patrinus, non » certa ætas, * (*Ut Salm. de Bapt. c. 7.* » *num. 29. cum Sanch. Laym. Nav. etc. contra* » *Abbat. qui requirit ætatem 18. annorum. Croix* » *autem l. 6. p. 1. num. 355. requirit saltem septennium*)* sed requiritur I. Usus rationis. » II. Ut ipse sit baptizatus (quia non potest » esse pater, qui ipse nondum sit natus): et » quidem, ut ejus Baptismus fuerit validus, » quia accessorium sequitur principale. III. Ut » a parentibus, vel Parocho ad hoc designatus » sit: ad quod videtur sufficere, si etiam ultro » se ingerens sit admissus, designatos autem » rite a parentibus Parochus non valide mutat. » * (*Sed Tamb. §. 2. num. 12. dicit quod* » *Parochus valide mutaret, et adhæret Croix* » *num. 363. quia ex Trid. sufficit designatio* » *parentum, vel Parochi; Parochus autem mutans patrinum graviter peccaret, ut ait Beda* » *apud Croix ibid.*)*. *Dian. p. 6. t. 7. R. 59.*

» IV. Ut in ipso Baptismo (quia non sufficit,
» ut in solis cærimoniis) per se, vel procura-
» torem tangat, teneat, aut de manu bapti-
» zantis suscipiat. * (*illud suscipere, intelli-*
» *gendum esse dicunt Salm. num.* 31. *si Ba-*
» *ptismus fit per immersionem : sed Croix n.*
» 373. *dicit cum Avers. et comm. sufficere ad*
» *contrahendam cognationem, quod patrinus su-*
» *scipiat baptizatum e manu baptizantis, etiam-*
» *si Baptismus fit per infusionem.* V. Ut id
» non materialiter tantum, sed animo suscepto-
» ris, sive cum intentione id munus gerendi fa-
» ciat. *Laym. c.* 9. *num.* 2. (*Ita etiam Tamb.*
» *et Avers. apud Croix num.* 363. *Quid si*
» *quis suscipiat filium unius, putans esse fi-*
» *lium alterius, dicunt Sanch. Tamb. Gob. et*
» *Croix num.* 363. *eum cognationem non con-*
» *trahere. Sed vide infra num.* 152.) *.

147. Hic prænotandum, ut certum I. id quod docet *D. Thomas* circa obligationem patrini; nam 3. *p. q.* 67. *art.* 8. sic ait : *Ille, qui suscipit aliquem de sacro fonte, assumit sibi officium Pædagogi; et ideo obligatur ad habendam curam de ipso.* Idest, ut dicunt *Holzm. tom.* 2. *pag.* 32. *num.* 158. *Tournely tom.* 4. *p.* 341. *q.* 2. *Salm. de Bapt. cap.* 7. *n.* 47. et alii passim, tenetur instituere baptizatum circa fidem, et mores. Attamen hæc obligatio tunc tantum urget; *si necessitas immineret sicut eo tempore et loco, in quo baptizati inter infideles nutriuntur*, ut dicit idem *D. Thomas l. c.* addens : *Sed ubi nutriuntur inter Catholicos Christianos, satis possunt ab hac cura excusari, præsumendo quod a suis parentibus diligenter instruantur; si tamen quocumque modo sentirent contrarium, tenerentur secundum suum modum saluti spirituali filiorum curam impende-*

re. Et idem dicunt communiter *Salm. num. 27. cum Suar. Laym. Pal. Conc. Val. etc.* Prænotandum II. Quod in Baptismo privato nulla culpa est, si patrinus omittatur, ut ajunt *Tournely pag. 340. Holzm. pag. 32. num. 154. et Salm. cap. 3. n. 24. cum Soto, Suar. Sanch.* et aliis communiter. Dicunt tamen *Sanch. de Matr. l. 9. D. 26. n. 3. et Laym. l. 5. tract. 2. c. 9. cum Suar. Conc. etc.* quod licet non necessario non sit adhibendus patrinus in Baptismo privato, tamen bene adhibere potest, et præstantius adhibetur.

148. Sed quæritur I. Qualis actus requiratur in patrinis, ut contrahant cognationem? Textus qui hanc cognationem statuunt (relati a *Sanch. de Matr. lib. 7. D. 56. n. 1.*) his utuntur vocabulis, *suscipit, accipit, tenet, levat, tangit.* Unde DD. conveniunt apud *Sanch. l. c. et n. 2. et 3.* requiri ad contrahendam cognationem, ut patrinus vel teneat, aut tangat infantem dum baptizatur; vel statim levet aut suscipiat de sacro fonte, vel de manibus baptizantis. An autem requiratur tactus physicus ad contrahendam cognationem? Loquendo de infantibus, communiter affirmant DD. apud *Sanch. n. 4.* Loquendo vero de adultis, negant *ibid. Sotus, Loppes, et Sa*, qui dicunt sufficere tactum moralem, sive assistentia; quia, cum adulti possunt ex se sustentari, sufficit assistentia qua denotent patrini se suscipere eos in suam curam, cærimonia tentionis non adhibita. Sed communissime et merito huic contradicunt *Palaus p. 11. §. 2. n. 3. Salm. de Bapt. c. 7. n. 31. Bonac. q. 3. p. 5. §. 2. n. 14. cum Carden. Reg. Fill. etc. ac Sanch. l. c. cum Manuel. et Henr.* qui de hoc affert Declarationem Cardinalium. Ratio, tum quia ta-

lis tentio expresse requiritur a sacris Canonibus; tum quia (ut dicit *D. Thomas* 3. *p. q.* 72. *art.* 10.) hæc cærimonia non est jam inducta ad supplendam inbecillitatem corporis, sed ad significandam imbecillitatem Animæ, unde S. Doctor. *ibid. ad* 1. ait: *Licet ille qui confirmatur* (idem dicendum de baptizato) *sit adultus corporaliter, nondum tamen est adultus spiritualiter.*

149. Quær. II. An baptizans, et patrinus adhibitus in Baptismo privato, contrahant cognationem spiritualem? Nulli dubium quod baptizans contrahat, ut communiter dicunt *Pal. p.* 11. §. 2. *n.* 13. *Tournely pag.* 146. *coll.* 4. *Viva de Matr. q.* 5. *art.* 6. *n.* 4. *et alii.* Dubium est, an contrahat patrinus? *Prima* sententia, affirmat, et hanc tenent *Suar.* 3. *p. q.* 67. *art.* 8. *in fine. Laym. cap.* 9. *n.* 5. *cum Arm. et Nav. ac Viva l. c. cum. Sa, et Con.* Ratio quia patrinus non propter solam sollemnitatem in Baptismo adhibetur, sed etiam propter obligationem instruendi Baptizatum. Et quamvis Ecclesia in Trid. *sess.* 24. *cap.* 2. *de Refor.* non præceperit adhiberi patrinum in Baptismo privato, illum tamen non prohibuit, nec (ut ait *Suarez*) juri antiquo derogavit. *Secunda* vero sententia communior, et probabilior negat, eamque tenent *Palaus l. c. num.* 12. cum communi, ut asserit *Sanch. de Matr. l.* 7. *D.* 62. *num.* 14. *Bon. eod. tit. quæst.* 3. *p.* 5. §. 2. *n.* 11. *Holzm. pag.* 382. *num.* 544. *Sporer p.* 4. *n.* 89. *Tournely tom.* 2. *pag.* 144. *cum Soto, et Salm. de Matr. cap.* 12. *n.* 32. *cum Hurt. Rodriq. Dic. Cornejo, et Diana.* Probatur ex Trid. *dict. cap.* 2. ubi sic statuitur: *Unus tantum, sive sit vir, sive sit mulier, juxta sacrorum*

Canonum instituta, vel ad summum unus, et una baptizatum de baptismo suscipiant, inter quos ac baptizatum ipsum, et illius patrem, et matrem; necnon inter baptizantem, et baptizatum, baptizatique patrem et matrem tantum spiritualis cognatio contrahatur. Parochus antequam ad Baptismum conferendum attendat, diligenter ab iis ad quos spectabat sciscitetur, quem vel quos elegerint, ut baptizatum de sacro fonte suscipiant, et eum vel eos tantum ad illud suscipiendum admittat, et in libro eorum nomina describat, doceatque eos quam cognationem contraxerint. Ex quibus verbis AA. præfati recte concludunt, impedimentum ex Concilio contrahi solum a suscipientibus *de sacro fonte*, qui solus institutus est ad conferendum Baptismum sollemnem, non autem privatum. Nec obstat dicere cum *Suarez*, quod Tridentinum hic non derogavit juri antiquo, qui (ut asserit) omnes suscipientes cognationem contrahant. Nam primo non ostendit *Suarez*, ut opus erat, quo jure antiquitus in baptismo privato contrahebatur cognatio; Deinde, etiamsi hoc primitus statutum fuisset, Tridentinum tamen ad evitanda incommoda derogavit omnibus aliis prohibitionibus ineundi Matrimonia, præter illas quas hic statuit dicens: *Docet experientia propter multitudinem prohibitionum multoties in casibus prohibitis ignoranter contrahi matrimonia, in quibus vel non sine magno peccato perseveratur, vel ea non sine magno scandalo dirimuntur. Volens itaque sancta Synodus huic incommodo providere, et a cognationis spiritualis impedimento incipiens statuit, ut unus tantum, sive vir, etc.* et prosequitur ut supra. Ergo ad vitanda incommoda Concilium præscribere voluit, ut præfata cognatio in posterum

lem contrahi inter baptizantem, et parentes baptizati, ipsa impedimentum inducit inter parentes suam prolem baptizantes. *Secunda* vero sententia satis probabilis negat, eamque tenent plures et graves DD. ut *Suar.* 3. *p. quæst.* 67. *art.* 8. *Pontius de Matr. lib.* 10. *cap.* 6. *num.* 4. *Viva eod. tit. quæst.* 7. *art.* 3. *n.* 7. *Conink. D.* 34. *dub.* 8. *num.* 69. *Salm. de Matrim. c.* 15. *num.* 25. *cum Perez*, *Dic. etc.* Idem tenet *Glossa in cit. c. Si vir. v. Debitum*, ubi dicit: *Non invenimus in hoc casu quod non exigat: ergo nec nos prohibemus.* Ratio est, quia revera nullo jure (ut ipse *Sanch.* fatetur, et ideo hanc sententiam probabilem, et tutam vocat) expressum invenitur, suppositam cognationem contrahi; et si aliqui antiqui textus adfuerint separationem inter tales conjuges injungentes, tamen omnes hi Canones (ut ait *Sanch.*) correcti fuerunt a *cit. c. Si vir*, ubi dicitur, quod hujusmodi conjuges *non sunt separandi*, et additur *nec alter alteri debitum debet subtrahere*; ex quibus verbis recte inferunt *Salm.* nullum impedimentum contrahi, ad debitum petendum; textûs enim non dicit, quod tantum nocens teneatur innocenti debitum non negare, sed utitur terminis correlativis, qui mutuam obligationem inducant. Si igitur utraque pars (ut bene arguitur *Pontius num.* 4. *in fin.*) tenetur debitum reddere, ergo utraque potest petere; nam si nocens petere non posset, neque pars innocens posset reddere, quia ex una vice non teneretur reddere, cum nocens jam amiserit jus petendi; ex altera neque etiam posset reddere, si posset negare sine gravi incommodo, quia cooperaretur peccato alterius, juxta dicta *Tom. II. lib.* 2. *num.* 47. et ut dicemus in hoc casu *tract. de*

*

Matrimonio lib. 6. num. 945. Nec verum est, quod quicquid dirimit Matrimonium contrahendum, impedit etiam jam contractum; nulla enim pœna incurritur, compertum est apud omnes, nisi in jure sit expressa; in nostro autem casu hæc pœna non petendi debitum nullibi invenitur expressa, sicut alias habetur de incestuoso ex *c.* 1. *de Eo qui cogn. consanguin.*

151. Quær. IV. An suscipiens infantem in Baptismo collato sub conditione, contrahat cognationem? Resp. si de primo Baptismo adsit dubium dumtaxat negativum, omnino affirmandum cum communi, quia nulla tunc urget ratio pro valore anterioris Baptismi, et præsumptio stat tantum pro valore secundi. Ita *Sanch. de Matrim. lib.* 7. *D.* 26. *num.* 6. *Mazzotta t.* 4. *p.* 45. *Salm. de Matr. cap.* 12. *num.* 29. *cum Bonac. et Renzius de Bapt. cap.* 5. *quæst.* 4. *cum Dicast. et Diana.* Secus *tamen dicunt Sanch. num.* 7. *Renzius num.* 4. *cum Diana*, si dubium sit positivum. Et hoc est satis probabile juxta dicenda *de Matrim. num.* 905. ubi dicemus cum communi DD. bene posse contrahi Matrimonium, quando post adhibitam diligentiam nullum impedimentum certo adesse probatur.

152. Quær. V. An contrahat cognationem, qui ex errore suscipit unum infantem pro alio? Negant *Contin. Tournel. t.* 4. *p.* 146. *et Sanch. de Matr. l.* 7. *d.* 58. *n.* 7. *cum Abbat. etc.* Quia in *dict. cap.* 2. *de Cognat. Spirit.* dicitur conjux, quæ ignoranter levavit filium mariti, non arceri a petitione debiti. Affirmant vero *Pontius de Matr. l.* 7. *cap.* 19. *num.* 19. *et Pal. de Bapt. p.* 11. §. 2. *n.* 5. cum aliis; quia suscipiens videtur habere intentionem suscipiendi infantem, quicumque sit; textum autem

allatum dicunt non probare conjugem non gessisse verum officium susceptoris, sed solum ex dispositione juris sublatum esse impedimentum petendi debitum, quod impedimentum non decebat quidem contrahi sine conjugis culpa: sed hanc rationem ajunt non procedere in nostro casu. Et hæc sententia mihi probabilior videtur; nisi (ut recte excipit *Renzius c.* 5. *q.* 15. *cum Tamb. et Januar.*) ille habeat expressam intentionem non tenendi alium, nisi quem intendit suscipere.

153. Quæritur VI. Quisnam contrahat cognationem, si quis suscipit infantem nomine alterius; Tres adsunt sententiæ. *Prima* communior dicit contrahere solum principalem, et ita sentiunt *Sanch. de Matrim. l.* 7. *d.* 59. *n.* 12. *Pontius l. c. Renzius c.* 5. *q.* 26. *Pal. l. c. n.* 14. *cum Coninc. Barb. et Hurt. Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 364. *cum Aversa, et Gob. Tournely tom.* 4. *p.* 145. *coll.* 3. *cum Nav. et Fagnano. Secunda* sententia dicit contrahere solum procuratorem, quia hic solus infantem suscipit; ita *Concina tom.* 8. *p.* 190. *n.* 16. *cum Soto, et Tol. Tertia* sententia, quam tenent *Leand. et Diana cum Sa, Reg. ac Fill. apud Conc. loc. cit.* dicit neutrum contrahere, non principalem, quia non suscipit: non procuratorem, quia hic non intendit contrahere. His non obstantibus, prima sententia, quæ communior est, absolute verior mihi videtur. Ratio, quia ex Trid. is contrahit cognationem, qui est a parentibus ad suscipiendum designatus. Nec obstat, quod principalis de facto non suscipiat, quia juxta regulam juris, qui per alium facit per se facere videtur. Sicque decisum refert *Pontius* a S. C. quæ dixit in hoc casu: *Procurator non contrahit cognationem spiritualem sibi, sed mandanti.*

154. Quær. VII. An patrini ad contrahendam cognationem debeant esse designati? Ante omnia hic advertendum id, quod habetur in Tridentino *cit. sess.* 24. *c.* 2. *de Ref.* ubi sic sancitum fuit: *Si alii ultra designatos baptizatum tetigerint, cognationem spiritualem nullo pacto contrahent, Constitutionibus in contrarium non obstantibus.* Sed dubium 1. occurrit, si nullus sit designatus, et plures tangant, an omnes contrahant? Tenet *Diana cum aliis apud Bus.* ut supra, neminem eorum cognationem contrahere; et hanc sententiam probabilem putant *Sanch. l.* 9. *D.* 57. *n.* 12. *ac Suar. Gutt. etc. apud Salm. c.* 7. *n.* 56. et probabiliorem vocat *Croix n.* 359. *cum Gob. et Aversa.* Quia Tridentinum expresse requirit designationem, et proinde (ea deficiente) cognatio non contrahitur. Sed oppositam, cui me subscribo, communem vocat *Viva de Matr. q.* 5. *art.* 6. *n.* 6. *cum Bonac. et Con.* et hanc tenendam dicunt *Salm. de Bapt. c.* 7. *n.* 37. *cum Nav. Laym. Pal. Cont. etc.* ex Declar. S. C. hi dicunt omnes contrahere. Ratio, quia, licet Concilium præscribat, ut Parochus sciscitetur a parentibus quem designarint, et ut puniatur si aliter fecerit; non tamen dicit susceptionem esse nullam, neque irritat jus antiquum, ut habetur in *c. fin. de Cogn. spir. in* 6. ex quo omnes tangentes cognationem contrahunt: hæc sunt verba hujus textus; *Quamvis non plures quam unus vir vel una mulier accedere debeant ad suscipiendum de Baptismo infantem, si tamen plures accesserint, spiritualis cognatio inde contrahitur.* Et ob eamdem rationem idem recte dicunt *Auctor Addit. ad Wigant de Bapt. cas.* 8. *v. Oppositum*, *et Salm. n.* 24. *cum Pal. Corn. et aliis* (contra *Croix etc. l. c.*), et-

aimsi adsint patrini designati, sed alius præter eos tantum tangit; hic solus enim tunc contrahit, quia Concilium dicit eos non contrahere qui *ultra* designatos tangunt, non vero qui *præter*; nam *ultra* importat quod tangant designati, et non designati; *præter* autem importat, quod tangant tantum non designati, qui a Concilio non eximuntur a contrahendo cognationem, saltem non expresse, uti opus erat exprimi; alioquin in dubio possidet jus antiquum. E converso secus omnino dicendum, si tangat unus designatus et alter non designatus, quia hic nullo modo contrahit, ut patet ex verbis Tridentini supra allatis.

Dubium occurrit 2. Si plures quam duo designentur, et omnes tangant, an omnes cognationem contrahant? Censet *Suar.* 3. *p. q.* 67. *a.* 8. *in fin.* quod, si successive tangant puerum, primi duo tantum cognationem contrahunt, et idem sentiunt recte *Sanch. de Matr. lib.* 7. *D.* 57. *n.* 14. *et Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 360. Si autem simul omnes tangant, *Suar.* censet nullum contrahere. Sed *Sanch. Croix*, *et Salm. n.* 45. *cum Pont. Con. Pal. ac Reb.* communius, et probabilius dicunt tunc omnes designatos contrahere; quia Tridentinum, licet vetet adhiberi plures quam duos, tamen non irritat jus antiquum, nisi cum tangunt plures ultra duos designatos, non vero, si tangant plures designati ultra duos. Et hoc tanto magis currit, si ex iis pluribus designatis ignoretur quis prius tetigerit ex Decr. S. C. *apud Salm.*

Sed notandum hic 1. cum *Tourn. tom.* 2. *De Disp. p.* 146. quod si Parochus injuste repellat patrinos a parentibus electos, et ii infantem teneant, hi veram cognationem contrahunt. Notandum 2. cum eodem *Tourn. et Bon.* quod si

Parochus admitteret plures patrinos quam duos, mortaliter peccaret, quia læderet præceptum Ecclesiæ in re gravi, impositum ne multiplicentur cognationes. Si vero plures patrini accedant a parentibus designati bene poterit permittere (prout ait *Croix n.* 350.), ut omnes tangant; modo externe designet unum et unam, quibus tantum tradat infantem, et illos solos adnotet ut patrinos, moneatque tantum eos cognationem contraxisse.

155. Quæres VIII. An patrini possint esse duo mares, aut duæ feminæ? Nega; sed probabile est cum *Sanch. et Croix n.* 350. esse tantum veniale, contra *Bon. et alii* qui volunt esse mortale.

Dub. 1. An patrinus masculi (si unicus sit) debeat esse masculus, et feminæ femina? Affirmat *Laym. ex Conc. Nic.* Sed probabilius negant *Suar. Fill. Avers. Gob. apud Croix n.* 351. cum ex Trident. dicatur, *sive vir, sive mulier.*

Dub. 2. An peccent designantes ut patrinos duos mares, vel duas feminas? Certum est peccare tam parentes, quam Parochum tales patrinos admittentes, cum sit contra præscriptum Ecclesiæ. Id autem *Croix n.* 350. *cum Sanch.* putat esse tantum veniale; *Bon.* vero et alii dicunt esse mortale; et hoc mihi verius videtur, si patrini essent diversi sexus ac infans: quia sic multiplicarentur cognationes, quod prohibere voluit Tridentinum, ut vidimus; secus si essent ejusdem sexus.

156. » Resp. 3. Valide quidem, sed illicite » sunt Patrini; I. Abbas, et Monachus. Quo » nomine veniunt Mendicantes. * (*In c. Non* » *licet* 103. *de consecr. Dub.* 4. *sic habetur*: Non licet Abbati, vel Monacho de Baptismo

» suscipere filios, nec Commatres habere. *Licitum est vero Monachis Compatres fieri baptizando, ut Petrocor. tom. 3. p. 217. cum Gloss. in cap. Pervenit dict. Dub. 4. An autem nomine* Monachorum *veniant etiam Mendicantes? Negant Palaus tr. 19. part. 11. §. 1. n. 4. et Salm. c. 7. n. 47. cum Coninch. Sed melius affirmant Conc. tom. 8. pag. 189. cum Laym. Ang. Sanch. Fill. Bon. Diana etc. ac Roncc. c. 6. q. 1. R. 3. Ratio, quia, licet nomine* Monachorum *in odiosis non veniant Mendicantes, tamen Rituale Rom. tit. de patrino id vetant in omnibus Regularibus dicens:* Ad hoc etiam admitti non debent Monachi, vel Sanctimoniales, neque alii cujusvis Ordinis Regulares a sæculo segregati. *Regulares autem facti Episcopi non prohibentur suscipere, ut ait Palaus l. c. cum Laym. Sanch. etc. ac Holzm. n. 163. cum communi) *. Etsi Laymann* omnes claustrales comprehensos velit, et quoad Abbates, in multis locis consuetudo sit contraria. II. Conjuges respectu conjugum, et parentes respectu filiorum, nisi sit necessitas. III. Moribus infames. IV. Apostatæ, et hæretici, qui nullo casu videntur advocandi, quia ea advocatio esset protestatio quasi falsæ religionis, cum nonnisi de falsa fide sint sponsuri: etsi *Laym. hic c. 9. n. 7.* probabiliter dicat, posse subinde ob gravem causam admitti. Catholici vero ob rationabilem causam infantem hæretici, baptizante prædicante, suscipere possunt, saltem in Germania, *Laym. c. 9. n.* 6. * (*Et Croix n. 370. consentit cum Gob. et Tamb. si per hoc nullo modo approbetur ritus hæreticorum contrarius fidei, contra Nav. Less. etc. An autem ex gravi causa adhiberi*

» *possit patrinus hæreticus? Affirmat Laym.* et
» *consentit Pal. si aliter oriretur gravis offensio;*
» *sed communius negant Tann. et alii apud*
» *Croix n.* 371.)*. V. Plures, quam duo,
» quia *Trident.* non nisi unum, aut ad sum-
» mum unum et unam permittit, propter co-
» gnationem spiritualem inde oriri solitam: Ideo-
» que mandat Parochis, sub pœna arbitrio Or-
» dinarii infligenda, ut si plures se offerant,
» petant ab his, ad quos spectat, patrinos de-
» signari, ut unum, vel duos nominent, eos-
» que tantum admittant, qui cognationem con-
» trahant, eorumque nomina in librum refe-
» rant, eosque de contracta spirituali cognatione
» instruant: scilicet, quos ea impediat, diri-
» matque Matrimonium non quidem inter se,
» sed inter ipsos, et baptizatum, ejusque pa-
» trem, et matrem. Excipiuntur tamen paren-
» tes; quando propriam prolem suscipiunt in
» necessitate. Vide *Laym.* locis supra citatis.

157. Quæritur hic, an duo conjuges possint licite suscipere alienam prolem? Negant *Suar.* 3. *p. q.* 67. *art.* 8. ex Constitutione Urbani II. relata in *c. fin.* 30. *quæst* 4. ubi dicitur: *Sed ut puritas spiritualis paternitatis ab omni labe et infamia conservetur immunis, dignum esse decernimus, ut utrique* (Conjuges) *simul ad hoc aspirare minime præsumant.* Censet tamen *Suarez* id non esse plus quam veniale, ex verbis illis, *dignum esse decernimus*, quæ videntur solam decentiam inducere. Sed nullum esse peccatum probabilius, et cum communissima docent *Nav. Man. c.* 22. *n.* 39. *Sanch. de Matrim. lib.* 7. *dist.* 57. *num.* 5. *Bon. eodem tit. qu.* 3. *p.* 5. §. 2. *n.* 5. *et Salm. de Bapt. c.* 7. *n.* 51. *cum Coninch.* Ratio, quia jam consuetudine introductum est hoc esse licitum; id-

que expresse docet *D. Th. in 4. dist. 42. quæst. 1. art. 3. quæst. 2. ad 4.* ubi ait: *Nihil prohibet, quin vir et uxor simul aliquem de sacro fonte levarent.*

158. » 1. In privato Baptismo, ob necessi-
» tatem dato, pater non debet suscipere, aut
» tenere tamquam patrinus infantem; cum in hoc
» casu nulla sit patrini necessitas, ideoque si id
» vel tunc, vel etiam in Baptismo publico te-
» mere faciat (idem est, si prolem suam ipse
» baptizat), graviter peccat, et insuper con-
» trahit in posteriore casu cognationem cum
» conjuge; atque ut docet *Sanch. de Matr. dist.*
» 36. et alii communiter; privatur jure peten-
» di debitum; quod tamen negant *Conc. et*
» *Dian. dub. 4. de Sacram. R. 5. V. Bon.*
» *de Matrim. qu. 3. part. 5. §. 2. Escob. t.*
» *7. E. 1.* ubi citat *Suar.* negantem. * (*Et*
» *quidem probabiliter; vide dicta n. 150.*) *.
» 2. Si inter multos patrinos nulli certi a pa-
» rentibus, aut in eorum defectu a Parocho
» designentur, qui aliis seclusis cognationem
» contrahant, et sic multi ex ignorantia, vel
» Parochi negligentia levent, probabile est,
» omnes contrahere cognationem (nisi tamen
» assistant tantum, et non tangant) V. *Laym.*
» *l. 5. to. 10. p. 4. c. 8. et tr. 2. c. 9. n.*
» *4. Diana* tamen *p. 9. t. 7. R. 5. ex Suar.*
» *Merat. et Perez*, dicit eo casu nullam con-
» trahere cognationem. * (Vide dicta *n.* 154.)*.
159. » 3. Parochus graviter peccat. I. Si
» ex negligentia frequenter omittat nomina ba-
» ptizatorum referre in librum; tum ob legem
» *Trident.* in re gravi, et sub pœna gravi; tum
» ob incommoda, et damna inde sequentia.
» *Quintan. l. c.* At licet *Perin. et Serra* apud
» *Dian. p. 9. t. 7. R. 5.* dicant esse proba-

» bile, qupd tantum peccet venialiter, alii ta-
» men mortalis eum damnant.

Peccat etiam graviter Parochus baptizans sollemniter sine patrino, cum hæc sit de præcipuis cærimoniis. *Croix lib. 6. p. 1. n. 348. et 349. cum Gob. Gorm. Bon. et Quintanadvennas.* Sic etiam graviter peccabit, si admittet ad Baptismum patrinum non designatum, ut dicunt præfatus *Auctor Addition. in Wig. l. c. et Tourn. tom. 4. pag. 347. quæst. 4. cum Bon. Hurt. Barb. Vega, et aliis;* et hoc ex præcepto Tridentini *l. c.* ubi dicitur: *Parochus, antequam ad baptismum conferendum accedat, diligenter sciscitetur quem vel quos elegerint, etc.*

160. Hic autem ultimo notandum ex Rituali Rom. Parochum post datum Baptismum debere 1. adnotare in Libro nomina Baptizati, ejusque parentum, ac susceptorum. 2. Monere Patrinos de cognatione contracta, eorumque obligatione, 3. Inculcare matribus, et nutricibus, ne decumbant cum infantibus, ol periculum suffocationis. Notat vero *Tournely t. 4. pag. 344. cum Barbos. Anacl. Pirhing. etc.* communiter, quod *si talis cubatio omni culpa caret, ut contingere potest, si v. gr. lectus est latus, puer implacabilis, qui aliter a frigore defendi non possit, et mulier in somno suum retinere soleat situm ac locum, omnis pœna cessabit.* Ita *Tournely.*

CAPUT II.

De Confirmatione.

DUBIUM I.

Quid sit, et quæ ejus materia, et forma?

161. *Qua ratione Confirmatio est Sacramentum?*
162. *Quæ sit* materia remota *hujus Sacramenti? Et an sit materia necessaria oleum olivarum, et Balsamum.*
163. *An sit necessaria benedictio Chrismatis? Et an hæc possit committi simplici Sacerdoti? An sit obligatio uti Chrismate novo?*
164. *Quæ* materia proxima? *Et an ultra Chrismationem requiratur altera manuum impositio?*
165. *An unctio possit fieri alio digito, quam pollice manus dexteræ?*
166. *An medio instrumento?*
167. *De forma in Ecclesia Latina.*
168. *Quæ mutationes circa formam invalident Sacramentum? De forma Græcorum.*
169. *De effectibus confirmationis.*

161. » RESP. 1. Confirmatio est unctio Chris- » matis, sub præscripta forma verborum, in » fronte baptizati ab Episcopo, quia is ex » Christi institutione gratiæ augmentum, et ro- » bur accipit. * (*Ita ex Trid. sess. 7. can. 1.* » *ac Decr. Eugen. IV. in Instruct. ad Arme-* » *nos, atque ex aliis Conciliis apud Bellarm.*

» *Habetur autem in Epist. 2. Dominus, Fa-*
» *biani Papæ, hoc Sacramentum fuisse insti-*
» *tutum in nocte Cœnæ, qua Christus D. de*
» *ipso Apostolos edocuit. Vide Salm. de Con-*
» *firm. c. 1. n. 2. et 11.* item *Petrocoren.*
» *tom. 3. p. 226. qu. 2. Contin. Tournely t.*
» *5. ex pag. 5. qui id probant ex Traditio-*
» *ne)**.

162. » Resp. 2. Materia ejus remota essen-
» tialis est Chrisma confectum ex balsamo, et
» oleo olivarum, benedictum ab Episcopo. Ita
» *comm. Doct.*

Unde resolves.

» 1. Non sufficit solum balsamum, ut voluit
» *Cantus*; nec solum oleum, ut voluerunt *Caj.*
» *Sot. Nav.*

Certum est Oleum esse de necessitate Sacramenti, ex *cap. ultim. De Sacram. Unct.* et *ex Decr. Eugen. IV ut Salm. c. 12. n. 3. cum comm. et Croix lib. 6 part. 1. n. 3-5.* Et debet esse oleum olivarum, ut docet *S. Th.* 3. *part. quæst. 72. art.* 2. Per dictum oleum enim, quod natura sua pingue est et diffluens, significatur gratia Spiritus Sancti, quæ a Christo Capite in nos effunditur. Balsamum autem certum est esse de necessitate Sacramenti, *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Juenin. t. 7. pag. 208. Contin. Tournely tom. 5. pag. 46.* ita *Nav. Sot. Val. etc. apud Salm. de Confirm. c. 2. n. 5.* et merito probabilem putat *Croix cum Covarr. Dicast. Aversa, etc.* Probant ex *c. Pastoralis de Sacram. non iterand.* ubi Innoc. III. interrogatus de Subdiacono ordinato sine impositione manuum, et de alio confirmato in solo Oleo benedicto, sic respondit; *In*

talibus, *nihil esse iterandum*, *sed caute supplendum quod incaute fuerit prætermissum.* Unde (ut dicunt) balsamum non est de necessitate Sacramenti, nam alias totum Sacramentum iterari debuisset. *Secunda* vero sententia communior et probabilior affirmat, et hanc tenent *D. Th. cit. art.* 2. *Bellarm. de Confirm. c.* 8. *prop.* 2. *Gonet D.* 6. *art.* 6. *Suar. qu.* 72. *Dist.* 33. *sect.* 1. *Petrocor. tom.* 3. *p.* 261. *Concina tom.* 8. *pag.* 204. *n.* 12. *Holzmann. p.* 40. *n.* 194. *et Salm. num.* 7. *cum Pal. Laym. Bon.* et idem docet *Catech. Rom. n.* 7. ubi dicitur, *Duæ res corporeæ permixtæ* (scilicet Oleum, et Balsamum) *confirmationis materiam præbent.* Probatur 1. ex Decreto Eugenii IV. approbato a Concilio Florentino ubi dictum fuit, materiam Confirmationis esse *Chrisma confectum ex Oleo, et Balsamo:* Opponunt contra hoc Decretum *Tournely*, *et Habert*, quod cum illud formatum fuit, Concilium jam erat solutum, ab eo enim jam discesserant Episcopi Græci cum suo Imperatore, finito negotio unionis suæ Ecclesiæ cum Latina. Sed respondet *Petrocor. tom.* 3. *pag.* 269. non ideo desiisse Concilium, cum Græci consenserint in continuationem Concilii, in quo fieri debebat altera unio Armenorum. Unde in hoc Decreto Eugenius eumdem morem tenuit loquendi solitum in generalibus Conciliis, *Sacro hoc approbante Concilio Florentino.* Et in fine sic dictum fuit: *Datum Florentiæ in publica sessione synodali sollemniter in Ecclesia Majori celebrata anno Domini* 1431. Præterquamquod testatur *Petrocor.* hoc Decretum in omnibus Catholicæ Religionis partibus receptum fuisse. Probatur 1. ex *c. Cum venisset unic. de Sacra Unct.* ubi Innoc. III. postquam

distinguit tria genera Oleum, nempe Catechumenorum, Infirmorum, et Chrisma, *quod* (ut ait) *ex Oleo fit et Balsamo, mystica ratione, per Oleum enim nitor conscientiæ designatur.... per Balsamum odor famæ exprimitur.* Deinde in §. *Per frontis eod. c.* Sacramentum Confirmationis vocat *Chrismationem*, non propter aliud quidem, nisi propter Chrisma, quod ibi adhibetur. Confirmatur id ex antiqua praxi Ecclesiæ; nec verum esse dicit *Bellarm.* nullum Patrum ante D. Gregorium Magnum meminisse hujus Balsami mixtionem; nam D. Cyprianus longius ante (ut refert *Bellarminus*) jam scripserat: *Hodie in Ecclesia sacrum Chrisma conficitur, in quo mixtum Oleo Balsamum sacerdotalis, et regiæ gloriæ exprimit unitatem.* Item refert, S. Clementem mentionem fecisse *fr grantiæ odoris Chrismatis.* Ad textum autem præfatum *in cap. Pastoralis*, respondetur cum *Petroc. et Holzm.* quod Pontifex dicendo *supplendum prætermissum*, non voluit quidem suppleri simplicem Balsami, sed totam Chrismatis unctionem; et ideo dixit non iterandam, quia)ut ait *Glossa ibid. non dicitur iteratum, quod prius actum non fuit.* Certum est autem neutram sententiam esse de fide, neque certam; hinc omnino Sacramentum conferendum est cum Oleo, et Balsamo, et alias saltem dubium esset, ut recte dicunt *Habert tom.* 5. *pag.* 289. *Bellarm. l. cit. et Natal. Alex. art.* 2. *prop.* 2. Et ideo datum cum solo Oleo, saltem sub conditione esset iterandum. E converso, quia prima sententia sat est probabilis, recte dicit *Croix num.* 376. *cum Gobat.* quod in articulo mortis bene poterit conferri Confirmatio sub conditione ex solo Oleo, si nequeat haberi Chrisma ex Balsamo quoque confectum: magna enim utilitas

hujus Sacramenti justa esset causa illud sub conditione ministrandi, juxta dicta *n.* 28.

Sufficit autem Balsamum cujuscumque Regionis, ut dicunt *Gonet. Man. tom.* 6. *pag.* 163. *Pal. part.* 4. *num.* 3. *Croix n.* 377. *cum Coninch. et Viva qu.* 3. *art.* 1. *num.* 1. *Bonac. etc. Gobat.* Modo sit in ea quantitate, ut det sui odorem, quamvis non misceatur cum singulis olei partibus.

163. » 2. Etiam benedictio Episcopalis est » de essentia, ut habet communis contra *Cajet.* » ideoque nulla delegatione sive Episcopi, sive » Papæ simplex Sacerdos potest conficere Chris» ma. *Con. d.* 72. *art.* 3. *d.* 1.

Quæritur, an Chrisma debeat esse ab Episcopo benedictum? Certum est apud omnes, quod de necessitate præcepti Chrisma omnino debet esse benedictum ab Episcopo. Sed dubitatur 1. an de necessitate Sacramenti debeat benedici Chrisma saltem a Sacerdote? Negant *Palud. apud Salm. cap.* 2. *num.* 15. *et alii apud Petrocor. tom.* 3. *pag.* 262. *qu.* 3. At omnino id affirmandum cum aliis, et probatur ex Decreto Clementis VIII. apud nostrum Bened. XIV. *de Synodo lib.* 7. *c.* 14. *num.* 4. ubi Clemens loquens de Oleo benedicto adhibendo in Extrema Unctione, decrevit Extremam unctionem ministratam cum Oleo benedicto a Sacerdote sine concessione Papæ invalidam esse; hæc verba Decreti: *Sacram Extremam Unctionem Latinis collatam a Sacerdotibus Græcis Oleo ab ipsismet benedicto esse validam.*

Dubitatur 2. an Chrisma necessario debeat esse benedictum ab Episcopo? *Prima* sententia communior affirmat, et hanc tenent *D. Thom.* 3. *part. quæst.* 73. *art.* 3. *Petrocor. tom.* 3. *pag.* 262. *quæst.* 3. *Concina tom.* 8. *pag.* 205.

num. 16. *et Salm. cap.* 1. *num.* 15. idque putant probari ex Conciliis Nicæno I. Romano II. et ex *cap.* 119. *Dub.* 4. *de Consecrat.* ubi Innocent. I. sic dicit, et *Presbyteris* (*qui extra Episcopum*, *seu præsente Episcopo baptizant*) *Chrismate baptizatos ungere licet*, *quod ab Episcopo fuerit consecratum*; *non tamen frontem ex eodem Oleo signare*, *quod solis debetur Episcopis*, *cum tradunt Spiritum Paraclètum!* Idem præscribitur in Decret. Eugenii IV. ubi dicitur materia Confirmationis esse *Chrisma ab Episcopo benedictum. Secunda* vero sententia, quam tenent *Tourn. in Præl. Theol. tom.* 7. *pag.* 337. *et Caj. Val. Barb. et Vict. apud Salm. cap.* 1. *num.* 16. item *Card. Gotti*, *Juenin. et Druin. apud. Conc. loc. cit.* id negat, et merito (speculative loquendo) hanc sententiam probabilem putat *Suar. Dist.* 33. *sect.* 2. *Croix lib.* 6. *p.* 1. *num.* 238. Ratio, quia sicut Papa potest facultatem concedere simplici Sacerdoti confirmandi, prout videbimus in *D. seq. num.* 170. sic etiam poterit benedictionem Chrismatis ei committere. Nec ullum ex allatis documentis satis evincit, quod Chrisma non solum de necessitate præcepti, sed etiam Sacramenti debeat necessario esse ab Episcopo benedictum. Dixi *speculative loquendo*, nam in praxi, cum res sit valde dubia, prima sententia ut tutior omnino est tenenda.

» 3. Perinde est ad substantiam Sacramenti,
» sive Chrisma sit novum, sive vetus; licet
» graviter peccet, qui utitur alio, quam novo,
» id est, illo anno consecrato: in quem finem
» quotannis in die Cœnæ consecratur veteri
» combusto. * (*Idem communiter Salm. cap.*
» 2. *num.* 21. *ex c. Si quis, de Consecr.*
» *dist.* 4.) *

164. » Resp. 3. Materia proxima est unctio » in fronte, per manum Episcopi (unde etiam » hoc Sacramentum manus impositio dicitur a » S. Luca Act. 8.) in formam Crucis facta. » Quæ omnia sunt de necessitate Sacramenti, » ut habet communis.

Hic cadit agere de illa magna, ac tam disceptata quæstione, pro qua Auctores plures libros integros ediderunt, nempe quænam sint Materia adæquata, et quænam Forma sacramenti Confirmationis? Hic ideo aliquando diutius mihi immorari oportet. Olim de hac quæstione in antecedentibus editionibus hujus Operis jam pertractavi, sed nuper volui eam rursus ad trutinam revocare, et fateor, quod cum per quindecim fere dies desudassem perlegendo Canones, et scriptores, nequibam judicium ferre, quid pro certo tenendum. Denique vis rationum quas in fine quæstionis adducam, omnem a mente mea dubitationem sustulit, atque de mea sententia certum judicium efformavi. Plures adsunt de hac re sententiæ, sed tres principaliores sunt. Prima sententia tenet Materiam essentialem hujus sacramenti esse manuum Impositionem illam, quæ habetur in Pontificali Romano in Principio Ritus, ubi Episcopus antequam ad chrismatis unctionem accedat, extendit manus versus Confirmandos, proferens Orationem: *Omnipotens sempiterne Deus etc.* Unctionem autem, quæ postea ab Episcopo adhibetur, dicit esse Materiam accidentalem, non a Christo, sed ab Ecclesia institutam. Ita sentiunt *Cardinalis Aureolus in 4. Dist. 7. quæst. 1. Sirmondus in suis Antirrheticis cum Sambovio*, et aliis paucis. Dicuntur hi Auctores ex illo textu in *Actor.* 8. ibi S. Lucas enarrans missionem Petri, et Joannis in Samariam,

scribit. *Qui cum venissent, oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum-Sanctum; nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Jesu. Tunc imponebant manus super illos, et accipiebant Spiritum-Sanctum.* Hinc arguunt, solam manuum Impositionem pro Materia adhibuisse Apostolos in hoc sacramento, et ideo nunc etiam hanc esse Materiam essentialem tuentur. Hæc autem opinio quam improbabilis sit, infra videbimus.

Secunda sententia dicit Materiam essentialem componi tam ab Impositione manuum, quæ fit in principio, quam in Unctione, quæ deinde ab Episcopo adhibetur. Hanc tenent *Merbes. Disc.* 2. *quæst.* 4. *Juvenin. Theol. tom.* 7. *de Confirm. Concl.* 1. *Tournely Prælect. Theol. eod. tit. art.* 3. qui saltem probabilem hanc sententiam censet. *Habert de Confirm. quæst.* 5. *Gennett. tom.* 3. *eod. tit. pag.* 115. *Concina tom.* 8. *eod. tit. cap.* 2. *Card. Gotti Theol. tr. de Confirm. Du-Hamel tom.* 2. *D.* 2. *cap.* 4. *Concl.* 1. *et Continuator Witasse tom.* 7. *de Confirm.* qui tamen non aperte hanc sententiam tuetur. Auctores hi ajunt Impositionem manuum probari ex Scriptura *Act.* 8. ut supra, Unctionem autem chrismatis probari ex SS. Patribus, quorum auctoritates infra referemus.

Tertia denique sententia communis, vel fere communis, quam tuemur, et certissimam cum Bellarmino existimamus, tenet Materiam adæquatam et totalem Confirmationis esse Chrismatis Unctionem, quæ Confirmandis per Impositionem manus Episcopi adhibetur. Hanc docent *S. Thomas.* 3. *part. quæst.* 72. *art.* 2. ubi tradit quod *Chrisma est conveniens Materia hujus Sacramenti.* Alibi vero (*Lect.* 1. *in c.* 6. *ad Hebr.*) non negat Impositionem manus esse

quoque Materiam Confirmationis sed impositionem illam, quæ Unctionem comitatur. *S. Bonav. in 4. Dist. 7. art. 1. qu. 2. Estius lib. 4. D. 7. §. 7. Thom. Waldensis de Sacram. cap. 113. Isambert in 3. part. quæst. 12. disp. 1. art. 4. Cabassut in Notitia Ecclesiast. ad 2. Can. Concil. Araus. Bellarm. de Confirm. cap. 2. et 9. Hugo de S. Vict. lib. 2. de Sacram. part. 7. cap. 2. Petrus Aurelius in Orthodoxo part. 1. cap. 7. S. Antonin. 3. part. tit. 14. num. 2. Suarez in 3. part. qu. 72. art. 2. Dub. 33. Sect. 4. Sylvius ead. quæst. 72. art. 2.* ubi ait esse de Fide, quod Materia sit solum Chrisma, *Gregor. a Valent. in 4. part. 3. Dub. 5. quæst. 1. punct. 2. Joann. Laurentius Berti de Theol. Disc. tom. 7. de Confirm. cap. 4. P. Colet. Continuator Tournely tom. 4. de Confirm. cap. 3. art. 1. Salmant. Coninch. quæst. 72. de eod. tit. art. 3. dub. 1. Filliuc. tract. 3. cap. 1. num. 9. Tanner. tom. 4. D. 4. quæst. 4. Soto in 4. D. 7. quæst. 2. art. 2. Sylvest. v. Confirmatio, Navar. cap. 22. n. 8. Tolet. lib. 2. cap. 24. n. 1. Roncaglia Theol. Mor. de Confirm. Alensis part. 4. D. 4. Scotus in 4. Dist. 4. q. 1. Gonet Manual. tom. 6. pag. 167. Layman. lib. 5. tract. 3. cap. 2. num. 5. Holzmann de Confirm. num. 198. Antoine eod. tit. num. 11. Frassen. tom. 11. pag. 395. v. Quod autem, Petrocor. tom. 3. eod. tit. quæst. 3. pag. 256. La Croix lib. 6. part. 1. num. 280.* cum aliis plurimis, item *Guillelmus Parisiensis, Maldonatus, et Petrus de Marca apud Contin. Witasse* (vide *l. c.*) qui asserit hanc sententiam sequi omnes Thomistas, et Scotistas. Accedit Catechismus de *Sacram. Conf.* §. 7. ubi docet, Chrima confectum ex Oleo et Balsamo esse solam materiam hujus Sacramenti. Et

sedulo subdit: *Quod autem ea sit hujus Sacramenti Materia, tum sancta Ecclesia, et Concilia perpetuo docuerunt, tum a S. Dionysio, et complurimis aliis gravissimis Patribus traditum est: in primis a Fabiano Pontifice, qui* (*in Ep. 2. ad Episc. Orient.* quæ citatur *can. Litteris vestris, de Consecr. Dist. 3.*) *Apostolos Chrismatis confectionem a Domino accepisse, nobisque reliquisse testatus est.*

Nulli dubium ad Materiam Confirmationis constituendam requiri Impositionem manuum, ut ex Scriptura desumitur, et ex Patribus, prout a Tertulliano *de Resurr. cap.* 8., a S. Cypriano *Epist.* 73. *ad Jubajan.*, a S. Hieron. in *Dialogo advers. Lucifer.* S. August. *Lib.* 15. *de Trin. cap.* 26. et aliis. Sed neque dubitandum, quod Unctio Chrismatis æque ac Impositio a Patribus pro Materia designatur; ita S. Dionysius, S. Cyrillus Hierosol. Tertullianus, S. Ambrosius, S. Cyprianus, S. Augustinus, et alii, quorum auctoritate infra transcribemus. Fatemur itaque ad Materiam Confirmationis requiri tam Unctionem, quam Impositionem, sed illam tantum Impositionem, quæ ab Unctione est indistincta. Idque *Bellarminus de Confirm. cap.* 9. ex ipsis Patribus optime probat, cum enim (ait) Patres indifferenter dixerint gratiam Spiritus Sancti in hoc Sacramento conferri nunc per Unctionem, nunc per Impositionem, et tunc per utrumque, infertur Unctionem considerari semper cum Impositione conjunctam. Pergit Bellarminus: Cum Patres tradunt solos Episcopos per Chrisma dedisse Spiritum Sanctum, id probant ex illo *Actor.* 8. ubi legitur: *Tunc imponebant manus, et accipiebant Spiritum Sanctum.* Ita enim loquitur S. Dionysius: *Consummans Unctio, quæ Divini*

Spiritus illapsum elargitur. De Eccl. Hier. vide *cap.* 4. Tertullianus: *Unctio qua caro ungitur, ut Anima consecretur. Lib.* 2. *de Bapt. cap.* 7. S. Cyprianus: *Ungi quoque necesse est, ut accepto Chrismate, habere in se gratiam Christi possit. Epist. ad Numidas.* Ita etiam Innocentius I. *Epist.* 1. Damasus *Ep.* 4. Leo *Ep.* 88. et S. Augustinus *Lib.* 15. *de Tr. cap.* 26. Hinc arguit *Bellarminus*, quod hujusmodi probatio Patrum nullam vim haberet, si impositio manuum non fuisset cum Unctione conjuncta. Ergo Patres, docendo per Chrisma Sacramentum conferri, idque probando ex impositione manuum in *Actis* descripta, necessario intellexerunt Apostolos non aliter quam ungendo manus imposuisse, Divinumque Spiritum dedisse.

Quod autem illa unica Materia Chrismatis, qua nunc utitur Ecclesia, sit eadem quam illa qua utebantur Apostoli, patet ex *cap. unic.* Innocentii III. *de sacra Unction.* §. *Per frontis*, ubi sic habetur: *Per frontis chrismationem, manus Impositio designatur: quæ alio nomine dicitur Confirmatio: quia per eam Spiritus Sanctus ad augmentum datur, et robur.* Illud *designatur*, non accipiendum tamquam adumbratur, vel figuratur, seu significatur, sed pro signatur, assignatur, adest, sive habetur; hoc enim eruitur clare ex verbis immediate sequentibus, *Unde cum ceteras unctiones simplex Sacerdos, vel Presbyter exhibere, hanc nonnisi summus Sacerdos, idest Episcopus debet conferre: quia de solis Apostolis legitur (quorum Vicarii sunt Episcopi) quod per manus impositionem Spiritum Sanctum dabant, quemadmodum Actuum Apostolorum lectio manifestat:* Cum audissent (*inquit*) Apostoli, qui erant Hieroso-

lymis, quia accepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum, et Joannem: qui cum venissent, oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum Sanctum: nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Jesu; tunc imponebant manus super illos, et accipiebant Spiritum Sanctum: *cujus adventus per unctionis ministerium designatur.* Certum est, quod Materiæ Sacramentorum, cum a Christo tantum sint institutæ, mutari non possunt; ait enim Bellarminus *cap.* 9. adversus quosdam Recentiores: *Apostolos autem mutasse Materiam, nescio an ullo modo probari possit.* Dicendo itaque Innocentius, quod ideo soli Episcopi valent ungere, quia soli Apostoli manus imponebant, igitur Impositio illa erat eadem per Unctionem, quæ nunc est Unctio per impositionem: Sic apposite scribit P. Suarez: *Sentit ergo* (Pontifex) *illam manus Impositionem fuisse eamdem, quæ nunc est, quæque nomine Chrismationis significatur..... quam esse sufficiens probat satis præsens Ecclesiæ usus etc. solum hoc faciunt Episcopi nunc confirmando, quod Apostoli faciebant manus imponendo.*

Idque confirmatur ab alio Canone ejusdem Innocentii III. in *cap.* 4. *Quanto, de Consuet.* ubi Pontifex ad consuetudinem reprobandam quorumdam Sacerdotum, qui conferebant Sacramenta solis Episcopis reservata, dicit: *Ut est Sacramentum Confirmationis, quod Chrismando renatos soli debent Episcopi per manus Impositionem conferre.* Nota, *Chrismando, per manus impositionem*: ergo idem est manum imponere, quam chrismare. Idemque habetur in Epistola Michaëlis Palæologi missa ad Gregorium X. et relata in Concilio Lugdunensi II. in ea Epistola Imperator professionem fidei emittebat, illa-

que a Gregorio bene accepta fuit, sic ibi dicebatur: *Aliud est Sacramentum Confirmationis, quod per manuum Impositionem Episcopi conferunt, chrismando renatos.* Idem confirmatur ab Innocentio IV. *Epistol.* 10. *c.* 4. *apud Lab. tom.* 11. *pag.* 676. ubi: *Soli Apostoli, quorum vices gerunt Episcopi, per manus Impositionem, quam Confirmatio, vel frontis Chrismatio repræsentat, Spiritum-Sanctum tribuisse leguntur:* Verbum *repræsentat* idem est, ac præsentem facere.

Supersunt hic tria alia magni ponderis momenta; quorum unumquodque sufficit ad nostram sententiam tamquam certam probandam. Primum est auctoritas Eugenii, IV. in Decreto edito in Concilio Florentino, ipso Concilio approbante, ad Instructionem Armenorum, ubi sic definitum fuit: *Secundum Sacramentum est Confirmatio; cujus Materia est Chrisma confectum ex oleo; quod nitorem significat conscientiæ: et balsamo quod odorem significat bonæ famæ, per Episcopum benedicta. Forma autem est: Signo te signo Crucis, et confirmo te Chrismate salutis, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus-Sancti. Ordinarius Minister est Episcopus, et cum cæteras unctiones simplex Sacerdos valeat exhibere, hanc nonnisi Episcopus debet conferre; quia de solis Apostolis legitur, quorum vicem tenent Episcopi, quod per manus impositionem Spiritum Sanctum dabant, quemadmodum Actuum Apostolorum lectio manifestat:* Cum enim audissent (*inquit*) Apostoli, qui erant Hierosolymis, quia recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum et Joannem, qui cum venissent, oraverunt pro eis, ut acciperent Spiritum-Sanctum: nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati

tantum erant in nomine Domini Jesu: tunc imponebant manus super illos, et accipiebant Spiritum Sanctum. *Loco autem illius manus impositionis datur in Ecclesia Confirmatio.* Juxta hanc Definitionem Eugenii, et Concilii, plures Auctores dicunt esse de fide, quod sola Unctio Chrismatis sit Materia Confirmationis. Sed huic decreto tria objiciunt Adversarii.

Opponunt 1. quod cum Eugenius hoc decretum edidit, jam solutum erat Concilium. Sed respondetur hoc non esse verum, licet enim Græci discesserint a Concilio, remanserunt tamen Patres Latini, et ipsimet Græci consensum ante discessum præbuere, quod Concilium persisteret. Præterquamquod dicimus cum P. Berti, et communi esse omnino certe tenendam ab omnibus sententiam, quod Pontifex in suis definitionibus circa fidem est per se infallibilis, ut probavimus in *dissert.* posita in *Tract. de Legib. c. 1. dub. 2. in fine ex num.* 110. Ceterum nequit dici, concilium ex discessu Græcorum solutum fuisse, prout loquuntur Adversarii ex Spondano, et Card. Pallavicino; nam Spondanus anno 1439. expresse contrarium refert dicens; *Non una cum Græcorum discessu dissipatam esse Synodum Florentinam, sed continuatam cum Patribus Latinis annis tribus sequentibus.* Et idem testatur Pallavicinus.

Opponunt 2. quod Eugenius assignando Unctionem pro Materia, non assignavit illam pro Materia essentiali, sed tantum pro accidentali, prout egit assignando porrectionem instrumentorum (nulla facta mentione impositionis manuum) pro Materia ordinis, in quo probabilior est Auctorum sententia, impositionem manuum esse Materiam essentialem, et instrumentorum porrectionem esse tantum accidentalem,

vel integralem, vel ad summum partialem. Alii respondent cum Menardo, quod ideo Pontifex loquens de Sacramento Ordinis non fecit mentionem impositionis manuum, quia illa jam erat in usu apud Armenos, quibus peculiarem Ecclesiæ Romanæ Ritum tradere volebat. Alii respondent, ut *Gammachæus*, quod impositio jam constabat ex Scriptura, et ideo omissum fuit de ea mentionem fieri. Alii respondent, Eugenium fecisse mentionem tantum de instrumentis, quia pro ceteris se remisit ad Pontificale, dicens, *Prout in Pontificali Romano late continetur*. Sed Melius respondet P. Berti, quod Eugenius in Ordine designavit instrumenta tantum ut symbola munerum ab Initiandis exercendorum, in Confirmatione vero designat Chrisma ut symbolum gratiæ, quæ per Sacramentum confertur; gratia autem non confertur, nisi totalis Materia essentialis applicetur. Subdo aliud responsum, quod mihi fortius videtur, De Sacramento Ordinis Eugenius loquens, nullum ibi verbum facit de impositione manuum unde videtur illam tacuisse, sed non exclusisse; loquens vero de Sacramento Confirmationis, expressam facit mentionem tam de Chrismate, quam de Impositione, quæ ab Apostolis in hoc Sacramento adhibebatur. Idcirco, si Pontifex putasset Impositionem esse Materiam ab Unctione distinctam, omnino debuisset, non tantum Unctionem, sed etiam impositionem designare pro Materia, et utriusque Materiæ Formas describere; alias non recta, quia non integra, sed mutilata esset ejus doctrina; ac proinde, cum Eugenius reticuit Impositionem distinctam ab Unctione, omnino dicendum quod eam excluserit.

Opponunt 3. quod Eugenius in Decreto di-

xit: *Loco illius manus Impositionis dari in Ecclesia Confirmationem.* Ergo juxta sensum Eugenii Impositio, quam Apostoli adhibebant, nunc mutata est in Confirmatione, nempe (ut addant) in chrismationem. Sed bene respondet *Tournely loc. cit. art.* 3. afferens verba Bellarmini qui de *Confirm. c.* 9. sic ait: *Sensus non est, Chrisma esse loco Impositionis manuum, quasi Apostoli non usi fuerint Chrismate, et nos non utamur Impositione manus. Sed sensus est, idipsum, quod Apostoli faciebant, cum dicebantur imponere manus, facere nunc Episcopop, cum dicuntur confirmare, vel chrismare: Distinguitur enim his in locis, non ritus a ritu, sed modus loquendi a modo loquendi;* hoc est nomen a nomine, quod enim dicebatur olim impositio manus, nunc dicitur Confirmatio. Idque aperte Innocentius III. *in c. cum Venisset §. per frontis* expressit dicens: *Per frontis chrismationem manus impositio designatur, quæ alio nomine dicitur Confirmatio.* Idemque tradidit Synodus Senonensis anno 1528. (*tom.* 14. *Conc. pag.* 452.) proferens: *Tunc* (Apostolorum tempore) *Impositionis manuum, nunc Confirmationis appellatum est Sacramentum.*

Idem ante Bellarminum scriptit Hugo de S. Victore, *Manus impositio, quæ usitato nomine Confirmatio vocatur, qua Christianus unctione Chrismate per impositionem manus in fronte signatur, solis Episcopis debetur, sicut in primitiva Ecclesia soli Apostoli per Impositionem manuum Spiritum Sanctum dabant. Libro 2. de Sacrament. part. 3. cap. 2.* Idem scripsit Thomas Waldensis, qui amplius addit, non esse fidelem, qui vellet credere, quod Apostoli hoc Sacramentum conferebant per manus Impositio

nem sine Unctione; en ejus verba: *Non recte ergo colligunt dicentes, in Confirmatione non fuisse oleum unctionis, vel Chrismatis in primitiva Ecclesia, sed ad acceptationem Spiritus Sancti fuisse tantum manus impositas.* Deinde subdit: *Nemo igitur dicat, qui vult esse fidelis, quod Sacramentum Confirmationis fiebat sine Unctione per solam manus impositionem ab Apostolis; non enim minus manus imponit, qui ungendo imponit. Tom. 2. de Sacram. c.* 113. Accedit Petrus Aurelius in suo Orthodoxo, edito expensis Cleri Gallicani, ibi Auctor (*part.* 1. *c.* 7.) loquens de sensu Ss. Patrum circa Materiam Confirmationis, inquit: *Non enim* (Patres) *manus impositionem, et Chrismationem in Confirmationis Sacramento tantum conjunctas esse voluerunt, sed in unam singularemque actionem conclusas. Quare non dicunt præberi Unctionem, et manus impositionem, sed Unctionem impositione manus.* Et citat *Bedam*, aliosque Patres, deinde addit: *Atque hinc factum est, ut decretum sit, Chrismationem ab Episcopo pollice faciendam; idest imponendo manum. Atque hæc consuetudo jam omnibus deinceps sæculis accepta, et perpetuo Ecclesiæ usu ad nos perducta est, a quo nec primis sæculis alienæ fuisse videntur Orientis Ecclesiæ.* Unde in fine ibi ait: *Impositionem, quæ fit in principio, cærimoniam esse Sacramento Confirmationis præviam, qua Neophyti præparentur ad suscipiendam Spiritus-Sancti gratiam.* Sed quid significat illa Elevatio manuum? Respondet *P. Berti c.* 6. quod per illam cærimoniam Episcopus se commonstrat orantem invocare Spiritum Sanctum per Confirmandos.

Alterum momentum est illa celebris Regula ab omnibus accepta S. Augustini (*in lib.* 4.

de Baptis. c. 24.) ubi dicitur : *Quod universa tenet Ecclesia, nec Conciliis institutum, sed semper retentum est, nisi Apostolica auctoritate traditum rectissime creditur.* Id prius docuit S. Basilius (*Libro de Spiritu Sancto c.* 27.) ubi dixit omnino credenda esse *dogmata*, *et instituta, quæ in Ecclesia prædicantur, et quæ non ex doctrina scripto prodita accepimus, sed ex Apostolorum traditione in mysterio, idest in occulto tradita nobis fuerint.* Hinc bene arguit *Tourn. de Conf. art.* 3. quod cum ab ipsis primis sæculis Unctio in Confirmationis Sacramento usurpata sit, et deinceps semper retenta, licet Scriptura nullam de Unctione mentionem fecisset, tenendum est ex traditione Apostolorum, et consequenter ex institutione Christi, quod hoc Sacramentum ab initio ipsis temporibus Apostolorum cœperit conferri per impositionem manuum conjunctam cum Chrismatis Unctione.

Quod autem semper Unctio ab initio usque nunc adhibita fuerit in Ecclesia tam Latina, quam Græca, constat ex traditione Patrum. De hoc primum non leve fundamentum habetur ex Apostolo in 2. *Cor.* 1. *vers.* 21. *et* 22. ubi dicitur : *Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, et qui unxit nos Deus, et qui signavit nos, et dedit pignus in cordibus nostris.* Hæc verba interpretantur de Sacramento Confirmationis a Joanne Chrysostomo, ab Hilario, et Theodoreto in hunc locum, ac ab Ambrosio *lib. de his qui initiantur c.* 7. Præterea illud : *Nolite contristare Spiritum Sanctum Dei, in quo signati estis. Ephes.* 4. 30. explicat de Sacramento Confirmationis S. Augustinus *lib.* 15. *de Trinit. c.* 26. Præterea illud S. Joannis : *Unctionem, quam accepistis ab eo, maneat in vobis.* 1. *Epistol.* 2. 27. sic explicatur a S. Cy-

rillo Hierol. in *Catech.* 3. *Myst. Sanctum hoc unguentum non amplius est unguentum nudum, neque commune, postquam jam consecratum est, sed est Chrisma, quod Christi, et Spiritus-Sancti, idest divinitatis ejus præsentiam efficit: quo frons, et alii sensus* (loquitur de Ritu Græco) *corporis tui Symbolice inunguntur; et corpus equidem perungitur, Anima vero Sancto vivificoque Spiritu sanctificatur.*

S. Justinus *in Respons. ad Orthod. quæst.* 137. ait: *Deinde in sacro lavacro, quæ dicta sunt symbolis peractis, post illa unguento consignamur.* Theophylus, qui vixit anno 170. scripsit: *Certe nulla alia ex re Christianorum nomen traximus, quam quod Divino Oleo perfundimur. Libro ad Autolycum versus finem. S.* Irenæus: *Tum autem eum, qui initiatus est opobalsamo inungunt, hoc enim unguentum fragrantiæ illius, quæ omnia exuperat, typum esse ajunt. Libro* 1. *c.* 18. Tertullianus: *Exinde egressi de lavacro perungimur benedicta Unctione de pristina disciplina. In nobis carnaliter currit Unctio, sed spiritualiter proficit. Libro* 2. *de Baptis. c.* 7. Nota, *de pristina disciplina.* Cornelius Papa *apud Eusebium* (*Libro* 6. *Histor. Ecclesiast.*) *Novatus jacens in lecto pro necessitate perfusus sit, nec reliqua in eo quæ Baptismum subsequi solent sollemniter adimpleta sint, nec Signaculo Chrismatis consummatus sit, unde nec Spiritum-Sanctum unquam potuerit promereri* S. Cyprianus: *Ungi quoque necesse est eum, qui Baptizatus sit, ut accepto Chrismate, idest Unctione, esse unctus Dei, et habere in se gratiam Christi possit. Epistol. ad Numidas.* Concilium Constantinopolitanum I. in *Can.* 7. loquens de Hæreticis venientibus ad Ecclesiam Catholicam, sit docet: *Dantes quidem libellos, et omnem hæresim anathema-*

tizantes, quæ sentit ut sancta Dei Catholica et Apostolica Ecclesia; et signatos sive unctos primum sancto Chrismate et frontem, et oculos, et nares, et os, et aures, et eos signantes dicimus signaculum doni Spiritus Sancti. S. Basilius: *Consecramus aquam Baptismatis, et oleum Unctionis, ex quibus scriptis? nonne a tacita secretaque Traditione? ipsam porro olei inunctionem quis sermo scripto proditus docuit? Libro de Spiritu Sancto c.* 17. S. Ambrosius: *Post hæc, idest post Baptisma susceptum utique ascendisti ad Sacerdotem; omnes enim in regnum Dei, et in Sacerdotium ungimur gratia spirituali. Libro de Initian. c.* 6. Innocentius I. *Epistola ad Decentium* scripsit: *Solos Episcopos in fronte ex oleo signare, cum tradunt Spiritum Paracletum.* S. Augustinus: *Unctio Spiritualis ipse Spiritus-Sanctus est, cujus Sacramentum est in Unctione visibili. Tract.* 111. *in Epistolam Joannis n.* 5. Et alibi: *Ungimur enim modo in Sacramento, et Sacramento ipso præfiguratur quiddam, quod futuri sumus. In Psalm.* 26. *Enarr.* 2. *n.* 2. S. Leo *Epist.* 88. ait ad Episcopos spectare, *Chrismate Baptizatorum frontem signare.* S. Gregorius M. in suo Sacramentario scribit: *Neophytos confirmari, dum Episcopus tincto pollice in Chrismate facit crucem in fronte.*

Omitto autem alios innumerabiles Scriptores, qui post sæculum V. de Unctione Chrismatis loquuntur; nam Du-Hamel *c.* 2. *n.* 5. *et* 6. testatur, quod ipse Sirmondus fatetur, in primis sæculis Unctionem junctam fuisse cum Impositione manus, et sic etiam usu receptum est post ætatem Innocentii I. in posterum; additque Du-Hamel in hoc omnes cum Sirmondo consentire Theologos.

Attenta igitur ex una parte Regula laudata S. Augustini, quod omnia quæ universa tenet Ecclesia, nec ab aliquo Concilio instituta esse novimus, sed semper usu recepta in Ecclesia fuerunt, ex traditione Apostolorum derivasse credendum est. Et posito ex alia parte, quod Ecclesia semper et ubique usum Chrismatis servaverit, prout supra ostensum est, omnino tenere debemus, hujusmodi usum descendisse ab Apostolis, a Christo edoctis, utpote in re ad Sacramenti materiam pertinente; nam etiam Apostoli (ut bene advertit *Suar. sect.* 4.) *habebant alligatam potestatem in Sacramentis institutis a Christo.* Propterea omnino tenendum est, Apostolos in collatione hujus Sacramenti Chrismatis unctione usos fuisse, sicut jam olim expresse docuit Fabianus Papa in *Epist.* 2. *ad Orient.* (vide *can.* 8. *Litteris Distin.* 2. *de conser.*) ubi loquens de Chrismate, deque obligatione illud quotannis renovandi, ait: *Ista a Ss. Apostolis, et successoribus eorum accepimus et vobis tenenda mandamus.*

Cum ergo legitur *Actor.* 8. quod Apostoli dabant Spiritum Sanctum imponendo manus, et unam tantum ibi, non duplex Impositio nominatur; siquidem si ipsi Sacramentum Confirmationis ministrabant, ea Impositio erat ab Unctione indistincta. Nec refert, quod in Scriptura expressa non facta fuerit mentio Unctionis; sicut enim in Actis non fit expressa mentio Baptismi conferendi in nomine trium Divinarum Personarum, sed tantum in nomine Christi (*baptizati sunt in nomine Domini Jesu, Actor.* 19. 9.) nec proinde arguitur Apostolos baptizasse in solo nomine Jesu; ita quamvis *in Actis* non fiat expressa mentio Unctionis ex traditione tamen probatur Confirmatio collata fuisse per Un-

ctionem cum Impositione conjuncta. *Multa alia* (scribit S. Hieronymus) *quæ per traditionem observantur, auctoritatem sibi scriptæ legis usurpaverunt.*

Idque conforme est doctrinæ S. Thomæ (3. *p. q.* 72. *art.* 1. *ad* 1. sic docentis: *Ubi sensibilia signa miraculose exhibebantur divinitus, non erat necessaria sensibilis materia sacramentalis. Utebantur tamen Apostoli communiter Chrismate in exhibitione sacramenti, quando hujusmodi signa non exhibebantur, dicit enim Dionysius (de Ecclesiast. Hierar. c.* 4. *Est quædam perfectiva operatio, quam Duces nostri (idest Apostoli) Chrismatis hostiam nominant.* Atque ex his omnibus patet, quam improbabilis sit opinio Sirmondi, qui dicit Unctionem Chrismatis esse tantum Materiam accidentalem hujus Sacramenti. Hanc opinionem *Gregorius a Valentia qu.* 1. censet erroneam, *Sotus* autem (apud ipsum) putat hæreticam; P. Berti scribit, quod ipsam saltem a temeritatis nota nequit excusari. Consequenter falsa pariter est opinio Du-Hamel, qui ait probabile esse, quod Unctio in Confirmatione sit tantum necessaria necessitate præcepti, non autem Sacramenti.

Tertium momentum, quo magis firmatur nostræ sententiæ certitudo, habetur ex declaratione Benedicti XIV. qui in Epistola Encyclica, quæ incipit, *Ex quo primum*, ad Archiepiscopos, et Episcopos Ritus Græci etc. *n.* in ordine 54. (*in Bullar. tom.* 4. *p.* 225.) data 1. Martii anno 1756. ubi Pontifex in §. 51. memorata contraversia, quæ agitur in Ecclesia Latina inter Theologos, an Impositio manuum, et Unctio chrismatis sint materia distincta, vel indistincta hujus Sacramenti, dicit: *Unicuique licet eam sequi partem, quæ magis ipsi placue-*

rit. His verbis significat contrariam primam sententiam prout tutiorem utique posse teneri, sed etiam amplecti posse nostram sententiam ut tutam, et moraliter certam; alioquin cum agatur hic de materia Sacramenti, docere nequisset, quod liceat sequi partem, quæ unicuique placuerit. Præterea in fine prædicti §. 51. addit: *Nemini fas est asserere in Ecclesia Græca non adesse Sacramentum Confirmationis. Si quis enim hanc opinionem tueretur: huic manifeste obstaret vetus Orientalis Disciplina, quam Apostolica Sedes optime perspectam habuit, nec unquam damnavit, aut improbavit, juxta quam in Græcorum Ritualibus libris nulla fit mentio de manuum Impositione, tamquam Materia adæquata, aut inadæquata Sacramenti Confirmationis.* Sed id quod magis urget, et omnino tutam nostram sententiam reddit, est illud quod mox deinde subdit Benedictus in sequenti §. 22. ubi tradens quid tuto sentiendum sit de Materia et forma Sacramenti Confirmationis in Ecclesia Latina, prout ibi Summarium breviat, sic docet. *Quod itaque extra controversiam est, hoc dicatur: nimirum in Ecclesia Latina Confirmationis Sacramentum conferri adhibito sacro Chrismate, sive Oleo Olivarum, balsamo commixto, et ab Episcopo benedicto, ductoque signo Crucis per Sacramenti Ministrum in fronte suscipientis, dum idem Minister formæ verba pronuntiat.* Ibi igitur extra controversiam esse docet, valide Sacramentum conferri cum sola Chrismatis Unctione adhibita per manum Episcopi, et unicam esse formam eam, quæ unctionem comitatur.

Qui autem huic Declarationi dogmaticæ Pontificis in hac Constitutione totam Ecclesiam docentis in re quæ ad fidem pertinet, acquiesce-

re nollet, aliud objicere non posset, quam Pontificem, etiam ubi Ecclesiam docet, non esse infallibilem. Sed huic ita loquenti *P. Suarez*, *et P. Bannez* responderent, quod ejusmodi oppositio nequit a temeritate excusari, immo *Bellarminus lib.* 4. *de Pontif. cap.* 2. *vers. Ex his*, scribit *videri omnino erroneam*, *et hæresi proximam*.

Juxta autem nostram sententiam, quod Materia totalis adæquata confirmationis est Unctio Chrismatis manu Episcopi peracta, advertendum est de essentia Sacramenti esse I. ut Unctio fiat *in fronte*, prout habetur ex *cap. unic. de Sacr. Unctione* et ex Decreto Eugenii IV. juxta communem sententiam, quam tenet *Suarez*, *Coninch. Laym.* et alii cum *Salm. cap.* 1. *num.* 24. II. Ut Unctio fiat *in forma Crucis*, juxta *S.* Th. 3. *p. qu.* 72. *art.* 4. *ad* 3. quem communiter etiam Doctores sequuntur apud *Salm. ibid. num.* 25. III. Ut Unctio fiat *per manum ipsius Episcopi ministrantis*, prout docent *Suar. Castrop. La-Croix*, et alii cum *Salmant. ibid.* Hæc de Materia hujus Sacramenti; sed observa dicenda de ejus forma, quæ ad confirmanda hic dicta valde conferunt.

165. » 1. Etsi ex necessitate præcepti unctio » fieri debeat pollice manus dexteræ: valida » tamen esset, si fieret digito etiam sinistræ » manus; quia vere fieret per impositionem ma» nus Episcopalis. Ita *Præp.* et alii * (*Cum » Viva de Confir. Qu.* 3. *Art.* 1. *n.* 3. *Laym.* » *c.* 2. *in fin. Pal. p.* 3. *n.* 4. *Suar. D.* 33. » *sect.* 3. *Renzius c.* 2. *q.* 6. *cum Conc. et » Hurt.*) * contra *Suar.* Peccabit tamen Epi» scopus graviter contra universalis Ecclesiæ mo» rem. V. *Laym. hic* 2. *et Escob. tom.* 7. » *Exem.* 3. ubi docet, probabile esse, non » peccare mortaliter.

Communius cum *Busemb.* sentiunt *Laym. c.* 2. *n.* 5. *Renzius de Confirmat. cap.* 1. *qu.* 6. *cum Coninch.* item *Suar. et Reg. apud Escob. eod. tit. n.* 112. peccare graviter Episcopum, qui alio digito quam pollice dexteræ manus ungeret, tum quia ageret contra Rubricam, et usum Ecclesiæ in re gravi: tum quia ad hunc effectum ungitur in consecratione Episcopi ejus pollex, ut ait *Renzius*. Sed *Escob. l. cit. cum Trull. Nugn. et Diana p.* 3. *tr.* 3. *Resl.* 22. *cum Dic. Aversa, et Tamb.* §. 2. *n.* 7. dicunt esse probabile id non excedere culpam venialem; et revera non patet omissionem prædictæ cærimoniæ pertingere ad peccatum mortale. Unde dicunt, quod si Episcopum prædictum pollicem infirmum haberet, licite posset alio digito ungere. Minime autem constat, quod pollex Episcopi ad hunc finem ungitur; nam in Pontificali habetur, quod post unctiones pollicis, et indicis Episcopi utriusque manus, deinde ambæ ejus manus totæ unguntur: ut pariter fit in unctione manuum initiandorum ad Presbyteratum.

166. » 2. Probabile est, requiri ad valorem » Sacramenti, ut unctio fiat ab Episcopo im» mediate, nullo instrumento mediante. Ita *Fil» liuc. et Laym.* contra quosdam; quia debet » fieri per impositionem manus. *Escob. tom.* 7. » *Ex.* 7.

Dicunt *Henr. Vivald. etc. apud Croix lib.* 6. *p.* 1. *n.* 380. posse fieri Confirmationem pennicillo, sive alio medio instrumento. Sed merito hanc opinionem rejiciunt *Laym. tract.* 3. *cap.* 2. *Holzmann pag.* 42. *n.* 198. *loc. cit. et Viva de Confirm. quæst.* 3. *art.* 1. *num.* 4. *cum Suarez Con.* et aliis communiter. Ratio, quia tunc deficeret immediate impositio manus Ministri, quæ omnino requiritur; illa autem me-

diate impositio improprie impositio dicitur. Nec obstat dicere, quod Extrema Unctio valide ministratur medio instrumento, ut dicemus *num.* 710. Nam bene respondet *Holzmann* quod ibi non requiritur ad valorem Sacramenti impositio manus, sicut requiritur in Confirmatione. Circa autem quantitatem Chrismatis, ea sufficit et requiritur quæ satis sit ad ungendam frontem confirmandi in figuram crucis, ut *Suar. D.* 38. *et Salm. c.* 2. *numer.* 29. *cum Pal. et Bonac.*

167. » Resp. 4. Forma vera, et necessaria, » in Ecclesia latina est, *Signo* (ut habet Tri» dent.) vel *Consigno* (ut habet S. Thom.) » *te signo Crucis*, *et confirmo te Chrismate* » *salutis*, *in nomine Patris*, *etc.* In qua utrum » de essentia sit, ut utraque actio signandi, et » ungendi expresse significetur? Disputant Scho» lastici. *Laym. et Fill. t.* 3. *d.* 10. *Con. l. c.* » *art.* 3. *Dian. R.* 27.

Quatuor adsunt sententiæ circa formam Confirmationis. I. est eorum qui tenent solam impositionem manuum esse adæquatam materiam hujus Sacramenti, ideo dicunt formam esse solam Orationem; quæ præcedit unctionem; sed hæc sententia est omnino falsa, prout probavimus supra *num.* 164.

II. Sententia est eorum qui tenent tum impositionem manuum, quæ unctionem præcedit, tum unctionem ipsam, esse materias partiales; unde dicunt formam coalescere ex dicta Oratione præcedenti, et ex verbis unctionem comitantibus, et sic sentiunt *Juenin. Natal. Alexand. Gotti*, *et Tournely*.

III. Sententia singularis est *Continuat. Tourn.*, nempe *P. Colet. tom.* 5. *de Sacr. Conf. c.* 4. ubi difficulter percipi potest, qua firma ratione

hic alias doctus Auctor pro unica Materia, quam ipse tuetur adesse in hoc Sacramento, deinde velit eam duplici Forma indigere.

IV. Est Sententia nostra, et communis, quam defendunt omnes Auctores citati supra *numer.* 164. *vers. Hic cadit*, eisque se associat *P. Concina*, qui licet tenuerit *tom. 7. de Confirm. c.* 2. duplicem esse Materiam hujus Sacramenti, attamen *c.* 3. *num.* 5. sentit unam esse Formam. Dicimus igitur, quod sicut totalis Materia adæquata Confirmationis est unctio Chrismatis adhibita per manum Episcopi, sic totalis Forma sunt verba, quæ Episcopus ungendo profert: *Signo te signo Crucis, et confirmo te Chrismate salutis, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti.* Sic docuit S. Thomas 3. *part. quæst.* 72. *art.* 4. Et sic definivit Eugenius IV. cum Concilio Florentino in decreto ad Armenos dicens: *Forma autem est: Signo te signo Crucis, et Confirmo te Chrismate salutis*, cum aliis verbis quæ retulimus supra *citato numer.* 164. quibus licet Pontifex mentionem faciat expresse de Oratione Apostolorum *Actor.* 8. nullam tamen aliam docet esse formam, quam hanc mox supra descriptam. Hinc infertur, quod Eugenius non solum tacuit, sed omnino exclusit omnem aliam formam præter hanc; aliter non recte, quia non integre Ecclesiam docuisset. In hac autem Forma, ut docet S. Thomas, adæquate omnia explicantur, quæ in hoc Sacramento continentur, nempe *Signum* militiæ Christi, cui adscribuntur Confirmati per illa verba, *signo te signo Crucis: Effectus* sacramenti, idest gratia roborans per illa verba, *Confirmo te Chrismate salutis*: et *causa* gratiæ, nempe SS. Trinitas per illa verba, *In nomine Patris, et Filii, et Spiritus*

Sancti. Accedit auctoritas Catechismi Romani, qui instruens de hoc Sacramento §. 12. dicit *Hanc esse perfectam et absolutam hujus Sacramenti Formam.* Additque quod *Auctoritas Ecclesiæ Catholicæ non patitur nos ea de re quicquam dubitare.* Accedit et Concilium Bituricense sub anno 584. et anno sequenti approbatum *tit.* 20. *de Confirm. can.* 3. ac demum a Sixto V. probatum; ibi dictum fuit: *Nullam in administratione hujus Sacramenti Formam debitam, et qua uti consuevit Ecclesia, esse, quam: Consigno te Chrismate salutis.* His momentis ductus *P. Concina loco supra citato* scribit, a nostra sententia utpote communi non esse recedendum, nempe Formam adæquatam esse tantum verba quæ Unctionem comitantur.

Objiciunt Adversarii illud (*Actorum* 8.): *Oraverunt pro eis, ut acciperent Spiritum Sanctum ... tunc imponebant manus super illos, et accipiebant Spiritum Sanctum.* Unde dicunt, si Oratio erat Forma, quam Apostoli adhibebant, et nunc in unctione Chrismatis nulla habetur Oratio: ergo Forma saltem partialis est oratio, quæ in principio dicitur ab Episcopo, dum manus elevat. Respondet Bellarminus *de Confirm. c.* 10. *Object.* 1. quod neque aliorum Sacramentorum Formæ habentur expressæ in Scripturis, nusquam enim (ait) scriptum est in Baptismo dicendum esse, *Ego te baptizo;* quapropter inquit, quod verbum Dei traditum satis testatur morem universæ Ecclesiæ. Idem sentit S. Thomas (*loc. cit. art.* 4. *ad* 1.) dicens: *Multa enim servabant Apostoli in Sacramentorum collatione, quæ in Scripturis communiter propositis non sunt tradita. Unde Dionysius* (*cap.* 7. *Eccle. Hier.*) *dicit: Consummativas invocationes* (*idest verba quibus perfi-*

ciuntur Sacramenta) non est justum Scripturas interpretantibus, neque mysticum earum, aut in ipsis operatas ex Deo virtutes ex occulto ad commune adducere, sed nostra sacra traditio sine pompa (idest occulte) eas edocet. Quapropter *P. Suarez (loc. cit. in S. Thomam disp.* 33. *Sect.* 5.) Angelici Doctoris vestigia sequens, scribit per verba illa, *Oraverunt, ut acciperent Spiritum Sanctum*, vel non significari Formam, sed tantum præambulam orationem quam præmittebant Apostoli, ut Baptizati Spiritum Sanctum reciperent, prout etiam modo fit in Ecclesia: vel dicendum esse, quod forma unctionis, *Signo te etc.* Orationis nomine significari, *quia virtualem deprecationem ipsa continet, quatenus Divinæ virtuti et promissioni innititur.*

Nec censendum hoc gratis *Suarium* asseruisse; nam in Ordine Romano citato ab Alcuino, et Amalario, qui fuerunt ante anno 800. *in Offic. Sabbat. Sancti* dicitur, quod Episcopus *per modum orantis* pronuntiat verba: *Signa eos Domine signo Crucis.* Ac deinde dum ungit, dicit; *Ego te confirmo in nomine Patris etc.* Unde ait Bellarminus *cit. c.* 10. quod cum dicimus, *Signo te etc. semper significamus Deum esse qui signat principaliter, et hominem qui signat ministerialiter.* Idque confirmat *Bellarm. eod. c.* 10. *Object.* 1. *scribens: Formæ Sacramentorum passim a Patribus dicuntur preces mysticæ, licet interdum proferantur per verbum indicantis; nam semper a Deo expectatur et petitur principalis operatio.*

Tanto magis hoc dici valet, dum constat Formam hujus Sacramenti olim in unctione Chrismatis fuisse expresse deprecatoriam, ut legitur apud S. Ambrosium *lib.* 2. *de Sacram. c. ult.* ubi hæc erat Forma: *Deus, qui te regeneravit*

omnipotens, concessitque tibi peccata, ipse te tungat in vitam æternam. Addit *Continuator Witasse in quæst.* 3. de Forma Confirmationis art. 3. ex Menardo, et Morino, Formam usque ad nonum sæculum fuisse deprecativam, unde subdit: *Nihil impedire quominus hæc Forma* (signo te etc.) *licet indicativa invocatio sit Spiritus Sancti.* Huic porro congruit id quod scripsit S. Leo (*Ep. ad Nicætam. c.* 7.): *Qui Baptismum ab Hæreticis receperunt, sola Sancti Spiritus invocatione per impositionem manuum confirmandi sunt.* Observa, *Sola Sancti Spiritus invocatione*, quæ jam in hodierna Forma habetur per illa verba, *in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti.*

Ceterum quidquid de priscis Ritibus sit circa hujus Sacramenti administrationem, in qua plures mutationes acciderunt; dicimus, quod si certum est unam esse Materiam totalem Confirmationis, nempe Chrismatio per manum Episcopi adhibendam, ut probavimus supra *n.* 164. consequenter dicendum, non duplicem, sed unam esse Formam. Objiciunt Contrarii: Sed in Confirmatione adsunt Impositio manuum, et unctio Chrismatis, idcirco Oratio quæ præcedit Chrismationem, est Forma respondens impositioni: verba autem quæ postea profert Episcopus chrismando, est Forma respondens unctioni. Sed hic jacet nodus quæstionis, quæ inter nos, et Adversarios agitur; hunc autem nodum solvere opus est. Libet Adversariis supponere, in hoc Sacramento duplicem Materiam concurrere, vel ut supponit *P. Colet*, ut supra *Contin. Tourn.* adesse duplicem actionem in ipsamet Materia, nempe Impositionem, et unctionem; sed jam supra demonstratum est, ubi egimus de Materia, quod Impositio, et unctio nec sunt duæ

Materiæ disjunctæ, nec duæ actiones unius Materiæ, sed unica, singularis, et individua actio, nimirum Unctio adhibita per manum Episcopi, ita ut Tò *unctio* est actio, Tò autem *per manus Episcopi* non est actio distincta, sive disjuncta, sed est tantum modus unctionis institutus a Christo, quatenus unctio a solo Episcopo, et non ab alio est peragenda.

Hoc est illud, quod scripsit *Bellarminus de Confirmat. c.* 9. ubi sapienter animadvertit, quod Ss. Patres, dicendo dari Spiritum Sanctum in uno loco per Impositionem, in altero dari per unctionem, apparet intellexisse, quod utraque res, nempe unctio, et Impositio, eadem est, scilicet unctio imponendo manum, sive Impositio manus ungendo. Sic etiam scripsit Thomas Waldensis: *Nemo dicat, quod olim Sacramentum fiebat sine Unctione; non enim minus manus imponit, qui ungendo imponit, De Sacram. c.* 113. Idem expressius scripsit Petrus Aurelius: *Non enim manus Impositionem, et Chrismationem* (Patres) *tantum conjunctas esse voluerunt, sed in unam singularemque actionem conclusas, quare non dicunt præberi unctionem, et manus Impositionem, sed Unctionem Impositione manus.* Et revera Innocentius III. in *cap. unic. de Sacr. Unction.* id tradidit dicendo: *Per frontis Chrismationem, manus impositio designatur, quæ alio nomine dicitur Confirmatio.* Et alibi in *c. Quanto* 4. *de Consuet.* scripsit: *Ut est Sacramentum Confirmationis, quod chrismando renatos soli debent Episcopi per manus impositionem conferre.* Dicendo igitur Pontifex, *chrismando per impositionem manus*, patenter docet, eamdem actionem esse chrismare, et imponere manus, dum in ipsa chrismatione Impositio manus necessario

continetur. *Ipsa enim Unctio, et Signatio* (ait *Bellarm. c. 2,*) *manus impositio rectissime dicitur. Unde Marci 7. cum postulassent quidam, ut Dominus manus imponeret Lunatico, ille id fecit, nam digito tetigit linguam et aures ejus.* Si autem Materia proxima Confirmationis una est actio, nempe unctio per manus impositionem, sive impositio manus ungendo, ideo unicæ Materiæ unica pertinet Forma. Præterea certum est, per plura sæcula a tempore S. Thomæ usque ad ætatem Recentiorum nostram sententiam oppugnantium, omnes Scriptores unanimiter tenuisse, quod hujus Sacramenti unctio Chrismatis est unica Materia, et unica Forma sunt verba Episcopi unctionem comitantia. Atque hinc est, quod Episcopi communiter non satagunt, ut omnes Confirmandi sint præsentes in principio Ritus, cum Minister elevans manus profert Orationem; nec dubitant ipsi confirmare eos, qui postquam primus ille Ritus jam est completus, accedunt.

His omnibus accedit Declaratio supra allata Bened. XIV. in Constitutione, *Ex quo primum,* ad Episcopos Græcos an. 1746. die 1. Martii, cujus verba hic expedit repetere: *Quod itaque extra controversiam est, hoc dicatur: Nimirum in Ecclesia Latina Confirmationis Sacramentum conferri, adhibito sacro Chrismate etc. dum idem Minister Formæ verba pronuntiat.* Ibi igitur non fit mentio de alia Materia quam de unctione Chrismatis per manum Episcopi, nec de alia Forma quam de verbis prolatis ab Episcopo, dum ungit; et sic docet Pontifex extra controversiam esse, quod in Ecclesia Latina Sacramentum Confirmationis confertur. Si alicui hæc Declaratio non sufficit, bene sufficit mihi, et aliis, qui constanter tenemus Summum Ponti-

ficem, ubi loquitur docens Ecclesiam in re ad fidem pertinente, numquam errare posse.

168. Hinc notandum cum *Salm. c. 2. ex n. 33. et commun. DD.* quoad formam, substantiales esse, et Sacramentum invalidare omnes mutationes sequentes; scilicet. 1. Si omittatur verbum *signo*, vel *confirmo*. 2. Si omittatur expressio *SS. Trinitatis*. 3. Si omittatur verbum *te*. 4. Si omittantur verba *signo Crucis*, *vel Chrismate salutis*. Dicere autem *corroboro* pro *confirmo*, esset mutatio accidentalis, ut *Salm. n. 44. cum Sot. Gran. et aliis*; sicut etiam dicere *sanctificationis*, pro *salutis*, ut *S. Th. d. art. 4. ad 1. Valent. et Salm. ibid. cum aliis communiter*.

169. Quæritur hic, an sit valida forma, quam adhibent Græci in hoc Sacramento, dicendo: *Signaculum doni Spiritus Sancti*, significantem signo illo donari Spiritus Sancti munera? Affirmant communiter DD. cum *Arcudio*, et sic refert *Illsung. apud Croix num.* 383. declarasse Urbanum VIII. Unde improbabiliter *Viva de Confirmat. quæst.* 3. *art.* 1. *n.* 6. dubitat de validitate Sacramenti cum hac forma collati, eo quod in ea deest invocatio SS. Trinitatis; nimis enim durum est dicere, quod tota Ecclesia Græca hoc careat Sacramento. Præterquamquod verosimiliter dicunt *Tournely Præl. Theol. to.* 7. *pag.* 240. *suus Contin. tom.* 5. *p.* 61. *in fin et Juenin. tom.* 7. *p.* 205. quod apud Græcos, non minus quam apud Latinos, bene invocantur in hoc Sacramento Personæ SS. Trinitatis, cum tali tamen differentia, quod in Ecclesia Latina SS. Trinitas invocatur post unctionem, in Græca vero invocatur antea in Oratione præcedenti.

Tres autem sunt effectus hujus Sacramenti.

I. *Character* ut ex *Trident. sess. 7. can. 9.* et ex Decr. Eugen. IV. Vid. *Salm. cap.* 3. *num.* 2. et *Croix num.* 384. II. *Gratia*, idest robur speciale ad prælianda prælia Domini: Immo ex *cap. Novissime. De Consecr. Dist. V.* declaratur in Confirmatione conferri Gratiæ Spiritus Sancti plenitudinem, similem illi quam acceperunt Apostoli in die Pentecostes, ut docet Cath. Rom. *de Sacr. Confirm. n.* 21. Et etiam aliquando per hoc Sacramentum prima Gratia confertur, ut docent *S. Thomas art.* 7. *ad* 2. *et Salmant. num.* 4. *cum Suarez. Pal. Laym. Bonacin. etc.* juxta dicta *num.* 84. III. Effectus est cognatio spiritualis eodem modo, quo dictum est *de Baptismo. num.* 156. *in fin.* Ita ex *cap. veniens. De cogn. spir. Viva quæst.* 3. *art. ultim. num.* 1. *Salm. cap.* 4. *num.* 43. *Croix n.* 383.

DUBIUM II.

Quis sit Minister, et quod subjectum?

170. *An soli Episcopi sint Ministri Confirmationis?*
171. *An peccet graviter Episcopus confirmans non suos?*
172. *Et quam pœnam incurrat?*
173. *An autem possit præsumere consensum aliorum Episcoporum?*
174. *Quær. 1. An confirmans, et Confirmandus debeant esse jejuni? Quær. 2. An Confirmatio ministranda sit in Ecclesia? Et an conferri possit in die feriali, et vespere?*
175. *Quando tenetur Episcopus confirmare?*
176. *Quinam valide confirmantur?*
177. *An infantes?*
178. *An sit illicitum pueros confirmare sine causa?*
179. *Quæ dispositio ad Confirmationem?*
180. *An licite confirmentur amentes?*

170. » REsp. 1. Minister ordinarius validæ Confirmationis est solus, et omnis Episcopus, etiam excommunicatus, vel hæreticus: ex commissione autem, vel delegatione Pontificis, etiam simplex Sacerdos. Est communis. Vid. *Fern. Laym. l. 5. t. 3. c. 9. Bonac. d. 3. p. 2.*

Quæritur, an Papa possit committere simplici Sacerdoti facultatem confirmandi? Certum est solum Episcopum esse Ministrum ordinarium hujus Sacramenti, ut sancivit Innocent.

III. in *c. un. de Sacra Unction.* §. *Per frontis*, ubi dixit: *Cum ceteras unctiones simplex Sacerdos valeat exhibere, hanc* (scilicet Chrismationis) *nonnisi summus Sacerdos, idest Episcopus, debet conferre.* Et idem definivit Tridentinum *sess. 7. cap.* 3. ubi: *Si quis dixerit sanctæ confirmationis ordinarium Ministrum non esse solum Episcopum, sed quemvis simplicem Sacerdotem, anathema sit.* Dubium autem fit, an ex concessione Pontificis possit simplex Sacerdos confirmare tamquam Minister extraordinarius? Negat *Viva de Conf. quæst.* 3. *art.* 2. *num.* 1. ac *Salmantic. cap.* 4. *num.* 18. cum communi, ut asserunt. Sed vera sententia affirmat cum *S. Tho.* 3. *part. quæst.* 72. *art.* 11. *ad* 1. *Petrocor. Concina, utroque Tournely, Croix lib.* 6. *p.* 1. *n.* 386. *cum Pal. Aversa*, et aliis pluribus. Idque hodie non amplius dubitandum ex Bulla N. SS. P. Benedict. XIV. incipiente, *Eo quamvis tempore*, edita 4. Maji 1745. (*in Bullar. to.* 1. *p.* 511. §. 8.) ubi Pontifex indulsit, ut Cophtis Sacerdotes Missionarii pro necessitate possint ministrare Confirmationem, additque, hoc non esse novum, sed usitatum a S. Gregorio M. et aliis Pontificibus; refertque *P. Zacharia apud Croix lib.* 6. *pag.* 378. Eugenium IV. concessisse cuidam Religioso Franciscano Missionario facultatem non solum confirmandi, sed etiam Chrisma conficiendi.

171. » 1. Etsi Episcopus graviter peccet, » si vel in aliena Diœcesi, vel sibi non subdi» tos confirmet, sine proprii Episcopi con» sensu, saltem tacito, propter defectum juris» dictionis: * (*Episcopus confirmans in alie» na Diœcesi, etiam subditos suos, incurrit su» spensionem a Pontificalibus ipso jure ex Tri-*

:nt. sess. 6. cap. 5. et *Declaratione S. C.* ›ud *Salm. cap. 4. num.* 20.) * valida ta- en est Confirmatio, quia non requiritur cessitate Sacramenti, sed præcepti tantum.
2. Excusatur a peccato Episcopus, si ex ia Diœcesi accurrentes confirmet; quia præ- mitur tacitus consensus alterius Episcopi, ii id gratum esse censetur: præsertim si con- etudine ita receptum sit, vel a proprio æ- e confirmari possint. Ita contra *Bonacina* 3. *de Sacrament.* docent *Tann. in* 3. *p. d. quæst.* 4. *d.* 3. *Sa v. Consecr. et alii.*
12. Quæritur an Episcopus possit in sua cesi alienos confirmare? Per se loquendo ait *Busemb.*) certum est non posse, id- vetitum illi esse sub gravi, additque *Bo- p.* 2. *num.* 10. etiam sub suspensione, sed habeatur hæc suspensio, non indicat, nec inveni; tantum enim adest suspensio in copum, qui ordinat alienum subditum, ut mus *de Ordine num.* 762. At dispar qui- est ratio inter Episcopum ordinantem, et irmantem, nam Episcopus ordinans debet are quos ordinat, sed confirmans confirmat, accedunt. Deinde certum etiam est et com- e apud DD. quod ubi ex consuetudine id nittitur, licite fieri potest, ut dicunt *Conc.* 8. *pag.* 216. *num.* 18. *Holzm. p.* 45. *n. Roncag. quæst.* 1. *R.* 1. Et hanc esse im usu receptam recte ajunt *Pal. p.* 9. *n.* : *Croix lib.* 6. *p.* 1. *n.* 392.
13. Ceterum *Bonac. loc. cit.* cum *Ang.* . *Vivald. etc.* sentit probabilius esse, quod ioc non sit præsumenda ratihabitio proprio- Episcoporum, nisi constet. Alii vero, ut c. *Pal. ll. cc. Laym. c.* 6. *sect.* 3. *Salm.* : *n.* 25. *cum Tann. Hen. Barb. Sa, etc.*

ac *Croix loc. cit. cum Præp. Aversa, Burgh.* et *Delb.* communius et probabilius censent Episcopis licitum esse confirmare alienos subditos, quia semper præsumitur, nisi aliter constet, tacitus consensus aliorum Episcoporum, qui credendi sunt velle suas oves non privari hoc Sacramento, cum nullum incommodum ex eo ipsis proveniat.

Tanto magis licite poterit Episcopus confirmare Ordinandum, qui affert dimissoriam sui Ordinarii, quia tunc bene præsumitur consensus etiam de præsenti proprii Episcopi, ut dicunt *Viva q. 3. art. 2. num. 2. Croix d. n.* 392. *cum Dicast. Henriq. et Salm. n. 24. cum Pal. Laym. Fag. etc.*

174. Quær. 1. An cum ministratur Sacramentum Confirmationis tam Confirmans, quam Confirmandus debeat esse jejunus? Videtur affirmandum ex *c. Jejuni, et c. Episcopi de Consecrat. Dist.* 5. Sed communiter DD. dicunt hoc non esse de præcepto, sed de consilio; unde sæpe tale Sacramentum confertur post prandium, præcipue cum numerosus populus est confirmandus; ita *Laym. lib. 5. tr. 5. c. ult. num. 2. Pal. de Confirmat. tr. 20. D. un. p.* 10. *num. 4. Conink. qu. 72. art. 12. Bonac. D. 3. de Sacr. qu. un. p. 2. num.* 13. cum multis, *Granad. tract. 4. D. 2. n. 3. Salm. tract. 3. c. 4. n. 33. et Escob. lib. 2. n.* 175. *cum Led. Hurt. etc.* Vel, ut ait *Suar. de Confirm. D. 37. sect. 2. v. 4.* dici potest quod lex de conferendo hoc sacramento ante prandium non est usu recepta, *consuetudo* enim fere jam obtinuit, ut tale Sacramentum post prandium conferatur.

Quær. 2. An Confirmatio debeat omnino conferri in Ecclesia? Et an die festivo? Putat *Nun-*

q. 72. art. 2. circa fin. esse mortale con-
nare extra Ecclesiam; sicut est mortale extra
clesiam solleinniter baptizare, cum sit (ut
) contra usum Ecclesiæ. Nihilominus pro-
iliter docent *Suar. Dicta D. 37. sect. 2.*
2. *Bonac. dicta p. 2. num. 14. Pal. num.*
Barb. 2. p. de potest. Episcopi alleg. 30.
n. 13. *Escob. lib. 2. num. 178. cum Hurt.*
ina tom. 2. tract. 3. Misc. R. 17. et Salm.
. 4. *num. 32. cum Henr. et Sa*, posse abs-
peccato gravi ministrari Confirmationem in
uo loco decenti, etiam extra Ecclesiam. Nec
at consuetudo in contrarium, nam respon-
t *Bon. et Barb. l. c.* non esse credendum
m consuetudinem confirmandi in Ecclesia
gare sub gravi. Unde videtur obligare sal-
sub levi, nisi aliqua rationabilis causa ex-
t, quicquid dicant *Pal. et Escob.*
uicquid autem sit de antiqua consuetudine
a tempus ministrandi hoc Sacramentum, di-
Granad. et Barb. loc. cit. ac Salm. n.
jam usum obtinuisse, quod Confirmatio con-
possit quocumque die, festivo aut feriali;
uocumque tempore, matutino aut vespertino.
itque *Coninkius* id esse verum etiam in lo-
Generali Interdicto subjectis, ex *c. Respon-*
le Sent. Excomm.

15. » 3. Peccat graviter Episcopus, si longo
mpore non confirmet; quia subditos ingenti
ono privat.

oc certum est apud omnes; vide *Holzm. p.*
n. 210. Croix n. 388. Conc. p. 216, n.
Pal. p. 9. n. 13. Episcopus tenetur autem
expensis circumire ad confirmandum, ut
et Croix, qui tamen excipit, cum *Gob.*
sit rationabilis consuetudo expensas exigen-
Hinc dicit *Croix ibid.* cum *Dic.* peccare

graviter Episcopum, qui per 8. vel 10. annos differret circumire saltem per loca præcipua, ut *Pal. et Salm. c. 4. n.* 31. nisi excuset moralis impossibilitas. Si autem adsit justa causa, non peccat qui differt per tres, aut plures annos; *Croix cum Gob. etc. loc. cit.*

An peccet graviter Episcopus non confirmans moribundum petentem? Affirmant *Bon. Quintanad. etc.* Sed probabiliter *Croix n.* 300. *cum Escob. Lugo etc.* dicunt nequaquam peccare, quia excusat incommoditas, et communis praxis: Et adhærent *Salm. c.* 3. *n.* 25.

176. » Resp. 2. Valide confirmantur omnes, » et soli baptizati nondum confirmati. Ratio est, » tum ex illo *Act.* 2. *Replevit totam domum:* » tum ex usu, et traditione Ecclesiæ: tum quia » omnes indigent ejus effectu, et sunt capaces. » Licite vero confirmantur iidem, qui valide, » dummodo constet non ponere obicem sive Sa» cramento, sive ejus effectui. Ratio patet ex » dictis.

177. » 1. Etiam infantes, et rationis impotes » valide hoc Sacramentum suscipiunt.

» 2. Etsi quoad infantes consultius sit differ» re usque ad rationis usum, tum ob irreve» rentiam Sacramenti, tum ob periculum ite» rationis, tum ob Ecclesiæ usum: nihilomi» nus ob rationabilem causam etiam antea iis » licite datur, v. gr. si timeatur diuturna ab» sentia Episcopi: vel hic ad ista loca raro ve» niat; item si infans sit in periculo mortis (in » quo quidam dicunt debere dari): denique si » sit filius Principis. *Laym hic tom.* 3. *c.* 6. » *Fill. t.* 1. *tr.* 3. *c.* 2. * (*Sicque sancitum* » *fuit in Conc. V. Mediol. ut refert P. Za*» *charia apud Croix lib.* 6. *p.* 1. *ad n.* 390. » *nempe quod non solum ob periculum mortis*,

sed etiam ob alias causas possent chrismari pueri) *.
178. Certum est apud omnes, licite confirari Infantes, si justæ accedant causæ; nempe riculum mortis, absentia Episcopi, etc. ut mmuniter admittunt cum *Bus. Salm. c.* 3. 16. *cum Suar. Pal. Conc. etc. ex D. Th.* *p. q.* 71. *art.* 8. *ad* 4. ubi ait pueris moturis dandum esse hoc Sacramentum, ut marem gloriam consequantur. Item licite confirantur pueri, ubi talis viget usus, ut dicunt *alm. n.* 18. *cum Soto*, *et Laym. c.* 5. *n.* 2. *ivaldo*, qui testatur in Hispania confirmari ıfantes duorum vel trium annorum. Præcisis item his vel similibus causis, commune est ud omnes expedire, ut expectetur in Confirandis usus rationis, prout dicitur in Catech. om. *n.* 18. ubi: *Omnibus quidem post Baismum Confirmationis Sacramentum posse adinistrari, sed minus tamen expedire hoc fieri tequam pueri rationis usum habuerint. Quare duodecimus annus expectandus non videatur, que ad septimum certe hoc Sacramentum difrre maxime convenit.*
Utrum autem sit licitum Infantes ante usum tionis confirmare? Dicunt plures Auctores, mpe *Bon. p.* 4. *n.* 5. *Escob. de Confirm.* 196. *Holzm. tom.* 2. *pag.* 45. *num.* 227. *alm. c.* 3. *num.* 22. *cum Granado*, nullam gnoscere culpam in Episcopo, qui infantes nfirmaret, quia hæc erat antiqua consuetudo, talis est hodie in Ecclesia Græca; testaturque *ivaldus* in Hispaniis infantes communiter conmari in ætate duorum, vel trium annorum; nto magis, ut ajunt, quia nullibi facta vider de hoc prohibitio. Sed id hodie amplius dici quit, dum Pontifex Bened. XIV. in *Constit.*

129. *Eo quamvis*, §. 6. edita anno 1745. *ap. to.* 1. *sui Bullarii* declaravit in præsentiarum non licere aliquem confirmare ante usum rationis, his verbis: *Nihilominus abrogato prorsus a Romana Ecclesia ejusmodi more, consultissimis Pontificum Decretis cautum est; ut renatis fonte Baptismatis conferretur Sacramentum Confirmationis in ea solum ætate, in qua fideles intelligerent tantum inter se differre Baptismum, et Confirmationem, quantum in naturali vita distat generatio ab incremento.* De cetero idem Benedictus post plures annos ab hac Constitutione emanata, in suo celebri Opere *de Synodo lib.* 7. *c.* 10. *n.* 5. scribit, quod licet Catechismus asserat non expedire, ut Confirmatio ministretur pueris ante septennium, attamen non prohibet, ne ipsis ullo casu conferatur. Additque quod hoc animadverso a *Sylvio*, *Suarez*, *Sylvestro*, *Roncaglia*, *Juvenino*, *Card. Gotti*, et aliis, affirmant ipsi, adhuc juxta præsentem disciplinam, licite posse conferri Confirmationem pueris etiam ante septennium, aliqua causa urgente, nempe si Episcopus deberet per longum tempus a sua Diœcesi abesse, aut si puer esset in periculo mortis, aut ob aliam similem causam. Loquens autem de Amentibus, ait Benedictus *loc. cit. n.* 180. omnino ipsis ministrandam esse Confirmationem.

Dubitans, an sit confirmatus, potest sub conditione confirmari, sed requiritur majus dubium, quam pro Baptismo. *Croix n.* 393. *cum Nunn. Gob. etc.*

179. Confirmandus autem existens in mortali debet se disponere ad Sacramentum vel contritione, vel attritione una cum confessione; secus tamen, si abesset conscientia culpæ gravis, ut *Viva Qu.* 3. *A. ult. n.* 1. *Salm. c.* 3. *n.*

8. cum *Suar. Pal. et communi.* Confessio enim
idetur esse de consilio, non de præcepto, ut
ommuniter dicunt DD. apud *Viva loc. cit.* et
lare colligitur ex *c. Ut jejunii dist.* 5. *de Con-*
secr. ubi dicitur: *Ut moneantur Confessionem fa-*
cere prius.

180. » 3. Etiam perpetuo amentes (præser-
» tim si aliquando usum rationis habuerint)
» licite confirmantur; etsi per accidens num-
» quam sint spiritualiter pugnaturi. Ita *Suar.*
» *Fill. Laym. l. c. Con. quæst.* 72. *art.* 8. *n.*
» 83. * (*Est commune cum Pal. Con. Bon.*
» *Barb. et Salm. c.* 3. *num.* 23. *contra Sot.*
» *Val. etc.*) *.

DUBIUM III.

Quæ Confirmationis necessitas, et Cærimonia?

181. *An adsit per se gravis obligatio suscipien-di Confirmationem?*

182. *An autem per accidens, nempe ratione vitandi. I. Periculi. II. Scandali. III. Contemtus. Et quando contemtus intervenit?*

183. *An sit gravis obligatio suscipiendi Confirmationem ante susceptionem primæ Tonsuræ?*

184. *Quæ cærimoniæ sunt servandæ in Confirmatione? Et quid notandum. I. Quoad vestes Episcopi? II. Quoad locum Chrismationis? Et an Confirmandi accedere debeant jejuni?*

185. *Requiritur etiam.* 1. *Patrinus.* 2. *Ut hic sit unus.* 3. *Ut sit confirmatus.*

186. *Dub.* 1. *An peccet graviter qui tenet non confirmatus? Dub.* 2. *An patrinus non confirmatus contrahat cognationem?*

181. » RESP. 1. Nec est necessaria ad salutem necessitate medii, neque per se præcepti. » Est communis *S. Th.* et aliorum, contra » *Scot. et Sylvest.* Ratio est, tum quia Ecclesia non urget ejus susceptionem ullis pœnis : » tum quia nec ex Scriptura, nec Traditione, » neque fine, aut institutione Sacramenti, tale præceptum colligitur. Et Canones, qui in » contrarium afferuntur, satis explicantur de » necessitate ad melius esse.

» Dixi, *per se* ; quia per accidens aliquando » potest esse necessaria ad salutem ex præcepto » caritatis sui, vel proximi, vel alio, v. gr. » ad cavendum scandalum, vel ratione conscientiæ, qua quis valde metuit, ne in tormentis deficiat sine hoc Sacramento.

» 1. Negligere hoc Sacramentum, secluso » scandalo, et contemtu, non est mortale, » *Suar. Laym. lib. 5. tom. 3. c. 5. Bon. d.* » *1. q. 1. p. 2.* ubi ex aliis multis docet, nullum esse præceptum illud suscipiendi.

» 2. Etsi omissio ex contemtu, v. gr. si quis » id nihil faciat, ut puerile, aut vile habeat, » sit mortalis ; talis tamen non censetur esse, » cum quis ejus oblatam occasionem, quam » postea non facile habiturus est, negligit. Ita » *commun.* contra *Sylv. v. Confirm. et Tol.* » *lib. 2. c. 4.*

Magna est hæc quæstio inter DD. an adsit

ravis obligatio suscipiendi hoc Sacramentum
'onfirmationis ? *Prima* sententia affirmat, quam
:nent *Merbes. Contin. Tournely tom.* 5. *p.* 122.
'oncina tom. 8. *p.* 223. *ex num.* 1. *Habert.*
m. 5. *pag.* 321. *c.* 9. *cum Ang. et Hugone*
S. Vict. item *S. Bon. S. Antonin. Alens.*
'ylvest. et Palud. apud Palaum de Confirm.
. 8. *n.* 3. Dicunt præfati AA. obligationem
anc oriri tam ex præcepto naturali, quam po-
tivo. Ex *naturali*, quia grave detrimentum
bi infert, qui in lucta tentationum negligit se
unire magno robore hujus Sacramenti, ad
anc finem instituti. Ex *positivo*, tum Divi-
o, ut probatur ex *Actor.* 1. ubi Christus Do-
inus: *Præcepit eis ab Hierosolymis ne disce-
erent, sed expectarent promissionem Patris*:
empe Spiritum Sanctum, cujus donum tribui-
ır in Confirmatione; tum Ecclesiastico, nam
Jrbanus Papa in *c. Omnes* 1. *Dist.* 5. *de Con-
ecr.* sic ad Christianos scripsit: *Omnes fideles
er manus impositionem Episcoporum Spiritum
'anctum post Baptismum accipere debent, ut
lene Christiani inveniantur.* Hoc etiam Mel-
hiades Papa in *c. Spiritum Sanctum ead. Dist.*
ixit: *Viatoribus necessaria sunt Confirmationis
uxilia.* Confirmatur ex Catech. Rom. *de Conf.*
. 16. ubi de hoc Sacramento dicitur: *Quam-
uam vero necessarium non est, a nemine ta-
ıen prætermitti debet...... Quod enim omnibus
ommuniter ad sanctificationem Deus proposuit, ab
mnibus etiam summo studio expetendum est* Item
. Cyprianus *Epist.* 70. scripsit. *Ungi quoque
ecesse est eum, qui baptizatus est, ut accepto
Chrismate, idest unctione, esse unctus Dei, et
iabere gratiam Christi possit.*

Secunda vero sententia negat, per se loquen-
do, teneri quemque fidelem sub gravi Confir-

mationem suscipere, et hanc tuentur cum *Bus.* gravissimi AA. prout *Nav. Man. c. 22. n. 9. Suarez p. 3. D. 38. sect. 1. §. 1. Quo circa, Sotus D. 7. quæst. un. art. 8. Laym. de Confirm. cap. 5. quæst. 4. cum Covar. Abb. Panorm. Adrian. Val. Henriq. Victor. et Con.* item *Frassen tom. XI. pag. 437. concl. 1. et 2. Wigandt tract. 11. Ex. 6. n. 89. Pal. p. 8. n. 5. Bon. p. 2. in Princ. Roncaglia c. 2. quæst. 2. R. 2. Anacl. de Sacram. pag. 544. n. 68.* cum communi ut asserit, *Sporer tom. 3. pag. 216. n. 33. Elbel tom. 3. p. 52. n. 8. Viva de Confirm. quæst. 3. art. 2. n. 9. Croix lib. 6. p. 1. n. 394. Salm. c. 4. num. 62. cum aliis.* Et huic sententiæ aperte adhæret *D. Th.* nam in 3. *p. quæst. 72. art. 1. ad* 3. sic ait: *Quædam* (Sacramenta) *sunt, sine quibus non est salus: quædam vero sunt, quæ cooperantur ad perfectionem salutis; et hoc modo Confirmatio est de necessitate salutis, quamvis sine ea possit esse salus, dum tamen non prætermittatur ex contemtu Sacramenti.* Item in 4. *D. 7. quæst. 1. art. 1. quæst. 2.* repetit quod Confirmatio est necessaria non ad salutem, sed ad perfectionem salutis, *sicut equus ad ambulandum, et medicina ad sane vivendum.* Additque aliqua Sacramenta esse ita necessaria, ut sine quibus (homo) non possit in spirituali vita vivere, sicut est Baptismus, et Pœnitentia: *quædam autem sine quibus non potest consequi aliquem effectum, qui est ad bene esse spiritualis vitæ; et hoc modo Confirmatio, et omnia alia sunt necessaria. Verumtamen contemtus cujuslibet Sacramenti est periculosus.* Clarius id confirmat in *cit. quæst. 72. art. 8. ad 4.* ubi ait: *Et ideo Hugo a S. V. dicit:* Omnino periculosum esset, si ex hac vita sine Confirma-

tione migrare contingeret; *non quia damnaretur, nisi forte propter contemtum, sed quia detrimentum perfectionis pateretur.* Nec dissentit *Scotus in 4. D. 17. quæst. 1. n. 11.* ubi: *Extrema-Unctio est instituta a Christo, et Confirmationis Sacramentum, et tamen neutrum est simpliciter necessarium; nec est præceptum de isto, vel illo recipiendo.*

Dicunt igitur Fautores hujus sententiæ non adesse de hoc Sacramento suscipiendo ullum præceptum neque naturale, neque positivum. Non *naturale*, quia licet Christus Dominus hoc Sacramentum instituerit tamquam peculiare medium ad vincendas hostium insidias, tamen alia sunt generalia media, prout frequens Eucharistiæ perceptio, oratio, pœnitentia, etc. quibus robur Animæ etiam obtineri potest. Nec *positivum*, quia nullibi tale præceptum reperitur expressum. Illud enim quod est in *Act. loc. cit.* intelligitur fuisse datum tantum Apostolis, ut ipsi peculiari modo Spiritum Sanctum acciperent, et tamquam Ecclesiæ Fundatores ministerium prædicationis aggrederentur nonnisi supernatutali scientia, et donis prophetiæ, linguarum, ac miraculorum præditi. Alia autem quæ habentur *in c. Omnes, et c. Spiritus S.* ut supra, intelliguntur non de necessitate præcepti ad salutem, sed ad perfectionem salutis, ut docet *D. Th.* cujus perfectionis detrimentum, sive privationem ait non inducere damnationem: Confirmatio enim non reddit hominem perfectum simpliciter, et quoad substantiam, quod est solius Baptismi, sed quoad uberioris gratiæ perceptionem, sive ad melius esse spirituale, ad quod homo non tenetur sub gravi. Sic pariter intelligitur Catechismus Rom. immo id aperte ibi exprimitur in §. 17. *seq.* ubi dicitur, quod *illi*

enim sacro chrismate confirmari debent, quibus spirituali incremento opus est, et qui ad perfectum Christianæ Religionis habitum perducendi sunt. Et deinde additur: *Communis omnium Mater Catholica Ecclesia vehementer optat, ut in iis, quos per Baptismum regeneraverit, Christiani hominis forma perfecte absolvatur.* Ubi etiam nota, non dici quod Ecclesia præcepit, sed *optat*, quo utique exprimitur non adesse Ecclesiæ præceptum. Ad textum autem S. Cypriani respondetur, quod S. Doctor non dicit necesse esse hoc Sacramentum suscipere de necessitate præcepti, sed necesse esse, ut illud suscipiat qui ejus gratiam vult obtinere; Vel potest alio modo intelligi, scilicet quod sine Confirmatione non licebat ministrare Baptismum tunc temporis, quando Baptismus simul cum Confirmatione dari præcipiebatur ut habetur *in c. De his. 3. Dist. 5. de Consecr.*

182. Dicunt autem AA. secundæ sententiæ, quod licet per se loquendo omissio susceptionis hujus Sacramenti non sit mortalis, conveniunt tamen communiter posse esse mortalem per accidens in tribus casibus, et I. Si quis omittendo alias firmiter crederet periculum sibi imminere amittendi Fidem, vel caritatem, ut *Suar. Pal. et Salm. num.* 59. *cum Con. Gran. etc.* II. Si quis omitteret cum scandalo, nempe si esset suspectus de Fide, et reputaretur Confirmationem contemnere, aut non credere esse Sacramentum, *Palaus, Laym. Ronc., Suarez Sporer, Salm. num.* 58. cum aliis communiter. III. Si omittatur ex contemtu, quem alii intervenire intelligunt, quando quis commode Sacramentum suscipere potest, et negligit; hunc enim etsi non formalem, virtualem tamen contemtum reputant. Ita sentiunt *Habert, Conci-*

na, *Nat. Alexand. Tourn. Juenin.* item *Sylvest. Ric. et Gabr. apud Laym. ll. cc.* Et huic opinioni favet *Scotus D. 7. quæst. 2.* ubi ait: *Judicaretur enim contemtus, si omnimoda opportunitate oblata non susciperetur.* Alii vero forte probabilius dicunt tunc tantum intercedere contemtum, quando quis negligit Confirmationem suscipere, non quia detinetur a quodam rubore vel incommodo, sed quia illam parvi facit; plura enim bona spiritualia homines sæpe adipisci prætermittunt ex negligentia, sine eo quod illa reputent contemnere. Ita cum *Busemb. mox infra Suarez loc. cit. v. Quo circa, Laym. quæst. 4. Pal. p. 8. num. 6. Roncaglia loc. cit. Sporer. num. 23. Elbel num. 20. et Salm. num. 57. cum Con. Gran. etc. ex D. Tho. 2. 2. quæst. 186. art. 9. ad 3.* ait: *Dicendum quod tunc aliquis transgreditur ex contemtu, quando voluntas ejus renuit subjici ordini legis vel regulæ, et ex hoc procedit ad faciendum contra legem. Quando autem e converso propter aliquam causam, puta concupiscentiam, vel iram, inducitur ad aliquid faciendum contra legis statuta, non peccat ex contemtu.* Si ergo non contemnit legem qui eam transgreditur propter concupiscentiam, neque contemnet Confirmationem qui eam suscipere negliget, ut patiatur aliquod incommodum, ruborem, vel simile. Id aperte confirmat Catech. Rom. *dict.* §. 16. ubi loquens de hoc Sacramento distinguit negligentiam a contemtu, dicens: *Sæpe evenit, ut Fideles in hoc Sacramento suscipiendo, aut præpropera festinatione, aut dissoluta quadam negligentia, et cunctatione utantur (nam de iis, qui ad eum impietatis gradum venerunt, ut illud contemnere, et aspernari audeant, nihil est quod dicamus);*

etc. Minime autem negandum cum *Suar. Pal. Laym. Salm. Con.* et aliis (contra aliquos) talem negligentiam esse saltem peccatum veniale, cum sit quædam prodigalitas spiritualis.

Verumtamen postquam hæc scripsi, invenio declaratum a Benedicto XIV. in Bulla, *Etsi pastoralis* (vide in *Bullar. tom.* 1. *Bullam* 57. §. 3. *num.* 4.) quod omnes Confirmationem suscipientes a Presbyteris Græcis, invalide confirmantur; hinc Pontifex subjungit, ipsos admonendos esse de obligatione gravi suscipiendi, cum possint, Confirmationem ab Episcopis. En verba Pontificis; *Monendi sunt ab Ordinariis locorum, eos gravis peccati reatu teneri, si (cum possint) ad Confirmationem accedere renuunt, ac negligunt.* Quapropter secunda opinio supra relata, nimirum non teneri Fideles sub gravi ad Confirmationem suscipiendam, hodie non videtur satis probabilis.

» 3. Præceptum, quod habetur in *Trident.* » *sess.* 23. *cap.* 4. *de reform.* non ligat omnes, » cum sit hypotheticum; sed tantum ordinan» dos, vel initiandos prima tonsura. Cujus omis» sionem non esse mortalem contra *Tan.* do» cent *Henr. Valent. Suar. d.* 38. *p.* 1. *et Na*» *var. cap.* 22. qui addit, ne quidem Episco» pum peccare mortaliter, ordinando non con» firmatum, aut si ipse non confirmatus ordi» net. Vide *Reg lib.* 28. *c.* 2.

183. Quæritur, an sit obligatio gravis suscipiendi hoc Sacramentum ante susceptionem primæ Tonsuræ? Affirmant *Bonac. de Ordine p.* 4. *n.* 8. *Renzi eod. t. quæst.* 3. *cum Tolet. Fornar. et Majol. apud Dian. p.* 2. *tr.* 16. *R.* 4. ex præcepto Tridentini *sess.* 23. *c.* 4. ubi dicitur: *Prima tonsura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint.* Et in hu-

jus præcepti confirmationem refert *Rentius l. c.* quamdam Declarationem S. C. Concilii die 27. Septembris 1621. *apud. Nicolaum*, ubi dictum fuit, quod qui susceperit primam Tonsuram, vel Ordines non confirmatus, tamquam male promptus, non possit ad illos Ordines ascendere, nec recipere Beneficia sine Sedis Apostolicæ Dispensatione. Negant vero alii communissime, quod præfata verba Tridentini gravem obligationem importent? ita *Nav. Man. c.* 22. *n.* 9. *v. Quinto*, ubi sic ait: *Peccat qui non se facit confirmare ante omnem Ordinationem; nullam tamen censuram incurrit, tum quia ejus omissionis negligentia non est moralis; tum quia nullo jure id cavetur.* Idem sentiunt *Sotus D.* 24. *quæst.* 1. *art.* 4. *Suar. D.* 38. *sect.* 1. *v. Quo circa*, *Pal de Cons. p.* 8. *n.* 6. *Escob. eod. tit. n.* 139. *Salm. cap.* 4. *num.* 63. *Tamb. c.* 3. §. 4. *n.* 4. *Dian. l. c. cum Azor. Val. Avil. Con. et Molfes.* Idem sentit perdoctus *Cabassut. lib.* 3. *c.* 3. *num.* 10. cum communi, addens *Suarium*, *Conink. Nav. Vict. etc.* extendere hanc doctrinam etiam ad collationes Ordinum. Et idem dicunt *Nav. l. c. Laym. cap.* 5. *num.* 4. de Episcopo ministrante. Ratio, vel quia verba Concilii solam monitionem continent, cum verba imperativi modi per se non inducant præceptum, ut dicunt *Cajet. Nav. Sa*, *et Sayr.* quos retulimus *Tom. V. l.* 4. *num.* 261. *et Glossa in c. de præscription.* et ex *D. Thoma*, qui 2. 2. *qu.* 166. *art.* 9. *ad* 2. dicit: *Nec in lege Ecclesiæ omnes ordinationes obligant ad mortale.* Vel quia verba Tridentini non continent strictum præceptum, eo quod hæc non æstimetur materia gravis, aut quod præceptum ita a consuetudine sit interpretatum. Merito

tamen dicunt præfati Auctores, id non excusari a veniali (contra *Holzmann. to.* 2. *pag.* 45. *num.* 518. *Gran. D.* 1. *num.* 9. *et Tamb. loc. cit. n.* 5. qui nullam in hoc culpam agnoscunt) saltem ob quamdam deordinationem, quæ in tali omissione interveniret.

184. » Resp. Circa cærimonias Confirmatio- » nis, scienda sunt sequentia. I. Etsi servandi » sint ritus in Pontificali præscripti, peccetque » graviter Episcopus, si confirmet sine pluvia- » li, mitra, vel pedo; uti et si ordines sacros » conferat cum solis indumentis Missæ. *Dian.* » *p.* 7. *t.* 10. *R.* 31. Non tamen semper erit » mortalis alicujus omissio, v. g. alapæ, aut » cerei. Potest autem conferri loco quovis de- » centi, etiam extra Ecclesiam, et a prandio » non jejunis, omni anni tempore.

Notandum I. quoad vestes Episcopi ministrantis, in Pontificali Rom. præscribi, quod Episcopus debet esse indutus amictu supra rochetum, vel superpelliceum si sit Religiosus, ac stola, pluviali albi coloris, mitra, et baculo. Dicit autem *Villalob.* apud *Dian. p.* 7. *tr.* 11. *R.* 31. peccare tantum venialiter Episcopum, qui confirmaret sine vestibus sacris, dicens hanc esse cærimoniam accidentalem. Sed verius ipse *Dian. ibid. et Tamb. de Confir.* §. 2. *nu.* 4. *Sporer tom.* 3. *p.* 217. *n.* 43. *ac Renzi q.* 3. dicunt esse mortale omittere omnia prædicta instrumenta, cum ipsa pertineant ad reverentiam Sacramenti; secus si aliquod tantum omittatur, quia id non videtur esse materia gravis: Et sic intelligendus *Busemb.* cum ipse se referat ad doctrinam *Dian.* Advertendum tamen quoad baculum, sufficere quod baculus maneat publice expositus, vel a Clero detineatur, ut ex figura in Pontificali depicta signatum ostenditur.

Item S. C. de Propag. Fide 7. Decembr. 1726. *apud Pittoni de S. Ritib. tom. 1. num. 532.* declaravit sufficere, quod Episcopus sine mitra, adhibita tantum stola confirmet.

Notandum II. quoad cærimonias alapæ, et cerei: omissionem alapæ, secluso scandalo, numquam esse mortalem, ut recte dicunt *Suar. D. 37. sect. 1. Bon. p. 4. num. 9. et Barbosa, Gran. Ledesm. et alii apud Salm. c. 4. num. 41.* Omissionem autem cerei *Led. et Sa ibid.* absolute negant unquam posse esse mortalem, cum hæc cærimonia minime inveniatur præscripta in Pontificali, sed tantum ex solo usu sit introducta.

Notandum III. quoad locum, *Nunnum apud Bon. p. 2. n. 14.* putare quod sit mortale confirmare extra Ecclesiam, sed hoc est contra communem. Alii vero, ut *Busemb. et Dicast. apud Croix n. 289.* dicunt id omni culpa carere, modo Confirmatio ministretur in loco decenti. Sed communius *Bonac. et Croix ll. cit. ac Salm. c. 4. n. 32. cum Con. et Præpos.* censent hoc esse veniale: Quod puto verius, nisi interveniat aliqua causa excusans, juxta id quod notatur in Rubrica pontificali, ubi dicitur: *Hoc Sacramentum potest conferri minus sollemniter quocumque die, hora, et loco, ex causa ad arbitrium Episcopi.* Probabiliter autem dicit *Palaus p. 10. n. 6.* licite semper posse Episcopum confirmare in suo Oratorio domestico.

Notandum IV. quoad. jejunium, quod licet *c. Ut jejuni Dist. 5. de Consecr.* præscribatur, ut Confirmandi accedant jejuni; et in Pontificali Rom. dicatur: *Confirmandi deberent esse jejuni.* Dicunt tamen *Salm. num. 33. et Croix l. cit.* id esse tantum consilii; Sed me-

lius dicunt *ibid.* *Aversa*, et *Gob.* ac *Cabassut.* *lib.* 3. *cap.* 3. *n.* 2. et *Renzi quæst.* 4. jam usum invaluisse, quod hoc Sacramentum conferri possit etiam post prandium. Sic pariter Confirmatio conferri potest quocumque die, ut dicunt *Suar.* *D.* 37. *sect.* 2. et *Salm.* *num.* 34. *cum Gran.* et *Busemb.* *ubi supra*, et sic usum ferre testatur *Croix loc. cit.*

185. » II. Sub gravi culpa, ut docet *Nav.* » *cap.* 22. ex communi, requiritur Patrinus; » isque unus tantum (licet *Tol.* duos admit- » tat): qui si confirmatus non sit, peccat gra- » viter secundum communem. *Escob.* tamen ex » *Conc.* docet non esse mortale: quod proba- » bile esse docet *Quintan.* *t.* 2. *sect.* 7. Immo » nullum, si fiat in necessitate, et non contra- » hit cognationem, ut docet *Sanch.* *Suar.* con- » tra *Sylvest.* *Sa*, et alios.

I. Igitur requiritur patrinus, et quidem sub gravi, ut cum *Nav.* et communi dicunt *Busemb.* et *Holzmann tom.* 2. *p.* 46. *n.* 222. *ex c.* 2. et 6. *Caus.* 30. *quæst.* 1. Patrinus autem Confirmationis designandus est a parentibus, vel ab Episcopo in eorum defectu, *Croix n.* 397. *cum Gob.* (hoc intelligendum, si Confirmandus sit puer). Dicit autem *Holzmann.* *cum Gob.* et *Ilsung*, quod licite posset conferri Confirmatio sine patrino casu, quo is haberi non posset. II. Requiritur, ut patrinus sit unus, ut tenendum cum *Busemb.* et *Salm.* *num.* 50. *ex Pal.* *Bon.* et *Rebell.* nam sic præcipitur in *cap. fin.* *de Cogn.* *Spir.* *in* 6. ubi dicitur: *Non plures quam unus vel una accedere debeant ad suscipiendum de Baptismo... De Confirmatione idem judicium est habendum.* Licet autem Tridentinum in Baptismo duos admittat, cum tamen nihil disponat de Confirmatione, quip-

pe juri antiquo standum est. III. Requiritur, ut hic patrinus sit confirmatus, ex præcepto quod habetur in c. *In Baptismate*, 102. *Dist.* 4. *de Consecr.* ubi: *In Baptismate, vel in Chrismate non potest alium suscipere in filiolum, qui non est ipse baptizatus, vel confirmatus.* Et in Pontificali Rom. habetur: *Nullus qui non sit confirmatus potest esse in Confirmatione patrinus.*

186. Sed hoc dubitatur. 1. an peccet graviter, qui non confirmatus teneat? dicit *Busemb.* quod *Escobar* negat esse mortale; sed errat; nam hic Auctor (*De Confirm. n.* 133.) oppositum expresse docet, quia talis patrinus violaret præceptum Ecclesiæ in re gravi, et sic tenendum cum *Concin. pag.* 229 *n.* 3. et communi, ut asserit idem *Busemb.* Dubitatur 2. an patrinus non confirmatus contrahat cognationem? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Conc. loc. cit. Sotus in* 4. *d.* 42. *quæst.* 1. *art.* 3. *et Navarr. Tab. Man. Lopez apud Sanch. de Matr. l.* 7. *D.* 60. *n.* 19. item *Sa, Palud. etc. apud Salm. de Confirm. c.* 4. *n.* 47. qui probabilem putant, sicut etiam censet *Croix lib.* 6. *p.* 11 *n.* 400. Ratio, quia (ut dicunt) tò *non potest* in *cit. c.* 102. mox supra, per se et proprie non denotat invaliditatem actus, sed tantum prohibitionem, sive (ut ajunt *Surd. et Barb. apud Escobar. n.* 131.) quia verbum *non potest* interdum sonat idem ac *non decet*, vel *non expedit*, ex *leg. Nepos, ff. de Verb. sign. Secunda* vero sententia negat, quam tenent *Glossa in d. c.* 102. *Suar. q.* 72. *art.* 10. *Tol. l.* 2. *c.* 24. *n.* 11. *Bon. de Matr. q.* 3. *p.* 5. § 2. *n.* 10. *et Renzi de Confirm. q.* 9. qui refert Declarationem S. C. Concilii die 13. Junii 1654. *apud Jos. de Jan.*

ubi dictum fuit, non confirmatum suscipientem confirmandum non contrahere cognationem spiritualem. Eamdem ut probabiliorem tenent *Sanch. l. c. n.* 20. *cum Ang. Vict. Henr. Led. Pal. etc.* Ratio, tum quia verbum *non potest* reddit actum omnino nullum ut dicit *Sanch.* se probasse *lib.* 6. *D.* 38. *n.* 20. Tum quia sicut in Baptismo non contrahit patrinus non baptizatus, ita in Confirmatione non confirmatus. Utraque est probabilis, sed secunda probabilior, saltem, quia est majori auctoritate munita ob Declar. S. C.

187. » Debet autem patrinus esse diversus a » patrino Baptismi *. (*ut dicunt Salm. num.* » 49. *cum Laym. Pal. Bon. et communi. Excipit tamen Croix n.* 398. *cum Sylv. et Synodo Coloniensi, nisi aliqua adsit causa in contrarium. Patrinus autem debet esse ejusdem sexus, cujus est Confirmandus, juxta usum Ecclesiæ, et ritum Pontificalis Rom. prout dicit Croix ibid. cum Aversa*) *, licet cum *Bon. et Hurt.* id neget *Quint. t.* 2. *sect.* 7. » *et* 14. et secus facientem non peccare mortaliter, dicat *Dian. p.* 3. *t.* 4. *R.* 21. Et non » Monachus (nisi factus Episcopus): Admitti » tamen et illos, et Moniales posse sine culpa, » docet idem *Quintan. loc. cit. sect.* 18. nisi » in eorum Religione sit prohibitum. Eo autem » nomine non excludi Mendicantes notat *Conc.* » et alii quinque cum *Dian. p.* 9. *t.* 6. *R.* » 32. Nec refert, seclusa consuetudine, num » vir sit, aut femina. Neque etiam contrahit » obligationem instruendi confirmatum *. (*ut dicunt etiam Salm. num.* 51. *cum Laym., Pal. Bon. et Henr. Excipiunt tamen Aversa, et Synod. Colon. apud Croix n.* 397. » *in fine, si confirmatus non sit instructus, et*

» *alius desit*) *, sed tantum cognationem spi-
» ritualem cum eo, et ejus parentibus: dum-
» modo tamen eum tangat.

Quidquid dicat *Quintanad.* apud *Busemb.* verius id censet vetitum *Salm. c.* 4. *num.* 48. *Sanch. Bon. Led. et communi apud Sporer. t.* 3. *p.* 218. *n.* 47. Nam. in *c. Monachi* 104. *Dist.* 4. *de Consecr.* universe, dicitur: *Monachi sibi compatres, commatresve non faciant.* Excipiunt autem 1. *Spor. l. c. et Pal. Barb. Gob. etc. apud Croix n.* 397. si Confirmandus esset pariter Religiosus. Excipiunt 2. *Suar. Dicast. etc. apud Croix ibid.* si Religiosus sit mendicans, sed hanc exceptionem nec admittit *P. Conc. p.* 229. *n.* 3. Quoad modum autem suscipiendi in Confirmatione, præscribitur in Pontificali Rom. quod Confirmandus ponat pedem super pedem dexterum patrini; sed recte dicit *Conc. p.* 229. *num.* 3. *in fine* hodie receptam consuetudinem habere, quod sufficiat, ut patrinus manum dexteram super dexterum humerum Confirmandi ponat: Et hanc consuetudinem testatur *Concina* approbatam fuisse a S. C. Rituum die 20. Septemb. 1749.

188. » III. Frons confirmati obliganda est
» fascia linea cruce notata, gestanda uno, tri-
» bus, vel septem diebus, pro consuetudine,
» illota interim fronte: * (*Sed hodie ex de-
» suetudine hæc cærimonia non amplius in no-
» stris partibus est in usu, cum statim post
» Unctionem abstergatur frons Confirmati, et
» sic dimittatur*) *: potest etiam, si ratio
» subsit, statim auferri, et frons ablui; ipsa
» autem comburi; vel honeste asservari debet,
» nec ad profanos usus adhiberi, propter con-
» tactum chrismatis, neque solvens illam con-
» trahit cognationem. V. *Prop. in* 3. *p. q.* 3.

» *art.* 12. IV. Parochos teneri in librum re-
» ferre nomina confirmatorum, et patrinorum
» suæ Parochiæ (eamque curam ad Epi-
» scopos etiam pertinere), tum propter scien-
» dam cognationem spiritualem, tum propter
» ordines suscipiendos docet *Quintanad. tom.*
» 2. *sect.* 11. *ex Barb. etc.* ac denique li-
» cere mutare nomen in Confirmatione. *Ibid.*
» *sect.* 10. »

Notandum ultimo pro complemento hujus materiæ, quod Benedictio communis, quæ datur ab Episcopo Confirmatis in fine, non est necessaria ad Sacramentum, sed est simplex cærimonia, ut communiter dicunt DD. cum *Croix lib.* 6. *p.* 1. *num.* 400. Hinc probabiliter ait *Tamb. de Confirm. c.* 2. §. 2. *num.* 9. admonitionem, quæ fit, ne Confirmati ante Benedictionem præfatam discedant, non videri, quod obliget. Immo dicunt *Laym. lib.* 5. *c.* 7. *num.* 2. *Palaus tr.* 20. *qu.* 10. *num.* 12. et *Tamb. l. cit.* quando magnus est concursus, omittendam esse illam admonitionem, ut aliis locus præstetur; et hanc esse praxim testatur *Croix l. cit.*

TRACTATUS III.

DE EUCHARISTIA.

CAPUT I.

De Essentia Eucharistiæ.

DUBIUM I.

Quid sit Eucharistia ?

189. *In quo constituatur, sive consistat essentia Eucharistiæ ?*
190. *Vide resolutiones apud Busemb. circa rationem specificam, et numericam hujus Sacramenti.*
191. *Qu. 1. An tota ratio specifica Eucharistiæ salvetur in alterutra specie? Qu. 2. Unde sumatur unitas numerica Eucharistiæ ?*
192. *An Eucharistia sit necessaria ad salutem necessitate medii ?*
193. *An Eucharistia sit necessaria Adultis ad vitam spiritualem conservandam ?*

189. » REsp. est Sacramentum Corporis, et » Sanguinis Christi sub speciebus panis, et vi- » ni, ad spiritualem Animæ refectionem divi- » nitus institutum. Ita communiter *Scholastici.*

Unde resolves sequentia.

» 1. Tam species consecratæ, quam Corpus, » et Sanguis Christi, intrinsece, et essentialiter constituunt hoc Sacramentum: ideoque falsum est, quod docuit *Waldensis*, Corpus et » Sanguinem Christi esse totum Sacramentum, » Ratio est, tum quia *Trident.* docet, corpus, » et sanguinem contineri hoc Sacramento: tum » quia quatenus continetur, non est sensibile. » Item falsum est, quod docent *Marsilius*, et » *Sotus*, solas species constituere hoc Sacramentum; tum quia Eucharistia est cibus, cælestis; tum quia adorari debet latria, ut docet *Trident.*

Hic prænotandum quod in omnibus Sacramentis tria distinguuntur, nempe Sacramentum tantum, res tantum, et Sacramentum ac res. *Sacramentum tantum* est illud quod significat; *Res tantum* est id quod significatur, sive effectus Sacramenti; *Sacramentum ac res* simul est id quod significatur ab uno, et significat aliud. In hoc autem Eucharistiæ Sacramento, *Sacramentum tantum* sunt species consecratæ, quæ tantum significant Animæ refectiones; *Res tantum* est ipsa refectio; *Res et Sacramentum* est Corpus Christi, quod significatur a speciebus, et gratiam significat. Hinc magna oritur quæstio inter DD. nempe in quo consistat essentia Eucharistiæ? Plures sententiæ, sed duæ sunt magis receptæ. *Prima* sententiæ, quam tenet *Gonet Man. t. 7. p. 185. Petrocor. t. 3. p. 291. q. 2. et Salm. de Euchar. c. 1. ex n. 18. cum Soto, Gonz. Henr. etc.* dicit, quod essentia sive ratio Sacramenti consistit in recto in solis speciebus: Corpus autem Christi pertinet ad

Sacramentum tantum in obliquo, idest tamquam quid extrinsece connotatum. Probant 1. ex c. *Cum Marthæ, de Celebr. Miss.* ubi sic dicitur: *Forma* (idest species) *est panis, et vini; veritas, Carnis et Sanguinis; virtus, unitatis et caritatis. Primum* (idest species) *est Sacramentum, et non res. Secundum* (idest Corpus Christi) *est Sacramentum, et res. Tertium* (idest effectus) *est res, et non Sacramentum.* Cum igitur textus dicat species esse Sacramentum, et distinguat Sacramentum, a re simul et Sacramento, quod ait esse Corpus Christi; Ergo (ut dicunt) totam rationem Sacramenti textus refundit solis speciebus. Probant 2. ex Trident. *sess* 13. *Can.* 1. ubi habetur: *Si quis negaverit in SS. Eucharistiæ Sacramento contineri vere, realiter, et substantialiter Corpus, et Sanguinem Dom. N. Jesu Christi, anathema sit.* Ergo, si Corpus Christi continetur in Sacramento, sequitur quod species sint Sacramentum tantum continentes Corpus Christi, ne dicatur Corpus Christi contineri seipso.

190. *Secunda* vero sententia, quam tenent cum *Bus. Suar. D.* 42. *sect.* 3. *Contin. Tourn. to.* 5. *pag.* 134. item *Vasq. Conc. Val. etc. apud Salm. l. cit. n.* 29. dicit Sacramentum Eucharistiæ consistere in recto sive essentialiter æque in speciebus ac in Corpore Christi. Ratio, quia ex Corpore Christi æque ac speciebus unum fit Sacramentum. Christus autem continetur in Sacramento tamquam pars in toto, ut Anima in homine; non vero tamquam aliquid extrinsecum a ratione Sacramenti: Et sic respondetur textui quem opponunt Tridentini. Hæcque ratio confirmatur a D. Augustino relato in *c. Hoc est.* 48. *D.* 2. *de Consecr.* ubi docet hoc Sacramentum *duobus constare, visibili elementorum*

specie, et invisibili Dom. N. Jesu Christi carne et sanguine, sicut Christi Persona constat ex Deo et homine. Ad textum autem in *c. Marthæ;* respondet *Lugo de Euchar. D.* 1. *n.* 27. (qui diversam sustinet sententiam, nempe quod essentia Eucharistiæ in recto consistat in corpore Christi, et in obliquo tantum in speciebus) quod Pontifex, dicendo species esse Sacramentum, non intendit dicere, quod solæ species sint Sacramentum, sed quod species in Eucharistia non habent aliud munus quam Sacramenti; significant enim et non significantur; ad differentiam Corporis Christi, quod est Sacramentum simul et res, nempe quod significat gratiam, et significatur a speciebus; non autem textus excludit; quod Corpus Christi pertinet ad essentiam Sacramenti. Utraque sententia est probabilis.

2. Usus sive sumtio Eucharistiæ non est proprie ipsum Sacramentum, neque aliud Sacramentum ab eo distinctum, ut vult *Gabriel*; nec pars illius, sive essentialis, sive integralis, ut *Aureolus*; sed tantum applicatio, sive conditio, ut Sacramentum operetur.

Omnia alia Sacramenta, ut sub initio hujus *lib.* 6. notavimus, dicuntur *transeuntia*, quia tum solum sunt Sacramenta, cum conficiuntur et applicantur; Hoc tantum Eucharistiæ Sacramentum dicitur *permanens*, quia consistit in re permanente, et sic Corpus Christi post Consecrationem existens sub speciebus panis est vere et proprie Sacramentum, sive sumatur, sive in Sacrario servetur, ut habetur definitum in Trident. *sess.* 13. *Can.* 4. ubi: *Si quis dixerit, peracta Consecratione, in admirabili Eucharistiæ Sacramento non esse Corpus, et Sanguinem Dom. N. Jesu-Christi, sed tantum in usu..... anathema sit.*

» 3. Etsi quælibet species, immo quævis pars
» speciei, sit integrum et essentialiter perfectum
» Sacramentum, ideoque Sacramentum Eucha-
» ristiæ, sub speciebus panis et vini, physice
» et moraliter specie differat; moraliter tamen,
» et in ratione Sacramenti est unum specie
» infima Sacramentum: tum quia est unum
» signum rei sacræ: tum quia ordinatur ad unum
» specie infima finem. Vide *S. Thom. q.* 72.
» *art.* 2.

» 4. Et physice loquendo, tot sunt numero
» Sacramenta, quot numero species, vel etiam
» partes specierum: moraliter tamen unum nu-
» mero Sacramentum est; quod per modum
» unius proponitur, et sumitur; quia id ad
» unum finem, scilicet ad unam refectionem
» spiritualem, refertur.

» 5. Hostiæ in diversis altaribus recte conci-
» piuntur ut distincta Sacramenta; contra vero,
» si Sacerdos unam Hostiam in plures partes
» dividat, vel plures Hostias simul sumat (ea-
» dem est ratio plurium specierum diversæ ra-
» tionis), non ideo dicitur accepisse plura nu-
» mero Sacramenta.

Super his ante omnia prænotandum id quod habetur in Tridentino *sess.* 13. *c.* 3. *Corpus* (existere) *sub specie panis, et sanguinem sub specie vini ex vi verborum; ipsum autem Corpus sub specie vini, et Sanguinem sub specie panis, Animamque sub utraque, vi naturalis illius connexionis, et concomitantiæ.... Divinitatem porro propter ejus cum Corpore et Anima hypostaticam unionem.* Item *sess.* 21. *c.* 3. habetur: *Quamvis Redemptor noster hoc Sacramentum in duabus speciebus instituerit, tamen fatendum est, etiam sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, verumque*

Sacramentum sumi; ac propterea, quoad fructum attinet, nulla gratia necessaria ad salutem eos defraudari, qui unam speciem solam accipiunt. Sed quæritur 1. an tota ratio specifica hujus Sacramenti salvetur in sola specie panis, aut vini, seorsim sumta? *Prima* affirmat, quam tenent *Bellarm. de Euch. c.* 22. *et Gonz. Nunnus, et alii apud Salm. cap.* 2. *n.* 16. Ratio, quia quælibet species rationem habet integri convivii, cum per concomitantiam Sanguis veniat sub specie panis, et Corpus sub specie vini. Idque arguunt ex illis verbis Tridentini, ut supra: *Sub altera tantum specie verum Sacramentum sumi. Secunda* vero probabilior sententia dicit, totam rationem specificam Sacramenti non salvari, nisi in utraque specie. Ita *Lugo de Euch. d.* 2. *sect.* 1. *Tournely in Prælect. Theolog. t.* 8. *p.* 151. *ac suus Continuator tom.* 5. *pag.* 134. *et Salm. c.* 7. *n.* 17. *cum Ledesma, Cornejo, etc.* Ratio, quia, licet per concomitantiam Corpus Christi veniat sub specie vini, et contra: quod sufficit quidem ad totum assequendum fructum Sacramenti, ut docet Concilium; hoc tamen per accidens evenit, quia nunc Sanguis non potest a Corpore separari, sed non per se, nam si in triduo Passionis Apostoli celebrassent, utique Sanguis non venisset sub specie panis. Unde, cum sub altera tantum specie vi verborum et per se ponatur tantum Corpus, vel Sanguis, non potest per se significari per alterutram speciem tota refectio cibi et potus, in qua consistit ratio specifica hujus Sacramenti. Et pro hac sententia videtur expresse esse *D. Th.* 3. *p. q.* 73. *art.* 2. *ad* 2. cum ibi sic dicat: *Panis et vinum materialiter quidem sunt plura signa, formaliter vero, et perfective*

unum, *in quantum ex eis perficitur una refectio*. Ergo formaliter, seu quoad rationem specificam Sacramenti non perficitur in ratione significandi refectio, nisi in utraque specie.

Quæritur 2. unde sumatur unitas numerica hujus Sacramenti? Alii dicunt sumi ad unitate Corporis Christi? ut *Lugo*, et *Suar*. Alii a physica continuatione partium ipsarum specierum, et ita dicunt tot esse Sacramenta, quot sunt species panis vel vini physice discontinuæ, ut *Vasq*. *etc*. Alii a morali conjunctione specierum inter se, ut *Salm. c.* 1. *n.* 46. *cum Soto*, *et Bellarm*. qui tenent, quod plures species consecratæ, etsi discontinuæ, et licet physice sint plura Sacramenta, moraliter tamen unum sunt Sacramentum ex morali conjunctione, quam habent, dum per modum unius proponuntur, aut sumuntur. Et hæc sententia videtur probabilior *cum Busemb. ut supra*.

191. Quoad species igitur hujus Sacramenti concludendum, quod, licet quælibet species sit materialiter diversa, moraliter tamen utraque constituit unum Sacramentum, cum utraque significet unum convivium ex cibo et potu constans. Quoad numerum vero, dicendum quod numerus sumitur ex multiplicitate sumptionum; Unde, si una species, vel una Hostia distribuitur pluribus, vel eidem personæ in diversis vicibus moraliter distinctis, diversa sunt numero Sacramenta. E converso, si alicui eodem tempore ministrarentur ambæ species, vel plures partes ejusdem speciei, unum esset Sacramentum. Sic pariter, si diversæ species consecratæ eodem tempore, si in eodem Altari proponuntur; unum erit Sacramentum; Si vero eædem species dividuntur, et in diversis proponuntur Altaribus, diversa erunt Sacramenta.

192. Quæritur 3. An Eucharistia sit necessaria ad primam justificationem obtinendam? Supponitur ut certum cum *S. Th. p. 3. q. 80. art. 11.* Eucharistiam esse ad salutem necessariam necessitate Præcepti, non solum Ecclesiastici, sed etiam Divini, ex *Luc. 22. Hoc facite in meam commemorationem.* E contrario certum est non esse necessariam necessitate Medii, secundum realem susceptionem, ut asserunt *Salm. c. 3. n. 6.* communiter contra Hæreticos. Dubium est, an sit necessaria saltem in voto, necessitate Medii? *Prima* sententia negat cum *S. Bon. Suar. Vasq. Caj. Laym. Bon. etc.* apud *Salm. ib. n. 14.* Ratio quia hoc Sacramentum non est institutum ad causandam primam Gratiam: Et ideo Concilium Trid. *sess. 13. c. 6.* damnat dicentes, præcipuum fructum hujus Sacramenti esse remissionem peccatorum. *Secunda* tamen probabilior sententia, quam tenent *Conc. p. 317. n. 6. Sot. Led.* et plures cum *Salm. n. 16.* docet, votum saltem virtuale, et implicitum Eucharistiæ, respiciens hoc Sacramentum ut finem vitæ spiritualis, esse necessarium necessitate Medii ad salutem tam adultis, quam parvulis: Adulti autem tale votum habent, dum Sacramenta Baptismi, aut Pœnitentiæ suscipiunt; voluntas enim ipsorum omnia Præcepta implendi, hoc etiam præceptum Eucharistiæ saltem implicita comprehendit: Parvuli vero votum habent, non ex voluntate propria, sed ex voluntate implicita Ecclesiæ, quæ pueris applicatur, sicut applicatur voluntas suscipiendi Baptismum. Et hanc docet *S. Th. p. 3. qu. 79. ar. 1. ad 1.* ubi ait: *Hoc Sacramentum ex seipso virtutem habet Gratiam conferendi, neque aliquis habet Gratiam ante susceptionem hujus Sacramenti: vel nisi ex aliquo voto ipsius, sic-*

ut adulti, *vel voto Ecclesiæ*, *sicut parvuli.* Et probatur primo ex *Joan.* 6. *Nisi manducaveritis Carnem Filii hominis*, *etc. non habebitis vitam in vobis.* Probatur secundo ratione, quia Sacramenta Baptismi, et Pœnitentiæ, quæ certe sunt necessaria necessitate Medii, saltem in voto, ad primam Gratiam obtinendam, non conferunt Gratiam, nisi respiciendo ad Eucharistiam, ut ad finem omnium Sacramentorum.

193. Quæritur 4. An Eucharistia in re, vel in voto sit medium necessarium Adultis ad vitam spiritualem conservandam? Negant *Suar. Vasq. Durand. etc.* apud *Salm. c.* 3. *n.* 34. dicentes ad hoc alia adesse media. Sed communius et verius affirmant *Soto*, *Gonz. et Salm. n.* 36. cum *S. Th. p.* 3. *q.* 80. *ar.* 11. *ad* 2. Ratio, quia sicut vita corporis diu non potest conservari sine cibo materiali, ita vita Animæ sine hoc cibo spirituali, saltem in voto, et quidem explicito in eo, qui necessitatem hujus Sacramenti advertit.

Hinc tenent *Salm. n.* 42. cum *Cornejo*, *etc.* non excusari a peccato, etiam qui semel in anno Eucharistiam sumunt, si norint Communionem tam raram eis non sufficere ad perseverandum, habita ratione propriæ infirmitatis. Vide dicenda *n.* 295. *Dub.* 1.

DUBIUM II.

Quæ Materia Eucharistiæ?

194. » Nota; sicut in aliis Sacramentis est » duplex materia, proxima, et remota, ita » etiam hic, sed ordine inverso: nam in aliis, » materia remota est res permanens; proxima » vero ejus usus, qui transit: hic vero remota transit, et proxima manet, scilicet species » panis, et vini. Quæritur ergo tantum de remota, illa scilicet, quæ facta consecratione » transit in Corpus, et Sanguinem Christi.

» Resp. Materia Eucharistiæ est tantum panis, et vinum. Est de Fide, et probatur ex » institutione Christi, *Matth.* 26. *et Luc.* 22. » Et quidem utraque materia, panis, et vinum, est ita necessaria ad hoc Sacramentum » conficiendum, ut per se numquam licite possit una consecrari absque alia: quod patet » tum ex facto Christi 22. *Luc.* tum ex *Trid.* » *sess.* 22.

Unde resolves.

195. » 1. Consecratio utriusque speciei est » juris Divini, quia ratio sacrificii, sine quo » non fit, exigit utramque.

» 2. Non licet alteram tantum speciem con» secrare, in necessitate etiam gravi, v. gr. ut » moribundo detur Viaticum. *Suar. etc. comm.*

» 3. Nec Pontifex in eo potest dispensare ul» lo casu. Ita *commun. Suar. 3. p. d.* 55. *sess.* » 4. *etc.* contra quosdam.

196. Certum est necessarium esse de necessitate præcepti consecrare Eucharistiam sub utraque specie, ut docet *D. Thom.* 3. *p. qu.* 80. *art.* 12. *ad* 3. cum aliis communiter, ex *c. Conferimus. D.* 2. *de Consecr.* et ex *Trid.* ut mox infra: Unde commune ac certum est apud omnes, nec etiam in articulo mortis licitum esse consecrare unam speciem ad Viaticum infirmo porrigendum; Vide *Salm. cap.* 4. *num.* 37. *Bon. D.* 4. *q.* 2. *p.* 3. *n.* 9. et alios passim. Sed dubitatur 1. utrum præceptum hoc sit Divinum, an Ecclesiasticum? *Nav. Man. c.* 25. *n.* 92. *et Adrian. Major, etc. apud Contin. Tourn. t.* 5. *p.* 723. dicunt esse Ecclesiasticum. Sed omnino tenendum esse Divinum cum *Suar. dist.* 43. *sess.* 3. *Tourn. in Prælect. t.* 4. *p.* 376. *Conc. t.* 8. *p.* 425. *n.* 8. *et Bon. d.* 4. *q.* 2. *p.* 3. *n.* 5. *cum Caj. Soto, Palud. Reg. Fill.* et aliis communiter. Idque patet ex Trid. *s.* 22. *c.* 1. ubi dicitur Christum præcepisse Sacerdotibus, ut Corpus suum offerrent non aliter quam sub utraque specie; en verba Concilii: *Christus Corpus, et Sanguinem suum sub speciebus panis et vini Deo Patri obtulit, ac sub earumdem* (nota) *rerum symbolis Apostolis,*

ut sumerent, tradidit, et eisdem eorumque in Sacerdotio successoribus, ut offerrent præcepit per hæc verba: Hoc facite in meam commemorationem; uti semper Catholica Ecclesia intellexerit, et docuit.

Dubitatur 2. an Pontifex possit in hoc præcepto dispensare? Affirmant plures graves DD. ut *Azor Alanus, Gabr. Henr. etc. apud Salm. c. 4. n. 41.* idque probabile putant *Sanch. de Matr. l. 8. d. 6. n. 6. et Cont. Tourn. t. 5. p. 725. Concl. 2. cum Ysamberto.* Et probant ex Trid. *s. 21. c. 2.* ubi dicitur: *In Ecclesia perpetuo fuit potestas, ut in Sacramentorum dispensatione salva illorum substantia, ea statueret vel mutaret, quæ suscipientium utilitati, et Sacramentorum reverentiæ magis expedire judicaret.* Sed negant communiter *Suar. d. 43. s. 4. Lugo de Euchar. d. 19. s. 8. Conc. p. 425. n. 8. Salm. c. 4. n. 44. cum Gon. Cajet. Soto, Sylvest. Val. etc.* Ratio, quia Ecclesia, etsi potest immutationes facere circa administrationem Sacramentorum, ut loquitur Concilium, non autem potest circa ea quæ in Sacramentis administrandis sunt de præcepto Divino, prout est Consecratio utriusque speciei, ut mox supra probavimus. Sed hæc ratio non omnino convincit, nam ut dicemus *de Matr. n. 1117.* juxta plurium sententiam, probabiliter potest Papa etiam in præceptis Divinis dispensare cum justa causa in aliquo casu particulari, vel saltem tunc interpretari Divinum præceptum. Hoc tamen non obstante, primam sententiam dico non posse in praxim deduci, quia (ut mox dicemus in *seq. dub.* 3.) probabile est non fieri Sacramentum nisi in Sacrificio, ad quod (juxta nostram sententiam referendam *n.* 305. *Qu. II.*) necessario requiritur Consecratio utriusque spe-

ciei. Ceterum recte dicit ipse *Tourn.* quod Ecclesia in hoc præcepto numquam dispensavit, nec unquam dispensabit; Communiter enim cum *Suar. Lugo*, *Conc.*, *Salm. etc.* rejicitur id quod refert *Volaterranus l. 7. Geogr. c. 4.* nempe quod Innocentius VIII. dispensaverit cum Norvegis, ut possent consecrare panem, et calicem sine vino, quod utique incredibile est.

Dubitatur 3. an consecratio unius speciei sine altera sit valida? Nemo dubitat quin valida sit, si id casu accidat, ut mox infra dicetur in casibus a *Busemb.* allatis. Dubium igitur fit, an valide consecret Sacerdos, qui positivam habet intentionem consecrandi unam tantum speciem sine altera? Negat *Lugo de Euchar. d.* 19. *n.* 103. quem sequitur *Renzi eod. tit. q.* 45. Quia (ut ait) ratio Sacramenti nequit dividi a ratione Sacrificii; Sacerdos enim non accipit potestatem conficiendi hoc Sacramentum, nisi sacrificando, ut patet ex forma Ordinationis: *Accipe potestatem offerendi Sacrificium tam pro vivis, quam pro defunctis.* Unde, cum ad essentiam Sacrificii pertineat consecratio utriusque speciei, juxta probabiliorem sententiam quam infra afferemus *n.* 305. *Qu. II.* sequitur, quod qui Sacrificium non offert, neque Sacramentum conficit. Alii vero communiter affirmant, ut *Suar. d.* 43. *sect.* 2. *Spor. t.* 3. *p.* 109. *n.* 130. *Salm. c.* 4. *n.* 36. *Dian. p.* 10. *tr.* 16. *R.* 7. *Bon. d.* 4. *q. ult. p.* 3. *n.* 2. *cum Con. Fill. Henr. Reg. etc.* Ratio, quia, in omni Sacramento semper ac Minister formam profert super materia cum debita intentione, perficit Sacramentum. Hæc sententia est quidem valde probabilis, sed ratio *Lugonis* non videtur improbabilis; Nec obstat auctoritas *D. Th. in* 3. *p. q.* 78. *ar.* 6. quam affert *Bon.* pro secunda

sententia, nam ibi S. Doctor loquitur tantum contra eos, qui dicerent non consecrari Corpus, nisi postquam consecratur Sanguis, quod certe falsum est.

197. » Dixi 1. *Per se*; quia per accidens,
» et præter intentionem, aliquando unam posse
» solam consecrari absque peccato, docet *Tan.*
» *d.* 5. *qu.* 2. *dub.* 5. *n.* 27. dicitque esse com-
» munem, v. gr. in his casibus.

» 1. Si quis aquam, vel alium liquorem pro
» vino consecrasset, neque defectum intellige-
» ret, nisi diu post; aut postquam advertisset,
» neque posset haberi aliud vinum; vel quam-
» vis haberet, non posset tamen illo uti sine
» gravi scandalo, vel vitæ periculo. * (*Vel*
» *sine magno simili incommodo*, ut *Salm.* *c.*
» 4. *n.* 38. *cum Suar. Bon. Regin. etc.*) *.
» 2. Si post consecratam Hostiam subitum mor-
» tis periculum ab hostibus, vel incendium im-
» mineat, secluso tamen scandalo, et contemtu
» Fidei. *Reg. l.* 29. *c.* 4. * (*Cum Salm.* *n.*
» 39.) *. Si Sacerdos, Hostia consecrata, mo-
» riatur, vel animo deficiens loquelam perdat,
» vel in amentiam incidat, nec sit alius, qui
» possit sacrificium perficere. *Suar. Vasq.*
» *etc.* Si autem alius supplere, et Sacer-
» dos infirmus Communionem suscipere pot-
» est, debet Hostia dividi, eique pars dari.
» *Tamb. de Exped. Sacrif. l.* 1. *c.* 8. * (*Vi-*
» *de Suar. d.* 43. *sect.* 4. *Spor. t.* 3. *p.* 109.
» *n.* 133. *Renzi q.* 46. *cum Azor. Major. Henr.*
» *et Hurt. Bon. p.* 3. *n.* 8. *cum Reg. etc. qui*
» *fere omnia hæc confirmant. Sed bene adver-*
» *tunt Salm. c.* 4. *n.* 40. *Mazzotta t.* 1. *p.* 31.
» *et Wigandt t.* 12. *Ex.* 2. *n.* 16. *numquam*
» *posse Sacerdotem consecrare in una sola spe-*
» *cie ob metum mortis ab extrinseco, sive ab*

» *alio incusso ad hunc finem, ut sic consecret;*
» *quia tunc ageret directe contra Præceptum Di-*
» *vinum, quod est intrinsece malum*) *.
» Dixi 2. *Licite*, quia valide alterutram tan-
» tum consecrari, est certum: ut patet tum ex
» facto Christi, qui panem ante consecravit,
» tum ex praxi Ecclesiæ, quæ Corpus ante san-
» guinem proponit adorandum.

DUBIUM III.

Qualis debeat esse panis in materia Eucharistiæ?

198. *An solus panis triticeus sit materia apta?*
199. *Non est ad Eucharistiam materia apta. I. Panis ex oryza, leguminibus etc. II. Massa cruda, aut frixa, sive elixa. III. Panis subactus oleo, lacte etc. Quid si aqua non naturali? IV. Hostiæ rubræ. V. Panis corruptus.*
200. *Quinam panis est materia dubia? An ex farre, siligine, amydone?*
201. *Qui panis est materia valida, sed illicita? I. Si modice alii rei permixtus. II. Si mucidus.*
202. *Valide etiam, sed illicite consecrant Latini in fermentato, et Græci in azymo.*
203. *Dub. 1. Quid si Latinus transeat per Græciam, vel contra? Dub. 2. An Latinus possit celebrare in fermento ad dandum Viaticum?*
204. *De hostia fracta, vel mutilata.*
205. *De figura hostiæ consecrandæ. Et an liceat celebrare cum hostia minori?*

198. » RESP. 1. solus panis triticeus, in » conviviis communiter usitatus; qualis morali » hominum judicio tantum censetur ille, qui ex » farina triticea, et aqua naturali mixtus, et » igne tostus sive assus, atque in sua specie in- » corruptus est: quia hic solus simpliciter di- » citur panis, alius vero nonnisi cum addito, » v. gr. hordeaceus.

Unde resolves.

» 1. Falsum est, quod docuit *Caj.* Euchari- » stiam posse consecrari ex quovis pane cujusvis » speciei, dummodo sit aptus ad vescendum. » * (*Idem docet D. Th. 3. p. q. 74. art. 4. » Catech. Rom. p. 2. n. 13. et Salm. c. 4. » n. 5. cum Lugo, Pal. et alii commun. Et » patet ex Decr. Eugenii, ubi dicitur de Eu- » charistia:* Cujus materia est panis triticeus, » et vinum de vite. *Confirmatur a Missali Rom. » ubi:* Si panis non sit triciceus, non conficitur » Sacramentum) *.

199. » 2. Non est apta materia ad validam » consecrationem. I. Panis ex oryza, avena, » milio, pisis, fabis, amygdalis, aliisque le- » guminibus, et arborum fructibus, vel etiam » ex hordeo confectus; quia hæc omnia, com- » muni usu, et opinione, censentur specie di- » stingui a tritico. *Laym. Bon. C. de Lugo d.* » 4. *sess.* 1. II. Massa triticea cruda, vel non » cocta per modum panis, sed frixa, vel elixa, » ut sunt placenta, libum, sive differant spe- » cie sive non. * (*Salm. c. 4. num.* 11. *cum » Fill. Pal. etc.*) *. III. Panis subactus aquis » artificialibus, vel oleo, butyro, lacte, et

» ovis, saccharo, aliove liquore, qui aqua na-
» turali non sit mixtus, quia non est panis
» usualis. Ita *Laym. lib. 5. tr. 4. c. 9. Caj.*
» tamen et quidam Recentiores contrarium do-
» cent, quare est saltem materia dubia; idque
» confirmat Missale *Rom. tr. de defect. et Car-*
» *den. de Lugo d. 4. sect.* 1. *n.* 4. unde qui
» hostias emunt, certi sint, quod aqua natu-
» rali, et non rosacea confectæ sint. IV. Simi-
» liter hostiæ rubræ, quibus sigillantur litteræ,
» non sunt materia valida, vel minimum du-
» bia: quia per admixtionem cinnabaris nota-
» biliter alterantur. *Card. de Lugo d. 4. sect.*
» 1. quod *Ant. Perez.* apud *Dian. p. 7. t.*
» 12. *R.* 3. limitat, si multum cinnabaris sit
» mixtum, si autem sit valde parum, censet
» probabile, quod sit materia valida; illicita
» tamen. * (*Vide dicta de Bapt. n...*) *. V.
» Panis substantialiter corruptus. VI. Panis
» subactus aqua marina. *Fag. apud Dian. p.* 9.
» *tr.* 9. *R.* 58. ubi ipse contrarium docet, eo
» quod illa sit naturalis aqua. * (*Et cum Dia-*
» *na consentit Renzius cap.* 1. *q.* 18. *Ac re-*
» *vera nescio intelligere, cur panis confectus*
» *aqua maris non sit verus panis, cum aqua*
» *maris sit vera et naturalis aqua, sicut dixi-*
» *mus de Baptismo n.* 103. *et docet S. Th.*
» 3. *p. q.* 66. *art.* 4. *ad* 1. *Secus vero quidem*
» *dicendum, si farinæ misceatur aqua rosacea,*
» *vel alius liquor quia tunc non esset verus pa-*
» *nis usualis, ut dicit idem S. Doct. q.* 74.
» *ar.* 7. *ad* 3.)*.

200. » 3. Panis ex farre, sive spelta, item
» ex siligine, est materia dubia, quia alii di-
» cunt, solis accidentibus propter loci sterilita-
» tem, alii specie distingui a tritico: ideoque
» non licet, saltem uti pro Sacramento, quia

» hoc exponeretur periculo. V. *Auct. cit.* * (*S.*
» *Th.* 3. *p. q.* 74. *art.* 3, *ad* 2. *et* 5. *S. Bon.*
» *Caj. etc. apud Croix lib.* 6. *p.* 1. *n.* 421.
» *dicunt siliginem esse verum triticum, sed ne-*
» *gant Concina, Palaus, et plures. Unde Car-*
» *den. apud Croix; et Tourn. tom.* 5. *p.* 369.
» *Renzi qu.* 9. *cum Bon. recte docent esse mor-*
» *tale, in siligine consecrare, prout in materia*
» *dubia. Amydon autem cerle non est materia*
» *apta. Croix n.* 423. *Salm. n.* 14. *cum S.*
» *Th. Lugo, et communi contra aliquos*) *.

201. » 4. Valida, sed illicita est materia. I.
» Si aliquot grana, vel guttæ alterius speciei
» cum tritico, et aqua misceantur, ita ut tri-
» ticum tamen, et aqua plurimum prædomine-
» tur, quia si major pars non sit triticum, et
» aqua non erit materia valida, de quo monen-
» di sunt illi, qui hostias coquunt. *Bon. d.* 4.
» *q.* 2 *p.* 1. *n.* 6. *Laym. cap.* 2. * (*S. Th.*
» *q.* 74. *art.* 3. *ad* 3. *idem docet, dicens :* si
» sit modica admixtio alterius frumenti ad multo
» majorem quantitatem tritici, poterit exinde con-
» fici panis, qui est materia hujus Sacramenti.
» Si vero sit magna permixtio, puta ex æquo
» vel quasi, talis permixtio speciem mutat, unde
» panis exinde confectus non erit debita materia)
» *Et sic etiam dicunt Salm. c.* 4. *n.* 8. *et* 10.
» *communiter* *. II. Panis mucidus, qui ad
» corruptionem disponitur, *Bon. loc. cit. n.* 5.
» * (*Hoc esset, si sapor aliqualiter mutare-*
» *tur, et tunc esset mortale illo uti; Palaus,*
» *et Conin.*) *.

202. » 5. Perinde est ad valorem Sacramen-
» ti, sive panis sit azymus, sive fermentatus,
» ut definivit *Trid.* quia uterque est usualis,
» et proprie dictus panis. Interim in suis Ec-
» clesiis Latini in azymo, et Græci in fermen-

» tato conficere tenentur, sub præcepto gravi,
» et culpa mortali, a qua non excusat necessitas, v. gr. dandi viaticum. Vid. *Bon. d.* » *4. q. 2. p. 1. Fill. tom. 4. c. 3. q. 8.* » *Card. de Lugo l. c.*

Et est commune cum *Soto*, *Suar. Laym. et Salm. c. 4. n. 19.* Sic enim tradidit Conc. Florent. in Decreto ad Armenos §. 2. *Definimus, in azimo, sive fermentato pane tritico Corpus Christi veraciter confici. Sacerdotesque in alterutro ipsum Domini Corpus conficere debere, unumquemque juxta Ecclesiæ suæ sive Orientalis, sive Occidentalis consuetudinem.* Hinc N. SS. P. Bened. XIV. in Constit. super Ritibus Græcorum edita an. 1742. *Etsi Pastoralis.* §. 6, *n. 10. sub pœnis perpetuæ suspensionis a Divinis* confirmat prohibitionem, ne Latinus, aut Græcus præter proprium ritum celebret.

293. Sed dubitatur 1. An Latinus in locis Græcorum possit celebrare in fermentato, et Græcus in locis Latinorum in azymo? Conveniunt DD. quod si inter Græcos inveniatur Ecclesia Latinorum, in qua Latinus Ritus servatur, Sacerdos latinus debeat consecrare in azymo; et sic e converso. Ita *Suar. d. 44. sect. 3. v. Illud, Cont. Tourn. t. 5. p. 370. in fine, Holzm. n. 242. Spor. n. 149. et Salm. c. 4. n. 21. cum Sanch. Bon.* etc. communiter. Dubium est, quando Latinus transit per Græciam (vel contra). Censet *Ledes. apud Salm. n. 20.* teneri ad celebrandum in fermentato; E contrario *Vasq. d. 74. c. 3. Conc. t. 8. p. 249. et Aversa q. 2. sect. 4.* dicunt teneri celebrare in azymo. Ceterum communiter, et probabilissime *Nat. Alex. art. 3. prop. 4. Reg. 12. Antoine c. 1. q. 2. Suar. Tourn.* et omnes alii mox citati docent Latinum tunc posse

celebrare sive in fermentato, sive in azymo. In fermentato, juxta doctrinam D. Augustini *Ep.* 118. (*nunc* 58.) *c.* 2. ubi sic ait : *Nec disciplina ulla est melior gravi prudentique Christiano, quam ut eo modo agat, quo agere viderit Ecclesiam ad quamcumque forte devenerit.* Potest etiam celebrare in azymo, tum quia, etsi bene facit qui morem regionis, ubi reperitur, sequitur, ad id tamen non tenetur, ut advertunt *Suar. l. c. et Glossa in cap. Quæ contra, Dist.* 8. tum quia Leo Papa *in Epist. ad Michaëlem Cærular. cap.* 29. monet (uti refert *Suar.*) ut unusquisque juxta suæ Ecclesiæ ritum celebrare sinatur, etiamsi in alieno solo versetur.

Dubitatur 2. An in casu necessitatis, ad præbendum Viaticum infirmo possit Sacerdos latinus consecrare in fermentato? Affirmant *Major, et Tanner. apud Renzi cap.* 1. *qu.* 4. quia, ut dicunt, præceptum divinum suscipiendi Viaticum prævalere debet præcepto humano celebrandi in azymo. Sed negat communis, et probabilior sententia, quam tenent *Nav. c.* 21. *n.* 3. *Tourn. l. c. Antoine de Euch. q.* 2. *Suar. D.* 66. *sect.* 5. *cum Soto, Gabr. Led. Vict.* item *Diana part.* 10. *tract.* 16. *R.* 39. *Croix n.* 431. *Renz. l. c. cum Palao, Layın. Tamb. et Bon.* Ratio, quia in hoc casu præferenda est reverentia erga tantum Sacramentum utilitati Proximi, cui tale Sacramentum non est simpliciter necessarium.

204. Secluso autem scandalo, est tantum veniale sine rationabili causa consecrare hostiam fractam, vel maculatam; nisi fractura, vel macula esset enormis : tunc enim esset mortale, ut *Croix n.* 432. cum *Quart. et Pasq.* Si tamen fractura deprehendatur post Oblationem,

licite talis hostia consecrabitur, nisi scandalum Populi timeatur. *Croix ib. cum Gob.*

205. » Resp. 2. Ex præcepto Ecclesiæ panis » consecrandus debet esse figura orbiculari (in » Ecclesia Latina) et integra. Dixi *Latina*, » quia Græci quadratum adhibent, et in par» ticulis triangularem, ut habet *Arcud.* Licere » etiam in hostia minore, qualis datur Laicis, » quando alia haberi non potest, et scandalum » abest, celebrare privatim immo, si causa ur» geat, etiam publice die festo, docet *March.* » *in Candel. t. 4. c. 5. q. 3. Dian. par.* » *5. t. 13. R. 80. et p. 6. t. 7. R. 17.* » *et Tamb. exped. sacrif. l. 2. c. 8. et Avers.* » *q. 1. sess. 11.* eo quod nullum sit præce» ptum, neque constet de consuetudine obligante » sub præcepto. * (*id admittit Tamb. §. 8. n.* » *16. etiam causa devotionis; et consentiunt* » *Ronc. c. 2. q. 6. R. 3. cum Quarti, et* » *Elbel p. 69. n. 15. cum Gob. si absit scan*» *dalum, quod potest præcaveri monendo po*» *pulum. Immo addit Ronc. quod tenetur Sacer*» *dos in hostia minori consecrare, si dandum* » *esset Viaticum infirmo*) *. Quo casu, ele» vare adorandam majorem ab alio præconse» cratam, licere vult idem *Tamb. loc. c.* con» tra *March. et Dian. ll. cc.* Non licet autem » parvam sumere, et majorem relinquere (v. » gr. ad exponendam in hierotheca), nisi ipse » eadem Missa etiam istam consecraverit, quia » debet communicare de suo sacrificio. *Tamb.* » *loc. c.* Quare male facit Parochus, qui re» novaturus Eucharistiam, Hostiam ab alio » consecratam ipse sumit, et a se consecratam » reponit in sacrario, vel hierotheca, *Tamb.* » *loc. cit. Cardin. de Lugo d. 19. sect. 4.*

DUBIUM IV.

Quale vinum sit materia Eucharistiæ?

206. *Quale vinum non est materia apta? I. Sicera etc. II. Agresta. III. Acetum. IV. Uvæ. V. Mustum decoctum.*
207. *Quale est materia valida, sed illicita? I. Mustum. II. Vinum permixtum. III. An acescens? Vide infra Qu. I. IV. An congelatum? Vide infra Qu. II.*
208. *An sub præcepto gravi aqua miscenda est vino? Et qualis aqua, et in quanam quantitate? Et an mixtio facienda in calice?*
209. *An aqua mixta vino immediate convertatur in Sanguinem?*
210. *Quænam quantitas aquæ immiscenda in calice? Quid si Sanguis cadat super altare, linteo, aut corporale, etc.*

206. » RESP. 1. Solum vinum vitis, ut » docet Fides, et definitum est in Florentino.

Unde resolves.

» 1. Non est materia apta ad validam conse» crationem I. Sicera, et quicumque liquor ex » moris, melogranatis, etc. sive dicatur vinum, » sive non. II. Agresta, sive omphacium, id » est, succus ex uvis immaturis expressus; quia » non est vinum, sed in via ad vinum, cujus » naturam nondum induit, habetque se, sicut » massa cruda respectu panis. *Laym. l. 4. c.* » 5. *n.* 5. *et* 6. succum tamen ex uvis passis

» expressum consecrabilem esse putat *Franc.*
» *Amic.* apud *Dian. p.* 7. *cap.* 12. *R.* 8. eo
» quod verum sit vinum. III. Acetum, quod
» est vinum substantialiter corruptum. *ibid.*
» Quod si post sumptionem (immo etiam ante
» eam, post consecrationem Calicis) dubium
» incidat, fueritne acetum, an vinum, esse
» præsumendum, quod fuerit vinum, docet
» *Tamb. lib.* 2. *exped. sacrif. c.* 8. * (*Sed*
» *vide mox dicenda subsequenti adnotatione*) *.
» IV. Uvæ, seu vinum intra uvas contentum,
» vel imbibitum in offa panis, tum quia non
» tam est potus, quam cibus; tum quia succus
» ille non dicitur proprie vinum, donec sit
» expressus; tum quia in eo statu non satis ad
» sensum demonstratur per formam. *Card. de*
» *Lugo d.* 4. *n.* 11. *et* 12. *Laym. etc.* V.
» Sapa, seu defrutum, idest mustum ad dimi-
» diam seu tertiam partem decoctum, quia non
» est amplius vinum, nec potus, sed cibus.
» *Bon. loc. cit.* VI. Lora, idest aqua expressis
» acinis superfusa. *Fill. t.* 4. *c.* 3. *Card. de*
» *Lugo d.* 4. *sect.* 1. *n.* 9.

Adverte quæ de his habentur in Rubr. Missalis *Tit.* 4. *n.* 1. *Si vinum sit factum penitus acetum, vel penitus putridum, vel de uvis acerbis, seu non maturis expressum, vel ei admixtum tantum aquæ, ut vinum sit corruptum, non conficitur Sacramentum.* Notandum autem quod vinum *de uvis acerbis* tunc est ineptum, quando nullam habet speciem vini, ut docet *D. Th.* 3. *p. q.* 74. *art.* 5. *ad* 3. ubi ait: *Agresta est in via generationis, et ideo nondum habet speciem vini, et propter hoc de ea non potest confici Sacramentum.*

Quoad vinum autem acetum, si post Consecrationem Sacerdos prudenter dubitat, an vi-

num fuerit verum acetum, dicunt *Tambur. de Sacr. Miss. l.* 2. *c.* 8. §. 5. *n.* 6. *et Spor. cap.* 3. *n.* 157. cui adhærent *Bus.* ut supra, et *Mazzot. tom.* 3. *p.* 118. judicandum fuisse materiam aptam, tum quia possessio, stat pro substantia vini; tum quia non est turbandum Sacrificium sine certo fundamento. Verumtamen *La Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 535. *Pasqual. q.* 301. *et Aversa q.* 11. *s.* 16. recte censent supplendam esse Consecrationem illam, ne Sacrificium relinquatur in periculo non integritatis, contra præceptum faciendi Sacrificium integrum. Debiles autem sunt rationes oppositæ; quomodo enim possessio potest esse pro vino, quando dubitatur, an tempore Consecrationis vinum fuerit vel ne? Ex alia vice, ad discernendum an vere facta fuerit Consecratio, hic non præsumptio, sed rei veritas attendenda est. Sacramentum autem non est quidem turbandum sine certo fundamento, sed dicimus jam certum existere fundamentum sive obligationem integrandi Sacrificium, quando certum est dubium de Consecratione peracta. Puto tamen non esse aliud vinum certum rursus consecrandum absolute, quia tunc idem urgeret periculum faciendi secundum Sacrificium mutilatum, si forte prior materia fuerit vere apta: Dico igitur hanc secundam consecrationem fieri debere sub conditione, nempe si prior materia non fuerit consecrata; periculum enim non relinquendi Sacrificium mutilatum, justa erit causa repetendi consecrationem sub prædicta conditione.

207. » 2. Valida quidem consecratio, sed illicita est. I. In musto * (*In quo valide consecratur, ut ex communi Salm. c.* 4. *n.* 30. *cum Pal. Lugo, etc.*) *, quia non est » vinum simpliciter, sed impurum, habens

» admixtas fæces, non consecrabiles: ideoque » obstat præceptum Ecclesiæ, obligans secundum » dum *Suarez* sub mortali, saltem extra necessitatem, qualis esset defectus vini veteris, » et secundum quosdam, etiam devotio populi; » quomodo multi excusant contra *Suarez*, quod » in quibusdam locis primitiæ uvarum in calice » exprimantur. Vid. *Bon. l. cit.* II. In vino liquoribus aliis, vel aromatibus ita modice permixto, ut naturam vini retineat. Si vero mixtio sit immodica, erit materia dubia. III. In » vino acescente: quia adhuc est vinum, sicut » panis mucidus est panis. * (*Vid. infra Qu. I.*) *. IV. Probabilius etiam in vino congelato, (etsi a quibusdam propter negantium » auctoritatem, dicatur esse materia dubia), » tum quia adhuc retinet substantiam, et denominationem vini, estque natura sua potabile; tum quia Christus sub eo apte consecrato manet. *Card. de Lugo l. cit.* Nec refert 1. quod aqua congelata non sit materia » Baptismi; quia hic essentialiter consistit in » ablutione, Eucharistia vero non in sumtione. » Nec refert 2. quod non sit proxime potabile: » quia est per accidens, et facile tolli potest, » estque par ratio in pane indurato. Non est » autem idem in liquore nondum ex uvis expresso, cum sit vinum simpliciter, et per » se, ac natura sua non sit potabilis, sed comestibilis, quod vino congelato non convenit: alioqui enim jejunium frangeret. *Bon.* » *l. c. n.* 10. * (*Vide infra Qu. II.*) *.

» Peccat tamen, qui in congelato consecrat, » ideoque si hieme congelavit calix, calore » manuum, aut halitus, aliove modo solvendus » est. *Fill. t. 4. c.* 3. *lib.* 5. *t.* 4. c. 2.

» 3. Valida, et licita est consecratio in vino,

» sive albo, sive rubro, etsi etiam specie » physica differant; cum utrumque habeatur, » et sit simpliciter vinum de vite. *Bon. p.* 2. » *n.* 2. *Card. de Lugo lib.* 4. «

Quæritur I. An peccet mortaliter Sacerdos, qui consecrat in vino acescente? Dicunt *Salm. de Euchar. c.* 4. *n.* 26. *Pal. eod. tit. p.* 4. *n.* 9. *cum Suar. Vict. Vasq. Layin. et Conc. ac Bon. p.* 2. *n.* 5. *cum aliis*, tunc peccare mortaliter, quando vinum est proximum aceti naturæ, ita ut dubitetur, an qualitates vini jam amiserit. Veneror auctoritatem tantorum DD. Sed nescio quomodo hæc opinio sustineri possit, cum expresse adversetur Rubricæ *tit.* 4. *n.* 2. ubi sic dicitur: *Si vinum cœperit acescere vel fuerit aliquantulum acre, vel mustum de uvis tunc expressum, vel non fuerit admixta aqua, vel fuerit admixta aqua rosacea, seu alterius distillationis, conficitur Sacramentum, sed conficiens graviter peccat.* Rubrica igitur damnat de mortali, non solum qui adhibet vinum aceto proximum, sed etiam vinum, *quod cœperit acescere, vel fuerit aliquantulum acre.* Verum hoc principium acrimoniæ, sive acescentiæ intelligendum est juxta id quod docet *S. Th.* 3. *p. q.* 74. *ar.* 5. *ad* 2. *Potest tamen confici* (Sacrificium) *de vino acescente, sicut et de pane, qui est in via ad corruptionem, licet peccet conficiens.* Itaque in vino acescente diversi considerandi sunt gradus, alii extra, alii intra viam corruptionis. Hinc rubrica juxta S. Th. intelligi debet, quando vinum, vel panis jam ingressus est corruptionis limites, ita ut ad principium acrimoniæ jam accesserit, idest, *se già sia arrivato ad esser colla punta*, uti loquitur *Card. Lamb. Notif.* 77. *n.* 2. Dicit præterea idem *Lamb.* citans *Meratum t.* 1. *p.* 3. *tit.* 4. *cum*

Quarti: Si urgeat necessitas celebrandi, seu non possit Sacerdos absque nota omittere Sacrum, ut inter Regulares contingit, qui secundum regulam celebrare tenentur, et non sit in eorum potestate aliud vinum habere, non peccant Subditi eo vino utentes... Et quamvis tali vino uti sit contra reverentiam Sacrificii, ea tamen irreverentia non imputatur celebranti, sed Superiori, vel Ministro, qui est causa voluntaria illius. Præterea, quando vinum est ita proximum aceto, ut dubitetur, an amiserit naturam vini, Consecratio erit quidem dubia, at in Rubrica hujusmodi Consecratio habetur pro certa, cum ibi dicitur, *conficitur Sacramentum:* Ergo juxta Rubricam, et juxta sententiam, quam tenent alii Auctores, prout *Abelly de Euchar. s. 3. num. 4. et Mazz. tom. 3. p. 118.* omnino dicendum, esse mortale consecrare in vino acescenti, non solum quando est materia dubia, sed etiam quando est certe valida, at reputatur illicita ob irreverentiam Sacramenti. Neque huic dissentit *Suarez* citatus ab Adversariis pro sua sententia, cum dicat posse in hoc graviter peccari, *ratione dubii, vel irreverentiæ.* Et expresse id docet *D. Th. 3. p. q. 74. art. 5. ad 2.* ubi ait: *Potest confici* (Sacramentum) *de vino acescenti, sicut et de pane, qui est in via ad corruptionem, licet peccet conficiens.* Probabiliter tamen dicunt *Gob. Cas. 2. n. 164. Spor. t. 3. p. 112. n. 153. et Croix l. 6. p. 2. n. 546.* quod, deficiente alio vino, liceat sine scrupulo, prout solent viri probi, adhibere vinum tantum parum acescens, sive non notabiliter acidum. Adduntque *Spor. et Mazzotta*, quod, urgente gravi necessitate, licitum esset uti vino adhuc notabiliter acescente, modo sit certum vinum.

Quæritur II. An vinum congelatum sit materia valida?

Adsunt tres sententiæ. *Prima* sententia negat, quam tenent *Lessius in 3. p. q. 74. art. 5. n. 24. Conc. t. 8. p. 251. n. 7.* item *Armilla, Led. Alam. Henr. etc. apud Renzi de Euchar. c. 1. q. 35.* et probabilem putant *Salm. eod. tit. 4. n. 34.* Ratio (ut dicunt) quia sicut panis consecrandus debet esse aptus ad comestionem, sic vinum ad potum; Vinum autem congelatum non est potui idoneum. *Secunda* tamen sententia verior affirmat, et hanc tenent *Sporer num. 159. Salm. num. 32. et 33. Anacl. p. 556. n. 25. Renzius l. c. cum Pontio, Pasq. Tamb. Leand. etc.* et probabiliorem putat *Holzm. num. 847. Suar. D. 45. sect. 1. in fine.* Ratio quia vinum congelatum, quamvis actu non sit potabile, est tamen potabile de sua natura; sicut est comestibilis panis durus. Idque clare probatur ex Rubr. Missal. *de Defect. §. In hieme;* ubi S. Pius V. sic statuit: *Si in hieme sanguis congeletur in calice, involvatur calix pannis calefactis etc. donec liquefiat.* Ergo supponit Pontifex per congelationem minime corrumpi species vini, alias ibi desineret esse sanguis Christi; vinum enim, cum semel suam amisit naturam, non potest amplius eam reacquirere, nam ex vulgari Philosophorum axiomate, *a privatione ad habitum non datur regressus.* Ergo vinum congelatum est verum vinum. Huic rationi nescio quomodo responderi possit. *Tertia* vero sententia, quam tenent *Pal. p. 4. num. 8. Contin. Tourn. p. 381. et Salm. d. num. 34.* docet esse materiam dubiam, cum prima sententia non careat omni probabilitate. Ceterum ego censeo nulli licitum esse consecrare in vino congelato; saltem pro-

pter reverentiam erga tantum Sacramentum. Sed si vinum fuerit congelatum, et postea liquefiat, valde probabile videtur cum *Suar. Salm. et Con.* licite posse fieri in eo Consecrationem. At casu quo Sacerdos illicite consecrasset vinum congelatum, tenendum est pro vere consecrato, nec ille licite posset alterum vinum consecrare; quia puto primam sententiam nulla pollere solida probabilitate.

208. » Resp. 2. Vino consecrando debet, » non ex necessitate Sacramenti, sed gravis » præcepti sub mortali obligantis secundum » *Card. de Lugo de Euch. d. 15. s. 2. num.* » 22. misceri aqua: * (*Cum Catech. Rom.* » *num. 16.*) *. Idque cærimonialiter, et in or» dine ad sacrificium. Est certum, ut constat » ex *Trid. sess. 22. c. 7. et 9.* * (*Et prius* » *præscriptum fuit c. 2. de Consec. dist. 2.* » *Utrum vero hoc præceptum sit etiam Divi-* » *num? Affirmant Valent. Gran. etc. Negant* » *Suar. et Vasquez: Utraque est probabilis*)*. » An autem acqua ista immediate convertatur » in Sanguinem, necne, disputant *Schol. Vid.* » *Con. vel Præp. hic Card. de Lugo d. 4. s.* » *3.* * (*Vide mox dicenda n. 209.*) *.

» 1. Si mixtio hæc omittatur, valida tamen » est consecratio, etsi illicita mortaliter. Ita » omnes communiter.

» 2. Miscenda est aqua naturalis, eaque mo» dicissima, ut habet Florentinum, una scil» cet, vel altera gutta; ita, tamen, ut si » sensibilis, et saltem non excedat tertiam par» tem vini: alioqui reddet materiam dubiam. » *Bon. p. 4. num. 4. ex S. Thoma, Con.* » *etc.* * (*Vide dicenda num. 210.*) *. Qui » autem misceret rosaceam, vel aliam artificia» lem; etsi in necessitate, etsi valide conse-

» craret, peccaret tamen mortaliter *S. Th.*
» *Mol. Diana p.* 6. *t.* 7. *R.* 18. quia ageret
» contra præceptum, et consuetudinem Eccle-
» siæ in re gravi. *(*Est commune cum Salm.*
» *c.* 4. *num.* 68.)*. Quam ob causam etiam
» mortale censet *Fagund p.* 2. *l.* 2. *c.* 4. *pers.*
» *etc.* miscere calidam: quod tamen aliis qui-
» busdam nimis durum videtur apud *Dian. l.*
» *c.* ubi addit ipse, si in frigidissima regione
» consuetudo id habeat, ne forte vinum conge-
» lescat, posse sine ullo peccato fieri.

» 3. Mixtio illa facienda est non in dolio,
» vel ampulla, aliove vase, sed in ipso cali-
» ce, neque domi; sed in ipso Sacro, ut fit
» communiter, vel ante offertorium, vel certe
» immediate ante Sacrum, ut fit apud quos-
» dam: idque vel ab ipso Sacerdote, ut in Mis-
» sa privata; vel a Subdiacono, ut in sollemni:
» neque enim sufficit, si caupo illud diluerit.
» *Bon. l. c.* * (*Cum S. Th. art.* 8. *ad* 3.
» *quia ut ait, aqua permixta in dolio non suf-*
» *ficeret ad significationem Sacramenti.*)*.

» 4. Si mixtio hæc sit omissa, idque notetur
» ante consecrationem calicis, adhuc facienda
» est, secus si post. *Bon. l. c. n.* 5.

» 5. Præceptum hoc mixtionis non extendi-
» tur ad illam, quæ fit post Communionem,
» ad ablutionem oris, et digitorum. Vide de
» his Missale Romanum, item *Bon. d.* 4. *q.*
» 2. *p.* 4. *Laym. l.* 5. *tr.* 4. *c.* 4.

209. Quæritur I. An aqua vino permixta con-
vertatur in Sanguinem Christi? Et an immedia-
te? Non est quidem de Fide, aquam in San-
guinem converti, tantum enim Innocentius III.
dixit in c. *cum Marthæ*, *de Cel. Miss.* proba-
biliorem esse sententiam affirmativam, quæ re-
vera hodie est communis inter Theologos, ut

omnes docent cum *S. Th.* 3. *p. qu.* 74. *art.* 8. qui ait opinionem oppositam subsistere non posse. Circa modum autem conversionis, alii dixerunt, quod, sicut vinum convertitur in Sanguinem, ita aqua convertitur in aquam, quæ fluxit e Latere Christi: sed idem S. Doctor *l. c.* ait: *Nec hoc rationabiliter dici potest, quia secundum hoc aqua seorsim consecraretur a vino, sicut vinum a pane.* Alii vero, ut idem *S. Th. loc. cit. Scotus D.* 11. *quæst.* 7. *num.* 2. *Gonet. Man. t.* 6. *pag.* 268. *Frassen t.* 11. *p.* 94. et communissime Thomistæ, et Scotistæ cum Catech. Roman. *cap.* 4. *num.* 17. dicunt aquam immediate converti in vinum, et mediate in Sanguinem Christi. Ratio, quia non convertitur in Sanguinem nisi materia consecrabilis, quæ tantum est vinum de vite, ex Conciliis Florentino et Tridentino; Unde aqua non potest converti in Sanguinem, nisi prius convertatur in vinum. Nec obstare dicunt Rubricam Missalis, quæ jubet, ut si ex oblivione non sit aqua immissa in Calicem, apponatur statim ante Consecrationem; quo casu videtur non posse tam cito fieri conversio aquæ in vinum, et tunc adesset periculum idololatriæ, quia adoraretur materia non consecrata. Nam respondent, tunc advocari contentum substantiale, quod per calicem repræsentatur, idest Sanguinem Christi non autem cetera, quæ per calicem non demonstrantur, prout non quidem adoratur musca, quæ casu in calicem cecidisset. Alii tamen, ut *Tourn. in Prælect. t.* 8. *p.* 197. *et suus Continuator to.* 5. *p.* 399. *concl.* 3. *Laym. c.* 2. *n.* 9. *Tol. lib.* 2. *c.* 25. *Lugo D.* 4. *sect.* 3. *cum Præpos. Renzi c.* 1. *q.* 39. *cum Alano, Baronio, de Con.* (et probabile putat *Anacl. pag.* 55. *n.* 34.) sentiunt aquam immediate

transire in Sanguinem Christi. Et probant 1. Auctoritate Patrum qui dicunt ex vino, et aqua fieri Sanguinem, sic enim ait S. Hieronymus: *Formal Sanguinem suum ex vino et aqua mixtis.* S. Ambrosius: *Vinum cum aqua in calice missum fit Sanguis Consecratione.* Alios Patres videre potes apud *Lugo n.* 48. Probant 2. ratione, quia juxta recentiores Physicos negatur transmutatio elementorum, eo quod ipsa arte chymica bene possunt separari, ut diximus *de Baptismo n.* 104. Et huic opinioni favere ajunt Innocentium in dict. *c. Cum Marthæ*, cum Pontifex ibi dicat probabilius esse, *aquam cum vino in Sanguinem transmutari.* Non dicit aquam conversam in vinum, sed *aquam cum vino;* ergo ante Consecrationem aqua remanet aqua. Nec obstare dicunt, quod non possit converti in Sanguinem alia materia quam vinum; respondent enim quod vinum mixtum cum modica aqua fit verum vinum usuale, unde fit tota materia consecrabilis, sicut si in pane triticeo miscetur modicum alterius frumenti, tota materia consecratur, ut dictum est *n.* 201. et docet *D. Th. q.* 74. *a.* 3. *ad* 3. quia (ut ait) *modica permixtio non solvit speciem.* Idem ergo dicendum de aqua mixta vino. Utraque sententia est satis probabilis.

210. Quæritur II. Quænam quantitas aquæ sit in calice immiscenda? *Habert t.* 5. *p.* 378. dicit non esse probandos Sacerdotes, qui unam aquæ guttulam infundunt: Sed hoc sine scrupulo fieri posse censent *Bon. D.* 4. *qu.* 2. *p.* 4. *n.* 4. *Wigandt Ex.* 2. *n.* 9. *Anacl. p.* 558. *n.* 32. et pro certo id habet *Suar. D.* 45. *sect.* 3. Ex Decreto Eugenii IV. qui dixit: *Vino ante Consecrationem aqua modicissima admisceri solet.* Et ex *D. Th. qu.* 74. *art.* 8. *ad* 2. ubi

ait requiri ut quantitas aquæ sit magna, sed sufficere ut sit sensibilis. E converso *Laym. c.* 2. *n.* 9. *Pal. p.* 5. *n.* 6. *et Diana par.* 3. *tr.* 4. *R.* 47. probabiliter dicunt sine scrupulo posse immitti aquam usque ad octavam partem; et *Lugo d.* 4. *n.* 38. *Viva qu.* 4. *a.* 3. *n.* 3. ac *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 439. *cum Gob.* (contra *Bernal*,) usque ad quintam partem, quia (ut ajunt) nullum vinum adeo debile creditur, ut tam modica aqua corrumpatur. Immo *Busemb. ut supra*, *et Sporer t.* 3. *p.* 113. *n.* 163. putant sufficere, ut aqua non excedat tertiam partem; Idque videtur probari ex *c. Perniciosus*, 13. *de Cel. Miss.* ubi Honorius III. tantum præscribit: *Plus* (in calice) *de vino*, *quam de aqua ponendum*. Et in Concilio Triburiensi (*apud Cont. Tourn. to.* 5. *p.* 180.) sic dictum fuit: *Duæ sint partes vini*, *tertia aquæ*. Veruntamen in praxi *Escob. t.* 3. *Probl.* 29. *Viva*, *et Pal. ll. cc.* hanc opinionem tertiæ partis non admittunt, nisi (ut dicunt *Escob. et Pal.*) vinum sit generosum.

Hic autem notandum id quod habetur in Rubrica (*tit.* 10. *num.* 12.): *Si per negligentiam aliquid de Sanguine Christi ceciderit*, *siquidem super terram*, *sive super tabulam*, *lingua lambatur*, *et locus iste radatur quantum satis*, *et abrasio comburatur*; *cinis vero recondatur. Si vero super lapidem altaris ceciderit*, *sorbeat Sacerdos stillam*, *et locus bene abluatur*, *et ablutio in Sacrarium projiciatur. Si super linteum altaris*, *et ad aliud linteum stilla pervenerit*; *si usque ad tertium*, *linteamina ter abluantur calice supposito*, *et aqua ablutionis in Sacrario projiciatur*. Et idem ibi dicitur, si sanguis cadat super Corporale, vestes, aut tapetum.

DUBIUM V.

Quæ conditiones ad materiam Consecrationis requirantur?

211. *Ad validam Consecrationem requiritur I. ut materia sit moraliter, et sensibiliter præsens.*
212. *Hinc valide consecrantur Hostiæ in Ciborio clausæ, vel in tenebris etc.*
213. *Invalide tamen consecratur I. materia post tergum, aut parietem II. Materia remota. III. Materia valde modica.*
214. *Requiritur II. ut materia sit certa et determinata.*
215. *An consecretur hostia inscio Sacerdote? Et an guttæ vini separatæ.*
216. *Valida est consecratio I. Si Sacerdos determinet quoquo modo. II. Si putet hostias esse minoris numeri. III. Si postquam intenderit eas consecrare, de eis obliviscatur.*
217. *Quid si Ciborium ex oblivione relinquatur extra corporale? IV. Si hostiæ deferantur post Oblationem.*
218. *Quæ requirantur ad licitam Consecrationem?*
219. *Quibus casibus peccet Celebrans in consecrando?*

211. » RESP. 1. Ad validam consecrationem requiruntur duæ conditiones; *Prima* est, » ut materia Sacerdoti consecranti *moraliter*, » et *sensibiliter sit præsens.* Ita communiter, » et est certum. Ratio petitur tum ex institu-

» tione Christi, et verbis formæ, *Hoc*, et *Hic*,
» quæ non verificarentur, cum sint demonstra-
» tiva; tum ex perpetua Ecclesiæ praxi, num-
» quam consecrantis, vel etiam benedicentis
» res absentes: tum etiam ratione sacrificii, quod
» requirit hostiam præsentem. V. *Bon. d.* 4.
» *q.* 2. *p.* 6. *c.* 2.

Unde resolves.

» 212. » 1. Valide consecratur vinum in calice
» cooperto, vase, vel cantharo clauso: panis in
» canistro; hostiæ in ciborio, vel in cumulo
» sub aliis latentes, aut aliter tectæ, v. g. sub
» corporali, vel mappa, vel etiam in Missa-
» li, ut ex *Suarez, Henriq. Con.* docet *Bonac.*
» contra *Laym. l.* 5. *t.* 4. *c.* 2. (unde hoc po-
» stremum dubium videri potest: et saltem pec-
» caret graviter, qui sic tectas, aut latentes
» consecraret). Item valide consecrantur ho-
» stiæ præsentes a cæco, vel alio Sacerdote in
» tenebris. * (*Est communis cum Salmant. c.*
» 4. *n.* 120. *Et sufficit, si ex relatione alterius*
» *certificatur de præsentia materiæ, ut Sot.*
» *Henr. Præp. etc. apud Salm. c.* 4. *num.*
» 120.) *. Ratio horum omnium est, quia ad
» præsentiam, et sensibilitatem non requiritur,
» ut materia videatur, vel tangatur, vel se-
» natur sono verborum (unde communiter non
» probatur praxis eorum, qui os proxime ad-
» movent, ut halitum in calicem, et panem
» inspirent), dummodo videri possit sive in se,
» sive in alio, v. gr. in suo toto, vel conti-
» nente, vel vase ad illam continendam desti-
» nato. V. *Bon. d.* 4. *q.* 2. *p.* 5.
213. » 2. Invalide consecratur I. Materia post
» parietem, aut post tergum posita, vel clau-

» sa tabernaculo, ut docet *Fill. Bon. qu.* 2.
» *p.* 6. et alii. Ratio est, quia moraliter cen-
» setur abesse; cum non possit demonstrari per
» *To*, *Hoc*, et *Hic*; neque paries habet se,
» ut continens, aut tangens, II. Materia val-
» de procul, v. gr. centum passibus distans,
» etsi videri possit. Ratio est eadem. Quanta
» autem propinquitas sufficiat, dubium est, et
» ex morali prudentum judicio pendet. *Hen-*
» *riq. l.* 8. *cap.* 34. docet, 20. aut 30. pas-
» suum. * (*Putant Lugo, et Gabr. apud*
» *Salm. c.* 4. *n.* 115. *Consecrationem in* 20.
» *passus esse certam*) *, quod *Bon. l. cit.*
» et alii putant non esse certum. Vide *Schol.*
» III. Materia tam modica, ut sensu percipi
» non possit: tum quia non potest demonstrari,
» tum quia Sacramentum debet esse signum
» sensibile. Ita *Suar. Vasq.*, et alii contra
» *Sotum*, *Henr.* Quod intellige, si non sit
» in toto, sed extra illud, quia in toto etiam
» minimæ ejus particulæ consecrantur: ut con-
» stat ex *Trid. sess.* 23. *c.* 3. *et* 4. *Bonac.*
» *l. c.*

214. » Secunda conditio, ut materia sit *cer-*
» *ta, et a consecrantis intentione, et in indi-*
» *duo determinata.* Est communis apud *Bon.*
» et alios: tum quia hoc requirunt pronomina
» *Hoc*, et *Hic*: tum quia actiones sunt circa
» singularia, quæ debent esse certa, et deter-
» minata. Vide *Bon. l. c. p.* 5.

Unde resolves.

» 1. Invalide consecraret, qui vellet tantum
» consecrare tertiam, vel mediam hostiæ par-
» tem, eam non determinando, vel ex mul-
» tis, v. gr. viginti præsentibus, tantum qua-

» tuor, aut quinque, nullas designando; quia
» non est ratio, cur una magis, quam altera
» consecraretur. Item, quia ex multis hostiis
» intenderet illas consecrare, vel illas partes
» hostiarum, aut vini, quas Deus elegerit, aut
» Titius designarit, aut partes illas, quæ fra-
» ctis speciebus sunt mansuræ in continuo, non
» quæ excident: quia non est materia definita.
» *Bon. l. c. p.* 5.

215. » 2. Non consecratur hostia inscio Sa-
» cerdote posita, sive in corporali (sejuncta
» tamen a cumulo), sive infra illud *Con.* 3.
» *p. q.* 74. *art.* 2. *d.* 3. et alii. Ratio est,
» quia non est determinata in mente Sacerdo-
» tis, cujus voluntas non fertur in incognitum.
» Similiter non consecrantur guttæ, quæ exte-
» rius calici adhærent, quia non intenduntur;
» immo, ut probabilius docent *Suar. Reg. t.* 2.
» *l.* 29. *Laym. l.* 5. *t.* 4. *c.* 2. *Con. q.* 74. *d.* 2.
» contra *Tann.* et *Bon.* nec eæ guttæ, quæ in-
» terius adhærent; quia intentio Ecclesiæ esse
» videtur, ideoque et Sacerdotis esse debet,
» consecrare id, quod per modum unius con-
» tinui est in calice. Unde, ne opus sit de de-
» tergendis guttis solicitum esse, bene faciet
» Sacerdos, si simel pro semper intendat eas
» non consecrare, uti nec micas hostiæ adhæ-
» rentes. Vide *Dian. p.* 2. *t.* 3. *m. R.* 16.
» *et p.* 3. *t.* 4. *R.* 32. *Escob. l.* 7. *E.* 6.
» ubi docet, Sacerdotem vi particulæ *Hic*,
» tantum intendere id consecrare, quod per
» modum unius continui potabilis est in calice,
» ideoque guttulas illas non consecrari. Quæ
» sententia probabilis est ex *Reg. Suar. et*
» *Laym. l.* 5. *t.* 4. *c.* 2. *n.* 15.

Quæritur, an consecrentur guttæ vini, quæ
sunt in calice separatæ, quando Sacerdos nihil

circa eas intenderit? Alii negant, ut *Busemb.* Alii affirmant, ut *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 449. cum *Præp. Dic. etc.* Alii denique affirmant de guttis propinquis, negant de remotis. Monet *Platel.* apud *Croix ib.* quod Sacerdos advertens statim ante Consecrationem tales guttas, si sint vicinæ, admisceat, si vero remotæ, vel abstergat (quod ait *Tanner* apud *Busemb. in fin. hujus Dub.* haud expedire), vel excludat ab intentione. Sed *Croix* dicit etiam posse licite includere eas in intentione, ne in calice sit vinum, quod non sit consecratum. Sic etiam dicit *Croix* contra *Busemb.* quod Sacerdos debet consecrare micas adhærentes hostiis, non autem separatas in Patena, vel Corporali; nec obstat, quod eas sumendo læderetur jejunium, nam magis videtur tunc præcavenda irreverentia Sacramenti, quam læsio jejunii. Si vero micæ sint in ciborio, eas etiam (ait) intendat consecrare, cum absit periculum eas perdendi.

216. » 3. Valida est consecratio, I. Si Sa» cerdos intendat consecrare ex pluribus hostiis » præsentibus tantum quinque, eas determi» nando vel omnes, præter infimam, et su» premam cumuli, vel omnes pares, v. gr. » secundam, quartam, sextam, si sint ordine » collocatæ; et determinetur, unde numeran» di initium sumendum sit; quod tamen grave » peccatum erit. Quod si autem hoc, vel alio » casu, non consecratæ misceantur consecratis, » totus cumulus ad altare est deferendus, ut » Sacerdos intendat consecrare non consecratas: » vel potius totum cumulum consecret sub con» ditione, si non sint consecratæ. * (*Et hoc » potius faciendum est, quia in consecrando » hostias non consecratas, deficit vera deter-*

» *minatio materiæ*, *nec potest verificare ver-*
» *bum* Hoc, *Unde debent consecrari omnes*
» *hostiæ sub conditione*, *ut valide consecrentur;*
» *ita Lugo D. 4. n.* 136. *Salmant. c. 4. n.*
» 129. *cum Laym. Dic. Avers. Leand. Dian.*
» *etc. Et hoc etiam licite fieri potest*, *ut di-*
» *cunt Salm. ibid. cum Laym Dic. Dian.*
» *Leand. contra Lugo*, *et de Afflicto*) *,
» *Card. de Lugo d. 4. de Euch. num.* 36.
» II. Etsi putet, unam, vel duas, vel sex
» hostias consecrandas adesse, cum sint plures,
» sive a se, sive ab alio positæ; quia error spe-
» culativus, et privatus non obstat intentioni
» practicæ, et absolutæ consecrandi omnes præ-
» sentes, quam tamquam Ecclesiæ consuetudini
» conformem, quisque censetur habere implici-
» te ut docent *Sylv. Henr. et Suar.* * (*Cum*
» *Nav. Bon. Vasq. Conin. Lugo*, *et comm.*
» *apud Salm. c. 4. num.* 128.) *. Unde si
» Sacerdos advertat post consecrationem esse
» duas simul junctas, utramque ut consecratam
» sumet, ut habet Missale. Si vero ante Con-
» secrationem, postquam obtulit, advertat,
» alteram seponet, et post Missam ipse, vel
» alius sumat, tamquam panem benedictum.
» III. Si quis plures hostias ad altare tu-
» lerit, aut rationabili modo advertit, ab alio
» adferri a se consecrandas, vel ante sacrificium
» monitus fuerit de consecrandis in altari jam
» positis. Ratio; omnes enim consecrantur, etsi,
» dum consecrat, earum non ita expresse me-
» minerit, aut etiam ad Oblationem non dete-
» gat, modo sint præsentes in corporali, vel
» saltem in altari. Ita *Regin. l.* 27. *num.* 19.
» *Laym. l.* 5. *t.* 2. *cap.* 2. *Bon. t.* 1. *d.* 4.
» *q.* 2. *p.* 2. et alii ab ipso citati, estque
» sententia in praxi tuta. Quia intentio præ-

» cedens respectu illarum virtualiter perseverat.

217. Quando Ciborium consecrandum positum est a Clerico in Corporali, te advertente, et illud jam intenderis consecrare, certum est quod consecras, licet postea ad illud non advertas. Est communis sententia, ut ait *Croix l. 6. par. 1. n. 456. cum Pal. Dic. et Salm. c. 5. num. 125. cum Gavant. et Suarez.* Sed dubium est, utrum censendum sit consecratum Ciborium ex oblivione extra Corporale relictum? *Prima* sententia cum *Tanner. et Præp. apud Croix l. c.* qui probabilem vocat, affirmat, quia, ut dicunt, voluntas consecrandi jam adfuit; et non fuit retractata. *Secunda* tamen sententia communis, et probabilior negat cum *Suar. Dian. Pal. Less. etc. cum Croix ibidem.* Ratio quia, cum intentio consecrandi extra Corporale fuisset peccatum grave, illam tu habuisse non præsumeris. Sed quia prima sententia non videtur improbabilis, cum res sit dubia, rationabiliter ait Bened. XIV. *de Sacr. Miss. l. 3. c. 18. num. 6.* Ciborium denuo consecrandum: vel ut dicit *Tourn. p. 394. v. Tutius*, in praxi illas particulas esse sumendas post sanguinem; Et ego addo post ablutionem, sed ante purificationem: quia reliquiæ Sanguinis sunt certe Sacramentum, sed hostiæ illæ in Ciborio sunt dubiæ. Censent autem *Tourn. et Croix l. c.* posse eas etiam consecrari in alia Missa sub conditione: Sed hoc mihi non placet quia non videtur adesse justa causa illas consecrandi sub conditione, cum jam sumi possint.

» IV. Si parvæ hostiæ pro communicando po-
» pulo afferantur Sacerdoti paulo post factam
» Oblationem (addit *Aversa q. 22. s. 12.* an-
» te cœptam Præfationem), licite eas conse-

» crari, suppleta Oblatione mentaliter, ex *Ga-*
» *vant. et Possev.* docent *Dian. p. 2. t. 14. R.*
» *71. et Tann. de exped. sacrific. l. 2. c. 5.*
» * (*Et hoc etiamsi Canon sit inceptus, ut*
» *Tamb. c. 5. §. 2. cum Gob. Burg. Quarti,*
» *Diana, et Possev. apud Croix num. 460.*
» *Salm. quando plures sine Communione re-*
» *manerent; et consentit Bened. XIV. de Sacr.*
» *M. lib. 3. c. 18. num. 5. Si vero remane-*
» *ret tantum unus, Cod. ib. suadet potius*
» *dari illi partem Hostiæ magnæ; quod licite*
» *jam fieri potest, ut ait Croix num. 508.*
» *cum S. Anton. Sylv. Bon. Sa, Tamb. etc.*
» *Et sufficit pro causa, si communicaturus diu*
» *expectare deberet communionem*).

218. » Resp. 2. Ad licitam materiæ conse-
» crationem requiritur, 1. ut non sit major
» quantitas, quam tempore opportuno possit
» absumi; quia periculum esset, ne species
» computrescerent. *Bon. l. c.* 2. Ut ab usu
» Ecclesiæ, præsertim in Missali præscripto,
» non recedat.

Unde resolves.

219. » Peccat I. Qui vas, in quo hostiæ
» consecrandæ sunt, non aperit. II. Qui con-
» secrat materiam positam extra corporale. III.
» Qui intendit consecrare guttas calici adhæren-
» tes exterius, quod esset grave; de interius
» adhærentibus est dubium, quia non constat
» satis de mente Ecclesiæ, ad quod evitandum
» *Gavant. part. 2. to. 7.* jubet eas abstergi,
» quod consuetudo probat. Qui tamen id omit-
» tit, eum non peccare, docet *Tamb. lib. 3.*
» *c. 1. §. 3.* immo nec expedire, si eas adver-
» tas, quando discooperto calice jamjam es con-

» secraturus, et elevationem populus expectat.
» Post consecrationem autem nullo modo sunt
» abstergendæ. IV. Qui ante consecrationem ita
» statueret; Nolo consecrare hostias appositas,
» nisi tempore Consecrationis, vel saltem Ob-
» lationis fuero memor. Ita *Præpos. hic art.* 3.
» *d.* 3. *Laym. l. cit.* etsi *Tamb. de exped.*
» *sacrif. cap.* 1. §. 3. eo casu nullum pecca-
» tum agnoscat.

DUBIUM VI.

Quæ sit Forma consecrationis Eucharistiæ?

220. *Quæ verba sint de essentia in Consecratione panis? Et quæ vini? Et an verba sint proferenda, simul recitative, et significative?*

221. *Quæ forma sit illicita? Quæ invalida? Et quæ dubia?*

222. *Qu. I. An in Consecratione panis prærequirantur verba:* Qui pridie, etc.

223. *Qu. II. An in Consecratione calicis omnia verba sint de essentia? Qu. III. Quid significent Tò* Hoc, *et* Hic? *Qu. IV. An conficiatur Eucharistia si omittatur verbum* Est?

224. *Vide plura circa variationem verborum. Quid si Sacerdos se distrahit in consecrando?*

220. » RESp. Est duplex, una panis, et
» est hæc: *Hoc est enim corpus meum*; Ubi
» omnia sunt de essentia, præter Tò *enim*;
» cujus omissio esset veniale. * (*Cum Suarez,*
» *Conc. Bon. Pal. etc. apud Salm. cap.* 5. *n.*

» 18. *Sed non improbabiliter Roncaglia, et » Concina damnant de mortali. Revera enim in » re tam gravi non videtur levis materia quæ- » cumque levis mutatio deliberate apposita*) *. » Altera vini, et est hæc: *Hic est enim calix » sanguinis mei, novi, et æterni testamenti, » mysterium fidei, qui pro vobis, et pro mul- » tis effundetur in remissionem peccatorum.* Ubi » etsi verior, et communior sit sententia *S. Bo- » nav. Suarez, Bell.* et aliorum contra *S. Th. » et Thomistas*, quod essentialia sint tantum » hæc: *Hic est calix sanguinis mei*, vel » *Hic est sanguis meus*; aut eis æquiva- » lentia; graviter tamen peccaret, qui aliqua » ex reliquis omitteret, vel mutaret. Debent » autem formæ proferri in persona Christi for- » maliter, et significative, sive assertive.* (*Idest » simul recitative, et significative, scilicet re- » ferendo verba Christi, et applicando eorum » significationem ad materiam præsentem, nem- » pe ad panem et vinum, quæ Sacerdos in ma- » nibus habet, ut illa transmutet in Corpus, et » Sanguinem Christi; ita Conc. p. 261. num. » 14. et Salm. c. 5. n. 51. cum S. Th. 3. p. » qu. 78. art. 5.*) *, et non tantum recitative » sive historice, licet ea, quæ in Canone præ- » cedunt, dicantur tantum recitative, seu hi- » storice. V. *Lay. c. 3. Bon. q. 3. p. 2. Card. » de Lugo d. 11. s. 5.*

Unde resolves.

221. » 1. Valida, sed illicita est consecra- » tio, I. Si consecrans dicat: Hic cibus, hic » potus, hic calix: vel hæc res, vel conten- » tum sub his speciebus, est corpus meum, » vel sanguis meus. *Bon. l. c. p.* 1. II. Si di- » cat; Hic calix est novum testamentum in

» sanguine meo, ut habet *S. Lucas c.* 22. III.
» Hoc est corpus meum, quod de Virgine sum-
» psi: hic est sanguis meus infiniti valoris. IV.
» Hoc est meum corpus, hic meus est sanguis,
» vel, hoc est sanguis meus. Ratio horum est,
» quia manet idem sensus, nec fit mutatio sub-
» stantialis. *B. l. c.*

» 2. Invalida erit consecratio, si dicas: I.
» Hic (adverbialiter) est corpus meum. Si
» autem Tò, *Hic*, ponatur masculine pro neu-
» tro, valet, etsi non secundum Grammaticam.
» *Escob. Gran.* * (*Cum Suarez, Dian. Bo-*
» *nac. et multis apud Salm. c.* 5. *num.* 3.)
» *. II. Hoc corpus est meum: Hic sanguinis
» est meus. *Fag. part.* 3. *q.* 78. *cap.* 2. III.
» Ecce corpus meum. Ecce sanguis meus. IV.
» Hoc fit, vel hoc sit corpus meum; vel, hic
» panis convertitur in corpus meum, vel hic
» ponitur corpus meum. V. Illud est corpus
» meum: ille est sanguis meus. VI. Hoc est
» substantia mea; vel, hoc corpus Christi.
» *Bon. l. c. p.* 3.

» Dubia erit consecratio, I. Illud est cor-
» pus meum: Ille est sanguis meus. II. Hæc
» est caro mea: quam tamen *Laym.* contra
» *Concin.* putat valere. III. Secundum quos-
» dam forma ex S. Luca primo casu allata.
» V. *Bon. quæst.* 3. *p.* 1. *et* 2. *Reg. l.* 29.
» *num.* 33.

222. Quæritur I. An in Consecratione panis prærequirantur verba illa: *Qui pridie, etc.?* Ambrosius Catharinus apud *Habert.* (*t.* 5. *p.* 388.) propugnavit Consecrationem perfici per preces antecedentes, verba autem Christi ex præcepto historice tantum recitari; sed hæc opinio rejicitur a S. Pio V. in Rubr. Missal. *Tit.* 10. *num.* 5. ubi postquam dictum fuit (*Tit.* 5. *n.*

1.) quod forma Corporis sunt verba illa: *Hoc est enim Corpus meum.* Dicitur: *Si autem, semiprolata forma corporis, obiit Sacerdos, quia non est facta Consecratio, non est necesse, ut Missa per alium suppleatur.* Ergo Consecratio non fit, nisi per verba: *Hoc est etc.* Idque confirmatur in Decreto Eugenii, ubi habetur: *Forma hujus Sacramenti sunt verba Salvatoris, quibus hoc conficit Sacramentum; Sacerdos enim in persona Christi loquens hoc conficit Sacramentum.* Ergo Sacramentum non conficitur, nisi per verba Christi, quæ certe alia non sunt, nisi illa: *Hoc est etc. Scotus* autem *in 4. d. 8. q. 2. ex num. 5.* non dubitat quin forma Consecrationis panis et vini utique sint verba: *Hoc est corpus etc. Hic est calix etc.* Sed si hæc sola verba proferantur, prætermissis illis, *Qui pridie etc.* an fiat Consecratio? Dubitat, et dicit tunc Sacramentum sub conditione adorandum. Ratio, quia verba, *Hoc est etc.* prolata sine præcedentibus per se non significant Corpus Christi, sed corpus Sacerdotis; Unde oportet, ut per antecedentia verba significetur, quod Sacerdos loquitur in persona Christi. Et hanc sententiam sequuntur *Angel. v. Eucharistia num. 24. Dupasquier t. 7. p.* 385. Atque *Cont. Tourn. t. 5. p.* 429. *v. Resp. ac Frassen tr.* 11. *p.* 122. *n. Verum,* dicunt non carere omni probabilitate. Alii vero communiter, ut *Juen. t. 7. p.* 259. *Tourn. in Præl. t.* 8. *p.* 205. *Gonet Man. to.* 6. *p.* 283. *Conc. t.* 8. *p.* 259. *n.* 7. *Frassen l. c. et Lugo D.* 11. *n.* 39. (qui ait opinionem *Scoti* ab omnibus rejici) docent ad Consecrationem sufficere sola verba: *Hoc est etc.* Probatur ex Decreto Eugenii, ubi dicitur Consecratio non aliis fieri nisi verbis Christi: *Forma hujus Sa-*

cramenti sunt verba Salvatoris, quibus hoc conficit Sacramentum; Sacerdos enim in persona Christi loquens conficit Sacramentum. Et ut Sacerdos loquatur *in persona Christi*, sufficit quod Corpus Christi satis designetur ex institutione Christi, et ex intentione Sacerdotis, prout si Rex aliqua institueret verba quæ quoties dicerentur a Judice, repræsentarent personam Regis, hoc ipso quod a judice proferuntur, Regis personam repræsentant. Hæc quidem sententia est communis, et probabilissima; sed oppositam non audeo dicere improbabilem: Tanto magis, quia Rubrica *Tit.* 3. *num.* 5. *T.* 10. *num.* 3. et alibi, quando forma est repetenda ratione materiæ dubiæ, vel eo, quod forma calicis fuerit semiprolata, præcepit, ut Sacerdos incipiat ab illis verbis: *Qui pridie etc.* et *Simili modo etc.*

223. Quæritur II. An in Consecratione calicis sola verba, *Hic est calix Sanguinis mei*, sint de essentia? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Gonet Man. to. 6. p. 284. et Salm. de Euch. c. 5. num. 25. cum S. Antonino, Sylvest. Palud. Hurt. Arav. Richar. etc.* qui dicunt, omnia verba sequentia, *Novi et æterni Testamenti etc.* ad essentiam pertinere: Et pro hac sententia videtur esse *D. Thomas. in 4. d. 8. qu. 2. a. 2. quæst. 2.* ubi ait: *Et ideo illa quæ sequuntur sunt essentialia Sanguini, prout in hoc Sacramento consecratur, et ideo oportet, quod sint de substantia formæ.* Ergo ait *Gonet*, si verba illa sunt essentialia sanguini, sunt etiam essentialia formæ. Ratio hujus sententiæ est, quia Eucharistia non solum est instituta ad significandum corpus et sanguinem Christi per modum cibi et potus, sed etiam ad explicandam virtutem passionis Christi, idest

peccatorum remissionem, quæ habetur per effusionem Sanguinis ex novo testamento etc. Ergo verba sequentia, quæ hanc exprimunt virtutem, dicendum est ad essentiam formæ pertinere. Censeut vero *Salm.* n. 29. non omnia verba subsequentia esse essentialia, nam verbum *Æterni* virtualiter includitur in illis, *Novi testamenti*; et verba *Mysterium fidei* includuntur in illis, *Qui pro vobis effundetur etc.*

Secunda vero sententia communior, quam tenent *Scotus in 4. d. 8. q. 2. Petroc. to. 3. p. 326. q. 2. Holzm. p. 57. num. 264. Juen. t. 7. p. 262. Cont. Tourn. t. 5. p. 430. Lugo D. 11. num. 60. cum Bellarm. Spor. n. 183. cum S. Bon. et Suar.* ac plures ex Thomistis, ut *Sot.*, *Contens.*, *Wig.*, et *Conc.*, dicit sola verba, *Hic est calix sanguinis mei*, esse ad formam essentialia. Probant 1. ex verbis D. Pauli 1. *ad Cor.* 11. *Hic calix novum testamentum est in meo sanguine.* Unde dicunt non esse credibile, quod Apostolus aliquid essentiale ad formam omiserit. Probant 2. ratione, quia hæc sola verba significant præsentiam sanguinis Christi sub speciebus vini; alia vero pertinent ad integritatem quidem formæ, non autem ad essentiam. Et hanc fuisse mentem D. Thomæ censent Thomistæ qui hujus sunt sententiæ, dum S. Doctor, quando loquitur de primis verbis (ut in *quæst.* 78. *a.* 1.), dicit ea spectare ad *essentiam*; cum vero loquitur de sequentibus, inquit spectare ad *substantiam* formæ. Hæc autem explicatio an vera sit juxta mentem D. Thomæ, non satis percipitur: unde bene ait *Petrocor.* in hac quæstione sententiam Angelici esse valde dubiam. Ceterum utraque sententia est speculative probabilis, sed in praxi certum est, quod Sacerdos graviter

peccaret, si non proferret omnia verba, quæ in Consecratione calicis habentur; et si forte tantum prima verba dixisset, deberet utique sub conditione integram repetere formam, ut recte advertit *Nat. Alex. prop. unic. reg.* 4. Et hoc omnes dicere debent, juxta *Rub. tit.* 10. *n.* 3. ubi dicitur: *Si obierit* (Sacerdos) *semiprolata forma Sanguinis, tunc alter prosequitur Missam, et super eumdem calicem repetat integram formam* (intellige sub conditione, si forte jam dixerit verba, *Hic est calix sanguinis mei*) *ab eo loco*: Simili modo etc. *Vel posset super alium calicem præparatum integram formam perficere, et hostiam primi Sacerdotis, et sanguinem a se consecratum sumere, et deinde calicem relictum semiconsecratum.*

Quæritur III. Quid significent verba *Hoc*, *et Hic*. Resp. cum *Suar. d.* 58. *sect.* 7. *Cont. Tourn. p.* 433. *q.* 1. *Holzmann n.* 272. qui citat *Scotum*, *Sporer*, et alios communiter, quod verbum *Hoc* vel *Hic* significant: *Hoc* est, quod est cibus, *est corpus meum*: *Hic calix*, sive hic potus, est sanguis meus; omnis enim propositio in fine prolationis habet suam veritatem, et effectum.

Quæritur IV. An conficiatur Eucharistia dicendo tantum: *Hoc enim corpus meum*: Affirmat *Bernal.*, dicens quod verbum *est* in latino idiomate sane subintelligitur. At merito negant alii communiter *apud Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 16. Nam, licet το *est* ex aliis verbis adjunctis quandoque satis subintelligatur; tamen hic ex ipsa propositione absoluta minime percipitur, dum hic non habentur alia adjuncta, quæ denotent subaudiri verbum *est*.

224. Hic autem notandum, quoad mutationem verborum formæ, id quod habetur in *Ru-*

brica Missalis (*tit.* 5. *n.* 1.) : *Si quis autem aliquid diminueret vel immutaret de forma consecrationis et verba idem non significarent, non conficeret Sacramentum. Si vero aliquid adderet, quod significationem non mutaret, conficeret quidem, sed gravissime peccaret.* Valida est autem Consecratio, si quis dicat : *Hoc est colpus meum*, vel, *copus meum* : ita *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 36. *cum Suar. Lugo*, et aliis communiter; pariter ac diximus *n.* 110. *de Baptismo*, *ex c. Retulerunt Dist.* 4. *de Consecr.* ubi Zaccharias Papa declaravit validum Baptismum collatum *in nomine Patria, Filia etc.* Ratio, quia voces ita constitutæ sunt, ut si aliquando cum vitio proferantur, idem significent; sufficit enim, ut verba formæ ingerant sensum a Christo intentum; secus si alium sensum ingererent, ut si quis diceret, *Hic* (adverbialiter prolato) *est corpus meum*, prout docet *S. Th.* 3. *part. q.* 60. *art.* 8. Valide etiam consecraret, qui adderet verba sensum non corrumpentia, v. gr. *Hoc est corpus meum reale.* Secus, si diceret : *Hoc est corpus meum figuratum.* Et ita pariter invalide consecraret, si quis diceret : *Hoc corpus est meum*, ut dicunt *Bon. Conc. Antoine*, *et Elbel*, quia per hæc verba non significaretur transubstantiatio panis in corpus Christi.

Dicunt *Salm. c.* 5. *num.* 16. cum *Soto* repellendum esse scrupulum, si quis vice *corpus meum* proferat *corpus meun.* Pariter, si pro *est*, proferat *es*, ut *Diana ib.* Si pro *calix*, dicat *calis*, ut *Henr.* Si pro *sanguinis*, proferat *sunguinis* ; (et *Sotus* hoc excusat ab omni culpa, etsi omittatur diligentia ad proferendum: sed melius *Diana*, *Leand. etc.* excusant tantum a mortali apud *Salm. num.* 17.) Ratio,

quia in his emanet forma, et significatio substantialis, cum communiter tunc *calis* vere percipiatur pro *calix*, et sic de aliis.

Notandum, quod, si Sacerdos se distrahit in conficiendis Sacramentis, vix fieri potest, ut Sacramentum reddatur invalidum ob distractionem ministri; nisi distractio esset totalis, ait *Croix l.* 6. *p.* 1. *num.* 85. Sed hanc limitationem minime esse probabilem probavimus, *n.* 14. *de Sacram. in gen.* In conficiendis aliis Sacramentis, minister voluntarie se distrahens, non peccat plusquam venialiter, ut dicit *Gobat* cum communi apud *Croix l. c.* Sed ibidem *Tamb.* advertit, quod in consecranda Eucharistia Sacerdos voluntarie, et advertenter se distrahens, ratione gravis irreverentiæ, graviter peccaret.

Advertendum autem, quod verba consecrationis minime replicanda sunt, nisi *valde probabiliter* dubitet Sacerdos aliquid omisisse, ut loquitur *Rubrica tit.* 5. *num.* 2. his verbis: *Si celebrans non recordetur se dixisse ea, quæ in consecratione communiter dicuntur, non debet propterea turbari. Si tamen certo ei constat se omisisse aliquid eorum quæ sunt de necessitate Sacramenti, resumat formam. Si vero valde probabiliter dubitat se aliquid essentiale omisisse, iteret formam, saltem sub tacita conditione.*

DUBIUM VII.

Quamdiu Christus manet in Eucharistia?

225. *Infra quantum tempus species consummentur?*
226. *Quando recipiatur gratia?*
227. *Quid si Sacerdos se disponeret inter sumtionem?*
228. *An recipiatur plus gratiæ si sumatur utraque species, vel major materia?*
229. *Quid si vinum consecratum in aliud vinum, aut liquorem injiciatur?*

225. » RESp. 1. Materia sub speciebus etiam divisis, et sub quavis earum minima parte, donec tanta earum fiat mutatio, ut consueta substantia panis, et vini corrumpatur. Ita *comm.* cum *S. Th.* Et est certum. Certum est apud omnes, saltem inter spatium horæ species in omnibus immutari. Bene tamen advertit *Tamb. de Commun. c.* 3. §. 4. quod juxta qualitatem stomachi magis vel minus calidi, aut validi, species consummantur. Ceterum, generaliter loquendo, refert *Lugo D.* 19. *num.* 54. plures Medicos a se Romæ consultos putasse in laicis species intra minutum corrumpi, et in Sacerdote intra medium quadrantem: quod utrumque approbat *Bernal. apud Croix l.* 6. *p.* 1. *num.* 476. Immo *Arriaga ib.* censet in laico consummari intra 5. Pater et Ave, et in Sacerdote postquam vestibus est exutus. Saltem post quadrantem a Communione, etiam in Sacerdote tenet ut certum

Lugo, et consentit *Croix* quoad sanos, species consummari.

226. » 1. Gratia datur in prima manducatione etiam primæ partis, cum sit totum Sacramentum. Manducatio autem dicitur rejectio ex ore versus stomachum, etsi alii dicant gratiam tum primum dari, cum pars aliqua est in stomachum recepta. *Dian. p.* 3. *t.* 7. *m. R.* 96. *ex Henriq. Sylv. et Fagund.* Item *Card. de Lugo d.* 12. *s.* 2.

» 2. Species non sunt retinendæ in ore tamdiu, donec penitus pereant: quia tunc non manducaretur Christus, nec gratia Sacramenti conferretur; uti nec si moriaris, dum hostia adhuc est in ore. *Dian. l. c.* contra *Bec. c.* 22. V. *Bon. d.* 4. *q.* 5. *p.* 2. *num.* 9.

227. » 3. Si quis partem vini, vel hostiæ sumpsisset indispositus, et deinde se disponeret, acciperet adhuc gratiam in sumptione alterius partis. * (*Ita Salm. c.* 6. *num.* 10. *cum Suar. Con. Sot. Caj.* (contra *Bon. et Henr.*) *quia adhuc tunc Eucharistia habet vim conferendi gratiam ex opere operato*)*. Quod etiam aliqui, ut *Gabr. Cajet.* et alii probabiliter dicunt futurum, si se disponat antequam species consummentur in stomacho. *Dian. l. c. R.* 96. *ex Nug.* V. *Card. de Lugo d.* 12. *s.* 2. *num.* 46. 53. *et* 64. ubi illud posterius negat. V. *Bon. l. c.*

228. » 4. Non videtur reprehendendus laicus, qui desiderat esse Sacerdos, ut possit communicare sub utraque specie, quod putet plus gratiæ dari sub utraque, quam sub una: quia id fieri, non est improbabile, ut docent *Vasq. Mær. Card. de Lugo d.* 12. *s.* 4. et alii * (*Cum Alensi, Hurt. Leand.*

» *Palao, et pluribus apud Salm. c. 6. n. 15.*
» *contra Bellar. Suar., Soto etc. Ambas pro-*
» *babiles Salm. merito vocant)* : uti nec car-
» penda devotio illius, qui multum materiæ
» sumit ad consecrationem, ea mente, ne tam
» cito in stomacho species consummentur, et
» sic diutus secum Christus maneat, et sæ-
» pius gratiam augeat: quod fieri non est im-
» probabile, si dispositio subjecti fiat melior;
» ut docent *Suarez, Comm.* Item *Fagund.* et
» *Becan.* apud *Dian. p. 3. t. 6. m. R. 97.*
» * (*Idem sentiunt Gonet tom. 6. p. 306. Lugo*
» *D. 12. n. 48. Tourn. p. 638. cum Juenin.*
» *Holzm. p. 66. num. 296. cum Reg. Mastr.*
» *Bosco, et aliis; item Suar. Leand. etc. (con-*
» *tra Sot. et Vasq.) apud Salm. c. 6. n. 12.*
» *et 13. qui merito id probabile putant. Ratio,*
» *quia, ut ait Florentinum, hoc Sacramentum*
» *institutum est per modum cibi, unde sicut*
» *cibus toto tempore, quo in stomacho ma-*
» *net, corpus nutrit; ita pariter semper ac Eu-*
» *charistia in corpore manet, nutrit Animam*
» *augendo gratiam. Hic tamen notandum ex*
» *Dupasq. t. 7. p. 526. quod Innoc. XI. post*
» *Decretum S. C. damnavit abusum tradendi*
» *communicantibus plures particulas simul, vel*
» *solito grandiores)* *.

» 5. Species per vomitum rejectæ, si tales
» sint ut sub illis panis, vel vinum possit exi-
» stere, vere sunt adorandæ; et si iterum su-
» mantur, iterum conferre gratiam, docet *Card.*
» *de Lugo l. c. n. 52.*

» 6. Etsi, si modicum vini consecrati miscea-
» tur perfecte cum alio liquore ita ut non ma-
» neat substantia vini, desinat ibi esse Christus,
» non tamen desinit, si misceatur cum vino
» alio saltem ejusdem speciei. *C. de Lugo d.*

» 10. *sect.* 3. Unde, si gutta consecrata lapsa
» sit in dolium vini ejusdem speciei, totum il-
» lud vinum adhibendum tantum est pro sa-
» crificio; licet quidam dicant, bibi posse a
» laicis.

229. Dicunt autem *Suar. Dicast. Arriag.* et *Bernaln.* apud *Croix l. 6. p. 2, n. 474.* quod Christus desinit esse præsens, si guttula vini consecrati injiciatur in altero vino non consecrato potentiori, vel in altero liquore, in quo species vini corrumpantur. In dubio autem, dicit *Croix ib.* tenendum, species non esse corruptas.

» 7. Si species consecratæ liquorem specie
» diversum sibi permixtum convertant in vinum
» similis substantiæ ei, in quo facta est conse-
» cratio, species priores manent consecratæ:
» non item posteriores adjunctæ.

CAPUT II.

De causis, et subjecto Eucharistiæ.

DUBIUM I.

De Causis.

» AGo hic tantum de efficiente, idest, de » Ministro, in quo quid requiratur ad confe» ctionem validam, constat tum ex dictis de » Sacramentis in genere, tum ex superioris ca» pitis *dub.* 5. Quid ad licitam requiratur, pa» tebit ex sequenti Dub., de subjecto suscipien» te Eucharistiam: quia omnes dispositiones, » quæ ad digne suscipiendam sunt necessariæ, » requiruntur etiam ad licitam confectionem; » cum conficiens necessario suscipere debeat. Hic » ergo tantum quæritur, 1. Cujus sit dispen» sare Eucharistiam? 2. Quid ex parte Ministri » requiratur ad licitam dispensationem?

ARTICULUS I.

Ad quem spectet dispensatio Eucharistiæ?

230. *An solis Sacerdotibus liceat Eucharistiam ministrare?*
231. *An soli Sacerdotes valide consecrent?*
232. *Quid notandum de Sacerdotibus consecrantibus simul unam Hostiam, sive cum Episcopo?*
233. *An Parochus tempore pestis teneatur ministrare Eucharistiam?*
234. *An inferior Sacerdote ministrando incurrat irregularitatem?*

230. » RESp. Eucharistiam dispensare ex officio » potest solus Sacerdos habens jurisdictio» nem ordinariam, delegatam, aut saltem ra» tionabiliter præsumtam, vel privilegium. Ra» tio est quia Pastorum proprium est pascere, » quod præcipue fit per Sacramenta. V. *Bon.* » *d.* 4. *q.* 5. *p.* 1. *Card. de Lugo q.* 18. *s.* 3.

231. Fide certum est, solos Sacerdotes valide consecrare Eucharistiam, ut constat ex Traditione, et ex definitionibus Conciliorum *Nicæni* 1. *c.* 14. *Lateranensis* sub *Innoc. III. cap.* 1. *Florentini in Dec. pro Inst. Arm.* et *Tridentini sess.* 23. *can.* 1. Infertque id Tridentinum ex *Matth.* 26. *et Luc.* 22. *Hoc facite in meam commemorationem.* Quibus verbis tantum Apostolis, et Sacerdotibus successoribus potestas consecrandi a Christo collata apparet: merito enim ad tantum ministerium ministros singulari modo consecratos esse oportebat.

232. Notandum hic, quod si plures Sacerdotes eodem tempore consecrent unam hostiam,

omnes quidem Sacramentum conficiunt, ut est commune cum *Salm. c.* 8. *n.* 3. ex *Suarez*, *et Fill.* E converso, si unus eorum ante alios formam compleat independenter ab aliorum intentione, jam conficit Sacramentum, ita ut alii frustra formam postea absolverent. Hinc *Salm. ibid. n.* 5. cum *Suar. Fill. Pal. Con. Dian.* et aliis pluribus inferunt, quod Sacerdotes novi, qui cum Episcopo consecrant, primo curare debent, quoad fieri potest, simul cum Episcopo formam absolvere: præterea habere debent intentionem consecrandi tunc tantum, quando in eodem tempore cum Episcopo formam absolvunt: Immo, ultra hoc, in consecratione calicis intendant etiam non consecrare, si panem forte ipsi non consecraverint. Cum autem certum sit, solos Sacerdotes posse consecrare; hinc etiam certum est, tantum ad ipsos pertinere ministrationem Eucharistiæ.

233. Quæritur hic, an Parochus tempore pestis teneatur Eucharistiam ministrare cum periculo vitæ? *Prima* sententia valde gravis affirmat, et hanc tenent *Merbes. tom.* 2. *p.* 355. *qu.* 19. *Conc. tom.* 8. *p.* 408. *n.* 13. *Holzm. p.* 64. *n.* 286. *Pal. de Euch. p.* 20. *n.* 2. *et Cont. Tourn. p.* 459. *v. Contrarium*, cum *Suar. Vasq. Tann. Barb.* Et eamdem probabiliorem putat *Sylvius suppl. qu.* 32. *a.* 3. ubi ait: *Securior et verosimilior aliorum sententia est Parochum sub mortali teneri administrare Eucharistiam Parochianis peste vel alio morbo contagioso infectis; etiam cum propriæ suæ vitæ periculo, nisi per aliquem alium id fiat, et nisi occurrant quædam circumstantiæ, propter quas merito possit excusari.* Ratio, quia licet hoc Sacramentum non sit necessarium ad peccata delenda, est tamen moraliter necessarium

ad perseverandum in justitia. Excipit vero *Sylvius* (post *Suar. et Barb.*). 1. *Si aliqui infirmi alias essent absque Confessione morituri.* 2. *Si sit grave Parocho periculum, et ejus mors futura sit magna populi jactura, sicut si ipse solus sit, nec facile habendus sit* alius.

Secunda vero sententia negat, quam tenent *Salm. cap. 9. n. 30. cum Dic. Gabr. et Ant. a Sp. S. Diana p. 3. tr. 4. R. 174. cum Major Villal. et Molf.* item *Gobat et Lohn. apud Croix n. 484.* Ratio, quia hoc Sacramentum non est tantæ necessitatis, ut Parochus causa illud ministrandi teneatur prodere vitam. Et hæc sententia est etiam valde probabilis ex Declaratione Gregorii XIII, apud *Fagnan. tom. 3. in c. Clericos de Cler. non resident. ex n.* 38. ubi refert, quod, instante S. Carolo Borromæo, an Parochi tenerentur ministrare Sacramenta tempore pestis? Præfatus Pontifex die 12. Octob. an. 1576. approbans Decretum S. C. Concilii, sic declaravit: *Parochus suis Parochianis peste laborantibus teneri ministrare dumtaxat duo Sacramenta ad salutem necessaria, nempe Baptismum, et pœnitentiam; posse autem ministrare vel per se, vel per alium idoneum, ut Parochus possit audire Confessiones sanorum, quia alias eum reformidarent, si viderent ipsum accedere ad pestilentes.* Deinde *Fagnanus* refert, quod idem Gregorius die 26. Octob. 1576. Archiepiscopo Florentino, qui decreverat Parochos suæ Diœcesis teneri tempore pestis ministrare Sacramenta, præcipit ei rescribi ab eadem S. C. Concilii: *Parochus teneri omnino ministrare* (tantum) *Baptismum, et Pœnitentiam.* Et sic de facto S. C. rescripsit, addito insuper verbo *per alios;* dixit enim S. C. hanc fuisse mentem Pontificis, prohibendi scilicet, ne Parochi per

seipsos, etiam volentes, ministrent Baptismum, et Pœnitentiam, ad commodum Parochianorum, qui sani essent. Ita *Fagnanus*.

Deinde hic sedulo notandum, quod, cum circa idem tempus quæsitum fuerit, an Parochi tempore pestis tenerentur residere? Refert idem *Fagn. l. c.* quod S. C. die 6. Dec. 1576. decrevit *teneri, sed hoc non per legem generalem statuendum, sed per Litteras S. C. significandum eidem præfato Archiepiscopo, ut non omnes Parochos cogeret, sed aliquos partiendo opus, vel deputaret alios Sacerdotes; cum Tab. Arm. et Barb. sentirent Parochos excusari tempore pestis a residentia, et quia sani fugerent Parochos, et quia Parochi omnes morerentur.* Sed facta relatione Pontifex decrevit: *Scribendas simpliciter Litteras ad Cardinalem S. Praxedis, quibus significetur Sanctitatem suam decrevisse, Parochos tempore pestis omnino teneri resistere in suis Ecclesiis, posse tamen per alium idoneum ministrare Sacramenta Baptismi, et Pœnitentiæ: et si non resederint, contra eos procedendum, servata forma Tridentini sess. 23. cap. 1.*

Tandem dubitatum fuit a nonnullis Ecclesiarum Prælatis, quodnam sit proprium officium Episcopi tempore pestis, an scilicet teneantur residere, et etiam suis Curatis ministrare Sacramenta? Refert *Fagnan. num.* 46. Pontificem die 18. Dec. 1576. sic declarasse: *Decretum factum in Parochis multo magis procedere in Episcopis, qui magis obligati sunt; tamen posse Episcopos in locis tutioribus manere, et inde providere.* Et hic observare oportet, quod hoc Decretum fuit proprium Pontificis, quo generaliter explicatum fuit officium Episcoporum: revera enim, si Episcopus in hujusmodi neces-

sitatibus oves suas deserit, quis alius eis satis providere curabit?

234. » 1. Peccat mortaliter, qui sine omni » jurisdictione Eucharistiam dispensat. *Bon. l.* » *c. p.* 2. quia violat alterius jurisdictionem » in re gravi. Inferior autem Sacerdote incur- » ret insuper irregularitatem, ut docet *Coninc.* » * (*Idem docet Laym. de Euch. c. 7. num.* » *3. cum Coninch. Sporer eod. tit. c. 5. n.* » *309. Mazzotta t. 3. p. 131. cum Bon. et* » *Salm. de Bapt. c. 4. num. 20. qui dicunt* » *idem de Clerico ministrante Baptismum solle-* » *mniter. Ratio, quia, cum horum Sacramen-* » *torum solus Sacerdos sit Minister, et Diaco-* » *nus nonnisi ex commissione; ideo etiam Dia-* » *conus sine commissione ministrans hæc Sacra-* » *menta, cum ipsorum non sit Minister ordi-* » *narius, irregularitatem incurrit, ex c. 1.* » *de Cler. non ord. Vide dicta de Bapt. num.* » 116. *v. Dub.* 2.) *. Hinc Religiosi etiam ipso » facto incurrunt excommunicationem Papæ re- » servatam, si scilicet sine licentia Parochi, » et quidem speciali, præsumat clericis, vel lai- » cis dare Extremam Unctionem, vel Eucha- » ristiam, vel Matrimonia sollemnizare: nisi » habeant privilegium, vel Parochus absit, aut » injuste nolit in articulo mortis. A dicta ta- » men excommunicatione excusare ignorantiam, » etiam crassam, ex *Præp. etc.* notat *Dian. p.* » 3. *t.* 2. *R.* 51. ibque propter verbum *præ-* » *sumant.*

235. » 2. Licite ministrat Eucharistiam, qui » præsumit rationabiliter, Pastorem factum suum » approbaturum esse. *Reg. l.* 2. *n.* 91. *Bon.* » *l. c. num.* 8. * (*Palaus punt.* 18. *num.* 4. » *dicit, ex consuetudine communiter præsumi* » *consensum Parochi, quoties Communio non*

» *fit ex obligatione. Hinc recte ait Roncag. c.*
» *4. q. 2. R. 1. cum communi, quod cui con-*
» *ceditur facultas celebrandi, intelligitur etiam*
» *concessa facultas Eucharistiam ministrandi.*
» *Et sic revera ubique usus habet. Dicit tamen*
» *Pal. ib. hanc præsumtionem tantum locum*
» *habere cum Communio fit ex devotione, non*
» *vero si obligatione: sed Laym. cap. 7. num.*
» *4. illam admittit etiam in præcepto Pascha-*
» *li si præsumptio sit rationabilis, puta si per-*
» *sona frequenter communicet. Ceterum Croix*
» *num. 634. et Lugo d. 18. num. 51. cum*
» *Suar. Fag. Diana, et aliis recte dicunt hanc*
» *præsumtionem in Communione ex obligatione*
» *non esse de facili habendam: immo merito ad-*
» *dit Croix non semper sufficere, quod certe*
» *Parochus daturus esset licentiam si peteretur;*
» *si enim recognosceretur ut Pastor, et ipse sal-*
» *tem confuse cognosceret ovem suam*) *.

236. » 3. Si infirmus sacro Viatico munien-
» dus sit, et proprius Pastor absit, vel præ-
» sens non possit deferre Eucharistiam; quivis
» alius Sacerdos, vel regularis, vel sæcularis,
» et hoc deficiente, etiam Diaconus, ei con-
» ferre potest, quia tunc præsumitur voluntas
» Episcopi, aut Papæ. Ita *Laym. l. 5. tr. 4.*
» *c. 8. Bon. l. c. n. 10. Suar.* * (*Etsi Pa-*
» *rochus renuat, sed injuste, Salm. c. 9. n.*
» *15. cum Tol. Lugo, Sa, Dic. est commune*
» *apud Ronc. c. 4. q. 2. R. 2. cum S. Th.*)*.

237. » Dixi in Resp. *ex officio*, quia extraor-
» dinarie, in statu necessitatis, id potest Dia-
» conus ex commissione Parochi; et secundum
» *Quint.* si absit, sine ea, v. gr. in magno
» festo, quo Sacerdos confessionibus, concio-
» nibus, etc. est occupatus. *Dian. p. 9. t. 6.*
» *R. 39. ex Præp.* In extrema vero necessita-

» te, v. gr. articulo mortis, si non esset alius,
» etiam Diacono, immo laico licere, secluso
» scandalo, et alios, et seipsum communicare,
» probabile est, ut contra *Henr. Vasq. et Sa*,
» docent *Suar. Con. Laym. Præpos. hic p. 2.*
» *c.* 31. confirmatque *Dian. p. 8. t. 1. R. 48.*
» *ex Avers. et Franc. Lugo.* Sed *Amic* limitat
» ad causam, quo moriturus peccati mortalis
» conscius aliud Sacramentum suscipere non pos-
» set. *Dian. ar. 9. t. 6. R. 39.* in praxi ta-
» men id facile faciendum, ob contrariam con-
» suetudinem. *Card. de Lugo d. 18. s. 2.*
» *Bon. d. 4. q. 5. p. 1.*

Quæritur hic I. Quando Diaconus possit Eucharistiam ministrare? Nulli dubium quod Diaconus potest ministrare Eucharistiam in necessitate, ut habetur in Carthagin. IV. Can. 39. ubi dicitur: *Diaconus præsente Presbytero Eucharistiam caritatis Christi populo, si necessitas cogat, jussus eroget.* Sed dubitatur an hæc necessitas debeat esse extrema? Affirmat *Cont. Tourn. t. 6. pag. 452. cum Habert, et Witass.* dicens, requiri necessitatem præbendi Viaticum, dum abest Sacerdos; quia alias non vitaretur scandalum, cum jam obsoleverit usus, qui primitus in Ecclesia invaluerat (ut testantur *Alensis*, *Sotus*, *Sylvest. etc.*), nempe quod Diaconi universe Eucharistiam populo ministrabant. Sed negant communiter *Suar. d. 72. s. 2. concl. 3. Pal. p. 17. n. 6. Lugo d. 18. n. 27. Laym. c. 7. n. 2. et Salm. c. 9. n. 8. cum Rod. Dic. Henr.* qui dicunt sufficere necessitatem gravem, nempe cum nullus adsit Sacerdos, qui commode possit ministrare. Et huic non dissentit *P. Conc.*, admittens sufficere ad id justam causam. Immo *Sylv. v. Diaconus* ait, satis esse præceptum Episcopi vel Parochi, etiamsi nulla causa

subsit. Et *Quintanad. apud Renzi cap.* 3. *qu.* 2. tenet, quod, absente Sacerdote, etiam sine commissione, et nulla urgente necessitate, possit Diaconus ministrare. Sed merito has duas opiniones rejicit *P. Suarez.* Omnes vero conveniunt, quod in necessitate extrema, absente Sacerdote, Diaconus poterit et tenebitur Viaticum ministrare, adhuc sine commissione: ita *Tolet. l.* 3. *c.* 28. *n.* 2. *Holzm. n.* 280. *et Laym. l. c. cum Soto*, *Vict. Henr. Miranda*, *etc.* Diaconus autem, dum Eucharistiam ministrat, debet esse indutus superpelliceo, et stola transversa, ut bene advertunt *Holzm. l. cit. Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 489. *et alii.*

Quæritur II. An liceat Clericis, aut etiam laicis in necessitate sumere Eucharistiam per seipsos? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Lugo d.* 18. *num.* 24. qui vocat communem, *Gonet d.* 10. *n.* 18. *Cont. Tourn. p.* 453. *in fine*, *Bon. p.* 1. *n.* 5. *cum Henr. Sa*, *Vict. Sylv. Palud. Possev. etc. ac Salm. n.* 11. *cum Vasq. Soto*, *Fag. et Dic.* Ratio, quia laicus non potest Eucharistiam sumere, nisi de manu Sacerdotis, vel saltem Diaconi; e converso hoc Sacramentum non est necessarium ad salutem. *Secunda* vero sententia affirmat, quam tenent *Suar: d.* 72. *sect.* 1. *in fine*, *Cajet. in Matth.* 26. *Fill. tr.* 4. *n.* 285. *Val. q.* 10. *num.* 4. *Escob. l.* 6. *n.* 455. *Diana p.* 3. *tr.* 4. *res.* 47. et probabilem putant *Lugo d.* 18. *n.* 23. *et Conc. q.* 82. *n.* 27. Ratio, quia in tali casu necessitatis, puta in articulo mortis, urget præceptum divinum communicandi, e converso nullo præcepto divino, vel ecclesiastico id apparet prohibitum; immo notum est, quod olim fideles laici Eucharistiam in suas domos deferebant, et seipsos propriis manibus communica-

bant: et hoc quidem propter necessitatem permittebatur; cur autem eadem necessitate occurrente aliquando permitti non poterit?

Deinde hic quæritur III. an liceat laico in necessitate ministrare Viaticum moribundo. Negat *D. Th. in* 4. *d.* 13. *q.* 1. *art.* 3. *q.* 1. *ad* 3. ubi postquam dixit licere laico tangere corpus Christi in necessitate, puta ut extrahat Eucharistiam e loco immundo, subdit: *Sed non est simile de dispensatione Sacramenti, quia receptio hujus Sacramenti non est necessitatis.* Et idem sentiunt *Lugo d.* 18. *n.* 22. *Petrocor. t.* 3. *p.* 448. *q.* 4. *et Tourn. t.* 5. *pag.* 353. *cum Contens. Conc. Henr. a S. Ign. et Henno.* Ratio, tum quia hoc esset contra universalem Ecclesiæ consuetudinem; tum quia hoc Sacramentum non est tantæ necessitatis, ut mox supra dictum est; tum demum quia in *c. Pervenit* 29 *de consecr. Dist.* 2. expresse prohibetur Sacerdotibus committere laico ministrationem hujus Sacramenti. Excipit *Tourn. l. c.* solum casum, quo infirmus non posset aliud sumere Sacramentum, et dubitaret de perfecta contritione; quia tunc Eucharistia fit Sacramentum necessitatis. Affirmant vero *Suar. dicta d.* 72. *s.* 3. *in fine*, ac *Caj. Fill. Val. Escob. cum Dian. l. c.* ac valde adhæret *Laym. c.* 7. *n.* 4. Ratio, quia nulla fit Sacramento injuria, si in tali necessitate morienti ministretur Eucharistia a laico. Nec obstat textus in *cit. c. Pervenit;* quia ille loquitur de Sacerdote, qui ministrationem committebat laico etiam extra casum necessitatis. Neque obstat contraria consuetudo; cum enim hic casus rarissime accidat, consuetudo contraria minime probari potest. Hanc sententiam tenent etiam *Habert t.* 5. *p.* 511. *q.* 2. ubi dicit quod, occurrente necessitate, nem-

pe tempore pestis, bene poterit judicio Episcopi etiam laicis permitti Eucharistiam ministrare.

238. » Probabile est, etiam extra mortis ar-» ticulum ex gravi causa licere Sacerdoti, præ-» ciso scandalo, sacram hostiam sumere ex sa-» crario, vel a Diacono allatam sibi ipsi dare, » v. gr. si in longo morbo diu non communi-» casset, ut contra *Suar. et Conc.* docent *Fag.* » *p.* 3. *l.* 3. *c.* 2. *Præp. Escob. etc. tom.* 7. » *E.* 6. *l. c.* * (*Immo Croix n.* 489. *cum* » *Suar. Bon. Lag.*, *etc. Ronc. c.* 4. *q.* 4. » *Salm. c.* 9. *n.* 18. *cum Sylvio, etc. dicunt,* » *sola devotionis causa, Sacerdotem semper* » *posse seipsum communicare, quia, præciso* » *scandalo, nulla est irreverentia, nec ullibi est* » *vetitum, nisi adsit alius Sacerdos: et id non* » *improbabile putat Conc. p.* 307. *n.* 12. » *Ibique addit cum Vasq. Dia. et Leand. hoc* » *permitti etiam Diacono, quia ex Concilio* » *Nicæno Can.* 14. *id ei conceditur. Tandem* » *concludit disciplinam hodiernam in hoc spe-* » *ctandam esse*) *.

239. » Dixi 2. *vel privilegium*, quale habent » Religiosi Mendicantes, et nominatim Societa-» tis JESU, ex Pauli III. Bulla, et aliorum, » ut scilicet in suis templis per se, vel per alios » Sacerdotes illic celebrantes communicare pos-» sint quoscumque Christi fideles, præterquam » in mortis articulo (in quo tamen, si urget » necessitas, præsumitur ratihabitio Papæ, et-» iam invito Parocho, ut habet *Bon.* hic), » et festo Paschali. * (*Et præterquam, si Epi-* » *scopus rationabiliter alicui Communionem pro-* » *hibeat*) *. V. *Card. de Lugo l. c. s.* 2. *n.* » 38. *et* 49. Porro per festum Paschatis Pon-» tifices hic videntur intelligere, et prohibere » communionem illam, qua satisfit præcepto

» annuæ communionis, ut docent *Sa*, *Fill. et* » *comm.* Per mortis articulum intelligitur tem» pus, quo vel mors proxime instat, et mora» liter certa, et inevitabilis est, vel quo est » mortis periculum, idest, probabile dubium » de vitæ conservatione, casu, quo valde fre» quenter mors solet accidere. *Suar. t.* 4. *de* » *rel. l.* 2. *c.* 3. *et* 3. *p. d.* 26. *s.* 4. et alii.

240. » Ex dictis resolves, quod regulares li» cite dent Eucharistíam in articulo mortis, uti » et in Paschate sequentibus casibus.

» 1. Si extrema sit necessitas, ut si pericli» tetur de salute æterna.

» 2. Si sit gravis necessitas, idest, probabile » mortis periculum, et Parochus nolit, vel non » possit dare. *Card. de Lugo d.* 18. *s.* 2. *n.* » 53. * (*Cum Ronc. cap.* 4. *q.* 2. *R.* 2. *et pluri*» *bus*, *contra aliquos*) *.

» 3. Si a Pontifice, vel Episcopo habeant » privilegium: quale hoc tempore habent Re» ligiosi aliqui quibusdam locis ab Episcopis » Communionem Paschalem dandi.

» 4. Si quis in Paschate non possit in sua » Parochia communicare, nec petere veniam a » Parocho.

» 5. Si ratione Communionis Paschalis Paro» chiæ suæ ante satisfecerint, aut postea satis» facturi putentur, quia tunc Parochis nihil de» cedit, cum ipso die Paschatis abstinere a com» munione possint. * (*Ita Suar. d.* 72. *s.* 3. » *Pal. cap.* 19. *n.* 3. *Anacl. p.* 101. *n.* 40. » *cum communi*) *. Sic contra *Henr. et Nav.* » docent *Sa*, *Fill. et Laym.* qui addit, nisi » constaret Parochum esse invitum, ac rationa» biliter id prohibere, v. gr. quod alias ratio» nem communicantium habere in sua Parochia » non possit; tunc enim ad Parochiam esse re-

» jiciendos. *Card. de Lugo d. 18. s. 2. num.*
» *50. Bon. loc. cit.* * (*Refert N. SS. P.*
» *Bened. de Synod. l. 7. c. 42. declarasse S.*
» *C. non posse Regulares die Paschatis mini-*
» *strare Eucharistiam ex devotione communican-*
» *tibus. Sed Ronc. c. 4. q. 9. R. 2. et Wi-*
» *gandt Ex. 4. n. 48. in hoc constantem esse*
» *consuetudinem in contrarium, quæ jurisdictio-*
» *nem præbet*) *.

» 6. Si ægrotus necdum pervenerit ad eum
» statum, ut ex præcepto teneatur ad commu-
» nionem, etsi tunc maneat obligatus suscipere
» communionem ex manu Parochi in articulo
» mortis.

» 7. Si ægrotus satisfecerit præcepto de via-
» tico, cum intentione illud implendi: quia
» administratio Eucharistiæ tantum est vetita
» Regularibus, quando præceptum communio-
» nis obligat. Numquam tamen, sine licentia
» Episcopi, vel Parochi, licet Religiosis pu-
» blice Eucharistiam deferre per plateas, cum
» id juri Parochorum consuetudine obtento de-
» roget: proinde eo casu in ægroti Oratorio,
» aliove honesto domus loco, de licentia Ordi-
» narii, privatim facto sacro, Eucharistia est
» danda. Ita *Suar.* V. *Diana t. 4. p. 3. R.*
» *14. et p. 9. t. 9. R.* 63.

» 8. Quibusdam, qui frequenter communi-
» cant apud Religiosos, nec possunt adduci, ut
» communicent in Parochia; idque ex tacito,
» et præsumto consensu, quem *Laym. l. 5. t.*
» *4. c. 7. n. 4.* putat facilius posse præsumi in
» militibus præsidiariis; item in aulicis, stu-
» diosis, aliisque Academicis, etc. frequenter
» communicantes extra suspicionem esse solent.
» V. *Laym. l. c.*

» 9. Si in Paschate sint vagi, peregrini, et

» advenæ, secundum sententiam probabilem mul-
» torum, ut *Sanch. de Matr. lib. 3. d. 37.*
» *Fagund. præc. 1. Eccl. l. cit. cap. 8. Card.*
» *de Lugo l. c. Dian. p. 2. t. 2. R. 12.*

Huic adversantur *Tourn. t. 5. p. 455. v. Circa*, *et Ronc. c. 4. q. 2. cum Barbosa*, *et Passer.*, dicentes, quod advenæ debent sumere communionem Paschalem de manu Parochi loci, quia iste tunc censendus est proprius eorum Pastor. Sed cum *Busemb.* communissime oppositum docent *Sanch. d. disp. 23. n. 17. Suar. 3. p. d. 72. s. 2. in fine Lugo d. 18. n. 50.* (qui vocat fere communem) *Viva q. 4. ar. 10. Anacl. p. 101. n. 40 Pal. p. 19. n. 7. et Salm. c. 8. n. 31. cum Nav. Sot. Cajet. Azor. etc.* Ratio, quia peregrini, et vagi non habent proprium Pastorem; et favet Declaratio Eugenii IV. (apud *Sanch.*) qui concessit peregrinis, ut possint in Parochiæ hospitiis communicare, non autem coegit, sed relinquit eos dispositioni juris communis.

» 10. Si sint famuli, vel domestici, vel fa-
» miliares eorum, qui circa tales habent pri-
» vilegium V. *Comp. privil. Soc. v. Familiaris*
» *et Dian. p. 2. t. 1. de dubiis Regularium*,
R. 12. Bon. q. 7. p. 2. n. 19 refert quamdam Declar. S. C. Concilii (*apud Sa*), qua dictum fuit, famulos sæculares Monasteriorum teneri sumere communionem Paschalem in Parochia. Hoc autem ait *Bon.* non intelligendum de iis qui degunt in Monasteriis, vel in locis exemtis a cura Parochorum: et idem sentiunt *Anacl. p. 401. n. 40.* cum communi ut asserit, *Ronc. c. 4. q. 2. R. 2. Pal. p. 15. n. 10. et Salm. c. 8. n. 30. cum Dic.* Attamen *Wigandt Ex. 4. n. 48.* et Bened. XIV. *Notif. 55. t. 2.* sentiunt oppositum; nam (ut ait præfatus *Bened.*)

tantum illi servientes Monasterii sunt exempti a jurisdictione sui Ordinarii, qui, ut habetur in Trident. *Sess.* 24. *c.* 11. *Actu inserviunt, intra eorum septa ac domos resident, sub eorumque obedientia vivunt.* Unde, ut ait, non eximuntur ab obligatione communionis Paschalis in Parochia famuli Monasteriorum, nisi vivant intra ipsam clausuram, et sub obedientia Prælatorum Regularium. Et huic conformia esse refert idem *Bened.* plura Decr. S. C. et signanter illud editum 22. Nov. 1721. ubi dictum fuit teneri recipere communionem in Parochia famulos Monialium degentes in domibus sitis in atriis Monasteriorum, muro circumvallatis, quæ sunt contigua Monasteriis, cum janua quæ clauditur. Sed hoc non obstante, refert *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 624. Societati JESU expressum Privilegium concessum fuisse, ut famuli domestici, intra septa religiosa habitantes, possint satisfacere communioni paschali communicando in templis Societatis. Sed notat ibi *P. Zacharia* pluries decrevisse S. C. hoc privilegium non extendi ad alias Religiones.

ARTICULUS II.

Quid requiratur in Ministro ad licitam administrationem Eucharistiæ?

241. *An Eucharistia deferenda ad infirmum cum stola, superpelliceo, ac lumine? Quid de Extrema Unctione?*

242. *An in necessitate liceat currere?*

243. *An deferre Eucharistiam in equo? Et an tantum ad eam adorandam?*

244. *An liceat dispensare, vel celebrare posterioribus digitis? Et an medio instrumento tempore pestis?*

245. *Quando peccet dispensans ob defectum Ritus Ecclesiæ?*
246. *Quibus subjectis non liceat porrigere Communionem?*
247. *An autem Communionem porrigendam Reis capite damnatis? Et an semifatuis, et obsessis?*
248. *Quomodo Pactor debeat asservare Eucharistiam? Et an Eucharistia asservanda, et deferenda semper sit cum lumine?*
249. *An ministranda Communio in Missa de Requiem?*
250. *Quid faciendum, si Hostia decidat in terram?*
251. *Quid faciendum de fragmentis Hostiarum?*
252. *Qua hora, et qua die possit dari Communio?*
253. *Quoties Parochus teneatur ministrare Communionem?*
254. *Quid notandum circa Communionem quotidianam?*

241. » RESp. 1. Ut Minister circa Eucharistiæ distributionem non peccet, præter gratiam, etiam reverentiam in eo tum ratio, tum Canones requirunt; ita ut præstet hoc Sacramentum omitti (cum ejus susceptio sæpe non sit necessaria ad salutem), quam admitti positivam irreverentiam.

Unde resolves.

» 1. Eucharistia non est deferenda ad infirmum, nisi cum habitu decenti, idest, cum stola et superpelliceo, ac præcedente lumine: secus est de extrema Unctione, cujus male-

» ria, cum non sit Sacramentum, non requirit
» tantam venerationem. * (*Ita etiam Mazz.*
» *cum Croix*, *et communi*) *. Putant tamen
» quidam, si habitus haberi non possit, aut si
» tempestas,* aut iter faciendum, non fore ir-
» reverentiam, si Sacerdos Eucharistiam in py-
» xide, vel corporali involutam in sinu suo de-
» ferat. Quod certius videtur licere in locis hæ-
» reticis, ubi etiam necessitate, et clam, præ-
» ciso scandalo, poterit porrigere sine stola, et
» superpelliceo, etsi nullo modo celebrandum
» sit sine vestibus sacris ob viaticum dandum.
» *Bon. d.* 4. *q.* 5. *p.* 2.

Ministrare Eucharistiam sine lumine, et solita Confessione reputatur tantum veniale, ut comm. dicunt *Suar. dist.* 72. *Sect.* 4 *v. Tertio*, *Ronc. cap.* 4. *q.* 3. *R.* 2. *cum Quarti*, *Croix n.* 489. *cum Gob. et Salm. c.* 9. *n.* 24. *cum Fill. Gran. et Fag. ac Mazz. t.* 3. *num.* 132. *in fin.* cum communi ut asserit. Ministrare autem sine stola, et superpelliceo, comm. censent DD. esse mortale ex genere suo, ut *Suar. et Ronc. ll. cc. ac Fill. c.* 9. *n.* 270. Omissa tamen tantum stola, dicit *Ronc.* pluribus videri solum veniale. Utrum autem in necessitate liceat ministrare Viaticum sine lumine, et vestibus sacris? Negat *Bon. q.* 5. *p.* 2. *n.* 8. *cum Sylvest. et Possev.* quia (ut ait) præstat potius reverentiam servari tanto Sacramento, quam infirmum communicare. Sed communius et satis probabiliter affirmant *Croix*, *et Mazz. ll. cc. Gobat tr.* 4. *n.* 417. *Elb. t.* 3. *p.* 83. *n.* 63. *et Renzius q.* 15. *cum Fill. Aversa*, *Gran. etc.* Ratio, quia non rationabiliter præsumitur quod Christus, qui hoc Sacramentum ad subsidium Animarum instituit, et Ecclesia, quæ tam benigna est mater, volue-

rint moribundos tanto bono privari, ne præscriptæ cærimoniæ omittantur. Deferre autem Eucharistiam ad aliud altare sine vestibus sacris, dicit *Croix l. c. cum Diana, et comm.*, non excedere peccatum veniale. Censet etiam *Pasq. apud Croix n.* 614. quod Episcopus potest dispensare, ut deferatur Viaticum cum pileolo in Villis, et Pagis.

242. » 2. Præstat ægrum non communicatum » mori, quam Sacerdotem in habitu cum Sa» cramento per publicum currere (etsi festina» re valde debeat, ut dicit *Quint. t.* 4. *s.* 8.) » * *sed probabile est posse sine irreverentia cur» rere in necessitate, ut Croix n.* 604. *cum » Gob. item contra Salm. c.* 9. *n.* 26. *cum » Bon.*) *, Secus est in Baptismo et Pœnitentia, » si probabiliter timeretur, ne ægrotus decede» ret in mortali; tunc enim currendum esset, » ut habet *Bon. l. c. ex S. Th. Possev.* et » aliis.

243. » 3. Ad infirmum longe distantem licere » Parocho Eucharistiam deferre in equo man» sueto, ita ut non sit periculum lapsus, do» cet *Quintan. c.* 4. *s.* 8. * (*Idem tenet Elb. » n.* 74. *cum Gob. si fiat causa tempestatis, » vel distantiæ, vel quia periculum est in mo» ra. Idque concessit S. Carolus in Act. Me» diol. p.* 4. *sub n.* 51.) *. Sed negant *Pos» sev. et Barb.*, nisi loci consuetudo permittat; » adduntque non licere pyxidem dare portan» dam laico, quantumvis Pastor sit fatigatus, » sed potius ex collo suspendendam bursam.

» 4. Eucharistia non deferenda ad ægrum, » venerationis tantum causa, ut adoret, vel » osculetur, si sumere non possit. Quod etiam » prohibuit Congregatio Cardinalium: quæ ta» men non videtur prohibere, ut venerationis

» causa deferatur ad lectum, si in domo cele-
» bretur. * (*In hoc attendendum omnino Decr.*
» *S. C. Concil. in s. 13. Can. 7.* (*apud Lugo*
» *Resp. Mor. l. 1. d. 11. n. 3. ubi sic decla-*
» *ratum fuit :* Non licet S. Euchar. ad ægro-
» tantes deferre, qui morbi gravitate impediti
» sumere eam non possunt, sed venerationis
» gratia solent eam deosculari. Et si forte ali-
» quo in loco talis est consuetudo, ea prorsus
» est tollenda, quod Pius V. prohibuit) *.

244. » 5. Non licet dare Eucharistiam aliis
» digitis, si indice, et pollice, ob chiragram,
» dari non possit, ut docent *Bon. d. 5. q. 4.*
» *p. 2. et Possevinus*, contra *Tolet.* cujus sen-
» tentia tuta videtur, si alias æger sine viatico
» esset moriturus: præsertim si tunc detur duo-
» bus indicibus.

Quær., an qui laborat chiragra, possit aliis digitis quam pollice et indice ministrare Eucharistiam? Affirmant *Mazz. t. 3. p. 133. n. 111. et Croix l. 6. p. 1. n. 190. cum Arriaga, Leand. et Gob.* quia, licet soli primi digiti Sacerdotis inungantur, tamen tota manus consecratur. Probabilius vero negant *Dian. p. 10. tr. 11. res. 40. Renzi c. 3. q. 16. et Bon. d. 4. p. 2. n. 10. cum Possev.* Ratio, quia, etsi tota manus sit consecrata, attamen index et pollex ex ritu Ecclesiæ ad hoc ministerium deputantur. Et quamvis communiter admittant cum *Bus. Diana, et Renzi l. c.* item *Conc. p. 109. n. 15. Salm. c. 9. num. 26. Tourn. p. 461. Salm. c. 9. n. 26. et Ronc. cap. 4. q. 3. R. 2.* (contra *Bon.*) posse ministrari Eucharistiam posterioribus digitis in casu extremæ, vel gravissimæ necessitatis: Pariter tamen communiter dicunt *Pal. tr. 29. d. 6. p. 11. n. 3. et Laym. de Irreg. tr. 5. c. 7. n. 6. Bon. eod.*

tit. d. 7. q. 2. c. 2. n. 16. cum Suar. Mol. Sayro, Avila, Fill. et Reg. quod si quis haberet pollicem ita infirmum, ut non posset cum eo hostiam frangere, non posset quidem celebrare. Idque infertur ex *c. ult. de Corp. vitiat.* ubi dictum fuit, tum tantum permittendum alicui Sacerdotio initiari, cum habet pollicem aptum ad frangendam hostiam. Regula autem generalis est, id quod est impedimentum ad suscipiendum Ordinem, post susceptionem exercitium Ordinis impedire; vide *Salm. de Cens. cap. 7. n. 2.* Et idem dicunt *Bon. l. c. Viva de Irreg. q. 9. ar. 4. n. 15. et Mazz. eod. tit. c. 5. n. 1.* de Sacerdote, qui indicem haberet ineptum ad usum.

» 6. Non licet tempore pestis porrigere Eu-
» charistiam medio aliquo instrumento (multo
» minus deponere alicui in scutella, ut ab ipso-
» met ægro sumatur), sed manu danda est,
» ut docet *Bon. d. 4. q. 5. p. 2. ex Suar.*,
» et aliis. Quamvis *Possev. c. 8.* non impro-
» babiliter dicat, posse, præciso scandalo, et
» periculo lapsus in terram, instrumento ad id
» rite confecto dari. * (*Puta in cochleari; id*
» *tamen negant Dian. p. 5. tr. 3. R. 50. et*
» *Renzi c. 3. q. 16. cum Fagund. et Concilio*
» *Mediol. V. ubi id vetitum fuit. Sed merito*
» *putant non improbabiliter licitum in tali ne-*
» *cessitate cum Bus. Bon. p. 2. n. 10. item*
» *Mancin. et Marc. apud Croix num. 486. et*
» *Salm. c. 9. n. 27. cum Gavant. Leand. etc.*
» *quia necessitas satis videtur excusare a solito*
» *ritu Ecclesiæ*) *. Quod in praxi pro ægroto,
» qui non potest trajicere hostiam, ut scilicet
» ei detur Eucharistia, imposita particula ho-
» stiæ cum vino in cochleari, admitti *Prop.*
» *in 2. p. q. 80. a. 5. dub. 6. Esc. t. 7. c.*

» 6. *Dian. p. 4. t. 4. R. 104.* * (*Vide di-*
» *cenda n. 288. v. Dicunt.*) *.

» 7. Sacerdos podagra laborans potest deferri
» ad altare, ut ibi Eucharistiam administret;
» seclusa tamen alia prohibitione. Ita *Possev.*
» *c. 5. n. 50. Bon. l. c.*

245. » Resp. 2. Requiritur præterea, ut eam
» dispenset ritu Ecclesiæ consueto: deinde, ut
» ut eam neget (per se loquendo) indispositis
» animo, vel corpore: denique, si Pastor sit,
» ut ministret eam ovibus, quoties rationabiliter
» petunt. *Bon. d. 4. q. 5. p. 1. n. 15.*

» Dixi 1. *Ritu Ecclesiæ;* quia legitimus Ec-
» clesiæ ordo sub peccato obligat.

Unde resolves.

» Peccat I. qui Eucharistiam dat sub utraque
» specie, locis, vel personis, quibus a Ponti-
» fice non est concessum. Item, si morituro,
» qui ob linguæ ariditatem non potest hostiam
» trajicere, det species vini. * (*Ut communis-*
» *sime dicunt Tab. c. 5. n. 3. cum Fag. et*
» *Dian. item Croix n. 611. cum Suar. Lugo,*
» *Dic. etc. contra Ochag. etc. quia præceptum*
» *Viatici non obligat, quando nequit sumi de-*
» *bito modo, et Ecclesiæ ritu*) * licet talem a
» mortali excusare conetur *Amic.* apud *Dian.*
» *p. 8. t. 1. R. 24. Bon l. c. Sanch. Poss.*
» *Barb.* contra ipsum *Dian. p. 9. t. 9. et R.*
» 64. II. Qui dispensat sine veste sacra, vel
» lumine, aut prævia confessionis generalis for-
» mula. * (*V. d. n. 241.*). * III. Qui laico,
» dat hostiam majorem; in necessitate tamen,
» vel in casu magnæ devotionis, licet ex ma-
» jore particulam defractam dare. * (*Id si fit*
» *sine causa, non est licitum, sed non exce-*

» *dit veniale, ut recte ait Tourn. p. 462. cum*
» *Poss. Sufficit autem ad illud excusandum, si*
» *communicandus sit infirmus, vir nobilis, famulus, vel alius qui sine incommodo expectare non potest, etiamsi tantum ex devotione communicet, ut dicunt communiter idem*
» *Tourn. l. c. et Conc. p. 207. n. 12. Salm.*
» *c. 9. n. 19. cum Dic. Diana, Gran. etc. ac*
» *Elbel t. 3. n. 59. cum S. Anton. Sylvest. et*
» *Bon.*) * vel etiam in defectu minorum, plures majores consecrare; easque deinde in minores partes (non tamen adeo parvas, ut honeste dari non possint) divisas distribuere.
» Ita *Sa v. Euch. d. 4. q. 5. p. 1. n. 14.*
» Dixi 2. *Per se neget*: quia alias cooperabitur peccato. Per accidens tamen sæpe dare potest, v. gr. si sine scandalo, aut gravi damno suo, vel pœnitentis, negare non possit. Vide *Bon. l. c. Possev. c. 5. n. 8.*

Unde resolves.

246. » 1. Peccat. 1. Qui dat pueris ante annum discretionis, nisi in articulo mortis, qui forte circa annum decimum incipit. * (*Vide infra num.* 301.) *. 2. Qui dat amentibus, quando numquam sunt usi ratione. Si vero usi sint, potest, et debet illis dari in articulo mortis, si possit sine periculo irreverentiæ, et non constet incidisse in amentiam in statu peccati mortalis, *Laym. hic c. 4. num. 4.*
» * (*Vide dicenda dict. n.* 301. *Qu. II.*) *.
» 3. Qui dat peccatori publico, v. gr. histrioni turpes comœdias cum mortali repræsentanti, usurario, meretrici, concubinario; de quibus vid. *Fill. t. 4. n. 166. et seq.* * (*Vide dicta n. 46.*) *.

» Dixi, *Publico*: quia, si occulte tantum » scias esse indispositum, occulte quidem, non » tamen publice petenti est neganda: nisi in- » dispositio ex confessione sit nota; tunc enim » extra eam ne licet quidem monere, ut docet » *Sanch. Bon. Laym. l.* 5. *t.* 4. *c.* 6. *Card.* » *de Lugo d.* 8. *de Sacr. s.* 8. * (*Vide d. n.* » 49. *et* 50.) *.

247. » 2. Peccat item, qui negat reis morte » plectendis (quibus etiam potest dari aliquot, » immo una hora ante mortem, ut habet *Sa:* » danda vero est, si fieri potest, non in car- » cere, vel alio loco inhonesto) etiam ob cri- » men sagarum captis, dummodo pœnitentiam » præseferant: etiamsi crimen negent, et vio- » lenta duret suspicio, *Tann. t.* 3. *q.* 5. *d.* 4. » * (*Negat Contenson. d.* 4. *c.* 1. *spec.* 3. » *posse dari Communionem capite damnatis,* » *nisi diu prius pœnitentia sua crimina expia-* » *verint. Sed recte affirmat laudabilius posse* » *dari disposito per Confessionem P. Conc. p.* » 310. *n.* 5. *et Juenin p.* 272. *Concl.* 3. *ut* » *usus habet in Italia, et Germania* (*secus in* » *Gallia, et Hispania*); *et etiam una hora* » *ante mortem, si necessitas urgeat, ut admit-* » *tit Concina; ex Concilio enim Nicœno Can.* » 13. *præscribitur, quod Eucharistia danda* » *est omnibus,* qui ad vitæ exitum veniunt)*.

» 3. Recte facit, 1. qui raro, v. gr. in Pa- » schate, dat communionem semifatuis, et qui » debilem habent rationis usum, si saltem hunc » cibum a profano distinguere norint, ut ha- » bent *Hen. et Possev.* Idem fere dicendum est » de surdis, et mutis a nativitate. Vide *Laym.* » *hic.* 2. Qui dat obsessis a Dæmone, dum- » modo sine irreverentia possint sumere. Ità

» *Suar. Bon. Reg.* * (*Vide dicenda n.* 303.)*.
» Dixi, 3. *Si Pastor sit.*

Unde resolves.

» 1. Talis peccat graviter contra justitiam, » et caritatem, si subditis in periculo mortis, » licet peste infectis, non det. * (*Vide d. n.* » 233.) *. Alius vero Sacerdos, qui in tali ca» su, absente, vel nolente Parocho, nollet da» re, peccaret tantum contra caritatem, etsi » secundum *Chapeavil.* mortaliter. *q.* 37. *n.* 2.

248. » 2. Pastor, ut Eucharistiam opportu» ne petentibus possit ministrare, tenetur eam » asservare cum lumine in Ecclesia nec licet » alibi, ne in sacellis quidem nobilium, vel » choro monialium; aut inter septa Monasterii » earum, ut habet *Trid. sess.* 15 *de reform.* » *c.* 10. (nisi cum facultate in sollemni festo) » in pixyde; quæ non necessario est consecra» ta, licet, si consecrata non sit, debeat in» terius vestiri vitta linea ex tela consecrata, » ut ex *S. Th.* docent *Vasq. Azor. Regin. in* » *praxi to.* 2. *lib.* 29. *c.* 9. * (*Vide de hoc* » *dicenda n.* 423. *infra ibi n.* 6.) *.

» Si ob graviter culpabilem negligentiam Pa» rochi, vel ejus, cui ista cura commissa est, » integro die, vel aliquot integris noctibus, lu» men non ardeat ante venerabile Sacramentum, » peccare eum mortaliter (secus si per horam » tantum) docent *Quint. t.* 4. *et s.* 1. *et* 7. » item *Dian. p.* 9. *t.* 6. *R.* 34. licet *Marchant.* » *in res. Pastor. t.* 4. *c.* 5. *q.* 4. obligatio» nem, et consuetudinem tam universalem ne» get: uti et lumine præferendo, quando de» fertur Sacramentum foras, atque ex causa id » posse omitti, ut cum defertur ad ægrum lon-

» ge distantem, nec commode fieri potest cum
» lumine. * (*Vide dicta hic n.* 241. *v. Mi-*
» *nistrare*) *.

249. Plura quæsita diversa, et utilia ad praxim hic sunt resolvenda. Quær. I. An in Missa de *Requiem* possit dari Communio? Hic tria dubia occurrunt. Dubit. 1. An liceat Communionem ministrare intra Missam? Negat *Gavantus part.* 2. *Tit.* 10. *n.* 6. *lit. n. et Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 492. ex Decr. S. C. Rituum edito die 22. Jan. 1701. Sed affirmant merito *Pignat. t.* 9. *Cons.* 90. *n.* 38. *Quarti p.* 2. *tit.* 10. *n.* 6. *et Merati l. c. in Gav. n.* 28. *cum Gastaldo*, et aliis pluribus. Prob. ex Trid. *Sess.* 22. *c.* 6. ubi dicitur: *Optaret sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis fideles adstantes Eucharistiæ perceptione communicarent.* Nota *in singulis Missis:* Ergo etiam in Missis Defunctorum. Item quia in Canone etiam Missalis Defunctorum dicitur: *Ut quotquot ex hac altaris participatione sacrosanctum Filii tui Corpus et Sanguinem sumserimus etc.* Deinde ibidem inferius post Communionem celebrantis, sic habetur: *Si qui sunt communicandi, eos communicet, antequam se purificet.* Refertque *Merati*, hæc verba inserta fuisse in Missali defunctorum tempore Urbani VIII. qui hæc præscripsit inter cetera: *Comunicando fra la Messa de Requiem, si faccia lo stesso, nè si dia alcuna benedizione.* Nec obstat Decretum oppositum an. 1701. Nam asserit idem *Merati* invenisse adnotatum in Directorio Ecclesiæ Genuensis an. 1715. quod, licet an. 1701. a S. C. vetita fuisset Communio fieri in Missis Defunctorum, tamen ab eadem S. C. ex novis motivis prohibitum fuit extra dari copiam prædicti Decreti. Deinde refert idem Auctor, quod die 22. Martii 1711. reproposito hoc dubio,

eadem S. C. censuit præfatum Decretum anni 1701. suspendendum esse. Hinc hodie undique viget usus Communionem dispensandi intra Missam de *Requiem*; immo hodie certum est licere ex Decreto mox referendo.

Dubit. 2. An in Missa Defunctorum liceat dare Communionem ex particulis præconsecratis in alia Missa? Affirmant *P. Merati n. 30. et Bened. XIV. de Sacrif. Missæ t. 9. l. 3. c.* 18. dicentes, opinionem oppositam aliorum nullo modo esse admittendam prout noviter adinventam, cum omnes auctoritates et Rubricæ numquam de hac limitatione verbum faciant. Nec refert, quod Particulæ præconsecratæ non spectent ad idem Sacrificium, nam ad totum fructum Sacramenti percipiendum sufficit, ut fideles de eadem victima participent. Suppositium autem pro certo reputat *Merati* quoddam Decretum in contrarium, quod refertur in quodam Kalendario anni 1736. Dicit enim ipse omnem diligentiam adhibuisse in evolvendis Regestis S. R. C in quibus numquam potuit tale Decretum invenire. Sed his non obstantibus, die... Sept. 1741. novum prodit Decr. S. C. R. in Aquensi, quo dictum fuit; *In Missis defunctorum quæ in paramentis nigris celebrantur, non ministretur Eucharistia per modum Sacramenti, scilicet cum particulis præconsecratis, extrahendo Pyxidem a Custodia. Potest tamen ministrari per modum Sacrificii, prout est quando fidelibus præbetur Communio cum Particulis intra eamdem Missam consecratis.* Hic autem notandum, quod antea die 21. Junii 1670. in Pritana aliud fuit Decretum emanatum, nimirum: *Missæ Defunctorum non possunt celebrari, nisi cum colore nigro, vel saltem violaceo.* His positis, nempe quod tantum in paramentis nigris prohibetur

Eucharistia ministrari, et alias permittitur celebrare Missas de *Requiem* in violaceis, infertur, licite posse in Missis Defunctorum, quæ celebrantur in violaceis, ministrari Eucharistiam cum Particulis præconsecratis: et insuper ministrari posse tam ante, quam post Missam.

Dubit. 3. An communio possit ministrari à celebrante ante vel post Missam defunctorum? Merito id negat *Merati*, quia extra Missam numquam in paramentis nigris est distribuenda Communio, cum juxta Rituale Rom. præscribatur in administratione Eucharistiæ utendum esse stola coloris Officio illius diei convenientis, vel saltem coloris albi, ut censet idem *Merati* cum pluribus DD. quod etiam approbavit S. Carolus *in Syn. Provinc. I. p.* 1. Ceterum certum est ex Rit. Romano, intra Missas vivorum Communionem populi statim post Sacerdotis sumtionem fieri debere, nisi justa causa suadeat fieri ante, vel post Missam, uti si plurimi interessent, et suspicio esset, quod aliqui eorum Missæ longioris tædio caperentur, ut docet N. P. Bened. XIV. *de Sacrif. Miss. t.* 9. *l.* 3. *c.* 18.

250. Quær. II. Quid faciendum casu quo decidat hostia? Primo tegendus est locus panno lineo mundo, et postea abluendus, ut præcipiunt Rubricæ, quæ tamen non obligant sub gravi, ut notat *Pasq.* apud *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 494. *Holzm. num.* 87. qui addit cum *Gob. Pelliz. Tamb. et Lohner. apud Croix l. cit.* ordinarie omitti posse ablutionem vestis, aut barbæ, ad evitandam turbationem populi. Locus vero, ubi incidunt species vini, semper debet ablui, cum ipsæ imbibantur, etsi non sit opus eas comburere. Si hostia decidat super ubera mulieris, non debet Sacerdos ipse auferre, sed ipsa mulier manu abstrahat, et reponat in Ciborio. *Croix n.* 495. *cum Gob. Pasq. et Lohn.*

251. Quær. III. Quid faciendum de fragmentis Hostiarum? In Rubrica Missalis (*Tit.* 7. *n.* 2.) sic habetur; *Si deprehendat* (Sacerdos) *post sumtionem Corporis et Sanguinis, aut etiam post ablutionem, reliquias aliquas relictas consecratas, eas sumat, sive parvæ sint, sive magnæ, quia ad idem Sacrificium spectant.* Et hoc non solum immediate post Missam, ut commune est apud *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 496. sed etiam si Sacerdos sit in Sacristia, adhuc tamen indutus vestibus sacris, ut dicunt *ib. Gobat. Granad. Diana, etc.* ac consentit Bened. XIV. *de Sacr. Missæ l.* 3. *cap.* 17. *n.* 5. *et* 6. contra *Lugo d.* 15. *n.* 82. Idque posse fieri dicunt *Tamb. et March. ib.* etiamsi fragmenta illa sint reliquiæ alterius Sacrificii, quia (ut ajunt) omnes Missæ censentur unum specie Sacrificium; et hoc probabile putat *Tourn. p.* 483. *v. Hæc opinio*; sed melius id negant communiter *Caj. Sylv. Nav. Vasq. et Bon. apud Tourn.* item *Lug. l. c. num.* 81. *ac Croix num.* 497. *cum Suar. et Tann.* nisi adsit periculum irreverentiæ; alias non licebit, tum quia ex Rubrica, ut supra, Sacerdos non potest sumere reliquias post ablutionem, nisi eas tantum quæ *ad idem Sacrificium spectant*; tum quia sumtio reliquiarum alterius Sacrificii non pertinet ad illius perfectionem, sicut sumtio reliquiarum ejusdem Sacrificii. Dictum est, *adhuc indutus*; nam si Sacerdos jam se exuerit vestibus sacris; tunc censet præfatus Bened. XIV. *l. c.* cum Clero Patavino reliquias vel reponendas in tabernaculo, si adsit, vel reservandas alteri Sacerdoti celebraturo eodem mane, alioquin ab eodem qui celebravit esse sumendas.

Hic autem advertendum 1. quod si Sacerdos deferat Communionem infirmo in valetudinario,

et remaneant reliquiæ in patena vel calice, poterit Sacerdos eas sumere, si adhuc sit sacris indutus vestibus, ut ajunt *Pal. Tamb. et Burgh. apud Croix l. c.* Bene vero poterit etiam eas dare infirmo statim post Particulam ipsi traditam, quia tunc censetur moraliter una communio, prout recte dicunt iidem *Tambur. Burgh.* cum *Marchin. ib. et Lugo d.* 15. *n.* 80. qui testatur sic usum ferre, ut post Communionem ægri abluatur pyxis, et ablutio ipsi tradatur. Item advertendum id quod additur in prædicta Rubrica *num.* 3. *Si vero relicta sit hostia integra consecrata, eam in tabernaculo reponat; si hoc fieri nequit, sequenti Sacerdoti sumendam relinquat; si neutrum fieri possit, in ipso calice decenter conservet; quod si non habeat quomodo honeste conservetur, potest eam sumere.* Particulæ autem inventæ extra corporale, in dubio an sint consecratæ, sumendæ sunt etiam post ablutionem, ut dicunt *Bon. Henr. et Gob. apud Croix n.* 408.

252. Quær. IV. Quænam hora possit dispensari Communio. Respondetur: Per se loquendo, qualibet diei hora dispensari potest, quia circa hoc nulla adest prohibitio; ita communiter docent *Pal. Punct.* 16. *n.* 3. *Ronc. c.* 4. *q.* 6. *Salm. c.* 8. *n.* 38. *cum. Ang. Con. et Fag. ac Bon. q.* 7. *p.* 1. *n.* 14. *cum Sylv. Sa, Tab. Azor. Possev. Henr. et Suar.* 3. *p. d.* 80. *sect.* 4. *in fine*, ubi affert S. Ambr. dicentem, suo tempore fuisse consuetudinem celebrandi, et dandi Communionem circa finem diei. Diximus, *per se loquendo*; nam ut dicunt omnes AA. citati, non licet Eucharistiam ministrare noctu, vel sub vesperas, (idest in extrema diei parte) tum propter scandalum, tum propter hodiernam Ecclesiæ consuetudinem; contra *Avers. apud Croix*

l. 6. *p.* 1. *n.* 493. qui dicit esse quidem congruum, ut Communio fiat mane, sed licere etiam sub vesperis; sed hoc tantum admittunt *Pal. l. cit. cum Coninc. Tamb. Me. Comm. c.* 6. §. 1. *n.* 5. *cum Sa, et Suar. ac Jordanus apud Croix l. cit.* si accedat aliqua specialis causa: et hoc probabile videtur, si fiat sub vesperis; nam intempesta nocte puto cum *Salm. et Bon.* non licere, nisi in solo casu necessitatis.

Sic etiam non licet dare Communionem in Missa Nativit. Domini, quæ dicitur media nocte, ex Decr. S. C. R. *apud Bened. XIV. t.* 9. *l.* 3. *cap.* 18. nec in die Parasceves ex decreto ejusdem S. C. die 19. Febr. 1622. *apud Gavant. tit.* 9. §. 4. *n.* 25. Et licet hoc Decretum in Registris non reperiri testetur *Merati*, tamen S. C. Conc. die 12. Febr. 1679. *apud Bened. XIV. l. c.* mandat Ordinariis, *ut circa Communionem in feria sexta in Parasceve, Missalis Rubricæ, et Ecclesiæ Romanæ usus servetur.* Ex quo recte infert noster Pontifex vetitam esse tali die Communionem, tum quia in Rubrica Missalis Feriæ V. dicitur debere asservari quasdam Particulas pro infirmis, et sic sani excluduntur; tum quia juxta Romanam consuetudinem Feria sexta non distribuitur Eucharistia. In die autem Sabbati sancti nullum adest Decretum prohibens Communionem; at *Macrus in Vocabulario Eccl.* ait: *In Missa Sabbati sancti non dicitur ea antiphona, quæ appellatur* Communio, *quia non fiebat populi Communio, quæ ne nunc quidem facienda esset.* Hæc tamen ratio non suadet; nam perdoctus *P. Merati p.* 4. *tit.* 10. *n.* 56. *cum Grancolas, Moretto*, et aliis satis probat, quod olim in Missa Sabbati sancti omnes communicabant, non solum parvuli, sed etiam re-

liqui fideles, ut patere dicit ex quodam antiquo *Ordine Romano*, ubi legitur inter cetera: *Omnes communicent.* Additque cum *Cav.*, *Grancolas*, *et Durando*, non ob aliud hodie omitti *Communio*, *et Postc.*, nisi quia loco earum suffectæ sunt Vesperæ, quæ Gratiarum actio potius dicendæ sunt, quam Officium Vesperarum. Non habemus igitur ubi vetita sit Communio in tali die; unde ait *Viva de Euch. q. 4. art. 9. n. 1.* quolibet die permitti susceptionem Eucharistiæ, excepta Feria sexta Parasceves: immo notum est, quod in pluribus Ecclesiis Regni, et Urbis Neapolis, ac præsertim in ejus Cathedrali Communio post Missam sollemnem populo ministratur.

253. Quær. V. Quoties Parochus teneatur ministrare Eucharistiam suis ovibus? Aliqui dixerunt Parochum teneri tantum tempore præcepti, et in articulo mortis. Ita *Sylv. et Rich.* Sed communiter hi rejiciuntur ab aliis, qui docent teneri ministrare, quoties oves rationabiliter, et opportune petunt. Ita comm. cum *Bus. n. 245. Soto*, *Suar. Fill. Pal. Dic. Vasq. Azor.* et alii cum *Salm. c. 9. n. 29.* Ratio, quia Pastori incumbit providere, non solum ut oves adimpleant præcepta, sed etiam ut habeant ea quæ valde prosunt suo profectui.

254. Quær. VI. Quid sentiendum de usu quotidianæ Communionis? Male quidem locuti sunt aliqui, qui dixerunt Communionem quotidianam suadendam, immo præcipiendam esse omnibus illis, qui sunt in gratia. Licet enim *S. Aug.* dixerit: *Accipe quotidie, ut quotidie tibi prosit.* Subjungit tamen: *Sic vive ut quotidie merearis accipere.* Hinc dicit *S. Th. p. 3. q. 80. a. 10. Non est utile omnibus quotidie ad Sacramentum accedere. Quia in omnibus non adest*

debita reverentia, et devotio erga tantum Sacramentum. Unde merito damnata fuit ab Innoc. XI. Prop. 56. quæ dicebat: *Frequens Confessio, et Communio etiam in his, qui gentiliter vivunt, est nota prædestinationis.* Melius dicere debebant, *est nota reprobationis.*

Nimis rigorose e converso alii sentiunt de quotidiana, vel frequenti Communione, qui ab illa Animas arcent, si hæ valde extraordinaria puritate, et fervore non polleant. Damnata enim fuit Prop. 23. ab *Alex. VIII.* quæ dicebat: *Similiter arcendi sunt a Communione, quibus nondum inest amor Dei purissimus, et omnis mixtionis expers.* Nec mirum, si aliquis Magister antiquus cum rigore de hoc sit locutus, tunc enim temporis usu vigebat talis rigor, qui hodie non viget. Ideo super hoc puncto sedulò attendendum est ad Decretum S. C. editum anno 1679. et approbatum a Pontifice Innoc. XI. prout in extensum refertur a *Croix n.* 66. ubi inter alia primo loco dicitur usus frequens, vel quotidianus Eucharistiæ semper fuisse in Ecclesia approbatus a SS. Patribus, sed, ratione diversitatis conscientiarum, nihil de ipso constitui posse. Deinde pronuntiatur sic: *Frequens accessus* (ad Eucharistiam) *Confessariorum judicio est relinquendus, qui ex conscientiarum puritate, et frequentiæ fructu, et ad pietatem processu laicis negotiatoribus, et conjugatis, quod prospiciunt eorum saluti profuturum, id illis præscribere debebunt.*

Postea additur: *In hoc igitur Pastorum diligentia potissimum invigilabit, non a frequenti, vel a quotidiana sumtione, una Præcepti formula deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituantur. Sed magis quid singulis permittendum per se, aut Parochus, seu Confessarios sibi decernendum putet* (loquitur de E-

piscopo): *Illudque omnino provideat, ut nemo a sacro Convivio, sive frequenter, sive quotidie accesserit, repellatur.*

Denique, Concluditur, *quod Episcopi, ubi viget hujusmodi devotio* (idest usus frequentis Communionis), *per illam gratias Deo agant, eamque ipsi, adhibito temperamento, alere debebunt.*

Quoad hoc Pontificium Decretum notandum est 1. præcipi ibi, quod Episcopi, et tanto minus Parochi, quamvis possint alicui ex suis ovibus in particulare taxare Communiones, minime tamen generaliter pro omnibus dies Communionis præscribere possunt. Immo providere debent omnino, ut nemo repellatur a frequenti, vel quotidiana Communione, cujus usum ipsi juxta prudentiæ regulas potius alere tenentur.

Notandum 2. ibi præcipi, ut talis usus frequentis, sive quotidianæ Communionis (etiam pro negotiatoribus, et conjugatis) relinquatur arbitrio Confessariorum, qui juxta conscientiarum puritatem, et profectum Communiones præscribant. Hinc dicendum, quod Confessarius, præsertim ex fructu frequentiæ, et ex desiderio pœnitentis regulam sumere debet augendi, vel minuendi usum Communionis. Vide quæ de hoc puncto fusius dicemus in fine hujus Tomi in Praxi Confessariorum, §. *ultimo*.

An autem dispensans Eucharistiam in mortali, peccet mortaliter? Vide *n.* 35. ubi sententiam affirmativam amplexi sumus.

DUBIUM II.

De subjecto, seu suscipiente Eucharistiam.

ARTICULUS I.

Quæ requiratur in eo dispositio Animæ?

255. » RESp. Qui est in mortali, tenetur sub » mortali ante sumtionem Eucharistiæ confiteri, » nisi sit necessitas celebrandi vel communi» candi, et confessarius desit. * (*Utrumque » enim concurrere debet ad excusandum a Con» fessione, ex Trid.*) *. Ita *Trid. sess.* 13. *c.* » 7. *et can.* 11. ubi contrarium docentes ex» communicantur de facto. Fundatur autem in » illo, 1. *Corinth. Probet autem seipsum homo,* » *etc.* Et parum refert ad praxim, utrum tan-

» tum sit præceptum ecclesiasticum, an tantum
» divinum, quod est probabilius, ut docent
» *Suar. Filliuc.* et alii *commun.*

» Dixi 1. *In peccato mortali:* tum quia Eu-
» charistia delet venialia, ex opere operato:
» tum quia venialia (esto comitentur, immo red-
» dant virtualiter malam ipsam sumtionem) non
» ponunt obicem gratiæ sanctificanti. Quod si
» tamen multa sint, et intra genus suum gra-
» via, de quibus nulla pœnitentia concipitur,
» actualem devotionem, et fructum majorem
» impediunt. *Suar.*, *Laym.* et alii.

256. Quær. I. An hoc præceptum præmittendi confessionem ad communionem sit divinum, vel ecclesiasticum? In Trid. *Sess.* 13. *c.* 7. sic habetur: *Præsertim cum illa plena formidinis verba apud Apostolum legamus:* Qui manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit, non dijudicans corpus Domini: *Quare communicare volenti revocandum est in memoriam ejus præceptum:* Probet seipsum homo. *Ecclesiastica autem consuetudo, declarat eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali Confessione, ad sacram Eucharistiam accedere debeat.* Super autem his verbis, alii ut *Nav. Med. Palac.* apud *Pal. p.* 12. *n.* 2. dicant præceptum confessionis esse tantum ecclesiasticum, idque inferunt ex verbis illis: *Communicare volenti revocandum est in memoriam ejus* (nempe Apostoli) *præceptum.* Ergo Concilium non agnovit præceptum illud esse Christi, sed Apostoli. Communis tamen, et vera sententia, quam tenent *Suar. d.* 66. *sect.* 3. *Pal. l. c. n.* 3. *Lug. d.* 14. *ex n.* 69. *Conc. p.* 337. *num.* 2. *Cont. Tourn. p.* 498. *et Salm. c.* 7. *num.* 25. *cum*

aliis, docet præceptum hoc esse divinum. Ratio, quia ex una parte constat, quod ex præcepto Christi præmittenda est probatio, dum Apostolus testatur illud a Domino accepisse; ex alia parte, ex eodem Concilio clare patet, quod hæc requisita probatio sit confessio; nam licet tò *ejus præceptum* referatur ad Apostolum, ut probabilius intelligit *Lugo*; tamen Concilium non dixit, hoc præceptum confessionis ab ecclesiastica consuetudine introductum fuisse, sed per eam tale præceptum fuisse declaratum; unde ex præcepto divino confessio jubetur. Neque huic obstat, quod dicatur præceptum Apostoli, qui revera est præceptum Christi per Apostolum promulgatum.

257. Quær. II. An si quis post confessionem recordatur alicujus peccati mortalis inculpabiliter obliti, teneatur ante communionem illud confiteri? Et casus est, quando per dolorem universalem peccatum jam sit indirecte remissum. *Prima* sententia inter DD. communissima affirmat, et hanc tenent *Lug. d.* 14. *n.* 126. *Suar. d.* 66. *sect.* 3. *Pal. p.* 11. *Bon. p.* 1. *n.* 17. *Conc. p.* 335. *n.* 6. *Nat. Alex. ar.* 2. §. 1. *Tamb. de Commun. c.* 1. §. 8. *n.* 62. *Diana p.* 9. *tr.* 3. *R.* 4. *Croix n.* 539. *et Salm. c.* 7. *n.* 30. *cum Conc. etc.* Ratio quia id videtur expresse præceptum in Trid. *Sess.* 13. *c.* 7. ex verbis illis supra relatis: *Ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat.* Ergo qui ante communionem est conscius peccati obliti, debet ex præfato præcepto illud ante communionem confiteri. Tanto magis, quia tale præceptum sic explicatur ab universali Ecclesiæ praxi. Excipiunt tamen communiter, ut dicunt

Conc. p. 343. *n.* 18. *Tourn. p.* 500. *Bon. l. c. n.* 18. *cum Suar. Con. Reg. etc. ac Tamb. n.* 63. *cum Henr. et Vict.* casum, si sine periculo scandali, vel infamiæ, quis non possit confiteri, puta si celebret, vel sit jam in scamno communicantium, a quo non valeat recedere sine nota. Hic tamen sedulo advertendum cum *Bon. d.* 4. *qu.* 6. *p.* 1. *n.* 19. quod scandalum tunc dicitur, quando datur occasio detrahendi, vel temere judicandi, non vero quando datur solum occasio admirationis.

Secunda vero sententia negat, et hanc tenent *Garcia in sum. tr.* 3. *Diff.* 5. *dub.* 5. *part.* 5. *n.* 56. *Præpos. quæst.* 80. *art.* 5. *dub.* 3. *n.* 14. (qui, saltem speculative loquendo, eam enixe tuetur) *Hieronymus Ferrantinus de Scand. q.* 10. item *Honorius*, *et Fabri apud Croix n.* 539. ac probabilem putant *Cornejo*, *et Regin. apud Dian. loc. cit.* atque mordicus eam novissime tuetur perdoctus *Cont. Tourn. t.* 5. *p.* 504. *quæst.* 2. *cum Arriaga*, *Gibert*, *et Pontas*; dicens primam sententiam nulla niti ratione probabili. Scio *Dianam*, qui licet in seligendis sententiis ut plurimum in benignam partem declinet; et non raro declinat plus quam par est, tamen in præsenti quæstione suæ benignitatis oblitus, hanc secundam sententiam omnino improbabilem vocat, refertque jussu inquisitionis Hispanicæ expunctam eam fuisse ab operibus Patris *Cornejo*. Sed hoc non obstante, spectato intrinseco fundamento, hæc sententia (salvo meliori Sapientiorum judicio, quibus me submitto) mihi videtur cum *Cont. Tourn.* omnino rationi consentanea. Ratio, quia, qui confessionem communioni præmisit, jam implevit præceptum confessionis, vi cujus peccatum oblitum jam est indirecte remissum, et pœnitens jam

probatus existit. Quamvis autem teneatur ipse peccatum illud deinde clavibus subjicere ante mortem, vel quando urgebit præceptum confessionis, minime tamen constat ex Trid. adesse præceptum, ut statim ante communionem de illo confiteatur. Dices: In Concilio jubetur, ut conscius peccati non communicet nisi præmissa confessione, quamtumvis sit contritus; ergo qui recordatur peccati obliti ante communionem, debet necessario illud confiteri. Sed respondetur, quod in Tridentino ibi tantum præcipitur, ut pœnitens accedat ad communionem justificatus non per solam contritionem, sed etiam per confessionem; at hic jam est etiam per confessionem justificatus, ideoque non tenetur statim ante communionem iterum confiteri. Praxis autem fidelium, quæ opponitur, non est habenda ut regula certa obligationis, sed potius ut pius et laudabilis usus, quem ego etiam quam maxime, præcisis circumstantiis, suadendum puto; nihilominus illustrissimus, et doctissimus Magister meus F. Julius Tornus, et alius Theologus Examinator Synodalis in Urbe Neapoli in re morali valde versatus, cum aliis doctis Recentioribus a me consultis, mihi affirmarunt hanc secundam sententiam esse valde probabilem.

Quær. III. An talis Pœnitens, qui recordatur peccati mortalis inculpabiliter obliti in Confessione, et qui confiteri vel nequeat vel nolit juxta mox allatam sententiam in præcedenti quæstione, teneatur ante Communionem actum contritionis elicere? Affirmat *Medina apud Lugo d. 14. num. 121. et a Diana p. 2. tr. 14. R. 48.* citantur pro hac sententia etiam *Reg. Suar. et Graff.* Sed dicunt *Lugo loc. cit. et Escob. lib. 20. de Euch. Probl.* 56. nequaquam invenisse loca ubi AA. præfati hanc sen-

tentiam docuerint. Alii vero, ut *Lugo num.* 122. *Holzm. tom.* 1. *pag.* 350. *num.* 69. *Escob. num.* 290. *cum Præpos. et Gran. ac Tourn. p.* 506. *q.* 3. *cum Sylvio, et Quarti*, primam sententiam communiter rejiciunt; hac quidem nisi ratione, quia homini integre justificato (ut supponitur) sufficit justificatio sua; nec ullum apparet fundamentum, unde, et ad quid hæc contritio requiratur: non ex præcepto, quia hoc nullibi invenitur præscriptum, non ad delendum peccatum, quia hoc jam deletum est per Confessionem antea factam.

258. » 1. Qui dubitat, an peccarit mortali» ter, vel an mortale sit rite confessus, tene» tur ante communionem confiteri. Ita *Bon.* » *d.* 4. *q.* 6. *p.* 1. *ex Sanch. Regin. Suar.* » et aliis. *(*Sed vide dicenda de Sacramento* » *Pœnitentiæ n.* 471.) *.

259. » 2. Dixi *nisi sit necessitas* (non quæ» cumque, v. gr. festi celebritas, vel magna » devotio, ut quidam volunt) * (*Et ita sen*» *tit Armilla; sed oppositum tenendum cum* » *Busemb. et Salm. cap.* 7. *n.* 42. *cum Suar.* » *Led. Fill. Bonac. et communissime. Sicut* » *neque excusat paupertas Sacerdotis celebratu*» *ri, nisi esset valde gravis, ut ait Croix n.* » 535.) * sed gravis sive urgens, qualis esse » censetur in sequentibus casibus, præmissa ta» men semper contritione; ad quam tunc tene» ris, nisi de peccato, quod occurrit, fueris » ante contritus. *Præp. Cardin. de Lugo d.* » 14. *sect.* 6. *n.* 132.

260. » 1. Periculum mortis, vel ut conse» cretur hostia pro morituro. *Suar. Con. Card.* » *de Lug. d.* 4. *sect.* 5. *num.* 107. * (*Cum* » *Conc. pag.* 343. *n.* 18. *et Tourn. p.* 500. » *et Antoine p.* 485.) *.

» 2. Si Sacrificium, vel Communio non » possint omitti absque gravi infamia, vel » scandalo. Iidem *Auct.* * (*Cum Concin. et » Tourn. ll. cc. Modo Confessarius desit; vel » si Confessio ob angustiam temporis perfici » non possit, ut Tamb. de Comm. c. 1. a n. » 36. cum Granad. quo casu recte ait Tourn. » p. 503. v. Quær. 1. quod, si infirmus sit » in imminenti periculo mortis, tunc Confessa- » rius audiat peccata graviora, et illum absol- » vat, imposita illi obligatione perficiendi Con- » fessionem, si convaluerit: Si vero absit ta- » le periculum, tunc censet Tourn. quod Sa- » cerdos conetur, ut infirmus eliciat contritio- » nem, et det Communionem, si sine infamia » non possit Communio omitti. Sed melius » dicunt Ronc. de Pœnit. c. 2. q. 1. R. 2. et » Sporer eod. tit. n. 446. (et Tamb. n. 37. » probabile putat) posse tunc dimidiari Confes- » sionem, sub eadem obligatione illam postea » perficiendi*) *.

261. » 3. Si Parochus debeat celebrare ex » officio, ut populus Sacrum audiat, *ibid.* * » (*Nec adsit alius, qui celebret, ut notant » recte Palaus n. 7. Antoine loc. cit. et Sal. » n. 52. Et non possit Parochus omittere ce- » lebrationem sine infamia*) *. Ob quam cau- » sam etiam alteri, qui non est Parochus, id » licere putat *Dian.* cum aliis undecim, *p.* » 9. *t.* 3. *R.* 9. contra *Palaum*, *Aversam*, » *etc.* * (*Qui verius contradicunt cum Sal- » manticens. numer.* 53. *Lugo d.* 14. *numer.* » 11. *et Roncag. quæst.* 3. *quia populus Sa- » crum non audiendo, tunc minime pecca- » ret*) *.

» 4. Si urgeat præceptum de annua Commu- » nione, ut docet *Henr.* et probabile putat

» *Præpos.* vel si Sacerdos non possit audire » Missam, nisi celebret, ut habet *Henriq.* *et* » *Sot.* *Dian.* *R.* 63. *et* 64. Probabilius tamen » videntur docere *Con.* *Sa*, *Suar.* et alii, ces» sante scandalo, et infamia, præstare tunc » Sacrum, et Communionem etiam paschalem » intermittere, eo quod hæc præcepta non obli» gent, quando non possunt impleri convenien» ter juri divino. * (*Quoad Missam audien» dam, licite posse Sacerdotem celebrare, te» nent Sylvest. et Palud. ac probabile putant » Suar. Lugo et Fill. apud Salm. c.* 7. *n.* » 54. *Sed melius contradicunt Tourn. p.* 502. » *Lugo d.* 14. *n.* 115. *Conc. p.* 345. *n.* 26. » *cum Suar. Laym. et Bon. quia præferendum* » *est præceptum divinum ecclesiastico. Quoad* » *Communionem vero, Pal. p.* 12. *num.* 7. » *cum Sot. Palud. etc. de Lugo num.* 116. » *cum Con. Henr. et communi ut asserit, af» firmant posse fieri Communionem sine Con» fessione; Sed negant Tourn. et Salm. num.* » 55. *cum Suarez, et Reginald. quia præ» ceptum annuæ Communionis non obligat,* » *quando nequit impleri debito modo. Utraque* » *est probabilis*) *.

262. » 5. Si Sacerdos post consecrationem » committat mortale, vel ante commissi recor» detur, tenetur elicita contritione Sacrificium » prosequi: si vero id fiat ante consecratio» nem, et præsertim ante Canonem, debet » confiteri, si absque nota infamiæ potest, vel » recedere, ut *Sylv.* *Nav.* *Dian.* et alii contra » *Sotum*, *et Henriq.* qui negant teneri, ob ho» norem sacrificii; putantque practice esse pro» babile *Laym. et Bon.* eo quod vix sine ali» qua nota Confessio decenter fieri posset; nisi » forte in Missa solemni, sub cantu, vel con-

» cione : quo casu tenebitur confiteri, ut notat *Sylv.* Quod si vero nec contritionem possit elicere, secundum communem sententiam esset confitendum, vel desistendum : licet *Vasq. in* 3. *p. t.* 3. *d.* 27. *et Hurt. de Euch. d.* 8. putent probabile esse saltem non peccaturum mortaliter, quando non potest sine nota recedere ; intellige, si conatus sit elicere, vel fecit, quod potuit. V. *Dian. p.* 4. *t.* 4. *R.* 98. *Card. de Lug. d.* 9. *s.* 2. *numer.* 8. ubi docet. Notat autem *Dian. ex Præpos.* satis esse, si quis bona fide putet se esse contritum, licet subdubitet.

Hic dubitatur 1. An Sacerdos qui inter celebrandum recordatur peccati mortalis, teneatur ante consecrationem, et præsertim ante Canonem interrumpere Missam, accersendo Confessarium, ut confiteatur si possit sine nota? Negant *Leand. et alii apud Dian. p.* 3. *tract.* 4. *R.* 77. et dicunt sufficere ut conteratur, quia præceptum præmittendæ Confessionis intelligendum videtur ante Communionem inchoatam ; non enim decet Sacrificium incœptum abrumpere. Sed melius distinguunt *cum Bus. Suarez d.* 67. *sect.* 4. *Lugo d.* 14. *numer.* 113. *Pal. p.* 12. *num.* 7. *cum Vasq. et Bon. et Salm. c.* 7. *num.* 50. *cum Coninck.* et aliis multis, et dicunt quod si Sacerdos recordetur peccati post consecrationem, tunc Missa non est interrumpenda, ut docet etiam *D. Th.* 3. *p. qu.* 83. *art.* 6. *ad* 2. et expressum habetur in Rubr. de Defect. *tit.* 8. *num.* 4. Si vero recordetur ante consecrationem, et præsertim ante Canonem, tunc debet confiteri, si possit ; quia, cum talis pars sit extrinseca Sacrificio, bene potest Missam interrumpi ob hanc rationabilem causam, uti fieri solet etiam ob concionem, vel oblationes populi.

Dubitatur 2. An Sacerdos eo casu ante con-secrationem, si nequeat confiteri, teneatur e-iam Missam deserere? Negant *Pal. l. cit. Suar d. sect. 4. cum S. Bon. Vict. etc. ac Nav. c. 25. num.* 76. ubi ait, quod Sacerdos pecca-tum *advertens post inchoatam Missam, non de-bet desistere, etiamsi absque scandalo posse.* Ratio, quia licet illa prior pars non sit de substantia sacrificii, est tamen ex institutione conjuncta Sacrificio per modum unius actionis sacræ; et ideo, postquam est inchoata, debet absolvi. Sed probabilius affirmant *Lugo d.* 1. *num.* 113. *et Tourn. p.* 101. *v. Alii, cum Sylvest. Sylvio etc. ac D. Th.* 3. *p. q.* 83. *art.* 6. *ad* 2. ubi dicit hanc opinionem esse tutiorem. Idque confirmat Rubrica (3. *p. t.* 8. *num.* 4. *et* 5.) ubi sic habetur: *Si ante consecrationem recordetur Sacerdos se esse in peccato mortali, aut se esse excommunicatum vel suspensum, aut locum esse interdictum, si non timetur scandalum, debet Missam incœptam deserere.* Dixi *probabilius*, non certe; nam cer-tum non est, an Rubrica sub verbo *debet* im-ponat præceptum grave. Ceterum, bene ad-vertunt *Tourn. et Pal. loc. cit. cum Vasq. Laym.* quod eo casu vix nota infamiæ vitari poterit.

263. » 6. Si in scamno communicantium
» recorderis peccati mortalis, quod oblitus es
» confiteri, nec sine nota, aut scandalo gravi
» possis recedere, ut habent *Nav. Fill. Reg.*
» *Card. de Lugo loc. cit. num.* 112. et alii
» (*Cum Salm. num.* 47. *et communi.* Vide
» *dicta num.* 258.) *. Porrigenti autem Eu-
» charistiam confiteri non expedit, nec decet;
» quo casu, etiamsi ne possis quidem elicere
» contritionem, excusat a peccato *Hurt. loc.*

it. * (*Modo congris conteri, ut Vasq. Lugo, etc. apud Croix num.* 517. *Sed vide dicta hoc lib.* 6, *num.* 33.) *. Immo quidam DD. apud *Henriq.* excusant laicum ante confessum, etiam præcisa nota, et scandalo, non recedentem, eo quod is dicatur justificatus, et probatus per confessionem. Quam sententiam probat *Tambur. in exped. com. c.* 1. §. 8. potestque servire pro scrupulosis. V. *Regin. lib.* 29. *num.* 105. *Bon. d.* 4. *p.* 10. *Escob. t.* 7. *c.* 6. * (*Vide dicta num.* 257.) *.

264. » Dixi 3. *Et desit Confessarius*, deesse autem censetur, non ut quidam volunt, si absit is, cui solet, et cuperet confiteri, vel cui devotius, aut utilius confiteretur: neque etsi Religiosus non possit nisi sæculari » confiteri peccata gravia, cum aliqua infamia » Religionis. *Amicus*, *Dian p.* 9. *t.* 3. *R.* 13. » sed in sequentibus casibus.

» 1. Si nullus sit præsens, ad absentem vero sine magna difficultate (spectata tum de» bilitate, ætate, et negotiis personæ, tum » aliis circumstantiis, ut aëris, brevitatis tem» poris) adire non possis. *Bon. loc. cit. num.* » 30. *ex Suar. Con. etc.* * (*Hinc quodcum» que grave incommodum excusat, Salm. cap.* » 7. *num.* 32. *cum Pal. Vasq. et alii passim.* » *Excusare etiam distantiam Confessarii causa* » *itineris duarum horarum, dicit Gobat. cum* » *Marchantio; Rhodes unam leucam, idest* » *tria milliaria; Canus autem ait sufficere iter* » *quinque quadrantium; ita apud Croix num.* » 354 *qui recte ait cum Aversa, et Dic. hoc* » *judicandum ex circumstantiis; unde ait Pal.* » *p.* 12. *num.* 6. *quod aliquando, spectata* » *imbecillitate Sacerdotis, et brevitate temporis*

» *in quo celebrare debet, poterit excusare ad-*
» *huc distantia* 50. *passuum.*

» 2. Si non adsit, nisi ignarus idiomatis, vel
» carens jurisdictione vel excommunicatus, vel
» non approbatus, vel cui non possis confiteri
» sine gravi damno tuo vel alieno, vel si ha-
» beas peccatum tantum reservatum, nec pa-
» teat aditus ad superiorem; vel superior semel
» iterumque per pium confessarium rogatus ne-
» gaverit potestatem absolvendi. *Tamb. in Ex-*
» *ped. Com. c.* 1. §. 6. *ex Fag.* Limitat au-
» tem *Dian. p.* 1. *t.* 3. *R.* 15. si absque gravi
» nota prætermittere non possis. Ita *Sylv.* et
» alii. Requiritur tamen in his etiam casibus
» contritio, et propositum confitendi: immo ex
» præcepto *Trid.* Sacerdos, qui in tali casu ce-
» lebravit, tenetur prima occasione confiteri.
» Quod præceptum extendendum non videtur
» ad Laicos, vel Sacerdotes communicantes tan-
» tum, ut contra *Nav. et Fagund.* docet *Sylv.*
» *Dian. et Bon. d.* 3. *q.* 6. *p.* 1.

265. Hic plures oportet quæstiones enucleare. Quær. I. An qui habet peccatum reservatum, et non habet copiam confessarii habentis facultatem, teneatur confiteri apud inferiorem, ut possit communicare? Si iste nullum aliud mortale habeat nisi reservatum, conveniunt DD. non teneri ad confessionem, sed sufficere ut conteratur; ita *Lugo de Euch. d.* 14. *n.* 87. *in fin. Bon. eod. t. d.* 6. *p.* 1. *n.* 31. *Pal. p.* 12. *n.* 6. *Elbel. tom.* 3. *p.* 94. *n.* 102. *Suar.* 3. *p. d.* 63. *sect.* 4. *q.* 80. *ar.* 5. *cum Palud. Arm. et Adrian. ac Salm. c.* 7. *n.* 36. *cum Con. Reg. et Led.* Censent tamen *Lugo*, *et Bon. ll. cc. cum Suar. Bon. Nunno*, *et Reg.* quod eo casu Sacerdos advertens se non habere contritionem, sed solam attritionem, tunc te-

ır confiteri venialia quæ habet, vel mortale
s confessum, ut sic a reservato saltem indi-
e absolvatur, et in statu gratiæ communicet,
hoc probabilius est juxta sententiam mox
ndam). Immo docet *Lugo n.* 103. quod hoc
erit semper facere, etiamsi habeat contritio-
ı, ut securius Eucharistiam recipiat. Sed
d, si hic habeat simul mortalia reservata, et
ı reservata? *Prima* sententia negat teneri ad
fessionem, et dicit posse hunc communicare,
missa tantum contritione; ita *Vasq. t.* 4. *q.*
art. 3. *dub.* 9. *Cont. Tourn. tom.* 5. *p.*
ı. *v. Hinc* 2. item *Gerson. et Ales. apud Lugo*
. *Sylv.*, *et Rich. apud Dian. p.* 3. *tract.* 4.
194. item *Armill. Præpos. Trull. etc. apud*
a de Euch. qu. 4. *art.* 7. *n.* 6. et merito
ıc probabilem vocant *Suar. d.* 66. *sect.*
§. *Quartus. Pal. et Fill. apud Viva l. cit.*
tio, quia confessio illa apud inferiorem esset
alida, cum fieret Judici non competenti, qui
peccata reservata, quibus gravatur pœnitens,
et omni potestate super illo; unde sicut non
test dividi absolutio ad remittendum unum
ccatum sine alio, ita nec confessio. *Secunda*
ro sententia probabilior, et communissima,
am tenent *Suar. Pal. Viva ll. cc. Conc. t.*
pag. 348. *n.* 32. *Lugo n.* 87. qui commu-
m vocat, et *Salm. d. n.* 36. *cum Con. Reg.*
d. et communi, ut etiam asserunt, docet
ınc omnino teneri ad confessionem. Ratio,
ıia, cum urgeat præceptum divinum præmit-
ndi confessionem communioni, debet fieri con-
ssio saltem formaliter integra, si non possit
ri integra materialiter.

Quær. II. An hic præmittendo confessionem,
neatur confiteri tam mortalia non reservata,
uam reservata? *Prima* sententia affirmat, et

hanc tenent *Suar. Viva*, *Conc.*, *Bon et Salm. ll. cc. cum Fill. Nunno*, *Soto*, et hanc esse satis communem fatetur *Lug. n.* 87. Nullam tamen præfati AA. rationem pro hac sententia præbent; sed videtur hæc assignari posse, nempe quia confessarius debet agnoscere totam pœnitentis conscientiam, ut debitum formet judicium, an ille sit capax absolutionis, vel non, forte quia est recidivus in reservatis. *Secunda* vero sententia non minus probabilis, immo forte probabilior negat hunc teneri per se ad confessionem reservatorum; et hanc tenent *Pal. p.* 12. *n.* 6. *Elbel n.* 102. item *Gerson*, *Alens. et Castro apud Lugo D.* 14. *n.* 86. qui probabilem censet *cum Major. Petr. Soto*, *S. Ant. Led. et Salas.* Ratio, tum quia alias hic teneretur bis peccata illa reservata confiteri, primo inferiori, deinceps superiori; tum quia, ut supra dictum est, nulla videtur esse obligatio confitendi peccata illa, super quibus confessarius nequit esse Judex, cum nullam super eis jurisdictionem habeat. Dixi *per se*, non dubito enim quin talis pœnitens aliquando, puta (ut diximus) si sit recidivus in reservatis, vel in occasione proxima recidendi, teneatur etiam reservata inferiori aperire, ut confessarius de sua dispositione recte possit judicare; sed hoc esset quidem per accidens, non autem per se, sive ex obligatione integritatis confessionis, cum eo casu bene sufficiat integritas formalis.

Quær. III. Quid si pœnitens habeat excommunicationem reservatam? Alii, ut *Sotus*, *Sylvest. Covar. et Rosell. apud Lug. d.* 14. *n.* 99. dicunt hunc extra mortis articulum numquam posse communicare. Sed communiter contradicunt *Suar. tom.* 4. *d.* 31. *sect.* 3. *n.* 6. *Lug. n.* 100. *et Conin. d.* 8. *n.* 107. ac recte cen-

sent, eum bene posse Eucharistiam recipere, urgente scandalo, vel nota infamiæ. Ratio, quia præceptum Ecclesiæ prohibens excommunicatis suscipere Sacramenta, non obligat concurrente præcepto naturali vitandi scandalum, vel non obligat cum tanto incommodo præferendi infamiam. Sed dubium superest, an excommunicatus possit tunc confiteri non habenti facultatem super excommunicationem? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Vasq. et Sylv. apud Lugo n.* 105. item *Sotus*, *Canus*, *et Led. apud Suar. l. c. n.* 1. ac probabilem putant *Lug. n.* 105. *Salm. c.* 6. *n.* 38. *et Dian. p.* 4. *tr.* 3. *R.* 104. *cum Palud. S. Anton. Sylvest. Gabr. et Megala*; Hunc dicunt posse quidem communicare, præmissa contritione, licet habeat alia peccata mortalia non reservata; non posse tamen confiteri, cum sit innodatus excommunicatione, quæ ipsi interdicit a susceptione Sacramenti Pœnitentiæ. Hæc est probabilis, sed probabilior est *secunda* sententia affirmans, quam tenet *Lugo d. num.* 102. *Sanch. Dec. l.* 2. *c.* 8. *num.* 5. *Suar. num.* 6. *cum Ang. et Salm. c.* 7. *num.* 38. *cum Conin.* Ratio, quia eo casu excommunicatio, sicut non privat susceptione Eucharistiæ, ita nec Pœnitentiæ, quæ debet suscipi cum possit, ut servetur divinum præceptum præmittendæ confessionis ad communionem. Recte autem probant *Suar. Sanch. Lugo*, *et Salm. ll. cc.* valide posse aliquem a peccato absolvi, non præmissa absolutione a censura: Ratio, ut bene ait *Suar.* quia prohibitio Ecclesiæ, ne excommunicatus Sacramenta recipiat, non potest irritare Sacramenti valorem, qui pendet a jure divino. In tantum enim excommunicatus invalide reciperet Sacramentum Pœnitentiæ, in quantum, stante pro-

hibitione Ecclesiæ, accederet indispositus; sed quando urget necessitas, hæc bene ipsum eximit pro illo tunc a prohibitione Ecclesiæ, unde valide tunc et licite Pœnitentiam suscipit.

266. Quær. IV. Quomodo intelligendum præceptum illud a Trid. Sacerdotibus impositum confitendi quamprimum? In Conc. Trid. *sess.* 13. *c.* 7. sic habetur: *Nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis contritus videatur, absque præmissa Sacramentali Confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat; quod a Christianis omnibus, ab his etiam Sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, hæc sancta Synodus perpetuo servandum esse decrevit, modo non desit illi copia Confessarii. Quod si necessitate urgente Sacerdos absque prævia Confessione celebraverit, quamprimum confiteatur.* Damnata autem fuit ab Alex. VII. prop. 38. quæ dicebat: *Mandatum Tridentini factum sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali confitendi quamprimum, est consilium, non præceptum.*

Posito igitur hoc præcepto Concilii, dubitatur, quomodo illud *quamprimum* intelligendum? Damnata quidem fuit ab eodem Alex. VII. Prop. 39. ubi dicebatur: *Illa particula* quamprimum *intelligitur cum Sacerdos suo tempore confitebitur.* Alii vero, ut *Molfes. etc. apud Dian. p. 9. tr. 3. Res.* 24. dicebant intelligi, cum primum talis Sacerdos celebraverit: Sed hæc opinio est omnino improbabilis, ut bene ajunt *Escob. de Euch. n.* 312. *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 545. *et Diana l. c.* quia tunc ipse ratione ipsius celebrationis teneretur ad Confessionem, sed Tridentinum, præcisa celebratione, præceptum confitendi quamprimum imponit. Alii autem e converso censent intelligi statim ac cesset necessitas,

et Sacerdos commode possit ad Confessarium accedere, adhuc in ipsa die celebrationis; ita *Wigandt. tr. 11. n. 39. Conc. p. 348. n. 33. et Sanctus apud Dian. l. c.* hancque opinionem uti tutiorem amplectitur *Cont. Tourn. t. 5. p.* 508. *q.* 5. Sed melius *P. Milante* cum communi DD. ut ait, *in dict. prop. 39. Lugo d.* 14. *n.* 163. *Dian l. c. cum Garcia, Coninch. et Candido, Escob. dict. n.* 312. *cum Zerola, Viva in ead. prop. n.* 5. *cum Trull. et Bussæo, ac Croix n.* 545. qui affert de hoc S. C. Declarationem, dicunt sufficere si Sacerdos intra triduum confiteatur: Pariter ac in *c. Eos qui de Sentent. Excomm. in* 6. præcipitur, ut ii qui in articulo mortis absolvuntur ab excommunicatione reservata, teneantur cum convaluerint se præsentare ad superiorem, *quam cito commode poterunt*, alias reincident in eamdem censuram; et hoc non obstante, (ut ajunt *Lugo, Milante, et Garcia*), non judicantur reincidere, si intra triduum se præsentant. Sic etiam *Sanch. Dec. L.* 2. *c.* 10. *n.* 55. *cum Ugolino, et Sayro,* dicit præceptum deferendi libros Hæreticorum ad Inquisitores non violare graviter eum, qui per biduum illos retinet. Ratio autem intrinseca mihi videtur; quia, cum hoc præceptum sit tantum Ecclesiasticum, (ut bene probat *Suar. d.* 66. *s.* 6.), non censetur Ecclesia velle ad illud obligare cum tanto rigore; Unde illud *quamprimum* moraliter debet intelligi, prout intelligitur in aliis legibus humanis, nempe in *l. fin. de Judic. et l. fin. C. de Err. Advoc.* ubi verbum *statim*, *quamprimum*, *continuo*, aut simile, ut interpretantur *Bald. Felin. Mendos. apud Milante*, bene extenditur ad spatium trium dierum. Communiter tamen dicunt *Lugo n.* 162. *et* 163. *Viva n.* 6. *Milante, et Diana ll. cc. cum Gar-*

tia, *et Candido*, quod aliquando per accidens ex tali præcepto Sacerdos ille teneretur confiteri eadem die, et forte eadem hora, puta si tunc Confessarium haberet, quo postea per plures dies carebit, vel si cras eadem necessitas urgeret celebrandi, nec posset confiteri.

Quær. V. An teneatur confiteri quamprimum Sacerdos Sacrilege celebrans, qui non habet necessitatem, vel qui stante necessitate habet tamen copiam Confessarii? Affirmant *Sylvius*, *et alii apud Croix n.* 546. Sed communissime, et verius negant *Suar. d.* 66. *sect.* 7. *Lugo d.* 14. *n.* 150. *Diana p.* 9. *tr.* 2. *Res.* 26. *cum Granad. Fill. Nunno etc.* item *Vasq. Sayr. Marck. Die. Aversa*, *Gob. Pell. etc. apud Croix l. c.* et fere communis sententia ut testatur *Moya q.* 6. §. 4. Ratio, quia præceptum Tridentini ordinatum est ad metum incutiendum iis, qui prætextu necessitatis differunt Confessionem; non autem sacrilege celebrantibus, quibus præceptum hoc valde raro esset profuturum: illi enim qui, contemto præcepto divino, audent in peccato scienter celebrare, facilius Ecclesiasticum contemnent præceptum. Bene autem docet *Lugo Resp. mor. l.* 4. *dub.* 47. *n.* 5. quod in præceptis positivis non valet argumentum de minori ad majus, quando minus in majori non continetur; prout est in nostro casu, in quo præcepta sunt disparata. Recte tamen advertit *Lugo D.* 14. *n.* 150. quod si talis Sacerdos ex necessitate omissa contritione celebraret, utique teneretur ad se confitendum quamprimum, quia præceptum Tridentini minime distinguit inter Sacerdotem habentem, vel non habentem contritionem, sed loquitur de quocumque Sacerdote ex necessitate celebrante. Hoc vero puto intelligendum (quicquid dicat

Croix l. c.) tantum de eo qui ante celebrationem non habuit copiam Confessarii; nam si habuerit, primus quidem recurrit casus, in quo ille vere sacrilege, et sine necessitate celebraret.

267. Quær. VI. An teneatur confiteri quamprimum celebrans post Confessionem, in qua inculpabiliter oblitus est alicujus mortalis? Resp. si meminerit post celebrationem, utique non tenetur, ut recte docent *Suar. dist.* 66. *sect.* 7. *v. Secundo*, et *Marc. Gob.* et *Dic. apud Croix n.* 547. Immo hoc probabiliter admittunt *Bon. Avers.*, et *Leand. ibid.* etiamsi in Missa post communionem recordetur mortalis; quia revera nec iste celebrasset conscius peccati, ut loquitur Tridentinum. Si vero meminerit ante celebrationem, sed post confessionem, dicunt teneri tunc ad præceptum confitendi quamprimum *Suar. l. c.* et alii plurimi cum *Lug. Dic. Pell. etc. apud Croix l. c.* Sed *Croix* merito oppositam sententiam putat probabilem, quia hic revera non potest dici celebrasse conscius peccati sine prævia Confessione. Vide omnino de hoc dicta *num.* 258.

Quær. VII. An Sacerdos, qui post consecrationem recordatur peccati obliti, nulla præmissa Confessione, teneatur confiteri *quamprimum?* Affirmant *Suar. cit. sect.* 7. *et Bon. Regin. Molf. Megala*, *etc. apud Dian.* ut refert *Lugo d.* 14. *n.* 140. Ratio, quia tunc vere accidit casus, in quo urget præceptum Tridentini, tunc enim Sacerdos jam celebrat conscius peccati in necessitate, et sine confessione. Sed negant *Vasq. Diana, et Præpos. apud Lug. n.* 141. *ac Pell. apud Croix n.* 548. et merito probabile putat *Lugo n.* 144. *et* 126. Quia in *Rubr. Tit. VIII. n.* 3. dicitur quod Sacerdos, qui ante Missam recordatur peccati, et celebrat ex necessitate

non habens copiam Confessarii, tenetur postea confiteri cum primum, sed de eo, qui meminit peccati post Consecrationem, loquens *Rubr. n.* 4. dicit: *Conteratur cum proposito confitendi*, absque eo adjungatur *cum primum*.

268. Quær. VIII. An præfatum præceptum Tridentini confitendi quamprimum, obliget etiam Laicos? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Navar. apud Lugo d.* 14. *num.* 138. *Conc. pag.* 341. *num.* 13. *et Cont. Tourn. p.* 507. *q.* 5. *cum Azor. Henr. et Sa.* Quia, ut dicunt, eadem ratio valet in Laicis, quam in Sacerdotibus, ubi enim eadem ratio currit, eadem currit legis dispositio. *Secunda* vero sententia communissima, et satis probabilis negat, et eam tenent *Suar. d.* 66. *sect.* 7. *Lug. n.* 139. qui asserit oppositam communiter rejici, *Wigandt tr.* 12. *n.* 32. *R.* 5. *Milante in prop.* 13. *Alex. VII. Pal. p.* 12. *n.* 9. *Elbel. p.* 95. *n.* 105. qui asserit communem, *Roncag. c.* 4. *q.* 5. *R.* 2. *cum Candido, Aversa, et Diana, Escob. l.* 20. *num.* 92. *cum Vasq. Con. etc.* item *Laym. Bon. Fill. etc apud Conc. l. c.* Ratio, tum quia prædicta regula ex paritate rationis currit quidem in correlativis, æquiparatis, vel connexis, non autem hic, tanto magis quia sumus in odiosis, juxta dicta in *Tom. I. de Legib. l.* 2. *n.* 200. *v. Quæritur.* Tum quia differt ratio Sacerdotum, et Laicorum. In Sacerdotibus enim qui (generice loquendo) frequentius communicant quam laici, facilius occurrit necessitas communicandi sine Confessione, ideoque facilius prætextu hujus necessitatis Sacerdotes prætermissa Confessione celebrarent. Idque confirmat *Wigandt* auctoritate S. Thomæ, qui dicit in eo, cui deest copia Confessarii, et communis necessitas urget, requiri propositum

confitendi, et satisfaciendi, nihil addens de obligatione statim postea confitendi. Ex quo recte inferunt idem *Wig. et Lugo n.* 139. *cum Suar. etc.* quod, si Sacerdos in necessitate sine Confessione more laicorum communicaret, non teneretur statim confiteri, secus vero (addunt), si deberet complere sacrificium ab alio incœptum: vel si officium perageret die Parasceves, quia etsi tunc non diceret proprie Missam, diceretur tamen simpliciter celebrare, ut loquitur Rubr. Miss. de illo die.

Hic ultimo refert adnotare, quinam sint effectus Eucharistiæ. Effectus I. præcipuus est conferre augmentum gratiæ, ut patet ex Concilio Florentino, et Tridentino *sess.* 13. *c.* 2. Et aliquando per accidens conferre etiam primam gratiam, nempe si quis ignorans esse in peccato mortali, vel credens habere contritionem, accedit ad Communionem cum sola attritione, tunc de attrito fit contritus. Ita *S. Th. p.* 3. *quæst.* 72. *art.* 7. *ad* 2. *qu.* 79. *art.* 3. *Conc. de Euch. c.* 7. *q.* 1. *et Salm. de Sacr. in gen. c.* 12. *cum Scoto Suar. Tol.* et fere communi contra *Lug. Vasq. etc.*); Quia de ratione generica Sacramentorum est, ut gratiam conferant supernaturali dolore dispositis, et obicem non ponentibus; Vide dicta in hoc *l.* 6. *n.* 6.

269. Effectus II. Eucharistiæ est remittere venialia, ut docet *S. Th. p.* 4. *q.* 79. *art.* 4. cum communi ex *Trid. sess.* 13. *c.* 2. ubi dicitur, hoc Sacramentum esse *antidotum, quo liberamur a culpis quotidianis, et a peccatis mortalibus præservamur*. Et dicunt *Salm. d. c.* 6. *n.* 23. *cum S. Th. d. art.* 4. *Pal. Bon. Con. Cornejo*, remitti venialia (modo non habeatur de eis complacentia) ex vi hujus Sacramenti non solum mediante actu Caritatis, quem hoc

Sacramentum excitat, verum etiam immediate ex opere operato per infusionem gratiæ nutrientis, et restaurantis damna, quæ ex venialibus nobis sequuntur. Pro hac sententia *Salm.* citant *D. Th. q. 79. art. 4.* sed non bene, nam ibi S. Doctor. sic ait: *Res autem* (scil. effectus) *Sacramenti est caritas, non solum quantum ad habitum, sed etiam quantum ad actum, qui excitatur in hoc Sacramento, per quem peccata venialia solvuntur.* Unde melius ait *Tourn. p.* 629. hoc Sacramentum non immediate, sed tantum mediate per actum caritatis remittere venialia.

Effectus III. est præservare a mortalibus per auxilium gratiæ sacramentalis, qua excitatur devotio, fortius resistitur tentationibus, fugantur Dæmones, etc. ut docet S. Cyrillus. Immo asserunt *Salm. c.* 6. *n.* 30. *cum Montesin.* Eucharistiam conferre divinam etiam externam protectionem, qua Deus non permittet, ut homo versetur in occasionibus, in quibus prævidet Deus illum casurum. Effectus IV. est remittere pœnam temporalem debitam pro peccatis; hoc autem non directe, sed indirecte ratione actuum caritatis, qui per Sacramentum excitantur, ut docet *S. Th. p.* 3. *q.* 79 *art.* 5. *cum Salm. c.* 6. *num.* 31. *et Conc. p.* 330. *n.* 7. Effectus V. est actualis dulcedo spiritualis, qui effectus est quidem infallibilis, si non impeditur ex parte subjecti: consistit autem hæc suavitas in promptitudine voluntatis ad res divinas hilari animo peragendas. Effectus VI. est unio specialis cum Christo, et membris ejus, ex *Joan.* 7. *In me manet, et ego in eo.* Effectus VII. est adeptio gloriæ: *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* Alios etiam effectus habet hoc Sacramentum erga corpus, ut tenent *Lugo*, *Pal. et*

Suar. cum Salm. ib. ex n. 36. scilicet diminuendi fomitem concupiscentiæ, excitandi bonas imaginationes, ipsum corpus sanctificandi, corpori tribuendi resurrectionem, et gloriam. Valde autem probabile est, species consecratas, quamdiu sunt in stomacho, majores gratias causare, majori dispositione accedente, ut *Croix n.* 524. *cum Con. Suar. Caj. Val. Lugo.* Vide dicta *n.* 227.

270. Quær. I. An accedere ad Eucharistiam cum peccato veniali habituali, sit novum veniale? Affirmant *Laym. tr.* 4. *cap.* 6. *n.* 3. *et Conc.*, ac *Dic. apud Salm. cap.* 7. *n.* 20. Probabiliter vero negant *Sotus*, *Sa*, *Vasq. etc.* cum iisdem *Salm. n.* 21. Ratio, tum quia hæc potius esset deficientia perfectæ reverentiæ, quam positiva irreverentia: tum quia ipsa voluntas recipiendi Eucharistiam, et ejus effectum est quædam virtualis venialium detestatio, qua culpæ removentur, ita ut ipsæ minime Sacramenti fructum impediant.

Quæritur II. An qui communicat cum peccato veniali actuali, peccet venialiter, et fructum Sacramenti amittat? Quando culpa afficit ipsam Communionem, puta cum quis communicat ob inanem gloriam, vel alium finem venialem, nemo dubitat quin venialiter etiam peccet, ut dicunt tamquam certum *Salm. c.* 7. *n.* 22. *et Tamb. Meth. Comm. c* 1. §. 4. *n.* 9. Dubium est, an peccet venialiter, qui communicat cum actuali vel virtuali affectu peccandi venialiter, vel cum veniali concomitante, puta cum voluntaria distractione, vel proferendo verba otiosa, et simili? Negant *Vasq. Sa*, *Leand. etc. apud Croix lib.* 6. *p.* 1. *num.* 512. et probabile putant *Tamb. l. cit.* Verius tamen affirmant cum communi *Suar. d.* 66. *s.* 1. *v.*

Dicendum, *Lugo d.* 14. *n.* 31. *Salm. cap.* 7. *n.* 23. *cum Fill. et Reg. ac Croix l. c. cum Laym. Tann. Rodr. Gob. etc.* ex D. Aug. relato in c. *Quotidie de Consecr. dist.* 2. qui dicit: *Si adhuc habet voluntatem peccandi, gravari magis Eucharistiæ perceptione, quam purificari.* Ratio; quia talis communicans positivam irrogat injuriam Sacramento. Hoc quoad culpam: quoad fructum vero sive effectum Sacramenti, alii dicunt quod accedens sine actuali dispositione (quæ consistit in exclusione culpæ venialis in actu communionis, et in aliquo pio devotionis motu), nullum recipit fructum Sacramenti; et ita tenent *S. Th. in* 4. *d.* 12. *q.* 2. *art.* 10. *q.* 3. *Caj. in* 3. *p. q.* 78. *art.* 1. *Petrocor. t.* 3. *p.* 26. *v. Prænotandum*; item *S. Bonav. S. Anton. Alens. et Durand. apud Cont. Tourn. p.* 630. *v. Affirmant.* Idque probant, tum ex D. August. *Serm.* 15. *de verb. Apost.* ubi: *Non justificat* (Deus) *nos quasi dormientes, non quasi ut non conemur, non quasi ut non velimus. Qui te fecit sine te, non te justificat sine te.* Tum propter experientiam, qua observantur plures Sacerdotes quotidie celebrare in statu gratiæ, et tamen nihil proficere. Sed alii communius ajunt talem non privari omni fructu, ut *Suar. d.* 63. *sect.* 3. *Gonet. disp.* 8. *art.* 3. *Tourn. in Prælect. tom.* 8. *de Euchar. et Lugo d.* 14. *n.* 36. *cum Sylvio, Soto, Vasq. Led.* et aliis communiter ut asserit. Nec dubitandum, quin D. Thomas mutaverit sententiam in 3. *p. q.* 79. *ar.* 8. ubi expresse docet, quod, licet qui communicat cum veniali concomitante Communionem, v. g. cum voluntaria distractione, non recipiat actualem refectionem spiritualis dulcedinis, tamen recipit *augmentum habitualis gratiæ, vel caritatis.* Hæc sententia est quidem

longe communior; sed prima non videtur improbabilis.

ARTICULUS. II.

Quæ requiratur dispositio corporis?

mestionis, aut potationis. Dub. 1. An frangat jejunium pulvis tabaci sumptus per nares? Dub. 2. An fumus tabaci? Dub. 3. En tabaci folia, vel aromata dentibus contrita?

281. *Regula III. Ut sumatur res habens rationem cibi, aut potus. Hinc quæritur, an solvat jejunium comestio capillorum, lanæ, ligni, chartæ, lapillorum, cretæ, et similium?*

282. *An liceat sequi ultimum inter horologia? Et quid si quis deglutiat cibum post primum ictum? An in dubio soluti jejunii liceat communicare? Vide hic, et Tom. I. l. 1. n. 80.*

283 *An sit peccatum sumere cibum, vel expuere statim post Communionem?*

284. *In quibus casibus possit quis communicare non jejunus?*

285. *An liceat iterum dare Viaticum infirmo non jejuno? Dub. 1. Quanto tempore una Communio debeat ab alia distare? Dub. 2. An qui communicaverit paucis ante diebus ex devotione, teneatur, adveniente periculo mortis, sumere Viaticum? Dub. 3. An qui mane Communionem receperit? Dub. 4. An Sacerdos possit aliquando omittere verba :* Accipe Viaticum etc.

286. *An Sacerdos possit celebrare non jejunus ad dandum alteri Viaticum? An ad dandum sibi ipsi?*

287. *An liceat communicare post cibum, ne Eucharistia pereat, aut male tractetur? An ad vitandum scandalum?*

288. *An ad perficiendum Sacrificium, vel Communionem?*

289. *An ad vitandam mortem? An liceat communicare ante somnum, vel digestionem?*

271. » RESp. 1. Nulla corporis macula per » se impedit susceptionem Eucharistiæ, cum pa» rum faciat ad bonitatem, vel malitiam mora» lem; potest tamen aliquando per accidens im» pedire, propter effectus secutos. Ita *Commun.*

Unde resolves.

» 1. Non impedit pollutio involuntaria, immo » nec voluntaria per pœnitentiam expiata, nisi » effectum malignum v. gr. turpem recordatio» nem, ac delectationem, vel distractionem, » et perturbationem animi relinquat: eo enim » casu, uti et semper post culpabilem, præstat, » ac secundum sententiam communem sub ve» niali debet differri, nisi aliud suadeat justa » aliqua causa, v. gr. magnus fructus festivita» tis, regula Ordinis: vel si a Dæmone exci» tata putetur, ad Communionis frequentiam » impediendam. *Sanch. lib.* 9. *de Matr. d.* 13. » *Bon. d.* 4. *q.* 6. *p.* 2. *Card. de Lugo d.* » 15. *sect.* 1.

» 2. Neque actus conjugalis impedit, etsi de» cens, et consilii sit, abstinuisse saltem nocte » proxime antecedente, si raro communicet. Ita » *Fill. et Sanch. l. c. Escob. l.* 7. *E.* 6. *nu.* » 83. Intellige, si debitum petitum ex necessi» tate reddidit, nec ullam inde animi pertur» bationem, aut affectum ad res venereas pa» titur: si vero voluptatis causa fecisset, eo » die abstinendum esse (præsertim si malignus » effectus subsecutus fuisset) docet *Regin. lib.* » 29. *t.* 117. *Laym. l.* 5. *t.* 4. *c.* 6. *num.*

» 10. et 16. *Mart. Perez d.* 49. *sect.* 3. *num.*
» 8. addens esse tantum veniale; immo indecen-
» tiam justa causa posse resarciri. * (*Vide di-*
» *cenda hic n.* 273. *de Matrim. n.* 930.).

» 3. Similiter, etsi decens, et consilii sit, sumta Communione, abstinere eo die a copula; licita nihilominus est ex bono fine; v. g. ex amore prolis, ad evitandum incontinentiæ periculum, vel ad debitum reddendum. *Tamb. cap.* 3. §. 6. *ex Sanch. lib.* 9. *d.* 13. *et March.*

272. Quæres. I. An pollutio semper impediat a Communione? Hic distinguendum inter pollutionem voluntariam, et involuntariam. Si fuerit voluntaria, dicunt *Navarr. et alii apud Leandr.* esse peccatum mortale, statim post illam ad Eucharistiam accedere, quamvis contritio et Confessio præcesserint. Sed id negat communis sententia cum *Lugo D.* 15. *ex n.* 1. (ubi refert *Navarrum* in posteriori editione mutasse sententiam) *Habert. tom.* 5. *pag.* 571. *e. Porro, Nat. Alex. a.* 2. §. 2. *nu.* 11. *Concina tom.* 8. *pag.* 367. *num.* 16. et alii passim. Ceterum (quidquid dicant *Azor. Con. et Trull. apud Dian. p.* 3. *tract.* 4. *R.* 30.) communiter docent DD. saltem sub veniali teneri hujusmodi pœnitentem abstinere ea die a Communione propter reverentiam tanto Sacramento debitam. Ita *Lugo loc. cit. n.* 4. (qui oppositam opinionem vocant falsam), *Concina l. c. Salm. c.* 7. *n.* 59. *Bonr p.* 2. *num.* 4. *Viva qu.* 4. *a.* 8. *n.* 3. *ex D. Thoma in* 4. *D.* 6. *q.* 1. *a.* 4. *qu.* 2. *ad* 2. qui docuit: *Non esse consulendum alicui, quod statim post peccatum mortale etiam contritus et confessus ad Eucharistiam accedere, sed deberet, nisi magna necessitas urgeret, per aliquod tempus propter reverentiam abstinere.* Et

patet etiam ex c. *Testamentum*. 1. *Dist.* 6. ubi D. Gregorius scribens ad August. Anglorum Episcopum, et loquens de tali pœnitente, dicit eum, *a sacro mysterio ea die abstinere oportet*. Hoc tamen intelligendum, ut dicunt *Salm. d. n.* 59. *Viva n.* 3. *et Bon. D.* 4. *quæst.* 6. *cum Heur. Gran. Led. Nunno*, et aliis passim, nisi scandalum, vel alia justa causa exigat Communionem, prout prudenti Confessario videtur, ut dicitur in *Rubr. Missal. de Defect. num.* 9. Hic autem notanda est prop. 22. damnata ab Alex. VIII. quæ dicebat: *Sacrilegi sunt judicandi, qui jus ad Communionem prætendunt, antequam condignam de delictis suis pœnitentiam egerint*. Hoc tamen non obstante, bene poterit Confessarius, si expedire judicabit, magno peccatori aliquando susceptionem Eucharistiæ differre, sicut etiam disposito potest quandoque differre absolutionem, ut constantiam ejus experiatur, vel ad horrorem incutiendum adversus aliquod enorme peccatum, ut recte ajunt *Viva in d. prop. Ronc. de Euch. c.* 5. *reg. in prax.* 2. *et Holzm. tom.* 1. *pag.* 353. *n.* 81. *cum Michel, et aliis*. Immo addit *Roncaglia loc. cit.* bonum esse suadere tali peccatori, ut antequam ad Communionem accedat, curet operibus delere reatum pœnæ; sed hoc esse tantum consilii, juxta dicenda *de pœnit. num.* 599.

Si vero pollutio fuerit involuntaria, dicit *D. Thomas in* 4. *loc. cit.* quod, si illa frequenter accidat ex operatione Dæmonum, non impedit a Communione: secus, si proveniat ex alia causa, adhuc sine ulla culpa, tunc enim ait hominem teneri sub veniali a Communione abstinere propter decentiam, tum ratione fœditatis a corpore contractæ; tum ratione perturbationis quæ pollutionem consequitur. Alii vero com-

muniter et rectius dicunt, quod si pollutio habita nullam perturbationem relinquit, ea minime a Communione impedit; sola enim corporalis macula non obligat ad abstinendum ab Eucharistia; ita *Laym. l.* 5. *tr.* 7. *c.* 6. *n.* 14. *cum S. Bonav. Gerson. Gabr. Vict. Nav. et Vasq. ac Suar.* 3. *part. dist.* 68. *sect.* 1. *v. Dico* 1. *cum Soto, Alens. Palud. Adrian. Major, etc. et Salm. cap.* 7. *num.* 62. Ratio, quia externa macula, cum jam sit præterita, ad moralem honestatem non pertinet. Et hoc etiamsi pollutio proveniat a causa venialiter culpabili, tunc enim tantum ex consilio abstinere hortatur *Sanch. de Matr. l.* 9. *disp.* 13. *cum Covar. etc. Pal. p.* 13. *n.* 2. *cum Vasq. et Salm. c.* 7. *n.* 60. *cum Suar. Con. Henr. et F.ll.* Idque probatur 1. ex D. Gregorio in *cit. c. Testamentum*, ubi Pontifex ait, quod si pollutio provenit ex superfluitate cibi vel potus, hæc *a perceptione sacri mysterii prohibere non debet, sed* (homo) *abstinere, ut arbitror, humiliter debet.* Ubi *Glossa verb. Humiliter*, dicit : *Ergo est consilium, bene enim potest celebrare si vult.* Probatur 2. ex Rubrica Missal. *de Defectibus num.* 9. ubi sic præscribitur : *Si dubium, an in præcedenti cogitatione fuerit peccatum mortale, consulitur abstinendum, extra tamen casum necessitatis : si autem certum est non fuisse in illa cogitatione peccatum mortale, vel nullam fuisse cogitationem, sed evenisse ex naturali, aut ex diabolica illusione, potest communicare et celebrare, nisi ex illa corporis commotione tanta evenerit perturbatio mentis, ut abstinendum videatur.*

Omnes autem DD. conveniunt, esse veniale accedere ad Eucharistiam cum prædicta pertur-

batione orta ex delectatione habita, vel ex turpi imaginatione pollutionem concomitante; saltem usquedum perdurat mentis evagatio. Nisi homo conetur eam repellere, faciens quantum in se est, ut devote accedat, ut dicunt *Salm. num.* 60. *Pal. p.* 13. *num.* 2. *Holzm. t.* 1. *p.* 353. *num.* 81. *Laym. d. c.* 6. *num.* 15. *Suar. D.* 68. *s.* 2. *v. Ex hac*, ubi affert S. Justinum dicentem: *Non est æquum propter hanc involuntariam passionem abstinere a mysteriis; et Sanch. de Matrim. lib.* 6. *D.* 13. *num.* 15. *cum Gerson. Gabr. et Major.* Vel nisi aliqua justa causa necessitatis aut devotionis aliud expostulet, ut dicunt præfati AA. et docet idem *D. Th. l. c.* dicens: *Si necessitas immineat, vel devotio exposcat, talis non impeditur.*

273. Quær. II. An copula conjugalis impediat ab Eucharistia? Alii absolute putant non excusari a culpa veniali conjugem copulam habentem die communionis, ita *Alens. Sotus, Sa, etc. apud Sanch. de Matr. l.* 9. *d.* 13. *n.* 2. Idque inferunt ex *c. Sciatis. Caus.* 33. *q.* 4. ubi S. Hieronymus scripsit: *Quicumque uxori debitum reddit, nec de carnibus Agni comedere debet.* E converso alii nullam in hoc culpam agnoscunt, ut *Nav. et Philiar. apud Sanch. num.* 3. dicentes tantum esse de honestate, ut a communione abstineat. Sed dicendum cum communi DD. esse veniale, accedere ad communionem eodem die quo habita est copula causa voluptatis, quia id excusari non potest ab aliqua indecentia, ita *S. Th.* 3. *p. q.* 80. *art.* 7. *ad* 2. *Tourn. t.* 5. *pag.* 492. *v. Prob.* 3. *Salm. de Matr. c.* 15. *num.* 63. *et Sanch. eod. tit. l.* 9. *d.* 13. *num.* 8. *cum S. Bonav. S. Anton. Suar. Sylvest. Led. Lop.*

et aliis pluribus; et probatur ex *cap. Vir cum propria. 7. Caus. 33. quæst.* 4 ubi D. Gregorius ait: *Cum vero non amor ob procreandas soboles, sed voluptas dominatur in opere, tunc prohiberi debet, ne accedat ad hoc Sacramentum.* Recte autem dicunt *Sanch. num.* 8. *Antoine pag.* 486. *v. Dixi*, *et Salm. num.* 63. *cum aliis*, quod a prædicta indecentia excusare valet quævis honesta causa: puta solemnitas occurrens, scandalum vitandum, periculum notæ, Jubilæum sive indulgentia lucranda, specialis devotio, etc.

Si vero copula fiat sine peccato, puta primo, causa generandæ prolis, tunc certum est apud omnes, quod, licet congruum sit abstinere illa die a communione, ut docet *D. Thom. d. art.* 7. *ad* 2. hoc tamen est tantum consilii sine obligatione; ita *Lugo d.* 15. *n.* 14. *Sanch. loc. cit. num.* 4. *et* 5. *Salm. n.* 63. *Con. pag.* 368. *in fine*, *Petrocorens. tom.* 3. *pag.* 432. *in fine cum Glossa in dict. cap. Sciatis*, *et Glossa cap. Omnis de Consecr. dist.* 2. et alii communiter, ex D. Gregor. qui in *cit. cap. Vir cum propria*, sic scripsit ad Augustinum: *Si quis sua conjuge non cupidine voluptatis captus, sed solummodo liberorum procreandorum gratia utitur, iste profecto de sumendo corporis Domini mysterio suo est relinquendus judicio; quia a nobis prohiberi non debet accipere.* Ubi *Glossa* explicat ibi to *prohiberi*, idest *dissuaderi*. Ratio autem hujus communis sententiæ est, quia finis procreationis, cum sit omnino honestus, et a Deo volitus, satis reparat quamdam illam indecentiam, quæ adest in communicando post copulam. Nec obstat textus in *cit. cap. Sciatis*; nam respondet *D. Thomas in* 4. *dist.* 32. *quæst.* 1. *art.* ... *ad*

1. ex Magistro Sentent. ibi sermonem fieri tantum de Ecclesiæ Ministris conjugatis, quales sunt Græci, quibus interdicitur celebrare die qua accedunt ad uxores.

274. Quær. III. An conjux reddens debitum teneatur illa die a Communione abstinere? Affirmant *Cajet. Ledesm. Manuel, etc. apud Sanch. num.* 11. quia (ut ajunt) adhuc redditio relinquit mentis hebetationem. Sed communiter *S. Anton. p.* 3. *tit.* 1. *cap.* 20. §. 7. et idem *Sanch. num.* 12. *cum D. Thom. D. Bon. D. Anton. Alb. Magno, Carthus. Suar. Soto, Palud. Sylvest. Turrecrem.* et aliis pluribus, docent abstinentiam tunc esse meri consilii, non autem obligationis, quia bonum justitiæ satisfaciendi debito, bene evagationem illam compensat, et cohonestat. De hoc autem puncto loquens S. Franciscus Salesius (*introduct. etc. part.* 2. *cap.* 20.) inquit conjugem, qui debitum exigit, indecenter quidem ad Communionem accedere, non vero arcendum esse qui reddit, dicens quod in veteri lege vetabatur, ne diebus festis debita exigerentur, non autem ut solverentur. Et huic congruit id quod scripsit D. August. super Psalm. 149. *Si non exigis, redde, pro sanctificatione perfecta Deus tibi computabit, si non quod tibi debetur exigis, sed reddis quod debetur uxori.* Ratio, quia, cum redditio debiti si actus virtutis, non est cur hominem a Communione impediat. Et idem procedere censet *Sanch. num.* 6. *cum Gerson. et Majore*, si copula sit ad incontinentiam vitandam, quia amor continentiæ, et non voluptatis, causam satis cohonestantem præbet. Recteque hic advertunt *Salm. cap.* 15. *num.* 64. *et Sanch. num.* 9. *cum Cajet. Suar. Soto, Alens. Palud. etc.* quod conjux ratione Eucha-

ristiæ suscipiendæ minime eximitur ab obligatione reddendi debitum : tantum poterit, ut ait *Sanch. cum S. to.*, honestis precibus resistere, non autem importunis.

Quod autem confessarius respondere debeat, si interrogetur a conjuge an reddere teneatur debitum die Communionis? Sapienter *Laym. de Euchar. cap.* 6. *num.* 16. *Sanch. de Matr. l.* 9. *d.* 2. *num.* 16. *et Suar. d.* 68. *sect.* 2. *in fin.* docent respondendum, quod si conjux frequenter communicare solet, v. gr. omnibus festis, eum obligari ad reddendum, ne periculo exponatur peccandi contra justitiam, vel caritatem; si vero non frequenter communicet, sed tantum in præcipuis festivitatibus, tunc illi suadeat, ut roget alterum conjugem abstinere in honorem Communionis, modo non incurrat in illius indignationem; tunc enim, si rogatio non proficit, poterit cummunicare; nisi patiatur ex redditione insolitam distractionem, nec conetur, ut diximus, eam repellere.

Die autem, qua conjux jam communicavit, debitum reddere, nullam esse culpam dicunt *Alex. de Nævo*, *et Anton. apud Sanch. d. num.* 16. Petere vero censet esse veniale *ibid. S. Anton. Sylv. Palud. Turrecrem. Ang. etc.* Sed *Navar. c.* 21. *num.* 51. *et Sanch. cum Vict. ac Tabien.* dicunt abstinentiam a petendo esse tantum consilii, non obligationis.

275. Pertinet etiam quodammodo ad dispositionem corporis accedere ad Eucharistiam corpore mundo, sine aliqua macula notabili, quæ sit externa, et delebili; nam si esset occulta, non obest; neque si esset perpetua, ut lepra, fistula, et similis, prout dicunt communiter *Suar. d.* 68. *sect.* 2. *v. Dico igitur*, *Pal. p.*

13. *num.* 1. *et Laym. l.* 5 *tr.* 6. *c.* 6. *num.* 24. Sacerdos vero lepra infectus, vel alio morbo horrorem afferente, prohibetur celebrare in publico, ex *cap. Tua nos*, *de Clerico ægrot.* ubi dicitur, *pro scandalo*, *et abominatione populi*; unde in secreto potest celebrare, *Palaus l. cit. Salm. c.* 7. *n.* 56.

An vero mulieres tempore menstrui possint communicare? Sentit *Suar. l. cit.* quod si ipsæ commode communionem differre possunt, tenentur differre sub veniali, ex D. Dionysio Alexandrino, qui dicit tales feminas *non debere sic affectas attingere corpus*, *et sanguinem Domini*. Sed communius, et probabilius censent *Pal. l. c. Salm. num.* 57. *et Laym. l. c. cum Alensi ac Palud.* hoc esse tantum de consilio, ex D. Gregorio (*apud Laym. lib.* 1. *tr.* 1. *cap. ult. num.* 2. *v. Objicere*), qui in Epistola ad Augustinum, loquens de muliere menstruata, sic scripsit: *Si ex veneratione magna percipere non præsumit*, *laudanda est*; *sed si percipiat*, *non judicanda*: *bonarum quippe mentium est ibi etiam culpas agnoscere*, *ubi culpa non est*. Debent autem mulieres ad Communionem modeste accedere, pectore cooperto, et sine vano ornatu: unde, si quæ nimis immodeste accedat, huic neganda est Communio. Vide *Concina tom.* 8. *pag.* 370. *n.* 4.

Congruum etiam est accedere ad Eucharistiam depositis armis. Ceterum communicare gladiatum nulla lege est vetitum per se loquendo; nam per accidens potest esse veniale ratione scandali, ut dicunt *Wigandt tract.* 12. *n.* 45. *et Holzm. tom.* 1. *p.* 352. *n.* 74. *cum Gob. Tamb.* et aliis. Milites vero S. Joannis Hierosolymitani omnino decet cum gladio accedere,

quia hoc signo ipsi profitentur zelum pro tuenda fide; vide *Holzm. l. c.*

276. Insuper hic notandum, quod Sacerdos, quando Eucharistiam suscipit more laicorum, ut dicit *Croix l. 6. p. 1. num.* 556. debet esse stola indutus, sub interminatione excommunicationis, ex Concilio Bracharensi III. relato in *cap. Ecclesiastica. 9. dist.* 23. ubi dicitur: *Modis omnibus convenit, ut quod quisque percepit in consecratione honoris, hoc retineat et in oblatione, vel perceptione salutis, scil. ut cum Sacerdos ad solemnia Missarum accedit aut per se Sacrificium oblaturus, ac Sacramento corporis, et sanguinis Dom. nostri Jesu-Christi sumturus, non aliter accedat, quam Oratorio utroque humero circumseptus. Si quis autem aliter egerit, excommunicationi debitæ subjaceat.* Dicunt vero *Azorius t.* 1. *lib.* 10. *c.* 28. *qu.* 12. *cum Turrecrem. et Tamb. de Commun. lib.* 2. *c.* 2. 10. præfatum Decretum Concilii Bracharensis hodie per consuetudinem videri abrogatum; unde excusant etiam a veniali Sacerdotem, qui sine stola extra Missam communicaret. Sed verius et communiter *Suar. d.* 68. *sect.* 1. *Gavant. in Rubr. tom.* 1. *p.* 4. *tit.* 8. *num.* 7. *Bon. d.* 4. *q.* 6. *p.* 2. *n.* 2. *cum Reg. et Graff.* item *Barbosa, Henr. et Gob. apud Croix l. c.* quamvis id excusent a peccato mortali, quia res non est admodum gravis, vel quia ex communi usu non videtur sub gravi recepta: merito tamen non excusant a veniali: tanto magis, quia hoc præcipitur a Rituali Rom. ubi dicitur: *Sacerdotes vero cum stola communicent*; et *Glossa* in *dict. c. Ecclesiastica* dicit: *Idem servandum est, si Sacerdos est communicaturus in ægritudine.*

277. » Resp. 2. Ex præcepto Ecclesiæ teneatur communicaturus, sub mortali, regulariter esse jejunus jejunio naturali; id est, ut a medio noctis nihil omnino per modum cibi, potus, aut medicinæ sumserit. Ita *comm.* Et est certum ex Conciliis, quæ vide apud *Fill. Laym. Card. de Lugo l. c.*

Unde resolves.

» 1. Etsi parvitas materiæ non excuset hic, non obstat tamen communioni I. Reliquias ciborum inter dentes hærentes trajicere casu (negant enim *Præpos. Vasq.* et alii, si fiat de industria, contra *Tann. Conin. q.* 80. *art.* 8. *num.* 47. *et Dian.* qui contrarium probabile affirmant), licet eas expuere omnino deceat, *Dian. t.* 4. *de Sacr. res.* 37. *et* » *p.* 4. *t.* 4. *res.* 104. vid. *Escob. tom.* 7. *E.* » 6. *et Card. de Lugo n.* 36. ubi notat sententiam istam *Tann. et Dian.* ad hoc servire, ut » studiose dentes ante expurgare, ne quid forte » casu decidat, non tenearis. II. Sanguinem, » vel alium humorem ex capite defluentem, et » guttulam aquæ, aut vini, casu per ablutionem » oris, vel guttulam jusculi; dum sapor exploratur, per modum salivæ cui mixta est, vel » culicem inter respirandum trajicere. Ratio » est, quia hæc aut non sumuntur, scilicet » ab extrinseco, aut non per modum cibi, aut » potus. Vide *Fagund. præc.* 3. *c.* 5. *Card.* » *de Lugo l. c. n.* 23. III. Si aromata, vel » folium tabaci ex causa ori imponas, mastices, » vel quid aliud gustes, modo nihil transmittas. *Præpos. in* 3. *p. q.* 8. *art.* 80. *dist.* 1. » *n.* 39. *Card. de Lugo R. mor. lib.* 1. *d.* 9. » Idem de fumo tabaci docet *Gran. in* 3. *p.*

» c. 6. t. 10. d. 8. n. 4. (licet indecens val
» de id videatur , nisi justa ex causa fiat) e
» *Escob. t. 7. E. 7* ubi de ejusdem pulver
» per nares attracto idem colligit ex *Suar. R*
» *Fag.* Idem tenet *Dian. p. 8. tr. 7. R.* 3
» *Card. de Lugo et Mor. tom.* 1. *d.* 9.

» 2. Probabile est, non impedire communio
» nem, si frustulum ligni, chartæ, ungulum
» vel lapillum deglutias; quia non habet ratie
» nem cibi, vel potus. *Dian. l. cit. R.* 38. e
» *tract. de celebr. R.* 52 *ex Ledesm. et Sanch*
» contra *Henr. Regin. Laym.* et alios, quorun
» sententia tutior est. Vide *Card. de Lugo*, e
» *Escob.*

» 3. Non licet communicare his casibus. I
» Si saccharum, liquorem glyciriza ore solu
» tum cum saliva trajicias. Si vero dubium sit
» num quid deglutiveris, vel an factum sit po
» duodecimam, probabiliter docet *Laym. lib.* 1
» *t.* 1. c. 1. contra *Sanch. Fagund.* non im
» pedire communionem, vel Sacrificium, vid
» *Dian. l. c. R.* 29. et supra *lib.* 1. *tom.* 1
» *c.* 2. *d.* 3. II. Si vesperi decumbens aliqui
» ori contra raucedinem imposueris, etsi cert
» sis; post medium noctis te nihil transmisisse
» Ita *Suar. Fill. Card. de Lugo l. c. n.* 3
» et alii. Licitum autem est, inter horolog
» dissonantia quodvis sequi, etiam ultimum
» modo non constet errare; quia habet se t
» auctor bonus, faciens opinionem probabilem
» ut habet *Sanchez l.* 2. *d.* 1. *de matr. Fa*
» *gund. Jo. Sancius*, *Card. de Lugo n.* 4
» *Dian. l. c. R.* 36. * (*Vide infra n.* 282.)
» III. Si aliquid sumpseris licet mox rejeceri
» IV. Si tabaci fumum in stomachum trajeceri
» ut docet *Præpos.* etsi alii merito dubiten
» *Tann. t.* 4. *d.* 5. *Gran. autem in* 3. *p. ca*

» 6. *t.* 10. *d.* 8. negat. V. Si Sacerdos nocte » Nativitatis in prima Missa ablutionem, vel » lambendo digitos modicum aquæ, aut vini » sumpserit. Vide *Bon. d.* 4. *qu.* 6. *p.* 2.

278. Ut hæc omnia diligenter discutiantur, prænotandum est 1. jejunium naturale ad communionem prærequisitum non esse quidem de jure divino, sed tantum ecclesiastico, ex *cap. Ex parte de Celebr. Miss.* Et variis Conciliis, præsertim ex Concil. Constantiensi, vide dicta in *Tom. I. lib.* 1. *n.* 80. *v. Et quod.* Prænotandum 2. quod in fractione hujus jejunii, etsi hoc præceptum est de jure ecclesiastico, non datur tamen parvitas materiæ: quia præceptum non jam est accedendi ad Eucharistiam jejunus, sed non accedendi post cibum aut potum; qui autem communicat post quamcumque minimam partem, jam communicat post cibum, aut potum. Ita omnes DD. quidquid dicant *Gibert*, *et Pasqual.* qui non sunt audiendi. Prænotandum 3. quod ad hoc jejunium frangendum, juxta communem sententiam, tria requiruntur, nempe I. Ut quod sumitur, sumatur ab extrinseco. II. Ut sumatur per modum comestionis, aut potationis. III. Ut res sumta habeat rationem cibi, aut potus.

De hac materia tractant *Suar.* 3. *part. d.* 68. *sect.* 4. *Laym. l.* 5. *tr.* 6. *c.* 6. *Contin. Tourn. to.* 5. *pag.* 472. *Palaus de Euch. p.* 13. *Bon. eod. tit. d.* 4. *q.* 6. *p.* 2. *Lugo d.* 15. *Concina tom.* 8. *pag.* 139. *Escob. de Euch. lib.* 20. *Holzm. tom.* 1. *de Jejun. pag.* 353. *Renzi eod. tit. tom.* 2. *c.* 4. *Salm. de Euch. c.* 7. *Wigandt tr.* 12. *Exam.* 4. *Antoin. pag.* 486. *Roncaglia de Euch. cap.* 5. *Viva eod. tit. q.* 4. *art.* 8. *Tamb. Meth. Commun. cap.* 2. §. 6. *Croix lib.* 6. *p.* 1. *ex n.* 560. *Sporer tom.*

3. *pag.* 158. *Elbel tom.* 3. *pag.* 90. His locis videre poteris præfatos Auctores, cum infra invenies citatos.

279. Juxta autem Regulam I. Ad frangendum jejunium requiritur, ut aliquid sumatur ab extrinseco; hanc tradunt *Croix n.* 560. *Elbel n.* 91. *Viva num.* 4. *Sporer* 466. *et P. Suar. d. sect.* 4. *ex D. Thom.* qui *in* 4. *d.* 8. *q.* 1. *art.* 4. *q.* 2. dicit quod omne quod ab intrinseco provenit, et ore non sumitur ab extrinseco non vere comeditur, et ideo non tollit jejunium naturæ. Sed dubitatur 1. An voluntaria trajectio reliquiarum cibi frangat jejunium? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Suar. sect.* 4. *v. Tertio*, *Elbel n.* 99. *Quarti p.* 3. *tit.* 9. *sect.* 1. *diff.* 1. *Pal. n.* 8. *cum Con. et Henr. Dian. p.* 3. *tr.* 4. *R.* 37. *cum Tabien.* et probabilem putant *Tamb. n.* 25. *Escob. n.* 341. *cum Molfes. Ochagav. Petig. etc.* item *Tanner. Leand. et Gob. apud Croix n.* 567. Ratio, quia reliquiæ cibi pridie sumti, cum non recipiantur ab extrinseco die communionis, moraliter reputantur partes comestionis præcedentis diei; unde quamvis ex industria trajiciantur, moraliter non constituunt novam comestionem, sed præteritam perficiunt. Addit aliam rationem *Suar.* quia tales reliquiæ non sumuntur per modum cibi, sed per modum salivæ. Nec videtur hæc sententia difformis esse Rubricæ Missal. *de Defect. n.* 3. ubi sic dicitur: *Si reliquiæ cibi remanentes in ore transglutiantur, non impediunt communionem cum non transglutiantur per modum cibi, sed per modum salivæ. Secunda* vero sententia communior affirmat, et hanc tenet *D. Th.* 3. *p. q.* 80. *art.* 8. *ad* 4. ubi dicit: *Reliquiæ cibi remanentes in ore, si casualiter transglutiantur, non impediunt communionem.* Ergo,

si transglutiuntur ex proposito, impediunt; et ita censent etiam *Cabas. Tom. I. cap.* 5. *n.* 7. *Fill. de Euch. n.* 336. *Ronc. q.* 6. *R.* 2. *Laym. n.* 18. *Tamb. n.* 25. *Bon. p.* 2. *num.* 5. *Viva q.* 4. *art.* 8. *n.* 4. *Antoine p.* 487. *Cont. Tourn. cum Vasq. et Sylv.* Ratio, quia hujusdi reliquiarum trajectio, cum ex industria fit, videtur nova comestio. Prima sententia videtur improbabilis, sed hæc secunda est probabilior, et omnino consulenda: ut recte dicunt *Suar. Salm. et Gav., in dict. Rubrica*; licet in hoc non sit scrupulose agendum, ut sapienter advertit *P. Suar.* Unde libenter sequor sententiam *Lugonis d.* 16. *n.* 36. quam amplectitur etiam N. P. Benedictus *de Sacr. Missæ tom.* 9. *l.* 3. *c.* 17. nempe quod reliquiæ a dentibus divulsæ, quæ sensibiliter in lingua percipiuntur, equidem sunt expuendæ: non vero est obligatio adhibendi diligentiam ad reliquias illas ex dentibus extrahendas, etiamsi prævideantur deglutiendæ, si non extrahantur, et cum saliva deglutiantur; alias enim hæc obligatio esset innumeris scrupulis, et perplexitatibus obnoxia, ad quod certe non præsumitur Ecclesia voluisse obligare.

Dubitatur 2. an guttulæ aquæ cum saliva immixtæ, aut jusculi degustati, si ex proposito deglutiantur, frangant jejunium? Si prædictæ guttulæ casu trajiciuntur, certum est eas non frangere jejunium, modo non sint in magna quantitate; ita omnes cum *D. Th. dicta q.* 80. *ar.* 8. *ad* 4. ubi ait: *Et eadem ratio est de reliquiis aquæ, vel vini, quibus os abluitur, dummodo non trajiciantur in magna quantitate, sed permixtæ salivæ, quod vitari non potest.* Dubium est igitur si ex proposito deglutientur? Sentiunt non frangere jejunium *Conin. et Henr.*,

apud Croix n. 566. modo sint immixtæ saliv
et idem sentire videntur *Lug. n.* 33. *et Tai*
n. 23. dum dicunt, quod, cum non sit pot
deglutire salivam, ideo nec violat jejunium
guttulas per modum salivæ trajiciens. Sed on
no affirmandum cum sententia communi, qu
sequuntur *Suar. sect.* 4. *v. Tertio. Holz. n.*
Cont. Tourn. p. 464. *cum Sylv. et Salm. c.*
n. 67. *cum Pal. etc.* communiter. Et hunc
cet idem *D. Thom. l. c.* ubi, postquam d
reliquias cibi non frangere jejunium, si cas
liter transglutiantur, dixit *eamdem rationem*
se de reliquiis aquæ, quibus os abluitur,
mox supra relatum est. Confirmatur ex Rul
ca *l. c.* ubi sic habetur: *Idem dicendum* (
licet non frangi jejunium), *si lavando os*
glutiatur stilla aquæ, præter intentionem. Er
si ex intentione, frangitur.

Idem dicendum, si quis noctu immittit s
charum in ore, et post mediam noctem aliq
trajicit, ut docent *Lug. n.* 37. *Pal. n.* 8. *F*
n. 136. *Salm. n.* 67. *et Renzi tom.* 1. *l.* 3. *tr.*
4. *c.* 4. *q.* 7. *cum Coninch. Vasq. Bon. R*
etc. communiter, quicquid dicant aliqui a
Dian. p. 2. *tr.* 14. *R.* 51. Ratio, quia
est illa reliquia comestionis præcedentis diei,
est continuata comestio.

Sic etiam frangit jejunium, qui sumit aqua
licet involuntarie, vel quia labitur in flume
vel quia alius per vim illam in os ejus infi
dit, ut dicunt *Conc. p.* 162. *et Croix n.*
568. *cum Lugo Tamb.* et aliis communiter c
tra *Bosco.*

Ita etiam si quis sugeret sanguinem ex di
to, vel lacrymas ex oculis manantes, ut
cunt communiter *Viva num.* 4. *Mazzotta to*
3. *p.* 149. *et Croix cum Lugo, et Tamb.*

Secus vero dicendum, si quis deglutit sanguinem defluentem e capite, vel gingivis, aut saniem ex pustula oris emanantem, etiam ex industria, ut communiter docent *Suarez sect.* 4. *v. Quæres*, *Cabass. cap.* 5. *num.* 7. *Habert. tom.* 5. *pag.* 487. *Elbel. n.* 99. *Antoine pag.* 485. *Concina num.* 6. *Roncaglia qu.* 6. *R.* 2. *Laym. num.* 18. *Bon. num.* 6. *et Salmant. cum communi* (contra *Tournely pag.* 475. *v. Verum*). Ratio, quia, ut supra dictum est ex D. Thoma, quidquid ab intrinseco provenit, non vere comeditur, nec solvit jejunium.

280. Regula autem II. est, quod ad frangendum jejunium requiritur, ut sumatur aliquid per modum comestionis, aut potationis; hanc regulam tradunt communiter *Suar. sect.* 4. *Laym. n.* 18. *Lugo d.* 15. *num.* 28. *Bon. num.* 6. *Sylv.* 4. *p. q.* 80. *v.* 8. et alii passim. Sed dubitatur 1. An solvat jejunium pulvis tabaci sumtus per nares? Affirmant *Anton. de Leone*, *et Lez. apud Lugo Resp. Mor. l.* 1. *dub.* 9. *num.* 1. et valde dubitat *Cont. Tourn. p.* 476. *in princ.* Sed communiter negant alii, etiamsi aliquid in stomachum transmittatur; quia, licet talis materia sit nutritiva, tamen non sumitur per modum comestionis, sed attractionis. Ita *Suar. s.* 4. *Holzm. num.* 81. *Roncagl. c.* 7. *Lugo. l. c. Conc. p.* 362. *Elbel. num.* 92. *Croix n.* 570. *cum Aversa*, *Renzi q.* 7. *Escob. num.* 62. *et Diana p.* 8. *tr.* 7. *R.* 3. *cum Marchant. Machad. Pasqual. et Leand.* Hæc sententia est quidem probabilissima, tum ob allatam regulam, tum ob universalem consuetudinem, qua undique permittitur præfatus tabaci usus ante Missam, ut docet Papa Bened. XIV. *de Synodo l.* 7. *c.* 63. ubi obiter refert olim ab Innoc. X. et XII. emanatam fuisse ex-

communicationem in eos, qui sumerent tabacum per nares in Vaticano, idemque præscripsisse Urbanum VIII. in Ecclesiis Diœcesis Hispalensis; sed deinde hanc prohibitionem abstulisse Benedictum XIII. Unde sic concludit: *Hodie tamen a communi consuetudine adeo est cohonestatus* (usus tabaci) , *ut nulli scandalum præbeat.* Idem autem, quod dictum est de tabaco, dicunt de aqua casu trajecta per nares *Suar. et Fagund. apud Viva, Tamb. n. 23. et Barth. a S. Fusto apud Dian.* Id tamen non admitterem, si quis ex proposito tabacum vel aquam per nares in stomachum trajiceret, quia id non sumeret tunc per simplicem attractionem, sed per voluntatem directam trajiciendi, quod nullo modo videtur permissum ab Ecclesia. Sed dices: Actio attractiva non est potativa, vel manducativa. Respondetur, quod licet hæc actio non sit a natura ordinata ad trajiciendum in stomachum potum, vel cibum, tamen ad id ordinatur ab ipso attrahente; et ideo ex tali intentione induit moraliter rationem potationis, sive comestionis, cum intervenit debita materia, et actio apta ad finem trajectionis in stomachum.

Idem dicendum de illo, qui pulverem, aut pluviam, floccum nivis, culicem, sive muscam deglutiret; nam si hoc accideret casu per respirationem, utique non solveret jejunium, ut communiter docent *Suar. v. Quæres, Lugo n. 34. Habert. p. 476. Tourn. p. 475. Conc. n. 6. Salm. n. 68. Ronc. q. 6. Renzi q. 5. cum Nav. Bonac.* et alii passim: quia talis actio non est comestio, sed respiratio, quam Ecclesia noluit quidem prohiberi; quis enim posset effugere, ne aliquid pulveris cum vento deglutiat? Secus vero esset (ut

recte docet *Lugo n.* 36.), si quis ex proposito vellet culicem, aut pulverem trajicere, quia hæc non esset mera respiratio, sed voluntaria deglutitio. Et idem dicendum merito ait *Lugo n.* 35. si quis deglutiret aliquid, puta uvam ab altero in os ejus immissam, etiamsi ipse id non adverteret, et casu respirando trajiceret, quia noluit quidem Ecclesia impedire Communionem ob sumptionem rerum, quæ per respirationem cum aëre attrahuntur, sed earum quæ non deferuntur cum aëre.

Dubitatur 2. An solvat jejunium fumus tabaci, aut similis? Affirmant pariter *Lezana*, *et Anton. de Leone apud Salm. n.* 71. quia (ut dicunt) fumus etiam aliquo modo nutrit. Negant vero communiter, et probabilius *Holzm. num.* 82. *Sporer n.* 467. *Croix n.* 570. *cum Aver. et Bouder*, *Viva n.* 8. *cum Trull. Tamb. Præpos. et Salm. cum Suar. Diana*, *ac Villal.* Eamdemque sententiam sequitur Bened. XIV. *de Missa t.* 9. *lib.* 3. *c.* 17. testans hanc communi DD. consensu hodierno die confirmari. Ratio, quia fumus tabaci neque est cibus aut potus, neque sumitur per comestionem vel potationem; alias dicere deberemus frangere jejunium etiam eos, qui in culina ciborum fumum exciperent. Et hoc currit, etiam si fumus voluntarie immittetur in stomachum, ut probabiliter dicunt *Escob. n.* 438. *Viva n.* 7. *cum Præp. Sporer n* 467. *Renzi q.* 7. *Dian. l. c. Tamb. n.* 23. *et March. et Burgh. apud Croix n.* 569. contra *Salm. l. c. cum Hurtad. etc.* qui dicunt, sed minime probant, hanc esse veram comestionem.

Dubitatur 3. An solvat jejunium, qui sumit folium tabaci vel aromata, ut dentibus conterat, et phlegmata expuat? Affirmant idem *Anton. de Leone apud Salm. et Henno apud Tour-*

nel., quia (ut dicunt) semper trajicitur aliquid in stomachum, et propter hoc phlegmata ejiciuntur. Sed negant *Lug. Resp. Mor. lib.* 1. *d.* 9. *ex n.* 2. *Holz. n.* 8. *Bon. n.* 9. *Spor. n.* 467. *Viva n.* 7. *Escob. n.* 338. *cum Pasqu. Renzi q.* 7. *et Dian. p.* 5. *tr.* 13. *R.* 1. *cum Conc. Tamb. Præp. Trull. etc.* Et merito id probabile putant *Salm. num.* 72. *cum Bonasp.* Ratio, quia ad phlegmata ejicienda non requiritur, ut succus in stomachum descendat, sed sufficit tabacum ad os applicare, ut virtutem expuendi ad stomachum immittat per nervos qui ad stomachum respondent. Et hoc etiamsi deglutiatur, sed præter intentionem, aliquid medicum succi, saliva inseparabiliter admixti, ut dicunt *Lugo n.* 7. *Tamb. n.* 6. *Viva, et Escob. ll. cc. cum Tann. et Fausto apud Dian.* quia, si casu id deglutitur, non per modum cibi, sed per modum salivæ trajicitur. Immo *Lorichius ap. Dian.* excusat, etiamsi casu granum deglutiatur; sed hoc recte non admittunt *Bon. et Tamb.* quia illud tunc videtur potius sumi per modum cibi. Hoc tamen intelligendum, si granum, non autem si aliqua minima pars deglutiatur, quæ insensibiliter cum saliva sit immixta, quia hæc vere per modum salivæ trajicitur. Omnes vero conveniunt hujusmodi masticationem esse indecentem ante communionem; unde puto eam non excusari a culpa veniali, nisi aliqua causa subsit.

281. Regula III. est, quod ad frangendum jejunium requiritur, ut res sumta habeat rationem cibi, aut potus. Hinc dubitatur, an comestio capillorum, unguium, vel ligni, papiri, lapillorum, et similium impediat Communionem? Adsunt tres sententiæ. *Prima* sententia universe negat, quia omnia hæc non ha-

bent rationem cibi, vel saltem, quia usu non habentur ut comestibilia. Ita *Dian. p. 3. tr. 4. res. 28. Renzi q. 4. cum Jo. Delacrux, Ludovic. de S. Jo. etc.* Et probabile putant *Bus. ut supra, et Ledesm. apud Salm. n. 70. Secunda* sententia e converso universe affirmat, quia (ut dicunt reverentia ad Eucharistiam requirit non solum, ut nihil cibi comedatur, sed etiam, ut nihil ad modum cibi deglutiatur. Ita *Laym. n. 18. Ronc. q. 8. a. 8. Salm. n. 70. Wig. n. 44. Pal. n. 7.* et pro hac sententia citant etiam *D. Th. q. 8. ad 4.* ubi dicitur: *Nec refert utrum aliquid hujusmodi nutriat, vel non nutriat, dummodo sumatur per modum cibi vel potus. Tertia* vero sententia communis docet minime frangi jejunium, si edantur res omnino indigestibiles, ut sunt capilli, ungues, metallum, vitrum, fila ex serico aut lana, ossicula fructuum omnino depurata: quia hæc nec nutriunt, nec rationem habent cibi; Ecclesia autem tantum prohibet, ne sumatur Eucharistia post cibum aut potum, ut patet ex Conc. Tolet. VIII. *Can.* 2. ubi dicitur: *Nullus post cibum potumque minimum sumtum Missas facere præsumat.* Et ex Concil. Matisconensi, ubi: *Ne cælesti cibo terrenus præponatur.* Idem dicit S. August. (*Ep. 18. ad Januar.*): *Placuit Spiritui S. ut in honorem tanti Sacramenti prius in os Christiani corpus Dominicum intraret, quam ceteri cibi.* Ita *Conc. num. 6. Cont. Tourn. p. 475. v. Alii, Viva num. 5. Sporer. num. 467. Holzm. n. 72. Escob. num. 332. et Lugo num. 28. cum Henr. Nunno, Vill. Reg. etc.* Neque huic sententiæ adversatur D. Thom. loco mox cit. nam oportet integrum textum animadvertere S. Doctoris, qui sic ait: *Et ideo neque post assum-*

ptionem aquæ vel alterius cibi, aut potus, vel etiam medicinæ, licet hoc Sacramentum accipere; nec refert utrum aliquid hujusmodi nutriat, vel non nutriat. Nota lo *aliquid hujusmodi.* Ergo illud *nutriat, vel non nutriat.* D. Th. refert solum ad res mox a se recensitas *cibi, aut potus*, inter quas etiam numerat medicinam, quæ multoties non est nutritiva. Præterea, posset accidere, quod cibus illico evomatur, et sic non nutriret et ideo dixit *aliquid hujusmodi* impedire Communionem, *sive nutriat, sive non nutriat.*

Secus vero dicendum cum præfatis AA. de rebus digestibilibus, quæ a stomacho alterari, et in substantiam hominis converti possunt, prout sunt charta, palea, filum ex lino, pulvis medicinalis, cera (cum cera fere semper retineat aliquid mellis admixtum); ita *Tamb. n.* 20. *Viva n.* 5. *Conc. n.* 6. *et Mazz. p.* 147. (contra *Dian. et Bernal.*). Idem dicunt probabilius *Croix n.* 562. *Lugo n.* 32. *Escob. n.* 335. *Viva et Mazz. ll. cit. Wig. n.* 44. de terra seu creta, quam mulieres edere solent, cum in ea aliquid inveniatur a stomacho alterabile, et nutritivum.

282. Utrum autem inter plura horologia dissonantia, liceat alicui ultimum sequi ad Communionem accipiendam? Negant *Merolla, et Salas apud Dianam p.* 4. *tr.* 3. *R.* 19. Sed communissime affirmant *Sanch. de Matr. lib.* 2. *dist.* 41. *n.* 40. *Quarti. p.* 3. *tit.* 9. *dub.* 3. *Merati in Rubr. de defect.* § 9. *Dian. loc. cit. Sporer. pag.* 159. *n.* 471. *Holzm. t.* 1. *pag.* 38. *n.* 180. cum communi ut asserit, *Croix n.* 581. *Lugo d.* 15. *n.* 45. *cum Fag. Sanctio, et Vill. Escob. num.* 353. *cum Trull. et Salm. n.* 69. *in fin. cum Pasq. Gabr. et Anton. a Spir. S.* Dummodo

de errore non constet, ut bene advertunt *Lugo*, et *Escob.* Vel modo, addo cum *Croix* horologium non sit de illis, quæ ut plurimum errant, quia hæc præsumuntur semper errare.

Num autem possit communicare, qui cibum deglutit post primum ictum, sed ante ultimum? Affirmant *Salm. num.* 69. *cum Trull. Bressero etc. Ac Gobat. apud Croix n.* 580. Quia (ut dicunt) ultimus ictus moraliter eamdem complet horam, ita ut omnes ictus pro unico computentur. Sed melius id negant *Lugo d.* 15. *num.* 37. *Tourn. p.* 480. *Sanch. num.* 40. *Escob. n.* 353. *et Croix cum Conc. Sanct. et communiori.* Ratio, quia ad primum horæ ictum media nox jam expleta est, ut mihi etiam confirmavit peritissimus horologiorum faber. Sentio autem tamquam certum tenendum, quod tempus mediæ noctis non moraliter, sed physice accipiendum est; nam si moraliter posset accipi, cur non deberet admitti opinio *Caramuelis*, qui dicit non impediri a communione illum, qui cibum prius sumtum deglutit parum post ultimum horologii ictum? Sed hoc communiter a DD. et ab ipsis *Salm.* rejicitur. Utrum autem in dubio negativo, an transacta vel ne sit media nox, possit aliquis communicare? Valde probabilis est, immo forte probabilior sententia affirmativa, quam observa in *Tom. I. l.* 1. *num.* 80. *cum Busemb. Laym. Palao, Sporer, etc.* quibus adde hic *Cardenas in Crisi* 1. *d.* 26. *n.* 87. *Dian. p.* 2. *tr.* 13. *R.* 2. *Gobat. n.* 280. *Elbel tom.* 3. *de Euch. n.* 101. *cum Henrincx, Illsung.*, *etc.* quia, cum hoc præceptum sit negativum (ut probavimus *l. c. in Tom. I.*) de non accedendo ad Eucharistiam post comestionem, non teneris ab

illa abstinere, quamdiu non es certus, et tanto magis si nullam habeas rationem probabilem te comedisse; tunc enim adhuc manes in possessione tuæ libertatis.

283. » 4. Non est peccatum, per se loquen» do, cibum sumere vel expuere, *Tamb. cap.* » 2. §. 1. statim a Communione, ut ex *S.* » *Thom.* docent *Azor. Sanch. Bon. d.* 4. *q.* » 6. *p.* 1. *n.* 25. unde eum, qui paulo ante » medium noctis cœnasset in Dominica pridie » Nativitatis Domini, posse nihilominus statim » post mediam noctem celebrare, docent *Dia-* » *na*, et alii tres *p.* 3. *t.* 4. *R.* 44. * (*Vi-* » *de n.* 289. *in fin.*) *. Etsi ob Sacramenti » reverentiam consilii sit abstinere, donec spe» cies sint consumptæ; quod saltem intra dimi» dium quadrantem in laico (in Sacerdote in» tra quadrantem) fieri certum videtur, *Card.* » *de Lugo d.* 12. *sect.* 3. *n.* 4. ex judicio » medicorum a se consultorum. *Tamb.* autem » *cap.* 3. §. 4. *ex Jo. Sanch. d.* 38. notat » citius a valido, quam a debili stomacho, » regulariter tamen ob omnibus intra horam » consumi; refertque infirmum quemdam post » mediam horam species integras rejecisse.

Omnes conveniunt congruum quidem esse, ut communicantes per aliquod temporis intervallum abstineant ab expuendo: dicunt tamen *Holzm. to.* 1. *de Jejun. p.* 351. *n.* 76. *Wigandt. tr.* 12. *n.* 45. *et Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 549. nullum esse peccatum expuere post communionem, si nullum hostiæ fragmentum remanserit in ore. An autem liceat edere vel bibere statim post Communionem? Olim ex *c. Tribus de Consecr. dist.* 3. præcipiebatur jejunium post communionem usque ad sextam, sed hoc præceptum jamdiu est abrogatum, ut do-

erit adhuc suo tempore *D. Thomas*. 3. *p. quæst.* 80. *art.* 8. *ad* 6. Unde dicit *Holzm. l. c.* hodie nullo modo peccare, qui comedit statim post communionem. Sed hoc rectius non admittit *Croix ib. cum Suar. Aversa*, *Quarti*, *et Dicast.* nisi adsit aliqua causa, puta si Religiosus post Missam dato signo debeat ad mensam accedere; alias talis comestio, dum adhuc in stomacho perseverant species consecratæ, ob aliquam irreverentiam non excusatur a culpa veniali, ut dicunt AA. citati ex *D. Th.* qui *l. cit.* docet: *Debet esse aliqua mora inter sumtionem hujus Sacramenti, et reliquos cibos.* Quanto autem tempore perdurent in stomacho species consecratæ? Vide dicta n. 225.

284. » Dixi in *Resp. regulariter*: quia non » jejunus licite communicat in sequentibus casibus, si quidem jejunus non possit sine notabili incommodo, ut monet *Conc. et Bonac.* apud *Dian. p.* 9. *cap.* 6. *R.* 42.

» 1. In periculo mortis, sive illud sit ex » morbo, vulnere, veneno, sive ex sententia » judicis. Et quidem in eodem morbo, etsi » non teneris, potes tamen post aliquot, v. » gr. sex, septem, vel etiam, putat *Laym.* duos » dies (etsi quoad hoc potissimum attendendum » esse ad consuetudinem, moneat *Card. de Lugo*) repetere viaticum non jejunus, dummo» do nequeas jejunus sumere, et periculum » mortis recurrat, ut docetur *comm.* vel etsi » maneat, ut contra *Vasq. Præp.* et alios do» cent *Nav. Tol. Regin. Suar. de Lugo s.* 3. » *num.* 65. Immo, etsi non liceat ægro ex sola » devotione communicare, fracto jejunio; si » tamen morbus esset diuturnus, nec posset da» ri communio, nisi post medicinam, proba» bile esse id licere, docent *Arquil.*, *Tolet.*

» *Bon. Regin. Henr. Suarez, Escob. etc.*
» quorum aliqui exigunt longum intervallum,
» v. gr. 30. dierum, ut *Nav. et Vill.* alii 8.
» vel 10. dies, ut *Suar. Henr. Fag.* alii 7.
» ut *Sylv.* alii 6. ut *Arm. Zamb. Possev. et*
» *Fill.* quos sequitur *Dian. de celebr. R.* 77.
» alii permittunt toties, quoties sano posset da-
» ri jejuno: ita *Escob. t. 7. E. 6. ex Hurt.*
» alii denique posse sequenti statim die dari,
» ob justam causam, ut si propter consuetudi-
» nem, et desiderium, aut devotionem difficul-
» ter abstineat, et moraliter videatur, insta-
» re periculum mortis. Sic *Laym. l. 5. tr. 4.*
» *c. 6. n.* 20. Verum ea in re loci consuetu-
» do spectanda est, quæ nunc saltem videtur
» permittere, ut quando morbus, et periculum
» diu protrahitur, post 7. vel 8. dies iterum
» detur Communio non jejuno. Vide *de Lugo*
» *d.* 15. *sect.* 3. *de Euchar.*

285. Quæritur, an liceat communionem iterum ministrare infirmo non jejuno, qui jam Viatico munitus est? Quicquid dicant aliqui, vera et communis est sententia affirmans, quam tenent *Suar.* 3. *p. d.* 68. *s.* 5. *Laym. l.* 5. *tr.* 4. *c.* 6. *num.* 20. *Con. t.* 8. *p.* 320. *n.* 16. *Holzm. t.* 1. *p.* 351. *num.* 73. *Tourn. t.* 5. *p.* 485. *v. verum*, *cum Tol. Sylv. Witass. etc. ac Lugo d.* 15. *n.* 64. *cum Sa, Arm. Soto, Bon. Vict.* et aliis passim; testaturque Benedictum XIV. *de Synodo l.* 7. *c.* 12. nullum Theologum alicujus nominis hanc sententiam negare. Ratio est, quia hoc Sacramentum ægrotis non datur præcise ad satisfaciendum præcepto, sed in præsidium contra tentationes, quæ tempore mortis magis urgent. Et hoc non solum si novum recurrat periculum, sed etiam si idem perduret, ut dicunt *Sylvest. v. Eucharistia n.*

Elbel t. 3. *p.* 101. *n.* 129. (qui testatur
anc esse communem praxim Ecclesiæ) *et Suar.*
aym. Holz. ll. cc. cum Soto, *Tol. etc.* Idem-
ıe docet *Bened. XIV. l. c. n.* 5. ubi sic ad-
it : *Episcopus insinuet Parochis posse, et de-*
ere Viaticum in eadem infirmitate iterum ac
rtio administrari, præsertim si ægrotus expo-
it ; et si velit, pœnam decernat in Parochos,
ui ægrotis devote postulantibus iterum, et ter-
o Eucharistiam deferre detrectent falsis præte-
tibus. Neque huic adversari *Vasquez* dicit idem
ened. *n.* 4. ut male asserunt *Busemb. et Lugo* ;
am *Vasq.* tantum loquitur de obligatione præ-
epti, cui censet satisfieri per unicam perceptio-
em Eucharistiæ.

Sed dubitatur 1. Quanto tempore debeat di-
are una Communio ab alia ? Communior sen-
ntia censet distare debere octo diebus circiter,
a *Bus. ut supra, Conc. l. c. Tourn. d. p.*
85. ex antiquo Rituali Rom. *Escob. lib.* 20.
um Sylv. et Fill. ac Salm. c. 7. *n.* 76. *cum*
liis. Sed non improbabiliter *Laym. d. n.* 20.
Escob. n. 363. *et Ronc. de Euchar. c.* 6. *q.*
. *R.* 3. *cum Hurt.* dicunt quod infirmus, as-
ıetus sæpius ex devotione communicare bene
ossit altero die statim post Viaticum sumtum
ıscipere communionem non jejunum. idque in
ngulis diebus admittunt *Pal. p.* 13. *n.* 14. *et*
Irm. ac Dic. apud Croix n. 613. et probabile
utat *Tamb. Meth. c.* 5. *n.* 24.

Dubitatur 2. An si quis communicaverit pau-
is ante diebus ex devotione, teneatur sumere
Viaticum superveniente periculo mortis ? *Prima*
ententia communior negat, etiamsi communio
ræcesserit octo circiter diebus ; hanc tenent
Laym. tract. 4. *c.* 5. *n.* 4. *Lugo d.* 15. *num.*
9. cum communi ut asserit. *Ronc. c.* 6. *quæst.*

4. *R.* 1. *Ronc. D.* 4. *quæst.* 7. *p.* 1. *n.* 2. *cum Conc. Ang. Fill. Tab. Henr. Molf. Suar. d.* 69. *sect.* 3. §. *Rogabis*, (qui cum *Soto*, *et Palud.* eam tenet, si communio triduo antea sit suscepta) et probabilem putant *Palaus p.* 14. *n.* 7. *et Salm. c.* 8. *n.* 5. Ratio, tum quia præceptum communionis jam in substantia impletum est per communionem prius perceptam; tum quia ideo tenetur homo communicare in articulo mortis, ut hoc Sacramento se præparet ad transitum ex hac vita, sed jam censetur satis se præparasse qui paulo ante communicavit. Hæc sententia est satis probabilis, saltem (ut dicunt *Suar. l. c. et Lugo num.* 53.) si periculum mortis naturaliter accidat, quia tunc in illo brevi tempore antecedenti jam moraliter cœpit imminere, quamvis fuerit ignoratum. *Secunda* vero sententia probabilior affirmat, quam tenent *Vasq. d.* 214. *c.* 2. *n.* 14. *Palaus l. c. Concina pag.* 320. *num.* 14. *Tourn. p.* 542. *v. Quæres*, *cum Habert*; *Dian. p.* 5. *tract.* 3. *R.* 33. *cum Hurt. Turr. Ochag. etc.* et huic magis adhærent *Salm. n.* 7. Ratio, quia hoc divinum mandatum ex interpretatione Ecclesiæ præcise obligat instante periculo mortis, ut contra hostes hoc divino præsidio muniamur; ergo non impletur per communionem ex devotione susceptam; sicut enim non potest satisfieri debito priusquam contrahatur, ita nec satisfieri præcepto antequam ejus urgeat obligatio. Nec obstat dicere, quod qui paulo ante communicavit, jam sufficienter se munierit, unde jam satisfecit fini præcepti; nam si hoc valeret, qui pridie Palmarum communicasset, nec teneretur ad communionem Paschalem, sed hoc nemo dicet. Vide dicta *n.* 297. *in fin.*

Dubitatur 3. An qui mane communicavit ex

devotione, teneatur, aut possit urgente periculo mortis Viaticum sumere? Adsunt tres sententiæ. *Prima* sententia affirmat teneri, quia tunc suscipiendum est Viaticum ad implendum præceptum divinum; hanc tenet *Dian. p.* 5. *tr.* 3. *R.* 33. *cum Hurt. Turr. Ochag. et p.* 10. *tr.* 11. *R.* 4. *cum Pell. Leand. Dic. etc. Secunda* sententia dicit non teneri, sed posse communicare; sic tenent *Ronc. c.* 6. *q.* 4. *R.* 1. *Gobat et Marinus apud Bened. XIV. de Syn. l.* 7. *c.* 11. et probabilem putat *Anacl. p.* 400. *n.* 36. *ac Dian. p.* 6. *tr.* 6. *R.* 17. *cum Hurt. Bressero etc.* ac testatur deductam fuisse in praxim a PP. Societatis Jesu Panormi an. 1636. *Tertia* sententia, quam tenent *Suar. d.* 69. *sect.* 2. *Laym. cap.* 5. *n.* 5. *Concina pag.* 320. *n.* 14. *ac Conc. Gran. et Fagund.* dicit nec teneri, nec posse communicare, quia cum præceptum divinum obliget ex intentione Ecclesiæ, praxis Ecclesiæ est, ut nemo bis in die communicet; neque hic casus sine necessitate excipi debet: dubitat tamen *Concina*, an posset communicare qui ferventi amore succensus Viaticum postularet. Omnes has tres sententias probabiles putat N. P. Bened. XIV. *l. c.* sic dicens: *In tanta opinionum DD. discrepantia, integrum erit Parocho eam sententiam amplecti, quæ sibi magis arriserit.* Ceterum probabilior mihi videtur sententia *Lugonis d.* 16. *n.* 53. *et* 54. qui distinguit inter morbum naturalem, et violentum, et ait, quod, si quis fuerit vulnere percussus, vel ex alto ceciderit, potest communicare (immo tenetur, juxta nostram sententiam in præcedenti Dubio allatam) quia hic revera non accepit Viaticum in mortis articulo constitutus; secus vero, si quis jam in ægritudine positus mane ex devotione communicaverit, tunc

enim bene potest dici moraliter in periculo mortis communicasse, cum morbus ille jam erat in se periculosus, etsi non adhuc notus. Et idem puto dicendum cum *Suar.* contra *Lugonem*, si morbus fuerit repentinus, puta apoplexia, vel quid simile; nam hujusmodi morbi judicantur jam prius in suis causis dispositi existere, licet ignorentur.

Hic autem sedulo notandum cum *Salm. c. 7. n. 74. Viva q. 4. ar. 8. n. 9. et aliis*, quod si infirmus facile possit jejunus sumere Viaticum in sequenti die, tenetur utique expectare; secus tamen si adsit periculum mortis, vel si non possit commode expectare, puta si deberet differri medicina opportuna, vel esset deferenda Eucharistia intempesta nocte, ut dicit *Viva cum Coninck*. De reliquo bene ajunt *Salm. l. cit. cum Soto, Nav. Gill. et Vict.* in hoc non esse scrupulose procedendum, cum in Concilio Constantiensi *sess.* 13. simpliciter infirmi excipiantur a lege jejunii. Damnati autem ad mortem bene possunt communicare non jejuni, si Judex nolit tamdiu executionem mortis differre, ut jejuni communicare possint, ut recte dicunt *Salm. c. 2. n. 82. et Wigandt tr. 12. n. 49.*

Dubitatur 4. An Sacerdos ministrans Viaticum possit aliquando omittere verba illa in Rituali præscripta: *Accipe Viaticum, etc.?* Negant *Clericat. de Euch. Dec. 19. n. 12 et Tamb. Quarti, ac Card, Brancat. apud de Alex. Conf. Monial. c. 12. §. 6. q. 24.* tum quia (ut dicunt) prædicta verba sunt valde proficua, utpote ab Ecclesia ordinata: tum quia Rituale Rom. facit jus quoad ea, quæ in ipso præscribuntur, cum Paulus V. in sua Bulla dixerit, *inviolate observent.* Probabiliter vero affirmat ipse *de Alexandro, et Tourn. l. 1. c. 1. §. 12. n.*

6. *p.* 44. *ex Pasq.*, casu quo infirmus magna animi tristitia communionem per modum Viatici sit suscepturus. Ad satisfaciendum enim præcepto Viatici non requiritur intentio satisfaciendi, sed sufficit ut ponatur opus præceptum, juxta dicta *de Hor. Can. Tom.* 5. *l.* 4. *num.* 176. Aut saltem sufficit intentio interpretativa satisfaciendi obligationi, quæ magis urget. Quoad illa autem verba a Rituali præscripta, respondet *de Alexandro cum Pignatell. t.* 9. *Consult.* 36. §. *Neque*, quod non omnia in Rituali præscripta cadunt sub præcepto, sed quædam ibi præcipiuntur sub obligatione aliunde proveniente, quædam vero præscribuntur tantum de decentia: nec Pontifex extrahit ea ab ordine suo, sed solum efficit, quod intra ordinem suum recte procedant; verba enim Bullæ hæc sunt: *Quapropter hortamur Episcopos, Vicarios, Parochos, etc. ut in posterum constituto Rituali in sacris functionibus utantur, et in re tanti momenti, quæ Catholica Ecclesia, et ab ea probatus usus antiquitatis statuit, inviolate observent.* Ergo to *inviolate observent* tantum respicit *ea quæ* (aliunde) *Ecclesiæ, et probatus usus antiquitatis statuit.* Ceterum, quicquid sit de hoc puncto, etiamsi omnia in Rituali caderent sub præcepto, nullo modo potest dici, quod præceptum proferendi illa verba inducat gravem obligationem; verba enim quæ substituuntur, *Corpus Domini nostri Jesu Christi, etc.* reipsa idem significant, et operantur. Ad excusandum vero a peccato veniali, in casu nostro bene sufficiens erit causa mutandi illa verba, ne infirmus magno mærore afficiatur.

286. » Denique, licet probabile videatur *Fill.* » *t.* 1. *tr.* 4. *n.* 242. *Card. de Lugo* id quod » docet *Maj. in* 4. *d.* 9. *cap.* 3. *Fern. de ha-*

» *red. etc.* (*Laym.* vero *l.* 5. *t.* 4. *c.* 6. *n.* » 21. limitat ad casum necessitatis, quo mori» turus aliud Sacramentum suscipere non posset, » et scandalum cessaret) posse non jejunum » celebrare ad dandum alteri Viaticum, eo quod » hoc sit juris divini, jejunium vero ecclesia» stici tantum; ideoque non tantum posse, sed » etiam teneri dicat *Gran. in* 3. *p. c.* 6. *t.* 10. » *d.* 8. *n.* 12. id tamen merito communiter re» jicitur, tum quia contrarium probat praxis; » tum quia major est habenda ratio Sacramen» ti, quam aliqualis necessitatis proximi: tum » quia præceptum Viatici non obligat, quando » non potest rite dari. Ita *Bon. ex Con. Hur.* » *de Euch. d.* 9. *diff.* 17. *Suar. Vasq. etc.* » *comm.* docentque *C. de Lugo* esse probabi» lius. V. *Dian. t.* 1. *tr.* 4. *Resp.* 33. Sacer» dos autem morti (sive naturali, sive violen» tæ) vicinus celebrare sine dubio potest non » jejunus, ad dandum sibi Viaticum, si illud » aliter haberi non potest: quia non plus est ce» lebrare, quam communicare sumto cibo. *Card.* » *de Lugo d.* 15. *s.* 4. *Laym. Dian. p.* 5. *t.* » 3. *R.* 36.

Quæritur, utrum Sucerdos, ad Viaticum ministrandum, possit celebrare non jejunus? *Prima* sententia affirmat, et tenet *P. Conc. p.* 362. *num.* 7. item *Major, Fernan. et Zambr. apud Lugo d.* 15. *n.* 67. et probabilem vocant *Esc. l.* 20. *n.* 368. *Viva q.* 4. *ar.* 8. *n.* 9. *Dian. p.* 8. *tr.* 2. *res.* 78. et *Lugo l. c. cum Fill. et Tourn. p.* 486. *ad* 3. *in fine*, eam non audet redarguere. Ratio, tum quia hoc casu præferendum est præceptum divinum ecclesiastico; tum quia idem præceptum ecclesiasticum, cum permittat moribundo communicare non jejuno, etiam permittere censetur Sacerdoti non

jejuno celebrare, ut infirmus communicet. *Secunda* vero sententia communis, et probabilior, negat, et hanc tenent cum *Busemb. ut supra* (qui asserit oppositam communiter rejici, sed hoc immerito), *Suar. d.* 66. *Tourn. p.* 485. *v. Resp. ad* 2. *Salm. c.* 6. *n.* 77. *Renzi t.* 1. *de Jejun. c.* 1. *q.* 4. *et Lugo l. c. n.* 68. *cum Nav. Sylvio, S. Anton. Soto, Coninch. Sylv. Armilla, Vict. Henriq. et Vasq.* qui contrariam improbabilem vocat. Ratio, quia licet præceptum sumendi Viaticum sit divinum, et præceptum non celebrandi post cibum sit tantum ecclesiasticum, tamen hoc in substantia etiam est divinum propter reverentiam Sacramento debitam, quæ non excusatur eo casu ob utilitatem moribundi, cum Sacramentum hoc non sit tantæ necessitatis. Et sic respondetur ad primam rationem oppositæ sententiæ. Respondetur autem ad secundam, quod ideo permittitur moribundo non jejuno communicare, quia in eodem concurrunt tam præceptum ecclesiasticum de jejunio, quam divinum de sumendo Viatico, quod eo casu præferri debet. Secus vero est de Sacerdote, cum ipse unico tantum præcepto obstringatur, scilicet non celebrandi nisi jejunus, nec ipse potest illud violare, ut moribundus suum adimpleat præceptum, ad quod eo casu nec etiam moribundus tenetur, cum per ipsum non stet. Neque obstat dicere, quod sicut potest Sacerdos conscius mortalis celebrare sine prævia confessione ad dandum Viaticum, ita etiam sine jejunio; tunc enim ex *Trid.* ipsa necessitas ministrandi Viaticum excusat; cum possit Sacerdos per contritionem se disponere, et sic obicem auferre; sed non jejunus, cum non possit deinde tollere obicem violati jejunii, non potest irreverentiam evitare, juxta dicta in si-

mili casu *n.* 262. *D.* 2. Primam sententiam probabilem puto, sed hæc secunda probabilior mihi videtur, nisi (ut recte dicunt *Laym. tr.* 4. *c.* 6. *n.* 21. *Viva q.* 5. *art.* 6. *num.* 3. *et Escob. l. c.*) moribundus non posset Sacramento Pœnitentiæ, vel Extremæ-Unctionis muniri; nam eo casu Eucharistia poterit esse Sacramentum necessitatis, ut ille ex attrito fiat contritus.

Secus vero dicendum, si Sacerdos, cum esset morti proximus, deberet celebrare ad dandum sibi Viaticum; quia tunc bene poterit celebrare non jejunus, ut præcepto Viatici satisfaciat; tunc enim in eadem persona concurrunt præceptum ecclesiasticum, et divinum quod præferendum est: Ita communiter cum *Busemb. Suar. l. c. Lugo n.* 69. *Laym. n.* 20. *Renzi quæst.* 4. *et Salm. c.* 7. *num.* 78. *cum aliis passim.*

287. » 2. Si periculum sit, ne Eucharistia » pereat, vel male tractetur, potest sumi a non » jejuno, etiam Laico si alius desit: (*Est com-* » *mune apud Salm. n.* 78. *Vide n.* 86. *Not.* » *II.*) * immo probabiliter potest etiam a præ- » sente Sacerdote laicus accipere, ut docent » *Card. de Lugo num.* 87. *Suar. et Vasq. d.* » 22. *n.* 48.

» 3. Si grave scandalum sit oriturum ex omis- » sione Sacrificii, vel communionis. Quod ta- » men quidam putant vix fieri posse, eo quod » occurri possit scandalo, dicendo, Sacerdotem » casu aliquid sumsisse, ideoque impediri.

Si Sacerdos recordatur post consecrationem se non esse jejunum, certum est non teneri, nec posse Missam deserere, cum præceptum divinum perficiendi Sacrificium præponderet ecclesiastico communicandi jejunus. Vide *Azor. p.* 1. *lib.*

10. *c.* 33. *quæst.* 3. *et Bon. d.* 4. *quæst.* 6. *p.* 2. *n.* 19. qui *cum Henriq. Rodr. Reg.* et aliis communiter id docent. Si autem recordetur soluti jejunii ante consecrationem, et præsertim ante Canonem, debet utique desistere a Missa, si possit sine infamiæ nota, aut scandalo, ut etiam communiter dicunt *Lugo d.* 15. *n.* 70. *Pal. p.* 13. *n.* 21. *Bon. l. c. p.* 1. *num.* 16. *Conc. t.* 8. *p.* 364. *n.* 10. *Tourn. tom.* 5. *p.* 482. *Ronc. c.* 5. *q.* 9. *R.* 3. *et Salm. cap.* 7. *num.* 79. *cum Suar. Laym. Gabr. etc. ex D. Thoma q.* 83. *art.* 6. *ad* 2. ubi ait: *Tutius reputarem, maxime in casu manducationis, quod Missam incœptam desereret, nisi grave scandalum timeretur.* Censet autem *S. Bonav. apud Bon. dict. n.* 16. et probabile id putant *Sotus, Ang. Reg. etc. ibid.* propter hanc rationem scandali numquam desistendum esse a Missa inchoata, quia fere numquam sine scandalo illa omitti posset. E converso dicit *Concina* raro in hoc posse scandalum accidere. Melius sentio dicendo cum *Tournely*, semper scandalum posse timeri, nisi celebrans sit notæ, aut saltem præsumtæ probitatis.

» Dixi, *scandalum:* quia turbationem, vel » incommodum aliquod secuturum, v. gr. si » celebraturus primitus aliquid sumpsisset, non » sufficere notat *Præp.* * (*nisi adessent gra-* » *ves circumstantiæ. Croix n.* 583. *cum Gob.* » *Vide n.* 257.) *.

288. » 4. Si perfectio Sacrificii, vel com- » munionis urgeat. Quod fieri potest quinque » modis. I. Si pro speciebus vini sumpsit aquam » (quam si advertat, dum habet in ore, non » est expuenda ob periculum ejiciendi fragmen- » tum hostiæ, et irreverentiam, sed deglutienda » *Tamb. de exped. sacrif. lib.* 2. *cap.* 8. *Card.*

» *de Lugo d. 15.* * (*Et idem recte dicit Concina pag. 363. n. 9.*) * tunc enim tenetur denuo consecrare * (*utramque materiam*)*: quod fieri etiam potest, consecrando, et offerendo statim, sine nova hostia: * (*Ut Scotus, Suar. Laym. etc. apud Croix l. 6. q. 2. num. 545. At Rubrica Missalis de Defect. cap. 4. num. 5. utramque sententiam (nempe quod debeat consecrare novam hostiam, vel possit tantum vinum) docet esse probabilem, si in publico celebretur*). * Vide apud *Suar.* Quod si id post Missam conclusam advertas in sacristia, omittas. * (*Cum Salm. num. 80. Conin. Laym. etc.*) *. Si autem intra Missam post sumtionem, vel etiam ante eam post consecrationem tamen dubites, an fuerit vinum, pro vino præsumendum esse, et pergendum, ait *Tamb.* * (*Cum Gob. apud Croix l. 6. p. 2. num. 535. qui tamen cum Pasq. et Avers. dicit consecrandum esse aliud vinum, quando prudens adest dubium; nisi diu alia materia esset expectanda, ut num. 536. Vide dicta num. 206. v. Quoad.*) *. II. Si celebrans post consecrationem deficiat: tunc enim tenetur alius, etiam non jejunus, si jejunus haberi nequeat, perficere. III. Si post consecrationem etiam unius speciei recordetur, se non esse jejunum: tenetur enim pergere; immo etiam potest pergere, si ante consecrationem recordetur, et absque scandalo, et nota non possit desistere, v. gr. in Sollemni Sacro, ut docent *Suar. Conc. etc.* Si tamen privatim celebret, et commode possit abrumpere, tenetur, uti ex *S. Thom. quæst. 83. art. 6.* docetur *commun.* * (*Vide dict. num. 262. dub. 1.*) *. IV. Si post ablutionem sumtam,

» licet diu communionem distribuerit, sumen-
» dæ sunt reliquiæ etiam grandiores consecratæ
» eodem Sacro; (*Ut Salm. cap. 7. num. 80.*
» *cum Con. Suar. Pal. Laym. Bonac. Vasq.*
» *etc. Vide dicta num.* 251.) * quod addo;
» quia non licet tunc sumere particulas alterius
» Sacrificii quæ sunt in ciborio, ad illud ex-
» purgandum, ut docent *Suar. Card. de Lugo*
» *l. c.* cum communi, licet contrarium proba-
» bile dicat *Tamb. de expedita Com. c.* 2.
» §. 8. *ex March. t.* 3. *p.* 3. *cap.* 3. Uti nec
» ejusdem Sacrificii, si illud plane sit absolu-
» tum, et ab altari recesseris, sed debent ser-
» vari donec sumatur a jejuno: *Escob. t.* 7.
» *E.* 5. *Fagund. etc.* quia convivium jam fi-
» nitum est. Nisi tamen aliud suadeat pericu-
» lum indecentiæ, v. gr. si plures Missæ eo-
» dem die istic futuræ non essent, et Sacra-
» mentum asservari non soleret, tunc enim mi-
» nore irreverentia sumeret, quam asservaret.
» Immo *Card. de Lugo d.* 14. *p.* 4. *num.* 82.
» *et Gran.* non damnat Sacerdotem, qui prius
» quam sacras vestes exuit, particulam inven-
» tam absumit, eo quod non sit communio no-
» va, sed complementum præcedentis. Vid.
» *Bon. Card. de Lugo, Escob. ll. cc.* V. Si
» pars hostiæ post ablutionem sumtam, calici,
» aut palato adhæreat (quæ decentius nova ab-
» lutione, quam digito propellitur, ut docet
» *Bon. ex Fill.* et aliis, quamvis Missale etiam
» permittat, ut digito attrahatur ad labium
» calicis, et sumatur ante ablutionem): quo
» modo etiam ii excusantur, qui ex devotione
» hostiam in ore diu retinentes, casu præmit-
» tunt aliquid ablutionis: sponte tamen id non
» licet, nisi bona fides, et sancta simplicitas
» excuset. Ratio horum omnium est, quia talis

» sumtio moraliter censetur completio unius Sa-
» crificii. *Reg. l. c. n.* 113. *Bon. l.* 1. *d.* 4.
» *quæst.* 6. *p.* 2.

Dicunt *Suar. Sylvest. Ang. et Fill. apud Salm. c.* 7. *num.* 81. *et Croix l.* 6. *p.* 1. *num.* 600. *in fin. cum Tamb.* licitum esse dare ægro minimam particulam simul cum ablutione, si ob siccitatem nequeat illam deglutire; immo *P. Zacharia apud Croix ad dict. n.* 600. refert hanc fuisse consuetudinem Monachorum Cluniacensium. Præterea licite datur etiam sano ablutio aquæ, aut vini, ut possit deglutire particulæ fragmenta, quæ ori hæserint, ut tradit Benedictus XIV. *de Sacr. Miss. l.* 2. *c.* 22. utque pluribus in locis mos habet; eo quod, ut communiter docent *Lugo d.* 15. *num.* 79. *et* 83. *Pal. p.* 13. *num.* 21. *Holzm. t.* 1. *p.* 351. *num.* 75. *Croix l.* 6. *p.* 1. *num.* 573. *et Salm. l. c. cum Suar. Vasq. Con. Laym. et Bon.* quamvis ablutio prius deglutiatur quam hostia, vel hostiæ fragmenta, hoc non obstat jejunio. Ratio, quia violatio non censetur moraliter communionem præcessisse; præceptum enim jejunii est, ut ante Eucharistiæ sumtionem nihil sumatur; quando autem una cum ablutione simul sumitur Eucharistia, tunc totum illud ex ablutione, et particulis sumitur unica sumtione, unde bene verificatur violationem jejunii communionem non præcessisse. Et ideo in die Parasceves instituit Ecclesia, ut simul cum vino sumatur particula consecrata in die præcedenti; atque in Rubr. Missal. *t.* 10. *num.* 8. dicitur, si particula hæreat calici, posse vinum infundi, et eam sumi; addantque *Lugo num.* 83. *et Salm. c.* 7. *num.* 81. posse iterum vinum infundi, usque dum Particula sumatur. Ex quibus omnibus *Lugo d. num* 79.

vocat falsam opinionem illorum, qui dicunt hujusmodi sumtione frangi jejunium. Saltem omnes concedunt hanc fractionem non obstare jejunio ab Ecclesia præcepto.

289. » Unus casus est, in metu mortis, ad » quem evadendum, sicut sine altari, vel ca- » lice consecrato, aut vestibus sacris, ita etiam » non jejunum posse celebrare, docet *Dian.* » cum *Sylv. etc. p.* 3. *t.* 6. *R.* 48. *et p.* 5. » *t.* 3. *R.* 39. dummodo celebratio non exiga- » tur in contemtum Religionis, Ecclesiæ, vel » ejus præceptorum.

Quod ob metum mortis liceat post cibum celebrare, secluso contemptu, plures DD. admittunt præter *Silvest. et Dian.* ut supra; id concedunt etiam *Viva quæst.* 4. *art.* 8. *num.* 9. *v. IV. Casus et Salm. cap.* 7. *num.* 82. *cum Ochag.* Sed celebrare sine vestibus sacris, vel sine Altari, verius id numquam est licitum, cum sit intrinsece malum ob irreverentiam quæ Sacrificio inferretur; (vide dicenda *n.* 337. *dub.* 2.); Neque ad dandum Viaticum, ut recte docent Bened. XIV. *de sacrific. Missæ l.* 3. *c.* 19. *n.* 6. *et Lugo, ac Dicast. apud Croix lib.* 6. *p.* 1. *n.* 600. *contra Jordan.* At dices: cur propter metum mortis licebit celebrare sine jejunio, et non licebit sine vestibus sacris? Procul dubio huic difficultati non inveni responsionem omnino adæquatam; tantum responderi posset, quod præceptum celebrandi cum vestibus sacris est adeo rigorose acceptum ab Ecclesia; ut in nullo dispensasse sciatur, et propterea vestes reputantur, ut quid intrinsecum cultui tanti Sacrificii; præceptum autem jejunii non ita rigorose accipitur, cum in pluribus casibus Ecclesia permittat communicare non jejunis, prout dictum est ex *n.* 284.

Hic ultimo advertendum, quod si quis post comestionem non dormierit, vel non sit digestus respectu ad præceptum jejunii, bene potest communicare, ut dicunt *Suar. d.* 68. *sect.* 4. *Juenin. t.* 7. *pag.* 350. *et Bonac. p.* 2. *n.* 11. *cum Nav. Soto, Reg. Fill. Henr.* et aliis communiter, contra *Panorm. etc. apud Conc. pag.* 363. *n.* 15. Ceterum quandoque convenit talem a Communione abstinere propter animi torporem, ut recte dicunt *Tournely t.* 5. *p.* 477. *v.* 3. *et Concina l. c.* ex *D. Thoma quæst.* 8. *art.* 8. *ad* 5. ubi sic docet; *Nec refert, utrum post cibum vel potum assumptum dormierit, aut etiam digestus sit, quantum ad rationem præcepti. Refert autem quantum ad perturbationem mentis, quam patiuntur homines propter indigestionem, aut insomnietatem, ex quibus si mens multum perturbetur, homo ineptus fit ad sumtionem hujus Sacramenti.* Hoc tamen puto non procedere, si vigilia, vel indigestio provenerit ex causa naturali, aut rationabili, et honesta, nec si homo conetur turbationem illam repellere faciens quantum in se est, ut devote accedat, prout diximus de eo, qui pollutionem est passus: vide *num.* 272. *in fine.*

ARTICULUS III.

Quæ, et quanta sit obligatio sumendi Eucharistiam?

290. *An communio in adultis sit necessaria necessitate medii? (Vide etiam dicta n. 192.)?*
291. *An et quando quisque in periculo vitæ teneatur sumere communionem?*
292. *Quid agendum in periculo vomitus, vel in casu delirii?*
293. *An pueris ministrandum Viaticum? Vide alia notanda apud Busemb.*
294. *De obligatione communicandi.*
295. *Quando obliget præceptum Divinum, et quando Ecclesiasticum?*
296. *Dub. I. Quomodo computandus annus obligationis?*
297. *Dub. II. An qui non communicavit in Paschate, teneatur communicare quamprimum? Quid si quis ad implendum præceptum Paschale, prævidens impedimentum, communionem anticipavit?*
298. *Dub. III. An qui non potest communicare in Paschate teneatur prævenire?*
299. *Dub. IV. An teneantur Fideles tollere impedimentum, ut communioni Paschali satisfaciant?*
300. *De obligatione communicandi in parochia. An eximantur Sacerdotes Peregrini? Famuli Religiosorum? An alii ex consensu Pastoris?*
301. *De obligatione puerorum communicandi in Paschate. Qu. I. An pueri teneantur, aut possint communicare statim post usum*

rationis? Dub. 1. Qua ætate censeantur obligati ad communionem? Dub. 2. An Infantibus sit danda communio in articulo mortis?
302. *Qu. II. An possit ministrari communio Amentibus?*
303. *Qu. III. An Semifatuis, Mutis, Surdis, et Obsessis?*

290. » REsp. 1. Sumtio Eucharistiæ fideli» bus adultis est necessaria necessitate non me» dii * (*At vide dict. n.* 192.) *, sed præ» cepti Divini obligantis tum in articulo mortis » per modum Viatici, tum etiam sæpius in vi» ta, ut docent *Suar. Vasq. Laym. Fagund.* » et alii communiter, probantque tum ex Scri» ptura, tum ex Conc. Nicæno, et Tridentino » *sess.* 13. *c.* 6. tum ex praxi Ecclesiæ, tum » quia Eucharistia est instituta per modum ci» bi, cujus usus sæpius est necessarius. *Bon. d.* » 4. *q.* 7. *p.* 1. *n.* 8.

Unde resolves.

291. » 1. Quisque fidelis in periculo vitæ, » quod prævidet, et merito timet, v. gr. in » gravi morbo, ante conflictum, vel puerpe» rium, præsertim primum, ante navigatio» nem, etc. tenetur sub mortali communicare. » *Suarez, Vasq. d.* 214. * (*Ita Elbel. pag.* » 104. *num.* 131. *Antoine pag.* 481. *q.* 1. *et* » *Ronc. c.* 6. *quæst.* 3. *cum Tamb. et commu*» *ni*) *. Nisi tamen paucis, v. gr. octo die» bus ante communicasset: talis enim commu» nio censeretur habere rationem Viatici, ut » docent *Suar. Regin. Fill.* contra quosdam,

» ut *Gasp. Hurt. d.* 10. *diff.* 2. *etc.* apud
» *Escob.* qui dicunt, eum, qui mane commu-
» nicavit, si a prandio incurrat periculum vi-
» tæ, teneri iterum sumere Communionem,
» tamquam Viaticum * (*Vide dicta num.* 285.
» *Dub.* 3.) * : immo *Sa*, *et Sylv. v. Euchar.*
» *Fumus etc. et Caj. v. Communio*, putant
» non esse saltem mortale, Communionem
» omittere, dummodo in Paschate sumpseris. *
» (*Vide dicta num.* 279. *in fin. v. Dicit*) *.

292. » 2. Si in ægro esset periculum vomi-
» tus, docet *Sancius* apud *Dian. part.* 5. *tom.*
» 3. *R.* 55. posse ei parvam particulam dari,
» quæ stomachum alteratura non putetur, aut
» si de hoc ipsi dubium sit, securitatis causa,
» prius dari particulam non consecratam, quam
» si rejiciat, nullo modo dandam consecratam:
» secus, si retineat. Si vero independenter a ci-
» bo perpetuo evomat, nullo modo dandam,
» nisi forte per sex saltem horas liber a vomi-
» tu fuisset.

In dubio, an sumens sit Particulam revomiturus, probabilius dicit *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 522. cum aliis communius, non esse licitum communicare (contra *Tamb. Gob. etc.*), quia reverentia Sacramenti præferri debet utilitati infirmi. In casu autem delirii censent *Salm. cap.* 8. *n.* 74. *cum Zambrano*, esse optimam praxim, ut detur infirmo antecedenter particula non consecrata ad experiendum, si decenter possit inde sumere Eucharistiam. Si vero æger tussi vexetur, potest communicare, quia, licet phlegma, quod ejicit, plerumque de pectore ascendat, non est tamen periculum rejiciendi sacras species, cum via per quam sputa tussiendo excutiuntur non sit œsophagus, seu via cibi et potus ad stomachum, sed est aspera arteria, seu via re-

spirationis ad pulmones, ita *Croix n.* 554. *cum Palao, et Gob.* Modo tamen, bene advertit *Croix*, Particula possit in stomachum descendere: nam si tussis esset ita assidua, ut id non permitteret, abstinendum est a Communione, uti habetur in Rit. Rom. *Commun. infirmor.*

293. » 3. Pueris doli capacibus, qui sciunt » distinguere Eucharistiam ab alio cibo, probabilius est in periculo mortis eam esse dandam pro Viatico, ut contra *Vasq.* insinuat » *Laym. t.* 4. *de Euchar. c.* 4. et expresse » docet *Suar. d.* 40. *sect.* 1. confirmatque *Card.* » *de Lugo d.* 13. *sect.* 4. *n.* 38. *cum Salm.* » *cap.* 8. *num.* 12. *et* 13. *Pal. Dian. etc.* et » addit (contra *Sanch.*) si de capacitate pueri » sit dubium, posse nihilominus dari, etsi non » sit necesse *cum Dian. et Possev. apud Salm.* » *dict. num.* 14.

» 4. Qui post Viaticum sumtum peccavit » mortaliter, non tenetur denuo communicare. » Ita *Reg. Fill. Card. de Lugo*, et alii. * (*Cum* » *Conc. p.* 320. *n.* 13. *et Salm. c.* 8. *n.* 9. *Suar.* » *Conink. Bon. etc. Ratio, quia nullibi talis* » *obligatio praescribitur, cum sufficiat tunc sola* » *Confessio; est tamen contra Sot. Tab. et* » *Armill. apud Salm.*

» 5. Qui non communicavit in periculo mor- » tis, non tenetur postea supplere. Ita *Bonac.* » *d.* 4. *q.* 7. *p.* 1. *ex Henr. Reg. etc.*

» 6. Judex tenetur, per se loquendo, reis » concedere tempus communicandi, ut docent » *Suar. Bon. loc. cit.* et alii communiter, con- » tra *Nav.* Quod si reus noluerit, potest Judex » procedere. *Fill. t.* 4. *cap.* 3. *q.* 11. *num.* » 238. * (*Alius daretur reis ansa non commu-* » *nicandi. Sot. Bon. Reg. cum Salm. num.* 11. » *Vide alias dicta n.* 247. *Quibus adde, S.*

» *Pium V. ut fert Roncag. cap. 6. quæst. 3.*
» *R. 1. improbasse consuetudinem non mini-*
» *strandi Eucharistiam damnatis ultimo suppli-*
» *cio. Et debet, si oportet, ministrari etiam*
» *non jejunis. Vide dicta n. 283. dub. 3. v.*
» *Hic autem)* *.

294. » Resp. 2. Etsi Christus tempus Com-
» munionis, extra periculum mortis, non præ-
» ceperit: Ecclesia tamen pro ea determinavit
» tempus Paschale, quod communiter numera-
» tur a Dominica Palmarum, usque ad Domi-
» nicam in Albis inclusive; alicubi tamen to-
» tam Quadragesimam comprehendit; alibi ex-
» tenditur ex consuetudine, vel indulto, pot-
» estque Confessarius ex justa causa extendere,
» ut docent *Sa*, et alii. V. *Bon. d. 4. q. 7.*
» *pag. 2.*

Unde resolves.

» 1. Præceptum hoc impletur etiam per
» Communionem Sacrilegam, ut habet com-
» munis, contra *Durand. et Sylv.* Et patet,
» quia Ecclesia tantum præcipit actum exter-
» num; nec finis præcepti cadit super præce-
» ptum. * (*Hoc tamen damnatum est in Pro-*
» *pos. 55. ab Innoc. XI. quæ dicebat:* Præ-
» cepto Communionis annuæ satisfit per sacri-
» legam Domini manducationem) *. An vero,
» qui non satisfecit, teneatur postea implere,
» utrinque probabiliter defenditur, etsi affirma-
» tiva videatur probabilior. *Bonac. Suar. l. c.*
» *Con. Card. de Lugo*, *etc.*

» 2. Non tenetur prævenire, qui prævidet,
» tempore Paschali se impediendum, ut con-
» tra *Vasq. Sylv. et Fagund.* probabiliter docet
» *Azor. l. 1. l. 17. c. 11. Suar. etc.* Qui vero

» sic prævenisset, et postea tolleretur impedi-
» mentum, teneretur rursus communicare, se-
» cundum *Laym. l. 5. t. 4. cap. 5. Card. de*
» *Lugo sect. 4. n. 78.* quia non satisfecit præ-
» cepto obliganti ad Communionem, et ad il-
» lud tempus. Negat tamen *Diana* citans *Fer-*
» *nand. et Suarez.*

295. Quæritur, quonam tempore fideles obligentur communicare? Duplex quidem de hac obligatione adest præceptum, Divinum, et Ecclesiasticum. Divinum habetur ex illo *Joan.* 6. *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Et ex hoc præcepto tenemur Eucharistiam suscipere non solum in periculo mortis, ut ait *Bus.* sed etiam sæpius in vita, ut communiter docent *Suar.* 3. *p. d.* 69. *s.* 1. *et* 3. *Tourn. to.* 5. *p.* 359. *Escob. l.* 20. *n.* 401. *cum Soto, Con. Bon.* et aliis passim, ex *D. Thoma* 3. *p. q.* 80. *art.* 11. Ratio, quia, sicut oportet sæpius sumere cibum terrenum ad conservandam vitam corporalem, ita cibum cælestem ad conservandam vitam spiritualem. Immo recte dicunt *Salm. c.* 8. *n.* 16. *cum Lugo, Val. P. Soto, Fill. etc.* quod aliquando per accidens tenetur homo ex hoc divino præcepto ad communicandum forte etiam sæpius in anno, si hoc censeret necessarium ad superandam aliquam gravem tentationem. Hoc tamen dicit *Suarez* rarissime evenire posse, cum ad hoc sufficere possint alia remedia, orationes, pœnitentiæ, etc. Eo casu autem, quo Communio esset necessaria, homo illam omittendo non peccaret contra illius præceptum, sed contra virtutem, adversus quam tentationem patitur. Ceterum certum est apud omnes, quod huic præcepto, per se loquendo, quisque satisfaciat communicando semel in anno.

Præceptum autem ecclesiasticum habetur ex oncilio Lateranensi IV. Licet enim erat olim bligatio communicandi saltem ter in anno, empe in Paschate, Pentecoste, et Natali Doiini, ut statuit Fabianus Papa in *can.* 16. *de 'onsecr. dist.* 2. Tamen ex præfato Concilio fieles hodie obligantur ad communicandum tanım semel in anno tempore Paschali, ut patet ι *cap. Omnis, de Pœnit. et remiss.* ubi dicitur: *'mnis utriusque sexus fidelis postquam ad anım discretionis pervenerit, semel saltem in an- ɔ confiteatur .... suscipiens reverenter ad minus : Pascha Eucharistiæ Sacramentum; nisi forte ɛ proprii Sacerdotis consilio ob aliquam ratioabilem causam ad tempus ab ejusmodi susceione duxerit abstinendum; alioquin et vivens) ingressu Ecclesiæ arceatur, et moriens chriiana careat sepultura.* Hæc autem pœna non ıcurritur nisi post sententiam, ut dicunt *Paus p.* 15. *n.* 14. *Vica de pœnit. q.* 4. *a.* 3. *ım.* 5. et alii communiter: idque colligitur ex d. textu citato.

296. Dubitatur I. Quomodo computandus sit ınus obligationis hujus annuæ Communionis? lii censent computandum esse a Januario ad ecembrem, ut sentit *Lugo d.* 16. *n.* 69. *et alaus tract.* 23. *p.* 20. §. ... *num.* 10. cum *'asq.* Sed ex communi DD. sententia, et conıetudine undique recepta, tempus computatur Paschate ad Pascha, quia hic censetur anıs ecclesiasticus. Itaque *Suar. d.* 36. *s.* 3. *n.* . *Laym. l.* 5. *tr.* 6. *c.* 5. *n.* 8. *Ronc. de pœn.* 1. *q.* 4. *R.* 1. *Bon. d.* 5. *q.* 5. *p.* 4. *n.* 19. *cum 'zor. Henr. Sylv. et Salm. de pœn. c.* 7. *n.* 8. *cum Sa, Fill. Reg. et aliis communiter.* empus autem Paschale incipit a Dominica almarum, et terminat Dominica in Albis, ex

Declaratione Eugenii IV. in Bulla, *Fide digna* anno 1440. Ex consuetudine tamen, necessitate, vel privilegio plus temporis conceditur, ut *Tourn. to.* 3. *p.* 663. *qu.* 2. *Lugo d.* 16. *n.* 62. *Pal. par.* 15. *n.* 2. *Salm. c.* 6. *num.* 17. *et Ronc. c.* 6. *qu.* 5.

297. Dubitatur II. An qui in Paschate Communionem omisit, teneatur quamprimum communicare? Adsunt tres sententiæ. *Prima* sententia communior, cui subscribo, et quam tenent *Nav. c.* 12. *num.* 45. *Suar. d.* 70. *sect.* 1. *v. Dico ergo. Lugo d.* 16. *n.* 65. *Gonet t.* 6. *pag.* 310. *v. Præter*, *Pal. p.* 15. *n.* 7. *Tournely t.* 3. *p.* 663. *qu.* 3. *Bened. XIV. t.* 3. *Edict. pag.* 42. *Antoine pag.* 482. *n.* 8. *Elbel. t.* 3. *p.* 103. *n.* 127. *cum Henno*, *Salm. cap.* 8. *n.* 21. *cum Laym. Con. Bonac. et Vasq. ac Croix l.* 5. *p.* 1. *n.* 644. *cum Azor. Sylvest. Hurtad. Aversa*, *etc.* absolute affirmat, tum ex præcepto ecclesiastico, tum divino. Ex præcepto divino, quia, licet Christus hoc præceptum Communionis non determinaverit, reliquit tamen determinandum Ecclesiæ, quæ postea servandum esse determinavit saltem semel in anno, ut dicunt *Suar. d.* 70. *sect.* 1. *in fine*; *Gonet loc. c. Pal. p.* 15. *n.* 1. *Bon. q.* 6. *p.* 3. *n.* 9. *Lug. num.* 28. *Tourn. t.* 5. *p.* 540. *v. An autem*, *Croix num.* 599. *Antoine p.* 382. *n.* 8. *et Salm. de Leg. c.* 2. *n.* 162. Ex præcepto ecclesiastico, tum quia tempus Paschale non est ab Ecclesia assignatum ad finiendam obligationem, sed ad eam sollicitandam: unde quando obligatio jam contracta nondum impleta est, quamprimum impleri debet; tum quia, ut dicunt *Gonet pag.* 310. *Lugo d.* 16. *n.* 65. *Pal. p.* 15. *n.* 7. *Tournely l.* 3. *p.* 663. *q.* 3. *Salm. c.* 8. *n.* 21. *etc.* Ecclesia

circa Communionem duo imposuit præcepta, unum communicandi infra annum, alterum communicandi in Paschate, ut colligitur ex citato *cap. Omnis*, *et ex Trid. sess.* 13. *Can.* 9. ubi dicitur: *Si quis negaverit omnes fideles teneri singulis annis saltem in Paschate, ad communicandum juxta præceptum sanctæ Matris Ecclesiæ; anathema sit.* Nota *singulis annis saltem in Paschate*; ergo si Communio in Paschate fuit omissa, debet quamprimum impleri antequam terminet annus. Dicit autem *Lugo n.* 66. *et Bernal. apud Croix n.* 644. quod si quis omisit communicare in Paschate, non peccat quoties data opportunitate Communionem differt, sed tantum, si intra annum Communionem omittit; quia tunc præceptum communicandi in Paschate non potest amplius observari; unde remanet sola obligatio alterius præcepti communicandi saltem semel in anno. Sed probabilius contradicunt *Tourn. t.* 3. *p.* 663. *qu.* 3. *cum Azor. Suar. etc. ac Croix l. c. cum Vasq. Aversa etc.* quia, ut communiter dicunt Auctores hujus primæ sententiæ, hoc præceptum communicandi in Paschate non est datum ad finiendam; sed ad sollicitandam obligationem.

Secunda sententia, quam tenent *Armilla, et Tabiena apud Suar. d.* 70. *sect.* 2. *v. Alii*, *et Renzi t.* 2. *pag.* 547. *qu.* 3. distinguit et dicit, quod si quis omiserit Communionem ex malitia, non tenetur quamprimum communicare, quia jam transgressus est præceptum, quod tempori Paschali affixum est; tenetur vero, si ex impotentia fuerit impeditus, quia tunc præsumitur Ecclesia consensisse in dilationem, sed noluisse ab obligatione Communionis hominem eximere.

Tertia autem sententia absolute negat teneri illo anno ad Communionem, qui eam omisit sive ex malitia, sive ex impotentia; hanc tenent plures graves AA. prout *Sotus in 4. d. 18. qu. 1. ar. 4. Sa v. Euchar.*, *Tol. l. 6. c. 18. num. 3.* item *Sylv. Val. Med. Vict. et Led. apud Dian. p. 3. tr. 4. R. 41.* et probabilem putant *Pal. p. 15. n. 6. Busemb. ut supra*, *et Bon. p. 2. n. 13. cum Henriq. et S. Antonin.* qui eam absolute docet *p. 2. tit. 9. c. 9. §. 3.* ubi loquens de hoc casu, sic ait: *Non videtur teneri, quod patet ex similibus. Omittendo jejunium Ecclesiæ, quis dicit, quod adhuc teneatur supplere in alia die? Et idem de violatione festorum, de omissione Missæ, et aliis; hoc enim si verum esset, quod teneretur ex necessitate quousque suppleret, multa mortalia committeret faciendo contra unum præceptum, et sic Ecclesia laqueos injiceret Animabus, quod cavet cap. Vidas 27. quæst. 1.* Ratio hujus sententiæ est, quia præceptum Communionis est affixum tempori *Paschali*; sicut præceptum jejunii, et audiendi Missam est addictum vigiliis, et festis. Unde sicut quis non tenetur jejunare, aut Missam audire transacto die vigiliæ, aut festi, ita nec communicare elapso tempore Paschali. Nisi (certe excipiendum) fuerit impeditus a Communione de consilio Confessarii, ut tenent *Salm. n. 28. Pal. num. 3.* et alii communiter; hoc enim expresse cautum est in *c. Omnis*, supra allato.

Negant autem Auctores hujus sententiæ adesse hoc duplex præceptum, nempe communicandi in anno, et communicandi in Paschate: sed unicum tantum præceptum dicunt Ecclesiam imposuisse, affixum tempori Paschali, quo transacto, nulla remanet obligatio communicandi,

Negant pariter extare præceptum divinum communicandi semel in anno; nam licet adsit obligatio communicandi sæpius in vita, præceptum tamen communicandi semel in anno dicunt esse mere ecclesiasticum; non secus ac præceptum sæpius colendi Deum est quidem de jure etiam divino, sed obligatio audiendi Missam in Dominica, prout præscripsit Ecclesia, est tantum de jure ecclesiastico, ut fuse tuentur ipsimet *Salm. de 3. præc. c. 1. n. 28. cum Soto, Caj. S. Anton. Azor. Nav. Suar. Pal. Bon.* et aliis communissime, ex *D. Th. 2.-2. q. 122. art. 4. ad 4.* ubi ait: *Dicendum quod observantia diei Dominicæ in nova lege succedit observantiæ Sabbati; non ex vi præcepti legis sed ex constitutione Ecclesiæ, et consuetudine populi christiani. Vide alia dicta T. II. l. 3. n.* 265. Apud AA. secundæ sententiæ neminem reperi, qui huic paritati adæquate respondeat; unde hanc tertiam sententiam non contemnendam puto, saltem quia ex neutro præcepto, divino ac ecclesiastico constat hæc obligatio communicandi transacto tempore Paschali. Hoc tamen non obstante, nolo recedere a prima sententia.

Dicit autem *Tamb. n.* 38. *cum Diana*, quod si quis communicaverit ante tempus Paschale, prævidens impedimentum communicandi in Paschate, cum intentione satisfaciendi præcepto illius anni, adhuc cessante postea impedimento non tenetur in Paschate communicare. Sed hoc recte non admittunt *Lugo d.* 16. *n.* 77. *Pal. p.* 15. *n.* 18. *Salm. c.* 8. *n.* 23. *et Antoine p.* 286. *n.* 7. quia intentio non potest efficere, ut actus positus tempore, quo nondum cœperit obligatio, sit satisfactorius: sicut qui prævidet die Dominico se impeditum fore, audiendo Missam die præcedenti ex intentione satisfaciendi

crastinæ obligationi, certe non satisfacit. confirmatur ex Rituali Romano *de Euch.* sic dicitur: *Ægrotis quoque parochialibus eti si Communionem extra præscriptos Pasch dies sumpserint in Paschalibus diebus illam rochus deferet ac ministrabit.*

298. Dubitatur III. An qui non possit c municare tempore Paschatis, teneatur præv re? *Prima* sententia negat, et hanc te *Suar. d. 70. sect. 2. in fine*, *Holzm. to. p. 347. n. 57. Busemb. ut supra n. 2. Ta Meth. Comm. c. 3. §. 4. n. 37. Bon. d. 4 6. p. 2. n. 15. cum Coninch. Fill. Reg. M et Renzi t. 2. q. 149. q. 5. cum Azor. V etc.* Ratio est eadem, quæ adducta est ab tertiæ sententiæ in præcedenti quæstione, n pe quia hoc præceptum addictum est tem Paschali, quo non incœpto nulla est obliga *Secunda* vero sententia, quam tenent *Laym 5. n. 9. Lugo d. 16. n. 75. Pal. p. 15. n Habert t. 5. p. 599. q. 5. Elbel t. 3. p. n. 127. Croix l. 6. p. 1. n. 642. et Ant p. 483. n. 8. Salm. c. 8. n. 22. et Ton to. 3. p. 664. q. 5.* dicit, quod si Comm non sit differenda ultra annum ab ultima C munione facta, non teneris prævenire, antecedens illa Communio non sit impletiva cepti Paschalis, et eamdem obligationem re quat. Secus vero, si ultra annum differri beret, quia tunc teneris Communionem an pare, tum ex præcepto divino communic semel in anno, modo quo ab Ecclesia est terminatum; tum ex præcepto ipsius Eccles quæ duas obligationes imponit, nempe com nicandi infra annum, et communicandi in schate, ut supra dictum est. Unde, si oblig communicandi in Paschate nequit impleri,

m implenda est obligatio communicandi semel anno. Hæc secunda sententia in se spectata ılde probabilior mihi videtur; sed adverténım, quod ipsa procederet tantum juxta opionem illorum, qui dicunt obligationem hu.s annuæ Communionis incipere a Januario, terminare ad Decembrem. At quia communis ntentia aliorum, et universali usu fidelium mprobata, ut diximus *n.* 206. quod hujusmodi ligatio urgeat a Paschate ad Pascha; hinc cendum videtur nullam ei esse obligationem ævenienda, qui prævidet non posse communire tempore Paschali, quia (ut bene advertit . *Suar. l. c.*) talis Communio non esset adimetiva præcepti; tempore enim quo fieret, non lhuc incœptum esset tempus obligationis, cum ondum incœperit tempus annuæ Communionis. converso certum est, quod, cœpto tempore aschali, si quis impediendum a Communione prævidet, tenetur illico eam accipere, ut ommuniter docent *Suar. Sa*, *et Bon. cum alm. n.* 25.

299. Dubitatur IV. An teneantur fideles tolre impedimenta, ut præcepto annuæ Communionis satisfaciant? Communiter dicunt *Lugo d.* 5. *n.* 17. *Croix l.* 6. *p.* 1. *num.* 626. *Tamb.* 4. §. 4. *n.* 40. *Salm. de Censur. c.* 3. *n.* 4. *Diana p.* 5. *tr.* 9. *R.* 78. *Viva q.* 4. *a.* . *num.* 10. *cum Laym.* quod excommunicatus netur obtinere absolutionem, ut possit præptum implere; quia communio valde confert l Animæ salutem, unde ipsius præceptum riide obligat ad auferenda mala spiritualia quæ bstant. Censent vero *Tamb. et Viva ll. cc.* ırcere detentos non teneri ad quærendam libertem, ut communicent. Sed probabilius conadicunt *Salm. loc. c.* cum probabilius sit hoc se præceptum divinum, juxta dicta *n.* 297.

300. » Resp. 3. Tenetur quivis Communio
» Paschalem sumere in Parochia a Pastore
» nisi hujus licentia, privilegio, aut consu
» dine eximatur. *Navar. Suar. d. 72. sect*
» *etc.* * (*Ex cap. Omnis. De Pœnit. et R*
» *Vide dicta n.* 295.) *.
» 1. Sacerdos, ubivis celebrando, satisf
» *Bon. d.* 4. *quæst.* 7. *p.* 2. * (*Ut commu*
» *ex consuetudine dicunt Wigandt tract.*
» *n.* 48. *Ronc. c.* 6. *q.* 7. *Antoine p.* 482
» 3. *et Salm. c.* 8. *num.* 29. *cum Sa,*
» *etc. Intellige, si celebret, alias tenetur c*
» *municare in Parochia, ut alii laici.*
» 2. Eximuntur peregrini, et vagi, qui
» rochiam non habent, et ab ea absunt.
» *nac. l. c.* * (*Et ita absunt ut commode*
» *illam accedere nequeant. Nec tunc tene*
» *communicare in Ecclesia Matrice Oppid*
» *lius, neque in Parochia in qua transeu*
» *commorantur, ut Sanchez de Matrim. lib*
» *disp.* 23. *a num.* 17. *Salm. cap.* 8. *n*
» 31. *Vide dicta n.* 240. *v.* 9. *Si in Pas*
» *te, et seq.*) *.
» 3. Non eximuntur laici inservientes R
» giosis, ut habet *Sa, v. Euch.*, nisi ut
» *Bon.* degant in monasteriis, aliisque lo
» cura Parochorum exemtis. Vide *Sanch.*
» *Matr. d.* 32. *n.* 12. * (*Vide dicta n.*
» *v.* 10. *Si sint*) *.
» 4. Non satisfacit huic præcepto, qui in
» Paschate extra Parochiam sine consensu Pas
» communicat, ut habent *Navar. Azor.* et
» *commun.* nisi tamen communicet in Ca
» drali Ecclesia: hunc enim satisfacere
» cepto censet *Bonac. l. c.* sed negat *Card*
» *Lug. lib.* 1. *res. mor.* nisi Episcopus expr
» vel tacite consentiat. * (*Sed opinio Bo*

œ nescio an sit probabilis, nisi adsit in aliuo loco cummunis usus, qui consensum Epi:opi præsumere faciat, oves enim a proprio ʼastore agnosci debent. (Vide supra *cap.* 2. . 2. *art.* 1. *cap.* 2. *et* 6. *Bon. loc. c.* Vide *ıpra c.* 2. *d.* 1. *art.* 1. *cas.* 7. 8. et 9.).

Dixi, *sine consensu Pastoris:* qui cum con:nsu summi Pontificis, vel Episcopi, sive ʼrdinarii, aut ejus Vicarii generalis, vel ʼarochi (hi enim omnes intelliguntur noıine Pastoris) extra Parochiam communiındo satisfieri præcepto Doctores concedunt. :t quidem sufficere consensum interpretatiuım, sive præsumtum, * (*Modo adsit certiıdo moralis de voluntate Parochi, ut Salm.* . 34. *cum Suar., Lugo, Dian. et Tamb.*) * otat *Tamb. de exp. com. cap.* 4. §. 4. Immo *Bon. in theol. mor. p.* 1. *t.* 5. *q.* 19. *Beja,* t quidam alii apud *Tamb. l. c. et de Lugo* l. 18. *s.* 2. *n.* 49. Item *Dian. p.* 2. *t.* 14. ʀ. 73. *et p.* 8. *t.* 7. *R.* 58. putant posse saisfieri præcepto Communionis Paschalis (præertim extra diem Paschæ) apud Mendicanes ex privilegio Nicolai V. Pii V. et Pauli V. certis concesso, quod ceteri participent. Verum hoc alii communiter negant. V. *Avers. q.* 10. *sect.* 4.

Cum *Diana* ut supra sentiunt *Beja*, *Rodr.* *apud Escob. lib.* 20. *num.* 441. bene fideles sfacere præcepto, communicando in Ecclesiis gularium, vi privilegiorum a prædictis Pontibus concessorum Monasteriis D. Hieronymi. l communiter et merito id reprobant *Croix*). *p.* 2. *n.* 631. *et Salm. c.* 8. *num.* 34. ı *Lugo*, *Fag. Tamb.* et aliis, qui dicunt ninem posse in Ecclesiis Regularium præcem Communionis implere, nisi cum licentia

Parochi certo præsumta; ita etiam *Suar. Rel. tract.* 10. *l.* 9. *c.* 3. *num.* 6. *Bon. a p.* 1. *num.* 12. et *Escob. n.* 443. *cum Nunno*, *Fag. etc.* qui refert Declarationem C. an. 1486. apud *Farinac. in Trid. sess. can.* 9. ubi dictum fuit minime satisfacere p cepto communicantes in Ecclesiis Regulari Nec obstat præfata Privilegia (quorum m nit *Busemb.*) nam ut ajunt AA. citati, Pontifices sæpe declrarint, quoad Commu nem obligatoriam semper servandum esse sum jus Parochorum, tam prædicta Monas D. Hieronymi, quam aliæ Religiones, r quam illis Privilegiis usæ sunt, nisi pro familiaribus. Unde *Escob. l. c.* censet oppos opinionem non esse practice probabilem. E vera nostra sententia a communi consuetu videtur approbata.

Pueri baptizati rationis impotes, et perp amentes, Eucharistiam sumendo, veræ g augmentum percipiunt; quia sufficit hoc S mentum in gratia suscipere, ad ejus effe sane percipiendum. Ita *Suar. Vasq. Con. Laym.* cum *Salm. c.* 7. *n.* 6. Ob majorem men reverentiam hujus Sacramenti, Ecc Latina merito illud parvulis dari prohibuit habetur ex communi sensu Ecclesiæ, juxt *Th. q.* 80. *a.* 8. Catechismum Rom. *num.* et Rituale Rom. *de Euchar.*

301. Sed quæritur I. An pueri statim ac bent usum rationis, possint ac debeant com nicare? *Prima* sententia affirmat, et hanc nent *S. Antonin. tom.* 3. *tit.* 14. *cap.* 12. ubi ait: *Cum (puer) est doli capax, scilicet potest mortaliter peccare, tunc oblig ad præceptum de Confessione, et per conseq de Communione, quæ simul dantur.* Idem

ant *Sanctius d.* 26. *et Palud. ac de la Cruz* *ud Escob. l.* 20. *num.* 243. probabilemque hat *Diana p.* 3. *tract.* 6. *R.* 70. cum *Tab.* tio quia cum tales pueri jam sint capaces mmittendi peccatum mortale, et se disponen- ad absolutionem per debitum dolorem, etiam paces fiunt Communionis, ad quam minor quiritur rationis discretio. *Secunda* vero sen- ntia communissima, et probabilior negat te- ri, et hanc docent *Suar.* 3. *p. d.* 70. *s.* 1. *Sed expectandum*, *Nav. cap.* 21. *num.* 57. *zym. c.* 4. *n.* 3. *Escob. n.* 344. *Pal. p.* 10. 11. *Antoine p.* 491. *v. Pueri*, *Croix l.* 6. 2. *num.* 646. *Salm. cap.* 7. *num.* 16. *cum asq. Soto*, *Fill. Dicast. etc. ac Diana loc.* *l. cum Tol. Conc. Comit. Tann. Salas*, et mmuni, ut asserit. Ratio, quia communis us Ecclesiæ sic interpretavit obligationem hu- s præcepti, tum ut pueri cum majori reve- ntia, et fructu Eucharistiam suscipiant, tum ipsi facile exponantur periculo transgressionis. quamvis obligentur ad Confessionem, non eo tamen tenentur suscipere Eucharistiam, iæ est majoris excellentiæ, et non tantæ ne- ssitatis. Nec obstat *cap. Omnis* 12. *de pœnit.* i dicitur quod omnis fidelis, *postquam ad* *nos discretionis pervenerit*, tenetur non tan- m ad confessionem, sed etiam ad communio- m; nam anni discretionis intelligendi sunt spective ad rationem materiæ; nempe cum ais pervenerit ad discretionis annos pro Con- ssione, confiteatur; quando ad discretionis nos pro Communione, communicet. Sed no- ndum, quod ex hujus sententiæ fautoribus ii, ut *Vasq. Hurt. Præpos. Gran. etc. apud scob. num.* 242. censent tales pueros nec tene- , nec posse communicare, quia (ut dicunt)

Eucharistia non potest dari eis, qui non sunt capaces digne communicandi. Alii vero, ut *Suar. l. c. v. Deinde*, *cum Soto*, *et Laym. Pal. ac Croix l. c.* probabilius dicunt, quod esto pueri non teneantur communicare statim post adeptum usum rationis, non tamen prohibentur ad Eucharistiam accedere, semper ac sciant discernere hunc cælestem cibum a profano; tunc enim, ut inquit *D. Th.* (3. *p. qu.* 80 *art* 9.): *Quia possunt aliquam devotionem concipere*, *non est eis hoc Sacramentum denegandum*. Idque confirmatur in *cap. penult. Cas.* 26. *quæst.* 6. ubi dicitur: *Cui pœnitentiæ Sacramentum conceditur*, *neque Eucharistiæ Sacramentum negari debet*, *si desideret*.

Sed hic dubitatur 1. Quando censeantur pueri obligati ad communicandum? *Sotus op. Suar. et Corduba ap. Pal. ll. cc.* sentiunt hanc obligationem incipere a XII. anno; quia ut (ajunt) in ea ætate pueri tenentur ad leges ecclesiasticas. Sed hoc communiter rejicitur, prout diximus de *Leg. l.* 1. *n.* 155. Hinc communiter dicunt Doctores, regulariter loquendo, pueros non obligari ad Communionem ante nonum, vel decimum annum; nec differendam eis esse communionem ultra duodecimum, ut sentiunt *Pal. l. c. et Salm. num.* 18. *cum Lug. Dic. Amico*, *etc.* Vel saltem ultra decimum quartum, ut ajunt *Suar. Laym. Wig. Antoine et Croix ll. cc.* Hicque notandum id, quod præscripsit S. Carolus Borromæus (in *Sinod. Diœces. IX.*) *Parochi illos*, *qui decennium attigerint*, *accersant*, *instruant ad cognitionem Eucharistiæ*, *doceantque*, *quam reverenter ad eam accedant*. Dictum est *regulariter*, nam ut advertunt Auctores, citius possunt obligari pueri, qui ante talem ætatem perspicaciores conspiciuntur. Unde recte

prehendit *Ronc. cap.* 6. *Reg.* 5. Parochos, qui
discriminatim non admittunt ad Communio-
em, nisi pueros in certa ætate constitutos. Di-
int autem *Nav. cap.* 21. *num.* 57. *et Croix d.*
im. 646., quod, licet pueri anno decimo pos-
it ad communionem admitti, non tamen ipsi
l illam tenentur, sed tum solum cum a Paro-
o vel parentibus moniti fuerint.

Dubitatur 2. An in periculo mortis commu-
o tribuenda sit pueris, qui rationis sunt im-
tes? Respondetur negative, tum quia idem
lest periculum irreverentiæ, tum quia talis est
us Ecclesiæ Romanæ. Ita communiter *S. Th.*
c. item *Caj. Suar. Pal. Laym. Bon. Lug.*
c. cum *Salm. c.* 7. *n.* 7. Et qui aliter age-
t, graviter peccaret, ut notant *Salm. ib. n.*
cum Led.; qui ait hujusmodi usum univer-
lem Ecclesiæ quippe æquivalere, ac si esset
ohibitio. Pueris vero, qui jam sunt compotes
tionis, in articulo mortis non solum commu-
o dari potest, ut dicunt *Nav. c.* 21. *n.* 57.
Caj. apud Wig. tr. 12. *n.* 46. sed etiam
bet, ut communissime docet *Suar. dist.* 70.
1. *Lugo dist.* 13. *n.* 37. *Laym. c.* 4. *n.* 3.
il. p. 10. *n.* 11. *Wig. l. c. Holz. tom.* 1.
g. 345. *n.* 43. *v. Dixi* 2. *Antoine p.* 581.
sc. l. 20. *n.* 244. *et Salm. c.* 7. *n.* 15. *cum*
enr. et idem docet Bened. XIV. *de Synod.*
. 7. *cap.* 12. *num.* 3. Ratio, quia ex una
rte pueri in tali periculo constituti tenentur
præcepto divino communicare; ex alia uti-
as Eucharistiæ tunc majorem dispositionem
n exposcit.

302. Quæritur II. An communio sit ministran-
amentibus? Perpetuo amentibus omnino est
ganda, ut omnes dicunt cum *S. Th.* 3. *p. qu*
. *art.* 9. et Rituali Rom. *de Euch.* ubi dici

tur: *Amentibus seu phreneticis communicare licet; licebit tamen, si quando habeant lu intervalla, et devotionem ostendant, dum statu manent; si nullum indecentiæ peri adsit.* Aliis vero amentibus, qui non se caruerunt usu rationis, sed nunc carent, *Gobatus tom.* 4. *n.* 135. quod in periculo tis absolute potest eis dari communio. S hoc sequenda est doctrina *D. Th. loc. c.* u ait: *Si prius, quando erant compotes suæ m apparuit in eis devotio hujus Sacramenti, eis in articulo mortis hoc Sacramentum exh nisi forte timeatur periculum vomitus, vel e nionis.* Idem fere docuit Catechismus Rom. 2. *cap.* 4. *num.* 64. dicens: *Amentibus terea, quia tunc a pietatis sensu alieni Sacramenta dare minime oportet; quamqua antequam in insaniam inciderent, piam voluntatem præsetulerint, licebit eis in fin ex Concilii Carthaginiensis Decreto Euchar administrari; modo vomitionis, vel alteri dignitatis incommodum, et periculum timendum sit.* Hinc sufficit, quod talis æg vixerit, ut recte dicunt *Pal. part.* 10. *Holzm. tom.* 1. *pag.* 345. *n.* 46. *et Salm* 7. *n.* 9. *cum Suar. Vasq. Conc. Laym. I Vill. Hurt. etc.* Ratio, quia ex una part sumitur is interpretative communionem p ex altera huic Eucharistia adhuc necessar potest, nempe si incidisset in amentiam e in peccato mortali, de quo solum attrit rit: Excipiunt tamen DD. *ibid. num.* 11. to præsumatur talis in amentiam incidisse tus impœnitens. Extra tamen articulum nullo modo Eucharistia amentibus est co da, ut *Salm. d. n.* 11. cum *Suar. La communi.*

303 Quæritur III. Quando concedenda sit Eucharistia semifatuis, mutis, et obsessis? Respondetur, quod *Semifatuis* semper ac sciant distinguere hunc cælestem cibum ab aliis tantum in articulo mortis, et tempore præcepti communio danda est. Ita *Holzm. n.* 45. *Laym. c.* 4. . 4. *Wig. tr.* 12. *n.* 37. *et Salm. c.* 7. *num.* 2. cum *Pal. Hurt. Dian. Henr.* (contra *Sanch. .eand.* qui concedunt toties quoties). Idem gendum est cum *Mutis*, et *Surdis* a nativitate, modo ex signis constet eos discretionem haere, ut *Laym. Pal. et Salm.* n. 13. Immo recte ait *Holzm. n.* 50. quod si isti sint præditi on qualicumque discretione, sæpius possunt ommunicare. Verum mutis, surdis, et simul æcis a nativitate omnino neganda est communio cum *Wig. n.* 38. Epilepticis autem negaur communio tantum in paroxysmo, ut *Holzm.* ι. 48. *Elbel. n.* 98. cum *Laym. et Pal.* Idem gendum cum *Obsessis* a Dæmone, quando non unt sui compotes. Ceterum *Salm. num.* 14. um *Suar. Sot. Bonac. Laym.* et aliis, ex dotrina *S. Th. p.* 3. *q.* 30. *a.* 9. *ad* 2. recte junt Eucharistiam pluries in anno, juxta prulentiam Confessarii istis concedendam esse, cum it speciale remedium ad Dæmones arcendos; hinc it *Cassianus* (*apud D. Th. l. c.*): *Eis, qui ıb immundis vexantur Spiritibus, communionem ı Senioribus numquam meminimus interdictam.*

CAPUT III.

De Eucharistia ut est Sacrificium.

DUBIUM I.

Quid sit Missa, et quæ obligatio Sacerdot circa illam?

333. *An capellanus ægrotans teneatur per alium satisfacere Missas?* De 30. Missis Gregorianis. An liceat stipendium accipere pro prima Missa quam Neo-presbyter celebrat cum Episcopo? (*Remissive ad n.* 829. *v. An autem*).

304. » RESp. Missa est sacrificium consi-
» stens in consecratione panis, et vini; idest
» actus latriæ, qui fit in recognitionem supre-
» mi dominii Dei, et signum nostræ servitutis.
» Quod non obstat, quin secundario possit et-
» iam ad alium finem partialem offerri, ut ad
» agendas gratias, vel impetrationem Beneficii,
» ad Remissionem peccatorum, ad Sanctos ho-
» norandos, etc.

Notandum est I. quod Sacrificium in genere: *Est oblatio facta Deo per immutationem alicujus rei, in signum supremi dominii, ex legitima institutione.* Ita communiter *Suar. Pal. Laym. Conc. et alii.* Dicitur *Oblatio* pro genere, in quo non cum aliis oblationibus convenit. *Facta Deo*, quia soli Deo, non Sanctis Sacrificium offertur. *Per immutationem alicujus rei*, immutatio enim distinguit Sacrificium ab aliis oblationibus. *In signum supremi dominii*, nam tali signo significamus, ita a Deo tamquam supremo domino nos et nostra destrui posse, sicuti res oblata immutatur. *Ex legitima institutione:* Hæc autem institutio tria requirit, ut Sacrificium fiat publica auctoritate, fiat nomine totius populi, et fiat a Sacerdote tamquam legitimo Ministro.

Notandum II. Sacrificium dividi ex parte materiæ, formæ, et finis. Ex parte *Materiæ* distinguitur in *Victimam*, seu *Hostiam*, in qua

aliquod animatum offertur: in *Immolationem*, in qua offertur aliquod inanime, sed solidum: in *Libamen*, in quo offertur aliquod liquidum. Ex parte *Formæ*, distinguitur in *Holocaustum*, in quo totum, quod offertur, per ignem consumitur: *Hostiam pro peccato*, in qua id quod offertur partim consumitur per ignem, partim per Sacerdotem: *Hostiam pacificam*, in quo id quod offertur partim consumitur per ignem, partim per Sacerdotem, partim per illum qui donat. Ex parte *Finis* distinguitur in *Latreuticum*, quod offertur mere in obsequium Dei: *Eucharisticum* in gratiarum actionem: *Propitiatorium*, seu *Expiatorium* in remissionem culpæ vel pœnæ: *Impetratorium* ad obtinenda bona a Deo. Sacrificium autem Eucharistiæ in lege gratiæ institutum (quo omnia antiqua Sacrificia cessarunt) omnium rationes illorum perfecte continet: Est enim *Holocaustum* in recognitionem divinæ excellentiæ: Est *Eucharisticum* in gratiarum actionem: Est *Impetratorium* gratiarum per merita Christi: Et *Expiatorium* peccatorum, quia per illud Deus ad misericordiam movetur, estque Missæ Sacrificium incruentum idem profecto, ac Sacrificium cruentum Crucis, non solum quia eadem persona offertur, sed etiam quia eadem est formalis ratio Sacrificii, cum offeratur in protestationem supremi Dominii, quod habet Deus vitæ, et mortis. Sacrificium igitur altaris, ut ait Trident., non quidem essentialiter differt a Sacrificio Crucis, sed tantum accidentaliter quoad modum offerendi, nempe quia 1. In illo Crucis intercessit mors realis, in hoc intervenit mystica; 2. Illud oblatum fuit per ipsum Redemptorem in ara Crucis, hoc offertur ministerio Sacerdotum. 3. Illud fuit meritorium, quia

ibi solutum fuit pretium nostræ redemptionis; hoc vero non est meritorium, cum hic tantum applicentur merita Christi.

Notandum III. certum esse et de fide, quod Missa est vere, et proprie Sacrificium, et a Christo institutum quoad id, quod pertinet ad essentiam Sacrificii: per consecrationem enim et per sumptionem, ut infra dicetur, mystice mactatur Christus, et sic habetur immutatio ad Sacrificium requisita. Ita in *Trid. sess.* 22. *c.* 1. *et Can.* 1. 3. *et* 4.

305. Quær. hic I. In quo consistat essentia Sacrificii Missæ? Magna hæc est quæstio inter DD. Plures enim adsunt sententiæ. *Prima* sententia dicit consistere in sola sumtione, quia in illa tantum reperitur destructio sive immutatio victimæ; et ita tenent *Pignatelli in suo Propitiatorio*, *et Alb. Magnus*, *Led. et alii apud Suar.* 3. *p. d.* 74. *s.* 5. *in princ. Secunda* sententia dicit consistere in oblationem, cum Sacrificium nihil aliud sit quam oblatio; ita *Azor. l.* 10. *c.* 19. *et Sot. ac Covarr. apud Dicast. d.* 1. *n.* 142. *et Gabr. Echius etc. apud Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 12. *Tertia* sententia communior docet consistere in sola consecratione, et ita tenent *Suar. d.* 75. *sect* 6. *Gonet Man. to.* 6. *p.* 331. *Cont. Tourn. to.* 7. *p.* 414. *concl.* 6. *Petroc. to.* 3. *p.* 496. *Hubert tom.* 5. *p.* 642. *Res.* 3. *Juenin. tom.* 7. *p.* 366. *concl.* 4. *Frassen. tom.* 11. *p.* 352. *Conc. tom.* 8. *p.* 424. *n.* 6. *Holz. p.* 70. *n.* 305. *Ronc. c.* 1. *q.* 2. *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 13. *et Salm. c.* 1. *n.* 14. *cum S. Anton. Lug. Pal. Vasq. et aliis.* Ratio quia in consecratione omnia adsunt requisita ad Sacrificium, nempe oblatio quæ jam fit in actu exercito, prout Christus quoque tum in cœna, tum in cruce non ver-

bis, sed facto Deo Patri se obtulit: adest etiam destructio seu immutatio victimæ, dum vi verborum jam corpus a sanguine Christi separatur. Hæc sententia est quidem valde probabilis, et communior, sed probabilior mihi videtur *Quarta* sententia (licet in *Tom. II. n.* 310. tertiæ adhæserim), quam tenent *Bellarm. l.* 2. *de Miss. c.* 27. *circa fin. Tourn. in Prælect. theol. to.* 8. *p.* 371. *Sot. in* 4. *d.* 13. *q.* 1. *Bon. d.* 4. *q. ult. p.* 2. *et alii apud Dicast.* Hæc sententia dicit essentiam Eucharistiæ consistere partialiter in consecratione, et partialiter in sumtione; in consecratione enim ponitur victima, et in sumtione consumitur. Ratio 1. quia verum et reale Sacrificium veram requirit et realem destructionem rei oblatæ, quæ non habetur, nisi per sumtionem Sacerdotis, qua destruitur sacramentalis essentia Christi. Nec obstat dicere, quod in consecratione jam habeatur mors mystica, et in tantum non habetur mors realis, in quantum propter naturalem concomitantiam, nequeunt Christi sanguis, et Anima a corpore separari. Nam respondetur, quod si concomitantia illa naturalis impedit mortem, impedit etiam Sacrificium, quod sine et reali destructione non consumitur. Ratio 2. quia si destructio non fieret per sumptionem, sequeretur quod Sacrificium fieret in cælo, non in altari; nam ut in altari fiat Sacrificium, opus est ut prius ibi victima ponatur integra, et deinde destruatur. Cum autem in consecratione panis vi verborum veniat tantum corpus a sanguine separatum: sequitur præsupponi destructio jam facta in cælo, ubi Christus integer manet. Nec obstat dicere quod, licet per se vi verborum corpus separatum a sanguine, ratione tamen concomitantiæ Christus integer venit, ac

proinde mystice destruitur. Nam respondetur, quod hoc esset per accidens, non per se; sed cum Sacrificium (ut supponunt Auctores tertiæ sententiæ) fiat per se vi verborum, ratione separationis sanguinis a corpore; necesse est, ut etiam per se vi verborum ponatur integer Christus, prius quam destruatur. Ceterum ipsi adversarii dicunt quod sumtio, quamvis non spectat ad essentiam Sacrificii, spectat tamen ad ejus integritatem, ut Sacerdos participet de re oblata. Quapropter Rubrica Missalis (*tit.* 29. *n.* 3.) sic monet: *Si Sacerdos graviter infirmetur, aut moriatur post consecrationem corporis tantum, ante consecrationem sanguinis, vel utroque consecrato, Missa per alium Sacerdotem expleatur ab illo loco ubi ille desiit; et in casu necessitatis etiam per non jejunum.* Et idem docet *S. Th.* 3. *p. q.* 83. *ar.* 6. *ad* 1. *ex Concil. Tolet. VII. in c. Nihil, Caus.* 7. *q.* 1.

306. Quæritur II. An de essentia Sacrificii requiratur consecratio utriusque speciei. *Prima* sententia negat, quam tenent *Cont. Tourn. tom.* 5. *p.* 124. *cum Major. Adriano, Ysamberto, etc. ac Bon. d.* 4. *q. ult. p.* 2. *n.* 7. *cum Henr. Petig. Nunno etc.* probabilemque putat *Groiæ l.* 6. *p.* 2. *num.* 15. Ratio, tum quia per ipsam consecrationem unius speciei totus Christus ponitur et offertur, simulque jam repræsentatur mors Christi, cum vi verborum ponatur tantum corpus sine sanguine, vel sanguis sine corpore, quo mors Christi designatur; tum quia, ut alii dicunt, in consecratione et sumtione unius speciei jam habetur oblatio et mactatio victimæ, quod satis est ad essentiam Sacrificii. *Secunda* vero sententia communior et probabilior affirmat, et hanc tenent *Suar.*

3. *p. d.* 75. *s.* 6. *v. Dico* 2. *Tourn. in Prælect. t.* 8. *p.* 376. *Lugo de Euch. d.* 19. *ex n.* 106. cum communi ut asserit, *Pal. eod. tit. p.* 2. *num.* 6. et favet *D. Th.* 3. *p. q.* 80. *ar.* 12. *ad* 3. ubi dicit: *Repræsentatio Dominicæ Passionis agitur in ipsa consecratione, in qua non debet corpus sine sanguine consecrari.* Ratio igitur est, quia Sacramentum altaris debet esse rememorativum Sacrificii cruenti a Christo in Cruce peracti, ut declarat Trid. *s.* 22. *c.* 1. ubi docet, quod Christus obtulit corpus et sanguinem suum sub speciebus panis, et vini, *ut Ecclesiæ suæ visibile relinqueret Sacrificium, quo cruentum* (nota) *illud semel in Cruce perangendum repræsentaretur.* Unde si una tantum species consecraretur, etsi vi verborum poneretur corpus exangue, vel etsi per sumtionem haberetur mactatio, non tamen exprimeretur sanguinis effusio, quod non fit nisi per utriusque speciei consecrationem, per quam proprie significatur separatio sanguinis e corpore, juxta dictum S. Cyrilli: *Gladio verborum sanguis separatur a corpore.*

Hic autem advertendum id, quod habetur in Rubrica Missalis (*tit.* 4.): *Si materia, quæ esset apponenda, ratione defectus vel panis, vel vini, non posset ullo modo haberi, si id sit ante consecrationem corporis; ulterius procedi non debet; si post consecrationem corporis, aut etiam vini deprehenditur defectus alterius speciei, altera jam consecrata, tunc si nullo modo haberi possit, procedendum erit, et Missa absolvenda, ita tamen ut prætermittantur verba et signa, quæ pertinent ad speciem deficientem. Quod si expectando aliquamdiu haberi possit, expectandum erit, ne Sacrificium maneat imperfectum.* Hinc notant *Gavantus*

hic, *et Azor. lib.* 10. *cap.* 35. *qu.* 6. quod si difficillime haberi possit species deficiens, et notabilis inde oriretur offensio populi, Missa absolvi debet, quia jus naturale vitandi scandalum, prævalet juri divino positivo integrandi Sacrificium.

307. Est autem de fide, quod Christus Dominus sit præcipuus Sacerdos offerens in Sacrificio Missæ, ut communiter DD. cum *S. Th. q.* 83. *art.* 11. *ad* 3. *ex Trid. sess.* 22. *c.* 2. Post Christum, ministri hujus Sacrificii sunt Sacerdotes, qui soli potestatem habent consecrandi, et offerendi corpus et Sanguinem Christi; et consecrant, etiamsi sint hæretici, degradati, etc. ex *Trid. s.* 23. *c.* 1. Tota Ecclesia etiam dicitur offerre Sacrificium per Sacerdotem, ut multi dicunt apud *Croix n.* 19. Post Sacerdotes, omnes fideles offerunt Sacrificium mediate per Sacerdotum manus tribus utique modis. I. Modo generali nempe per Sacerdotes, qui offerendo Sacrificium ut publici ministri, pro quocumque fideli dicitur etiam offerre. II. Magis speciali, procurando, ut Sacerdotes celebrent pro seipsis. III. Assistendo Sacrificio.

308. Certum etiam est posse offerri hoc Sacrificium pro omnibus fidelibus baptizatis vivis, etiam infantibus, vel energumenis, vel peccatoribus non excommunicatis, quoad fructum tantum impetrationis. Pro excommunicato vitando tamen licite Sacerdos potest offerre Missam privatim, quatenus est opus proprium suæ privatæ personæ non autem nomine Ecclesiæ, vel ut minister Christi: ex *c.* 2. *de Sent. Excom.* Quamvis, si offerret tamquam Christi minister valide quidem, sed illicite offerret ut *Croix n.* 33. *Salm. c.* 2. *ex n.* 9. *cum Suar. Nav. Dic. etc.*

309. Sed dubitatur 1. an licite Sacerdos possit orare, aut offerre Missam nomine Ecclesiæ, vel ut minister Christi pro excommunicato tolerato? Negant *Suar. Bon. Soto*, *et alii* cum *Salm. c. 2. n.* 19. Quia Ecclesia, ut dicunt, excludit excommunicatos omnino a communicatione suffragiorum; Concilium enim Constantiense in Extravag. Mart. V. *Ad evitanda* nihil ipsis indulsit, sed tantum favorem præbuit aliis, ut cum excommunicato tolerato communicare possent. Sed probabilior est opposita sententia, quam tenent *Lugo disp.* 19. *num.* 187. *Croix n.* 34. *cum Sanch. Nav. Con. etc.* Ratio, quia in d. Extrav. quamvis nihil indulgeatur excommunicatis toleratis, conceditur tamen fidelibus communicare cum illis, etiam in divinis, juxta dicenda *de Censur. n.* 164.

Dubitatur 2. an possit offerri Missa pro infidelibus? Negant *Vasq. Sot. Leand. Pal. etc.* apud *Salm. cap.* 2. *n.* 18. Effectus enim Sacrificii, ut dicunt, non est communicandus iis, quibus non possunt communicari Sacramenta. Probabilius tamen affirmant *Lugo d. n.* 173. *et Bellarm. Suar. Sa*, *Laym. etc.* cum *Salm. n.* 19. Tum quia in lege veteri Judæi soliti fuerunt sacrificare pro gentibus, ut in *l.* 1. *Mach. c.* 12. pro Spartanis, ubi: *Memores sumus vestri in Sacrificiis, quæ offerimus*. Tum quia sic celebrans magis conformatur Christo, qui pro omnibus se obtulit.

310. Pro defunctis autem existentibus in Purgatorio certum est, quod licite et utiliter offertur Missa, ut docet *D. Th. Suppl. q.* 71. *ar.* 9. et constat ex Trid. *s.* 22. *c.* 2. ubi dicitur, quod Sacrificium Missæ *non solum pro fidelium vivorum peccatis, pœnis, satisfactionibus, et aliis necessitatibus, sed et pro defunctis rite*

juxta Apostolorum traditionem offertur. Et rursus in Can. 3. habetur : *Si quis dixerit, Missæ Sacrificium vel soli prodesse sumenti, neque pro vivis, et defunctis, pro peccatis, etc. offerri debere ; anathema sit.*

Rogabis 1. an Missa prosit defunctis ex infallibili promissione Christi? Negant *Canus*, *Sotus*, *et Corduba apud Salm. c. 2.* Sed verius, et communius affirmant *Suar. D.* 79. *s.* 10. *et ipsi Salm. cum Azor. Nav. Henr. Dic. P. Soto*, *Fug. Philib. etc.* Ratio quia cum sit de fide (ut vidimus ex Tridentino) Missam utiliter offerri pro defunctis, id non potest fieri nisi ex opere operato, idest ex promissione Christi, quæ utique habetur in verbis illis (*Matth.* 26. 28.): *Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur* (in textu Græco legitur *effunditur*) *in remissionem peccatorum.* Confirmatur ex verbis formæ qua ordinantur Præsbyteri : *Accipe potestatem offerre Sacrificium Deo, Missasque celebrare tam pro vivis, quam pro defunctis in nomine Domini. Amen.*

Rogabis 2. an Missa *de Requie* prosit defunctis magis, quam Missa de Sanctis? Respondet *S. Th. Suppl. quæst.* 71. *art.* 9. *ad* 5. dicens: *Ex parte Sacrificii oblati æqualiter prodest defuncto, de quocumque dicatur ; sed ex parte orationum magis prodest illa, in qua sunt orationes ad hoc determinatæ, sed tamen hic defectus recompensari potest per majorem devotionem, vel ejus qui dicit Missam, vel ejus qui jubet dici, vel iterum per intercessionem Sancti, cujus suffragium Missa imploratur.*

De effectibus Sacrificii Missæ.

311. I. Effectus est remissio peccatorum, circa quam quæritur, an hoc Sacrificium remittat peccata mortalia per se immediate in homine at-

trito, instar Sacramenti Pœnitentiæ? Affirmat *Cassalius l. 2. de Sac. Missæ*; sed oppositum est tenendum, nempe Missam non habere virtutem remittendi mortalia per se immediate, sed solum impetrandi auxilium ad pœnitentiam, qua remittantur, ut communiter docent *Bellarm. l. 2. de Miss. c. 4. Tourn. Prælect. Theol. t. 8. pag. 484. Suar. d. 79. s. 3. et 4. Holzm. n. 330. Ronc. c. 1. q. 3. Con. p. 428. n. 8. ac Salm. c. 3. n. 3 cum Nav. Cajet. Azor. Pal.* et aliis passim, ex *D. Th. in 4. d. 12. q. 2. art. 2. qu. 2. ad 4.* ubi ait quod Missa *peccata mortalia delet, non sicut causa proxima, sed in quantum gratiam contritionis impetrat.* Et probatur ex Tridentino. *sess. 22. c. 2.* ubi dicitur: *Hujus* (Sacrificii) *oblatione placatus Dominus gratiam, et donum pœnitentiæ concedens, crimina et peccata etiam ingentia dimittit.* Ergo Deus intuitu hujus Sacrificii immediate placatur, et deinde movetur ad pœnitentiæ bonum concedendum, per quam immediate delentur peccata. Confirmatur ratione, quia Sacrificium Missæ offertur a Christo Summo Sacerdote, qui nunc non potest satisfacere, cum non sit viator, et ideo nequit mereri, sed tantum ipse impetrat nobis gratias interpellans pro nobis. Idemque dicendum de culpis venialibus cum *S. Th. l. c. quæstiunc. 1. ad 1. ac Holzm. Ronc. Conc. Suar. Conc. Laym. Pal. Vasq. et Salm. n. 6.* (contra *Canum et Valentiam*, qui volunt venialia remitti per se virtute Sacrificii) Quia, cum venialia sint quædam maculæ Animæ, propria voluntate contractæ, non tolluntur sine pia animi actione, quæ venialibus illis repugnet.

II. Effectus hujus Sacrificii est per se immediate remittere pœnas peccatorum hominibus ju-

alis, pro quibus offertur; ita communiter *Suar. d.* 79. *s.* 6. *Assert.* 1. *Pal. p.* 6. *n.* 7. *Conc. p.* 429. *n.* 11. *Wigandt tr.* 12 *n.* 81. *R.* 4. *et Salm. c.* 3. *n.* 11. *cum Gonet, Con. P. Nav. Laym. Gabr etc.* ex *D. Th.* 3. *p. q.* 79. *ar.* 5. ubi ait quod hoc Sacramentum, *in quantum est Sacrificium, habet vim satisfactivam.* Et patet ex Trid. *s.* 25. c. 1. ubi habetur: *Animas in Purgatorio detentas fidelium suffragiis potissimum acceptabili altaris Sacrificio juvari.* Alia autem via defuncti juvari non possunt, quam immediata pœnarum remissione. III. Effectus est augmentum gratiæ. Circa quod quæritur, an Sacrificium Missæ de se ex opere operato conferat hoc augmentum? Affirmant *Leand. Card. et Mach.* Sed negandum cum *Suar. d.* 79 *s.* 4. *Pal. p.* 6. *n.* 5. *et Salm. c.* 3. *n.* 13. qui citant *Vasq. Lug. Hurt. Bon.* et alios communiter, quia de hoc nullibi fundamentum habetur. Verius ergo dicendum per Missam impetrari auxilia ad perficiendos actus, quibus gratia accrescit. IV. Effectus est impetratio bonorum spiritualium, et etiam temporalium, quatenus ista Animæ prosint, ex *Trident. sess.* 22. *cap.* 2. *Vide Salm. c.* 3. *n.* 15.

312. » Principalis fructus Missæ ex opere operato est independens a probitate Sacerdotis, a quo » pro omnibus, seu vivis, seu defunctis, etiam » accepto stipendio, applicabilis est, estque actu » tam intensive, quam extensive finitus; etsi » enim hostia ipsa, et principalis offerens, idest » Christus, infinite sit Deo gratus, atque ita » Deus per hoc Sacrificium infinito honore af» ficiatur, videtur tamen Christi esse voluntas, » ut offeratur, et prosit tantum ad certum, et » finitum effectum. Quod etiam patet ex usu, » et sensu Ecclesiæ, dum Missæ pro eadem re

» repetuntur : quod signum est, non habere in» finitum effectum. V. *Bon. d.* 4. *q. ult. p.* 4.

Notandum 1. alium esse valorem, alium fructum Missæ. *Valor* est efficacia illa, quam habet Missa ex dignitate offerentis, et rei oblatæ, ad conferenda bona offerenti, et iis pro quibus offertur. *Fructus* autem sunt bona ipsa, quæ intuitu Sacrificii Deus confert. Unde valor a fructu differt, velut causa ab effectu.

Notandum 2. Fructus Missæ distingui ex triplici capite; distinguitur enim 1. ex parte causæ, idest ex opere operato, et opere operantis. Fructus *ex opere operato* est ille, qui confertur intuitu meritorum Christi, et ejus promissionis: fructus vero *ex opere operantis* est ille, qui confertur intuitu meriti, et devotionis celebrantis. Distinguitur 2. ex parte rei, in meritorium, satisfactorium, et impetratorium, juxta dicta ex *n. præcedenti* 311. Distinguitur 3. in generalem, specialem, et specialissimum. Fructus *generalis* obtingit omnibus fidelibus vivis, et defunctis. *Specialis* (ab aliis dictus *medius*, vel *ministerialis*) obtingit tam eis pro quibus applicatur, quam assistentibus, et concurrentibus ministrando paramenta, luminaria, hostias, etc. *Specialissimus* demum obtingit soli Sacerdoti.

Hic autem magna occurrit quæstio valde inter DD. controversa, an Sacrificium Missæ infinitum habeat valorem? Duplex adest sententia. *Prima* dicit habere valorem actu tam intensive, quam extensive finitum, ita ut pluribus applicatum minus prosit singulis, quam si uni tantum applicetur. Ita cum *Bus. ut supra*, *tenent Scotus Quodlib.* 20. *n.* 20. *S. Bon. in* 4. *dist.* 55. *ar.* 3. *ad ult. Ronc. c.* 7. *q.* 7. *R.* 2. item *Palud. Rich. Major*, *Barb. Covarr.* et *Fag. apud Salm. c.* 3 *n.* 38. Idemque expresse

docet *Sotus in 4. dist. 13. q. 2. art. 1.* ubi ait: *Intentioni* (Sacerdotis) *quia est de essentia Sacrificii, etiam ex opere operato respondet certus, et taxatus gradus satisfactionis, et ideo quanto in plures illud distribuerit, tanto minus singulis obvenit.* Diversa autem Auctores hujus sententiæ ratione utuntur: Alii, quia valor Missæ non sumitur ex re oblata, sed ex ipsa oblatione, sive ex actione Sacerdotis offerentis, quæ certe non potest esse infiniti valoris: dicunt enim, in Sacrificio Missæ Christum non esse proprie offerentem, sed tantum remote, quatenus illud per Sacerdotes offerendum instituit. Sed hæc ratio communiter rejicitur, et merito, tum quia, sicut Sacrificium oblatum a Sacerdote malo, non perinde ab ejus malitia inquinatur, ut docet Trid. *sess.* 22. *c.* 2. ita neque ab offerente limitato limitationem recipit; tum quia certum est quod in hoc Sacrificio Christus est simul victima, et principalis offerens, ut patet ex Conc. Later. IV. *Can.* 3. ubi dictum fuit: *in Ecclesia Christus Jesus et Sacerdos et Sacrificium est.* Et clarius ex *Trid. dict. sess.* 22. *c.* 2. ubi habetur: *Una enim eademque est hostia, idem nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in cruce obtulit, sola offerendi ratione diversa.* Alii vero hac ratione utuntur, quia, licet Missa in se, et quoad sufficientiam sit infiniti valoris, tamen quoad effectum, hic est limitatus ex voluntate Christi, qui hoc Sacrificium instituit, ut ex opere operato (independenter ab hominum dispositione) determinatum produceret effectum, sive satisfactionis gradum, quamvis ex opere operantis possit crescere juxta majorem devotionem offerentis, vel ejus pro quo offertur. Et huic sententiæ videtur favere *D. Thom. in 4.*

dist. 45. *q.* 2. *art.* 4. *q.* 3. *ad* 2. ubi ait: *Quamvis virtus Christi, quæ continetur sub Sacramento Eucharistiæ, sit infinita, tamen determinatus est effectus, ad quem illud Sacramentum ordinatur.* Hinc S. Doctor *dict. art.* 4. *q.* 2. *Sed contra*, infert minus esse probabilem opinionem asserentem, quod suffragia pro uno facta non magis ei prosint, quam aliis qui magis digni sunt, sic dicens: *Si ergo suffragium pro multis factum tantum valeret singulis, ac si pro uno tantum fieret, videtur quod Ecclesia non debuit instituisse, ut pro aliquo singulariter Missa vel oratio fieret, sed quod semper diceretur pro omnibus fidelibus defunctis, quod patet esse falsum.* Ratio hujus sententiæ probatur ex prohibitione Ecclesiæ, quæ vetat ne pluribus Missam petentibus uno Sacrificio satisfiat. Hinc Sacerdos, qui a pluribus stipendia accepit, nequit unicam Missam pro illis offerre, quod utique facere posset, si Missa æque omnibus ac uni prodesset; sed hoc fuit proscriptum ab Alex. VII. in Prop. 10. quæ dicebat: *Non est contra justitiam pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, et Sacrificium unum offerre.*

Secunda vero sententia a recentioribus hodie communissime recepta docet, valorem Missæ esse intensive et extensive infinitum quoad sufficientiam, ratione infinitæ dignitatis Christi, qui in hoc Sacrificio est victima, et principalis offerens. Dicitur *intensive infinitum*, quatenus potest causare fructum majorem et minorem, juxta mensuram dispositionis hominis. *Extensive* autem, quatenus potest infinitos effectus producere, et juvare ita uni soli ac infinitis hominibus. Et ratio est, quia (ut docet Trid.) Missæ Sacrificium idem est, etsi modo diverso oblatum, cum Crucis Sacrificio, quod fuit infiniti valoris.

Quoad effectum vero, dicitur hoc Sacrificium esse finitum, non jam ex sua institutione, nempe, ut ait prima sententia, quia fuit a Christo in eo determinatus certus gradus satisfactionis, sed ex finita capacitate hominum pro quibus offertur, quorum unusquisque uberiorem percipit fructum juxta suam et offerentis dispositionem; pariter ac etiam fuit Sacrificium Crucis, quod esto in genere satisfactionis fuerit infiniti valoris, nullum tamen actu effectum in nobis infinitum operatur, cum se habeat per modum causæ universalis supernaturalis, quæ operatur juxta subjectorum dispositionem: prout operantur etiam Sacramenta, quæ, licet infinitam virtutem habeant, actu tamen limitate operantur. Unde juxta hanc sententiam Missa æque prodest singulis pluribus applicata, ac si uni applicetur. Ita tenent *Gonet Man. to. 6. p.* 336. *Habert to. 5. p.* 671. *Juenin. to. 7. p.* 375. *concl. 4. Petroc. tom. 3. p.* 512. *q. 8. Pignat. in suo Propitiatorio l. 4. q. 11. Tourn. in Prælect. Th. to. 8. p.* 387. *Dico 2. et suus Contin. to. 5. p.* 743. *Conc. t. 8. p. 427. n. 3. Holam. t. 2. pag. 74. ex n. 320. Wigandt tract. 12. n. 78. Bon. p. 4. n. 3. Croix lib. 6. p. 2. n. 42. cum Suar. Vasq. Sylvest. et Salm. c. 3. n. 40. cum Cano, Caj. Nav.* et aliis plurimis. Et pro hac sententia clare est etiam *D. Th.* 3. *p. q. 79. art.* 5. ubi sic ait: *Quamvis hæc oblatio ex sui quantitate sufficiat ad satisfaciendum pro omni pœna, fit satisfactoria pro illis, pro quibus offertur, vel etiam offerentibus, secundum quantitatem suæ devotionis, et non pro tota pœna.* Nec sibi contradicit S. Doctor in locis supra citatis; nam ubi dicit Missam habere effectum determinatum, sane intelligi debet de determinatione non ex parte Chri-

sti, sed subjecti juxta mensuram suæ dispositionis. Ubi autem dicit, quod Missa pluribus applicata, minus prodest singulis, non quidem loquitur de Missa uti Sacrificio, sed uti suffragio ab Ecclesia instituto, quod effectum certo finitum habet, et ideo quo pluribus illud applicatur, eo minus singulis juvat; certum enim est, quod preces Missæ ab Ecclesia institutæ magis prosunt alicui, si singulariter ei, quam si pluribus a Sacerdote applicentur, ut patet ex Conc. Constantiensi, ubi damnatus fuit hic articulus Wiclefi: *Speciales orationes applicatæ uni personæ per Prælatos, vel religiosos, non plus prosunt eisdem, quam generales, ceteris paribus.*

Nec obstat 1. prohibitio Ecclesiæ accipiendi plura stipendia pro una Missa. Nam respondetur 1. quod stipendium non datur ut pretium fructus Missæ, sed pro sustentatione ministri, ut diximus *de Simonia lib.* 3. *n.* 55. Unde semper ac minister suam habet sustentationem, deficit titulus, quo aliud stipendium possit accipere. Respondetur 2. quod, cum sententia opposita non sit improbabilis, non potest Sacerdos pro stipendio certo incertum Missæ fructum applicare.

Neque obstat 2. quod si hæc sententia valeret, frustra Ecclesia Missas multiplicaret; nam respondetur (ut diximus), quod fructus Sacrificii non percipitur juxta suum proprium valorem, sed juxta dispositionem illius cui applicatur, et ex hoc evenit, quod quo pluries pro uno repetuntur Sacrificia, eo pluries fructus participantur.

Hæc secunda sententia, speculative loquendo, videtur probabilior; at quia contraria adhuc est probabilis, non licet quidem Sacerdoti, dum

accipit stipendium ab uno, applicare Missam pro illo in generali cum aliis; nisi saltem sub conditione, nempe modo ille non defraudetur.

Notandum hic, quod Sacrificium Missæ, in quantum pertinet ad fructum principalem, tam prodest si offeratur a bono Sacerdote, quam a malo, cum valor Missæ sit ex opere operato pendens a meritis Christi: in quantum autem pertinet ad fructum precum, quæ in Missa dicuntur, ipsæ etiam valent factæ a Sacerdote peccatore, quatenus hic orat nomine Ecclesiæ, quia Ecclesia semper est Deo grata; secus quatenus orat nomine proprio. Ita *S. Th.* 3. *p.* *q.* 82. *art.* 6. Hinc dixit Alexander Papa (*Can.* 90. *causa* 1. *q.* 1.): *Sacerdotes quanto digniores fuerunt; tanto facilius, pro quibus clamant, exaudiuntur.* Censet autem *D. Th. l. c. art.* 7. *ad* 3. quod, si celebrans est excommunicatus, *orationes ejus efficaciam non habent, quia est ab Ecclesiæ unitate separatus.* Et hoc puto verius dicendum, loquendo de excommunicato vitando, cum *Ronc. c.* 1. *q.* 3. *R.* 2. *Spor.* *p.* 138. *n.* 322. *et Laym. de Sacr. Miss. c.* 1. *n.* 12. contra *Holz. p.* 75. *n.* 324. *et Croix lib.* 6. *p.* 2. *n.* 49. *cum Soto, Gabr. Dic. etc.* Probabiliter vero dicit *Laym. cum Avila*, et communi, secus esse de excommunicato tolerato, quia Ecclesia permittendo, quod fideles postulent Missas ab eo, consequenter etiam permittit, ut omnino ipsæ fructuosæ sint postulantibus. Vide *n.* 309.

313. » 1. Sacerdotes ordinarie peccant gra-
» viter, si non aliquoties in anno, saltem ter,
» vel quater sollemnioribus festis celebrent, nisi
» legitime sint impediti. Ita *Sylv. Reg. Suar.*
» *Con.* et alii *comm.* contra *Ang. Bon. Dian.*
» *p.* 2. *t.* 14. *R.* 19. item *Card. de Lugo*, *et*

» *Tamb. l. 1. exped. comm. c.* 6. qui excusant
» saltem a mortali, dummodo communicent in
» Paschate, absitque contemtus, et scandalum:
» immo, ubi Trid. est receptum, tenentur ex
» mandato Episcopi sub gravi culpa celebrare
» saltem Dominicis, et Festis; excusantur ta-
» men, si Episcopi nullum mandatum extet.

Dubitatur hic 1. An Sacerdotes teneantur sub culpa gravi aliquando celebrare? *Prima* sententia communior, quam tenent *D. Th.* 3. *p. q.* 82. *art.* 10. *Suar. d.* 80. *s.* 1. *Laym. l.* 5. *tr.* 5. *c.* 3. *n.* 1. *Bon. p.* 7. *n.* 1. *Juenin. t.* 7. *p.* 377. *Holzm. p.* 78. *n.* 338. *Cont. Tourn. to.* 5. *p.* 768. *Elbel p.* 125. *n.* 195. *Habert. t.* 5. *p.* 684. *q.* 9. *Conc. t.* 8. *p.* 496. *n.* 1. *et Pal. p.* 12. *n.* 2. *cum Vasq. Nav. Valent. Azor. etc.* docet teneri tam ex præcepto divino, quam Ecclesiastico. Divinum præceptum probatur 1. ex illo Apostoli (*Ad Hebr.* 5.): *Omnis namque Pontifex ex hominibus assumtus pro hominibus constituitur in iis, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, et Sacrificia pro peccatis.* Prob. 2. ex verbis Christi (*Lucæ* 22.); *Hoc facite in meam commemorationem.* Quæ verba, declarat Trid. *sess.* 22. *cap.* 1. continere verum præceptum, dicens: *Apostolis eorumque in Sacerdotio successoribus, ut offerrent, præcepit per hæc verba, hoc facite etc.* Præceptum autem Ecclesiasticum probatur 1. ex *c. Dolentes* 9. *de Celebrat. Miss.* ubi Innoc. III. sic dixit: *Dolentes referimus, non solum quidam minores Clerici, verum aliqui Ecclesiarum Prælati, circa comessationes superfluas fere medietatem noctis expendunt... Sunt et alii, qui Missarum sollemnia vix celebrant quater in anno, et quod deterius est, interesse contendunt: Et si quando, dum hæc celebrantur, intersunt,*

intendunt exterius collationibus laicorum etc. Hæc igitur et similia sub pœna suspensionis penitus inhibemus, districte præcipientes in vim obedientiæ, ut Officium nocturnum pariter et diurnum studiose celebrent pariter et devote. Ratio autem hujus sententiæ, quam affert *D. Th.* est: *Quia unusquisque tenetur uti gratia sibi data, cum fuerit opportunum, secundum illud* (*2. ad Corinth. 6.*): Exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. *Opportunitas autem Sacrificium offerendi non solum attenditur per comparationem ad fideles Christi, quibus oportet Sacramenta ministrari, sed principaliter per comparationem ad Deum, cui consecratione hujus Sacramenti Sacrificium offertur.* Hinc referunt *Pal. p. 12. n. 1. et Tourn. p. 769.* opinionem *Cajetani in cit. loc. D. Th.*, sentientem non peccare graviter Sacerdotes, qui numquam celebrant, jussu S. Pii V. expunctam fuisse ex ex ejus commentario.

Secunda vero sententia, quam tenent *S. Bon. d. 12. p. 2. ar. 2. q. 1. et Cajet. l. c.* item *Alensis*, et *Victoria apud Pal. n. 2.* ac probabilem putant *Suar. Pal. et Laym.* dicit, secluso scandalo, Sacerdotem præcise ex sua Ordinatione non teneri ad celebrandum; et huic valde adhæret *Lugo d. 20. n. 2.* dicens rationes primæ sententiæ nequaquam convincere. Ratio hujus secundæ sententiæ est, quia non constat de præcepto, non de divino, nam præceptum illud, *Hoc facite etc.* non est datum singulis Sacerdotibus, sed ipsorum communitati, nempe ut curent, ne in Ecclesia Dei desit oblatio hujus Sacrificii. In textu autem Apostoli, *Omnis namque Pontifex*, exprimitur tantum potestas, quam singuli Sacerdotes habent sacrificandi, non autem obligatio. Ad præceptum

vero suppositum in *c. Dolentes*, respondet *Lugo* 1. quod pœna suspensionis respicit solummodo colloquentes in Choro. 2. Quod pœna illa non inducit peccatum grave, cum non sit latæ, sed ferendæ sententiæ. 3. Quod ibi textus circa Missarum celebrationem loquitur tantum de Prælatis Ecclesiarum. Ad rationem autem D. Thomæ responderi posset ex ea non inferri præceptum, sed tantum consilium, juxta verborum Apostoli; *exhortamur*. Et ideo plures ex hujus sententiæ Auctoribus non eximunt Sacerdotem, numquam celebrantem in anno, saltem a culpa veniali propter bonum quo privat se, et Ecclesiam; eximunt vero a mortali. Dicit autem *Pal. n.* 2. S. Pium expunxisse opinionem *Cajet.* non falsam, sed ut minus probabilem, et contrariam sententiæ D. Thomæ.

His tamen non obstantibus ego cum *Salm. c.* 5. *n.* 43. primæ sententiæ, ut longe communiori, et tutiori, me subscribo: tanto magis, quia ipse *Lugo n.* 13. ait Sacerdotem negligentem celebrare in anno hodie non posse excusari a peccato gravi ratione scandali, quia hoc esset signum malæ conscientiæ. Immo *Suar. l. cit.* hoc merito sentit etiam de Sacerdote non celebrante per diuturnum tempus, puta per sex vel octo menses, ut dicunt *Pal. n.* 3. *et Salm. n.* 44. Ex quo tandem concluditur, sententiam oppositam, saltem propter scandalum, vix esse probabilem.

Dubitat. 2. Quoties in anno teneatur sub gravi quisque Sacerdos celebrare? In hoc DD. valde discrepant. *D. Th. dict. q.* 82. *art.* 10. sic ait: *Unde Sacerdoti, etiamsi non habeat curam Animarum, non licet omnino a celebratione cessare, sed saltem videtur, quod cele-*

brare tenentur in præcipuis festis, et maxime in illis diebus in quibus fideles communicare consueverunt. Hæc autem præcipua Festa explicat *Sotus apud Bened. to.* 9. *l.* 3. *c.* 1. intelligi de Nativ. Domini, Paschate, et Pentecoste, in quibus ait olim Fideles consuevisse communicare. Sed *Juenin. tom.* 7. *p.* 378. his addit festa Ascensionis, Corporis Christi, Nativitatis B. Virginis Mariæ, Annunciationis, Purificationis, et Assumptionis. Immo *Merbesius p.* 3. *q.* 21. *et Hab. p.* 685. *q.* 10. sentiunt obligari ad celebrandum singulis Dominicis, et festis, præsertim sollemnioribus. Et idem sentit *P. Conc. p.* 496. *n.* 1. dicens: *Qua lege tenentur fideles interesse Sacrificio, eadem Sacerdotes tenentur offerre.* Id colligunt ex Trid. *s.* 23. *de Reform. c.* 14. ubi habetur: *Curet Episcopus, ut Sacerdotes saltem diebus Dominicis, et festis sollemnibus Missas celebrent.* *Tourn.* autem *p.* 759. *v. ex his*, sic ait: *Gravis peccati suspectos esse tot Sacerdotes, qui semel in anno celebrant.* Alii tandem cum sententia longe communiori sentiunt Sacerdotes non teneri ad celebrandum, nisi ter vel quater in anno, in festis sollemnioribus, ita *Busemb. ut supra*, et *Nav. Man. c.* 25. *n.* 82. *Laym. c.* 3. *num.* 1. *cum Soto, Rich. Palud. Sylv. et Val. ac Elbel p.* 125. *num.* 195. *cum Soto, Gob. et Anacl.* Immo *Suar. d.* 80. *s.* 1. *Lugo d.* 20. *n.* 13. *Bon. p.* 7. *n.* 2. *et Holz. p.* 79. *n.* 343. dicunt sufficere si celebrent ter vel quater in anno quibuslibet diebus; Et non immerito id probabile putant *Salm. c.* 5. *n.* 44. *cum Soto, Tol. Vasq. Azor. Henr. Gavanto, Hurt. etc.* modo servetur debita distantia, prout dictum est in fine primi Dubii. Et hæc sententia est conformis Decreto S. C. Con-

cilii edito mense Novemb. 1696.(*apud Monacell. p. 1. tit. 5. Form. 9. n. 15.*) ubi dictum fuit : *Qui sine justa causa ter vel quater in anno non celebravit, peccat mortaliter, et potest ab Episcopo puniri.*

Dicunt tamen *Salm. l. c. cum Tamb. et Garzia*, quod Sacerdotes Religiosi tenentur saltem singulis mensibus celebrare ; Quia omnes Religiosi, sive moniales, ut præcipitur in *Clem. 1. Ne in agro, §. sane, de Statu Monac.* (et idem dicitur de monialibus in *Trid. sess. 20. cap. 10. de Reg.*) tenentur singulis mensibus confiteri, et prima Dominica Mensis communicare, nisi abstineant ex judicio Prælati, vel confessarii. Sed ex hoc textu video induci obligationem tantum communicandi semel in mense, non autem celebrandi. Præterquamquod non improbabiliter docet *Suar. in 3. p. t. 3. d. 70. s. 2. v. Dico 1.* hæc Decreta non exprimere clare præceptum, sed dumtaxat consilium, dum ibi tantum dicitur : *Accedant ad confessionem, et communicent.* Unde Trid. (*l. c.* ubi in margine notatur præfata Clementina) sic ait : *Attendant diligenter Episcopi, et ceteri Superiores Monasteriorum Sanctimonialium, ut in Constitutionibus eorum admoneantur* (nota) *Sanctimoniales, ut saltem singulis mensibus confessionem peccatorum faciant, et sacrosanctam Eucharistiam suscipiant.* Unde concludit Suarez : *Nisi speciale votum intercedat, aut nisi ex Instituto Religionis constet Constitutiones obligare sub mortali, nulla talis est rigorosa obligatio.*

Parochos autem, dicit *Habert l. c.* teneri celebrare non quotidie ; sed sæpius quam Dominicis, et festis. Sed communiter et verius dicunt alii teneri ad celebrandum tantum diebus

festis, in quibus tenentur Parochiani Missam audire; cum hæ obligationes sint correlativæ, in quibus enim diebus tenetur populus Missam audire, tenetur Parochus illam celebrare. *Navarr. Man. c. 25. n. 135. Bon. p. 7. n. 3. Azor. lib. 10. c. 24. q. 2. et 3. Barbosa in Trid. s. 23. cap. 14. cum Graff. Homob. Molf. Vill. Diana, Fag. Philib. Marchin. etc.* ex Conc. Trid. *l. c.* ubi dicitur: *Si autem curam habuerint Animarum, tam frequenter, ut suo muneri satisfaciant, Missas celebrent.* Satis igitur munus suum implent, si sacrificant, quoties populus Missam audire debet. Et hujus sententiæ est etiam Benedictus XIV. *loc. cit. cap.* 3.

Quoad autem Episcopos, dicit *Habert ib. ex cap. ult. de privileg. in* 6. eos non decere nullam diem transigere sine Missa, remota rationabili causa. Sed advertendum quod textus non loquitur absolute de celebratione, sed vel de celebratione, vel de auditione Missæ.

314. » 2. Etsi in Ecclesiis Cathedralibus, » Collegiatis, et Conventualibus (ubi est com» petens Sacerdotum numerus) quotidie debeat » una saltem Missa privata celebrari; et can» tari, peccentque mortaliter dictarum Ecclesia» rum Rectores, et in hoc deficiant, *Suar.* » *Contin. Laym. Marc. etc.* Non esse tamen » mortale (præscindendo a peculiari obligatio» ne talis Ecclesiæ) semel, vel bis in hebdo» mada omittere alterutram, docet *Tamb. lib.* » 1. *c.* 6. uti neque si in Ecclesiis Collegiatis » die festo cadente in feriam privilegiatam, v. » gr. Vigiliæ, Quatuor Temporum, Quadra» gesimæ, vel Rogationum, Missa sollemnis de » feria post Nonam canenda semel omittatur, » *ib. ex Abbat. March. etc.* * (*Circa Missam*

» *Conventualem, vide sancita a nostro P. Be-*
» *nedict. XIV. n.* 326.)*.

» 3. Peccat graviter, qui tenetur pro alio » offerre Missam, fructum tamen principalem » applicat aliis, quia id aliis est fraudi in re » gravi.

315. » 4. Graviter peccat I. qui ad Sacrum » ex justitia obligatus, illud diu differt: quia » magno fructu alterum privat. *Sylv. Reg l.* » 23. *n.* 236. *Fernand. etc.* multoque magis, » si plane omittit; teneturque hoc casu ad sti- » pendii restitutionem. *Tamb. de exped. sa-* » *crific. l.* 3. *c.* 1. §. 8. II. Si quis accipiat » plura stipendia, quibus nonnisi post longum » tempus possit satisfacere. Ratio eadem est. » *Sylv. Reg. Fernand. p.* 3. *cap.* 5. III. Qui » Sacrum animo se obligandi promisit, et non » præstat. *Bon. d. ult. p.* 8. etsi probabile sit, » hoc esse mortale, ut habet *Sanch. de matr.* » *lib.* 1. *d.* 5. Vide *Dian. t.* 3. *mis. R.* 9. » Item *p.* 4. *t.* 4. *R.* 106. *et p.* 6. *t.* 6. *R.* 6. » *et p.* 5. *to.* 14. *R.* 81. ubi citat *Caj. Vasq.* » *Hurt. etc.* affirmantes, quod, qui pluribus » Missam gratis promisit, possit unica satisfa- » cere: quod tamen alii communiter negant.

316. Quoad stipendium Missæ, refert hic breviter aliqua prænotare sapienter tradita ab eruditissimo nostro Pontifice Bened. XIV. in suis operibus *de Synodo*, *de Missa*, *etc.* Olim fideles Sacerdotibus offerebant panem, et vinum pro Sacrificiis, in quibus quod supererat, in usum cedebat ipsorum Sacerdotum, et Clericorum. Deinde permissum fuit offerri etiam oleum, spicas, uvas, et similia. Demum permissum etiam offerri pecunias, quæ prius non applicabantur Sacerdotibus, sed mittebantur in arcam, distribuendæ in sustentationem ministrorum et

pauperum; sed successu temporis traditæ sunt ipsis Sacerdotibus, ut pro offerentibus Missas applicarent. Quod alias merito approbavit Ecclesia, contra *Wiclefistas*, qui id improbant; nam ut docet *D. Th.* (2. 2. q. 10. *art.* 2. *ad* 2.), *Sacerdos non accipit pecuniam ut pretium consecrationis Eucharistiæ, hoc enim simoniacum, sed quasi stipendium suæ sustentationis.* Et hoc est juxta illud Apostoli 1. *Cor.* *c.* 13. *Nescitis quoniam, qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt, edunt; et qui altari deserviunt, cum altari participant.*

Sed quamvis res ita se habeat, hinc tamen erupit avaritia Sacerdotum, qui propter hoc lucrum pluries in die celebrabant: propterea id prohibuit Innoc. III. in *c. Consuluisti, de Celeb. Miss.* Sed huic prohibitioni alia successit nequitia; etenim Sacerdotes in eadem Missa tot hostias consecrabant, quot erant eleemosynam offerentes. Alii vero Missam diei legebant ter, vel quater usque ad Offertorium, deinde tot Secretas iterabant, quot Orationes legerant, et tandem sub uno Canone Missam perficiebant, tot repetitis Collectis in fine, quot initio recitaverant; et sic pro numero repetitionum accipiebant stipendia; vocabanturque hæ Missæ *Bifaciatæ, et Trifaciatæ.* Sed ipsæ adhuc fuerunt eliminatæ. Postea alii plures errores in medium irrepserunt, qui ab Alex. VII. fuerunt proscripti in Propos. 8. 9. et 10. quas referemus *in* 318. *et* 321.

317. Quær. I. An Sacerdotes divites possint pro Missis stipendia accipere? Negant *Caj.* 2. 2. *q.* 100. *ar.* 2. *Sylv. et Graff. apud Esc. l.* 21. *n.* 590. quia stipendium traditur in sustentationem celebrantium; divites autem jam habent unde alantur. Sed communiter, ut recte affirmant

Suar. d. 86. *sect.* 3. *Lugo d.* 21. *num.* 18. *Conc. t.* 8. *p.* 461. *num.* 4. *Cont. Tourn. p.* 786. *q.* 2. *cum Gers. et Thomassin. Salm. c.* 5. *n.* 2. *Pal. p.* 14. *n.* 3. *et Esc. l. cit. n.* 592. *cùm Nav. Soto, Conc. Bon. Reg.* et aliis passim; et favet *D. Th. Quodlib.* 7. *art.* 10. Ratio, quia hodie id permittitur a consuetudine universalis Ecclesiæ, tum quia quisque operarius (sive dives, sive pauper) dignus est mercede sua, et ut inquit Apostolus: *Quis suis stipendiis militat unquam?* 1. *ad Corinth.* 9. Vide dicta *T. II. l.* 3. *n.* 55. *Qu. V.* Utrum autem sit simonia celebrare principaliter ob stipendium? Probabilius negatur. Vide dicta *ib. Qu. VI.*

Quær. II. Quomodo peccet Sacerdos, differendo celebrare Missas, accepto stipendio? Utique graviter peccat, si diu differt, ut habetur in Decretis S. C. Concilii editis die 21. Jun. 1625. ex auctoritate Urbani VIII. illi specialiter attributa, et ab Innoc. XII. in sua Bulla, quæ incipit *Nuper etc.* confirmatis. Omnia hæc in extensum affert *P. La-Croix l.* 6. *p.* 2. *ex n.* 63. Et signanter *n.* 68. legitur Decretum, ubi sic sancitum fuit, *Eleemosynas manuales, et quotidianas ita demum Sacerdotes accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeant, alioquin omnino abstineant.* Sed cum inde quæsitum fuisset, an qui non satisfecerint oneribus susceptis, possint nova onera suscipere? eadem S. C. auctoritate ejusdem Urbani (Vide *apud eumdem Croix n.* 98. *ad undiq.*) declaravit, Decretum non intelligi absolute, sed Sacerdos *posse nova onera suscipere, dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.*

Sed hic dubium sit, quantum temporis spatium intelligatur per illud *modicum temporis?* Certum est 1. peccare Sacerdotem, si petitam Missam pro aliqua urgente gratia impetranda, puta pro felice partu, evadendo periculo, lite vincenda, ille omittat celebrare intra tempus celebrationi aptum. Ratio, quia (ut bene ait *Lugo d.* 20. *n.* 45.) circumstantia temporis tunc pertinet ad substantiam rei petitæ; unde transacto eo tempore, merito ajunt *Ronc. c.* 6. *qu.* 10. *R.* 2. *et Tourn. t.* 5. *p.* 791. *in fine*, quod Sacerdos tenetur stipendium restituere, etiamsi postea celebraverit. Immo recte addit *Sporer* non sufficere, si stipendium restituatur, sed monendum esse insuper eum, qui stipendium dedit, de Missis tempore apto omissis. Certum est 2. quod si quis tibi det eleemosynam, ut celebres pro ipso in festivitate hodierna, peccas si postea Sacrum facias; quamvis admittat *Lugo d. n.* 45. posse illud facere die crastina. Certum est 3. te non peccare differendo, si dans eleemosynam, audito impedimento, consentiat in dilationem, ut explicavit S. C. *l. c.* in responso ad 12.

Præcisis autem his casibus, laxe dixit *Peyrinus in Declarat. Const.* 9. *Urb. VIII.* modicam esse dilationem trium annorum, vel sex mensium, ut censuit *Arriaga.* Necnon nimiam puto dilationem trium mensium, quidquid dicant *Pasqual. qu.* 465. *Rensi c.* 4. *q.* 50. *et Tamb. in Meth. Cel. Miss. c.* 1. §. 9. *num.* 4. qui male citat pro hac opinione *Lugon. d.* 21. *n.* 34. *cum Led. et Villal.* nam ibi *Lugo* approbat doctrinam præfatorum AA. dicentium spatium tantum duorum mensium esse modicum; et sic etiam sentiunt *Garzia*, *Philib. Ripa*, *Cerbulus*, *etc. apud Salm. c.* 5. *n.* 57. Idque

colligunt ex *c. Præsentium. Caus. 7. qu. 1.* ubi Pastor, absens a sua Ecclesia per duos menses, non dicitur suæ Ecclesiæ defuisse, et ex Trid. s. 23. c. 1. *de Refor.* ubi spatium duorum mensium modicum reputatur. Istæ paritates mihi non satisfaciunt: nihilominus probabile videtur id quod dicit *Lugo d. n. 45.* nempe nequaquam peccare Sacerdotem, qui dicit Missam promissam infra duos menses, et hanc sententiam approbat etiam *Taur. p. 791. v. Quæ autem*, asseritque esse communem, sic dicens: *Potest quis Missarum stipendia ad menses duos acceptare, prout cum communi diximus Tom. I. de Orat. pag. 615. v. Censuit.* Unde rationabiliter putat *P. Conc. l. 8. p. 469. n. 24.* dilationem duorum mensium non esse modicam, ex Declaratione S. C. ejusdem Concilii edita 17. Julii 1655. quam refert Bened. XIV. (*Notif.* 56. *n.* 14. ubi immo dictum fuit, *modicum tempus non reputandum spatium duorum vel trium mensium, sed intelligi infra mensem.* In Missis autem pro Defunctis dilationem unius mensis merito gravem reputant *Sal. l. c. Pal. p. 13. n. 21. Escob. l. 21. num.* 161. et ab hac sententia non dissentiunt *Sporer, Ronc., Taurn. et Croix l. c.* dum dicunt Missas pro Defunctis citius celebrandas quam pro vivis.

Advertit autem *Tourn. l. c.* quod, cum Missæ traduntur celebrandæ alicui communitati plurium Sacerdotum, tunc præsumitur, qui dat eleemosynam pro multis Missis, velle citius eas celebrari. Hoc tamen non intelligendum, quod omnes Sacerdotes illius communitatis debeant se occupare in satisfaciendis hujusmodi Missis, sed quod non debeant tamdiu differre, quamdiu oporteret, si Missæ illæ uni committeren-

tur. Hinc dico tunc posse totum numerum distribui in singulos communitatis, vel saltem in majorem ejus partem, si illa numerosior sit; et hac distributione facta, tota communitas poterit intra tantum temporis satisfacere, quantum concederetur unicuique communitati pro sua rata satisfacienda. Bene enim ait *Holz. pag.* 89. *n.* 185. quod has numerosas Missas committentes facile prævidere possunt, quod communitas alias habeat obligationes.

Quær. III. An Sacerdos omittens celebrare Missam peccet graviter, si stipendium pro illa acceptum non sit materia gravis? *Prima sententia* negat, et hanc tenent *Pal. p.* 24. *num.* 2. *Sporer. tom.* 3. *pag.* 142. *n.* 353. *Elbel pag.* 132. *num.* 217. *Rensius lib.* 1. *cap.* 4. *quæst.* 40. *et Salm. cap.* 5. *n.* 39. *cum Henriq. Pell. Sanctio, Fagund. etc.* Ratio tum quia gravitas materiæ hic non est pensanda ex fructu spirituali Missæ; alias omittens quamlibet orationem promissam graviter peccaret; sed ex damno illato, quod in hoc casu per se non censetur grave, cum illud levi stipendio redimi possit; tum quia hujusmodi damnum spirituale non videtur grave in æstimatione hominum, cum ex omissione unius Sacri promissi non reputentur homines gravem injuriam pati. *Secunda* vero sententia probabilior affirmat; et hanc tenent *Holzm. pag.* 83. *num.* 366. *Croix lib.* 6. *part.* 2. *n.* 154. *cum Aversa, Ronc. cap.* 6. *qu.* 10. *R.* 1. *cum Passer. et P. Nav. Steph. ac Bonasp. apud Salm. l. c.* Ratio, quia gravitas materiæ probabilius hic est mensuranda non in ordine ad stipendium, sed ad fructum Missæ quo privatur eleemosynam tradens, cui ex hujusmodi privatione certe grave damnum infertur. Prout si v. gr. dato exiguo

stipendio tu fossorem conduceres, ut ibi aditum aperiat ad aquam pluviam in tuum agrum inducendam non levis damni causa tibi erit, si operam suam ponere negliget. Nec valet dicere, quod tale damnum levi stipendio redimi potest; nam redimi utique posset, si alter qui stipem tradidit certior fieret de omissione Missæ; alias, si manet inscius, certe non poterit damnum illud redimere. Quod autem tale damnum in æstimatione hominum leve reputetur hoc non satis probatur; interim de se grave est.

Quær. IV. An autem peccet graviter omittens dicere unicam Missam gratis promissam? Affirmant *Conc. pag. 463. num. 9. Navar. Ledes. et Bonac. apud Renzium cap. 4. quæst. 40.* ob eamdem rationem, ut supra, quia per talem omissionem grave damnum spirituale promissario infertur. Sed probabiliter negant *Croix lib. 3. part. 2. n. 775. Elbel pag. 132. num. 218. Ronc. loc. cit. Sanch. de Matrim. lib. 1. d. 6. n. 25. Diana part. 2. tract. 17. R. 9. v. Hinc etiam, Spor. pag. 142. n. 352. cum Cajet. Mol. et Suar. ac Renzius loc. cit. cum Fag. Portell. ac Pell.* Ratio est, vel quia simplex promissio non obligat sub gravi, ut hic dicunt *Elbel*, et *Sporer*. juxta sententiam allatam *l. 3. n. 720.* quam tenent *Cajet. Bann. Salm.* et *Lugo de Contract. d. 23. n. 39.* saltem, ut ait *Lugo*, nisi promittens expresse sub gravi se obliget. Vel quia, ut ajunt *Sanch. Ronc. Busemb. Croix et Elbel*, promittens unam Missam non censetur gravem obligationem sibi imponere. Omnes autem conveniunt peccare graviter, qui omittit Missam debitam ex voto, aut præcepto Prælati; quia nemo dubitare potest hanc esse materiam gravem in voto, vel præcepto. Vide *Salm. d. c. 5. n. 39.*

318. » 5. Si quis det justum stipendium (id
» a consuetudine, vel lege taxatum esse debet,
» aut, si non est, secundum *Sot. Cajet.* est
» frugalis victus unius diei, quod *Suar. Laym.*
» et alii reprobant, putantque sufficere mediam,
» vel tertiam partem sustentationis diei), ut
» pro se dicatur Missa, non potest secundum
» accipi ab alio, et pro duobus una tantum
» Missa dici. *Card. de Lugo d.* 19. *n.* 259.
» Secus, si ambo dimidium tantum justi da-
» rent; uti contra *Vasq. Reg.* et alios proba-
» biliter docent *Sot. Henriq. Fill. Conc. Card.*
» *de Lugo loc. c.* quod tamen jam prohibitum
» per Bullam Urbani VIII. V. *Bonacina, Dia-*
» *na tract.* 14. *res.* 7.

Hic autem ante omnia advertendæ sunt duæ Propositiones damnatæ ab Alex. VII. *Prima n.* 8. dicebat: *Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licite accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus ipsimet celebranti correspondentem, Idque post Decretum Urbani VIII.* Ratio damnationis est, quia applicatio fructus specialissimi valde incerta est; nam licet *Fill. tract.* 15. *cap.* 4. *num.* 151. et alii plures (ut ait *Croix L.* 6. *p.* 2. *n.* 50. qui id probabile, putat cum *Aversa et Sporer pag.* 127. *num.* 255.) dicant valde probabiliter, posse applicari fructum specialissimum; attamen id negant *Laym. c.* 2. *n.* 18. *Lugo. d.* 21. *n.* 33. *Tamb.* §. 3. *a.* 68. item *Suar. Vasq. Turr. et alii apud Spor. n.* 363. quia sicut ex institutione Christi fructus generalis non potest alteri applicari, ita neque hic specialissimus. *Secunda* Propositio damn. *n.* 10. dicebat: *Non est contra justitiam pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, et Sacrificium unum offerre; neque etiam*

est contra fidelitatem, etiamsi promittam cum juramento danti stipendium, quod pro nullo alio offeram.

319. Circa taxam autem justi stipendii communiter dicunt DD. (*V. Suar. d.* 58. *sect.* 2. *Viva q.* 5. *art. ult. n.* 2. *Croix lib.* 6. *p.* 2. *n.* 126. *et Salm. c.* 5. *n.* 4. *ex Decreto S. C.*) stipendium justum Missæ non esse quidem victum unius diei, ut dixerunt *Sotus, et Cajet.* nam Sacerdos præter actionem sacrificandi potest in reliquo diei se occupare in concionando, docendo, et similibus exercitiis licitis, ut lucretur integram sustentationem; sed esse illud quod taxatum est ab Episcopo, vel a consuetudine, vel saltem a viro prudenti, si deest taxa a consuetudine, vel ab Episcopo facta. Ita *Suar. l. c. Conc. tom.* 8. *p.* 460. *n.* 2. *Tamb. in Meth. l.* 3. *c.* 1. §. 1. *n.* 2. *et Bon. p.* 8. *n.* 8. *cum Coninck. Fill. Reg.* et communi, ex Declaratione S. C. Concilii (*apud Bened. XIV. Notif.* 56. *n.* 10.) edita die 15. Novemb. 1698. ubi dictum fuit: *Attendendam esse consuetudinem loci, vel legem Synodalem, quatenus adsit: sin minus statuendam esse per Episcopum eleemosynam competentem ejus arbitrio.*

320. Dubitatur hic 1. An Regulares teneantur stare taxæ Episcopi sub gravi obligatione? Negat *Navarrus apud Tamb. loc. cit.* Sed omnino affirmandum, ut dicunt *P. Conc. pag.* 461. *n.* 3. *Viva l. c. n.* 5. *cum Vasq. Molina*, et aliis communiter, ex Decr. S. C. Conc. sub die 15. Jan. 1639. quo sic sancitum fuit: *Eleemosynam pro qualibet Missa, per Regulares celebranda in eorum Ecclesiis, esse taxandam arbitrio Ordinarii juxta morem Regionis.* Ita *apud eumdem Bened. XIV. loc. cit.*

Dubitat. 2. an Episcopus possit prohibere, ne detur eleemosyna pinguior taxa? Certum est 1. quod lex Episcopi, vel consuetudo taxans stipendium non prohibet, quominus fideles possint dare majus, et Sacerdotes recipere minus, si velint, ut docent communiter *Suar. Vasq. Barb. etc. cum Salm. c.* 5. *n.* 5. Certum est 2. non posse Sacerdotes tale stipendium excedens exigere, quia hoc magna pareret scandala. Ita etiam communiter *Suar. d.* 86. *sect.* 2. *et Bonac. loc. cit. n.* 9. *cum Corduba, Reg. et aliis.* Ceterum Episcopus id non potest prohibere, si eleemosyna sponte offeratur, ut docent *Lug. Resp. mor. l.* 5. *d.* 18. *Suar. l. c. Less. l.* 2. *c.* 4. *num.* 37. *et Bon. n.* 11. *cum Reg. Poss. etc.* ita decisum fuit a S. C. Concilii die 16. Jan. 1649. (apud *Bened. XIV. dict. Notif.* 56. *n.* 11.) contra Episcopum Pistoriensem, qui promulgaverat Edictum hoc prohibens, sed S. C. respondit: *Prohiberi non posse, ideoque moderandum Decretum.*

Dubitatur 3. an Episcopus possit prohibere, ne Sacerdotes accipiant stipendium minus justo (nota quod inferius stipendium in Italia est argenteum, sive carolenus in nostro Regno)? Negant *Sotus de just. lib.* 9. *quæst.* 6. *art.* 1. *ad* 2. *Nav. cap.* 23. *n.* 106. *D. Thom.* 2. 2. *q.* 102. *art.* 3. Sed probabilius affirmant *Suar. l. c. Ronc. c.* 6. *quæst.* 1. *R.* 3. *Bon. n.* 9. *cum Reg. Card. etc. ac Bened. XIV. dict. Notif.* 56. *n.* 11. ex Declaratione S. C. Concilii die 16. Julii 1689. ubi dictum fuit bene posse Episcopum prohibere, et imponere pœnam celebrantibus pro minori quantitate taxæ. Ratio, quia alias quodammodo vilesceret Missæ Sacrificium. Quapropter casu quo Episcopus id

prohibet, omnino Sacerdotes tenentur ei obedire: certum enim est subditos teneri obedire Superiori præcipienti cum opinione probabili, ut diximus *Tom. I. lib. 1. num. 98. v. Quid in dubio.* Opinio autem nostra non solum est probabilis, sed etiam probabilior auctoritate, et ratione. Quid autem, si ex hac prohibitione Sacerdos grave pateretur incommodum; vide dicta *Tom. V. lib. 4. n. 47. v. Limitant.*

Casu autem, quo Sacerdos jam acceptarit exiguum stipendium pro Missis celebrandis ab uno, vel a pluribus (quicquid dicat *Busemb. ut supra cum Soto, Con. Lugo, etc.*), non potest numerum Missarum minuere, nec unam Missam applicare pro duobus, qui singuli dimidium dederint stipendium, prout sancivit Innocentius VII. in Bull. cit. incipiente, *Nuper etc.* (vide *apud Croix lib. 6. p. 2. n.* 64.) ubi confirmavit Decretum S. C. Concilii editum jussu Urbani VIII. quo sic fuerat statutum: *Pro pluribus Missis celebrandis stipendia quantumcumque exigua, sive ab una, sive a pluribus personis collata fuerint, aut conferuntur in futurum Sacerdotibus et Clericis, S. C. sub obtestatione divini judicii mandat, ut absolute tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint.* Hoc tamen sane intelligendum, quando Sacerdos scienter acceptavit pro tali stipendio tot Missas celebrare; secus si ignoranter, ut recte dicunt *Tourn. l. c. v. Hic*, et *Roncag. c. 6. q. 4. R. 2. cum Laym. Barb. et Possar.* Sacerdos autem, qui promisit hæredi quam cito celebrare Missas pro testatore defuncto, credito stipendio in posterum solvendo, tenetur quidem celebrare ante stipendii solutionem, ut fidem servet, prout bene ajunt *Salm. de Contract. c. 5. n. 157. cum Tap. Vill. etc.*

—

Dub. 4. an licitum sit pacisci de Missarum stipendio? Negant absolute *P. Concina to. 8. pag. 462. num. 6.* eo quod Canones prohibent omnia pacta, et conventiones circa stipendium Missæ, ut ex *cap. fin. de Pactis, cap. Si nos, de Simonia, etc.* Affirmant vero communiter *Less. lib. 2. cap. 35. n. 48. Pal. de Sim. p. 9. n. 1. Sanch. Cons. lib. 2. cap. 3. d. 11. n. 8. Roncaglia de Sim. cap. 2. quæst. 2. p. 208. cum Laym. et Gutt. ac Salm. eod. tit. cap. 2. n. 22. cum Maldero, Sanch. Soto, Villal. Ledes. etc.* Et hoc probabile videtur, si pactum sit de justo stipendio secundum taxam, vel consuetudinem, prout diximus *Tom. II. lib. 3. num.* 55. Ratio, quia, licet stipendium non detur ut pretium Missæ, attamen, cum tribuatur ex justitia pro sustentatione Sacerdotis, ut docet *D. Th. ut supra num.* 316. *et seq.*; nihil obstat quod possit in pactum deduci. Neque obstant Canones citati, eo quod ipsi vel usu abrogati fuerint, ut dicunt *Lessius, et Sanch.* vel quia intelligi debent de pactis illicitis, ut melius ait *Roncag. cum Glossa in dict. c. fin. de pactis, v. Cessare*, qui dicit: *In spiritualibus omnis pactio illicita cessare debet.* Et hæc sola pacta circa celebrationem Missarum reprobatur a Trident. *sess. 22. de Observ. in Cel. Miss.* ubi sancitur quod Episcopi *importunas atque illiberales eleemosynarum exactiones, potius quam postulationes, prohibeant.* Ergo (bene ait *Lugo Resp. mor. lib. 5. d. 18. n. 7.* loquens de hoc textu Concilii) non postulationes justæ, sed exactiones illiberales, et importunæ (scilicet excedentes) prohibentur, quæ utique avaritiam sapiunt. Ceterum in hujusmodi pactionibus, quantum fieri potest, scandala caveri debent.

Dubitatur 5. Quomodo taxandum sit stipendium Missarum, quas reliquit testatur? Si testator non taxaverit, tribuendum est juxta taxam; sin autem, recte censet *Roncag. q.* 2. taxandum esse ab Episcopo juxta morem loci, ut declaravit S. C. Concilii ad 5. (Vide *apud Croix n.* 43.) habita ratione, ut ait *Roncag.* hæreditatis pinguis vel tenuis.

321. » 6. Qui pecuniam ab alio accepit, ut » pro illo celebret, aut fieri curet, per se lo» quendo, potest curare Missam per alium bo» num Sacerdotem dici, minus dando, quam » accepit.

» Dixi 1. *Per se;* quia Urbanus VIII. ob » speciem turpis quæstus id fieri vetuit.

Dixi 2. *Bonum;* quia, si per malum curet, perditur fructus, qui est ex opere operantis. *Vid. Card. de Lugo l. c.*

In Decreto S. C. Concilii approbato ab Urbano VIII. et confirmato ad Innoc. XII. (Vide *apud Croix n.* 66.) sic sancitum fuit: *Omne damnabile lucrum ab Ecclesia removere volens, prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eamdem Missam alteri, parte ejusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.* Post hoc Decretum aliqui etiam contendebant licitum esse retinere partem eleemosynæ, celebratione alteri commissa, afferentes non fuisse hoc Decretum acceptatum. Ideoque præfatus Alex. VII. proscripsit Prop. 9. quæ dicebat: *Post Decretum Urbani potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere, collato illi minori stipendio, alia parte stipendii sibi retenta.* Hinc noster SS. P. Benedict. XIV. in sua Epist. Encyclica emanata die 30. Junii 1741. quæ incipit, *Quanta cura*, (quam re-

feremus *in ult. Tom. sub n. IV.*) ut metu pœnæ facilius ab hujusmodi turpi quæstu fideles amoverent, præcepit Ordinariis, ut per edictum notum facerent, *quemcumque* (verba sunt Epistolæ) *qui stipendia majoris pretii pro Missis celebrandis, quemadmodum locorum consuetudines, vel Synodalia Statuta exigunt, colligens Missas, retenta sibi parte eorumdum stipendiorum acceptorum, sive ibidem, sive alibi, ubi pro Missis celebrandis minora stipendia tribuuntur, celebrari fecerit, laicum quidem, præter alias arbitrio vestro irrogandas pœnas, excommunicationis pœnam, Clericum vero, sive quemcumque Sacerdotem pœnam suspensionis ipso facto incurrere, à quibus nullus per alium, quam per nos ipsos, seu Romanum Pontificem pro tempore existentem, nisi in mortis articulo constitutus, absolvi possit.*

Ab hac tamen prohibitione excipiunt I. *Roncag. cap.* 6. *qu.* 8. *R.* 2. *v. Secundo, cum Passer. Tamb. Meth. Miss. lib.* 3. *c.* 1. §. 5. *n.* 13. *Salm. cap.* 5. *n.* 15. *cum Dicast. et Diana*, item *Pasqual. ac Mendo apud Croix. lib.* 6. *p.* 2. *n.* 133. (et probabile putat *Riva in dicta prop.* 9. *damnata* ab Alex. VII. *n.* 8.) casum quo aliquis daret majorem illam stipem non tam intuitu Missæ, quam amicitiæ, paupertatis, gratitudinis, propinquitatis etc. potest enim tunc Sacerdos excessum retinere, committendo alteri Missæ celebrationem. Hoc vero non admittit *Croix l. c. cum Stephano*, nisi dans eleemosynam hunc suum specialem affectum verbis expresserit: sed hæc limitatio superflua videtur, si ex circumstantiis moraliter constet eleemosynam præstitam fuisse intuitu personæ.

Excipiunt II. *Cont. Tourn. tom.* 5. *pag.*

190. *q. 7. Ronc. l. c. v. Hæc*, *viva l. c. n. 7. et Tamb.* §. 5. *n.* 14. casum quo Sacerdos, cui committitur celebratio, liberaliter et omnino sponte tibi condonet excessum illum; tunc enim licite posses retinere; sicut enim ille potest totum remittere, sic et partem. Verumtamen hoc minime admittendum, si tu indices majus pretium acceptum, et Sacerdotem roges ut remittat; vel ab eo quæras an consentiat, ut tu partem retineas, tunc enim nequis eam retinere, etiamsi ille annuat; nam hoc in præfata Bulla Bened. XIV. asseritur tamquam execrabilis abusus vetitus a pluribus Pontificibus, qui *decretum voluerunt* (verba Bullæ) *nimirum a quolibet Sacerdote, stipendio majoris pretii pro celebratione Missæ accepto, non posse alteri stipendium minoris pretii erogari, etsi eidem Sacerdoti celebranti et consentienti* (nota), *se majoris pretii eleemosynam accepisse indicasset.*

Excipitur III. Beneficiarius, qui bene potest committere alteri Sacerdoti celebrationem Missæ debitam pro Beneficio, tradito stipendio congruo juxta morem loci, sine eo quod tradat totam ratam fructuum correspondentem celebrationis illius diei. Ita communiter *Croix lib.* 4. *num.* 820. *Ronc. c.* 6. *q.* 8. *R.* 2. *Viva in dict. prop.* 9. *num.* 9. *Suar. d.* 86. *sect.* 3. *Pal. p.* 14. *num.* 9. *et Salm. c.* 5. *num.* 13. *cum Sa, Vasq. Laym. Bon. et aliis.* Et patet et Decreto S. C. approbato ab Innoc. XII. in sua Bulla *Nuper*, (ut diximus) *n.* 8. ubi dictum fuit, Decretum Urbani *non habere locum, sed satis esse, ut Rector Beneficii, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemosynam congruam, secundum morem Civitatis vel Provinciæ, nisi in*

fundatione Beneficii aliud cautum fuerit. Vide apud *Croix n.* 96.

Idem licet Capellano amovibili, ut dicunt *Viva n.* 9. *Ronc. Lugo d.* 21. *num.* 30. *Holz. pag.* 83. *n.* 363. *v. Dixi*, cum aliis passim; et die 15. Martii 1745. confirmatum fuit a S. C. Concilii per Decretum, quod egomet observavi, ubi dictum fuit id licere, *modo pro Capellania certi redditus sint annuatim constituti, et perpetuo Capellani assignati; secus vero, si hujusmodi Capellano pro qualibet Missa celebranda certa detur eleemosyna.* Idem licet illi, cui commissa est celebratio Missæ perpertuæ, ut dicunt *Viva n.* 9. *Croix num.* 131. *cum Gob. et Pasqual.* Et item dicunt *Tamb. num.* 10. *cum Riccio, et Ronc. dict. qu.* 8. *v. Tertio, cum Passerin. Ant. de Spir. S. et aliis*, de Sacerdote cui commissa est celebratio ex pingui legato, ad vitam ipsi relicto cum onere Missarum. Ratio omnium horum est, quia Decreta prohibentia retinere partem stipendii, tantum loquuntur de Missis manualibus.

Hic autem bene advertunt *Croix num.* 132. *Pasq. q.* 976. *et Conc. pag.* 466. *n.* 15. quod si tradatur eleemosyna pinguior Sacerdoti singularis pietatis fama prædito, is nec etiam tradito eodem stipendio poterit alteri committere Missam, nisi similis probitatis habeatur, vel nisi aliqua causa excuset. Hoc tamen ait *Conc.* non videri esse mortale, quia major devotionis fervor tanti communiter non est, ut variatio celebrantis gravem inducat culpam; sed melius dicit *Croix*, id quidem non facile damnandum de mortali, sed aliquando bene posse accidere, aliquem graviter ferre, quod Missa per alium celebretur, et tunc erit mortale.

322. Dubitatur 1. an qui retinet partem

stipendii, juxta propositionem damnatam, ut supra, non solum peccet, sed etiam teneatur ad restitutionem. Prima sententia negat, et hanc tenent *Suar. d.* 88. *sect.* 3. *Pal. p.* 14. *n.* 9. *et Bon. d.* 4. *q. ult. p.* 8. *n.* 18. *cum Sa, Nav. Vasq. Fill. Possev. Rodr. Reg. et aliis*, eamque probabilitate non carere dicit *Riva in dict. prop.* 9. *n.* 6. Ratio, quia accipiens stipendium jam acquirit illius dominium, et licet acquirat cum onere dicendi Missam, huic tamen bene per alium jam satisfacit. *Secunda* vero sententia tenenda, quam prius docuerunt *Dian. p.* 2. *tr.* 14. *res.* 10. *et Escob. lib.* 22. *n.* 621. *cum Major., Arag. Ledesma, etc.* et post propositionem damnatam Recentiores communiter tenent, ut *Vidal. in dict. prop.* 9. *Corella ib n.* 64. *Croix lib.* 6. *p.* 2. *num.* 135. *Sporer pag.* 146. *n.* 369. *Conc. to.* 8. *p.* 474. *n.* 10. *Holz. p.* 82. *n.* 363. *Cont. Tour. p.* 790. *qu.* 7. *Mazzotta t.* 2. *pag.* 429. hancque ad minus probabiliorem putat *Riva l. c.* contra *Bordon.* Ratio, 1. deducitur ex ipsa Propositione damnata, cum enim ipsa dicebat posse Sacerdotem per alium satisfacere, parte stipendii sibi retenta, sequitur veram esse propositionem contradictoriam, nempe quod non possit satisfacere; satisfactio autem non solum respicit honestatem actus, sed etiam justitiam; qui ergo non satisfacit obligationi justitiæ, tenetur ad restitutionem. Ratio 2. quæ fortius urget, est, quia, tametsi Sacerdos eleemosiynam accipiens acquirat ejus dominium, illud tamen non aliter acquirit, nisi juxta voluntatem dantis est, non solum ut Missa celebretur, sed ut celebretur tali stipendio; cum enim pinguem tradit stipem, ea intentione dat, ut uberiorem fructum ex Missa celebranda percipiat; ergo

qui, tradito minori stipendio, per alium celebrare facit, peccat contra justitiam, non quia defraudat fructum Missæ dantem eleemosynam, fructum enim jam hic percipit ex sua ante habita pia dispositione, sed quia non exequitur dantis intentionem, qua vult ut illa Missa, unde percipit fructum, tali stipendio celebretur; et quia hujusmodi intentio intrat in substantiam contractus, ideo, si Sacerdos partem stipendii retinet, injuste contra dantis voluntatem retinet.

Cui autem eo casu fieri debeat restitutio? *Croix loc. c. cum Pasqual.* dicit posse fieri vel danti eleemosynam, vel Sacerdoti celebranti; sed communius, et probabilius censent *Tournely*, *Holzm. et Spor. loc. c.* restitutionem faciendam esse celebranti, quia, translato in eum onere, etiam jus ad integrum stipendium juxta voluntatem Domini transfertur.

Dubitatur 2. An procurator vel Executor testamenti, faciens celebrare alibi Missas sibi commissas, ubi minor est taxa, possit excessum sibi retinere? Affirmant *Tamb. de Meth. Missæ l.* 3. *c.* 1. §. 5. *n.* 15. quia excessus ille erit fructus suæ industriæ. Sed merito hoc communiter reprobant *Concina tom.* 9. *pag.* 464. *num.* 12. *Viva in prop.* 9. *damn. ab Alex. VII. n.* 8. *Renzi cap.* 4. *quæst.* 45. *Diana p.* 10. *tract.* 16. *R.* 68. *et Roncaglia cap.* 6. *qu.* 8. *R.* 2. *v. Nullatenus*, *cum Passer.* Ratio, tum quia talis Procurator turpem faceret quæstum ex eleemosynis: tum quia nullum is titulum habet, quo lucrum illud sibi retineat, cum numquam dominium illarum eleemosynarum acquisierit.

Dubitatur 3. an Sacerdos colligens eleemosynas pro celebrandis Missis, possit aliquid retinere pro suo labore, si Missæ non tradantur ipsi ut ab ipso celebrentur? Negant *Conc. p.* 465

n. 13. diciique hoc vetitum esse a Bulla Benedicti XIV ex verbis supra citatis *n.* 321. *v. In Decreto.* Affirmant tamen *Viva l. sup. c.* si talis Sacerdos moderatam retineat mercedem juxta rationem sui laboris. Idque non videtur improbabile, si ille ad hoc munus sit destinatus, et suus labor vere mercedem mereatur; tunc enim hujusmodi merces ei debetur ex naturali æquitate, et ex voluntate ipsorum eleemosynas offerentium. Pontifex autem censetur tantum eos damnare voluisse, qui ex industria eleemosynas colligunt, ut ex eis turpem faciant quæstum, nempe colligendo stipendia præscripta in uno loco, et alibi Missas curando celebrari, ubi eleemosynæ sunt minoris pretii, quam illic ubi excipiuntur.

Dubitatur 4. an Sacerdos, cui hodie offeruntur tres julii ut celebret, possit procurare, ut alius celebret pro ipso, promittens die crastina celebrare pro illo, qui pro sua crastina Missa accepit unum julium? Affirmant *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 134. *et Mazzott. t.* 2. *p.* 430. quia hoc non esset retinere partem pretii, quod Pontifex damnavit, sed tantum permutare Missas, et dies. Recte vero negat *Conc. p.* 466. *n.* 16. quia hoc non posset excusari a specie turpis mercimonii; merito tamen id non audet damnare de peccato gravi: et an paupertas possit ab omni culpa excusare, se remittit prudentum judicio.

Dubitatur 5. an administratores Ecclesiarum ex eleemosynis datis propter Missas possint aliquid retinere pro expensis altarium, inservientium, luminum, etc. S. C. Concilii in Decreto confirmato ab Innoc. XII. *ad n.* 7. vide *apud Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 95.) sic respondit: *Permittendum non esse, ut loca pia, seu illorum administratores ex eleemosynis Missarum cele-*

brandarum ullam minimam portionem retineant ratione expensarum in Missarum celebratione, nisi alios non habeant redditus; et tunc nullatenus debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantum Missæ Sacrificio necessario sunt subeundæ. Et hic adverte aliud Decretum ejusdem S. C. editum die 6. Julii 1726. (ut habetur apud *Bened. XIV. Notif.* 56. *n.* 13.) ubi statutum fuit: *Archipresbyterum non teneri ad ministranda utensilia iis, qui celebrant in sua Ecclesia ex obligatione Beneficii, sive Capellaniæ. Quoad Missas vero adventitias teneri ad dictam subministrationem, quatenus permittat eas in sua Ecclesia celebrari; nec teneri ad has Missas adventitias admittendas, nisi solutis utensilibus per celebrantes.*

323. » 7. Beneficiati, etiam Curati, ad Missas obligati, possunt pro iis accipere stipendium, et applicare cui volunt; quia non semper habent obligationem applicandi ad certam intentionem; nisi tamen contrarium constet, ut de Missa Conventuali docet *Bon* » Ita *C. de Lugo d.* 81. *s.* 1. *n.* 21. *et Suar* » *Vasq. etc.* contra *Gavant. Barb. et Dian* » qui negant de Parocho: refertque *Dian. p.* » 4. *t.* 4. *R.* 232. determinasse Congregationem » *Card.* quod ei non licet pro Missa accipere » eleemosynam manualem, quando tenetur celebrare; de Missa tamen Conventuali, contra *Bon. etc.* ipse affirmat *p.* 5. *t.* 13. ex aliis » tribus.

324. Quæritur I. An qui alicubi tenetur celebrare sine expressa obligatione applicandi Missas, possit aliud stipendium recipere? respondetur: Si in fundatione Beneficii, vel Capellaniæ expressum sit non esse obligationem applicandi pro fundatore, certe poterit aliud stipendium ac-

cipere, prout habetur ex Decreto S. C. Concilii edito die 13. Julii 1630. (*apud Bened. XIV. Notif.* 56. *n.* 8.) ubi sic dictum fuit: *Quando in fundatione Beneficii, seu Capellæ expresse cautum est non teneri celebrantem ad applicationem Sacrificii, eo casu poterit celebrans accipere novum stipendium, et unica Missa satisfacere obligationi Beneficii, seu Capellæ, et item danti novum stipendium.* Et huic simile Decretum affert *Merati p.* 3. *tit.* 12. *n.* 4. editum 13. Febr. 1630. Secus vero dicendum, contra *Busemb.* et alios, ut supra, si in fundatione nihil fuerit expressum, ut habetur ex Decreto ejusdem S. C. approbato ab Innoc. XII. (*apud Croix n.* 92. *ad* 4.) ubi dicitur: *Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione Beneficii, seu Capellæ, legati, aut salarii, si eleemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa utrique obligationi satisfacere.* Et (quicquid respondeat *Lugo d.* 21. *num.* 12.) Decretum hoc clarius explicatum fuit alio Decreto ab eadem S. C. die 18. Martii anno 1686. (*apud Bened. XIV. l. c. n.* 9.) ubi decisum fuit teneri celebrantem applicare pro Anima testatoris, semper ac in fundatione nulla sit adjecta declaratio, ad cujus suffragium applicandum sit Sacrificium. Et idem declaratum fuit ab eadem S. C. 6. Febr. 1627. (vide *apud eumdem Bened. n.* 8.) de Capellanis *Confraternitatum, et Monialium, qui celebrant, ut Confratres, vel Moniales satisfaciant præcepto audiendi Missam.*

Hic autem notandum aliud Decretum ejusdem S. C. emanatum 7. Julii 1686. (vide *apud Pittonium in Constit. pro Paroch. n.* 1697.) ubi dictum fuit, quod Capellani et Beneficiati celebrantes pro Capellaniæ, seu Beneficii fun-

datore, non tenentur Missas celebrare tempore quo capitale dotis assignatæ est otiosum et infructiferum, sine eorum culpa. Et novissime hoc idem confirmatum fuit die 8. Augusti 1705. *apud eumdem Pitton.*

325. Fit dubium, an circa onera Missarum, et conditiones in fundatione appositas possit dari præscriptio? Affirmant *Laym. l. 3. tr. 1. c. 8. n. 13. cum Nav.* item *Tamb. Meth. Miss. l. 3 c. 7. §. 1. n. 1. et apud Croix l. 9. num. 852. Pelliz. Hurt. Pasqual. et Gob. cum Rota Rom.* ut *ibid.* testatur *Tuschus* Ratio quia præscriptio legitima valet contra qualecumque jus; nec exceptio reperitur in jure, quod circa onera Missarum non detur præscriptio. Ex his autem auctoribus alii ut *Tamb. etc.* requirunt, ad præscribenda præfata onera spatium 20. annorum cum titulo, et 30. sine titulo. Alii vero ut *Pasqual. Tuscus. etc. apud Croix*, dicunt requiri 40. annos, cum agatur contra bona Ecclesiæ, juxta dicta *Tom. III l. 3. n.* 510. Sed quidquid sit de hoc, verius videntur nullo modo posse præscribi onera Missarum, et conditiones a fundatoribus requisitæ; tum quia (ut ait *Conradus l. 2. c. 10. n. 90.*) primæva fundatio majorem habet vim, quam consuetudo; tum quia in Beneficiariis difficulter præsumi potest bona fides, cum ipsi facile præsumantur ex fundatione cognovisse leges Beneficii, tum denique (et hæc ratio est potior), quia in Trid. *Sess. 24. de ref. c.* 5. sic sancitum fuit: *Quando igitur ex Beneficiorum quorumcumque erectione, seu fundatione, aut aliis constitutionibus qualitates aliquæ requiruntur, seu certa illis onera sunt injuncta in beneficiorum collatione, seu in quacumque alia dispositione, eis non derogetur.* Ergo qualitatibus requisitis ex fundatione, et oneribus

injunctis, sive in collatione, sive in quacumque alia pia dispositione, statuit Concilium numquam derogari posse. Accedit Bulla Pii IV. quam confirmans Trid. irritat quidquid contra illud factum fuerit; clausula autem Decreti irritantis ligat etiam ignorantes, et in causis beneficialibus inficit titulum et possessionem, ut dicit *Croix l. 4. n. 657. cum Garc. Nicol.* et aliis comm. Accedit Bulla Innoc. XIII. *Apostolic. Ministeri* (ampliata a Bened. XIII. per totum Orbem alia Bulla, *In Supremo*) ubi n. 27. dicitur, quod quæcumque præscriptio etiam centenaria et immemorabilis non datur contra ea, quæ in Conc. Trid. præscripta sunt.

Quærit. II. Quibus diebus teneatur Parochus applicare Missam pro populo? Ante Sanctionem SS. N. PP. Bened. XIV. de qua mox infra dicemus *n.* 325. olim plures adfuerunt sententiæ: *Prima* sententia dixit teneri quotidie, si redditus sint pingues; si vero tenues, teneri tantum diebus festis. Ita *Ronc. de Sacrif. Missæ c. 2. q.* 8. et probat ex pluribus Decretis S. C. id decernentibus; et hoc, etiamsi Parochus non habeat congruam; nec satisfieri, ait *Ronc.* cum *Passer.* si applicetur pro populo Missa conventualis, cum hæc sit applicanda absolute pro benefactoribus, ex *cap. Cum creatura, de celebrat. Miss.* cum *Pignatell. Secunda* vero sententia dixit 1. nullum esse dubium, quod aliquoties in anno teneatur Parochus jure divino celebrare pro populo, ut *Salm. de Sacrif. Miss. c. 5. num.* 40. cum *Laym. Barbos. Conc. et communiter;* et infertur ex *Trid. s. 23. c.* 1. ubi: *Cum præcepto divino mandatum sit omnibus, quibus Animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, etc.* Dixit 2. e converso non teneri Parochum

de se quotidie pro populo Missam applicare; nam sic teneretur quotidie celebrare, quod nullibi præceptum est. Ita *Salm. ibid. n.* 15. cum *Suar. Vasq. Barb. Bon. etc.* Immo; præciso pacto, consuetudine, aut Synodo in contrarium, dicunt *Nav. Suar. Barb. et alii cum Salm. n.* 52. nec omnibus diebus festis teneri pro populo celebrare, sed tantum aliquoties in anno, arbitrio prudentum, ut *Salm. n.* 52. vel in præcipuis festis Domini, et diebus Dominicis, aut saltem semel in hebdomada, ut *Bonac. Tertia* sententia dixit, quod ex vi Parochiæ non tenetur Parochus applicare fructum Missæ specialiter pro ovibus. Ita *Pal. tr.* 22. *disp. unic. part.* 13. *n.* 7. *cum Nav. Suar. Vasq. Coninch. Nal. etc.* item *Lug. Reg. Steph. et Gob.* apud *Croix*, qui probabilem putat *lib.* 3. *part.* 5. *n.* 762. Ratio istorum, quia officium Curati est pascere oves verbo, exemplo, Sacramentorum administratione, et sacrificii dispensatione; hoc autem dixerunt fieri, si illud generali tantum applicatione pro omnibus fidelibus, et præcipue interessentibus applicatur, et ita censuerunt intelligendum esse Tridentinum. Hinc intulerunt pro omnibus illis Missis posse quotidie Parochum accipere stipendium; nisi tamen ex fundatione, aut consuetudine, vel Prælati præcepto alias teneatur pro populo sacrificare.

Verum hodie ex Epistola Encyclica SS. nostri Pontificis Bened. XIV. edita die 19. Augusti 1754. quæ incipit: *Cum semper*, (vide in calce *ult. Tomi n. V.*) sancitum habemus omnes Parochos teneri applicare Missam pro populo saltem in diebus festis, etiamsi congruam non habeant, his verbis: *Ista mens nostra, et sententia est, sicut etiam pluries a prælaudatis Congregationibus judicatum fuit, ac definitum,*

quod omnes, et singuli, qui actu Animarum salutem exercent, et non solum Parochi, aut Vicarii sæculares, verum etiam Regulares æque teneantur Missam Parochialem (omnibus diebus festis, ut infra) *pro populo ipsorum curæ commisso applicare.*

Et quia alii allegabant non habere congruos redditus, et alii dicebant contrariam alicubi esse consuetudinem: *Nos autem* (sic præscribit, et loquitur Pontifex) *ad præcedentes prædictæ Congregationis Concilii resolutiones nostram approbationem, et confirmationem extendimus, et quatenus opus sit, auctoritate Apostolica iterum tenore præsentium decernimus, et declaramus, quod, licet Parochi, et alii, ut supra, congruis redditibus destituantur, quamvis immemorabili consuetudine in eorum Parochiis obtinuerit, ut Missa pro populo non applicetur, eadem nihilominus omnino in posterum ab ipsis debeat applicari.*

Et quamvis (additur) *alias a Congregatione Concilii responsum fuerit, Parochum nempe pinguibus redditibus dotatum quotidie pro populo applicare debere, etc. tamen cum nobis perspectæ sint controversiæ super hoc ipso exortæ; idcirco opportunum censemus declarare nobis abunde satis esse posse, dum ii, qui Animarum curam exercent, sacrificium Missæ pro populo celebrent, atque applicent in Dominicis, aliisque per annum diebus festis de præcepto.*

Item declarat ibi Pontifex hoc valere etiam pro iis locis et diebus, in quibus populus Missæ interesse debet, at aliunde servilibus operibus vacare potest. Proinde casu quo aliquis Parochus sit adeo pauper, ut vivere cogatur ex eleemosynis Missarum, facultatem concedit Episcopis cum eis dispensandi, ut ipse possit etiam

diebus festis Missam applicare pro eleemosynam offerentibus, modo intra eamdem hebdomadam Missas omissas pro populo applicet. Et quoad OEconomos, qui deputantur ad curam Animarum, vacante Ecclesia Parochiali, tribuit Episcopis facultatem assignandi illis congruam portionem ex fructibus Parochiæ pro onere celebrandi pro populo diebus festis, licet ipsi fructus ad Cameram Apostolicam pertineant, et quamvis portio jam eis sit assignata, juxta Constitut. S. Pii V. sed non sit sufficiens.

326. Deinde decrevit Pontifex sua Apostolica auctoritate, *ut Missa conventualis, quæ singulis diebus canitur a Clero prædictarum Ecclesiarum pro earumdem benefactoribus quotidie applicetur, respiciendo benefactores in genere cujuslibet Ecclesiæ.* Et hoc, quavis consuetudine non obstante. Nisi autem alicubi adsit consuetudo applicandi pro benefactoribus Ecclesiæ primam; et etiam secundam Missam conventualem, declarat non esse obligationem applicandi secundam, modo in *Memento* secundæ Missæ pro defunctis fiat ipsorum commemoratio.

In fine autem hujus Bullæ loquitur Pontifex de obligatione Canonicorum canendi, aut psallendi in Choro, alias restituendi fructus Præbendarum, et distributionum, si tantum assistant, et non psallant aut canant; quo improbabiles reddidit opiniones oppositas. Vide de hoc dicta *T. III. l.* 3. *n.* 675. *dub.* 3.

327. Postquam autem hæc notavi alia insurrexit quæstio, quam apud nullum Auctorem usque adhuc discussam, neque inditam inveni, scilicet an Parochus infirmus (sive Episcopus, nam quod dicitur de Parocho, fortius dicendum est de Episcopo), si non possit celebrare pro populo per seipsum, teneatur celebrare per alium?

plures Doctos super hoc dubium consului, alii negarunt dicentes hanc obligationem celebrandi pro Populo includi in obligatione orandi pro Populo, quam habet Parochus; at cum obligatio hæc orandi sit mere personalis, sicut Parochus impeditus orare pro Populo non tenetur per alium orare, ita impeditus celebrare nec tenetur celebrare per alium. Sed ego cum aliis oppositum censeo omnino tenendum. Ratio, quia Parochus non solum tenetur celebrare pro Populo, sed etiam Missam Populo applicare, ut idem Papa Benedictus declaravit anno 1744. in eadem Bulla, *Cum semper* (Vide *tom.* 4. *sui Bullarii*). Idque procedit juxta effata S. Pauli (*Hebr.* 5. 1.): *Omnis namque Pontifex ex hominibus assumtus pro hominibus constituitur in iis, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis.* Et deinde idem confirmat *vers.* 3. dicens: *Et propterea debet, quemadmodum pro Populo; ita etiam et pro semetipso offerre pro peccatis.* Obligatio autem Pastoris orandi pro Populo est equidem personalis, sed obligatio applicandi Populo fructum Missæ simul est personalis (quia si potest celebrare per seipsum, nequit celebrare per alium), et etiam realis, cum sit una ex obligationibus muneri Pastoris annexis, prout dictum fuit in Concilio Tridentino *Sess.* 23. *de Reform. cap.* 14. ubi mandatum fuit Sacerdotibus curam Animarum habentibus Missas celebrare *tam frequenter, ut suo muneri satisfaciant.* Onus autem hoc offerendi Missas pro Populo est ex præcepto Divino, ut idem Concilium expressit *cit. Sess.* 23. *cap.* 1. ubi dicitur: *Cum præcepto Divino mandatum sit omnibus, quibus Animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbique Divini prædicatio-*

nes etc. Illud autem præceptum Divinum habetur apud *Joannem* (21. 17.) *Pasce oves meas.* Sicut igitur tenetur Pastor suas oves pascere prædicatione, Sacramentorum administratione, correptione etc.; sic etiam tenetur pascere applicando eis fructum Sacrificii; quapropter, sicut Pastor impeditus prædicare, vel Sacramenta administrare tenetur prædicare et administrare Sacramenta per alium; ita impeditus applicare per seipsum Populo Missam, tenetur per alium applicare Sacrificii fructum, quod est pabulum utilius, quo Populum juvare potest.

Si autem Parochi, et omnes quibus cura Animarum commissa est, tenentur in Dominicis et Festis de præcepto Missam celebrare, et applicare pro Populo; tanto magis ad id tenentur Episcopi, tamquam principaliores Animarum Pastores. Non autem ad hoc tenentur quotidie, quidquid dicatur in *cap. Quoniam de Privileg.* nam eodem *cap.* dicitur, quod Divina celebratio Missæ, vel auditio (quoad Episcopos) est tantum de decentia, non vero de obligatione. *Quoniam*, verba textus, *Episcopi, eorumque superiores, se habent diversis ex causis a suis Ecclesiis, et Diœcesibus absentare frequenter, nec possunt semper commode ad Ecclesias accedere pro Missa celebranda, vel audienda in ipsis, sine qua eas transire non decet* (nota *non decet*) *absque causa rationabili ullam diem præsenti Constitutione indulgemus eisdem, ut Altare possint habere viaticum, et in eo celebrare, ac facere celebrare, ubicumque absque interdicti transgressione illis permittimus celebrare vel audire Divina.*

« 328. 8. Qui stipendium pro Sacro accepit,
» tenetur dicere Missam pro defunctis, vel voti-
» vam, vel in hoc, aut isto altari, prout pe-

» cuniam offerens petivit) quantum tamen rubri-
» cæ permittunt, quibus neglectis, Ecclesiæ
» ordinem invertere, ob alterius devotionem,
» non convenit); quia ob ejus devotionem, et
» speciales orationes, major fructus provenire
» solet. Si tamen aliter faciat, non erit grave;
» immo nullum, si fiat justa de causa. Vide
» *Dian. de celebr. Mis.* 31. *Card. de Lugo l.*
» *c. n.* 35.

» 9. Is, qui quoad locum, tempus, inten-
» tionem, qualitatem Missæ non satisfacit, sine
» justa causa, voluntati fundatoris, peccat; et
» quidem graviter, si sæpe faciat, esto consen-
» tiant heredes: cum ii in hoc voluntati te-
» statoris non possint derogare, ut docent *Sylv.*
» *Nav. Azor. etc.* Episcopus tamen potest in hoc
» dispensare ex causa ut habent *Henr. Sylv. et*
» *Tamb.* quod si quis quoad locum impediatur,
» tenetur in alio, ut habet *Azor. t.* 1. *l.* 10.
» *cap.* 14. *et Sa, v. Missæ. Dian. l. c. R.*
» 29. ubi docet *ex Nav. Rodr. Fag. et Azor.*
» esse mortale celebrare in alio templo vel al-
» tari, quam quis tenetur: quod negat *Card.*
» *de Lugo*, si raro, et ex causa fiat. V. *n.* 6.
» Immo nec esse veniale, si obligatus quotidie
» celebrare, raro, et ex rationabili causa ce-
» lebret alibi. Similiter *Tamb. de exped. sacr.*
» *l.* 3. *c.* 2. excusat a mortali eum, qui uno,
» alterove die singulis mensibus alibi celebrat,
» nisi tamen teneatur celebrare in altari privi-
» legiato: notatque posse Sacerdotem contra hoc
» onus Missarum, v. g. certum earum numerum
» præscribere annis 30. si adsit possessio, titu-
» lus, et bona fides.

329. Notandum igitur I. circa locum cele-
brandi, quod si Capellanus celebrat in alia Ec-
clesia, vel altari, vel hora, quam a fundatore

est constitutum, peccat mortaliter. Ita communiter *Lugo de Sacram d. 21. num. 36. Pal. tr. 13. d. 1. p. 6. num. 26. Tourn. tom. 5. pag. 773. Salm. de Sacr. Miss. c. 5. n. 17. cum Nav. Azor. etc.* Modo id faciat sæpius, aut sine causa, aut sine dispensatione, et modo fundator altare illud destinaverit ob gravem causam. Dixi *sæpius*, nam peccabit tantum venialiter, si faciet raro, puta si semel vel bis in mense; et facilius, si mutabit tantum altare, et non Ecclesiam. Item dixi *sine causa*; nam minime peccabit, si celebrabit alibi ex justa causa, puta si altare sit execratum, vel quia egressus a sacristia viderit illud ab alio occupatum. *Lugo loc. cit. Salm. num. 20. ac Elbel de Sacrif. Missæ n. 216. cum Henr. etc.* Item dixi *sine dispensatione*; nam bene potest Episcopus dispensare, ut celebretur in alio loco, ex rationabili causa, puta ob utilitatem propriæ Ecclesiæ, applicationem studii, infirmitatem, aut negotium, aut nimiam molestiam adeundi Ecclesiam, et similia, ut dicunt cum *Bus. Pal. loc. cit. n. 27. Conc. t. 8. p. 470. n. 28. Croix lib. 6. p. 2. n. 120. cum Pasq. Salm. num. 19. cum Henr. Barb. Ant. a Sp. S. Ronc. de Sacrif. Miss. c. 8. q. 6. R. 2. cum Passer. et Ricc. Tamb. in Meth. Cel. Miss. lib. 3. c. 2. §. 2. n. 1. Mazzott. tom. 3. p. 188.* qui vocat communem. Ratio, quia in tali dispensatione voluntas testatoris tantum in accidentibus omittitur, et altiori bono compensatur; licet enim Tridentinum *Sess. 25. c. 5. de Ref.* prohibeat mutari qualitates fundationum, istas tamen Episcopi voluntates testatorum interpretando, bene reducere possunt ad æquitatem; ita *Mazzott. et Croix ll. cc. cum Pasq.* Tanto magis, quia idem Concilium *Sess. 25. c. 4.* expresse conce-

dit Prælatis in quibusdam casibus, etiam omnino commutare ultimas voluntates. Recte tamen *Croix*, et *Pasq.* dicunt in nostro casu non posse dispensare Episcopos, si testator designando Ecclesiam vel horam in fundatione, specialiter respexerit commoditatem populi audituri Missam. Præterea dixi, *modo fundator altare illud destinaverit ob gravem causam*, puta ob memoriam, vel commodum familiæ, aut populi, vel ob specialem cultum Sancti, et similia. Nam si nullum habuerit specialem finem, vel si causa cessaverit, nempe si familia sit extincta, vel alibi moretur, tunc Sacerdos, mutando altare, tantum venialiter peccabit; et ne venialiter quidem, si celebrabit in altari privilegiato, quia ibi melius consulet fundatori; ita *Lugo n.* 36. *et* 37. *et Tourn. l. c.* Ceterum advertendum apud *P. Ferraris Bibl. to.* 3. *verb. Capellania, n.* 14. referri plura Decreta S. C. Concilii, quibus dicitur pro hujusmodi dispensatione semper adeundam esse Sedem Apostolicam.

Notandum II. quod si quis, stipendio accepto, deberet Missam celebrare in altari privilegiato, et in alio celebraret, non jam teneretur ad restitutionem stipendii, sed tantum ad lucrandas Indulgentias applicabiles pro defunctis; ita *Elbel. n.* 210. *cum Anacl. et Bambest. Sporer num.* 137. *et* 355. *ac Ronc. c.* 6. *q.* 7. *R.* 1. *et* 2. qui addit non esse quidem obligationem restituendi, si eleemosyna data sit ordinaria; secus vero si pinguis. Non autem satisfacit, qui celebrat in alio altari non privilegiato, applicando Indulgentias Calculi benedicti, Imaginis etc. quia hæ Indulgentiæ non sunt tam certæ quam Indulgentiæ altaris privilegiati, ut dicunt *Salm. tr.* c. 5. *n.* 21. *cum Nav. Azor. Bon. Dian. et Dic.* Et idem censent *Lugo d.* 21. *n.*

39. *et Salm. n.* 22. cum aliis communiter (contra *Dian. Pasq. Megal. etc.*) de Calculo benedicto cum Indulgentia ad liberandam Animam Purgatorii in celebratione Missæ.

330. » 10. Beneficiatus ex justitia obligatur » sub mortali, et pœna compensationis, ad eum » numerum Missarum, per se, vel (prout mens » fundatoris ex verbis colligenda permittit) saltem per alium * (*Nisi exprimatur in institutione Capellaniæ, quod Capellanus per » seipsum celebret, semper per alium celebrare » potest. Sic recte docent Salm. c. 5. num. 33. » cum Dic. et Dian. part. 4. tr. 4. R. 87. qui » cum Campanili testatur ita declaratum a S. » C. Et sic etiam fuit decisum a S. Rota Rom. » apud Pitton. de Paroch. n. 1171. qui n. 1514. » affert alium Declar. S. C. editum 17. Se» ptemb. 1683.*) *, quem numerum litteræ fun» dationis requirunt; eum vero numerum ex » justa causa, v. gr. si redditus jam non suffi» cienter respondeant, potest minuere Episcopus » in Synodo: quam potestatem *Bon.* restringit » ad Missas defunctorum, et quidem post *Tri» dent.* impositas. Vide *Bonac. d. 4. q. ult. » p. 8.*

331. Reductio Missarum hodie tantum a Sede Apostolica, non ab Episcopis fieri potest, ut patet ex Decreto S. C. Concilii edito jussu Urbani VIII. et confirmato ab Innoc. XII. (vide *apud Croix l. 6. part. 2. n. 63. v. Ac primo*) ubi sic dicitur: *Districte prohibet, ne Episcopi in Diœcesana Synodo, aut Generales in capitulis generalibus, vel alias quoquo modo reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis, sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis ad Apostoli-*

cam Sedem recurratur etc. Alioquin reductiones, moderationes, et commutationes hujusmodi, si quas contra hujus formam fieri contigerit, omnino nullas et inanes decernit. Facultas autem, (ut clare explicat idem Decretum) quidquid dicant *Salm. tr.* 15. *de Statu Rel. c.* 7. *num.* 148.) data per Tridentinum *Sess.* 25. *c.* 4. Episcopis, et aliis, tantum fuit pro reducendis Missis ante Concilium relictis, et non impositis in limine fundationis. E converso in ipsomet Decreto Urbani (apud *Croix n.* 89.) declaratum fuit bene posse Episcopos reducere Missas, si testator expresse hanc ipsis dederit facultatem.

Causæ autem, ex quibus Sedes Apostolica solet Missas reducere, sunt paucitas Sacerdotum, stipendii tenuitas, vel augmentum stipendii currentis, extenuatio reddituum Monasterii, vel majores expensæ necessariæ ad victum, etc. denique si urgeret necessitas Fratrum, vel fabricæ Ecclesiæ, aut Monasterii; ita *Pal. part.* 15. *n.* 3. *Wigandt tr.* 12. *n.* 80. *et Salm. l. c. n.* 144. *cum Azor. Philib. Barbosa, Lez. et aliis.*

Dubitatur 1. An Episcopus possit minuere Missas, quarum onus non est qui suscipiat ob eleemosynæ tenuitatem? Affirmat *Croix n.* 119. *cum Pasq., et Tamb.* Sed negandum cum *P. Conc.* ex Decreto S. C. mox supra citato, ubi declaratur nullo modo posse Episcopos onera Missarum reducere, vel moderari; idque expressius declaravit eadem S. C. in alio Decreto, quod refert *Conc. l. cit.* iterum confirmato per aliud Decretum editum die 20. Julii 1682. Sed hoc intelligendum procedere, ait *Fagnanus in c. Ex parte, de Constit. n.* 28. *cum Felino*, quando antea hujusmodi onera Missarum de jure

vel facto adimpleri poterant, sed casu quo redditus a principio fuerint sufficientes, et postea ita imminuantur, ut nullo modo sufficiant ad onera ferenda, tunc dicit *Fagnanus* non videri sublatam Episcopis facultatem, quam habent de jure communi; Missas moderandi, vel commutandi, ex *c. Nos quidem, de Testam.* et ex Trid. *Sess.* 25. *cap.* 8. ubi conceditur Episcopis, ut una cum herede vel executore possint ultimas voluntates in alium pium usum commutare.

Dubitatur 2. An possit Capellanus ex se minuere numerum Missarum, si deficiant redditus? Si deficiant in totum sine ipsius culpa, certum est non teneri Missas celebrare, ut communiter dicunt *Croix lib.* 4. *n.* 855. *Tamb. Meth. Miss. l.* 3. *c.* 1. §. 2. *n.* 2. *et* §. 3. *num.* 89. *Ronc. c.* 8. *q.* 8. *cum Pasqual. et Passer. ac Escob. lib.* 21. *n.* 637. *cum Bordon. et Aversa.* Idque declaratum fuit a S. C. ut diximus *n.* 324. *in fine.* Si vero redditus deficiant in parte, etiam videtur certum cum *Escob. num.* 638. posse Capellanum minuere Missas, casu quo testator congruam eleemosynam designaverit, v. gr. tarenum pro qualibet Missa; quia tunc, sicut augendus esset numerus Missarum si redditus augerentur, ita minuendus est si redditus diminuuntur. Major difficultas est, an possit Capellanus minuere Missas, si testator designaverit numerum Missarum, et deficit stipendium adhuc ordinarium? Negant *Tamb. l. c. n.* 1. *et* 2. *Diana p.* 10. *tr.* 16. *R.* 65. *Mazz. t.* 2. *p.* 427. *n.* 5. *Pal. t.* 2. *tr.* 3. *d.* 1. *p.* 6. *n.* 23. *et Salm. de Statu Rel. cap.* 7. *n.* 152. *cum Azor. Gav. Philib. Pell. et Lezana.* Hi dicunt pro hac moderatione omnino recurrendum ad Sedem Apostolicam, tum ex Decreto supra allato, ubi dictum fuit; *Pro his omnibus reducendis, aut moderan-*

dis ad Apostolicam Sedem recurratur, tum ex alio Decreto (vide *apud Croix n.* 89) ubi ad quæsitum : *Quid si legatum sit ita tenue , ut non sit qui velit onus illi injunctum subire , et si recurrendum sit ad Sedem Apostolicam pro moderatione oneris , totum aut fere totum insumendum sit pro expensis ad id necessariis?* Sic declaratum fuit : *Et si legatum sit adeo tenue , nihilominus pro reductione oneris , ut supra impositi , ab iis ad quos pertinet , Sedem Apostolicam esse adeundam , quæ absque ulla impensa id statuet.* His tamen non obstantibus, affirmant cum *Busemb. ut supra , Franc. de Lugo l.* 5. *de Sacram. c.* 12. *q.* 9. *n.* 98. *Escob. l. c.* item *Bordon. apud Croix n.* 118. *et Pasqu. ac alii apud Ronc. loc. cit.* qui *in Reg.* 3. *in praxi*, id probabile putat. Ratio horum est , quia id censetur esse juxta mentem ipsius testatoris, qui non præsumitur voluisse gratis, aut stipe minori justo cogere Capellanum ad celebrandum , vel ad supplendum stipendium ex propriis bonis, si vellet per alium celebrare , alioquin voluntas testatoris esset injusta , quæ servari non debet. At quia in hoc facile intervenire posset periculum alucinationis , advertit *Ronc.* , generaliter loquendo , recurrendum esse ad judicium Episcopi) quod necessario requirunt *Croix lib.* 4. *n.* 855. *et Tourn. t.* 5. *p.* 793. *quæst* 13.) , vel saltem viri docti et pii, qui non auctoritative , sed tamquam justus arbiter numerum Missarum moderetur. Ad Decreta autem præfata respondet *Ronc. cum Pasq.* in tali casu hanc non esse proprie reductionem, aut moderationem stabilem , quam Sedes Apostolica sibi reservat , sed esse cessationem de jure obligationis pro rata reddituum deficientium ; Decreta enim loquuntur juxta mentem Trident. *Sess.* 25. *cap.* 4. *de*

Ref. ubi sermo est non jam de redditibus diminutis, sed de tenui eleemosyna ab initio designata pro Missis, quas non facile reperiatur qui velit celebrare, et de illis, re integra, ob tenuitatem stipendii, vel paucitatem Sacerdotum fieri vellet reductio. An autem hæc opinio sit probabilis, judicio sapientiorum remitto. Ceterum, si staret hæc sententia, omnino servandum esset id quod advertit *Tamb. dict. c.* 2. §. 3. *n.* 96. nempe, quod si Capellanus per annos præteritos acceperit stipendium majus solito, tenetur compensare, eumdem numerum Missarum celebrando; qui enim antea stetit commodo, deinde stare debet incommodo.

Dubitatur 3. An Episcopus possit moderari Officia, preces, et eleemosynas Anniversariis annexas? Negat *Tamb. apud Croix num.* 121. Sed affirmat *Pasqual. ibid.* quia prohibitio non loquitur de his, sed tantum de Missarum reductione; uti etiam nec de illis Missis, ad quas aliquis Sacerdos se obligasset sine congruo stipendio; id enim esset in præjudicium Ecclesiæ, et successorum. Sed hoc ultimum nullo modo admittendum, quia esset contra Decreta relata suprà *in dub.* 1.

332. » 11. Qui ratione Beneficii tenetur quo-
» tidie celebrare, tenetur etiam Missas pro fun-
» datore (nisi de hujus intentione contraria
» constet) applicare. *Bon.* et alii, *Dian. p.*
» 6. *t.* 6. *R.* 13. qui tamen concedit posse eum
» pro seipso quater, aut sexies in anno * (*Vel*
» *pro valde sibi conjuncto, aut carissimo amico,*
» *aut benefactore; sic enim præsumitur consen-*
» *sisse fundator, ut Salm. c.* 6. *n.* 36. *cum*
» *Lezan. Dian. Steph. Homob. Nald. Philib.*
» *etc. passim. Modo non accipiatur stipendium,*
» *ut recte advertunt Holzm. n.* 351. *et Elbel*

» *n.* 215. *cum Pasq. et Gob. ac Salm. c.* 5. » *n.* 38. *cum Bonac. Gavant. Diana, et communi, contra Vidal; quia hoc esset contra* » *mentem fundatoris*) *; et in die commemo» rationis omnium defunctorum pro particulari » defuncto celebrare. * (*Vide infra n.* 338.)*. » Item quavis hebdomada unam Missam omittere » devotionis, et reverentiæ causa, idque ex præ» sumpta intentione fundatoris : quam *Tamb. l.* » 3. *exped. sacr. c.* 3. §. 1. *ex Gav. p.* 3. » *t.* 12. limitat, nisi de contraria fundatoris » voluntate constet, vel sit onus Ecclesiæ, aut » Monasterii, curare Missam quotidianam. V. » *Tamb. l. c. Dian. p.* 2. *t.* 14. *R.* 28. *et p.* » 4. *t.* 4. *R.* 85. *et p.* 5. *t.* 6. *R.* 23. *et t.* 13. » *R.* 15. Idipsum limitat *Card. de Lugo R.* » *mor. lib.* 5. *d.* 9. si obligatio dirigatur ad » ipsum Sacerdotem, v. gr. si dicatur (qui » debet quotidie celebrare), quo casu concedit. » * (*Ita etiam Salm. num* 37. *communiter cum* » *Suar. Bon. Azor. Leand. Sylv. ex c. signi*» *ficatum, de Præbend. ubi dicitur Capellanum* » *teneri quotidie celebrare*, salva honestate, et » debita devotione. *Advertit tamen Bon. c.* 8. » *q.* 3. *nullo die Capellanus poterit vacare,* » *si in fundatione expresse cautum sit, ut Missa* » *celebretur per seipsum, vel per alium, ex* » *Declarat. S. C. die* 30. *Maji* 1699.) *. Si » vero dirigatur ad celebrationem in tali loco, » v. g. volo, ut in tali Ecclesia celebretur quo» tidie Missa, teneri eum pro se alium substi» tuere eo die, quo ipse non celebret. * (*Ita* » *Salm l. c. cum aliis communiter*).

333. » Qui non potest fundationi satisfacere » propter morbum, non tenetur, si brevis sit » v. g. 15. dierum, (ut docet *Bonac.* aut etiam » unius, alteriusve mensis; ut probabiliter docet

» *Card. de Lugo n.* 36.) substituere alium, aut
» compensare, cum tam stricte ne domini qui-
» dem honesti cum famulis agant; secus tamen,
» si sit diuturnus morbus; nisi redditus sint ni-
» mis tenues, aut in morbum absumantur, ut
» contra *Sylv. et Azor.* docet *Bon. Rodriq.*
» Impeditus vero aliis negotiis, licet justis (cum
» hæc non debeant obesse fundatori), debet
» satisfacere per alium, vel compensare postea,
» præsertim si fiat sæpius. Ita *Bon. d.* 6. *q.*
» *ult. p.* 7.

Quæritur, an Capellanus ægrotans teneatur interim alteri dare stipendium, ut Missas celebret? Commune est (contra *Henriq.*) non teneri, si infirmitas sit brevis, ut cum *Busemb.* hic tenent *Lugo d.* 21. *n.* 48. *Salm. c.* 5. *n.* 34. cum *Dic. Dian. Lez. etc.* nisi fundator voluerit non deficere Missam in tali loco, etc. Quænam autem sit infirmitas brevis? Alii dicunt, si durat per decem dies, ut *Barbos. Molfes. Graff. etc.* Alii extendunt ad 15. dies, ut *Bon.* et *Dian.* item *Elbel p.* 131. *n.* 214. *cum Anacl.* Et de hoc habetur Declaratio S. C. Conc. edita die 17. Nov. 1695. (*apud Pitton. de Paroch. n.* 1595.) ubi dictum fuit non teneri Capellanum per alium supplere, tempore infirmitatis non excedentis 15. dies. Alii ad mensem, ut *Laym. c.* 3. *n.* 7. *et Salm. n.* 35. cum *Hurtad. et Concil. Mediol.* 7. *tit. de Missis*, ubi: *Si Capellanus saltem per annum celebravit in aliquo loco, si etiam per mensem ægrotet, adhuc integram eleemosynam judicio Episcopi accipere potest.* Alii denique extendunt ad duos menses, ut *Lugo n.* 49. *cum Nav.* item *Philib. Dic. Nald. Leand. et Ant. a Sp. S. apud Salm. l. c.* et adhæret *Conc. p.* 471. *n.* 31. ac probabile putant *Busemb.* ut supra, ac *Dicast. Pal. Nav.*

etc. apud *Salm. ibid.* Omnes autem hæ opiniones videntur esse probabiles.

Nota hic obiter id quod advertit Bened. XIV. *de Sacr. Miss. l. 3. c. 23 n. 2.* prohibuisse S. C. triginta missas Gregorianas, utpote rebus non convenientibus refertas. An autem liceat accipere stipendium pro prima Missa, quam Neopresbyter celebrat cum Episcopo? Vide dicenda n. 829. *v. An autem.*

DUBIUM II.

Cujus sit applicare fructum sacrificii?

334. *A quo applicandus sit fructus Missæ? An Religiosus valide Missam applicet contra voluntatem Prælati?*

335. *Applicatio debet fieri ante celebrationem. Qu. I. An sufficiat applicatio habitualis? Qu. II. An si quis accepit stipendia a diversis, sufficiat applicare Missas pro eis in confuso?*

336. *Quid si applicatio, nulli fiat, vel incapaci?*

337. *An valeat applicatio conditionata? Et an applicatio facta pro primo offerente, sit illicita, et invalida?*

338. *An in die Mortuorum possit applicari Missa pro particularibus ex stipendio?*

339. *De Altare privilegiato. Qu. 1. An ad tales Indulgentias lucrandas requiratur Missa de* Requiem? *Qu. 2. Quomodo intelligenda est clausula* Modo in Ecclesia quotidie dicantur septem Missæ? *Qu. 3. Quomodo clausula:* Modo in Ecclesia non sit aliud Altare Privilegiatum?

334. » RESp. Solus Sacerdos offerens valide » id facit per suam intentionem, quia est actus » potestatis Sacerdotalis. Ita *Commun. Suar.* » *Card. de Lugo d.* 14. *s.* 10. *n.* 211. *etc.*

Unde resolves.

» 1. Is valide applicat, etsi peccat sacrificando, vel applicando contra voluntatem superiorum. Ita *Suar. Laym. Dian. Card. de* » *Lugo, l. cit.* contra *Nav. Ledes.*, et alios, » quorum sententiam probabilem dicit *Dian.* » *tom.* 1. *R.* 72.

Quæritur an Religiosus valide applicet Missam contra voluntatem Prælati? *Prima* sententia negat, quam tenent *Scotus Quodl.* 20. *Gav. in Rubr. Miss. p.* 3. *tit.* 12. *n.* 28. item *Gabr. Arm. et alii apud Tourn. t.* 5. *p.* 482. *v. grave*, *ac Cordub. et Led. apud Dian. p.* 2. *tr.* 14. *R.* 72. qui probabilem putat. Ratio, quia voluntas Religiosi subditur voluntati Superioris; unde, sicut Superior potest irritare contractus, et vota subditi, ita etiam applicationes Missarum. *Secunda* vero sententia communior et probabilior dicit talem applicationem subditi esse quidem illicitam, sed non invalidam, et hanc tenent cum *Busemb. Suar. d.* 76. *s.* 9. *Laym. c.* 2. *n.* 11. *Lugo de Euchar. c.* 19. *n.* 211. qui ait oppositam rejici fere ab omnibus Recentioribus, *Salm. de Sacrif. Missæ c.* 3. *n.* 25. *Anacl. p.* 576. *n.* 72. *Spor. n.* 289. *Tourn. l. c. cum Vasq. et Elbel. p.* 119. *n.* 180. *cum Mastrio, Croix, et Gob.* Ratio, quia subditus, uti utitur potestate Ordinis (ut est in hoc casu), minime subjicitur voluntati Prælati. Limitat *Mar-*

chantius in Tribut. quæst. 2. d. 2. Si Sacerdos applicationem faceret ex vi pacti initi cum offerente, quia sicut pactum sine voluntate Prælati est nullum, ita et applicatio. Hoc tamen sane intelligendum, quando subditus ita alligaret applicationem pacto, ut absolute intenderet non applicare, si non satisfaceret obligationi contractæ (quod bene ait *Sporer n.* 290. in facto raro accidere); Quando tamen absolute applicat, non restringendo intentionem ad satisfactionem pacti; tunc valide applicat ex potestate generali, quam ipse habet applicandi Sacrificium, cui vult, etiamsi errore ductus Missam applicaret pro obligatione contracta.

335. » 2. Sacrificium, quod neque formaliter, neque virtualiter ulli applicatum est, vel » ante, vel in ipsa consecratione, saltem ejusdem speciei, non potest postea ulli applicari, » saltem adæquate quia producit effectum, quando existit, neque is suspenditur; ideoque nec » licet accipere stipendium pro Missa præterita. » Vide *Laym.*

» Dixi, *vel ante*; quia non requiritur, ut » applicatio fiat in ipso Sacrificio: sufficitque, » si pridie facta sit, etsi ipso die de ea non » cogitet. *Bon. q.* 3. *p.* 2. *ex Suar. Dian. l.* » *cit. R.* 47. contra *Vasq.*

Quæritur I. An ad applicandam Missam sufficiat applicatio habitualis, nempe aliquando habita, et non revocata? Negant *Vasq. De Sacram. d.* 38. *c.* 6. *n.* 74. *et Abelly de Sacr. Miss.* §. 5. *n.* 5. *cum Isamb.* dicentes, quod sicut ad consecrandum requiritur Ministri intentio actualis, vel saltem virtualis, sic etiam requiritur ad fructum Missæ applicandum. Sed verius, et communiter affirmant *Suar.* 3. *p. d.* 17. *sess.* 3. *concl.* 2. *Bon. de Sacr. d.* 1. *qu.* 1. *p.* 2. §.

3. *n.* 11. *Lugo eod. tit. D.* 8. *n* 93. *cum Molf. et Dian. item Cont. Tourn. t.* 5. *p.* 841. *q.* 6. *Resp. ad* 2. *Holzm. p.* 5. *n.* 12. *v. Dices, Elbel p.* 118 *n.* 174. *Mazz. de Sacr. Miss. t.* 3. *p.* 168. *Sporer eod. t. n.* 340. *cum Gob.*, qui testatur hanc esse omnium praxim, et *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 150. *cum Con. Tamb. et Pasq.* Et ab hac doctrina in substantia non est difformis *P. Conc. t.* 8. *p.* 473. *n.* 36. nam, licet requirat intentionem virtualem, tamen virtualis illa (modo quo ipse explicat) coincidit cum nostra habituali; dum, inquit, quod si quis acceperit 20. eleemosynas, et hodie celebrationem incipit cum voluntate sequentibus diebus celebrandi pro offerente, tunc sufficere primam intentionem, etiamsi ceteris singulis diebus alio distractus illam non renovet. Ratio nostra est, quia applicatio Missæ se habet per modum donationis verbalis, quæ semel facta valet donec expresse revocetur. Respondetur autem ad rationem oppositam, quod in Sacramentis ideo requiritur intentio actualis vel virtualis, quia intentio efficit Sacramentum, seu actualiter influit in ejus confectionem; sed in applicatione Missæ intentio non efficit fructum illius, dum adhuc sine applicatione de se oritur fructus ex celebratione Missæ, et ideo sufficit applicatio aliquando facta, per quam fructus fuit alicui donatus.

Quæritur II. An si quis accipit stipendium a decem personis pro decem Missis, satisfaciat applicando primas decem Missas, quas legit pro ipsis in confuso? Negat *Sylvius apud Bon. d.* 4. *p.* 7. §. 3. *n.* 1. *et Conc. t.* 8. *n.* 474. *n.* 38. Sed melius videtur sic distinguendum: Si singula Sacrificia applicantur pro singulis indeterminate, non videtur satisfieri, quidquid dicant *Aversa, et Diana apud Croix l.* 6. *p.* 2.

n. 209. Ratio, quod ad satisfactionem requiritur intentio applicandi fructum determinatæ personæ, ut illi prosit; unde sicut non consecraret, qui decies proferret formam Consecrationis super decem hostias, cum intentione consecrandi unaquaque forma unam hostiam ex eis in confuso; ita qui applicat decem Missas indeterminate. Si vero Sacerdos unamquamque Missam intenderet applicare omnibus illis decem personis, singulis applicando decimam partem uniuscujusque Missæ, non videtur ratio cur non satisfaciat, cum nemo dubitet, quin fructus Sacrificii sit divisibilis, et ideo tribuitur unicuique quod debetur; unusquisque enim in singulis Missis, decimam partem accipiendo, in celebrationem decimæ Missæ jam totum suum fructum percipit. Et ita tenent *Bon. l. c. Ronc. c. 6. q. 9. R. 2. Tamb. de Miss. l. 2. c. 2. §. 11. n. 4.* item *Aversa, Henno*, et *alii apud Croix l. 6. p. 2. n. 219.* contra *Pasqual.* et *Possev.*

336 » 3. Si nulli applicetur, vel incapaci, » fructus manet in thesauro Ecclesiæ, ut docet » *Suarez*, vel cedit ipsi Sacerdoti, vel illis; » pro quibus tenetur specialiter offerre, quod » ita implicite censeatur intendisse. Ita *Laym. t.* » 5. *c.* 2. V. *Card. de Lugo n.* 215.

Si fructus Sacrificii applicatur incapaci, tunc ille remanet in thesauro Ecclesiæ. In praxi autem quando dubitatur, an is pro quo offerimus sit vel ne capax fructus, consultum est in Missis gratuitis illas applicare vel nobis ipsis, vel alteri sub conditione, si persona cui applicantur non sit capax; in Missis vero debitis ex stipendio, quia probabiliter fructus cedit in beneficium propinquorum offerentis ex ejus implicita voluntate, ideo tunc non possumus, cui velimus fructum applicare, nisi sub conditione, ut

præjudicium non fiat cui obligatio adsit applicandi ; ita *Elbel n. 194. et Spor. n. 284. cum Marchant.*

337. » 4. Applicatio, sub conditione jam » impleta, est valida, v. gr. ad intentionem » quam habuit hodie superior, non autem sub » conditione futura contingente, v. gr. applico » illi, cui Titius interrogatus voluerit ; vel ei, » qui prius morietur ; vel qui primo stipendium » offerret ; ita *Suar. in 3. p. t. 3. d. 79. s.* » *9. Laym. l. c. Dian. l. c. R. 15. Card. de* » *Lugo d. 19. n. 209.* contra *Bon. q. ult. p.* » 7. §. 5. qui tamen ipse in praxi dissuadet.

» 5. Non satisfecit, qui te mortuum putans, » Missas, quas pro defuncto teneretur, cele» bravit.

» 6. Sacerdotes Societatis non satisfaciunt, » celebrando pro defunctis per anticipationem, » nisi tamen jam mortui sint, etsi postea pro» mulgentur. *Laym. l. c.*

Dicunt *Lug. de Pœn. d. 13. n. 137. et Pal. p. 6.* applicationem Missæ factam pro primo offerente esse validam, sed illicitam ex prohibitione Clementis VIII. quam promulgavit Paulus V. die 15. Nov. 1605. vetans hanc consuetudinem, *tamquam pluribus nominibus periculosam Fidelium scandalis obnoxiam, atque a vetusto Ecclesiæ more nimium aberrantem.* At probabilius (ut recte ait *Croix n. 221.*) talis applicatio non solum erit illicita, sed sæpe invalida, quia sæpe accidet quod Missa tunc dicatur pro causa, quæ adhuc non existit, puta si stipendium offerens postulabit Missam pro liberatione a carcere, ab infirmitate, etc. quæ causa, cum nunc non adsit, effectus Missæ suspensus remanere deberet, quod non videtur credibile. Bene tamen advertit *Tourn. p. 791. cum Vasq. A-*

versa, *et Quarti*, quod si Sacerdos prævideat, quod postulabuntur Missæ pro aliquo defuncto, bene potest eas nunc offerre, et deinde stipendium percipere, quia hoc casu jam offerrentur pro persona determinata.

338. » 7. Non omnes Sacerdotes tenentur die » Animarum applicare Missam pro omnibus de» functis. *Tamb. l.* 3. *exp. sacr. c.* 3. §. 2. con» tra praxim, et *Gav. p.* 4. *t.* 15. * (*De hoc* » *adest Decretum S. C. apud Merati indice n.* » 411. *editum die* 4. *Aug.* 1663. *ubi dictum* » *fuit.* In die Commemorationis omnium fide» lium defunctorum Sacrificia possunt a Sacer» dotibus celebrantibus applicari ad libitum, scil. » vel pro omnibus fidelibus defunctis, vel pro » aliquibus tantum. *Hoc Decreto posito*, *bene* » *ait Tourn. t.* 5. *p.* 793. *q.* 11. *nihil obesse*, » *quin pro talibus Missis accipi possit stipen*» *dium*) *.

339. » 8. Missa celebrata in altari privile» giato pro defunctis non suffragatur illis, nec » satisfit Indulto, nisi sit de requiem. *Dian. p.* » 4. *t.* 4. *R.* 233. *declarat. Card. et p.* 9. *t.* » 2. *R.* 8.

Hoc Privilegium altaris in hoc consistit, ut ex indulgentiis, sive fructibus, qui sunt in thesauro Ecclesiæ, liberetur a Purgatorio Anima pro qua Missa in illo altari applicatur; et hoc vi potestatis clavium, quam habet Papa applicandi indulgentias, vivis quidem per modum suffragii sive absolutionis.

Quæres 1. An ad lucrandam indulgentiam altaris Privilegiati semper requiratur, ut celebretur Missa *de requiem?* Resp. negative, nam licet olim anno 1601. die 1. Junii respondisset S. C. Affirmative, ut fert *Diana p.* 4. *tr.* 4. *R.* 233. Attamen Alexander VII. die 22. Jan.

an. 1667. in decreto incipiente *Creditæ nobis*, declaravit quod in iis diebus, quibus non licent Missæ *de requiem*, Missæ de festo currente easdem habent Indulgentias, quas habent Missæ *de requiem:* Idque extendit ad altaria Privilegiata etiam non perpetua, et pro aliquo die in hebdomada. Deinde Innocentius XI. die 4. Maji an. 1688. declaravit id valere etiam in diebus dominicis, et diebus infra octavas Paschatis, Pentecostes, Corporis Christi, et aliis annuis diebus, quibus Missæ *de requiem* non possunt celebrari. Demum hæc omnia decreta confirmavit Clemens XI. die 29. Sept. an. 1714. (Vide Decreta præfata apud *Merati tom.* 1. *p.* 2. *Indice nn.* 623. 624. *et* 625.). Ex his omnibus colligitur, quod Missæ in altari Privilegiato, aut perpetuo, aut ad tempus concesso, suffragantur defunctis, sive dicantur *de Requiem*, sive de die currenti, quando non licet eas *de Requiem* dicere. Si vero currat festum semiduplex, omnino debet dici de *Requiem* in altari Privilegiato; alias non acquiritur Indulgentia, etiamsi in Ecclesia sollemnitas celebretur, ex Declaratione S. C. quam refert *P. Zacharia apud Croix lib.* 6. *p.* 2. *ad n.* 509. cum autem privilegium conceditur ad tempus, declaravit S. C. (in Decreto, quod affert *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 225.) quod tempus incipit non a die publicationis Brevis, sed a die concessionis.

Quæres 2. Quid si in Ecclesia, ubi concessum est altare Privilegiatum per aliquod tempus, non dicantur septem vel quinque Missæ juxta clausulam, quæ in Indultis apponi solet? *Sylv. apud Croix n.* 522. putat privilegium etiam suffragari, si bis vel ter Missæ non legantur. Sed verius oppositum docet Benedictus XIV. *Notif.* 56. *n.* 16. ex Decreto S. C. Concilii, edito die

11. Sept. 1694. et approbato ab Innoc. XI. qui mandavit publicari; ibi dictum fuit, *celebrationem Missarum Indultis præfatis præfinitarum omnino necessariam esse singulis diebus in eadem Ecclesia*. Declaravit tamen eadem S. C. die 30. Julii 1706. alio Decreto (inserto in Bullario Clementis XI. *p.* 2. *p.* 592.) quod pro tempore, quo Religiosi vel Sacerdotes Sæculares per aliquot dies vel menses propter absentiam non celebrant Missas præfinitas, Indulgentiæ non amittuntur, sed pro illo tunc suspenduntur. Insuper declaravit, quod si Missæ non legantur ob Sacerdotum infirmitatem, vel quia Religiosi occasione festivitatis, vel funerum, alibi celebrare debeant ex jussu Prælati, si raro id fiat, Indulgentiæ etiam suffragantur. Vide prædicta Decreta *apud Bened. XIV. l. c. n.* 17. *et apud Sporer t.* 3. *p.* 258. qui illa in extensum affert.

Quæres 3. quomodo intelligenda clausula, *si in Ecclesia aliud altare Privilegiatum non est erectum?* Probabiliter respondet *Sporer p.* 258. *n.* 133. *et Gobat. n.* 519. intelligendam esse, quod si altare Privilegiatum antea concessum fuerit generatim pro quibuscumque defunctis, idque in secunda petitione non sit expressum, posterior concessio, etiam generatim facta, nihil valet. secus vero, si concessio fiat pro aliquibus particularibus personis. Et sic pariter videtur dicendum, si prima concessio fuerit particularis, et secunda generalis.

Notandum hic 1. privilegium altaris privilegiati non esse communicabile per generalem communicationem privilegiorum, ex Decreto S. C. Indulgentiarum dato die 5. Febr. an. 1748. et approbato a Bened. XIV. die 2. Martii ejusdem anni; ita refert *P. Ferrarius Bibl. tom.* 4. *v. Indulgentia in Append. n. xv.* Notandum 2.

quod Clemens XIII. prævio voto ejusdem S. C. die 19. Maji 1719. indulsit omnibus Ecclesiis Parochialibus altare privilegiatum quotidianum ad septennium; quo expleto; præcepit omnibus Episcopis, Abbatibus, Vicariisque Capitularibus, pro suis Parœciis confirmationem ejusdem privilegii ad septennium petere; vid. *Ferr. Bibl. tom.* 8. *Append. n.* 7.

DUBIUM III.

Quando, et quoties liceat celebrare?

340. » RESp. 1. Ordinarie non licet celebrare » post meridiem, sed debet inchoari ante duodecimam, nec ante auroram, quam ante solis » ortum. *Regin.* quadrantem horæ, *Henriq.*, et » *Conin.* mediam horam, *Azor.* horam cum quadrante, *Suar. et Fernand. et Possev.* sesquihoram comprendere dicunt, et consequenter, » cum, secundum *Henriq. Suarez*, et alios, » Missa possit inchoari tanto ante auroram, ut » sub ejus initium finiatur, licet duabus horis » ante solis ortum inciperet. Ita *Rodriquez*, et » alii. Unde ulterius inferunt quidam cum *Suar.* » Religiosis habentibus privilegium celebrandi » hora ante diem, licere tribus horis ante ortum Solis incipere: quod *Card. de Lugo d.* » 20. *sect.* 2. *n.* 32. non improbat, etsi *Laym.* » tantum permittat horis duabus post mediam » noctem. *Card. de Lugo l. cit.* Quacumque autem hora licite (sive, ex, sive sine privilegio) celebrent, eadem etiam atque adeo in » Missa, quæ nocte Nativitatis, ceterisque, » quæ post illam celebrantur) licere iis Eucharistiam aliis ministrare, contra *Bordon.* docet » *Diana p.* 9. *t.* 7. *R.* 43. * (*Sed hoc vetitum nunc est. Vide de hoc d. n.* 252. *v. Sic » etiam*) *.

341. In Rubrica Missalis..... habetur: *Missa privata, saltem post Matutinum et Laudes, quacumque hora ab aurora usque ad meridiem dici potest.* Non licet igitur celebrare ante auroram, quæ non jam intelligitur ortus solis, sed tempus illud quod est medium inter noctem et diem. Hinc dicunt *Salm. c.* 4. *n.* 33. licitum esse inchoare Missam fere per duas horas ante ortum solis: sed melius ajunt *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 226. *Tourn. t.* 5, *p.* 793. *q.* 1. *et Bened. XIV. Notif.* 12. *n.* 12. auroram computandam esse ex temporum varietate, juxta tabellas, quæ directoriis Officii divini apponi solent. Idcirco asserunt *Croix*, *et Tournely* in mense Junii auroram incipere fere duabus horis cum quadrante ante ortum solis: mensibus Februarii, et Septembris hora cum dimidia: in mense Martii hora cum quadrante: in reliquis vero mensibus hora, et tribus quadrantibus circiter.

Omnes autem conveniunt cum *Lugo d.* 20. *num.* 37. *Tournely pag.* 794. *quæst.* 2. *et* 3. *Wigandt tract.* 15. *num.* 52. *Bonac. p.* 9. *num.* 2. *et Salm. cap.* 4. *num.* 33. *et* 41. qui citant *Suar. Navarr. Sa*, *Henr. et alios*, quod nulla sit culpa Missas terminare in aurora, et eas incipere parum ante meridiem; ratio quia tempus tam auroræ, quam meridiei (de qua infra dicemus ex *num.* 345.), non mathematice, sed moraliter accipiendum. Et quamvis olim (ut fert *Benedict. XIV. Notif.* 12. *num.* 3. *et* 4.) Clemens XI. secus præceperit in quodam suo edicto, ubi sic dixit. *Comandiamo che le Messe non possano incominciarsi prima dell' aurora, e che a mezzo giorno debbano essere del tutto terminate*; Nihilominus postea, cum hoc punctum rursus examini mandatum fuisset; Bened. XIII. annuit posse tolerari latitudinem tertiæ

partis horæ tum ante auroram, cum post meridiem: idque per edictum publicatum fuit sub Clem. XII. (*apud Bened. loc. cit.*)

342. Circa autem Religiosos, affert *Lugo d.* 20. *ex num.* 27. plura Privilegia, quibus Regularibus conceditur celebrare duabus horis post mediam noctem: Item *Salmanticenses cap.* 4. *num.* 32. afferunt Privilegium Eugenii IV. celebrandi tertia hora post meridiem ex justa causa. An autem hujusmodi privilegia fuerint revocata per Tridentinum? Affirmant *Fagundez cum aliis apud Lugo num.* 20. quia in præfato Concilio *Sess.* 22. *Decr. de vitand. in celebr. Missæ*, sic præcipitur: *Ordinarii caveant, ne Sacerdotes aliis, quam debitis horis celebrent: non obstantibus Privilegiis quibuscumque.* At, negant *Wigandt tract.* 15. *n.* 4. *Lugo ibid. cum Rodriq. Salas, Diana*, et aliis pluribus, et id probabile putat *Roncaglia cap.* 5. *quæst.* 8. *cum Tambur.* Ratio, quia Tridentinum ibi tantum imponit Episcopis, ut prædicta curent observari; ergo ubi Episcopi non repugnant, non est cur Regulares suis Privilegiis frui nequeant. Sed hoc non obstante, oppositum, omnino tenendum ex Decreto Clementis XI. edito 15. Decembr. 1703. (in extensum relato *apud Croix num.* 258.) ubi Pontifex declarat Privilegia Regularibus concessa circa Missarum celebrationem omnino revocata esse per Concil. Trid. in Decreto *Sess.* 22. *cap. un.* Et quamvis Clemens ibi tantum loquatur de Privilegio altaris portatilis, tamen hac declaratione procul dubio ostendit pariter revocatum esse Privilegium celebrandi extra debitas horas, quas Concilium expresse servari jubet ab omnibus Sacerdotibus; non obstantibus (ut supra) Privilegiis quibuscumque.

343. » Dixi, *ordinarie*, quia antevertere li-
» cet sequentibus casibus, in quibus etiam paulo
» post meridiem, v. gr. uno, vel altero qua-
» drante, inchoari potest, ut etiam secundum
» *Sot. et Palud.* ex quavis rationabili causa,
» v. gr. ob funus Principis, vel quia Sacerdos
» die festo propter iter fuit impeditus, quo casu
» etiam integra hora post licere inchoare dicunt.
» V. *Laym. l. c. Fer. hic c.* 3.

» 1. In necessitate, v. gr. ut morituro detur
» Viaticum, quo casu licere media nocte cele-
» brare, ait *Diana p.* 1. *t.* 14. *R.* 33. *ex*
» *Laym. etc.* (*cum Lugo Disp.* 20. *n.* 25. *et*
» *Salm. c.* 4. *n.* 27. *cum Vasq. Pal. Dicast.*
» *Hurt. etc. communiter*).

» 2. Ubi est mos rationabilis, ut opifices,
» et famuli summo mane possint audire sacrum
» *Laym. l.* 5. *t.* 5. *c.* 4. *n.* 3. *ex Nav. etc.*
» (Vide *Dian. p.* 2 *t.* 14. *R.* 33.) non ta-
» men idcirco post meridiem licebit.

» 3. Ex privilegio, de quo supra.

» 4. In nocte Nativitatis, in qua omnes tres
» Missas ante auroram dici posse, probabiliter
» docent *Suarez*, *Con. Laym. Dian. p.* 4. *t.*
» 4. *R.* 226. contra *Sylv. Fern.* et alios * (*Lu-*
» *go n.* 25. *Salm. n.* 26. *cum Fagund.*, *et*
» *Nunno*) *.

Quæres, an liceat in nocte Nativitatis Domini legere omnes tres Missas ante auroram? Affirmant *Suarez d.* 80. *sect.* 4. *v. Tertio*, *Lugo d.* 20. *n.* 25. *Salm. c.* 4. *n.* 25. *Diana. p.* 1. *tr.* 14. *R.* 35. *cum Vasq. Laym. Gonc. Molf. etc.* Quia (ut dicunt) in *c. Nocte sancta de Consecr. dist.* 1. absolute conceditur, quod in nocte Nativitatis *Missas celebrent Presbyteri.* Sed verius id negandum cum *Holzm. p.* 85. *n.* 372. *Conc. pag.* 488. *n.* 4. *Elbel pag.* 134. *n.* 230.

Ratio quia hoc esset contra expressam Rubricam Missalis, ubi notatur: *Prima Missa dicitur in nocte; secunda in aurora; tertia in die.* Et hodie adest decretum S. C. Rituum, editum die 18. Dec. 1702. (apud *Holzm. et Elbel*) ubi dicitur: *Non licet in media nocte Nativitatis Domini celebrare successive alias duas* (Missas), *et communionem sacram exhibere.* Si autem quis unam Missam celebrare vellet in tali die, nulla apparet ratio, ut recte ait *P. Concin.*, cur primam potius, quam alias celebrare debeat.

344. Adde 5. posse celebrari Missam privatam post sollemnem in festivitate, si sollemnis protrahatur ad horam et amplius post meridiem, ut probabiliter dicunt *Wigandt tr.* 15. *n.* 52. *et Salm. cap.* 4. *n.* 35. *cum Laym. Pal. Suar. Ronc. Led. Vill. etc.* Immo probabiliter *Suar. Vasq. Filliuc. Rodr. Possev. et alii apud Bon. p.* 9. *n.* 7. (qui tamen non facile id concedit sine licentia Episcopi) admittunt etiam post duas horas posse celebrari, ne magna pars populi Missa careat. Adde 6. Ex causa itineris per horam post meridiem (vel ante auroram), ut cum *Bus.* dicunt communissime *Conc. t.* 8. *pag.* 587. *n.* 2. *Wigandt loc. cit. et Salm. n.* 36. *cum Soto, Suar. Pal. Laym.* et aliis citatis. Sic etiam ex causa funeris alicujus Magnatis, ut *Bus. Conc. et Salm. n.* 41. *cum Henr. etc.* Ex causa concionis, *Bus. et Wig.* Ex causa publicæ supplicationis, *Bus. et Concin.* Item quando Episcopus confert Ordines, *Laym. c.* 4. *n.* 4. *et Salm. n.* 40. *cum Soto, S. Anton. Palud. Henr. etc.* Ex his enim causis Missa potest anticipari, ut supra, vel postponi per horam. Adde 7. Si Episcopus dispenset in aliquo casu particulari ex rationabili causa; juxta quam facultatem possunt Episcopi secum etiam dispen-

sare. Ita *Lugo d.* 20. *n.* 27. *Wig. l. c. Salm.* *n.* 28. *et* 37. *cum Nav. Laym. Pal. Conc.* Et recte dicit *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 225. eamdem facultatem habere omnes superiores, secluso privilegio, erga suos Religiosos, cum sint eorum Ordinarii.

» 1. Graviter peccat, qui sine aliqua harum, » aut saltem justa causa citius mane, vel serius » post prandium celebrat, ubi *Azor.* tertiam » horæ partem, *Laym.* mediam horam, *Bon.* » tres quadrantes, *Sylvius* horam requirit, ut » differendo peccet mortaliter. Vide *Dian. t.* 14. » *R.* 34. ubi notat, Religiosos ex suis privile» giis posse celebrare usque ad tres horas post » meridiem, post tertiam vero nullo modo. Vi» de *Bon. l. c.*

345. Quæritur, an sit cuique licitum celebrare Missam sub hora nona, scil. hora tertia post meridiem? Affirmant *Scotus, S. Anton. Palud. Nav. Vivald. Durand. etc. apud Palaum p.* 7. *n.* 14. *et apud Escob. lib.* 21. *num.* 354. qui cum *Less.* id probabile putat; quia (ut dicunt) Sacrificium altaris correspondere debet Sacrificio Crucis, quod hora nona fuit consummatum. Nec obstare ajunt Ecclesiæ contrariam consuetudinem, quia hæc est tantum introducta ob fragilitatem hominum non valentium tamdiu jejunare; unde non censetur obligationem induxisse, sed potius favorem, cui quilibet potest renuntiare. Sed hodie oppositum omnino tenendum, ut docent *Suar. d.* 80. *sect.* 4. *Laym. c.* 4. *n.* 3. *Bon. p.* 9. *n.* 1. *et* 7. *Palaus loc. cit.* qui opinionem contrariam merito improbabilem vocat; et *Salm. c.* 4. *n.* 34. *cum Vasq. Con.* et aliis passim. Ratio eruitur tum ex Trid. *Sess.* 22. *in Decreto de Observand. in cel. Miss. etc.* ubi sic habetur: *Sancta Synodus*

decrevit...... ut Ordinarii edicto, et pœnis propositis caveant, ne Sacerdotes aliis quam debitis horis celebrent. Tum ex universali Ecclesiæ consuetudine, quæ utique nunc servanda est, cum sit præscripta a Rubrica Missalis ut supra, et insuper expresse approbata a S. Pio V. in sua Bulla 4. incipiente, *SS. in Christo Pater*, ubi Pontifex prohibet *in virtute S. obedientiæ, ne quis sub pœnæ perpetuæ suspensionis a divinis præsumat quovis prætextu, etiam licentiarum, in vesperis celebrare.* Ergo celebratio sub vesperis non potuerit excusari a culpa gravi; cum talis celebratio præsumptio a Pontifice declaretur, et expressa inobedientia.

346. Communiter autem DD. in hoc admittunt parvitatem materiæ, quæ excuset a mortali; et cum causa etiam a veniali, nempe si Missa terminetur parum ante auroram, et incipiatur parum post meridiem: sed valde discrepant in assignanda tali materia. *Azorius p. 1. lib. 10. c. 25. q. 5.* assignat pro materia gravi tertiam horæ partem; *Laym. cap. 4. n. 6.* mediam horam; communius vero et probabilius censent *Sylvius q. 83. art. 2. q. 4. Pal. p. 7. n. 14. Bon. p. 9. n. 6. Ronc. c. 4. q. 8. R. 1. Viva apud Conc. p. 487. n. 2.* qui non reprobat, et *Salm. c. 4. n. 34. cum Gabr.* et aliis censent non esse materiam gravem, nisi incipiatur Missa hora ante auroram, vel hora post meridiem. Item valde probabiliter dicunt hic *Suar. d. 80. s. 4. v. Tertia, Bon. n. 7. Merati p. 248. et Fill. tr. 5. c. 4. q. 7. n. 103.* cum aliis, privilegium celebrandi hora post meridiem vel ante auroram, intelligi una hora ante vel post tempus ut supra a DD. concessum etiam non privilegiatis, alioquin privilegium parum prodesset.

Circa autem prædictam parvam materiam (idest minus quam hora, ut supra) in celebrando post meridiem; dixit quidam recentior non sufficere ad excusandum a veniali causam disserendi celebrationem usque ad illud tempus, sed insuper requiri justam causam eo tunc celebrandi, puta si fit dies festus; vel ut alii audiant Missam; et similia: alioquin dicebat celebrationem non excusari a culpa veniali. Sed hæc distinctio sive opinatio a nullo Auctore tradita est, et videtur omnino insubsistens, ut mihi et aliis doctis visa est, quia eadem causa quæ permittit dilationem, permittit etiam celebrationem eo tube fieri.

347. » 2. Non est peccatum celebrare ante » dictam Primam, vel etsi ob infirmitatem non » possis horas dicere * (*ut docent Salm. c. 4. n.* » *43. et 44. cum communi*) *; vel etiam ante » Matutinum, si causa subsit, sine qua erit » veniale, ut docent *Fill. Laym.* et alii, vide» turque sententia tuta, contra multos dicentes » esse mortale.

Quæritur, quale peccatum sit celebrare Missam ante recitationem Matutini? Adsunt tres sententiæ: *Prima* dicit esse mortale, et hanc tenent *S. Anton.* 3. *p. tr.* 13. *c.* 6. *Antoine p.* 154. *v. Secundum*, *Juenin. t.* 7. *p.* 393. *qu.* 1. *et alii cum Gav. p.* 3. *tit.* 11. *num.* 5. quamvis *Merati t.* 1. *pag.* 799. *n.* 7. dicat *Gav.* postea alibi suam temperasse opinionem. Hanc sententiam AA. præfati probant ex quadam Constitut. Innocentii IV. edita 1254. et relata *ap. Tourn. t.* 1. *p.* 635. ubi dicitur: *Sacerdotes Missas celebrare, priusquam officium matutinale compleverint, non præsumant.* Item ex Rubrica Missalis *tit.* 1. *de Præpar. Sac.* ubi legitur: *Sacerdos celebraturus Missam, saltem Matutino*

cum Laudibus absoluto etc. Item *tit.* 10. *de defect.* ubi videtur hic numerari inter defectus graviores. *Secunda* autem sententia nullam in hoc culpam agnoscit, et hanc tenent *Tamb. de Sacrif. Miss. l.* 1. *c.* 7. §. 2. *n.* 3. *Holzm. t.* 1. *p.* 447. *n.* 469. *cum Gob. et Cherub.* item *March. et Quarti apud Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 230. Ratio istorum, quia nulla apparet lex sub culpa hoc præcipiens: et Rubrica est tantum de consilio, non de præcepto. *Tertia* vero sententia communior et probabilior, quam tenent *Pal. d. unic. part.* 10. *n.* 14. *Less. l. c. cap.* 37. *num.* 81. *Anacl. p.* 200. *qu.* 6. *Conc. t.* 2. *p.* 490. *num.* 11. *Elbel de Sacr. Miss. n.* 2. 8. *Merati l. c. Tourn. l. c. cum Soto, Sylv. Tol. Nav. Bellarm. Henr. a S. Ign. Croix l. c. cum Val. Sanch. Vasq. Bon. Vict. et aliis, Salm. c.* 4. *n.* 45. *cum Sylv. Laym. Fill. Barbosa, etc.* Hæc sententia docet contra primam id nequaquam esse mortale, tum quia nulla adest connexio inter Officium et Missam, ac ideo recitatio Matutini non videtur necessaria dispositio ad celebrandum, cum Sacerdos aliter orando possit etiam se disponere: tum quia hujusmodi gravis obligatio neque exprimitur in Rubrica, neque communiter sub gravi est recepta. Docet autem contra secundam sententiam non excusari a culpa veniali, quia in Rubrica id jam inter defectus numeratur; ea enim, quæ inter defectus computantur, non amplius possunt esse de consilio, et ideo nequeunt ab aliqua culpa esse immunia. Hanc nostram sententiam amplectitur etiam N. P. Benedictus XIV. in suo doctissimo Opere *de Sacrif. Miss. l.* 3. *c.* 13. Ab hujusmodi autem culpa veniali, ut recte dicunt *Tourn. l. cit. qu.* 5. *Croix l. cit. et Salm. n.* 46. *et* 47. excusabit quælibet mediocris causa rationabilis,

puta si dans eleemosynam postulet ut statim celebretur, si expectet populus aut aliqua persona gravis, si Superior præcipiat, tempus celebrandi transeat ; vel instet commoditas studii, itineris, et similia.

348. An vero sit mortale canere Missam conventualem, et sollemnem, antequam Matutinum in Choro dicatur ? Negat *Sanch. Cons. l. 7. c. 2. d. 39.* Sed *Pal. Disp. un. p. 10. n. 14. Bon. p. 9. n. 8. Merati d. p. 799. Bened. XIV. l. c. et Salm. c. 4. n. 48.* cum *Nav. Sot. Sylv. Laym. Garcia, Suar.* et aliis communiter et verius affirmant esse mortale, nisi intercedat justa causa (et gravis, et publica, ac sine scandalo, ut addit *Suar.*) Ratio, quia talis est consuetudo recepta in omnibus Ecclesiis, ubi preces publicæ dicuntur ; ita ut, aliter agendo, graviter læderetur publicus Dei cultus, bonum commune, et conveniens regimen Ecclesiæ, præter scandalum populi.

349. » Resp. 2. Per se loquendo, quotidie » licet celebrare. Dico, *per se*, quia præcepto » obligante sub mortali prohibemur die Veneris » sancti * (*Et Sabbato, de consecr. dist. 3.* » *ubi dicitur,* hoc biduo penitus non celebrari ; » *et respectu ad hoc biduum certe manet in ob-* » *servantia apud omnes, idest die Veneris, et* » *Sabbati sancti*) ; * non tamen Eucharistiam » sumere, vel aliis præbere, ut habent *Hurt.* » *de sacrif. d. 4. dif. 3. Quintan. ex Suar.* » *Vasqu. Tann. etc.* licet suppositis declaratio- » nibus *Card.* non licere ministrare, nisi solis » infirmis, velit *Dian. p. 4. t. 4. R. 237. et* » *p. 6. t. 6. R. 19. et p. 9. t. 9. R. 24. ex* » *Barb. Gav. etc.* * (*Notandum hic Decretum* » *pro communione quotidiana, approbatum ab* » *Innoc. XI. relatum a Croix l. 6. p. 1. n. 665.*

» *in quo dicitur* : Curent etiam (*Episcopi et* » *Parochi*), ut circa communionem in feria » VI. Parasceve Missalis Rubricæ, et Romanæ » Ecclesiæ usus servetur. *Ex quo recte infert* » *Carden. apud Croix ib. n.* 493.) *quicquid* » *dubitet Leand. nunc graviter prohiberi commu-* » *nionem etiam privatam in illa die*) *. In Cœna » Domini vero, etsi ex consuetudine, uno cele- » brante, reliqui communicare debeant; plures » tamen ex causa licite privatim celebrant, non » tamen post finitam Missam sollemnem, et sa- » crarium reconditum, ut vult *Palaus* ; licet » alii id non admittant apud *Dian. p.* 9. *t.* 6. » *R.* 24. Sabbato sancto alii negant licere, ut » *Vasquez*, *etc.* alii probabilius affirmant, ut » *Suarez*, *Fag. Dian. Gasp. Hurt. d.* 4. *dif.* » 3. *Palaus* (qui non vult fieri ante inchoatam » Missam sollemnem), et *C. de Lugo s.* 1. *n.* » 13. qui addit, non esse tunc legendas pro- » phetias, quia non sunt pars Missæ : neque » benedictionem Cerei, immo nec Litanias, quia » est ratio eadem. Vide *l. cit. n.* 20. *et Bon.* » *p.* 2. ubi notat, quod usus id vix habeat. » Vide etiam *Dian. p.* 4. *tom.* 4 *R.* 237. ubi » cum *Mercero* contra alios permittit eo die an- » te Missam sollemnem celebrare de Sancto in- » cidente, vel votivam.

350. Quæritur, an liceat celebrare privatim in Cœna Domini, et in Sabbato sancto? Affirmant *Viva q.* 5. *art.* 6. *num.* 1. *Mazz. t.* 3. *p.* 129. *Diana p.* 6. *tr.* 6. *R.* 19. *Croix l.* 6. *p.* 2. 231. *et* 234. *cum Suar. Navarr. Vasq. et Lugo*, item *Sotus*, *Henr. Con. Laym. Pal. Barb. etc. apud Salm. c.* 4. *n.* 2. *et* 7. qui huic opinioni adhærent. Ad Decreta autem opposita S. C. respondent præfati AA. ea vel non esse ubique publicata ; vel non ubique recepta. Ei-

dem sententiæ olim etiam ego adhæsi, sed nunc, cum alia Decreta novissime edita observassem dico omnino tenendum non licere, ut sentiunt *Holz. p. 79. n. 341. Tourn. t. 5. p. 778. Antoine p. 490. q. 4. et Bened. XIV. Notif. 48. n. 9.* Nam de die Sabbati sancti adest Decretum S. C. Rituum (apud *Monacelli titul. 15. Form. 3. in fine*) editum die 11. Martii 1690. ubi sic dictum fuit : *Nec licitum est Missas celebrare in die Sabbati sancti in quibuscumque Ecclesiis et Oratoriis, non obstante quacunque contraria consuetudine, prout Papa approbante suo Decreto Generali statuit eadem S. C.* Quoad diem autem Jovis sancti adest aliud Decretum prohibens, relatum a *Pittonio de Ritib. n. 1. n. 1703.* Sed quod magis refert, hæc omnia Decreta fuerunt expresse confirmata a Papa Clemente XI. (ut legitur *apud eumdem Bened. XIV. d. Notif. 38. et apud Pitton l. c. n. 1703.*) per Decretum proprium ipsius Pontificis emanatum die 15. Martii an. 1712. ubi sic habetur: *Dichiarando per ultimo, che colla suddetta proibizione per lo Venerdì santo non intende la Santità sua di permettere, che ne' giorni di Giovedì e Sabbato Santo si celebrino Mess. private, ma solò la Conventuale, secondo il Rito della S. Chiesa, e replicati Decreti della S. C. de' Riti.* Hocque Decretum confirmatum fuit ab Innoc. XII. ut refert *P. Merati in Indice Decretor. n. 501.* et ab ipso Clem XI. (vide *ibid. n. 631.*), a quo statutum fuit quod occurrente festo SS. Annunciationis, vel S. Josephi in die Cœnæ Domini, tantum aliquæ privatæ Missæ celebrentur, juxta judicium Episcopi, ergo Sacerdotes extra hunc casum nequeunt tali die celebrare. His igitur stantibus Decretis, non video quomodo opinio contraria

hodie sustineri possit. Occurrente vero Festo S. Josephi, et Annunciationis B. Virginis die Cœnæ Domini, Episcopus curabit, ut aliquæ Missæ privatæ ante sollemnem celebrentur; si autem Festum B. V. occurrat Sabbato sancto, non possunt celebrari Missæ privatæ, et festum transfertur ad feriam 2. post Dominicam in albis, juxta Decreta S. C. apud *Merati tom.* 1. *p.* 2. *in Indice num.* 501. *et* 504. *et num.* 632.

351. » Resp. 3. sæpius in die celebrare non » licet ordinarie; quod addo, quia, si sit je» junus, licitum est sequentibus casibus, bis » vel etiam ter, requisito tamen, si facile ha» beri possit, Episcopi judicio, præterquam » in primo.

» 1. Nocte Nativitatis, qua tamen non te» netur, ne Parochus quidem, celebrare tres » Missas, sed potest aliquam pro arbitrio omit» tere *Diana p.* 4. *t.* 4. *R.* 236. Neque ter » communicare, vel semel communicare, et » bis celebrare. *p.* 8. *t.* 1. *R* 87.

» 2. Si Pastor habeat duas Parochias dissitas, » *Fill. Card. de Lugo d.* 20. *n.* 45.

Modo non sit alius, qui commode possit in altera celebrare, ut *Salm. cap.* 4. *num.* 12. cum communi. Et hoc juxta Decretum N. P. Benedicti XIV. editum die 16. Martii 1746. (Vide in suo Bullario *tom.* 1.) ubi prohibetur Parocho, adhuc ratione paupertatis, bis in festo celebrare, et tantum id conceditur, si alius non sit Sacerdos, qui in alia Parochia celebrare valeat. Idem dicunt *Salm. ib. cum Dic. etc.* de Sacerdote simplici, si ibi desit alius Sacerdos. Et hoc licere etiam in die feriali, ne populus (sufficiens in numero) privetur Missa, dicunt *Suar. Pal. Leand. Dian.*

In hoc tamen vero dicunt *Salm. n.* 14. *cum Ledes. etc.* standum esse consuetudini, alias videtur id absque scandalo fieri non posse. Idque omnino reprobat *Bened. XIV. de Sacr. Miss. l.* 3. *c.* 5. *n.* 3. *cum Decl. S. C.* Refert autem idem Bened. XIV. *Notif.* 36. *n.* 15. opinionem aliquorum affirmantium, posse Parochum in die festivo celebrare secundam Missam pro defuncto præsente cadavere, ex *c. Consuluisti de Celebr. Miss.* ubi dicitur: *Excepto die Nativitatis Domini, nisi summa causa necessitatis suadeat, sufficiat Sacerdoti semel in die celebrare.* Et *Glossa v. Necessitatis*, dicit: *Si celebravit de die, potest et aliam Missam dicere pro defuncto.* Et hanc opinionem admisit Bened. XIII. in *Serm.* 6. *de Purg.* modo Sacerdos sit jejunus, et non sit alius, qui pro defuncto celebret. Attamen idem Benedictus deinde in *Indulto celebrandi tres Missas* etc. incipiente, *Quod expensis*, dato sub die 26. Augusti anno 1748. (Vide in Bullario Tomo II.) ibi in §. *Novam*, circa finem declaravit, stante quod Parochus potest aliquando Missam pro populo in Dominica celebrandam transferre in diem infra hebdomadam, amplius non permitti duos sacros in eadem Dominica peragere. Hæc sunt verba Pontificis: *Neque vero hæc in præsenti a nobis commemorantur, quasi nunc etiam præsente cadavere duæ Missæ ab eodem Sacerdote celebrari possint, cum juxta hodiernam disciplinam liceat Presbytero, relicta Missa de die, Missam pro defuncto, si præsens sit corpus, cum cantu celebrare.*

352. » 3. Si concursus populi sit tantus, » ut Ecclesia non capiat, ut habet *Laym. l.* » 5. *t.* 5. *c.* 4. *n.* 6. Vide *C. de Lugo l. cit.* » etsi tunc potius expediat celebrare extra.

» (*Cum Salm. c.* 4. *num.* 22. *Suar. Con.*
» *Pal. etc.*) *.

» 4. Si ante ablutionem moneatur de commu-
» nicando infirmo, et suam jam hostiam sum-
» pserit, nec sit alius Sacerdos. *Sylv. Nav.* Sed
» casum esse metaphysicum, dicit *C. de Lugo*
» *d.* 20. *num* 44. *(*Aut vix practicum, ut*
» *Salm. n.* 16.) *.

» 5. Si die festo adveniant personæ, quas
» non deceat Sacrum omittere, v. gr. Rex,
» aut Princeps. * (*Aut Episcopus, ut tenent*
» *S. Anton. Hurt. Dic. apud Salm. n.* 19. *con-*
» *tra Con. Vasq. et Lug. qui probabilius quoad*
» *omnes hoc negant*) *, quamvis hic ultimus
» dicatur non esse in usu. Vide *Bon. d.* 4. *q.*
» *ult. p.* 7. *n.* 9. *C. de Lugo l. c. et Laym.*
» *t.* 5. *c.* 4. *Coninch. Dian. p.* 2. *cap.* 14.
» *R.* 16. ubi recte monet, in his omnibus at-
» tendendum ad loci consuetudinem, quæ fere
» omnes nunc sustulerit. * (*Ut etiam Salm. c.*
» 4. *n.* 19. *cum Bon. et aliis*) *.

» Quæres, an aliquando liceat interrumpere
» Missam?

» Resp. Etsi abrumpere essentialiter, sive
» unam tantum speciem consecrare, nullo casu
» liceat, ut dictum est supra *c.* 1. *d.* 2. ac-
» cidentaliter tamen abrumpere, vel etiam in-
» terrumpere, aliquid interponendo, licet his
» casibus.

Notandum hic, quod mutilare sacrificium ex proposito numquam licet, etiam ad mortem evitandam; verum mutilare per accidens, et indirecte licet aliquando, puta, irruente incendio, vel hoste ad necandum; tum enim posset Sacerdos sumere hostiam consecratam, vel secum ferre calicem non consecrando: quia tunc non mutilat sacrificium, sed excusatur a perficiendo

illud. *Ita Laym. Bon. d. 3. q. 3. p. 2. Pal. p. 11. n. 2. et Salm. c. 4. n. 103. cum Garcia, Arav.* et communiter.

» 1. Ob concionem post Evangelium, vel » Processionem excipiendam.

353. » 2. In gratiam supervenientis Principis, » vel turbæ peregrinorum die festo, quo alias » Missam audire non possent, vel simili justa » causa; ex qua, si non sit facta oblatio, posse » incipere de novo, ut totum Sacrum audiant » *(Cum Laym. Az. Nav. Pal. Dic. etc. apud » Salm. c. 4. n. 111. Et idem posse fieri in » adventu Episcopi, Cardinalis, aut processionis » populi. DD. citati)* *, etsi non teneantur, » docent varii Auctores cum *Sa*, apud *Bon. d.* » *ult. p. 7. n. 9* qui bene monet, consuetudini » locorum standum. *Henriq.* autem docet, id » tantum licere finita Epistola, vel Evangelio. » *Tamb.* plane improbat.

» 3. Si ante Canonem Sacerdos recordetur » alicujus impedimenti, v. g. se non esse jeju- » num, vel in gratia, vel irregularem, et » excommunicatum. * *(Ita etiam Salm. n. 105. » cum S. Thom. et communi; modo possit re- » linqui Missa sine scandalo, aut gravi nota, » ut bene advertunt Salm. ibid. cum Con. et » Pal. Vide dicta n. 257.)* *, vel excommu- » nicatus non toleratus præsumat interesse, nec » possit expelli.

354. » 4. Si urget gravis necessitas, vel » propria, v. g. morbus; vel proximi, ut sit » moriturus sit baptizandus, vel absolvendus. » *Trull. Dian. p. 2. t. 3. res. 20.* in aliis ta- » men Sacramentis non ita necessariis, non » decet inter consecrationem, et sumptionem » interrumpere, nisi moriturus esset in propin- » quo, nec opus esset vestes exuere; vel nisi

» Pœnitentiæ Sacramentum ob phrenesim sus-
» cipere non possit. *Laym.* *Tamb. l. 2. exped.*
» *Sacrif. c. 7.* Revertens autem ad Sacrificium
» Sacerdos, si fuerit ante facta consecratio,
» incipiet, ubi desierit; uti, etsi facta non
» fuerit, et parva mora intercesserit, v. gr.
» minor, quam unius horæ; si autem longior,
» ordietur ab initio. *Tamb. l. c. exped. sacrif.*
» *c.* 8. §. 7.

355. Quomodo Missa ab uno Sacerdote interrupta ab alio sit supplenda? Si deficiat Sacerdos ante consecrationem, nihil per alium suppleri debet, ut *Croix num.* 547. cum *S. Th. Avers. Pasqu.* contra alios. Si vero deficiat post consecrationem, etiam unius tantum speciei, tunc supplere debet Sacerdos jejunus, si adsit, alias etiam non jejunus, cum urgeat majus præceptum de integritate Sacrificii. Ita *Salm. c. 4. n.* 107. cum aliis, et *Croix l. cit.* Omnia habentur in Rubr. Miss. *tit. 9. n. 3. ex c. Nihil. 7. q.* 1. Et etiam Sacerdos excommunicatus, atque irregularis, supplere debet, si alii desint, et ipse possit sine gravissimo incommodo, ut ait *Croix n.* 540. cum *Pasq.* contra *Sol. Sa, etc.* Si autem deficiat post sumtionem solius corporis Christi, *Bon.* putat calicem posse sumi in alia Missa, sed communius contradicunt *Croix n.* 548. *Avers. Pasq. et alii,* et ajunt tunc ab alio calicem esse sumendum. Dicit *Tamb.* quærendum esse qui suppleat, post septem etiam horas; sed probabiliter *Gob.* cui adhæret *Pasq.* apud *Croix n.* 549. ait non esse ultra quærendum, quam per unam circiter horam, alias non censetur unum Sacrificium. Si vero Sacrificium posset suppleri ab eodem Sacerdote, melius hoc esset, quam suppleri ab alio, etiamsi ille non esset jejunus. *Croix cum Gob. n.* 552.

DUBIUM IV.

Quo loco celebrandum sit?

356. *An et in quali necessitate liceat extra Ecclesiam celebrare? Et an in mari?*
357. *An et quando liceat celebrare in Oratoriis ex dispensatione Episcopi? Licet I. in Oratoriis benedictis. II. in Oratoriis Communitatum. III. in Oratoriis erectis in Palatiis Episcoporum.*
358. *An Episcopi possint celebrare in domibus privatis?*
359. *An possint dispensare, ut aliquando in illis celebrentur? Not. I. Privilegium non perit per mortem Papæ vel Episcopi. Not. II. Quid si Privilegiatus mutet habitationem? Not. III. Quibus diebus non liceat celebrare in Oratoriis privatis? Et an Regulares, vel Episcopi possint celebrare in domibus privatis, præter Missam in indulto concessam?*
360. *An Religiosi possint ex privilegio celebrare in quocumque altari portatili?*
361. *An semper peccent mortaliter celebrantes in Ecclesia violata? Et an aliquam pœnam incurrant?*
362. *An polluantur Oratoria non benedicta? Et an Sacristiæ, Cryptæ, etc.?*
363. *A quibus Ecclesia debet reconciliari?*
364. *Quomodo crimen, per quod polluitur Ecclesia vel Cœmeterium, oporteat esse notorium? Quando Ecclesia polluatur per homicidium (An Ecclesia violetur, si vulnus intra eam infligatur, et mors (sive effusio sanguinis) sequatur extra?*

356. » RESp. Communiter non licet celebra-
» re, nisi in Ecclesia, eaque consecrata, vel
» saltem benedicta, non violata, vel exsecrata,
» nec interdicta. Patet ex *Trid sess.* 21.

» Dixi, *communiter*: quia in decenti loco,
» et altari portatili (quod semper sub mortali
» requiritur) cum licentia Episcopi, si adsit,
» vel sine ea, si absit * (*Ut advertunt etiam
» Salm. c. 4. n. 54. cum Lugo*)*, licet se-
» quentibus casibus: extra quos si fiat, esse
» mortale docent *Fill. Laym.* et alii *commun.*
» * (*cum Lugo, Sanch. Laym. Suar. et Salm.
» c. 4. n. 19. cum communi*)* contra *Sotum,
» et Sa.*

» Primo, si sit necessitas, qualis esse cense-
» tur, I. Si Ecclesiæ dirutæ sint * (*Et alias*
» *populus careret Missa*, *et sic conceditur in*
» *Cap. Conceditur de Consecr. Dist. 1. Salm.*
» *n. 52.*) *. II. Si populum in sollemni festo
» templum non capit. * (*Lugo disp. 20. n.*
» *48. s. 2. Bened. XIV. de Miss. l. 3. c. 6.*
» *Salm. n. 53. cum Pal. Laym. Vasq. Dic.*
» *Con. Suar.*) *. III. In castris pro exercitu;
» sed festis tantum diebus. *Fag. C. de Lugo*,
» *etc.* Licet *Pasqual.* apud *Dian. p. 9. t. 1.*
» *res. 44.* etiam non festis censeat posse per-
» mitti Generalibus, et primariis Ducibus in
» suis tentoriis, * (*in his tamen, et similibus ca-*
» *sibus impetranda est semper ac potest, licentia*
» *Ordinarii, ut Lugo d. 20. d. n. 48. et Salm.*
» *c. 4. n. 54. cum Pal. Laym. et Vasq.*) *.
» IV. In portu pro appulsu navis. * (*Ne na-*
» *vigantes, qui navem deserere nequeunt, Missa*
» *in die festo priventur; Pal. Laym. Lug. Dic.*
» *cum Salm. n. 54. Et quamvis in c. Sicut*
» *de Consecr. Dist. 1. dicat Pontifex non li-*
» *cere extra Ecclesiam celebrare*, Ni summa
» coëgerit necessitas, *attamen respondent Salm.*
» *num. 55. cum Vasq. Con. Pal. et aliis, mi-*
» *norem necessitatem sufficere, ex consuetudine*
» *jam recepta, ut est in prædictis casibus: quibus*
» *addunt Lugo d. 20. d. n. 48. et Salm. n.*
» *51. cum Pal. Laym. Suar. et Sa, Con. etc.*
» *casum, si quis per loca deserta peregrinans*
» *diu cogatur Missa carere, nisi extra Eccle-*
» *siam celebret*) *. Non tamen in flumine,
» vel mari propter periculum effusionis sangui-
» nis, ut *commun.* docetur apud *Bon.* Contra-
» rium tamen dicitur jam habere praxis Lusi-
» tanorum euntium in Indiam, ex permissione
» Clem. VIII. et Pauli V. ex qua licite nunc

» fieri docent *Fagund. Gran.* nec improbat *C. de Lugo l. c.* Limitat autem *Dian. p. 5. t. 3. res. 40.* cum *Hurt. Mercer. Trull. etc.* si magna sit tranquillitas sine ullo tempestatis indicio adsitque præter celebrantem Sacerdos alius, qui post consecrationem firmiter teneat calicem. Cum qua cautione etiam Episcopum posse ad hoc concedere facultatem in necessitate (v. gr. ne magna multitudo non audiat Sacrum, vel moribundus decedat sine viatico) docet *Gran. apud Dian. l. c.* contra *Con. et Tur.*) *. *Immo approbat Lugo d. 20. n. 86.*)*. qui soli Papæ eam reservatam volunt, ut etiam *Dian. p. 9. t. 1. R. 45.* ubi adducit Declarationem Cardinalium, qua jubentur Episcopi id prohibere. * (*Et hoc non videtur dubitandum, ut mox dicemus num. seq. ex Tridentino, ubi omnino vetitum est Episcopis concedere usum altaris portatilis, et licentiam celebrandi extra Ecclesiam. Ceterum certum est cum facultate obtenta a Pontifice licere celebrari in mari, non solum ob concessionem Clem. VIII. et Pauli V. ut supra, sed etiam ob Indultum Clementis XI. ut referunt Bened. XIV. de Sacr. Miss. l. 3. c. 6. et Tourn. p. 799. quod concessum fuit Equitibus Hierosolymitanis anno 1706. celebrare in mari; hac tamen lege. 1. ut adsit longa distantia a litore: 2. ut mare sit tranquillum. 3. ut assistat alius Sacerdos, vel Diaconus, qui, si quis concitetur motus, calicem firmum teneat*) *.

» Secundo. Ex dispensatione Episcoporum, ob rationabilem causam, etsi in *Trid. sess.* 22. id permittere prohibeantur, nisi ex justa causa, in Oratoriis privatis divino cultui destinatis, licet non benedictis. Verum etiam hanc

» potestatem illis tunc esse ademtam, docet *Gav.*
» *l. c. et Dian. p. 9. t. 9. res. 42.* ea tamen
» non obstante, posse eos in aliquo casu parti-
» culari ex justa causa permittere, ut celebretur
» extra Ecclesiam, in altari portatili, docet
» idem *Dian. l. c. R. 43. ex March. Garc.*
» *Hurt. C. de Lugo, Aversa, Persic. etc.*

357. Quæritur, in quibus Oratoriis Episcopi possint dari licentiam celebrandi? Olim Episcopi poterant hanc licentiam ubique impertiri ex *c. Missarum 11. de Consecr. dist. 1.* ubi habetur: *Missarum sollemnia non ubique, sed in locis ab Episcopo consecratis, vel ubi ipse permiserit, celebranda esse censemus.* Verum hæc facultas adempta fuit Episcopis circa domos privatas ex Trid. *Sess. 22. in Decreto de Celebr. Miss.* ubi sic dictum fuit: *Ne patiatur privatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, vel ad divinum tantum cultum dedicata Oratoria, ab eisdem Ordinariis designanda et visitanda, sanctum hoc Sacrificium a Sæcularibus, aut Regularibus quibuscumque peragi.*

Hoc igitur Decreto non fuit vetitum Episcopis dare licentiam celebrandi. I. in Oratorio benedicto, et designato ad usus sacros, in quo est janua habens ingressum per viam publicam, etsi sit janua privata affixa domui alicujus sæcularis; illud etiam non dicitur privatum, sed publicum Oratorium, ut recte dicunt *Viva q. 5. a. 6. n. 5. et Croix l. 6. p. 2. n. 265. cum Aversa, Quarti, Naldo, Homob. et Diana,* qui addit cum *Pasq.* posse in tali Oratorio nihilominus celebrari januis clausis: non enim præcipitur, ut publice celebretur, sed ut in publico Oratorio. Advertit etiam *Croix n. 266.* non esse opus quatuor muris, qui Oratorium separent ab aliis locis, sed posse pro quarto

muro aptari telam, quæ aperiatur ad commoditatem audientium Missam. Quapropter qui ibi pranderet, vel in alios usus profanos adhiberet per modum habitus, peccaret mortaliter, quia Oratorium illud est vera Ecclesia; venialiter tamen, si aliquando, et sine necessitate, ut dicunt *DD. apud Bon. et Suar.*

Neque II. In Oratoriis erectis in domibus Regularium, vel alterius communitatis, ut recte ait *Tamb. de Meth. Cel. Miss. l. 1. c. 4. §. 3. n. 2. cum Lezana.* Hinc bene potest Episcopus dare licentiam celebrandi in Oratoriis Hospitalium, Seminariorum, et Conservatoriorum, ut praxis habet; hæ enim domus non dicuntur privatæ. Et idem ait *Croix n. 264. cum Quarti, et Diana* de Capellis erectis in publicis carceribus: dicit enim *Illsung apud Croix l. 3. p. 1. n.* 626. prohibitionem Tridentini respicere tantum Oratoria privata laicorum, vel Clericorum sæcularium. Hinc *Fagnanus in c. In his de Priv. n.* 23. refert S. Congregationem pluries declarasse, hujusmodi Oratoria Carcerum, Confraternitatum, Hospitalium, et Communitatum non comprehendi in prohibitione Concilii, quia hæc sunt Oratoria fixe ad divinum cultum dedicata. Et propterea in hujusmodi Oratoriis quicumque audientes Missam satisfaciunt; et a quocumque Sacerdote possunt utique Missæ celebrari, ac omni die etiam ex sollemnioribus; ex Declaratione S. C. Rit. 2. Septemb. 1661. (apud *Merati in Ind. num.* 392.) ubi sic dictum fuit: *Missæ Sacrificium potest peragi in publico Oratorio de licentia Episcopi constructo in diebus sollemnioribus anni, dummodo habeat omnia requisita ad Ecclesiam vel ad publicum Oratorium constituendum.*

Neque III. In Oratoriis erectis in Palatiis

Episcoporum, ut dicunt communiter *Gav. p. 1. t. 20. lit. m. Merati ib. num.* 3. *Renzius l.* 1. *c.* 3. *q.* 31. *et Croix l. c.* In talibus enim Oratoriis omnes possunt celebrare, et præcepto Missæ satisfacere, ut declaravit S. C. Concilii die 22. Septemb. 1640. *apud Dian. p.* 6. *tr.* 8. *R.* 40. *in fine.* Ratio, quia domus Episcopi non censetur privata, cum ipsa gaudeat immunitate ecclesiastica, ex *c.* 36. *Caus.* 17. *q.* 4. ubi dicitur: *Id constituimus observandum, quod Ecclesiastici Canones decreverunt, et lex Romana constituit; ut ab Ecclesiæ atriis, vel domo Episcopi reos abstrahere omnino non liceat.* Unde docet Bened. XIV. de Missa, *lib.* 3. *c.* 6. *cum Brancatio, et Cleric.* hujusmodi Oratoria Episcoporum, et Cardinalium, quoad celebrationem Missarum, gaudere fere iisdem privilegiis, quibus Ecclesiæ consecratæ. Et idem dicunt *Viva q.* 5. *a.* 6. *n.* 5. *Tamb. c.* 6. §. 2. *n.* 12. *et Diana p.* 6. *tr.* 8. *R.* 40. de domo rusticana, quam haberet Episcopus extra Diœcesim, adhuc sine licentia Ordinarii, et adhuc absente ipso Episcopo, ut dixit *Viva;* modo talis domus alteri non locetur; idque videtur admitti ab eadem declaratione S. C. *apud Dian.* ut supra; ubi dictum fuit, interessente Sacrificio Missæ in privato Episcopi sacello satisfacere præcepto ecclesiatico tam in Diœcesi, quam extra.

358. Sed dubitatur 1. An Episcopi possint celebrare, vel celebrari facere in domibus, ubi reperiuntur, extra domum propriæ habitationis? Respondetur affirmative ex *cap. ult. de Priv. in* 6. ubi sic habetur: *Quoniam Episcopi eorumque superiores se habent diversis ex casibus a suis Ecclesiis et Diœcesibus absentare frequenter, nec semper possunt commode ad Ecclesias accedere pro Missa celebranda, vel audienda in ipsis,*

sine qua eos transire non decet absque causa rationabili ullam diem ; præsenti constitutione indulgemus eisdem, ut altare possint habere viaticum, et in eo celebrare ac facere celebrari ubicumque, absque interdicti transgressione. Et quamvis causa concessionis hic sit sola absentia Episcopi a sua Ecclesia, tamen advertit recte *Tamb. Meth. de Cel Mis. c.* 6. §. 2. *n.* 9. concessionem esse universalem sine limitatione distantiæ in textu expressæ. Neque obstat Decretum Clementis XI. editum die 15. Decemb. 1703. (relatum apud *Croix lib.* 6. *p.* 2. *n.* 258.) ubi hæc facultas Episcopis ablata fuit, his verbis : *Episcopis et Cardinalibus nullo modo licere extra domum propriæ habitationis in domibus laicis, etiam in propria Diœcesi erigere altare, ibique Sacrificium Missæ celebrare, sive celebrari facere.* Nam ipsis talis facultas restituta fuit ab Innocentio XIII. die 3. Maji 1723. in Bulla *Apostolici ministerii* : ubi dictum fuit : *Hujusmodi prohibitio* (scil. facta Episcopis non celebrandi, sive non faciendi celebrari) *intelligenda non est de domibus etiam laicis, in quibus dicti Episcopi forte occasione visitationis, vel itineris hospitio excipiuntur : ut nec etiam quando Episcopi in casibus a jure permissis, vel de speciali sedis Apostolicæ licentia absentes a domo propriæ ordinariæ habitationis moram idcirco faciunt in aliena domo per modum similis habitationis.* Ita apud *Merati t.* 1. *p.* 2. *in Indice Decretor. num.* 649. Hæcque Bulla confirmata fuit a Benedicto XIII. die 17. Sept. 1724. in Constit. habita in Synodo Romana. Bene tamen advertit *Tamb. l. c. num.* 10. *ex Portella*, quod cum tale privilegium sit personale Episcopi, non poterunt alii Sacerdotes eo absente in talibus domibus privatis celebrare.

359. Dubitatur 2. An Episcopi possint aliquando dispensare, ut celebretur in Oratorio domus privatæ? Jure ordinario non permittitur, nec unquam permissum fuit Sacerdotibus Missam celebrare, nisi in locis ab Episcopo consecratis, vel saltem benedictis, uti habetur ex *can.* (Felicis Papæ) *Sicut* 11. *dist.* 1. *de Consecr.* Sed excipitur primo casus necessitatis, uti exprimitur in eodem textu. Casus necessitatis sunt I. Si Ecclesia sit diruta, ut dicitur in *can. Concedimus* 30. *dist.* 1. *de Consecr.* II. Si quis Sacerdos longam peragat peregrinationem per loca deserta, vel infidelium, ut habetur in eod. can. *Concedimus* III. Quando Ecclesia non est capax populi, ita ut multi Missa carerent. IV. Si exercitus inveniatur in castris, aut navigantium multitudo in litore maris; ita communiter DD. *apud Card. Petr. tom.* 4. *in Const.* 2. *Urbani V. n.* 31. *et apud Salm. tr.* 1. *de Miss. Sacr. c.* 4. *ex n.* 10. Et in his casibus quilibet Sacerdos celebrare potest extra Ecclesiam in altari portatili. Advertit tamen *Laym. lib.* 1. *tr.* 1. *c.* 1. *n.* 3. cum *Suar. et Soto*, quod si Episcopus sit præsens, decet ut ab ipso obtineatur licentia: item advertit *Castrop. tr.* 22. *de Sacr. Miss. d.* 1. *p.* 8. *n.* 1. quod cum casus necessitatis dubius foret, Episcopus bene dispensare valet, juxta dicta *lib.* 1. *n.* 192. utque dicemus *lib.* 6. *n.* 902. *v. Ceterum probabiliter.*

Præterea excipitur, cum Episcopus in aliquo casu particulari ob justam causam dispensat, ut extra Ecclesiam celebretur; nam Episcopi, licet hodie facultate careant permittendi ad sui libitum, ut in privatis domibus sacrum fiat, quam olim habebant, sicut apparet ex *can. Missarum*, *dist.* 1. *de Consecr.* ubi permitti dicitur celebrare *in locis ab Episcopo consecratis*,

vel ubi ipse permiserit. Et ex *can. Hic ergo*, ubi, *In locis in quibus Episcopus proprius jusserit.* Et melius expressum fuit in *cap. In his*, 30. *de Privil.* ubi decrevit Honorius III. quod Fratres minores, et Prædicatores propter eorumdem Privilegium Apostolicum celebrare poterant in altari portatili absque licentia Episcopi loci; et rationem adduxit, quia alias inutile ipsis fuisset Privilegium, cum absque illo jam celebrare valuissent extra Ecclesiam, accedente Ordinarii permissione. *Cum autem* (verba sunt Pontificis) *nihil eis conferret memorata indulgentia, sine qua id Prælatis annuentibus liceret.* Unde probe animadvertit *P. Suarez tom.* 3. *in* 3. *p. d.* 81. *sect.* 3. *v. Secundo, cum Sylvestro, Soto, et Navarro*, Episcopos non caruisse antiquitus hac facultate permittendi celebrationem assidue, et absque ulla necessitate, quia illa (ait *Suarez*) non erat dispensatio, sed usus propriæ potestatis. Deinde tamen facultas hæc fuit Episcopis per Tridentinum *sess.* 22. *in Decr. de celeb. Miss. etc.* relato supra *n.* 357. Hoc tamen non obstante, communiter sentiunt DD. hoc intelligendum esse de licentia perpetuo celebrandi per modum habitus, juxta facultatem quam Episcopi prius habebant; at minime est eis vetitum hujusmodi concedere licentiam per modum actus pro aliquo tempore, si justa adsit causa. Ita *P. Suar. loc. cit. v. Secundo, in fine*; ubi postquam necessitatis casum excepit, ait: *Item facultas hæc est per modum dispensationis; Concilium autem ab Episcopo non abstulit potestatem rationabiliter dispensandi, quam habet in hujusmodi rebus, maxime cum revera sit moraliter necessaria.* Et subdit: *Tandem usus hoc confirmat, quia ita fit sine ullo scrupulo.* Idem dicit *Bonacina de Euchar. d.* 4. *quæst.*

ult. n. 11. ubi : *Episcopus potest in casu aliquo, justa concurrente causa, dispensare, ut Missa extra Ecclesiam in loco honesto celebretur.* Et citat *Reginaldum*, *Beja*, et *Cenedo*. Et deinde *Bon.* se refert ad id quod alibi (*tr. de leg. d.* 1. *q.* 2. *part.* 1. *n.* 17.) scripsit, ubi sermonem faciens de opinione ab aliquibus DD. defensa, et a nobis relata *lib.* 1. *num.* 191. (quæ quidem *Bonàcinæ* non arridet, neque nobis, nempe quod Episcopus dispensare valeat in omnibus Canonicis legibus, in quibus non est ipsis ab Apostolica sede expresse reservata dispensatio) inquit hanc sententiam habere saltem locum in iis, quæ sæpe accidunt, et dispensationem requirunt; vel si occurrat aliqua gravis necessitas, vel gravis utilitas, et non pateat facilis ad sanctam Sedem recursus. Idem tenet *Tamb. in Meth. cel. Mis. l.* 1. *c.* 6. *n.* 7. qui eamdem rationem affert, nempe quia, cum hujusmodi casus frequentes sint, Episcopis est moraliter necessaria hæc potestas dispensandi, juxta dicta *l.* 1. *n.* 192. Idem docet *Barbosa de Potest. Episcop. Alleg.* 23. *n.* 9. dicens : *Concilium loquitur de communi modo celebrandi, non vero abstulit Episcopis potestatem rationabiliter dispensandi, stante necessitate, vel justa causa.* Idem scribit *Escobar. tom.* 3. *de Euch. cap.* 6. *n.* 871 dicens : *Talis autem dispensatio cum rationabili causa non debet inter abusus recenseri; unde potest Episcopus hanc concedere facultatem* (celebrandi extra locum sacrum) *quando persona nobilis ratione senectutis, vel infirmitatis nequit adire Ecclesiam, ut Missam audiat, et Eucharistiam recipiat.* Idem tenet *Laym. lib.* 5. *Tr.* 5. *c.* 5. *n.* 3. *Non videtur hæc potestas ablata* (Episcopis) *occurrente casu necessitatis dispensandi, ut semel aut sæpius, quatenus rationa-*

bilis causa suaserit, in loco honesto, sed profanis usibus destinato, super altari sacrato Missam celebrare liceat. Idem ait *Holzm. tom.* 2. *de Euch. c.* 2. *n.* 370. *Excipiendus est præterea casus, quo Episcopus rationabili ex causa dispensat, ut in privatis ædibus v. gr. alicujus infirmi, super altari portatili celebrari possit.* Idem dicunt *Salm. de Sacr. Miss. tr.* 5. *c.* 4. *n.* 56. *Elbel. Theol. mor. eod. tit. pag.* 136. *n.* 233. *et La-Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 263. *cum Coninch. Rodriq. Pasqual. Quarti, Diana, Marchant. Uriad. et Fagund.* Igitur supradicta sententia merito communis dici potest. Et notetur quod quando a supra citatis DD. vocatur *necessitas*, loquendo de dispensatione, non intelligitur necessitas celebrandi, quia hæc dispensatione non indiget, ut superius in priori exceptione observatum est; sed intelligitur necessitas, qua dispensatus celebrandi, vel ad Ecclesiam pergendi, ut Missam audiat, impos efficitur, et justa concurrit causa dispensandi.

Nec doctrinæ traditæ obstat Decretum *Clementis XI.* quod opponit *P. Mazzotta*, sicuti nec etiam obstant Decreta Pauli V. et Urbani VIII. in quibus vetatur Episcopis hujusmodi dispensationem concedere, quia Decreta intelliguntur juxta Tridentini sanctionem, ut ajunt *Escobar*, *Salm. n.* 58. cum *Philiberto*, *Hurad. Nav. Quintan. Diana*, *Fagund* scilicet de dispensatione per modum *habitus*, sed per modum *actus* ad tempus pro aliquo casu particulari, quando rationabilis causa dispensandi habeatur. Et quoniam post Tridentini Decretum non defuerunt Auctores, uti *Sotus*, et *Emmanuel Sa*, qui dixerunt non esse peccatum grave extra Ecclesiam celebrare, si in loco honesto celebretur, immo *Sotus scripsit* (ut refert *P.*

Suarez in 3. p. to. 3. dec. 81. Sect. 3. in princ.) nullam in hoc agnoscere culpam, semper ac secreto celebraretur, et scandalum abesset; ideo fortasse memorati Pontifices hoc prohibere Episcopis urgentioribus, clarioribusque Decretis judicantur.

Dubitatur deinde, quoties concedi possit hujusmodi dispensatio? *Salm.* dicunt semel, vel bis; sed alii, ut *Suar. Laym. Bon. Escobar, Holzm. et Elbel* cum *Pasqualigo*, *etc.* indefinite loquuntur, et intelligunt concedi posse durante infirmitate vel alia causa accidentali. Et merito indefinite loquuntur; nam prohibitio dispensandi est strictæ interpretationis, ac intelligenda est, (ut superius vidimus) tantum pro dispensationibus continuis permanentibus, non vero pro iis, quæ ad tempus conceduntur respectu alicujus causæ transeuntis. Accedit his Declaratio, quam refert *Gallemart in Trid. Sess. 22. Decr. de Obs. etc. n. 6.* ubi dictum fuit: *Permittit Pontifex Ordinarii arbitrio, necessitate personali, et infirmitatis qualitate pensata, ut pro infirmorum commoditate etiam in privato Oratorio, vel altari ad hoc deputato facultatem celebrandi concedat.* Idem admittit *Card. Petra tom. 4. in Constit. 2. Urb. II. n. 31.* dicens bene licere Episcopo potestatem facere, ut in alicujus insignis viri morbo laborantis domo Missæ Sacrificium peragatur, ut et sacro ille intersit et sacra reficiatur communione. Accedit etiam, quod Honorius III. *in cit. c. In his 30. de Privil.* verba faciens de licentiis celebrandi, fassus est in hac materia, *benignam potius interpretationem faciendam esse.* Atque si hæc licentia concedi potest ab Episcopis pro sæcularibus infirmis, ne Missam audire priventur, ut supra dictum est, tanto magis concedi valet Sacerdo-

tibus, qui sæpe habent quamdam celebrandi necessitatem, prout colligitur ex Trident. *Sess.* 22. *c.* 14. ubi dicitur: *Curent Episcopi, ut ii* (idest Sacerdotes) *saltem omnibus diebus festis et sollemnioribus Missam celebrent.* Quapropter nescirem a culpa levi excusare Sacerdotem illum, qui quotidie celebrare posset (una hebdomadis die excepta ob reverentiam) et sine ulla justa causa, sed tantum ob desidiam a celebrando abstineret; Sacerdos enim non solum pro se celebrat, sed etiam pro bono totius Ecclesiæ, populique christiani, cujus minister et intercessor est constitutus, juxta illud Apostoli: *Omnis Pontifex ex hominibus absumptus pro hominibus constituitur in iis, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, et sacrificia pro peccatis. Hebr.* 5. 1. Hinc oritur (prout dicebam) quædam necessitas, quam Sacerdos habet celebrandi; et ideo facilius Episcopi concedere possunt Sacerdotibus celebrandi licentiam in ipsorum domibus, durante eorumdem infirmitate.

Notandum I. quod indultum Oratorii privati a Papa concessum durat usque ad mortem privilegiati tantum; nec perit mortuo Papa, vel Episcopo qui illud designavit, quia gratia semel facta non expirat morte concedentis. Vide *Croix l.* 6. *p.* 2 *n.* 267.

Notandum II. quod si privilegiatus mutet domicilium in aliam Diœcesim, non amittit Privilegium Oratorii, quod, cum sit personale, personam sequitur, quamvis requiratur nova approbatio Episcopi, et nova inspectio loci, *Croix num.* 269. *cum Sylv. Bon. Barb. Pell. Tamb. etc.* Quia inspectio requiritur, etiam dum mutatur habitatio in eodem Oppido ut bene ait *Croix l. c. cum Tamb.* contra *Dian. et Quintan.* Utrum autem privilegiatus possit duo Ora-

toria habere, unum in Oppido, alterum in Villa? Negat *Croix ib.* sed affirmat *Pasqual. apud ipsum*, cui non dissentio, si privilegiatus non sit per modum transitus, et locus sit ab Ordinario jam approbatus.

Notandum III. id, quod habetur in Decreto emanato a Clemente XI. die 15. Decembr. 1703. quod in extensum affert *Croix l. 6. p. 2. n. 258.* ubi sic dicitur: *Nonnulli Episcopi, et complures Regulares sub prætextu privilegiorum ea sibi licere putant, quæ prohibita sunt. Regulares in quibusdam nobilium personarum privatis Oratoriis, quæ certis quandoque ex causis a Sede Apostolica concedi solent, celebrare audent, vel plures Missas, quam in iis sit indultum, vel absque præsentia personarum, quarum contemplatione concessio emanavit, vel extra debitas horas, et post meridiem, vel illis etiam diebus, quibus per constitutiones Diœcesanas, aut etiam Decreta S. C. Concilii celebrari prohibetur, aut quæ in ipsis Indultis Apostolicis excipiuntur.* Deinde declaratur: *In Oratoriis privatis, quæ per S. Sedem concessa fuerint, non licere Regularibus cujusvis Ordinis, aut aliis quibuscumque Sacerdotibus, etiamsi sint Episcopi, in iis celebrare in diebus Paschatis, Pentecostes, Nativitatis Christi Domini, aliisque annuis festis sollemnioribus, ac diebus in Indulto exceptis... In reliquis vero diebus prædictis Regularibus, et Sacerdotibus quibuscumque, etiam Episcopis, in præfatis Oratoriis celebrare non licere, ubi etiam unica Missa, quæ in Indulto conceditur, fuerit celebrata: super quo celebraturus teneatur diligenter inquirere, et de eo se optime informare. Atque illa etiam in casibus permissis celebrari nequeat post meridiem; demandando ulterius in omnibus hujusmodi casibus,*

personas quascumque dictas Missas audientes nullatenus præcepto Ecclesiæ satisfacere etc.

Ex quo deducitur 1. prohiberi in Oratoriis privatis non solum die Paschatis, Pentecostes, Natalis Christi Domini, ut exprimitur in Decreto, sed etiam in die Epiphaniæ, feriæ quintæ in Cœna Domini, Annunciationis, Ascensionis, Assumptionis B. Mariæ V. festo SS. Petri et Pauli, et omnium Sanctorum, juxta Decretum S. C. Rit. editum 17. Nov. 1607. (apud *Merati in Indice t. 1. p. 2. n. 74.*), cujus meminit Clemens in decreto supra citato. Advertendum tamen cum *Croix num.* 271. 1. quod ubi tale Oratorium concessum est propter infirmitatem, potest omnibus diebus etiam exceptis ibi celebrari; et sic decrevit S. C. ut refert *P. Zacharia apud Croix l. 6. p. 2. n. 271.* decernens insuper, quod in die Nativitatis Domini una tantum Missa ibi celebretur. Advertendum 2. quod hoc procedit tantum in Oratoriis privatis, non vero publicis de licentia Episcopi benedictis, ut supra diximus in quibus omni die etiam sollemniori celebrari potest, ut patet ex Decreto S. C. R. 3. Septem. 1671. apud *merati in Indice n.* 392.

Deducitur 2. quod si in Indulto dicatur, una Missa quotidie celebretur, nequit sub mortali a quibuscumque Sacerdotibus etiam Episcopis, et Regularibus sub prætextu privilegiorum præter illam Missam alia celebrari, ut recte inquiunt Benedictus XIV. *Not.* 29. *n.* 8. *et Quarti apud Croix l. 6. p. 2. n.* 268. *et Tonellius Enchir. p.* 55. *n.* 6. *cum communi* contra *Merchantium Res. Misc. casu* 3. qui censet non vetari plures Missas celebrari, nisi dicat: in Indulto, *unica Missa celebretur, vel una tantum*: quia, ut ait, to *una* non est particula taxativa, prout si in

fundatione dicatur, *volumus*, *ut quotidie una Missa celebretur in tali altari*, non ideo plures prohibentur Missæ. Hæc tamen opinio videtur omnino improbabilis, nam privilegia sive concessiones adversus aliquam legem prohibitivam stricte sunt accipienda, unde particula *una* idem importat ac *unica*, et quod pro una vice conceditur, non potest ad plures vices extendi; prout si quis pro una vice concedat alicui transire per suum agrum, non posset ille pluries transire. Et hoc patet clare ex citato Decreto, ubi reprobantur *Regulares qui privatis Oratoriis celebrare audent plures Missas, quam in iis sit indultum*. Cum autem in Indulto sit una Missa expressa, qui pluries Missas celebrarent, jam auderent celebrare ultra concessionem in Indulto expressam. Nec valet paritas adducta fundationis; nam ibi non vetantur aliunde plures Missæ celebrari, nec fundator prohibere posset; sed in Oratoriis privatis non potest celebrare alia Missa, nisi quæ in Indulto exprimitur, cum aliunde sit generaliter prohibitum ibi celebrari unde idem est, cum in Indulto dicitur *unica Missa*, quam *una quæ Indulto conceditur*, in utraque enim dictione mens Pontificis est secundam Missam non posse celebrari.

Dices: Pluries celebrari non prohibetur respectu celebrantium, sed respectu audientium, qui in aliis Missis, prima concessa celebrata, non satisfacerent præcepto. At respondeo, quod prohibitio est non solum respectu audientium, sed etiam celebrantium: primo quia omnibus vetitum est celebrare in Oratoriis cultui divino non destinatis per consecrationem, vel benedictionem Episcopi: secundo quia in Decreto præfato Clementis duo quidem sejunctim per se

prohibentur, et Sacerdotibus alias Missas præter unam concessam celebrare, et audientibus in iis præcepto satisfacere. Primum habetur ex illis verbis: *Regularibus et Sacerdotibus quibuscumque, etiam Episcopis, in præfatis Oratoriis celebrare non licere, ubi etiam unica Missa, quæ in Indulto conceditur, fuerit celebrata.* Alterum: *Demandando ulterius in omnibus hujusmodi casibus personas quascumque dictas Missas audientes nullatenus præcepto Ecclesiæ satisfacere.* Post hæc scripta inveni Bullam N. SS. P. Benedicti XIV. *Magno*, die 2. Jun. 1751. qualis finita est, nam Pontifex declarans ibi, quomodo intelligenda sint hujusmodi Indulta, dicit: *Hæc pro lege statuta fuerunt, quemadmodum ex formulis Litterarum in forma Brevis, quæ conceduntur colligere est ... Nec plures in die, sed unica tantum Missa in Oratorio celebretur.* Ergo prohibitio non tantum respicit audientes, sed præcipue celebrantes, cum in privato Oratorio plures celebrari vetentur.

Quæres hic, an liceat in Oratoriis privatis ministrari Eucharistia licentia Episcopi? Certum est Episcopum prohibere ministrationem Communionis in Oratorio privato, ut declaravit Benedict. XIV. in Bulla *Magno*, edita die 2. Jun. 1751. At si non adsit prohibitio, affirmat *Clericat. de Euch. dec. 8. n. 54* potitus ratione, quia per Tridentinum optatur, ut in singulis Missis fideles adstantes sacramentaliter communicent. Nec dissentit *Portellas apud Dian. p. 4. tr. 4. R. 14.* dicens, quod susceptio Eucharistiæ in Oratorio privato nullam Parocho injuriam infert, quando non fit de præcepto. Negant vero *Diana, Quarti, et Giribaldus apud* Benedict. XIV. *Notif.* 29. *n.* 11. qui refert Innocentium III. olim Romæ negasse cuidam no-

bili matronæ licentiam communicandi in Oratorio privato, excepto casu infirmitatis. Negant etiam *Pignatell. Cons.* 98. *n.* 86. *Pasqu. de Sacr. Miss. q.* 644. *et P. Gattica c.* 29. *n.* 6. quia ministratio Eucharistiæ pertinet ad jurisdictionem Ordinarii, cum sit actus pascendi oves; et ideo Regulares, ut Eucharistiam ministrarent, specialibus indiguerunt privilegiis. Hinc idem Papa Benedict. XIV. in Encyclica ad Episcopos Regni Poloniæ, editam eadem die 2. Jun. 1761. prohibuit dari Communionem in privatis Oratoriis iis, qui intersunt absque licentia Episcopi. Quoad Sacramentum autem Pœnitentiæ, certum est non esse licitum illud ministrare sine justa causa in Oratorio privato, ut habetur in Rituali Romano *de Sacr. Pœnit.* ubi dicitur: *In Ecclesia, non autem in privatis ædibus* (Sacerdos) *Confessiones audiat, nisi ex causa rationabili, quæ cum inciderit, studeat tamen id decenti ac patenti loco præstare.* Idque confirmatum fuit in citata Bulla *Magno* §. 20. Quinam autem satisfaciant audiendo Missam in Oratoriis privatis? vide dicta *Tom. II. lib.* 3. *num.* 359.

360. » Tertio. Ex privilegio, quale dicuntur » habere Minores, et qui cum iis participant; » quod esse revocatum a *Trid. sess.* 22. *c.* 8. » licet multi velint; negant tamen *Dian. p.* 3. » *tom.* 2. *res.* 80. *p.* 4. *t.* 4. *R.* 106. *Joan. Sa-* » *las*, *Rodriq. etc.* Idque secundum *Card. de* » *Lugo d.* 20. *s.* 2. *n.* 51. probabiliter, et *Tamb.* » *de exped. celebr. lib.* 2. *cap.* 3. §. 2. probabi- » lius. V. *Barb. in Trid. loci cit.* Item Religiosi » Societatis a Gregorio XIII. ut possint tum » in Missionibus, cum facultate superioris in » quovis loco decenti, tum in domibus suis » in loco honesto a Provinciali designato, » Missas dicere; in quo idem licebit aliis.

Hanc sententiam, nimirum quod privilegium Regularium circa Oratoria privata non fuerit revocatum a *Trid.* tenent *Roncaglia c.* 5. *q.* 1. *in fine*, et alii; sed hæc sententia hodie non est amplius probabilis post Decretum Clementis XI. editum die 15. Dec. 1763. (apud *Croix lib.* 6. *p.* 2. *num.* 258. ut bene docet *Holzm. tom.* 1. *pag.* 84. *in fin. cum Anacl. Elbel*, et aliis communiter; in præfato enim Decreto sic declaratur: *Privilegia concessa nonnullis Regularibus in c. In his de Privil. et per aliquos Summos Pontifices communicata aliis Regularibus utendo dicto altari portatili, in eoque celebrandi sine Ordinariorum licentia in locis, in quibus degunt; omnino revocata sunt per idem Concilium Tridentinum.* Et idem declaravit Bened. XIV. in cit. Bulla *Magno* §. 29. Dicit autem *P. Mazzotta tom.* 3. *p.* 186. hoc tantum intelligendum de domibus privatis, non vero de domibus ipsorum Religiosorum. Sed hic advertenda Constitutio Innocen. XIII. edita 13. Maji 1723. quæ incipit, *Apostolici Ministerii* (apud *Merati tom.* 1. *p.* 2. in Indice *num* 648.) ubi sic habetur; *Circa Missarum celebrationem in privatis Oratoriis, juxta Clem. XI. Decretum* (supra relatum), *Episcopi debent operam dare, ut omnia ibidem statuta, ubique serventur: addita etiam prohibitione, ne in privatis Regularium cellis, seu cubiculis erigatur altare pro re sacra facienda . . . remota quacumque in contrarium consuetudine.*

361. » Dixi 2. *non violata;* quia in Ecclesia » alterius violata, nisi prius reconcilietur, non » licebit sub gravi peccato, ut *Laym. l.* 4. *t.* » 5. *c.* 5. *num.* 7. *ac Nav. Suar. Conc. etc.* nisi » in necessitate, cum venia Episcopi (si is adiri » possit, alioquin sine ea, ut habet *Card.*

» *de Lugo l. c. n. 63.*) celebrare ; aut mor-
» tuos sepelire. * (*Ita etiam Salm. num 64.*
» *cum Lugo, et Philib. Necessitas autem suffi-*
» *ciens censetur si populus non habet aliam Ec-*
» *clesiam, ubi Missam audiat. Si vero Eccle-*
» *sia polluatur incœpto Canone, Sacerdos uti-*
» *que Missam prosequi debet, Pal. Suar. Co-*
» *nin. Layman. cum Salmant. ibid.* [1]) *.

Quæritur, an celebrans in Ecclesia polluta incurrat aliquam pœnam *Sylv. v. Consecratio*, 2. *q.* 9. *Azor. lib.* 10. *c.* 26. *q.* 16. *et Graff. Naid. etc. apud Escob. l.* 21. *n.* 366. dicunt incurrere suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, ex *c. Episcoporum de Privil. in* 6. ubi celebrantes in locis interdictis (ut ibi dicitur), *ingressum Ecclesiæ sibi noverint interdictum.* Sed negant probabilius *Suar. D.* 81. *sect.* 4. *Lay. c.* 5. *n.* 6. *Lugo D.* 20. *n.* 52. *Bened. XIV. de Sacr. Miss. l.* 3. *Salm. c.* 4. *n.* 64. *et Escob. l. c. n.* 368. Ratio, quia textus non loquitur de celebrantibus in templo polluto, sed interdicto per interdictum generale, differt autem templum esse interdictum, et esse pollutum. Tanto minus incurret irregularitatem, ut recte ajunt *Escob. Salm. et Bened. XIV. ll. cc.* contra *Hostiensem*, quia violatio Ecclesiæ non est censura, per cujus violationem incurratur irregularitas.

362. » Addo 1. *Ecclesia :* quia Oratoria,
» etsi deputata ad cultum divinum, cum ta-
» men benedicta non fuerint, nisi in ipsis ex-
» tet altare ad facienda divina ; ut *Bon. de*
» *matr. q.* 4. *res. ult. n.* 9. non sunt capacia
» violationum. Quod etiam consequenter de ho-
» spitalibus docent *Navar, Sot. etc.* sed proba-
» bilius contrarium docent alii, cum *Card. de*
» *Lugo l. c.*

» Addo 2. *Interius*; quia, quod fit in turri, » sacristia, supra tectum, vel fornicem, in » crypta, sub pavimento (nisi sit sepultura, » aut singulariter benedicta), non violat Ec» clesiam. * (*Cum Salm. c. 4. num. 67. in » fine cum Dic. etc.*) *.

363. Addo 3. *Nisi reconcilietur*: quod fieri debet ab Episcopo, vel Sacerdote, ex privile» gio Papæ, quale Superiores regularium pro » suis templis habere, ex *Avila* notat *Diana* » *p. 4. t. 4. R. 91.* si fuit consecrata, * (*Modo » adhibeatur aqua benedicta ab Episcopo; vel a » seipsis, si distet Episcopus duabus dietis, ut » ait Roncag. cap. 5. qu. 6. cum aliis*) *, » quod præsumendum est, si celebretur festum » dedicationis. Si vero tantum fuerit benedicta, » potest fieri reconciliatio a simplici Sacerdote » aspersione aquæ benedictæ *. (*Debet tamen » præcedere Episcopi delegatio, ut notat Palaus » p. 8. num. 14. et habetur in Rituali Rom. » tit. de bened. Aqua autem potest benedici ab » ipso Sacerdote, ut Salm. c. 4 num. 66. et » Palaus loc. cit. cum Barb. Henr. Laym. etc. » contra Tolet. Immo Bened. XIV. de Synodo » l. 3. cap. 15. n. 2. in fin. ait*: Si (*Eccle» clesia*) simpliciter benedicta fuerit, tunc » idem Gregorius IX. in *can. si Ecclesia, de » Consecr.* statuit nulla præobtenta delegatione, » per simplicem Sacerdotem, adhibita aqua » benedicta, quam sanctam sive lustralem vo» cant, posse Ecclesiam pollutam reconcilia» ri.) * cum facultate Episcopi vel sine ea, » secundum *Dian. p. 4. t. 4. Res. 91.* Cen» seri etiam reconciliatam, si Sacrificium in » ea peractum fuerit, docet *Tamb. l. c. §. 4.* » ex *Henr. Sa*, et *Diana* esse probabile; negat » autem *Card. de Lugo de Euch. d. 20. s. 8.* *

» *Et cum de Lugo idem merito sentiunt Nav.*
» *c. 27. n. 256. Layman c. 5. n. 13. v. Adv. 4.*
» *et Pal. p. 8. n. 14. cum Azor. quia nullibi*
» *habetur celebratio succedere loco reconciliatio-*
» *nis. Vide dicenda n. 380.*) *.

» Porro Ecclesia, uti et Cœmeterium vio-
» lantur, seu polluuntur sequentibus casibus,
» non tamen, nisi postquam res evulgata fue-
» rit. *Laym. l. 5. t. 6. c. 5.*

364. Nisi factum publice constat, Ecclesia non censetur polluta, etiam respectu ipsius delinquentis: *Salm. c. 4. n. 67. et communiter.* Putat autem *Elbel de Sacril. n. 578. et citat Dian. Moya, et Laym. cum aliis*, quod ad Ecclesiæ pollutionem requiratur non solum notorietas facti, sed etiam juris per sententiam declaratoriam Judicis; sed hanc opinionem non censeo esse tutam, cum sit contra communem, quam tenent ipse *Laym. tr. 5. c. 5. n. 8. Pal. Tr. 11. p. 1. num. 2. Salm. de Sacr. Mis. c. 4. num. 67. Mazz. da Sacr. Mis. c. 3. §. 2. Spor. eod. tit. c. 6. n. 441. Croix l. 6. p. 2. num. 289. Ronc. eod. tit. c. 5. q. 4.* qui omnes dicunt sufficere ad pollutionem notorietatem sive juris, sive facti; et hoc patet clare ex *c. Significasti de Adult.* ubi ob notorietatem tantum facti fuit declaratum, Ecclesiam esse reconciliandam. Et ex eodem textu manifeste pariter deducitur, ut dicunt etiam *Less. l. 4. c. 3. n. 87. et Escob. de Missa Probl. 71. num. 398. cum Nav. Sanch. Azor. etc.* quod, cum crimen etiam secretum fuerit, si tamen postea fit publicum, sine nova culpa Ecclesia censetur violata.

» 1. Per factum in ea homicidium mortaliter
» malum, seu injuriosum, saltem immunitati
» Ecclesiæ, quale etiam est, quod alias justum
» esset per sententiam Judicis, nisi tamen Reip.

» perturbator aliter capi non posset. Non est
» autem tale I. quod fit casu, vel ab amente.
» II. quod in sui defensionem. III. cujus cau-
» sa data est extra Ecclesiam; quia requiritur,
» ut vulnus sive causa physica fiat intra Eccle-
» siam. V. *Card. de Lugo d.* 20. *s.* 2.

Quæritur an violetur Ecclesia, si infertur vulnus letale sine sanguinis effusione intra Ecclesiam, et mors extra eam contingit? Negant *Suar. d.* 81. *s.* 4. *Azor. l.* 10 *c.* 26. *q.* 13. *et Diana p.* 6. *tr.* 6. *R.* 36. *cum Præp. et Reg.* quia in *c. Proposuisti de Consec. Eccl.* requiritur, ut dicunt, quod mors intra Ecclesiam sequatur. Sed probabilius affirmant *Lugo d.* 20. *n.* 53. *cum communi*, *Laym. c.* 5. *n.* 8. *Salm. c.* 4. *n.* 68. *et Escob. l.* 21. *n.* 371. *cum Nav. Con. et Marchino*; tum quia textus non exprimit requiri mortem intra Ecclesiam, cum ibi dicatur tantum: *Homicidia contingunt fieri; et aliquando vulnera inferuntur*; et tunc requiri reconciliationem: ergo ex textu nequaquam requiritur mors intra Ecclesiam sequuta; tum quia sufficit ad violationem Ecclesiæ, ut causa mortis physica intra Ecclesiam data sit (dicimus *physica*, nam bene ajunt *Escob. et Lugo ll. cit.* non sufficere causam moralem nempe mandatum, sive consilium homicidii datum in Ecclesia). Et sic etiam violatur Ecclesia, ut dicunt *Lugo n.* 53. *et Escob. n.* 377. *cum Suar. Graff. Sylve. Azor. Nav. Tol. Avila, Reg. et Sayr.* (contra *Dian. p.* 6. *tr.* 6. *R.* 47. *et Persicum ap. Escob. n.* 375.) si vulnus fiat intra Ecclesiam, et sanguis fundatur extra; quia Ecclesia polluitur non tam per sanguinis effusionem, quam per actionem injuriosam, qua causatur effusio: In textu autem *c. Si Ecclesia de Consecr. Eccl.* qui mox infra adducetur, ubi dicitur per

sanguinis effusionem Ecclesiam violari, non requiritur effusio intra Ecclesiam, unde semper ac adest percussio injuriosa cum sanguinis effusione, violatur Ecclesia. Idem dicendum, si aliquis existens extra Ecclesiam sagitta, vel sclopo alterum occidat, ut *Salm. n.* 68. Secus vero dicendum, ut bene ait *Lugo dict. n.* 53. si vulnus infligatur extra, et intra Ecclesiam mors eveniat, aut sanguis effundatur; quia tunc abest injuria in Ecclesiam.

365. » 2. Per mortaliter malam effusionem » proprii, vel alterius sanguinis, vel seminis » causatam, vel factam in templum. Unde non » violat I. Si pauculæ guttæ effluant; quia non » est effusio. * (*Ut dicunt etiam communiter* » *Bened. XIV. de Miss. t.* 9. *l.* 3. *c.* 7. *Elbel* » *de Sacril. n.* 578. *cum Fel. Potest.*, *et Salm.* » *de Sacr. Miss. c.* 4. *n.* 69. *cum Dic. Phil. et* » *aliis; idque patet ex c. Si Ecclesia* 10. *de Con-* » *sec. Eccl. ubi dicitur:* Si Ecclesia non conse- » crata cujuscumque fuerit semine, aut sangui- » nis effusione polluta, aqua protinus exorci- » zata lavetur. *Nota to* sanguinis effusione *quæ* » *copiam significat*) *. II. Si ex percussione » vel vulnere levi, v. gr. narium in rixa pue- » rorum, etiamsi copiosus sanguis effluat. * (*ita etiam Elbel loc. c. Lugo d.* 20. *num.* 54. » *quia in hoc communiter non adest peccatum* » *mortale. Immo Sa v. Ecclesia n.* 13. *Diana* » *p.* 3. *tr.* 6. *R.* 24. *et Sotus*, *Vict. Fag. Mar-* » *chin. ac Graff. apud Escob. l.* 21 *num.* 372. » *id extendunt etiam ad adultos*, *quia sanguis* » *e naribus effluens non dicitur proprie effluere* » *e vulnere cum e naso facile soleat sanguis* » *emanare. Sed probabilius Bon. de Matr. d.* » 6. *p. ult. n.* 20. *et Escob. n.* 374. *cum Sylvio*, » *Con. et Franc. Lugo putant violari Ecclesiam*,

» *si talis effusio accidat cum peccato mortali,*
» *quia tunc jam adest effusio graviter in Ec-*
» *clesiam injuriosa*)*. III. Si fiat ex sectione
» venæ. IV. Actus conjugalis, quando excusa-
» tur a sacrilegio *(*Vide dicta de hoc Tom.*
» *III. l. 3. n. 458.*)*. V. Fornicatio facta ab
» amente. VI. Pollutio inculpata; vide *de Lugo*
» *d. 20. n. 54. et 55.*

366. » 3. Per sepulturam excommunicati non
» tolerati, vel infidelis (quo nomine hic non
» comprehendi hæreticum docet *Card. de Lugo*
» *l. c. num. 57.*), etiam infantis, ut ex *c.*
» *Ecclesiam de Cons.* docet *Præp.* Quamvis, si
» pueri parentes sint fideles, neget *Sayr. V.*
» *Bon. de Euch. et matr. d. 4. q. 4. p. ult.*

367. » 4. Per destructionem Ecclesiæ ex to-
» to, vel majore parte *(*Parietum vel crustæ.*
» *Pal. pun. 7. n. 18. Salm. c. 4. num. 74. cum*
» *Suar. Laym. et Bus. infra n. 2.*)*; quamquam
» eo casu dicatur potius exsecrari, quam pollui;
» non autem si solum tectum, vel si successive
» per partes modicas destruatur, et reficiatur.*
» (*Etsi Ecclesia tota renovetur. Pal. ib. Salm.*
» *n. 77. cum Nav. Barb. etc. Notant ib. Salm.*
» *cum Gabr. quod polluta Ecclesia, polluitur*
» *etiam Cœmeterium; sed non contra*)*. Ne-
» que etiam per desolationem, exercitium hæ-
» reticum, spurcitiam hominum, vel anima-
» lium istic stabulatorum etc. etsi deceat, et
» praxis habeat, ut per Episcopum, vel saltem
» Sacerdotem cum aliqua cærimonia reconcilie-
» tur, et abluatur: quod in simili casu intel-
» lige de altari. *Laym. l. 5. tom. 5. c. 5.*

368. » Quæres. Quid sit, et quando fiat exe-
» cratio, seu resecratio?

» Resp. Execratio dicitur, cum res sacra per-
» dit suam consecrationem, ita ut de novo con-

» secrari debeat, quod fit, quando ita destrui-
» tur, ut formam, et usum suum perdat.

Unde resolves.

» 1. Polluta Ecclesia, polluta etiam sunt al-
» taria ejus fixa: non tamen, execrata Eccle-
» sia, execrantur altaria, nec contra.

» 2. Ecclesia execratur, si parietes secundum
» majorem partem destruantur, vel omnis eo-
» rum crusta, aut major saltem pars simul au-
» feratur. Secus autem, si una post alteram.
» V. *Lugo d.* 20. *n.* 65. * (*Et hoc etiamsi*
» *per intervalla hebdomadarum vel dierum Ec-*
» *clesia tota nova fiat, ut Suar. d.* 81. *sess.*
» 4. *casu* 6. *Laym. cap.* 5. *n.* 16. *et Pal. p.*
» 8. *n.* 15. *cum Sylvest. Sa, et Barb. quia*
» *quæcumque pars accedens manet consecrata,*
» *cum majus dignum trahat ad se minus di-*
» *gnum. Idque procedit, etiamsi adsit animus*
» *totam Ecclesiam destruendi, ut ait Pal. l. c.*
» *cum Nav. Suar. Barb. etc. quia intentio illa*
» *non officit; quin consecratio perduret*) *. Non
» autem si tectum corruat, quia consecratio est
» in parietibus. V. *Laym. l. c.*

» 3. Altare execratur 1. Si, cum fixum est,
» lapis consecratus removeatur ab inferiori stru-
» ctura.

369. Ita ex *c. Ad hæc et c. Ligneis, de Consecr. Eccl.* Intellige hoc de mensa totaliter consecrata, ita ut in qualibet ejus parte possit sacrificari. Non execratur tamen altare, si aliqui tantum lapides structuræ dimoveantur, ut docent *Suar. d.* 81. *sect.* 5. *Laym. c.* 6. *n.* 6. *Pal. p.* 11. *num.* 9. Immo *Vasq. et Suar. apud eumdem* dicunt non execrari altare, si tota mensa cum lapidibus, quibus inhæret, alibi transfera-

tur; quia textus non loquuntur de separatione a structura. Hæc de altari fixo; sed altare portatile minime execratur, si ara moveatur a lignis, sive a capsula, ubi ara est inclusa; capsula enim illa non pro forma, sed ad custodiam et ornatum tantum instituta est, ut recte dicunt *Suar. l. c. Laym. num. 3. et Pal. cum Sa, Sylvest, Abb. et Con.* contra *Palud. et Ang.* Textus autem prohibentes separationem loquuntur tantum de altari fixo.

Nota hic autem Decretum S. C. Rit. editum die 3. Dec. 1661. apud *Merati t. 1. p. 2. in Indice n.* 393. ubi sic dictum fuit. *Habens indultum a Sede Apostolica erigendi Oratorium privatum in propria domo, si quis voluerit ibi ædificare altare ligneum, non indiget facultate Apostolica, dummodo altare ligneum cum sacro lapide parieti colligatum amovibile non sit, et altaris portatilis imaginem non præseferat.* Vide *n.* 424. 13.

» Si ita frangatur (sive fixum, sive portatile sit), ut in nulla ejus integra parte calix cum patena possit consistere. * (*Secus si in aliqua parte calix et patena cum hostia consistere possit, ut Salm. c. 4. n. 79. Lugo, Pal. etc. item Tourn. p.* 806. *R.* 3. *ex c.* 3. *de Consec. Eccl. ubi præcipitur, altaris tabula denuo consecrari*, si enormiter fracta fuerit *saltem ex majore ipsorum parte, ut ait Tamb. c.* 1. §. 1. *n.* 3. *An autem ara possit fieri ex duobus lapidibus conjunctis? Affirmant Hurt. et Pasq. apud Croix num.* 314. *Sed communissime et rectius negant Salm. n.* 80. *Tourn. p.* 804. *q.* 2. *et Tamb. c.* 5. §. 1. *n.* 6. *cum aliis*) *.

» Si spolietur sepulcrum: quod tamen quidam negant, ut *Lugo, Tamb. l.* 1. *c.* 5.

Dubitatur hic 1. An reliquiæ Sanctorum sint necessariæ ad consecrationem altaris: *Prima* sententia affirmat, quam tenent *Sylv. v. Altare qu.* 1. *Azor. t.* 1. *l.* 10. *c.* 27. *quæst.* 8. *Habert t.* 5. *p.* 704. *q.* 3. *Tourn. p.* 805. *q.* 5. *Arnilla etc. apud Escob. l.* 21. *n.* 421. Probatur 1. ex *c. Placuit de Consecr. dist.* 1. ubi præcipitur everti altaria, quæ carent Reliquiis: et idem habetur in Conc. Carthag. V. c. 14. Probatur 2. *Can.* 7. vel 9. Concilii Nicæni II. ubi dicitur nullum Templum consecrari sine Sanctorum Reliquiis. Probatur 3. ex consuetudine Ecclesiæ, quæ satis indicatur per Orationem illam, quæ dicitur in Missa; *Oramus te, Domine, per merita Sanctorum tuorum, quorum reliquiæ hic sunt, etc. Secunda* vero communior sententia negat Reliquias esse necessarias, et hanc tenent *Suar. d.* 81. *sect.* 5. *Laym. c.* 6. *num.* 8. *Lugo d.* 20. *n.* 75. *Pal. p.* 9. *n.* 5. *cum Panorm. Vasq. et Con. Viva quæst.* 5. *art.* 6. *n.* 9. *Elbel p.* 143. *n.* 259. *ac Escob l.* 21. *n.* 422. *cum Ang. Host. etc.* et probabilem putant *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 306. *et Merati t.* 1. *p.* 2. *p.* 398. Ratio, quia (ut dicunt) nullibi habetur de Reliquiis ponendis expressum præceptum; illud enim quod extat in *cit. c. Placuit. et Can.* 14. Carthaginiensis, ajunt non esse alicujus Concilii Generalis. Illud autem, quod habetur in Concilio Nicæno, dicunt intelligi de Reliquiis requisitis in Ecclesia, non autem in omni altari, saltem tale præceptum, ut censent, si unquam adfuit per contrariam consuetudinem est abrogatum. Ad orationem autem illam Missæ, *Quorum Reliquiæ, etc.* respondent intelligi sub conditione si adsint. His tamen non obstantibus, puto non recedendum a prima sententia, tum propter universalem con-

trariam consuetudinem, quam non immerito *Tourn.* censet firmatam ex eo quod (ut advertit cum *Sylvio*) in antiquo Missali præcipiebatur omitti prædicta oratio in Missa, si desint Reliquiæ, ac posteriora Missalia hanc exceptionem abstulerunt; tum propter Decreta S. C. Rituum, mox infra adducenda, ubi declaratur execratum altare, a quo removentur Reliquiæ, vel frangitur sigillum; unde satis probatur Reliquias esse necessarias ad altaris consecrationem. Et clarius hoc declaratum fuit alio Decreto 19. Jan. 1614. *apud Croix l. 6. p. 2. n.* 2055. *Decr.* 143. ubi dictum fuit, permitti altare portatile ligneum, *dummodo habeat Reliquiarum repositorium.*

Dubitatur 2. an altare amittat consecrationem, si frangatur sigillum, vel removeatur sepulcrum cum Reliquiis? Nomine *Sepulcri* intelligitur loculus ille, in quo Reliquiæ reconduntur: nomine vero *Sigilli* intelligitur parvulus ille lapis, quo sepulcrum clauditur. *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Suar. d.* 21. *sect.* 1. *Elbel p.* 134. *n.* 259. *cum Anacl. et Escob. l.* 21. *n.* 426. *cum Franc. Lugo*, *et Aversa*, item *Soto*, *Vasq. Con. Tamb apud Croix n.* 306. *in fine*, qui probabilem putat cum *Laym. c.* 6. *n.* 9. Utuntur eadem ratione qua supra, nempe quia non constat de præcepto, quod Reliquiæ sint necessariæ ad consecrationem altaris. *Secunda* tamen sententia communior affirmat, et hanc tenent *Holzm p.* 85. *num.* 371. *Spor. n.* 147. *n.* 376. *Tourn. p.* 706. *cum Pontas*, *Habert t.* 5 *p.* 704. *q.* 3. *Laym. l. c. cum Sylv. Angelo*, *Durand. Henr. etc.* communiter ut asserit, item *Bon. Sa, etc. apud Pal. p.* 9. *n.* 6. Ratio, quia (ut ait *Laym.*) talis est consuetudo Ecclesiarum, ut altaria, fracto sigillo vel amoto sepulcro, iterum con-

secrentur. Et hanc sententiam tenendam censeo ex Decretis S. C. Rituum, nam die 5. Martii 1603. sic declaravit: *Altare portatile tunc consecrationem amittit, quando frangitur, vel loco movetur repositorium Reliquiarum.* (*apud Pitton. t. 1. de Ritib. n.* 148.). Item die 5. Martii 1623. declaravit; *Celebrari non potest super altare, a quo furtim, non amota, vel fracta mensa, subtractæ fuerint Reliquiæ a militibus, nisi altare de novo consecretur*, (*apud eumd. Pitton. n.* 699.). Item die 21. Junii 1610. sic respondit: *Si altare fuerit consecratum ad modum altaris portatilis non execratur in quavis remotione, sed tantum quando frangitur sepulcrum Reliquiarum* (*apud Pitton. n.* 1087.). Attamen dicunt *Tourn.*, *et Spor.*, quod urgente necessitate non erit illicitum in tali altari celebrare.

Hic obiter notandum aliud Decr. S. C. editum die 10. Nov. 1599. (*apud Pitton. n.* 100.) ubi dictum fuit: *Si sub altari, vel ejus gradibus humata sint defunctorum cadavera, non est illic celebranda Missa, donec alio tranferantur.* Idem confirmatum fuit die 13. Junii 1635. *apud Pitton. n.* 672. Notat tamen *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 2067. quod si cadavera sint humata profunde in cella aliqua, sub alto fornice constructa, non videtur prohiberi super illam dici Missam; tunc enim cadavera videntur satis separata ab altari, neque tunc super ea cadent verba, *quorum Reliquiæ hic sunt.*

» 4. Calix execratur, si notabiliter frangatur, » vel ita, ut fiat inutilis ad usum Sacrificii: » v. gr. si foramen sit in fundo, licet minutis» simum. *(*Non vero si foramen sit in loco » superiori, ita ut calix bene possit sacras spe» cies retinere, Ronc. c.* 5. *q.* 4. *cum Diana*)*.

» vel figura destruatur: non tamen si in tor-
» natili pes separetur a cuppa, quia in torna-
» tili consecratur sola cuppa *Bon. d. 4. c. ult.*
» *p. 9. ex Suar. etc.* * (*Vide infra hic dubi-*
» *tat.* 4.) *. Neque execratur, si pereat inau-
» ratio. Unde, licet communiter calix, et pa-
» tena, post novam inaurationem, quoad eam
» partem, qua Christi corpus, vel sanguinem
» contingunt, denuo consecrentur, id tamen ne-
» cessarium non esse, docent *Durand. Con.* et
» alii contra *Suar. Bon.*, et alios, etsi decet,
» ut abluantur aqua benedicta. Ita *Dian. t. 1.*
» *Misc. res. 3. et Laym.* hic, item *Lug. d.*
» *20. n. 94.*

370. Dubitatur 1. An execratur calix, si pereat inauratio? Affirmant *Az. Palud. etc. apud Escob. l. 21. n. 468.* quia tollitur subjectum immediatum consecrationis, cum tota unctio in superficie calicis fiat. Negant vero probabilius cum sententia communi *Lugo d. 20. n. 94. Sporer n. 399. Tourn. t. 5. p. 816. cum Suar. Laym. Sylvest. Ang.* et aliis passim ut asserit, et *Escob. n. 470. cum Con. Fill. Arm. etc.* communiter ut ait. Ratio, quia licet unctio non fiat nisi in superficie, tamen tota moles calicis consecratur; et patet, quia si calix non sit tornatilis, et ejus pes frangatur, etiamsi cuppa integra maneat, calix erit execratus, ut omnes communiter dicunt; ergo non in sola superficie consistit consecratio, sed in toto calice.

Dubit. 2. An calix, qui de novo inauratur, nova indigeat consecratione? Affirmant *Suar. d. 81. sect. 3. Azor. c. 28. q. 4. Bon. p. 9. num. 19.* item *Vasq. Sylv. Ang. Tamb. etc. apud Salm. c. 4. n. 90.* quia calix consecratur propter contactum sanguinis Christi, unde quando illius superficies non est consecrata, neces-

sario requiritur, ut calix de novo consecretur. Negant vero probabilius *Laym. c. 6. n. 7. Lugo d. 20. n. 95. Elbel n. 281. Tomb. §. 5. n. 6. Escob. l. 21. n. 473. cum Durando, et Dian.*, item *Conc. Sa, et Gabr. apud Salm. l. c.* Et probabile putat *Pal. p. 10. n. 12.* atque valde adhæret *Tourn. p. 816.* Ratio, quia cum sit communis doctrina, ut mox supra vidimus, quod calix, amittendo inaurationem, non amittat consecrationem; ita pariter consecrationem non amittit, si de novo inauretur, prout si Ecclesia consecrata de novo dealbetur, nova non indiget consecratione; ut communiter DD. sentiunt; aut si corporali lacero aliqua exigua pars assuatur, hæc etiam manet benedicta, ut clare infertur ex *c. unico de Consecr. Eccles. in 6.* ubi dicitur majus dignum trahere ad se minus dignum. Objiciunt: licet calix remaneat consecratus, non est tamen consecrata superficies illa antea, quæ sola immediate tangit sanguinem Christi; pari modo si intra cuppam calicis alia subtilior cuppa poneretur, ista non fieret sacra; ita *Suar.*, et *Vasq.* Sed facile respondetur cum *Lugo*: Superficies illa per conjunctionem ad calicem consecratum, bene fit etiam sacra, sicut dealbatio Ecclesiæ, et pars Corporalis fiunt sacræ per adjunctionem, ut dix[illegible] item, si oleum non consecratum in m[illegible]te consecrato immisceatur, ex ipsa mixtione consecratur, ut patet ex *c. Quod in dubiis 3. de Consecr. Eccl.* ubi dicitur: *Non negamus, quin oleum non consecratum consecrato possit oleo commisceri.* Alia autem est ratio cuppæ in aliam immissæ, quæ utique est vas distinctum, ac superficiei aureæ, quæ fit pars ejusdem calicis, et facit unum cum illo.

Omnibus tamen his prædictis non obstantibus,

cum melius rem perpenderim, judicavi quod nova peracta inauratione Calicis, denuo ipse est consecrandus; ratio quia tunc superficies Calicis, quæ immediatum contactum habet Sanguinis Christi, sine consecratione remanet; tanto magis quod ut testantur Barbosa, et alii plurimi, talis est praxis Ecclesiæ, et recepta consuetudo Calices denuo consecrandi, cum denuo inaurantur. Casu autem quo per longum usum inauratio deperdatur, puto probabilius dicendum cum Sylvio, et Ferraris non requiri novam consecrationem ad celebrandum cum hujusmodi Calice; quia tunc viget ratio, quod Calix semel consecratus totus deinde per modum unius consecratus remanet. Cum vero nova fit inauratio, intervenit aurum de novo additum, quod non est consecratum, immediate Sanguinem tangens.

Dubitatur 3. An liceat celebrare in calice nunquam deaurato? Affirmat *Tamb. Meth. Miss. etc. cap.* 1. §. 1. *num.* 3. quia (ut ait) ita usus obtinuit; sed hæc ratio saltem hodie non videtur subsistere, cum undique hodie usus sit in contrarium. Id autem probabile censet *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 346. cum aliis passim ut asserit, forte alia ratione ductus, nimirum quia, etsi in Rubrica *tit.* 20. *de Præpar.* dicatur: *Calix debet esse vel aureus, vel argenteus, aut saltem habere cuppam argenteam intus inauratam, et simul cum patena itidem inaurata.* Attamen in alia Rubrica *de defect. tit.* 10. *num.* 1. sic habetur, *Calicis cuppa debet esse aurea, vel argentea, vel stannea: non ærea, vel vitrea*, nulla mentione facta de inauratione; ex quo infertur illius deficientiam non esse inter defectus computandam. Et in prima Rubrica dici posset requiri inaurationem tantum de congruitate, et ad majorem

decentiam, cum ibi simul expresse requiratur calix aureus, vel saltem argenteus, et nihilominus in secunda Rubrica etiam stanneus admittitur. Alii vero, ut *Tournely tom.* 5. *p.* 815. *et Lugo d.* 20. *num.* 90. dicunt non eximi a culpa veniali consecrantem in calice non inaurato, nisi paupertas excuset; Et hoc videtur probabilius, cum in prima Rubrica dicatur, quod calix *debet saltem habere cuppam argenteam inauratam etc.* Idque confirmatum est ex communi consuetudine. Nec obstat secunda Rubrica, ubi permittitur calix stanneus; hæc enim intelligi debet juxta textum in *cap. Ut calix* 44. *de Consecr. disp.* 1. ubi permittitur consecrare in calice stanneo, tantum ratione paupertatis; nec putandum est, Rubricam in hoc voluisse textui derogare; Unde, ne dicatur Rubricam sibi contradixisse, dicendum est, quod prima Rubrica intelligenda est juxta secundam, nempe requirere calicem argenteum, nisi excuset paupertas; et sub eadem limitatione intelligi debet, cum requirit inaurationem. Hic autem obiter notandum, quod Rubrica permittit calicem stanneum, sed non *æreum*: Verum dicit *Holzm. num.* 373. in hac Rubrica non prohiberi calicem ex ære, vel auricalco inauratum, nam in cit. textu *Ut calix*, in tantum talis calix vetatur, in quantum hic *ob virtutem vini æruginem parit, quæ vomitum provocat*: Sed calix æreus inauratus æruginem non parit; et ideo ait *Holzm.* hoc usitari in Germania pro Ecclesiis pauperculis.

Dubitatur 4. An calix amittat consecrationem si cuppa separetur a pede? Si cuppa est fixa pedi, certum est apud omnes amittere consecrationem; Si vero pes sit tornatilis, etiam affirmant *S. Antonin.* 3. *part. tit.* 13. §. 5. *et Pa-*

lud. Sylv. etc. apud Escob. l. 21. *num.* 474. quia calix per separationem jam formam amittit. Sed communiter negant *Suarez. d.* 81. *sect.* 7. *Bon. p.* 9. *num.* 20. *Lugo d.* 26. *num.* 93. *Ronc. c.* 6. *q.* 4. *et Escob. n.* 476. *cum Fill. Aversa, Hurt. et aliis.* Ratio, quia per talem separationem Calix revera formam non perdit, cum ejus partes sine novo artificio jungi possint.

371. » 5. Vestes sacræ exsecrantur, quando » ita destruuntur, ut perdant suum usum; ut si » cinguli parte te non amplius cingere possis, » vel si manica ab alba separetur, etiamsi » postea reparetur. Non perdunt autem, etsi at» tritis pars aliqua assuatur; vel cinguli parti » aptæ adhuc ad cingendum altera annectatur, » quia tunc accessorium sequitur principale, » *Lugo, Tamb. de exp. Sacr. l.* 1. *c.* 3. §. » 2. * (*Ita etiam dicunt Tourn. p.* 823. *Salm.* » *c.* 4. *num.* 94. *cum communi, Tamb. c.* 3. » §. 2. *Elbel n.* 282. *cum Laym. Gav. et aliis* » *passim. Unde dicunt Suar. d.* 82. *sect.* 2. *et* » 3. *Bonac. p.* 9. *a num.* 26. *Laym. cap.* 6. » *num.* 6. *Tourn. pag.* 819. *et Pal. p.* 10. *n.* » 12. *cum Nav. et Con. quod Corporale tum* » *amittit benedictionem, cum redditur ineptum* » *diminutione vel fractione ad decenter continen*» *dum calicem cum patena: Alba, cum ab ea* » *manica abscinditur: Cingulum, cum ita rum*» *pitur, ut neutra pars cingere possit: Stola,* » *cum non potest humeros operire; et idem di*» *cendum, si aliqua ejus pars scinditur, quam*» *vis statim sarciatur, quia jam suam formam* » *amisit*) *. Similiter, si stola, vel casula du» plicata, facili separatione, fiant duæ, qua» rum utraque apta sit ad Sacrificium, non per» dunt benedictionem. *Tamb. loc. cit.* * (*Ita* » *communissime DD. cum Suar. d.* 82. *sect.*

» 2. *Salm. c. 4. num. 94. et Sa apud Pal.*
» *p. 10. num. 8.*) *.
» 6. Partes avulsæ a re consecrata, destructa
» ejus forma, desinunt esse sacræ, v. gr. ligna,
» et lapides Ecclesiæ dirutæ, vel altaris : ob
» respectum tamen ad rem sacram cujus sunt
» reliquiæ, non possunt applicari ad usus pro-
» fanos, aut divendi, sine licentia Papæ. Sta-
» tuæ autem sacræ, et imagines templi destru-
» cti debent in alio collocari, et in loco Eccle-
» siæ Crux erigi. Lacera etiam Paramenta, aut
» vetustate consumpta debent igne absumi : et
» non adhiberi ad usus profanos, ut habetur in
» *c. altaris, de Consecr. dist.* 1. Vide *Suar. et*
» *v. Missa, et Laym. loc. cit. c. 9. Tamb.*
» tamen *l. 1. de exped. Sacrif. c. 2. §. 3. ex*
» *Pal.*, item *Dian. p. 5. tr. 13. res. 76.* docet
» probabile esse, quod non sit saltem mortale,
» si mutata forma ad profanos usus applicetur,
» v. gr. calix confractus, alba dissoluta, fru-
» stula corporalis, etc. V. supra *l. 3. tract. 1.*
» *c. 2. d. 2.* (*Vide dicta Tom. II. lib. 3. num.*
» 41.). *Quibus adde id quod habetur in cap.*
» *Ligna de Consecr. dist. 1. ubi Hyginus Papa*
» *sic statuit ;* Ligna Ecclesiæ dedicatæ non de-
» bent ad aliud opus jungi, nisi ad aliam Ec-
» clesiam, vel igni sunt comburenda, vel ad
» profectum in Monasterio. *Advertunt tamen*
» *Salm. tr. 21. cap. 10. num. 146. cum aliis*
» *communiter, hujusmodi ligna non debere con-*
» *sumi in Religiosorum coquina. Prœterea dicit*
» *Sylv. v. Benedictio quœst. 7. lapides Ecclesiœ*
» *dirutœ in Religiosorum œdificiis collocandos*
» *esse ; sed hoc nemo dicit eorum quos obser-*
» *vavi, nec ullo textu video probatum.*

Quæres hic, an liceat sæcularibus Sacerdoti-
bus celebrare in Ecclesiis Regularium, contra

prohibitionem Episcopi? Videtur obstare Trident. *Sess.* 22. *Decret. de Observand. in celebr. Miss.* ubi: *Singuli* (Episcopi) *in suis Diœcesibus interdicant, ne cui vago et ignoto Sacerdoti Missas celebrare liceat.* Sed responderi potest ibi dici *in Diœcesibus suis*; sed Ecclesiæ Regularium sunt exemtæ a juridictione Episcoporum, unde quasi loca extra Diœcesim sita reputantur, ut probabiliter dictum est *Tom. I. lib.* 1. *n.* 156. *in fine.* Verumtamen refert *Lezana in Summ. q. Regul. t.* 1. *c.* 12. *n.* 41. *v. Ad duodecim*, S. C. Concilii sub die 2. Jun. 1620. declarasse, non licere Regularibus in suis Ecclesiis ad celebrandum admittere Presbyteros sæculares contra prohibitionem Episcopi. An autem hujusmodi Declarationes obligent ut leges? Vide dicta *T. I. lib.* 1. *n.* 106.

DUBIUM V.

Quæ sint requisita ad Missam?

Angelorum, Spiritus Sancti, Beat. Virgin. Mariæ, et de Requiem etc.

424. *Afferuntur aliqua Decreta magis notabilia circa Missarum celebrationem.*

Quæritur hic obiter, quanam ex causa liceat exponere SS. Sacramentum.

372. Ante omnia hic refert prænotare Rubricam Missalis, quæ facit ad ea quæ infra membratim dicenda sunt. In Rubrica *p. 1. tit. 20.* sic habetur: *Altare, in quo SS. Missæ Sacrificium celebrandum est, debet esse lapideum ab Episcopo consecratum; vel saltem ara lapidea similiter ab Episcopo consecrata in eo inserta, quæ tam ampla sit, ut hostiam, et majorem partem calicis capiat. Hoc altare operiatur tribus mappis seu tobaleis mundis ab Episcopo, vel ab alio habente potestatem benedictis, superiori saltem oblonga, quæ usque ad terram pertingat, duabus aliis brevioribus, vel una duplicata. Pallio quoque ornetur coloris, quoad fieri potest, diei festo vel officio convenientis. Super altare collocetur Crux in medio, et candelabra saltem duo cum candelis accensis hinc et hinc in utroque ejus latere. Ad crucis pedem ponatur tabella, Secretarium appellata: In cornu Epistolæ cussinus supponendus Missali, et ab eadem parte Epistolæ paretur cereus ad elevationem Sacramenti accendendus, parva campanula, ampullæ vitreæ vini, et aquæ cum pelvicula, et manutergio mundo in fenestella, seu in parva mensa ad hæc præparata. Super altare nihil omnino ponatur, quod Missæ Sacrificium, vel ipsius altaris ornatum non pertineat.*

373. » Resp. Hæc sequentia: I. Et quidem » sub gravi sacrilegio requiritur *altare conse-*

» cratum ab Episcopo, vel Abbate (hunc enim
» altaria, calices, et campanas posse consecra-
» re, etiam ad usum alienarum Ecclesiarum,
» docet *Dian. l. 3. tr. 2. res.* 16. cum *Bur-*
» *bos.* et aliis 4. ex declaratione *Cardin.* et
» privilegio Innoc. III.), vel Sacerdote privi-
» legiato, stabile, vel portatile: utrumque ta-
» men ex integro lapide, quantum ad superio-
» rem mensam, quæ consecratur; debetque esse
» tanta, ut possit capere calicem cum patena.
» Non sufficit autem, Hostias esse in ara con-
» secrata, dum consecrantur, verum etiam de-
» bent tam parvæ, quam magnæ in eadem re-
» linqui tempore Sacrificii, et non alibi, licet
» supra aliud corporale, deponi, v. gr. pro-
» pter loci angustias: * (*Non igitur licet ante*
» *Communionem ponere Particulas consecratas*
» *extra Aram, ut communiter Tamb. lib. 1.*
» *cap.* 5. §. 1. *n.* 4. *Salm. c.* 4. *n.* 79. *cum*
» *Lugo. Secus vero post Communionem, ut*
» *Croix lib.* 6. *p.* 1. *n.* 310. *cum Avers. et*
» *communi contra Vasq.*) * quia omnes sunt
» unica victima, et per modum unius offerun-
» tur. Quapropter rubricæ Missalis eas supra
» corporale, ante, vel post calicem poni volunt.
» Hinc etiam minus recte faciunt, qui, Conse-
» cratione facta, mox hostias minores a se con-
» secratas dant alteri Sacerdoti distribuendas po-
» pulo, quia, sicut Sacerdos non debet de sua
» hostia dare, priusquam ipse sumpserit, sic
» nec de aliis, cum sint una victima, et hostia,
» omnesque orationes, oblationes, et benedictio-
» nes sequentes non minus spectent ad par-
» vas hostias, quam ad magnam, neque ante
» sumtionem Sacerdotis perfecte, et integre sa-
» crificata sit victima, *Card. de Lugo qu.* 20.
» *sect.* 2. *n.* 69. Eum tamen, qui contrarium
» fecerit, a peccato saltem mortali, immo, si

» necessitas fuit expediendi communionem po-
» puli, ab omni excusat *Tamb. lib.* 5. *exped.*
» *sacrif. cap.* 5.

374. » II. *Mappa* linea triplex; etsi enim » secundum quosdam una duplicata, immo se- » cundum *Sa*, *Angel. Azor. cap.* 28. *q.* 7. *et* » *Laym. lib.* 5. *t.* 5. *c.* 6. *n.* 17. una simplex » sufficiat in necessitate: Missale tamen Roma- » num, auctoritate Clem. VIII. et Pii V. editum » expresse tres requirit, *tit. de defect.* uti *et* » *Gavant.* V. *Card. de Lugo* Ut ea benedicta » sit, non est omnino necessarium, ut habet » *Sylv.* Unde in necessitate vulgaris adhiberi » potest, et aliis usibus reddi. *Laym. l. cit.*

375. Repetamus hic ea quæ in Rubrica Missalis, ut supra, circa mappas præscribuntur: *Hoc altare operietur tribus mappis, sive tobaleis mundis, ab Episcopo vel ab alio habente potestatem benedictis, superiori saltem oblonga, quæ usque ad terram pertingat* (quod tamen hodie non est in usu), *duabus aliis brevioribus, vel una duplicata.* Sed dubitatur 1. An sufficiant duæ Mappæ, vel una duplicata? Affirmant *Suar. dist.* 21. *sect.* 6. *Laym. cap.* 6. *n.* 11. *Holzm. n.* 371. *Pal. p.* 10. *n.* 1. *cum Sa*, *Azor.* item *Bon. Henr. et Gob. apud Croix n.* 322. etiamsi hæ duæ Mappæ totum altare non tegant: Ratio, ut dicunt, quia sic usus habet. Attamen puto a Rubrica non recedendum, ut sentiunt *Lugo d.* 20. *n.* 6. *Tourn. p.* 807. *qu.* 9. *Gav. in dict. Rubr.* (ubi ait contrariam opinionem non esse tutam) *Ronc. c.* 6. *qu.* 5. *et Escob. lib.* 21. *n.* 434. qui cum *Ang. et Aversa* miratur, quomodo aliqui DD. hanc obligationem non advertant post præfatam Rubricam præscriptam a Clemente VIII. Tanto magis quod in *tit. de defect.* §. 10. *n.* 4. Rubrica inter alios hunc enu-

merat defectum: *Si altare non sit tribus Mappis ornatum*. Probabiliter tamen ajunt *Escob. et Ronc. cum Pasq.* id culpam venialem non excedere. Celebrare autem sine ulla Mappa, non excusatur a mortali, ut communiter docent DD. apud *Ronc. l. cit. cum P. Conc. p.* 502. *n.* 19. qui addit e converso nullam committi culpam, si adsit gravis necessitas sic celebrandi.

Dubit. 2. An Mappæ necessario debeant esse benedictæ? Negant *Suar. Laym. et Pal. cum Sa locis supra cit.* item *Tamb. l.* 1. *c.* 6. §. 2. *n.* 21 et consentit *Wigandt tract.* 15. *n.* 63. dicens, benedictionem fieri tantum de decentia. Ratio quia, (ut ajunt) nullo jure id cavetur, nec consuetudine observatur. Hæc sententia non videtur improbabilis propter auctoritatem horum AA. præsertim *Suarii*, qui testatur consuetudinem esse in contrarium. Hoc tamen non obstante, magis adhæreo sententiæ oppositæ, quam tenent *Az. p.* 1. *l.* 10. *c.* 28. *q.* 8. *Bon. p.* 9. *n.* 25. *Tourn. p.* 807. *q.* 9. *Ronc. c.* 5. *q.* 5. *cum Pasq. Gav. p.* 1. *tit.* 20. *Escob. cum Sylvest. Aversa, et Gabr.* Ratio, quia in Rubrica (ut supra) ita præscribitur, et in *tit. de defect. n.* 4. numeratur eodem modo pro defectu adhibere Vestes non sacras, ac Mappas non benedictas. Talis vero defectus, ut probabiliter dicunt *Escob. et Ronc. cum Pasq.* non excedit culpam venialem; unde recte docent *Azor. Bon. Escob. et Tourn. cum Gav. Sylv. et Quarti ll. cc.* nullum esse peccatum uti Mappis non benedictis in necessitate, puta (ut ait *Escob.*) si adsit dies festus, et non possint haberi benedictæ; Sed minorem causam sentio excusare, cum ad excusandum a veniali sufficiat quævis causa rationabilis.

Dubit. 3. An Mappæ, et Corporale debeant

ex lino conficî, vel sufficiat esse ex cannabe? *Tourn. p.* 807. *q.* 9. *Suar. d.* 81. *sect.* 6 *Fill. tr.* 5. *n.* 125. dicunt omnino debere confici ex lino, et probant ex c. *Consulto* 46 ubi sic dicitur: *Sacrificium altaris non in serico panno* (scil. Corporali, ut explicat *Glossa*), *aut tincto quisquam celebrare præsumat, sed in puro linteo ab Episcopo consecrato, scil. lino procreato.* Et ex *c.* 27 *dist.* 2. *de Consecr.* ubi Mappæ vocantur *linteæ*, nempe ex lino confectæ. Sed probabilius, et communissime sufficere esse ex cannabe, tenent *Bon. p.* 9. *n.* 24. *et Croix n.* 133. *cum Gob.* item *Azor. et Quarti apud Tourn. l. c.* ac *Arm. Tab. et Reg. apud Escob. num.* 446. Ratio, quia cannabe, et linum juxta communem usum indifferenter sumuntur.

376. » III. Sub gravi sacrilegio *Vestes sacræ*, hoc est benedictæ ab Episcopo, vel » Sacerdote habente privilegium, ut habent » Mendicantium saltem Superiores, sive Prælati V. *Tamb. t.* 1. *c.* 3. §. 2. *exped. sacr.* » Quarum tamen colores non esse præcepti, » sed directionis, notat *Homob.* apud *Dian.* » *p* 2. *t.* 14. *R.* 57. In gravi autem necessitate, etsi præstet si sine scandalo fieri possit, Missam, cujus audiendi, vel faciendi » obligatio tunc cessat, omittere licere celebrare sine stola, vel manipulo, vel etiam » uti cingulo non benedicto, vel si fractum sit, » rursus connectere, vel stola pro manipulo, » et manipulo pro stola, docet *Laym. l.* 5. *t.* » 5. *c.* 6. *Dian. p.* 1. *R.* 57 *et* 67. contra *Fill. t.* » 1. *l.* 5. *c.* 5. qui tamen concedit in necessitate » sine una, vel altera ex minoribus, *v. gr.* » stola, vel cingulo celebrare, non esse mortale. Vide *Dian. p.* 5. *t.* 5. *R.* 62. ubi contra

» *Fill. et Henr.* et aliis sex, docet esse proba-
» bile, quod ex parvitate materiæ excusari
» possit a mortali, qui (secluso scandalo, et
» contemtu) aliquam harum circa necessitatem
» omittit, v. gr. qui celebrat cum cingulo non
» benedicto, vel ejus loco utitur alia re. De-
» nique metu mortis, aut gravissimi damni,
» licere aliquando celebrare sine sacris vestibus,
» et altari, dummodo non fiat in cotemptum
» Religionis, ex *Azor. t.* 1. *l.* 1. *c.* 11. *q.* 11.
» docet *Escob. E.* 2. *c.* 2. *Nav. Hurt. etc.* Li-
» mitat autem *Tamb. de exped. Sacrif. l.* 1. *c.*
» 5. §. 1. ita ut permittat sine aliqua etiam ex
» gravioribus, non tamen sine omnibus fieri,
» ob scandalum, et irreverentiam. V. *Dian. p.*
» 3. *t.* 6. *R.* 48. *et p.* 5. *t.* 4. *R.* 39. Porro hu-
» jusmodi sacras vestes conficere ex profanis,
» v. gr. planetam ex veste serica muliebri, non
» est prohibitum. *Suar. Palaus*, *Tamb. exped.*
» *Sacr. l.* 1. *c.* 2. §. 4. qui monet *l. c.* §. 1. ca-
» vendum esse, ne sint valde attritæ; ut et ne
» reliqua supellex sacra sit valde immunda, in
» quo graviter peccari potest. *Suar. Laymann.*
» *Tamb. l. c.* * (*in c. Relinqui, de Cust. Euch.*
» *sic habetur:* Præcipimus, ut Oratoria, vasa,
» corporalia, et vestimenta munda et nitida con-
» serventur. *Notat autem Tamb. d. n.* 1. *ex Suar.*
» *illud valde, sive enormiter immunda, difficul-*
» *ter evenire. Uti vero corporali et aliis para-*
» *mentis non enormiter immundis, esse tantum*
» *veniale, immo nullum peccatum, si alia haberi*
» *non possint, ut Croix n.* 336. *cum Suar. et*
» *Gob. Additque Tourn. p.* 819. *q.* 11. *non pec-*
» *care, qui uteretur corporali etiam notabiliter*
» *immundo in necessitate, nempe si ipse vel alii*
» *deberent alias omittere Sacrum de præcepto.*
» *Uti vestibus sacris, etiam attritis, ad usus*

» *profanos est mortale, ut dicunt Suar. d.* 81.
» *sect.* 8. *Sporer. n.* 414. *et Wigandt. tr.* 15.
» *n.* 62. *ex c.* 39. *et* 43. *de Consecr. dist.* 1.
» *Vestes tamen sacræ in usibus profanis adhi-*
» *bitæ non amittunt benedictionem, Sporer,*
» *et Wig. ll. cc.*) *.

Censuit *Walfridus c.* 23. primis temporibus Missas lectas fuisse a Sacerdotibus in communi indumento; et *Honorius in Gemma l.* 1. *c.* 89. fert S. Clementem usum sacrarum vestium decrevisse. Sed *Baronius*, *Raynaud. Bona*, *Waldens. etc. ap. Bened. XIV. Not.* 21. *n.* 6. sentiunt etiam Apostolos usos fuisse peculiaribus vestibus in Sacrificio; atque ex hujusmodi vestibus putant *ibid. Calmet*, *Visconti*, *etc.* fuisse *Penulam*, quam memorat D. Paulus *Act.* 16.

377. Certum est autem apud omnes, mortale peccatum esse celebrare sine ullis vestibus sacris, ex *cap. Vestimenta*, *de Consec. dist.* 1. et præsertim procul dubio sine casula, vel alba (vide dicta n. 289.). Sed dubitatur 1. An peccet mortaliter celebrans sine stola, aut manipulo, aut cingulo? Negant *Palud. Sylv. Henr. ac Ricch. ap. Escob. l.* 21. *n.* 483. (qui id probabile vocat) quia censent hanc non esse gravem materiam. Sed loquendo de stola, et manipulo, verius affirmandum cum communi sententia, quam tenent *Suar. Fill. tr.* 5. *c.* 5. *n.* 147. *et* 148. *Laym. c.* 6. *n.* 17. *Bon. p.* 9. *n.* 27. *Tamb. l.* 1. *c.* 3. §. 1. *n.* 3. *Diana p.* 2. *tr.* 14. *R.* 57. *et Escob. n.* 485. *cum Vasq.* Ratio, quia deficiente alterutra istarum vestium, quæ communiter majores æstimantur, deficit cultus Sacrificio debitus. Idem dicendum cum eisdem AA. de celebrante cum stola, vel manipulo non benedicto. Probabiliter tamen excusat gravis necessitas, ut docent *Laym. et Fill. ll. cc. Ronc. c.* 6. *q.* 3. *Wi-*

gandt. tr. 15. *n.* 62. *et Elbel. p.* 260. *cum Spor. et Rodr.* Idem quod de stola et manipulo, censent de cingulo *Fill. n.* 148. *Suar. l. c. Nav. Man. c.* 25. *n.* 84. item *Vasq. Villalob. Molf. etc. apud Dian. p.* 2. *tr.* 14. *R.* 68. Sed probabiliter negant esse mortale sine cingulo celebrare, vel non benedicto, *Ronc. c.* 6. *q.* 5. *Sylv. v. Missa* 1. *n.* 2. *Sa eodem v. n.* 10. et probabile putant *Lugo d.* 20. *n.* 102. *Salm. c.* 4. *n.* 82. *et Diana p.* 2. *tr.* 14. *R.* 68. *cum Scoto*, *Palud. Henr. Fag. et Ricc.* Et idem sentit *Croix n.* 327. *cum Pasq.* de celebrante sine amicto, saltem pro eis qui illo non utuntur ad tegendum caput, sed tantum humeros; et consequenter probabile est, ut ait *Tamb. n.* 4. *cum Diana*, nullum esse peccatum celebrare sine cingulo, vel amicto, si desint, et adsit aliqua rationabilis causa celebrandi, nempe fervor devotionis, vel opportunitas eleemosynæ Sacerdoti non diviti.

Dubit. 2. An ob metum mortis liceat celebrare Missam sine ulla veste sacra? *Prima* sententia affirmat, modo absit contemtus; et hanc præter *Azor. Nav. Hurt. etc. ut supra apud Busemb.* tenent *Laym. l.* 5. *tr.* 5. *c.* 6. *n.* 17. *Quarti p.* 2. *tit.* 1. *q.* 4. *dub.* 6. *Escob. l.* 21. *n.* 489. *Sylvius apud Tourn. t.* 5. *p.* 822. *v. Utrum, Diana p.* 3. *tr.* 6. *R.* 48. *cum Val. Vasq. Bec. et Salas*, item *Salon. Bon. Pasq. Gob. et Spor. apud Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 339. Ratio, quia vestes sacræ requiruntur tantum de Ecclesiæ præcepto, quod non obligat cum tanto dispendio. *Secunda* vero sententia, quam sequimur, negat, eamque tenent *Suar. d.* 82. *s.* 3. *v. secundo*, *Tamb. Meth. de Miss. l.* 1. *c.* 3. §. 1. *n.* 6. *cum Fag. et Marchino*, *Tourn. l. c. cum Merati*, *Ronc. c.* 6. *q.* 1. *R.* 3. *Conc. p.* 501. *n.* 13. item *Cajet. Nunn. Sanch. Pal. Fill. etc. apud*

Croix l. c. Ratio, tum quia celebrare sine ulla veste sacra vix potest accidere sine contemtu, ut fatentur ipsimet *Laym. et Escob.* unde ait *Croix cum Aversa*, contrariam sententiam in praxi vix esse probabilem; tum quia id non potest fieri sine scandalo, aut saltem sine magna irreverentia; quapropter hic subintrat præceptum naturale reverentiæ in quocumque casu debitæ Sacrificio, a quo præcepto metus mortis non excusat. Utrum autem ob talem metum liceat aliquando celebrare sine aliqua ex vestibus, etiam ex majoribus, puta stola, vel manipulo? Non improbabiliter, secluso contemtu, affirmant *Ron. et Tamb. cum Fagund. ll. cc.* favetque *Suar. dict. sect.* 3. quia hæc non videtur esse tanta irreverentia, ut celebratio cohonestari non possit ob metum mortis; vide mox dicta *num.* 377.

378. Dubit. 3. An Prælati regulares possint sacras vestes benedicere? Certum est apud omnes posse pro suis Ecclesiis, ex pluribus privilegiis eisdem concessis. Nam (ut refert *Tamb. l.* 1. *c.* 2. §. 2. *n.* 5.) Innoc. VIII. id concessit vivæ vocis oraculo Congregationi S. Justinæ de Padua, et consequenter aliis communitatibus; item Leo X. per Bullam hoc privilegium impertivit Fratribus Minoribus pro suo usu tantum; illudque confirmavit Xistus IV. exceptis corporalibus: sed Alexander VII. die 27. Sept. 1659. (ut refert *Bened. XIV. Not.* 21. *n.* 19.) per Decretum quod incipit, *Sacrorum Rituum*, indefinite præbuit facultatem Abbatibus benedicendi ecclesiasticam supellectilem, dumtaxat pro suis Ecclesiis. Dubium autem vertit inter DD. an Prælati regulares possint etiam benedicere pro alienis Ecclesiis? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Tourn. t.* 5. *p.* 882. *v. Porro*,

cum Barb , *Gav. part.* 4. *tit.* 19. *n.* 22. *Merati t.* 1. *part.* 2. *pag.* 1325. *n.* 27. *et Bened. XIV. Notif.* 21. *n.* 14. ex Decreto S. C. Rit. die 24. Aug. 1609. (*apud Gav.*) ubi dictum fuit : *Superiores Regularium* , *neque Abbates posse benedicere paramenta Ecclesiarum non sibi subditarum. Secunda* vero sententia affirmat, eamque tenent *Salm. c.* 4. *n.* 83. *Holzm. n.* 374. *cum Anacl. et Elbel. p.* 144. *n.* 261. ex privilegio enunciato Innocentii VIII. Idemque censet *Tamb. l. c. n.* 7. *cum Marchio*, *et Tamb. de Jure Abb.* pro omnibus Regularibus, ut ait, exceptis tantum superioribus Societatis, et Fratrum Minorum, quibus a Leone X. ut supra privilegium restrictum fuit. Nec obstare ait *Tamb.* Decretum S. C. quia constat de privilegio, non vero de ejus revocatione. Sed hoc non obstante, omnino tenenda est prima sententia ex Decreto præfato Alexandri VII. (quod referunt *Merati*, et noster Papa Bened. *l. c.*) in quo sic sancitum fuit: *Prælati inferiores Episcopis*, *qui Pontificalium usu fruuntur*, *Ecclesiasticam supellectilem pro servitio dumtaxat suarum Ecclesiarum vel Monasteriorum benedicant.* Pariter ibi declaratum fuit: *Reliqua Pontificalia extra loca ipsis Abbatibus subjecta*, *vel pro servitio alienæ Ecclesiæ*, *aut in subditos pariter alienos*, *etiam de licentia Ordinariorum*, *exercere non valeant*, *puta Campanarum benedictiones*, *calicum*, *et similium*, *in quibus sacra adhibetur unctio*, *nec minorum Ordinum collationes.* At quia prædicti Prælati recurrebant ad privilegia pro benedicendis paramentis etiam aliarum Ecclesiarum, S. C. habita coram eod. Alex. VII. die 20. Julii 1660. mandavit, *exhiberi indultum authenticum*, *ac interim abstinere.* Sed hoc Indultum, ut testatur Benedictus, numquam deinde exhibitum fuit.

*

Dubit. 4. An Episcopi possint aliis delegare facultatem benedicendi sacra paramenta? Negant *Tamb. Meth. Miss. l. 1. c. 3. §. 2. n. 4. et Gav. p. 4. tit. 19. n. 23. cum Tabien. ac Ugolin.* et *Aversa* (*apud Croix n.* 353.) affert de hoc Decr. S. C. R. die 14. Nov. 1615, ubi dictum fuit : *Nec Episcopus potest absque licentia hanc benedictionem aliis delegare.* Ratio, quia hæc benedictio est de potestate Ordinis, unde ab Episcopo non potest delegari, sicut delegari potest potestas jurisdictionis. Sed contradicit *Nicol. Lucan. l. 5. n. 33. de Privil. n.* 18. dicens. 1. Quod de hoc Decreto non constat authentice. 2. Quod tale Decretum non est usu receptum, præsertim Romæ, ubi R. D. Vicesgerens passim auctoritate ordinaria quibusvis Sacerdotibus hanc delegat facultatem. 3. Quod hæc benedictio non est ordinis Episcopalis, sed Sacerdotalis, et ideo bene potest ab Episcopo delegari. Addit *Monacell. t. 4 sup. p. pag. 1. n. 1. cum Piringh. in Jus Can. l. 1. tit. 29. n.* 54. Episcopos rite posse delegare ea quæ ipsis competunt ex privilegio speciali, ratione dignitatis; cum enim facultas officio sit adnexa, transit in jurisdictionem ordinariam. His tamen non obstantibus huic opinioni non acquiesco, cum nullibi audierim Episcopos hujusmodi facultatem aliis delegasse : immo (ut refert *Gav.* (plurimi Episcopi illam a S. C. curarunt obtinere : et Benedictus XIV, cum erat Archiepiscopus Bononiæ, hanc facultatem ad quinquennium obtinuit, ut ipse testatur *l. c.*

Dubit. 5. An color vestium sit de præcepto? (In Rubrica Missalis *p. 1. tit.* 18. *n.* 1. de colore sic habetur : *Paramenta altaris, celebrantis, et Ministrorum debent esse coloris convenientis Officio, et Missæ diei, secundum*

usum Romanæ Ecclesiæ). Negant *Tambur. lib.* 1. *cap.* 3. §. 1. *n* 1. *Quarti p.* 1. *tit.* 18. *dub.* 1. *Diana p.* 2. *tr.* 14. *R.* 57. *cum Homobono*, item *Suar. et Aversa apud Croix n.* 349. quia (ut dicunt) Rubrica hoc præscribens est tantum directiva. Sed contradicunt *Spor. p.* 151. *n.* 415. *et Quarti p.* 1. *tit.* 18. *dub.* 1. Et hoc puto probabilius, juxta nostram sententiam adducendam *n.* 399. nempe quod omnes Rubricæ tractantes de rebus, quæ Missam concomitantur, sint præceptivæ. Eo magis, quia Rubrica dicit sic usum esse Ecclesiæ Romanæ. Bene tamen censent *Spor.*, *et Quarti*, hanc Rubricam non obligare sub gravi, nisi scandalum adsit, puta si in die Paschatis (ut ait *Spor.*) vel in quacumque Missa festiva (ut ait *Ronc. c.* 6. *q.* 1. *Res.* 3.) celebraretur vestibus nigris. Addit *Sporer* satius esse, quocumque die facere Sacrum in quolibet colore, quam illud omittere; hinc recte dicit a fortiori excusare omnem rationabilem causam, ut si concursui Sacerdotum non sufficerent vestes debiti coloris. Putant autem *Quarti l. c. d.* 2. *et Merati t.* 2. *p.* 1. *p.* 629. (contra *Turrinum*) quod color croceus, sive flavus æquivalet omni colori, quia omnes ad illum concurrunt.

379. » IV. Sub mortali requiritur *calix*, et » *patena* consecrata: si tamen in nondum con» secratis aliquis bona, immo addunt *Bordon.* et » *Tamb.* mala fide celebrasset, licet sic cele» brando peccasset mortaliter, probabile esse, » quod hoc ipso censeantur consecrata, liceat» que in iis celebrare, contra *de Lugo, et Laym.* » docet *Dian. p.* 2. *t.* 14. *p.* 5. *tr.* 13. *R.* » 60. *et p.* 9. *t.* 8. *R.* 18. ex aliis octo. Idem» que de sacris vestibus, item de corporali, py» xide, etc. quæ immediate tangunt species,

» censet *Tamb. de exp. sacr. l.* 1. *c.* 3. §. 1.

380. Quæritur I. an calices, et alia remaneant benedicta, si quis in illis sacrificet nondum benedictis? *Prima* sententia communior negat, quam tenent *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 252. *et Salm. c.* 4. *n.* 96. cum *Lugo*, *Laym. Azor* etc. Et hanc probabilem vocat *Tamb. l.* 1. *c.* 1. §. 4. *n.* 1. Ratio (ut ait *Tamb.*) quia, licet per contactum specierum Sacrarum res consecrentur, ut indicat *S. Aug.* apud *Tamb. Vasa .... ipso ministerio consecrata, sancta dicuntur.* Attamen aliud est rem sacrari, aliud ad Sacrificium deputari, quod oportet, quodque tantum fit per benedictionem. *Secunda* vero sententia cum *Diana*, *Con. Peyr.* ac aliis apud *Tamb. ibid.* quam ipse pariter vocat probabilem, affirmat illa remanere benedicta, quia per contactum specierum jam æquivalenter, immo eminenter talis deputatio habetur: et hoc evenire ait *Tamb. n.* 2. cum *Sa*, tam si bona fide, quam si mala fide celebretur. Et idem probabile esse etiam pro vestibus sacris, et ornamentis altaris ait *Tamb. n.* 4. cum *Gav. et Dian.* cum hæc ab ipso ministerio sacro consecrationem recipiant.

His non obstantibus, recte putant *Salm. n.* 98. nullo modo recedendum a prima sententia, dum asserit *Lugo d.* 20 *sect.* 2. *n.* 62. contrariam merito communiter rejici a *Laym. Nav. Azor. etc.* Ratio, quia nec etiam est certum, immo omnino negatur, quod per contactum Sacramenti res remaneant consecratæ, prout pavimentum, si ibi decidat Sacramentum, nullo modo remanet sacratum. Quare secunda sententia non satis tuta apparet, ut bene ait *Escob. l.* 21. *n.* 477. dum saltem videtur esse dubiæ probabilitatis. An vero liceat celebrare cum calice non deaurato? Vide dicta *n.* 370. *dub.* 1.

Et an cum calice ex stanno, vel ære, aut aurichalco? Vide *ibid. d.* 3. *in fine*.

381. Dicunt autem *Gav. Aversa*, *Bon. et Tamb. apud Croix l. c. n.* 353. quod Abbates exercentes Pontificalia possunt benedicere calices, et indumenta sacra: indumenta pro suis tantum Ecclesiis, calices vero etiam pro alienis. Sed adverte Decretum Alexandri VII. allatum *n.* 378. *dub.* 3. ubi declaratum fuit Abbates tantum pro suis Ecclesiis, non vero pro alienis, etiam de licentia Ordinariorum, posse benedicere calices, campanas, etc. quibus adhibetur sacra unctio, necnon vestes sacras. Idque confirmatum fuit per aliud Decretum noviter emanatum a nostro P. Benedicto XIV. ad instantiam Cardinalis Spinelli Archiepiscopi Neapolitani.

382. Quær. II. Quibus sit licitum tangere vasa sacra, corporalia, aut vestes? Nemo dubitat, exceptis Sacerdotibus et Diaconis, quin aliis sit mortale tangere vasa sacra, dum continent Eucharistiam, ut communiter dicunt (contra *Ochagaviam, etc. Gob.*) *Sporer n.* 403. *Croix n.* 360. *et Pal. p.* 10. *n.* 13. *cum Suar. Fill.* et aliis passim, ex *c. Non oportet.* 1. *dist.* 21. Difficultas est, an liceat laicis sacra vasa tangere, dum Eucharistiam non continent? Affirmant *Sotus, Henr. et Fagun. apud Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 358. et perquam fuse id defendit *Tamb. Meth. Miss. l.* 1. *c.* 2. §. 1. *n.* 12. *cum Scoto, Barth. ab Ang. et Sa v. Sacra*, *n.* 3. qui sic ait: *Sacra tangi a laicis sine contemtu, aut nullum peccatum est, aut levissimum.* Sed communissima et verior sententia negat, quam tenent *Suar. d.* 81. *sect.* 8. §. *Tertium, Bon. p.* 9. *n.* 31. *Laym. c.* 6. *n.* 19. *Tourn. t.* 5. *p.* 818. *Holz. p.* 86. *n.* 375. *Habert t.* 5. *p.* 709. *Salm. t.*

31. c. 10. n. 127. *Antoine p.* 493. *n.* 10. *et Pal. p.* 10. *n.* 43. *cum Vasq. Sanch. et Con.* Hi docent laicos tangentes sacra vasa peccare. (sed non plusquam venialiter, cum non reputetur hæc materia gravis : et minime, si adsit rationabilis causa, secluso scandalo et contemtu) ut probant ex *c. In sancta. De Consecr. d.* 1. ubi dicitur : *Indignum valde est, ut sacra Domini vasa quæcumque sint humanis usibus serviant : aut ab aliis* (nota) *quàm Domino famulantibus, eique dicatis tractentur viris.* Pro hujusmodi autem sacratis viris intelliguntur non solum Diaconi et Subdiaconi, sed etiam Acolythi, ut ex *c. Non liceat, de Consecr. dist.* 3. ubi : *Non liceat cuilibet Ministeria tangere, nisi Subdiacono. aut Acolytho in Secretario vasa dominica.* Insuper nunc possunt etiam ea tangere Tonsurati ex consuetudine introducta, ut dicunt *Suar. l. c. Tamb. n.* 9. *Croix n.* 357. *cum Quarti, etc.* et idem docent *Bened. XIV. Notif.* 29. *n.* 18. *cum Pasq.* Id quoque concessum est laicis regularibus Sacristis, ex privilegio Callixti III. et Sixti IV. *apud Salm. l. c. n.* 130. *et* 131. Necnon Monialibus Sacristis, ex communicatione privilegiorum. *Salm. n.* 132. Et hodie potest dici ex consuetudine hoc licere etiam laicis oblatis Congregationum Sacerdotum secularium Sacristis, et omnibus qui in habitu clericali Ecclesiis inserviunt ; hi enim in Ecclesia muneribus Clericorum funguntur : saltem, dico, hos a culpa excusari, quia dum officium Sacristæ exercent, semper adest aliqualis necessitas sacra vasa tangendi. Et idem quod dictum est de tactu sacrorum vasorum, dicendum est de tactu corporalium, ut ait *Merati p.* 313. *cum Quarti, Pasq., et communi.*

Minime autem peccant laici tangentes vestes

sacras, aut alia non immediate attingentia corpus, et sanguinem Christi, ut *Pal. Suar. Conc. Laym.* et alii ut supra *ll. cc.* ex sententia (ut bene ait *Pal.*) in praxi recepta. Neç obstat textus in *c. Altaris, et c. Vestimenta, de Consecr. dist.* 1. ubi hoc videtur vetitum; nam dicit *Suar.* nullum ibi de hoc esse præceptum, vel saltem inquit *Suar. cum Gloss. in d. c. Altaris, verb. Vela*, quod, si ibi aliquod adest præceptum, hoc usu est abrogatum.

383. » Ac licet decens sit, ut etiam *pyxis*, » sive ciborium, et luna, seu sphærula hierothecæ, quodcumque vas continens, et immediate tangens Eucharistiam, ut etiam secundum *Laym. l.* 5. *t.* 5. *c.* 6. vasculum chrisma continens, benedicatur (benedicere autem præter ea, in quibus unctio adhibetur, potest idem, qui cetera ornamenta) cum in Rit. Romano propria sit pyxidis benedictio; id tamen necesse esse, negant *Suar. Hurt. Lugo, Tamb. lib.* 1. *exped. Sacrif. c.* 1. §. 6. nec esse necesse imponere pyxidi vas lineum benedictum benedictione corporalis.

» Porro calix, et patena confecta esse debent » ex auro, argento, vel stanno, saltem quoad » cuppam (admittunt etiam aliqui ex plumbo) » sed non ex ære, *c. ut calix, de consecr. d.* 1. * (*Vide dicta n.* 70. *dub.* 3. *in fine*)* » quamvis *Tamb. l.* 1. *exped. Sacrif. c.* 1. cum » *Hurt. Fagn. et Gav.* admittat etiam ex gemma, quæ æque pretiosa sit, ac aurum, vel » argentum, modo species non imbibat, neç sit » periculum, ne effringatur. Ac, licet Rubrica » præscribat, ut saltem cuppa, et superior pars » patenæ sit deaurata; eam tamen non obligare » sub mortali *Gran.* immo nec sub veniali; pro» pter usum contrarium, vult *Tamb. l. c.*

384. Dubit. 1. An pyxis debeat consecrari? Affirmant *Trull. apud Croix n.* 438. Sed verius et communiter negant *Laym. tr.* 5. *c.* 6. *n.* 22. *Bon. p.* 9. *n.* 23. *Tourn. p.* 817. *q.* 7. *Ronc. c.* 6. *q.* 4. *et Croix cum Gav. Pasq.* et aliis passim. Ratio, quia in Pontificali Rom. tantum habetur benedictio de pyxide, nulla autem ibi mentio fit de unctione chrismatis. Item in Rituali Rom. benedictio pyxidis adnotatur inter eas, quæ non indigent unctione chrismatis.

385. Dubit. 2. An pyxis debeat saltem benedici de præcepto? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Tourn. p.* 817. *qu.* 7. *cum Sylvio, Salm. c.* 4. *n.* 99. *cum Gav et Reg.* item *Durand. Barb. March. et Dic. apud Croix n.* 348. item *Bened. XIV. Notif.* 21. *n.* 12. *et Escob. l.* 22. *n.* 419. qui tamen putat omissionem hujus benedictionis non excedere culpam venialem. Probatur ex Rubrica Missalis *p.* 2. *tit.* 2. *n.* 3. ubi dicitur: *Si Sacerdos est consecraturus plures hostias pro communione facienda, locet eas super corporale ante calicem, aut in aliquo calice consecrato, vel vase mundo benedicto.* Præterea probatur ratione, quia hoc valde convenit; si enim corporale, in quo sacræ species ad modicum tempus manent, benedici debet, quanto magis benedicendum est vasculum in quo diu noctuque illæ conservantur? Et ideo in Rituali assignatur specialis benedictio pro *Tabernaculo* (ut ibi dicitur) *seu Vasculo pro sacrosancta Eucharistia.* Accedit doctrina *D. Th. q.* 82. *art.* 3. ubi ad probandum, quod pertineat ad Sacerdotem dispensatio Eucharistiæ, dicit: *In reverentiam hujus Sacramenti, a nulla re contingitur* (Sacramentum) *nisi consecrata; unde et corporale, et calix consecrantur, et similiter manus Sacerdotis.* Attamen *secunda* sen-

tentia negat, et hanc tenent quamplures graves AA. nempe *Suar. d.* 81. *s.* 7. *Azor. p.* 1. *l.* 10. *c.* 27. *q.* 7. *Fill. de Euch. n.* 133. *Bon. p.* 9. *n.* 23. *Sylv. v. Euchar.* 3. *q.* 4. *Spor. n.* 401. *cum Vasq. et Pasq.* item *Sotus*, *Coninc. Tab. ac Nunn. apud Escob. n.* 417. et probabilem putant *Dian. p.* 2. *tr.* 1. *R.* 180. *ac Lug. d.* 20. *n.* 96. *cum Henr. et Fag.* Ratio, quia (ut ajunt) de hoc nullibi habetur expressum præceptum; nec Pontificale certos nos reddit cum ibi assignentur Benedictiones etiam pro Campanis, et Thecis Reliquiarum, quæ tamen non de præcepto, sed tantum de congruentia benedicuntur. Hæc secunda sententia non videtur improbabilis, saltem ob tantorum DD. auctoritatem; sed primam probabiliorem puto, quia conformior est Rubricæ, et rationi; et ideo in praxi est consulenda, ut recte dicunt *Suar Fill. et Bened. ll. cc.* Idem dicendum de circulo, seu lunula, ubi reponitur hostia consecrata, cum exponitur in ostensorio.

386. » V. *Corporale* lineum * (*Vel ex can-» nabe, ut probat usus; vide dicta n.* 374. » *dub.* 3.) * saltem quoad eam partem, qua » hostiam, vel calicem tangit, *c. Consulto*, » *de consecr. d.* 1. (nam in extremitatibus » potest esse sericum, vel auro elaboratum) et » benedictum ab Episcopo, vel privilegiato. V. » *Com. privil. Soc. JESU*, *v. Bened.* Non » tamen iterum benedicendum post lotionem, » nec nisi notabiliter rumpatur. *S. Th. Sylv.* » *Bon. d.* 4. *qu. ult. p.* 9. *Lugo d.* 20. *s.* 2. » *n.* 76. *et Gav. p.* 2. *t.* 1. ubi addit ex *Sa*, » (et dicit esse communem) peccare mortali-» ter, qui utitur notabiliter immundo. * (*Vi-» de Notam parvam n.* 376.) *.

387. Notandum I, quod celebrare sine corpo-

rali, aut cum eo non benedicto, nequit excusari a mortali, nisi gravis urgeat necessitas celebrandi, certum est apud omnes. V. *Suar. d.* 81. *sect.* 6. *et Croix n.* 333.

Notandum II. id quod spectat ad lotionem corporalium. In *c. Nemo* 40. *de Cons. dist.* 1. Clemens Papa duo statuit, *primum*, ut sacræ pallæ tantum a Diaconis laventur; *Secundum*, ut lotio mittatur in Sacrarium. Quoad *primum* pertinet, dicunt *Suar. d.* 81 *s.* 8. *Merati t.* 1. *p.* 1. *n.* 16. *et Croix n.* 334. *cum Bon.* quod licet convenientius sit secundam, et tertiam lotionem pallarum (idest, ut explicat *Suarez*, corporalium, parvarum pallarum, et purificatoriorum) fieri a persona sacrata, tamen nullum est peccatum, si illæ fiant a laicis; prima autem lotio omnino debet fieri a Diaconis, vel Subdiaconis, quia hodie horum Ordo inter sacros numeratur, et ut comm. DD. ajunt, hoc est peculiare officium Subdiaconi; immo probabiliter dicit *Croix. l. c. cum Suar. et Pasq.* posse hanc primam lotionem fieri etiam a Clerico tonsurato; dum in dicto *c. Nemo* dicitur: *Diaconi cum humilibus Ministris lavent.* Hodie autem Clerici tonsurati jam ex consuetudine inter inferiores Clericos numerantur, ex qua eis permittitur sacra vasa tangere. Utrum autem peccaret mortaliter laicus qui hanc primam lotionem faceret? Affirmant *Villal. tr.* 8. *diff.* 29. *n.* 5. Sed communius *Croix l. c. ac Quarti*, *Pasq. etc. apud Merati n.* 16. censet id esse tantum veniale, et nullum, si justa causa fieret. Quoad *secundum* vero, putat *Croix cum Pasq.* nullum esse peccatum, si aqua lutionis non in Sacrarium, sed in locum decentem projiceretur. Sed omnino tenendum est oppositum cum *Merati*, dum in præfato textu *Nemo* expresse di-

citur, quod foras ejicere lotionem, *erit operanti peccatum.* Et *Sylv. apud Suar.* dicit quod huic nulla contraria consuetudine derogari potest. Id tamen intelligitur tantum pro corporalibus, pallis, et purificatoriis; licet enim in textu idem dicatur de lotione albæ, et mapparum altaris; attamen recte ait ibi *Glossa lit. L. Hoc generali consuetudine abrogatum esse.*

388. » VI. *Palla* item linea, qua parte calicem » tangit (superiore enim parte potest auro con» stare, vel serico); quæ cum habeat com» munem cum corporali benedictionem, utpote » cujus pars antiquitus fuit, pro eodem ser» vire posse, docet idem *Lugo l. c.* si sit satis » capax.

Palla debet esse ex lino, ut requiritur in Rubrica *p.* 1. *tit.* 20. *n.* 1. vel ex cannabe, ut diximus de corporali *n.* 374. *dub.* 3. Unde bene advertit *Merati ib.* non bene agere, qui adhibent pallam de papyro, aut drappo serico. Immo in Decreto S. C. die 22. Jan. 1706. (*apud Tourn. p.* 810.) dictum fuit: *In sacrificio Missæ non adhibenda est palla a parte superiori drappo serico cooperta.* Quamvis *P. Suar d.* 81. *s.* 6. putat non esse vetitum adhibere pallam tantum exteriori parte sericam, vel auro elaboratam; corporale vero dicit tantum in extremitatibus posse auro vel serico ornari; et hoc probabile est, cum in Rubrica *p.* 2. *tit.* 1. *n.* 1. dicatur: *Corporale, quod ex lino tantum esse debet, nec serico vel auro in medio* (nota) *intextum, sed totum album.* Palla autem benedicenda est cum corporali eadem benedictione, ut communiter docent *Gav. in præfata Rubr. lit.* 9. *Suarez et Tourn. ll. cit.* cum *Quarti*, et *Vasq.* qui contrariam opinionem improbabilem putant.

An vero sit mortale celebrare sine palla, aut cum ea non benedicta? Affirmant probabiliter *Suar. l. c. Fill. de Euch. n. 125. Tourn. p. 819. ad* 3. *cum Quarti, et Escob. n.* 432. *cum Vasq. Reg.* Ratio, quia olim palla erat ipsum corporale, quo calix operiebatur; unde, licet hodie palla sit ab illo separata, tamen est æque necessaria, et benedicenda ac corporale; et Ecclesia, separationem permittendo, nihil circa materiam et benedictionem immutavit. Non minus vero probabiliter negat *Sotus in* 4 *d.* 13. *q.* 2. *art.* 5. item *Manuel, et Moure apud Escob. n.* 430. *ac Rodriq. apud Croix num.* 332. Ratio, quia, tametsi Ecclesia eadem benedictione statuerit benedici pallam ac corporale, eo quod illa moraliter pars corporalis censetur; tamen cum hodie palla sit separata a corporali, non eadem ratio reverentiæ currit pro corporali, quod immediate tangit sacras species, quam pro palla, quæ non tangit.

Dicunt autem *Sporer num.* 398. *et Croix l. c. cum Gob.* quod si palla desit, aut per quadrantem expectari debet, poterit loco ejus adhiberi aliud corporale, aut hoc deficiente, purificatorium, aut bursa.

Dicit autem *Gav. lit. m.* quod illi qui adhibent duas pallas, unam pro calice, alteram pro Hostia, non sunt quidem reprehendendi, sed non imitandi sine Pontificia facultate; hæc enim esset additio Ritus, vetita a S. Pio V. Et huic opinioni adhærent *Quarti, et Megal. apud Merati tom.* 1. *p.* 1. *pag.* 310. *num.* 12. Unde dicunt Sacerdotes hanc facultatem a Pontifice non habentes, non posse has duas pallas adhibere. Sed *Molfes. Pasq. Sidos, et Magius apud Merati l. c.* tenent quod non solum Teatini, quibus hoc privilegium, sive usus approbatus fuit a

Clemente VII. sed omnes Sacerdotes exteri possunt illis uti, quia hæc non est additio, sed potius quædam accessio ad Romanum Ritum ob majorem decentiam, utque commodius fragmenta colligantur. Hinc censet *Merati cum Pasqu.* unumquemque posse hanc observantiam sequi; refertque Cardinalem Baronium id suasisse alicui ad praxim.

389. » VII. *Purificatorium* item lineum, non » tamen necessario benedictum, ut contra *Laym.* » docent *Suar. Gav. et Lugo*; neque ulla repe» ritur in Ritualibus ejus benedictio.

Quæritur, an purificatorium sit benedicendum? Affirmant *Laym. c.* 6. *n.* 12. item *Franc. Lugo*, et *Fagund. apud Escb. l.* 21. *n.* 434. qui huic opinioni adhæret tamquam tutiori, licet contrariam etiam tutam vocet. Ratio 1., quia, ut dixit *D. Thom. l. c. num.* 384. hoc Sacramentum a nulla re contingi debet, nisi consecrata. Ratio 2. quia Rubrica præcipit benedici mappas altaris; ergo tanto magis benedicendum purificatorium, quod forte potest tangere reliquias sanguinis. Nec obstat quod in benedictionibus non reperiatur peculiaris benedictio quoad purificatoria; nam pro iis sumitur benedictio linteaminum, mutata voce *altare* in *calicem*, si separatim purificatoria benedicantur. Sed communiter, et probabilius negant *Gav. p.* 2. *tit.* 1, *Suar. d.* 81. *sect.* 8. *Pal. num.* 2. *Salm. c.* 4. *num.* 85. *Lugo d.* 20. *n.* 76. *Croix n.* 331. *Bon. part.* 9. *num.* 22. *Ronc. cap.* 6. *quæst.* 4. *et Tourn. pag.* 818. *q.* 9. *cum Sylvio*, qui dicit hanc benedictionem fieri tantum de convenientia. Ratio, quia in Rituali nulla adest benedictio propria de purificatoriis, sicut nec veli, nec bursæ. Gratis autem asseritur eamdem benedictionem, quæ adhibetur pro mappis,

aptandam esse pro purificatoriis; cum pro his nullo modo possint verificari verba Orationis, quæ habentur in Rituali, nempe, *consecrare digneris hæc linteamina ad tegendum, involvendumque altare Filii tui.* Hinc non sufficit (ut ajunt contrarii) mutare solam vocem *altare* in *calicem*, sed etiam oportere mutare verba *tegendum, involvendumque* in *abstergendum*, quod esset potius novam orationem conficere, quam mutare; dicunt *Salm. l. c.* quod, licet non sit obligatio benedicendi purificatorium, tamen ipsum licite benedici potest. Si autem purificatorium non facile haberi possit, probabiliter dicunt *Wig. tr.* 15. *n.* 64. *ac Suar. Spor. Avers. et Gob. apud Croix num.* 331. licitum esse sine eo celebrare, ejusque loco adhibere posse strophiolum mundum, quod postea ad profanum usum non adhibeatur.

390. » VIII. Sub gravi peccato *Missale*, Canonem saltem continens, ut habet *Bonac.* et » alii commun. etsi *Ledesm. et Laym.* doceant » in gravi necessitate licitum esse celebrare sine » libro ei, qui moraliter sit certus se non erraturum; et sic *Lugo l. c. cum Diana etc.* » probabiliter excusat eum, qui propter visus debilitatem legere non potest. * (*Tabella autem » secretarum non requiritur ex præcepto, sed » tantum ad majorem celebrantium commoditatem, ut bene ait Gav. p.* 1. *tit.* 10. *n.* 20. » *lit.* 2.) *.

Quæritur, an liceat unquam Sacerdotibus celebrare sine Missali? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Tourn. p.* 826. *q.* 2. *Habert. t.* 5. *p.* 708. item *Nav. et Henr. apud Pal. p.* 9. *n.* 4. *ac Coninch. Fag. apud Escob. l.* 21. *n.* 462. etiamsi aliquis firmiter sciat memoriter, quæ dicenda sunt. Ratio, quia in re tam gravi vi-

tandum est omne errandi periculum, quod recitando memoriter semper timeri potest. Idque videtur confirmari ex eo quod S. C. Concilii (ut fert Benedictus XIV. *Notif* 29. *n.* 5.), licentiam impertiendo alicui Sacerdoti cæcutienti celebrandi in festo duplici Missam votivam de BB. Virgine, et die feriali Missam pro defunctis, hanc solet clausulam apponere: *Quod non sit omnino cæcus, et memoriter non recitet. Secunda* vero sententia communissima, quam tenent *Lugo d.* 20. *n.* 78. *Laym. c.* 6. *n.* 17. *Pal. l. c. Suar. d.* 81. *s.* 6. *Vasq. d.* 233. *c.* 3. *in fine*, *Diana p.* 2. *tr.* 14. *R.* 46. *Escob. n.* 464. *cum Avers. Spor. t.* 3. *p.* 148. *n.* 388. *Salm. c.* 4. *n.* 87. *cum Villal. Ledes. et Croix n.* 363. *cum Vericelli, et Gobat.* probabiliter dicit posse quandoque Sacerdotem celebrare sine Missali, si hoc facile non posset habere, et ob præteritam experientiam abesset morale periculum errandi. Hinc probabiliter inferunt *Lugo, Pal. Vasq. Salm. et Escob.* licite celebrare Sacerdotem, qui ob visus debilitatem memoriter Missam recitat, modo discernat calicem, et hostiam, quantum sufficit ad evitandam irreverentiam; et modo ad notam effugiendam habeat Missale in altari, vel alium librum loco ipsius, ut ajunt *Croix n.* 364. *cum Gob. et Salm. cum Lugo, et Pal.* Per clausulam autem, quæ solet a S. C. apponi, ut supra, non satis probatur hanc secundam opinionem tamquam improbabilem rejici: tutius tamen semper erit hanc facultatem a S. C. obtinere. Certum autem est apud omnes; Sacerdoti penitus cæco illicitum esse celebrare; quamvis referat Benedictus *l. c.* die 23. Augusti 1727. Sacram C. Concilii hanc licentiam concessisse cuidam Parocho pauperi ex speciali gratia, cum assistentia tamen Sacerdotis.

Sacerdos autem Ritus Romani graviter peccaret, si uteretur Missali Regularium etiam in eorum Ecclesiis, vel locorum qua transit, dicendo Missam diversi Ritus, ut recte censet *Croix cum Pasq. Quarti, et Aversa* (contra *Pal. et Præp.*), ex Decreto S. C. 19. Nov. 1622. *apud Gav. p.* 3. *tit.* 10. Hoc tamen intelligitur, si talis Sacerdos posset Ritum suum servare: nam alias licite posset uti peregrinus Ritu, et Missali illius Diœcesis in qua reperitur, ut probabiliter ait idem *Croix n* 368. *cum Con. Tamb.* et aliis communiter. Olim Missalia habentia in canone, *pro Rege nostro*, erant suspensa; sed hodie recte dicit *Croix n.* 369. cum aliis recentioribus, in hoc non esse faciendum scrupulum ex consuetudine introducta.

Confessarii autem, et Capellani Monialium possunt quidem dicere Missas Sanctorum, de quibus ipsæ recitant Officium, non tamen Missas proprias illius Ordinis, sed cum Missali Romano, et de communi; ita S. C. R. annuente Clemente XI. die 1. Decemb. 1717. *apud Pitton. de Ritib. n.* 1708.

391. » IX. *Minister*, secundum *Nav. Fag.* » *Zerol.* sub mortali, et quidem masculus; in » necessitate tamen gravi, v. g. diei festi, vel » dandi viaticum, posset quis sibi respondere, » inquit *Sa*, *Bon. et Dian. tr.* 14. *res.* 43. ex » aliis. In quo casu etiam feminam adhiberi » posse docet *Nug. art.* 6. *d.* 1. *et Sylv.* idque » quibusdam *Belgii* partibus consuetudine indu» ctum esse docet *March R. past. c.* 5. contra » communem, apud *Laym. Fern. et Dian. l.* » *c. Tamb. l. c. et March. de ord. t.* 3. *c.* 15. ubi » vult id esse mortale. Ministrante tamen circa al» tare viro, qui nesciat respondere, Moniales ex » choro respondere, non esse prohibitum notat

» *Card. de Lugo et Tamb. l. c.* ubi etiam cum
» *Henriq. et Hurt.* permittit celebranti Missam
» cœptam prosequi sine ministro, si hic forte
» absit, et aliquantulum expectatus non rever-
» tatur.

Dubitatur 1. quale peccatum sit celebrare sine ministro? Certum est apud omnes esse mortale, ex *cap. Proposuit* 6. *de Fil. Presb.* ubi dicitur: *Non enim solus presbyter Missarum sollemnia potest sine ministri suffragio celebrare.* Verum communiter dicunt DD. licitum esse celebrare sine ministro, urgente necessitate ministrandi viaticum. Ita *Lugo d.* 20. *n.* 103. *cum Suar. Laym. Fag. Diana p.* 2. *tract.* 14. *R.* 43. *cum Cleric. Villal. et Petig.* item *Roncaglia cap.* 6. *quæst.* 6. *cum Glossa in c. Quæsivit, de verbor. signific. Tournely p.* 825. *v. Hinc*, *et Sylvius* 3. *p. qu.* 83. Et idem concedunt *Tournely, Lugo, et Diana* cum aliis ab ipsis citatis, ut populus audiat Missam de præcepto: Celebrantem autem, ut ipse solus Missam audiat de præcepto, etiam excusat *Diana loc. cit.* Et *Tournely cum Sylvio* non damnat, licet non approbet.

Probabiliter autem dicunt (præter *Lugo, Tamb. Henriq. et Hurt. apud Busemb.*) *Tournely pag.* 825. *et Salm. c.* 4. *n.* 191 *cum Dic.* quod, cœpta Missa, maxime si sit facta oblatio, permittitur celebranti pergere sine ministro, si iste abscesserit, et de brevi non revertatur. Probabiliter etiam dicunt *Salm. l. c.* quod celebrans non faciat scrupulum, si minister male pronunciet, nec facile corrigat errores, ne turbet seipsum, vel circumstantes, vel ordinem Missæ; quamvis moneat *Croix* cum *Gob* quod celebrans suppleat omissa a ministro. Dicit autem *n.* 388. *cum Quarti*, Rubricas circa Ritum

a ministro servandum, esse tantum directivas, et non obligare ad culpam; sed huic non acquiesco. Rationabiliter vero advertit *Lugo d.* 20. *n.* 363. minorem necessitatem sufficere ad celebrandum cum ministro nesciente respondere, quam sine ministro.

Illud autem quod habetur in *c.* 61. *de Consecr. dist.* 1. ubi *Soter* Papa sic ait: *Hoc quoque statutum est, ut nullus presbyterorum Missarum sollemnia celebrare præsumat, nisi duobus præsentibus, sibique respondentibus, ipse tertius habeatur; quia, cum pluraliter ab eo dicitur, Dominus vobiscum, et Orate, apertissime convenit, ut ipsius respondeatur salutationi.* Explicant *D. Th. quæst.* 84. *art.* 5. *ad* 12. *et Bellarm. Laym. Soto*, et alii communiter *apud Escob. n.* 640. hoc intelligi de Missa sollemni. In Missis tamen *privatis* (ait D. Thomas) *sufficit unum habere ministrum, qui gerit personam totius populi catholici, ex cujus persona Sacerdoti pluraliter respondet.*

392. Dubitatur 2. An Sacerdos celebrans, respondente muliere, peccet graviter? Affirmant *Nunnus apud Dianam. p.* 2. *tract.* 14. *R.* 44. Sed communiter negant *Laym. c.* 6. *num.* 13. *Suar. d.* 88. *sect.* 2. *Tournely pag.* 825. *v. Hinc*, *et Diana l. c. cum Molf. Homob. Zanardo*, *Fern. etc.* Hinc dicunt *Wigandt. tr.* 15. *n.* 69 *Tourn. cum Lugo*, *et Laym. cum Palud. et Hurt.* bene permitti, ut feminæ quandoque respondeant a longe maxime si sint Sanctimoniales, modo non immediate ministrent in altari, porrigendo urceolos etc. id enim non posse excusari a mortali, ex *cap.* 1. *Inhibendo de Cohab. Cler.* ubi feminis omnino interdicitur celebranti ministrare. Et ideo bene advertit *Layman loc. cit.* quod urgente necessitate satius

esset celebrare sine ministro, quam cum femina ministrante.

393. » X. *Crucifixus;* nisi sit expositum Ve-
» nerabile Sacramentum, non tamen sub obli-
» gatione gravi; idem est de velo, *Lugo d.*
» 29. *sect.* 2. *n.* 7. *Gavant.*

In Rubrica Missalis *p.* 1. *tit.* 20. hoc tantum habetur: *Super altare collocetur Crux inter candelabra.* Sed a S. C. Rituum in Decreto edito die 14. Maji 1717. (apud *Merati t.* 1. *p.* 2. *in Indice n.* 605. dictum fuit: *Super altare, in quo SS. Sacramentum expositum est, Crux de more collocari debet, cum imagine Crucifixi apposita.* Quod tamen intelligendum est, ut ait *Merati t.* 1. *p.* 1. *pag.* 693. *v. Super,* tantum dum Missa celebratur. Item in Cærimoniali Episcoporum *lib.* 2. *c.* 12. sic præscribitur: *Crux parva cum imagine Crucifixi super tabernaculum, in quo asservatur SS. Sacramentum in altari, non est sufficiens in Missa, sed poni debet alia Crux in medio candelabrorum.* Idque confirmatum fuit a S. C. die 16. Junii 1663. *apud Merati in dict. Ind. n.* 400.

Sed dubitatur 1. An sit mortale celebrare sine Cruce? Affirmant *Renzi c.* 4. *q.* 15. *et Aversa quæst.* 11. *sect.* 3. quia res est gravis, cum in sacrificio altaris repræsentetur sacrificium Crucis: negant vero communissime *Suar. d.* 81. *sect.* 3. *Laym cap.* 6. *n.* 17. *Tourn. pag.* 809. *Bon. p.* 9. *n.* 30. *Fill. n.* 123. *Merati to.* 1. *p.* 1. *pag.* 297. *et Escob. n.* 461. *cum Vasq.* et aliis pluribus, quibus consentit *Habert tom.* 1. *pag.* 708. *et Concina pag.* 503. *n.* 19. qui dicit Crucem non esse tantæ necessitatis, ut sine ea non posset celebrare non rationabili causa. Ceterum nullo modo excusari potest saltem a veniali Sacerdos qui celebrat sine Cruce, ex De-

cret. Bened. XIV. edito an. 1746. ubi dicitur: *Ut nullo modo fiat Sacrificium nisi Crucifixus inter candelabra ita promineat, ut Sacerdos, ac populus eumdem Crucifixum facile et commode intueri possit: et imago non sit ita tenuis et exigua, ut ipsius Sacerdotis, et populi oculos pæne effugiat.* Idemque præscribitur in Cærimoniali Episcoporum. Et S. C. Rituum decrevit etiam in altari, ubi expositum est Ven. Sacramentum collocandam esse Crucem cum imagine Crucifixi, ut habetur apud *Meratum*, et *La-Croix lib. 6. p. 2. n.* 321. Crucifixus autem in altari non requiritur cum tanto rigore, quo requiritur Crux, nam per solam Crucem jam habetur sacrificii cruenti repræsentatio; ita *Bissus apud Merati pag.* 295. *et Suar. Vasq. Dic. etc. apud Croix. n.* 318.

Dubitatur 2. An quando in altari est statua Crucifixi, requiratur alia Crux? Affirmant *Gavant. p. 1. tit.* 40. *lit. ult. et Wigandt tract.* 75. *n.* 53 quia ex Rubrica requiritur, ut Crux inter candelabra collocetur. Sed negandum requiri in Cærimoniali Episcoporum *loc. cit.* ubi dicitur: *At in altari, in quo adest magna statua SS. Crucifixi, non est necesse, ut ponatur alia Crux, dum celebratur Missa.* Idque confirmatum fuit per Decretum S. C. Rit. 16. Junii 1663. *apud Merat. in Ind. n.* 400. Et idem dicendum esse de imagine Crucifixi depicta scribunt *Pasqualig. Quarti*, et *Giribaldus* ex Decreto S. C. ut refert Bened. XIV. *in Constit. Accepimus* 17. sub die 16. Julii 1746. in *Bullario tom. 2. pag.* 77.

Crux autem non debet esse de præcepto benedicta, juxta Decr. S. C. 12. Julii 1704. *apud Merat. dict. p.* 297. Et idem docet *Pign. tom. 9. consult.* 89. de omnibus Imaginibus in

altari collocandis, dicens eas posse, sed non debere necessario benedici.

394. » XI. *Candela* accensa duplex, ex cera, » et quidem secundum *Fag. Reg. Vasq.* et » alios, sub mortali, contra *Nug. et March.* » In necessitate tamen, præciso scandalo, suf» ficit una, etiam ex sebo, vel lucerna, aut » lampas ex oleo. Vide *Dian. loc. cit. Laym.* » *cap.* 15. *num.* 17. *Azor. cap.* 28. *quæst.* 11. » Sine omni autem lumine celebrare numquam » licet; *Lugo d.* 30. *sect.* 2. adeo ut, si ex» tingueretur ante consecrationem, et aliud ha» beri non posset, Missam esse relinquendam, et» iam in necessitate consecrandi pro moribundo » viaticum, dicat *Fagund. pag.* 22. *cap.* 21. » *et Quint. tom.* 4. *sect.* 1.

In Rubrica *p.* 1. *t.* 20. sic habetur: *Super altare collocentur candelabra saltem duo candelis accensis hinc, et inde in utroque latere.* Certum est apud omnes esse mortale, celebrare sine ullo lumine, ex *cap. Litteras ult. de celebrat. Miss.* ubi graviter culpatur Sacerdos qui *sine igne*, idest sine lumine, celebrat. Et hoc etiamsi urgeat necessitas ministrandi viatici, ut dicunt communiter *Roncaglia cap.* 6. *q.* 5. *Tournely p.* 809. *q.* 11. *cum Bellarm.* item *Lugo, Quarti*, *etc. apud Renzi cap.* 4. *quæst* 17. et idem sentit *Croix n.* 202. (contra *Pasq.* cujus tamen opinionem ipse *Croix* probabilem putat). Unde recte censent *Roncaglia*, *Tourn. ll. cc.* ac *Tamb. c.* 5. §. 4. *Renzi cap.* 4. *quæst.* 17. (contra *Croix n.* 302. *cum Gob. et Leand. Lugo* autem *d.* 20. *n.* 77. *et Sporer n.* 381. quos ipse citat, id minime dicunt, immo potius oppositæ sententiæ adhærent) quod si ante consecrationem deficiat lumen, omnino desistendum est a celebrando; secus si post consecrationem. Quo casu, si can-

delæ statim possint reaccendi, dicit *Pasqu. apud Croix n.* 304. melius esse pergere, quia continuatio Missæ pertinet ad unitatem sacrificij; et idem dicendum sit *ibid. Quintanad.* si candelæ non possint ita facile reaccendi, ut expectandum sit ad quadrantem, ob eamdem rationem. Recitare autem Evangelium S. Joannis extinctis candelis, nullum esse peccatum dicit *Quarti cum Croix n.* 397. quia tale Evangelium non est pars Missæ, nam dicitur post *Ite Missa est*. Sed probabilius dicunt *Gavant. p.* 2. *tit.* 12. *lit. f. cum Merati ibid.* candelas non debere extingui nisi post Evangelium, ut revera præscribit Rubrica; licet enim hoc Evangelium olim ex arbitrio dicebatur, hodie tamen, ut advertit *Butrius* cum aliis communiter, dicitur ex obligatione, ob mandatum S. Pii V. Non debet autem angi Sacerdos, si dum legit Evangelium, minister candelas extinguit. Item probabiliter ait *Croix n.* 198. *cum Sporer*, nullam esse obligationem accendendi tertiam candelam post *Sanctus*; sic enim hodie communis usus habet.

Dubitatur 1. An liceat celebrare cum candelis ex sebo, vel oleo? Affirmat *Toletus cap.* 2. *n.* 12. Sed communiter DD. docent id esse mortale, quia talis usus est indecentissimus, et prorsus alienus ab universali Ecclesiæ consuetudine. Et hoc etiam in necessitate, ut sentiunt *Suar. d.* 81. *sect.* 6. (loquens hic de candelis sebaceis) *et Escob. lib.* 21. *n.* 457. *cum Villal. et Fag.* Verum communiter, et probabiliter *Azor. tom.* 1. *lib.* 10. *cap.* 27. *quæst.* 15. *Wigandt. tract.* 15. *n.* 63. *Tourn. loc. cit. Sporer n.* 383. *cum Tanner. et Tamb. Fill. n.* 126. *et Bon. part.* 9. *n.* 31. *cum Vasq. Reg. Nunn. Graff.* dicunt licitum esse celebrare cum oleo, vel sebo in necessitate: et probabile

putat *Escob. n.* 458. modo, ut bene advertit, scandalum absit. Non approbo autem id, quod dicunt *Pasq. Gob.* et alii (quibus consentit *Suarez* loquendo de lumine ex oleo) nempe non esse illicitum celebrare cum candelis ex oleo, vel sebo, etiam ex sola devotione, si aliæ haberi non possint; nam hæc non videtur causa gravis sufficiens ad excusandum a mortali, ut supra dictum est.

Dubitatur 2. An liceat celebrare cum uno lumine cereo? *Fagundez apud Roncag. c.* 6. *q.* 5. negat, et dicit hoc esse mortale. E converso *Fill. n.* 126. *Azor. c.* 29. *q.* 15. *et Bon. p.* 9. *n.* 31. *cum Suar. Vasq. Con. Reg. etc.* censent nullum esse peccatum, præciso scandalo. Sed probabilius et communius puto cum *Tour. p.* 809. *R. ad* 3. *Tolet. c.* 2. *n.* 14. *et Escob. num.* 453. qui citat *Franc. Lugo*, id esse tantum veniale; a quo puto perinde quamcumque causam rationabilem, adhuc solæ devotionis, secluso scandalo, excusare.

Advertendum autem hic non esse licitum cuicumque, nec etiam Vicariis generalibus, celebrare cum quatuor candelis ut declaravit S. C. die 7. Aug. 1627. *apud Gav. p.* 1. *tit.* 20. *num.* 21. *lit. y.* Et sic pariter id vetitum est aliis Sacerdotibus, nisi sint Cardinales, Episcopi, et Abbates usum Pontificalium habentes, tum solum tamen, cum in ipsis celebrant; ex Decreto 9. Febr. 1675. *apud Benedict. XIV. Notif.* 29. *n.* 16.

» 395. XII. Requiritur etiam antipendium, » pulvillus, candelabra, bursa, velum, ma- » nutergium; sed non benedicta: et si quid ex » his desit, ex profanis congruenter mundis mu- » tuo accipi, et deinde priori usui reddi potest. » *Tamb, lib.* 5. *cap.* 3. §. 3.

Recte dicit *Busemb.* ista non benedici, quia ipsa requiruntur tantum ad decentiam. Celebrare sine antipendio putat *Pasq. quæst.* 713. nullum esse peccatum, maxime si ob paupertatem omittatur; sed *Quarti apud Croix n.* 326. dicit esse veniale, et hoc puto probabilius, cum antipendium requiratur ex Rubrica tr. 19. n. 20. ubi dicitur: *Altare pallio quoque ornetur, coloris quoad fieri potest diei festo, vel officio convenientis.* Excipienda tamen sunt altaria ex marmore, vel illa quæ vulgo dicuntur *alla Paolina*, quorum usus communissime hodie invaluit.

Requiritur etiam *pulvillus* ex eadem Rubrica: *In cornu Epistolæ* (collocetur) *cussinus supponendus Missali.* Bene vero pro cussino licite subrogatur legile, vulgo *lettorino*: item manutergium cum pelvicula: *Parentur ampullæ vitreæ vini, et aquæ cum pelvicula, et manutergio mundo.* De velo et bursa dicitur in Rubrica *tit.* 1. *n.* 1. *Tegit.* (Sacerdos hostiam) *parva palla linea, tum velo serico. Super velo ponit Bursam coloris paramentorum intus habentem corporale plicatum.* Unde non bene agunt qui extra Bursam deferunt corporale, ut recte ait *Gavant. in dict. Rubr.* ubi refert S. Pium V. dispensasse cum Hispanis, ut corporale extra Bursam ferre possint. Dicit autem *Croix n.* 330. quod celebrare sine velo, quando nullum habetur, non est peccatum; nam velum, Manutergium, Pulvillum ait requiri tantum ob decentiam: Et idem censet de Bursa cum *Sporer.*

390. » XIII. Operto capite celebrare non » licet, etiam in infirmitate, sine licentia, ut » docent *Fagund. Laym. Dian. R.* 58. et qui- » dem Summi Pontificis, ut ex Declaratione » Cardinalium notat *Gav. et Tamb. de exped.* » *sacr. l. cit.* licet *Laym. et Scot.* Episcopis,

» et cum Regularibus eorum Prælatis permittant.
» Quod *Tamb. loc. cit.* recte limitat ad casum
» necessitatis, in quo ad Papam difficilis sit
» recursus. Qui tamen sine venia faceret, eum
» non peccare mortaliter, secluso contemptu,
» et scandalo, vult *Ledesm. et Tamb. l. c.* Quod
» *Dian. p. 2. t. 14. R. 58.* censet probabile,
» si tempus Canonis excipiatur.

397. Dub. 1. An sit licitum celebrare capite cooperto? Certum est hoc non licere ex *c. Nullus; de Consec. dist. 1.* ubi dicitur: *Nullus Episcopus, Presbyter, aut Diaconus præsumat velato capite altari Dei assistere.* Accedit præceptum Urbani VIII. in Missali Rom. appositum, in quo præscribitur: *Nemo audeat uti pileolo in celebratione Missæ, sine expressa licentia Sedis Apostolicæ; non obstante quacumque consuetudine.* Bene vero notat *Croix n. 400.* hoc præcepto non obligari Chinenses, apud quos tegere caput est signum honoris, et detegere est irreverentia. An autem sit mortale facere Sacrum cum pileolo, vulgo dicto *Berrettino?* Affirmant *Angel. v. Missa,* et *Armilla eod. verb.* quia hanc reputant materiam gravem, cum graviter repugnet reverentiæ Sacramenti. Negant vero *Ledesma,* et probabile id putant *Dian. et Spor. apud Croix n. 400.* Sed non probabiliter *Quarti p. 2. to. 2. dub. 3. Pasq. q. 826.* et *Escob. n. 495. cum Villal. et Franc. Lugo,* præter *Tamb. et alios apud Busemb. ut sup.* distinguunt, et dicunt esse mortale celebrare totam Missam cooperto capite, secus si usque ad Canonem, secluso contemtu, et scandalo; Et consequenter probabile est id, quod dicunt *Pal. p. 10. n. 10. cum Sa, Vasq. Azor. et Laym. c. 6. n. 16. cum Nav. Sylvest. et Henriq. ac Croix loc. cit. cum Gob. et Dic,*

nempe non esse illicitum sine dispensatione celebrare cum pileolo (excepto Canone , et præciso scandalo) ex rationabili causa , si celebretur in loco privato , vel si causa ita celebrandi adstantibus sit manifesta , puta ob senectutem Sacerdotis , vel loci frigus , ita ut quis non posset celebrare capite nudo sine notabili incommodo. Hinc aiunt *Tournely pag.* 826. Parisiis , et *Vasq. apud Croix* , Coloniæ tempore Hiemali esse in usu celebrare cum pileolo usque ad secretas. Idque approbat Benedictus XIV. *de Sacrific. Miss. tom.* 9. *lib.* 1. *cap.* 7. *et* 9. saltem pro eo qui graviori laboraret morbo ; neque obstare dicit statutum Urbani VIII. non enim censendum , ait , Sedem Apostolicam in casu extremo , et in morbo minime diuturno rem hanc illicitam declarare.

Dicunt autem *Suar. d.* 82. *sect.* 3. *Bon. p.* 9. *n.* 29. *Laym. cum Azor. et Sa* , item *Spor. Fill. Rodriq. et alii apud Croix d. n.* 400. quod , accedente causa , v. gr. infirmitatis , potest Episcopus , vel Prælatus Ordinis dare licentiam celebrandi capite operto amictu , vel pileolo. Sed id negandum cum *Gavant. et Aversa apud eumdem Croix*, ex Decreto allato Urbani VIII. ubi expresse omnibus prohibetur sacrificare cum pileolo sine dispensatione Apostolica. Idque confirmatum fuit a Decreto S. C. Rit. die 24. Aprilis 1626. ubi dictum fuit : *Facultas concedendi usum pileoli in Missa spectat ad Papam.* Item hic obiter notandum aliud Decretum ejusdem S. C. 13. Aug. 1695. ubi : *Parochis ministraturis SS. Sacramentum infirmis non est licitum de die , neque de nocte uti parvo pileolo sub prætextu infirmitatis , absque speciali S. Sedis licentia.*

398. Dubitatur 2. An liceat celebrare cum

capillitio ficto, vulgo dicto *Perrucca*? Adest Decretum S. C. Rit. editum 3. Aug. 1652. ubi dictum fuit: *Missa non potest celebrari cum cæsarie ficta.* Dicit vero *Pasq.* p. 832. licere ex rationabili causa celebrare cum illa. Sed advertit *Croix* n. 401. hoc etiam hodie velitum esse per Decretum Innocentii XI. promulgatum in Diœcesi Coloniensi die 21. Martii 1689. ubi sancitum fuit, *non posse Episcopos, et Nuntios Apostolicos concedere licentiam Sacerdotibus ejusmodi comas in actu celebrationis gestandi*, omnibus et singulis præscribens ob reverentiam tanto Sacrificio debitam, *ut altari Dei non nisi detracto, ac nudato capite assistere præsumant*; idque *sub pœna suspensionis a Divinis officiis.*

399. » Plura de his omnibus vide apud *Auct.* » *cit. Gavant. Dian. Laym. Bona. Card. de* » *Lugo d. 92. sect. 4. Esc. Ex.* 11. ubi notat, » etsi gravis sit obligatio servandi ritum cele» brandi præscriptum in Rubricis Missalis, ideo» que grave sit omittere, v. gr. oblationem » hostiæ, vel calicis, vel infusionem modicæ » aquæ (*Tamb. de exped. sacrif. l. 2. c. 5.*) » nihilominus levitatem materiæ sæpe excusare » a culpa mortali omissionem, etiam intra Ca» nonem, monet *Escob. l. c.*

Quæritur, an Rubricæ Missalis sint tantum directivæ, sive de consilio ad instruendum, vel sint præceptivæ obligantes ad culpam? Ante omnia in hoc puncto prænotandum id, quod habetur in Bulla S. Pii V. apposita in fronte Missalis, ubi sic dicitur: *Mandantes et districte omnibus et singulis præcipientes in virtute S. Obedientiæ, ut céteris omnibus rationibus, et ritibus ex aliis Missalibus in posterum penitus omissis, Missam juxta ritum, modum, ac nor-*

mam, quæ per Missale hoc a nobis nunc traditur decantent, ac legant. Neque in Missæ celebratione alias cærimonias, vel preces, quam quæ in hoc Missali continentur, addere vel recitare præsumant.

Ad quæsitum autem quatuor adsunt sententiæ Doctorum, qui in hoc puncto valde confuse loquuntur. *Prima* sententia, quam tenent *Fagund. et Henno apud Tournely tom.* 5 *pag.* 811. *sub initio*, dicit omnes Rubricas esse directivas, cum ipsæ non præcipiant, sed tantum consulant, vel instruant. Sed hanc sententiam merito rejiciunt *Quarti quæst. proœmial. sect.* 2. *p.* 1. *et Victorian. in Memor. Cler.* 2. *p.* 9. *Secunda* sententia, quam tenent *Suar. d.* 83. *sect.* 3. *Azor. tom.* 1. *l.* 10. *cap.* 29. *q.* 6. *Bon. d.* 4. *qu. ult. p.* 7. §. 3. *n.* 3. *cum Possev.* item *Con. Avers. Lez. et Molf. apud Merati tom.* 1. *p.* 2. *pag.* 786. dicit omnes Rubricas esse præceptivas ex præfata Bulla S. Pii; Unde censent omnes Rubricas obligare sub gravi de genere suo, et tantum ratione levis materiæ posse committi veniale. *Tertia* vero sententia, quam tenent *Gavant. p.* 3. *tit.* 21. *n.* 1. *et* 7. *Lugo d.* 20. *n.* 105. *v. Secundo Conc. pag.* 509. *n.* 1. *Sporer ex n.* 423. *Holzm. pag.* 86. *n.* 376. *Elbel num.* 268. *Diana p.* 2. *tr.* 14. *R.* 70. *Renzi c.* 9. *q.* 14. *Tamb. de Sacr. M. c.* 5. §. 1. *num.* 1. *cum March.* et probabilem putat *Quarti art.* 7. *n.* 1. censet alias Rubricas esse præceptivas, alias directivas: Dicunt enim esse præceptivas Rubricas illas, in quibus apponitur verbum *graviter peccat*, vel quæ aliunde sunt præscriptæ a jure, vel a consuetudine, prout sunt Rubricæ circa integritatem Sacrificii, materiam et formam, jejunium, vasa, vestes, etc. Directivas autem esse, v. gr. orare ante vel post

Missam, numerum collectarum, lotionem manuum, genuflexiones, cruces etc. Ex auctoribus vero hujus sententiæ alii, ut *Concina*, *Tamb. et Sporer*, dicunt præceptivas obligare sub gravi, directivas autem sub levi; Sed pace ipsorum hæc doctrina non sibi congruit; repugnat enim dicere Rubricas esse tantum directivas, et obligare ad culpam; quia, si obligant, revera potius præceptivæ, quam directivæ dici debent. Melius igitur dicunt alii, ut *Gavant*, *Lugo*, *Holzm. et Elbel*, Rubricas præceptivas obligare quidem ad culpam, non vero directivas, cum hæ sint tantum materia instructionis et directionis, non præcepti.

Quarta vero sententia quam sequor, et tenent *Merati p.* 787. *Tournely p.* 811. *v. Resp. et Quarti d. quæst. procem. sect.* 2. *p.* 2. distinguit Rubricas in eas quæ servantur intra Missam, sive in actu celebrationis, et in eas quæ servantur extra Missam. Dicimus igitur Rubricas intra Missam tantum esse præceptivas, et has tantum obligare, et quidem sub gravi, nisi levitas materiæ excuset. Probatur 1. ex Tridentino *sess.* 7. *Can.* 13. ubi dicitur: *Si quis dixerit approbatos Ecclesiæ Ritus in sollemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut sine peccato a Ministris omitti pro libito, aut in novos alios mutari posse; anathema sit.* Certum est, quod celebratio Missæ etiam ad Sacramenti Eucharistiæ administrationem pertinet. Probatur 2. et expressius ex enunciata Bulla S. Pii, ubi ita dictum fuit: *Mandantes et omnibus districte præcipientes in virtute S. Obedientiæ, ut Missam juxta ritum, modum, et normam in Missali præscriptam, decantent ac legant.* Deinde additur: *Neque in Missæ celebratione alias cærimonias, vel preces, addere vel recitare præsu-*

mant. Ex quo patet falsam esse primam sententiam, necnon opinionem *Pellizarii*, *et Renzii* dicentium hanc Bullam non obligare sub gravi, eo quod in ipsa tantum vetetur inductio novi Ritus, non autem mutatio, aut variatio cærimoniarum vel precum; nam Bulla duplex quidem præceptum continet, et utique grave (cum præcipiat *districte*, *et in virtute S. Obedientiæ*), unum de non addendis aliis cærimoniis, et aliis precibus non recitandis, præter præscriptas in Missali: Alterum de celebrando juxta *Ritum*, *Modum* (nota) *et Normam Missalis*. Ad Modum et Normam quidem spectat, ne varientur cærimoniæ in Missali præscriptæ.

400. Unde recte ait *Croix num.* 422. *cum Pasq.* non excusari a veniali Sacerdotem, qui omittit benedictiones, inclinationes, genuflexiones, etc. uti præscribuntur in Rubrica. Et idem sentio cum *Concina pag.* 500. *num.* 2. de eo qui advertenter non genuflectit usque ad terram, vel tantum signat deosculari altare, vel perturbat benedictiones contra Rubricæ præscriptum; Item dicit *Croix cum Pasq.* esse veniale facere ea nimis celeriter, vel nimis prolixe. Præterea rationabiliter addunt *Conc. ib. Wig. tr.* 15. *n.* 75. *Croix l. c. et Ronc. cap.* 3. *q.* 4. *in fine*, posse esse etiam mortale, si quis has cærimonias, esto non ex gravioribus, omitteret in notabili parte. Hinc probabiliter asserunt *Roncaglia*, *Quarti p.* 1. *tit.* 16 *p.* 6. *diff.* 4. *et Pasq. qu.* 229. *n.* 7. non excusari a mortali Sacerdotem absolventem Sacrum infra quadrantem, a quo non videtur dissentire *Gobat. cap.* 23. *n.* 814. dicens non posse intra quadrantem perfici Missam sine multis imperfectionibus. Unde merito ait *Roncaglia cum Quarti*, *et Pasq.*

Episcopos, et Prælatos Regularium teneri sub gravi turpem hanc et scandalosam celeritatem extirpare. Et ab hoc reatu non excusari, recte consequenter ait *Conc. pag.* 509. *n.* 1. qui ex crassa negligentia non curat cærimonias addiscere. Optime hinc docet *Benedict. XIV. Notif.* 34. *num.* 30. *cum Quarti, Gobat, Cotone, Bisso, Clericat. Roncaglia, et communi*, Missam non breviorem triente, nec longiorem dimidia hora debere esse; quia breviori spatio non possunt omnia debito decore peragi, et longiori tædio esset adstantibus.

Hinc dicimus difficulter posse excusari a mortali Sacerdotem, qui infra quadrantem Missam absolveret, etiamsi Missa sit ex brevioribus, vel de S. Maria in Sabbato; quia in tam brevi spatio necessario committere debet duos graves defectus, alterum gravis irreverentiæ erga Sacramentum, alterum gravis scandali erga populum. Et ne sine fundamento loqui videamur, ad trutinam utrumque vocemus, rem a suis principiis assumendo. Nequit negari, quod Rubricæ, in quantum pertinent ad Cærimonias intra Missam servandas, omnes sint præceptivæ, ut probavimus *n.* 399. *cum Tournely, Quarti, et Merati, ex Trident. sess.* 7. *can.* 13. et ex Bulla S. Pii V. ubi præcipitur, *districte in virtute S. Obedientiæ, juxta ritum, modum, et normam in Missali præscriptam Missam decantari ac legi.* Ex quibus verbis; *districte, et in virtute etc.* non dubitandum, quin tale præceptum circa Missæ Cærimonias sit quidem grave. Quamobrem, sicut qui omittit Cæremonias in materia levi, non excusatur a levi culpa, ita qui in materia gravi, a gravi culpa non excusabitur, ut diximus mox supra cum *Croix, Roncaglia, Wigandt*, et *Concina*. Impossibile autem est Mis-

sam perfici infra quadrantem, quin omittantur aut verba, aut Cærimoniæ: vel saltem quin notabiliter imminuatur decentia et gravitas tanto Sacrificio debita. Hoc sedulo animadvertendum: Quis enim forte dicet, quod ipse bene pronuntiat integra Missalis verba, et bene adimplet cunctas Missæ Cærimonias? Verum, licet detur aliquis ita lingua et motu expeditus, ut infra tale tempus satisfaceret omnibus Missalis verbis, et Cærimoniis, attamen saltem est moraliter impossibile, quod iste celebret, quin notabiliter detrahat ex una parte reverentiæ ab eo præstandæ erga Sacrificium, et ex alia quin ipse sit causa, ut populus assistens non deficiat in veneratione, quæ eidem Sacrificio debetur.

Porro loquendo in primis de reverentia ab ipso Celebrante erga Missam exhibenda, Tridentinum *l. c.* ita nos instruit: *Quanta cura adhibenda sit, ut sacrosanctum Missæ Sacrificium omni Religionis cultu ac veneratione celebretur, quivis facile existimare poterit, qui cogitarit, maledictum in sacris Litteris eum vocari qui facit opus Dei negligenter. Quod si necessario fatemur, nullum aliud opus adeo sanctum ac divinum a Christifidelibus tractari posse, quam hoc ipsum tremendum mysterium... satis etiam apparet omnem operam et diligentiam in eo ponendam esse, ut quanta maxima fieri potest interiori cordis munditia et puritate, atque exteriori devotionis ac pietatis specie peragatur.* Proinde addit: *Cum igitur multa jam sive temporum vitio, sive hominum incuria et improbitate irrepsisse videantur, quæ a tanti Sacrificii dignitate aliena sunt, ut ei debitus honor et cultus ad Dei gloriam, et fidelis populi ædificationem restituatur, decernit sancta Synodus, ut Ordinarii locorum Episcopi ea*

omnia prohibere, atque e medio tollere sedulo curent, ac teneantur, quæ vel avaritia (idolorum servitus), vel irreverentia quæ ab impietate (nota) *vix sejuncta esse potest, vel superstitio (veræ pietatis falsa imitatrix) induxit.* Primo igitur Concilium declarat maledictionem a Jeremia 48. prolatam in negligenter exequentes functiones cultui Divino addictas, intelligi præcise fulminatam in Sacerdotes celebrantes sine debita reverentia ac gravitate, subdens hujusmodi negligentiam eam invehere irreverentiam *quæ ab impietate, vix sejuncta esse potest.* Si autem Cærimoniæ in Missa ad eum quippe finem ab Ecclesia præscribuntur, ut debita præstetur reverentia erga tam venerabile Misterium, ipsa exhibendo cum eo decore et gravitate, quæ majestati tanti Sacrificii conveniunt; quomodo unquam levis censeri poterit irreverentia Missæ irrogata ab eo celebrante, qui tam celeriter illam solvendo, non poterit quidem celebrare absque plurimis defectibus, nimirum quin verba, benedictiones, et genuflexiones mutilet, quin indecenter se moveat et convertat, et quod magis dedecet, quin verba cum cærimoniis complicet, aut ipsa contra Rubricarum præscriptum anticipet vel postponat? Quæ sic agendo non poterit non notabiliter detrahere intrinsecæ decentiæ debitæ Sacrificio, quod expostulat, ut non tantum cærimoniæ persolvantur, sed persolvantur cum gravitate convenienti quæ intra spatium tam breve sane adhiberi non potest.

Hoc quoad reverentiam ab ipso Celebrante præstandam. Respectu autem ad venerationem ingerendam adstantibus erga Missam, attendi id quod tradit idem Trident. *sess.* 22. *cap.* 5. *de Refor.* ibi; *Cumque natura hominum ea sit, ut*

non facile queat sine adminiculis exterioribus ad rerum divinarum meditationem sustolli; propterea pia mater Ecclesia ritus quosdam instituit; Cærimonias item adhibuit, ut mysticas benedictiones, etc. ex Apostolica disciplina et traditione, quo et majestas tanti Sacrificii commendaretur, et mentes Fidelium per hæc visibilia religionis et pietatis signa ad rerum altissimarum, quæ in hoc Sacrificio latent, contemplationem excitarentur. Ergo, sicut Concilium docet, ad hoc sacræ cærimoniæ institutæ sunt, ut per talia visibilia signa Fideles Sacrificii majestatem et mysteriorum in eo contentorum sublimitatem animadvertant. Sed cum hujusmodi cærimoniæ exhibentur nimis festinanter, sicut quidem oportet eas persolvere intra tempus tam breve, tunc ipsæ non tantum minime ingerunt debitam venerationem erga Missam, sed insuper sunt causa, ut in populo veneratio deficiat. Ideoque, cum graviter lædatur finis Cærimoniarum, Sacerdos ita celebrans non valet excusari a gravi culpa propter grave scandalum quod populo præbet. Ac propterea apposite Concilium Turonense anno 1583. præcepit, ut Sacerdotes bene instruantur in Missæ cærimoniis, *ne populum* (verba Concilii) *sibi commissum a devotione potius revocent, quam ad sacrorum et tremendorum mysteriorum meditationem, et debitam eis impendendam venerationem invitent.* Qui autem cum excessiva festinatione, et consequenter sine convenienti decentia Missam persolvit, non solum non invitat assistentes ad contemplanda mysteria, nec ad exhibendam eis debitam venerationem, sed potius invitat ad venerationem abjiciendam; immo potius adstantium mentibus tentationes adversus fidem ingerit, auferendo, aut saltem imminuendo credulitatem, quod ibi Christus Do-

minus realiter adsit, dum spectant, Eum tam irreverenter a celebrante recognitum. Et hoc quidem est illud scandalum et nocumentum, quod a gravi culpa nequit excusari.

Ita res se habet, sed heu quot sunt Superiores isti, et quot Sacerdotes, qui de hoc sibi scrupulum injiciunt? Exclamant Concionatores, exclamant Scriptores recte docentes, quod ingens divexatio cærimoniarum, et consequenter quod Missæ absolutio infra quadrantem non potest excusari a culpa gravi; sed quot sunt ii qui curam habent hæc vitandi? Hujusmodi corruptela non quidem calamo, sed lacrymis esset persequenda, dum quotidie cernimus, non solum maximam partem Sacerdotum sæcularium hoc tremendum Sacrificium peragere pejus, quam tractant res temporales levioris momenti, ita oscitanter, ut nullam de tanto Mysterio fidem habere videantur, sed quod deplorabilius, etiam Religiosi, adhuc arctioris observantiæ, qui in aliis rebus spiritualibus agendis magnam diei partem insumunt, Missam vero, quæ omnium est divinissimum, non dubitant brevissimo tempore perficere, nec ipsi ab hoc detestabili abusu se abstinere, nec Prælati eos corripere curant. En quomodo de hoc conqueritur Venerabilis Cardinalis Bellarminus, relatus in Bulla, *Annus qui, etc.* N. SS. Benedicti XIV. (in Bullar. tom. 3. pag. 92. §. 15.) *Aliud est etiam lacrymis uberrimis dignum, quod ob nonnullorum Sacerdotum incuriam, aut impietatem sacrosancta Mysteria tam indecore tractentur, ut qui illa tractant, videantur non credere Majestatem Domini esse præsentem. Sic enim aliqui sine spiritu, sine affectu, sine timore et tremore, festinatione incredibili sacrum perficiunt, quasi fide Christum Dominum non viderent, aut ab eo se videri non crederent.*

401. Dicit autem *Merati pag.* 788. *num.* 3. præter Rubricas Missalis, quæ considerantur tamquam regula proxima Sacrorum Rituum, adesse etiam Decreta S. C. Rituum, quæ censeri debent pariter ut regula proxima, cum hæc S. C. facultatem habeat declarandi omnia dubia, quæ circa Ritus insurgunt, prout colligitur ex *Constitutione* 74. Xisti V. et ideo ejus Resolutiones habentur tamquam Pontificis Oracula. Notat vero non omnes ejus Declarationes dici Decreta rigorose sumpta, sed tantum ea, quæ emanant in forma rigorosa Decreti, vel saltem in fine habent aliquam Decreti clausulam, puta, *ab omnibus servetur; servari ab omnibus mandavit etc.* Si vero sint Declarationes tantum Dubiorum, tunc juxta nonnullorum opinionem censentur dumtaxat directæ, reputantur enim sapientissimorum virorum Responsa. Verum ait *Ursaja* hujusmodi Resolutiones præferendas esse aliorum Doctorum opinionibus. Hucusque *Merati.* Idem sentit *Euseb. Amort to.* 3. *de Sacr. Ord.* §. 25. *q.* 9. In sequenti autem *qu.* 10. quærit, quid agendum, si in aliqua Diœcesi, vel Ordine Religioso vigeat consuetudo contraria Rubricis? Et sic respondet: *S. C. Rituum constanter tolerat consuetudinem, saltem immemorialem contrariam Rubricis. Itaque tuta conscientia licet se conformare consuetudini Diœcesanæ, præsertim in rebus levioris momenti, quæ non cedunt in deformitatem cultus publici.* Idque eruit ex pluribus decretis S. C. apud *Merat.* ubi ait apparere non rejici consuetudines, nisi contineant positivam indecentiam, quæ nequeant decenter tolerari.

402. Præscribit autem Rubrica celebrantem debere esse calceatum. Ad hoc tamen sufficit, ut sit indutus crepidis, vulgo dictis *pianelle*,

seu *pantofole*, ut recte ait *Croix num.* 399. et communis usus habet. Commune autem est, quod celebrare sine causa nudis pedibus, secluso contemtu, non excedit veniale, ita *Suar. d.* 82. *s.* 3. *Laym. c.* 6. *n.* 16. *Croix l. c. Lugo d.* 20. *n.* 102. *Bal p.* 10. *n.* 9. *Ronc. c.* 3. *q.* 3. *R.* 1. *Bon. p.* 9. *n.* 29. *et Salm.* cum *Vasq.* *Sa*, *Coit.* et aliis passim, contra *Sylvest.* Diximus *sine causa*, nam ex necessitate, aut rationabili causa, dicunt *Croix ibid.* cum *Spor. et Pasq.* item *Laym. et Philib. apud Salm. ll. cc.* nullum esse peccatum.

Dicit etiam *Croix n.* 491. cum *Vasq. Dic. et Gob.* eum, qui non posset celebrare sine baculo, licite posse illo uti. Additque *ibid. Gobat.* quod si quis nequiret celebrare nisi utroque brachio super altari innixo, licite sic celebraret privatim, non autem publice, nisi hoc faceret ex necessitate. Hoc tamen puto non excedere veniale, a quo videtur excusari posse, qui ob infirmitatem nequiret rectus stare, et ex sua devotione vellet celebrare, modo vitetur populi admiratio. Dicunt etiam *Croix n.* 427. *et P. Concina pag.* 510., *n.* 4. quod si quis non possit elevare Hostiam, sed potest reliqua, potest celebrare privatim, et etiam publice, si adsit necessitas, et populus moneatur, sed puto satis esse populum tantum monere, si quis ex devotione celebret.

» 403. » Unde veniale tantum erit. 1. Omittere orationes dici solitas, dum Sacerdos se induit, ut contra *Nav. Sylv. et Azor.* docent » *Laym. Fag. Dian. R.* 21. *etc.* Lotionem autem manuum ante, vel post Missam, etsi facile omitti non debeat, non videri sufficientem materiam rigorosi praecepti, tenent *Suar.* » et *Tamb.* §. 6.

» 9. Omittere Gloria, vel Credo, vel in » Canone nomen alicujus Sancti, vel ea, quæ » tempore Paschali interponuntur inter Commu- » nicantes, aut infra actionem. *Diana p. 2. t.* » 14. *R.* 49. *et* 89. *Fill. Quintan. etc.* In Mis- » sa autem, quæ canitur, non legere Evange- » lium submissa voce, *Dian. l. c. res.* 4. negat » esse peccatum, ex *Sanch.* et aliis decem quod » rubrica sit tantum directiva. Si quis autem in » Missa advertat aliquid a se omissum, regula- » riter non esse repetendum, ait *Suar. Tamb.* » *de exped. Sacrif. lib.* 2. *c.* 5. Dicit *regu-* » *lariter*, quia 1. si sit de substantia, v. gr. » aliquid pertinens ad consecrationem, certum » est debere repeti. 2. si dum secreto orat, » post pauca verba certo advertat se aliquid » notabile omisisse, v. gr. die Paschæ commu- » nicantes, paululum regrediendum esse, et » repetendum censent *Tamb. loc. cit.* ita *Fill.* » *Dian. res.* 59. *Escob.* * *Ita communiter omnes* » *cum Spor. n.* 443. *qui recte infert cum* » *aliis, nullo modo esse repetenda Gloria, aut* » *Credo, aut Præfationem, sive Communican-* » *tes. Hanc igitur, propria, si omissa fuerint,* » *vel Evangelium, aut Epistolam, si dicta est* » *una pro alia*) *.

404. Quoad omissionem partium Missæ oportet distinguere partes ordinarias ab extraordinariis. Partes *Ordinariæ* sunt illæ, quæ semper dicuntur, vel aguntur; et has omittere de se est peccatum grave, nisi levitas materiæ excuset. Hinc communiter DD. dicunt esse mortale, omittere Confessionem cum aliis in principio Missæ, Epistolam, Evangelium, Collectas principales, Offertorium, Fractionem hostiæ, et illius mixtionem in sanguinem. Ita *Suar. d.* 83. *sect.* 3. *Tournely tom.* 5. *pag.* 421. *Sporer*

ex num. 43. *Conc. pag.* 510. *Mazzotta tom* 3. *pag.* 209. *Roncaglia cap.* 3. *q.* 4. *Viva q.* 5. *art.* 7. *Tamb. cap.* 5. §. 2. et alii passim; licet, non omnia hæc reperias apud omnes hos AA. Idem dicendum cum *Tournely loc. cit.* de omissione Præfationis.

405. In Canone autem mortale est omittere quamlibet orationem, vel ejus verba ita mutare, ut sensus varietur, vel aliquod verbum omittere, quo sublato, reliqua verba sensum non faciunt, *Concina loc. c. et Croix n.* 418. *cum Diana, Filliucio, et Aversa.* Idem dicendum de omissione *Pater noster, vel Agnus Dei* cum *Mazzotta, Pasq. Concina, et Tournely;* licet *Croix n.* 419. id vocet satis rigidum, sed immerito. Idem cum *Tournely* de *Libera nos, Domine non sum dignus*, et *Quid retribuam*, idem dicendum de purificatione patenæ, et calicis, post sumtionem, *Pasq. q.* 208. *et Tournely loc. cit.* Idem dicendum, si quis omitteret decem, vel octo nomina Sanctorum, ut verius censent *Salm. n.* 118. *et Diana part.* 10. *tr.* 16. *R.* 36. (contra *Bernal. et Pasq.*). Putant autem *Concina, et Nunnus apud Renzi cap.* 4. *quæst.* 16. esse etiam mortale omittere unius vel alterius Sancti nomen, sed rectius, et communiter id negant *Tournel. pag.* 812. *Roncaglia cap.* 3. *qu.* 4. *Salm. l. c. Croix n.* 418. *cum Fill. Aversa, et Diana, Elbel n.* 283. *Sporer num.* 425. *Renzi loc cit. cum Suar. et Granado.* Et probabiliter *Quarti sect.* 3. *p.* 3. *Tournely, et Roncaglia* excusant a culpa gravi, omittere tria vel quatuor nomina Sanctorum.

406. Veniale autem est omittere *Kyrie eleison*, ut *Roncaglia quæst.* 4. *R.* 2. *Diana part.* 2. *tract.* 14. *R.* 59. *Wigandt. tract.* 15. *n.* 75. *et Elbel n.* 280. Idem dicunt *Mazzotta p.*

209. *Lugo dist.* 20. *num.* 104. *et Tamb. cap.* 5. §. 2. *num.* 5. de Evangelio S. Joannis, contra *Roncaglia quæst.* 4. *R.* 1. qui non improbabiliter ait cum *Suar.* hujus omissionem esse mortale, saltem dico, si adsit scandalum. Veniale est omittere unam vel alteram crucem super oblata, vel tunsionem pectoris, aut lavationem manuum, *Roncaglia quæst.* 4. *R.* 3. *et Diana part.* 3. *tract.* 5. *R.* 45. Idem ait *Croix num* 147. *cum Quarti*, de omissione Psalmi *Judica*, signi Crucis super aquam, ablutionis digitorum in Missa, et similium. Veniale etiam est omittere unam ex tribus Collectis principalibus, ut communiter dicunt *Tournely pag.* 411. *Concina pag.* 510. *num.* 3. *Elbel num.* 283. *et Croix n.* 421. *cum Quarti*; Immo *Tamb. cap.* 5. §. 2. *n.* 5. putat nec esse mortale, omittere duas ex his Orationibus: sed alii rectius contradicunt, ut *Suar. dist.* 83. *sect.* 3. *Pal. p.* 11. *n.* 1. *Concina l. cit. Salm. cap.* 4. *n.* 116. *et Spor. n.* 433. qui addit, quod si omissa sit prima oratio, ipsa cum secreta est recitanda, non vero postea. Ita de Collecta propria, nam aliæ orationes, quæ præter eam adduntur in Missa, non erit mortale eas omittere, ut *Pal. et Conc. ll. cc.*

Si autem in Missali verba Canonis sint detrita, et non possit aliud Missale haberi, nisi post longum tempus, illa omittere, cum memoria non teneutur, nullum est peccatum *Mazzotta p.* 210. *et Croix n.* 418. *cum. Pasq. et Verric.* Id tamen intelligendum, si Sacerdos hoc prius non adverterit.

407. Mutilare autem verba, aut syncope intermediare, salvo sensu, et secluso scandalo, non est plus quam veniale, *Croix n.* 442. *cum Pasqu. et Quarti*, ac *Mazzotta pag.* 112. qui

probabiliter addit nullum esse peccatum, si id ex naturali defectu fiat.

408. Peccaret quidem Sacerdos, si in purificatione calicis sola aqua uteretur, *can.* 3. *Ex parte* 5. *de Cel. Miss.* ubi dicitur: *Semper Sacerdos vino perfundere debet postquam totum acceperit Eucharistiæ Sacramentum.* Sed hoc non erit plus quam veniale, ut communiter dicunt *Concina pag.* 510. *num.* 3. *Pasq. quæst.* 269. *num.* 8. *et Croix num.* 424. *Tamb.* qui id etiam a veniali excusat, si sacerdos sit abstemius, contra *Gavan.* In ablutione autem digitorum dicunt *Pasq. l. cit. Quarti in Qu. proœm. p.* 6. *Gobat. apud Croix, et Bissus apud Merati pag.* 594. dicunt nullum esse peccatum, solam aquam adhibere; sed melius dicunt *Concina loc. cit.* ac *Bona*, *Amic. Cosetti*, *et Armand. apud Mer. loc. cit. num.* 21. id non excusari a veniali, si fiat sine dispensatione Pontificis: excusabitur tamen, ut dicunt, si adsit rationabilis causa, pro qua puto quidem sufficere aliquem esse abstemium, vel vinum esse rubeum, quo purificatoria evaderent indecenter maculata. Hic obiter advertendum decentius esse, ut sanguis sumatur unico haustu, prout communiter docetur; permittunt vero *Bauldr. Gabrinus, Armand. et* alii apud *Merati pag.* 593. posse calicem secunda et tertia vice ad os admoveri, ut reliquiæ sanguinis absumantur; sed melius dicunt *Tournely, Castald. et Crassus ibidem* semel calicem ori admovendum, aliquantulum immorando, ut reliquiæ omnes (quantum fieri potest) attrahantur. Monuit autem S. Pius V. in quadam Epistola apud *Gavant. part.* 2. *titul.* 10. *litter. Y.* ut in calicem infundatur eadem vini quantitas, in qua fuerunt species sanguinis, et sumatur per eamdem partem qua sumtus est sanguis.

409. Hæc hactenus quoad partes ordinarias: quoad vero partes *Extraordinarias*, scilicet quæ non in omni Missa dicuntur, eas omittere non est nisi veniale; ita communiter omnes, nisi tot partes omittantur, quæ simul sumptæ notabilem materiam constituerent; ut bene advertunt *Concina pag.* 510. *num.* 3. *et Wigandt tract.* 15. *num.* 75. quicquid dicant *Quarti*, *et Pasq. apud Croix num.* 420. Vide dicta *num.* 400. Veniale autem tantum erit omittere Gloria, aut Credo, sequentiam, collectas (præter propriam Missæ), tractum, Præfationem, vel Communicantes, aut Hanc igitur, specialia. Ita communiter *Concina*, *et Wigandt ll. cc. Pal. par.* 11. *n.* 11. *Roncaglia quæst.* 4. *R.* 2. *Mazzott. pag.* 209. *Elbel n.* 284. *cum Henno*, *et Croix n.* 420. *cum Lugo*, *Diana*, *et Filliuc.*

Lotio manuum ante Missam debet fieri saltem sub veniali, et sub gravi, si manus sint valde immundæ propter reverentiam Sacrificii, ut recte dicunt *Roncagl. qu.* 1. *R.* 2. *et Tourn. p.* 814. *qu.* 4. *cum Quarti*, *et* aliis. Omittere vero lotionem post Missam nullum erit peccatum, ut recte ait *Croix n.* 413. *cum Quarti.*

410. Dubitatur 1. An peccent mortaliter Regulares, qui in canone nominant nomen sui Generalis vice Episcopi? Affirmant *Vioa art.* 7. *n.* 2. *Renzi c.* 4. *q.* 16. *et Diana p.* 2. *tr.* 14. *R.* 50. ex quadam Declar. S. C. *apud Rodr. et Vill.* Sed negant *Spor. Rodr. Tamb. et Bordon. apud Croix n.* 436. quia, ut dicunt, hæc non videtur gravis materia, et de tali Declar. authentice non constat. Notandum autem, quod in Canone debet nominari Episcopus non celebrantis (ut putat *Croix n.* 302.), sed loci, ut universalis usus habet (saltem apud nos), et cum communi sententia tenent *Merati pag.*

437. *et Gavant. Gob. etc. apud Croix l. c.* ex Declar. S. C. Et probatur clare ex Rubrica *p.* 2. *tit.* 8. *n.* 2. ubi dicitur, quod si Episcopus loci sit vita functus, omittitur nominari Episcopus.

Dubitatur 2. An sit veniale omittere Orationes ante vel post Missam? Affirmant *Salm. c.* 4. *n.* 96. *cum Fag. et Leand.* loquendo tamen de illis, quæ post Missam assignantur. Sed communiter negant *Gav. p.* 2. *tit.* 1. *num.* 1. *Tour. p.* 814. *q.* 3. *ad* 2. *Antoine p.* 492. *n.* 2. *Holzmann n.* 376. *Pal. p.* 4. *n.* 2. *Tamb. c.* 7. *§.* 1. *n.* 1. *Elbel n.* 267. *et Roncaglia quæst.* 1. *R.* 2. quia in Rubrica non adest de illis præceptum, sed tantum insinuatio, cum ibi in præparatione Missæ solummodo dicatur: *Orationes pro temporis opportunitate* (hoc est commoditate) *dicendæ*. Qua de re *Gavant.* ait: *Idem patet nullum esse peccatum eas omittere, ut communius a Sacerdotibus omittuntur.* Hoc tamen non obstante, Sacerdos, qui sine ulla alia præparatione, saltem domi facta ad sacrificandum accederet, puto ab aliqua culpa non excusandum.

Dubitatur 3. An omittere orationes induendo vestes sit peccatum? Negant *Suar. d.* 82. *sub initio*, *et Buchardus apud Gav. n.* 6. E converso *Azor. lib.* 10. *c.* 29. *qu.* 5. *Nav. Man. c.* 25. *n.* 73. *et Sylvest. apud Escob. n.* 505. censent esse mortale, quia, ut dicunt (sed non satis probabiliter), sicut est mortale celebrare sine vestibus, ita sine orationibus ad vestes. Tenendum igitur cum communi sententia hanc omissionem esse culpabilem, sed non plus quam venialem, ut putant *Lugo dist.* 20. *n.* 106. *Bonac. p.* 9. *n.* 32. *Laym. c.* 6. *n.* 12. *r.* 8. *Tourn. p.* 823. *Salm. c.* 4. *n.* 95. *Pal. part.* 10. *n.* 8. *cum Henr. et Petig. et Escob.*

n. 507. *cum Fag. Aversa, Man. Vega, etc.* Aliter autem quidem sunt necessariæ vestes sacræ ad reverentiam Sacrificii, aliter Orationes ad vestes.

Dubitatur 4. An peccet Sacerdos, si in Missa sollemni non recitet, quæ cantantur a Choro? Negant *Wigand tract.* 15. *n.* 75. *Nav. cap.* 10. *n.* 34. *aut* 46. *Diana p.* 1 *tract.* 14. *R.* 42. item *Led. Vill. Vega apud Escob. n.* 511. *ac Pelis. Tamb. et Quarti apud Mazzotta p.* 209. Hi dicunt sufficere, quod Sacerdos attendat ad ea quæ cantantur; ea enim quæ ex utraque parte dicuntur, ad invicem communicantur, ut fit in Horis Canonicis. Alii vero ut *Concina p.* 510. *n.* 3. *et Pasq. apud Mazz.* dicunt teneri sub mortali juxta quantitatem materiæ, quia id jam præscribitur in Rubrica *tit.* 4. *n.* 7. *et tit.* 5. *n.* 4. *et* 5. Alii tandem, ut *Lugo d.* 20. *n.* 107. *et Aversa q.* 11. *sect.* 12. non improbabiliter dicunt teneri tantum sub veniali. Ratio, quia tunc revera non omittitur Epistola vel Evangelium in Missa, siquidem illa jam cantatur sollemniter a Ministris ad instructionem populi, pro quo alte ea legi vel cantari instituta sunt; unde lectio illa submissa magis videtur præscribi privatim pro ipso Sacerdote, quam pro populo: Potest ergo eadem materia omissa in se gravis fieri levis, si non a Sacerdote, sed tantum a Ministris, dicatur, cum Sacerdos et Ministri in celebranda illa Missa faciant unum.

Dub. 5. An sit mortale celebrare Missam cum notabili voluntaria distractione? Negat *Croix n.* 443. *cum Diana, et Barbi*, ac probabile putat *Mazzotta t.* 3. *p.* 212. Et hoc, etiamsi distractio esset sub consecratione, aut sumtione; quia (ut dicunt) attentio interna in Oratione non præcipitur sub gravi, juxta opinio-

nem plurium DD. relatam *Tom. V lib. 4. num.* 177. Affirmant vero *Concina pag.* 513. *num.* 13. *Roncaglia cap.* 3. *quæst.* 2. *R.* 3. *et* consensit *Tamb. cap.* 3. *n.* 8. *et* 9. quoad ea quæ recitantur in Canone, et signanter sub consecratione, et communione. Huic sententiæ potius ego adhæreo: ratio, quia (prætermissa quæstione an attentio interna sit vel ne de essentia Orationis, de qua *dicto num.* 177. satis locuti sumus) Sacrificium, præter rationem Orationis, habet insuper rationem cultus excellentissimi Religionis, cui gravem videtur ille irrogare irreverentiam, qui dum profitentur actu religioso Deum colere, voluntarie se distrahit.

411. » 3. Ex devotione leve aliquid in Missa, » etiam dum secreto orat, addere, v. gr. » Orationem Dominicam, vel Psalmum aliquem; » vel in Canone nominibus Sanctorum nomen » Patroni loci, *Tamb. l.* 5. *exped. sacrif. c.* » 5. Dixi *leve:* quia notabiliter addere, esse » mortale vult idem *Tamb. l. cit. ex Bonac.* » *art.* 4. *quæst. ult.*

Certum est apud omnes, esse mortale addere aliqua in Missa, animo introducendi novum Ritum. Vide *Suar. d.* 83. *sect.* 1. *Pal. p.* 11. *n.* 1. *et* alios passim. Hinc recte *P. Concina pag.* 510. *num.* 5. dicit peccare graviter qui adderet in Missa novas publicas preces. Si vero ex importuna devotione addantur plures collectæ ex eodem Missali, vel *Credo*, aut *Gloria*, *Pater*, *Ave*, vel quid simile, id non excedit culpam venialem; ita communiter *Conc. l. c. Sporer n.* 428. *Pal. d. n.* 1. *cum Con. et Mazzotta tom.* 3. *pag.* 210. *cum Suar. et Gob.* Rationabiliter tamen censet *Aversa apud Croix num.* 466. esse mortale addere *Gloria*, et *Credo* in Missa *de Requiem*, quia hæc videtur satis gravis inordinatio.

412. Probabiliter autem dicunt *Concina num.* 5. *et Croix num.* 429. *cum Pasqual.* quod, licet satius sit servare Rubricam, non tamen est vetitum ex aliqua causa, vel ex devotione addere unam Collectam; Adduntque *Gobat. et Pescara apud Croix ib.* hoc fieri etiam in Festo secundæ Classis, si adsit peculiaris causa. Collecta autem pro publica necessitate potest esse tertia ad libitum, vel addi pro quarta, *Croix l. cit.* communior vero opinio est, *ibid.* ut omittenda sit in Festo 1. et 2. Classis. Notandum hic ex Decreto S. C. Rit. *apud Croix n.* 452. quod cum expositum est SS. Sacramentum, adhuc in Missa duplici, potest de eo fieri commemoratio; tunc tamen Præfatio debet esse communis, vel propria illius Missæ, ut ex aliis Decretis ejusdem S. C. apud *Pitton. num.* 1214. *et num.* 1643. In Missis autem votivis pro re gravi, et causa publica, semper dicitur *Gloria*; *Croix* 464. Et in Missa sollemni pro re gravi, aut causa publica, v. gr. 40. horarum, dicitur etiam *Credo*; *Croix n.* 466. In Oratione *A cunctis* non vetatur nominari quivis Sanctus canonizatus, et etiam duo, sed non plures; *Croix num.* 462. Vetitum est vero addere in Confessione, et tanto magis in Canone nomen alicujus Sancti, ut bene advertit *Tamb. cap.* 5. §. 3. *n.* 9. Et ita etiam vetitum est addere nomen aliorum Sanctorum in Litaniis publicis coram populo, ex Decreto S. C. 22. Martii 1671. *apud Gav. Man. Episc. v. Litaniæ n.* 5.

413. « 4. Celebrare ante dictum Matutinum,
» ut contra *Azor. et Regin.* docent *Sylvest. Va-*
» *lent. Suar. Vasq. Less. Fagund. Laym. etc.*
» quorum plerique tamen cum *Palao* dicunt
» esse veniale si fiat sine causa: licet et hoc
» *Tamb. lib.* 1. *art.* 7. §. 1. *de exped. sacrif.*

» in dubium vocet. * (*De hac quæstione, an*
» *liceat celebrare ante dictum matutinum et lau-*
» *des? Vide dicta num.* 347.) *.

» 5. Quæ alta voce dicenda præscribuntur,
» adeo submissa dicere, ut adstantes audire non
» possint: *Tamb. de exped. sacrif. lib.* 1. *cap.*
» 9. quidquid dicat *Navar. apud Sa v. Missa.*
» Immo notat idem *Tamb. ex Card. de Lugo d.*
» 24. *sect.* 2. a timoratis passim sine scrupulo
» voce pressa legi.

Ante omnia hic notandum id, quod habetur in Rubrica *part.* 1. *tit.* 16. ubi dicitur: *Sacerdos autem maxime curare debet, ut quæ clara voce dicenda sunt, distincte et apposite proferat, non admodum festinanter, ut advertere possit quæ legit; nec nimis morose* (notent qui in Missa indiscretam devotionem protrahunt), *ne audientes tædio afficiat: neque etiam voce nimis elata* (et in hoc plures errant), *ne perturbet alios, qui fortasse in eadem Ecclesia tunc temporis celebrant: neque tam submissa, ut a circumstantibus audiri non possit, sed mediocri et gravi, quæ devotionem moveat, et audientibus ita sit accommodata, ut, quæ leguntur, intelligant; quæ vero secreta dicenda sunt, ita pronunciet, ut ipsemet se audiat, et a circumstantibus non audiatur.*

414. Dubitatur 1. An peccet qui ita submisse pronunciat verba, ut ne seipsum quidem audire possit? *Tamb. c.* 9. §. 5. *n.* 2. *ex Nav.* dicit hunc non peccare, quia ut oratio sit vocalis, sufficit, ut exterius proferatur. Alii vero, ut *Croix n.* 1294. *Gav. p.* 1. *tr.* 16. *lit. G. Conc. p.* 511. *n.* 6. *Pal. de Hor. Can. d.* 2. *p.* 3. *n.* 6. *Suar. de Rel. lib.* 4. *c.* 7. *n.* 6. *et* alii dicunt hunc peccare mortaliter, quia verba, quæ non audiuntur, vocalem orationem

non constituunt. Attamen probabiliter sentit *Tournely p.* 841 *v. Verum*, id non esse mortale, cum satis sit probabilis opinio enunciata (nempe ad orationem externam non esse necessarium, ut orans se audiat), quam tenent, *Laym. Azor. Sylvius*, *Salm.*, *et* alii plures quos adduximus *Tom. V. l.* 4. *n.* 163. *cum Tourn. l. c.* qui hanc asserit esse communem; Et hoc facit id quod habetur in *L.* 1. *Regum c.* 1. ubi dicitur: *Anna oravit ad Dominum, dicens Domine, etc.* En oratio vocalis: deinde additur: *Porro Anna loquebatur in corde suo, tantum labia illius movebantur, et vox penitus non audiebatur.* Sed recte *Tourn.* ait in Missa hoc non excusari a culpa veniali, cum in Rubrica supra allata expresse præcipiatur, ut Celebrans *ita pronunciet, ut ipsemet se audiat.* Bene vero dicit *Quarti p.* 1. *tit.* 16. *dub.* 1. non excusari a mortali, qui sic proferret verba Consecrationis. Ratio, quia cum opposita sententia *Palai* et aliorum, ut supra, sit etiam probabilis, exponeretur Sacramentum periculo nullitatis, quod certe illicitum est ex Propos. 1. damnata ab Innoc. XI.

415. Dubitatur 2. An peccet qui recitat submisse, quæ alta voce recitanda præcipiuntur? Videtur omnino negare *Tamb. c.* 9. §. 1. *n.* 1. dum asserit a viris timoratis voce omnino depressa Missam sine scrupulo recitari. E converso *Nav. et Cajet. apud Tourn. p.* 841. *Resp. ad* 3. dicunt esse mortale. Sed melius sentio dicendum cum *Tourn. l. c.* id non esse mortale, cum non videatur gravis materia; sed minime posse excusari a veniali, cum oppositum expresse in Rubrica præcipiatur. Dicunt autem *Ronc. c.* 3. *q.* 2. *R.* 1. *Croix n.* 438. *Mazzotta t.* 3. *p.* 211. *et Wigandt tr.* 15. *n.* 76. non peccare qui alte dicenda submisse recitat, si excedat mo-

dum secretæ recitationis : Sed hoc nec mihi satisfacit, nam juxta Rubricam non semper sufficit excedere modum secretæ orationis; præter enim ea quæ in Missa submisse dicenda sunt alia recitanda sunt voce alta, et alia voce mediocri, et omnia hæc ita elate recitari debent, ut a circumstantibus audiantur; Quamvis bene censeat *P. Conc. p.* 511. *n.* 6. non jam oportere, ut omnis populus vocem audiat, sed sufficere ut adstantes attenti, nempe qui prope sunt altare, percipere valeant quæ leguntur.

416. Dubitatur 3. An sit mortale alte recitare, quæ submisse dicenda sunt? Communiter dicunt DD. nullum esse peccatum, si verba a solis Ministris audiantur; ita *P. Conc. p.* 501. *n.* 7. *Gav. p.* 1. *tit.* 6. *lit. G. et Croix n.* 440. *cum Gob.* E converso putant *Gav. l. c. et Quarti p.* 1. *tit.* 16. *dub.* 1. peccare mortaliter, qui legit elata voce totum Canonem, vel ut addit *Quarti* notabilem partem ejus, aut aliarum precum quæ submisse recitari debent. Ratio (ut dicunt), tum quia hæc Sacrosancta verba assiduitate aurium vilescerent; tum quia Sacerdos sic verba proferens videretur velle ritum inducere, ideoque facile ex hoc contemtu scandalum oriretur. Et consentit *Croix* quod verba Consecrationis, quia Populus (ut ait), sciendo verba illa, postmodum temere, et ad jocos eisdem uteretur; Deinde asserit communem esse sententiam, esse tantum veniale, si præfata verba Consecrationis audiantur tantum ad 6. vel 8. passus; mortale vero, si ad 40. Sed ipse censet esse mortale etiam ad 10. passus, si intra tale spatium magna pars populi adest, quod tamen *P. Conc.* non audet approbare: Dicam circa hæc quod sentio: nullum dubium non posse excusari a veniali, qui alte in Missa pro-

fert quæ submisse dicenda sunt, cum sit contra Rubricam, quæ ut supra præscribit, ut Sacerdos *se audiat*, *et a circumstantibus non audiatur*. Facile insuper assentirem posse peccare mortaliter, qui verba Consecrationis vel Canonis in magna parte ita alte proferret, ut audiri ad 40. passus, hic enim tunc deberet toto conatu vocem elevare, ut ad fere 300. palmos audiatur et hoc videretur grave scandalum, sapiens revera aliquem contentum verborum et ritus. Sed quis mente captus hoc facturus est? Extra autem hunc casum, agnoscere non valeo in hoc grave peccatum, cum rationes allatæ minime convincant: non enim video unde oriri possit in hoc grave scandalum, præsertim si Celebrans devote verba proferat: nec moveor ex eo quia verba illa vilescerent, aut audientes temere iis uterentur, nam si hoc esset, etiam Evangelium S. Joannis, quod dicitur quotidie, ne vilesceret, secreto dici deberet.

417. » 6. Mutare Missam, et die Dominico, » vel festo duplici, v. gr. vel iis diebus, qui» bus prohibetur fieri de festo duplici, v. gr. » infra octavas Epiphaniæ, Paschatis, etc. Fe» ria IV. Cinerum, infra hebdomadam majo» rem, Vigilia Nativitatis Domini, sine gravi » causa legere votivam; vel pro defunctis, vel » de alio Sancto in numerum Sanctorum rela» to. *Suar. Dian. Card. l. c. Escob.* contra » *Quint.* qui *t. 7. s. 40.* putat in hebdomada » sancta licere legere votivam, quod refutant » *Gavant. Dian. p. 9. t. 8. R. 53.* ex decla» ratione *Card.*

» Dixi 1. *Sine gravi causa:* talis autem cen» setur, 1. quæ spectat ad bonum Reipublicæ, » vel Principis, v. gr. necessitas pluviæ, in» gruentis belli, vel pestis, vel similis mali

» universalis : (*Ita etiam Sporer n.* 430. *et*
» *Tamb. c.* 6. §. 1. *n.* 4.) * ? Item sollemnis
» expositio Eucharistiæ, v. gr. diebus Anteci-
» neralibus. * (*Vide de hoc dicenda n.* 421.
» *infra n. III.*) * 2. Quando cadaver præsens
» est in Ecclesia, ubi usus obtinuit. *Gav. p.*
» 1. *t.* 3. Si quis celebret in Ecclesia, in qua
» agitur dies festus, loci proprius : hunc enim
» non tantum posse, sed debere ex congruitate
» conformare se loco, notat *Gavant.* Vide *Tamb.*
» *l.* 2. *c.* 6. qui §. 2. et 4. addit, etiamsi Sa-
» cerdos accepto stipendio, homini promiserit
» votivam, vel pro defunctis, etiam in altari
» privilegiato, non solum posse, sed debere ce-
» lebrare Missam currentem diebus, quibus istæ
» prohibentur. * (*Hoc intelligendum, quando*
» *Missa pro illa die promissa est. Certum au-*
» *tem est hodie, post Decretum allatum n.* 339.
» *v. Quær.* 1. *quod indulgentiæ altaris privile-*
» *giati bene etiam percipiuntur, quando dicitur*
» *Missa duplex diei currentis. Hic quoque no-*
» *tandum quod, cum multæ Missæ votivæ sint*
» *acceptæ, et non sufficiant dies non impediti,*
» *possunt applicari Missæ currentes, ut decla-*
» *ravit S. C.* 19. *Maji* 1614. *ex gratia spe-*
» *ciali Pontificis apud Merati p.* 116.) *. Im-
» mo etsi Deo per votum tales Missas promi-
» serit, non tamen ad eas obligari istis diebus,
» eo quod votum non obliget quando impedit
» bonum majus quale esse dicit conformitatem
» Officii cum Missa : secus diebus aliis.

» Dixi, 2. *in numerum Sanctorum relato :*
» quia si sit beatificatus tantum, de quo certis
» Sacerdotibus, v. gr. quorum Ordinis fuit,
» concessum sit Missam legere, docet *Gran.* 2.
» *cont.* 2. *c.* 7. *d.* 4. *s.* 2. *et Escob.* con-
» tra *Palaum*, non licere aliis Sacerdotibus ;

» etsi nullum aliud sit festum, de eo legere:
» eo quod sic expresse determinavit sacra Ri-
» tuum Congregat. apud *Gavant.* Vid. *Escob.*
» *n.* 32. *et Tamb. l. c. cap.* 6. ubi *Palaum*
» sequens dicit contrarium esse probabilius,
» ac magis pium, immo de Sanctis Societatis
» certum esse, si celebrent in templis ejusdem
» Societ. ex concessione Pontificum. Idem te-
» net *Quint. tom.* 7. *sing. l. c.*

» 7. Si quis violet rubricam spectantem ad
» essentiam, vel quasi essentiam Missæ, vel si
» nullam plane servet, peccat mortaliter. *Escob.*
» *ex Fagund. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 21. *n.* 9.

418. Sermo hic est de *Missis votivis*, nempe quando dici possint. Ex Rubrica *tit.* 4. *n.* 3. Missæ votivæ prohibentur in Dominicis, et in omni Festo duplici. Item intra Octavas Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, in die Cinerum, Hebdomada majori, et in Vigiliis Nativitatis Domini, et Pentecostes, ex Decr. S. C. Rit. 28. Aug. 1627. *apud Gavan. p.* 1. *tit.* 4. *n.* 3. Item infra Octavam Corporis Christi, ex Decreto ejusd. S. C. 21. Jun. 1670. approbato a Clem. X. *apud Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 3055. *Decr.* 19. Idem tanto magis dicendum de Missis Defunctorum, quæ insuper nec dici possunt in expositione SS. Sacramenti 40. Horarum, et in Ecclesia ubi celebratur de Festo duplici, etiamsi illæ ex præscripto testatorum essent celebrandæ, ut in Decret. 27. Aprilis 1697. *apud Merati in Indice n.* 512.

419. Exceptis autem his diebus, semper dici possunt Missæ votivæ, vel *de Requiem*. Advertendum vero 1. id quod habetur in Rubrica *tit.* 4. *n.* 3. ubi dicitur: *Missæ votivæ in Missis privatis dici possunt pro arbitrio Sacerdotum, quacumque die Officium non est duplex, aut Dominica* ...

Id vero passim non fiat, nisi rationabili de causa, et quoad fieri potest Missa cum Officio conveniat. Nota to *nisi rationabili de causa:* unde ait *Mer. p.* 126. *n.* 3. non sufficere pro causa ad passim Missas votivas celebrandas, ut Sacerdos cito se expediat, vel alia similis levis occasio. Verum sine dubio petitio facta a dante eleemosynam alicujus Missæ votivæ, erit justa causa illam celebrandi. Necnon probabiliter etiam censet *Tamb. lib.* 2. *c.* 2. §. 1. *n.* 3. sufficientem esse causam specialem devotionem erga aliquod Mysterium, vel Sanctum, hoc enim (ut ait) faciunt viri timorati sine scrupulo. Immo *Ronc. c.* 4. *q.* 2. *R.* 1. *ex Gav. p.* 1. *tit.* 4. *lit. P. in fine*, putat præfatam Rubricam esse tantum de consilio, et nullo modo obligare, ita ut etiam ad passim Missas votivas dicendas nulla causa requiratur; nam alias, forte dicit, videretur Rubrica sibi contradicere, cum antea dixerit Missas votivas celebrari posse *pro arbitrio Sacerdotum*, arbitrium autem non limitatur ad causam; huic tamen opinioni non acquiesco, si quis passim vellet sine ulla causa Missas votivas recitare; Rubrica enim per illa verba, *id vero passim non fiat*, restringit arbitrium, ita ut ipsæ passim nequeant celebrari, nisi adsit rationabilis causa. Advertendum 2. quod Missæ conventuales omnino semper debent concordare cum Officio diei ex Decretis S. C. 16. Maji 1626. et 16. Jan. 1627. *ap. Merati in Ind. n.* 198. *et* 204. Alias Canonici non lucrantur distributiones, ex Decr. 25. Junii 1611. et 28. Jan. 1612. *apud Gavant. p.* 1. *tr.* 4. *n.* 3.

420. Quæritur I. An sit mortale celebrare Missam votivam, vel *de Requiem*, in præfatis diebus vetitis? Affirmant *Angel. v. Missas n.* 33. *et Barth. ab Ang.* §. 466. Sed communiter negant, secluso scandalo et contemtu, *Suar. d.* 83.

sect. 3. *Bonac. p.* 7. §. 3. *num.* 2. *et* 3. *Lugo d.* 20. *n.* 105. *Fill. de Euch. n.* 156. *Roncaglia c.* 4. *q.* 2. *R.* 2. *Sporer. n.* 429. *cum Laym. et Tamb. Salm. c.* 4. *n.* 214. *cum Hurt. Gran. Dian. Vill. Miranda*, *ac Escob. l.* 21. *n.* 512. *cum Soto, Sylvestr. Henr. Med. et Reg.* Ratio, quia non videtur in hoc adesse notabilis perversio ritus. Verum *Escob.* in Festis sollemnibus (licet oppositum etiam putet probabile ob DD. auctoritatem) id censet mortale; et idem sentit *Ronc. l. c.* Saltem in Missa publica dicerem hoc difficulter posse excusari a gravi scandalo. Item ait *Ronc. l. c. R.* 3. non excusari a mortali dicere Missas *de Requiem* in diebus vetitis, quia hoc districte prohibetur in Decreto S. C. 5. Aug. 1662. (*apud Merati Ind. n.* 396. approbato ab Alex. VII. ubi dicitur: *Districte præcipitur*, *ut Missas privatas de Requiem in duplicibus nullatenus celebrare audeant .... et curent Ecclesiarum Rectores etc. ut hujusmodi Decretum inviolate servetur.* Ceterum omnes conveniunt posse celebrari Missas votivas, vel *de Requiem* ob causas graves. Quænam autem hæ sint, vide in sequenti quæstio.

421. Quæres II. Quænam sint causæ, ob quas possunt dici Missæ votivæ, vel pro Defunctis etiam in diebus vetitis? Resp. I. Si urgeat publica necessitas, ut supra dictum est *ap. Busemb.* II. Si in aliqua Ecclesia celebretur Festum duplex, quod facile accidere potest in Ecclesiis Regularium; ibi enim debet Sacerdos Missam Festo conformem celebrare, ut recte notant *Gav. p.* 3. *tit.* 10. *num.* 16. *v. Non tamen*, *et Tamb. c.* 6. §. 1. *num.* 14. Et de hoc adest Decretum S. C. 19. Novembr. 1622. *ap. Croix num.* 255. *Decr.* 263. Declaravit autem eadem S. C. 24. Julii 1683. *apud Merati Ind. num.*

117. professionem Religiosorum, aut Monialium numerari non posse sub gravi, ita ut cantari possit Missa votiva sollemnis de Spititu Sancto; et consuetudinem in contrarium abusum dixit. III. Si fit expositio SS. Sacramenti in Oratione 40. horarum. In illa autem servandum est id quod statuit Clemens XII. in Constit. 9. (*Bullar. p.* 2. §. 10.) edita 1. Sept. an. 1730. (*ap. Merati p.* 686. *num.* 10.). Ibi Pontifex præscribit quod in altari, ubi fit expositio Eucharistiæ, celebretur Missa votiva sollemnis de Sacramento cum *Gloria*, et *Credo*, prout celebrantur Missæ pro re gravi; exceptis tamen Dominicis, et Festis 1. et 2. Classis, nec non feria 5. Cinerum, et feriis 2. 3. et 4. Hebdomadæ majoris, diebus infra Octavas Paschatis, et Pentecostes, Vigiliis Nativitatis Domini, et Pentecostes, et die octavæ Epiphaniæ; in his enim diebus statuit cantandam esse Missam communem cum Oratione SS. Sacramenti sub una conclusione; quam commemorationem voluit fieri etiam in Missis privatis: quæ si celebrantur de SS. Sacramento in diebus permissis, erunt votivæ sine *Gloria*, et *Credo*, IV. in die obitus præsente cadavere (etiamsi alicubi non esset usus contra *Gavant ap. Busemb. ut supra*) potest dici Missa *de requiem*, adhuc Dominicis et Festis duplicibus ex Decreto S. C. 23. Maji 1603. *ap. Mer. Ind. n.* 16. exceptis vero Festis 1. Classis ex Decreto 5. Julii 1698. *ib. n.* 525. Cum autem primum habetur notitia de obitu, alicujus personæ procul defunctæ, potest cantari Missa de die obitus, etiam in Festo duplici, non tamen de præcepto; tunc enim differenda est ad sequentem diem, ex Decr. 4. Maji 1686. *apud Croix l.* 8. *p.* 2. *num.* 2055. *Decr.* 82. Hæc autem omnia Decreta intelli-

genda sunt de Missis sollemnibus, non privatis, ex Decr. 10. Jan. 1693 *apud Merati in Ind. num.* 505. contra id quod dicit *Wigandt. tr.* 5. *num.* 68. Decreto vero, quod affert *Gav. p.* 1. *tit.* 5. *num.* 2. *lit. A.* die 1. Sept. 1607. ubi dictum fuit, *posse tollerari Missas de Requiem in duplici Festo quod non est de præcepto ut testatorum voluntates adimpleantur* dicit *Merati pag.* 159. derogatum esse aliis Decretis, et præsertim Decreto edito 5. Aug. 1662. *in Ind. num.* 396. Insuper alio Decr. 2. Novemb. 1662. *in Ind. num.* 422. dictum fuit in Festo duplici etiam majori non de præcepto posse dici Missas anniversarias sollemnes relictas ex dispositione testatorum, ut quotannis dicantur in die ipsorum obitus. Idem dicitur de die tertio, septimo, et tricesimo: Missas vero privatas dicendas esse de die, et non differendas. Item eadem S. C. Rit. 19. Junii 1700. *in Ind. num.* 547. declaravit posse dici Missas cantatas *de Requiem* in Festo duplici minori, si Parochiani sæpius petant per annum pro aliquo defuncto, dummodo hoc fiat in die anniversaria obitus. Quod si accidat anniversarium, vel dies tertius, septimus, et tricesimus in festo de præcepto, debet transferri in sequentem diem, ex Decr. 23. Maji 1603. *Ind. num.* 20. Anniversarium autem tunc potest etiam anticipari, et tunc dicitur Missa prout in anniversario, Decr. 5. Julii 1698. *Ind. n.* 529.

422. Quæritur III. An obligatus dicere Missam votivam de B. Virgine Maria, vel *de Requiem*, ratione eleemosynæ, vel Capellaniæ, in diebus permissis celebrari, satisfaciat celebrando Missam currentem? Negant *Laym. c.* 1. *q.* 5. *et Tamb. l.* 2. *c.* 2. §. 2. *n.* 6. quia Sacerdos tenetur exequi voluntatem rationabilem

præstantis stipendium. Sed affirmant communissime, et etiam probabiliter *Suar. dist.* 83. *sect.* 3. *Azor. p.* 1. *l.* 10. *c.* 32. *q.* 5. *Bon. p.* 7. §. 2. *n.* 4. *Croix n.* 371. *Pal. p.* 14. *n.* 10. *cum Nav. Henr. Barb. etc.* ac *Salm. c.* 4. *n.* 125. *cum Sa, Garzia, Dic. etc.* Ratio, quia, licet tunc Ecclesia permittat Missas votivas, decentius tamen est te conformari universali ejus præscripto, tunc enim preces Missæ votivæ satis compensantur ab Ecclesia eo die precibus præscriptis, et voluntas dantis eleemosynam compensatur executione voluntatis Ecclesiæ (quam semper docet præferri) præscribentis Missam assignatam; et ideo Rubrica loquens de Missis votivis, eas permittit, sed in fine subdit: *Quoad fieri potest, Missa Officio conveniat.* Necnon hoc valere dicunt *Salm. l. c. in fin. cum Ant. a Sp. S.* etiamsi Sacerdos expresse Missam promisisset; et etiamsi (addunt *Croix n.* 371, et iidem *Salm. n.* 127. *cum Panorm. Suar. et Garzia*) Sacerdos novisset illa die Missam legere votivam, cum tale votum non sit de meliori bono. Omnino tamen excipiendum est, si Missa dicenda sit in altari privilegiato, quæ in diebus permissis necessario celebranda est *de Requiem* ut diximus *n.* 339. *v. Quæres* 1.

423. Quæritur IV. Quænam sint advertenda circa modum celebrandi Missas votivas? Advertendum I. Quod in Missis votivis non est opus dicere Orationes impares numero; ut ait *Merati pag.* 135. *n.* 42. Omnino tamen dicendæ sunt tres Orationes in Missa privata, sed in sollemni dicitur una tantum, *Merati n.* 44. Advertendum II. Quod non debent dici Missæ votivæ, seu collectæ Missarum Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Paschatis, Assumptionis Beatæ Mariæ, et omnium similium festorum, etiam Sanctorum,

quæ proprios habent introitus et collectas, ut declaravit Paulus V. *ap. Mer. pag.* 121. *num.* 17. In aliis vero missis votivis, in quibus veritas et ritus verborum non violatur, nihil prohibet quin ipsæ dici possint, licet melius sit dicere Missam votivam quæ habetur in Missali; ita *Merati ib. qui pag.* 122. *cum Gavant. Guyeto, etc.* addit quod possit omitti verbum *Hodie* ubi reperitur, vel mutari in Oratione verba *Natalitia*, *Festivitas*, etc. dicendo *Commemoratio*, aut *Memoria*, tunc Missa illa bene posset recitari.

Advertendum III. Quod bene possunt dici Missæ votivæ de quocumque Sancto, modo de ejus Canonizatione constet ex Martyrologio, vel aliunde; vide *Merati p.* 119. *num.* 15. *ex Gav. Bellarm. etc.* Non vero de iis, qui non coluntur publico, et universali Ecclesiæ cultu. Unde Missæ de Beatis concessæ alicui Religioni, aut loco, non possunt celebrari ab aliis personis, Ecclesiis, et diebus, quam conceduntur in Diplomate, ut contra *Pal. et Vasq.* recte tenent *Escob. l.* 21. *n.* 535. *cum Molf. Aversa, Gran. et Diana*, ac *Merati p.* 119. *n.* 16. *cum Quarti*, *Bisso*, *Guyeto*, et communi, ex Decreto *S. C.* edito die 10. Septemb. 1652. et alio *apud Croix n.* 2055. *Decr.* 227.

Advertendum IV. id quod præscribitur in Rubrica circa Missas votivas particulares; et 1. In Missa votiva de *SS. Trinitate*, quando dicitur pro Gratiarum actione, cum prima Oratione dicitur alia Oratio tantum, *Deus cujus misericordiæ, etc.* sub una conclusione, hoc tamen procedit in Missa sollemni pro re gravi, vel publica causa Ecclesiæ, non vero in privatis, in quibus secunda Oratio erit diei, et tertia de Gratiarum actione; ita *Merati p.* 125. *n.* 24.

cum Gav. Bisso, *Guyeto*, *etc.* 2. *In Missa de Angelis* dicitur semper *Gloria*, quacumque die celebretur, secunda Oratio erit diei, et tertia illa, quæ alioquin esset secunda in Missa currente. Si autem petatur Missa votiva S. Michaëlis Archangeli; poterit dici Missa ejus Dedicationis in die 29. Septembris, et sic etiam Missa de Angelis Custodibus in die 2. Octobris, ita *Merati*. 3. In Missa *de Spiritu S.* secunda Oratio erit de die, tertia *A cunctis*, vel *Concede* pro temporum varietate, *Merati p.* 127. *n.* 28. *cum Quarti*, *et Tournel.* Et sic etiam dicuntur Missa de SS. Sacramento (*Merati ib n.* 29.) Missa *de Passione*, et *de Apostolis*. 4. in Missa *de B. Maria Virgine* secunda Oratio erit de die, tertia de Spiritu S. et in ferialibus secunda de Spiritu S. tertia Ecclesiæ vel pro Papa. Hic notandum, quod Missa votiva sollemnis de B. Maria potest celebrari cum *Gloria et Credo* ob publicam causam ratione concursus populi, ex Decr. S. C. 8. Junii 1658. *ap. Mer. pag.* 117. Item notandum, quod si dicas Missam votivam de B. Virgine in Festo alicujus Sancti semiduplici infra aliquam Octavam B. Virginis, tunc non est dicenda Missa votiva communis de B. V. sed de ejus Octava, sine tamen *Gloria*, et *Credo*, ex Decr. *apud Croix lib.* 6. *p.* 2. *n.* 503. *et ap. Mer. Ind. n.* 474. Si autem petitur Missa de SS. Rosario, vel de Monte Carmelo, non potest dici Missa concessa Dominicanis, vel Carmelitis, ex Decretis *apud Mer. in Ind. n.* 189. *et* 229. sed bene potest dici Missa de die Festo, *Merati p.* 129. *n.* 30. 5. In Missa *pro Defunctis* non dicitur Psalmus *Judica*, celebrans cum incipit Introitum non signat se cruce, sed librum, non dicit, *Jube Domine benedicere*, non osculatur librum

post Evangelium, non benedicit aquam, nec dicit *Gloria Patri* in Psalmo *Lavabo*, ad *Agnus Dei* non dicit *Miserere*, sed *Dona eis requiem*, non dicitur Oratio pro pace, nec *Ite Missa est*, nec *benedicamus Domino*, sed *Requiescant in pace*, nec datur Benedictio.

424. Hic autem ultimo loco operæ pretium est adnotare aliqua Decreta S. C. Rit. majoris momenti ad celebrationem Missæ pertinentia, excerpta ex plurimis, quæ affert *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 2055.

1. Missa conventualis canenda est quotidie in Collegiatis, quarum clerus est numerosus, et redditus non tenues. 14. Januarii 1603.

2. Tenentur omnino Canonici ad cantandam Missam de die, ut lucrentur distributiones. 28. Januarii 1612.

3. Sacerdos, qui celebrat Missam conventualem, in qua Chorus tenetur cantare Symbolum, non potest illam prosequi tempore, quo a choro Symbolum cantatur. 17. Dec. 1695.

4. Missæ, ad satisfaciendum eleemosynis alicui Ecclesiæ traditis, non sunt celebrandæ per exteros, ubi commode possunt satisfieri per Sacerdotes ejusdem Ecclesiæ. 28. Jan. 1606.

5. Inferiores Episcopo non debent sumere de altari paramenta pro Missa. 7. Jul. 1712. *Hoc tamen intelligendum, ut advertit Gavant. ne ponantur paramenta in medio altari more Episcoporum; nam si ponantur in angulo, id permittit ipsa Rubrica p. 2. tit. 12. num. 3. ubi dicit:* Si vero (*Sacerdos*) dimissurus sit paramenta apud altare ubi celebravit, finito Evangelio ibidem illis se exuit. *Saltem ait Croix n. 2072. hoc permittendum, ubi non est commoditas ea alibi deponendi.*

6. Altare portatile ligneum cum ara lapidea

permitti debet, non obstante constitutione synodali, dummodo habeat solitum Reliquiarum repositorium. 19. Januarii 1614.

7. Solus Episcopus potest habere fenestras in Ecclesia, per quas in eam prospectus haberi possit. 19. Januarii 1614.

8. Non licet in Ecclesiis, in quibus non asservatur SS. Sacramentum, celebratio Missæ in Cœna Domini; nec ejus asservatio in Sepulcro. 24. Junii 1659.

9. Non permittitur ad altare majus celebratio Missæ, dum dicuntur in Choro Matutinum, et Horæ. 15. Sept. 1664.

10. Potest fieri commemoratio de SS. Sacramento, si expositum sit, etiam in Missa de festo duplici, quod non sit 1. vel 2. Classis. 2. Decemb. 1684.

11. Si in die commemorationis omnium defunctorum occurrerit Dominica, Officium cum Missa defunctorum transferantur in sequentem diem etiam Festo duplici impeditum. 5. Octobr. 1688.

12. Sacerdos in Sacrificio Missæ congruentius utitur cingulo lineo, quam serico. 22. Jan. 1701.

13. Habens indultum a Sede Apostolica erigendi Oratorium privatum in propria domo, si quis voluerit ibi ædificare altare ligneum, non indiget facultate Apostolica, dummodo altare ligneum cum sacro lapide parieti colligatum amovibile non sit, et altaris portatilis imaginem non præseferat. 3. Dec. 1671. *ap. Merati Ind.* 393. *eo autem* colligatum *late videtur intelligendum, ita ut altare parieti adhæreat, et nullum inter ipsum et parietem intercedat spatium; sic enim verificatur quod altare non præsefert imaginem altaris portatilis, idque saltem sic usus interpretatus est.*

14. Non potest prohiberi celebratio Missæ in Oratorio ruri ædificato per laicum, antequam celebretur Missa Parochialis. 31. Martii 1629. (*apud Merati Ind. n. 242.*).

15. S. C. sæpius censuit constitutiones Synodales disponentes, ut diebus festis Missæ celebrari non debeant in aliis Ecclesiis, nisi celebrata Missa in Ecclesia Parochiali, esse observandas; ita tamen in Missa in Ecclesia Parochiali hora opportuna celebretur. 25. Maji 1652. (*apud Bened. XIV. Notif. 44. n. 12.*). De rigore juris non posse prohiberi (*scilicet a Parocho*), ut Missæ non celebrentur ante Missam a Parocho non celebratam. 27. Junii 1641. (*apud eumd. Bon. l. c.*).

Refert hic ultimo loco aliqua obiter adjicere circa Eucharistiæ expositionis usum, quem doctissimus *Christianus Lupus p. 1. to. 11. ex c. 9.* jamdiu in Ecclesia fuisse probat; et magnopere ipse promovet, dicens ex frequenti hujusmodi Sacramenti expositione populum retrahi a vanis oblectamentis, concursum Ecclesiarum augeri, et fideles magis ad devotionem excitari. Verumtamen S. Carolus Borromæus in sua Synodo XI. Diœcesana hæc præscripsit: *Ne quavis causa Eucharistia palam aperte proponatur, sed publica tantum, atque gravi; aliis vero de causis Orationem licebit instituere, sed non Sacramento aperte exposito.* Item Benedictus XIV. (*in sua Notif. 30. n. 11.*) refert S. C. Concilii die 17. Aug. 1630. in una Neapolitana sic præscripsisse: *S. C. censuit non licere Regularibus, etiam in eorum propriis Ecclesiis, SS. Eucharistiæ Sacramentum publice adorandum exponere, nisi ex causa publica, quæ probata sit ab Ordinario; ex causa privata posse, dummodo SS. Sacramentum e tabernaculo non extra-*

hatur, et sit velatum, ita ut ipsa sacra hostia videri non possit Idque confirmatum fuit a nostro P. Bened. XIV. per aliud Decretum datum 16. Aprilis 1746. (Vide in suo *Bullar. t.* 2.) ubi dicitur : *Non licere exponi publice divinam Eucharistiam , nisi causa publica , et Episcopi facultas intervenerit.* Ex his igitur omnibus Decretis certum videtur non licere exponere SS. Sacramentum ob litis victoriam , ob valetudinem alicujus nisi sit persona publica , cujus salus communitatis bono sit expediens), et sic pro aliis privatis causis. Num autem id liceat ob specialem devotionem alicujus particularis ? Dubitat *P. Concina.* Ego dicam quid sentiam. Dico 1. quod si quis privatus hanc expositionem fieri procurat ad publicam devotionem promovendam , tunc ista potius publica , quam privata causa esse videtur. Dico 2. cum *Concin.* in hoc spectandum , an in illis locis , in quibus fit expositio , devotio et cultus Sacramenti magis augeatur , vel minuatur , et juxta hanc regulam censeo expositionem faciendam vel omittendam ; ubi enim viget devotio et cultus augetur , debita semper obtenta Ordinarii licentia , nescio , præsertim juxta præsentem nostrarum Regionum frequentem usum , cur potius non sit laudanda quam improbanda hujusmodi SS. Sacramenti expositio ; modo (exciperem) non sit nimis frequens , nimia enim frequentia esset quidem causa , ut reverentiam erga tantum Sacramentum minueretur.

Hic insuper notandum , quod etiam respectu Ecclesiarum sæcularium adest Decret. S. C. Episcop. et Regul. prohibens extrahi pyxidem a tabernaculo , cum illa ob privatam causam exponitur , his verbis : *Si quandocumque privata ex causa sacrosancta Eucharistia exponenda videbi-*

tur, a tabernaculo numquam extrahatur, sed pyxide velata in aperto ejusdem tabernaculi ostiolo, cum assistentia alicujus Sacerdotis, stola et superpelliceo induti, et cum sex saltem luminibus cereis collocetur. Quod idem in Ecclesiis sæcularium servari mandamus. Die 9. Decem. 1602. ita apud *Card. Lambert. Notif.* 30. *n.* 27. Benedict. autem XIV. in sua Bulla, *Cum ut recte nosti* (in Bullar. tom. IV. p. 317. §. XIII.), mentionem faciens de præfatis Decretis, dicit quod pro causa privata numquam potest extrahi pyxis, nec etiam ad populum benedicendum: *Si autem* (sunt sua verba) *non debet a tabernaculo educi, facile intelligitur in designatis casibus non esse illud afferendum ad Ecclesiæ januam, nec cum eodem Benedictionem impertiendam.* Hic vero obiter advertendum id quod in prædict. Bulla (*ibi §. XIII.*) idem Pontifex subdit: *Neque enim fas cuique esse debet privata auctoritate novum ritum inducere.* Profertque ibi ad hoc *Canonem* 13. Tridentini *sess.* 7. ubi vetitum fuit immutari consuetos ritus circa administrationem Sacramentorum, et declarat Canonem illum procedere etiam quoad cultum SS. Euchasistiæ. Loquens autem de ritibus alicubi jam introductis, sic inquit: *Et quoties aliquem ritum ejusmodi induci contingit, etsi nihil continentem pietati oppositum, Apostolica Sedes eumdem interdicere non dubitavit ex quibusdam extrinsecis circumstantiis nullatenus prævisis, vel neglectis ab eo qui ritum invexit.*

Notandum etiam, quod ex Decreto Innocentii XII. 1. Septembr. 1730. (relato apud *Merati pag.* 581.) prohibentur apponi statuæ, reliquiæ Sanctorum, ac Imagines Animarum Purgatorii in altari ubi fit expositio. Ad illud au-

Item; *Panem de cœlo etc.* non est addendum *Alleluja*, ex Decreto S. C. apud *Merati to.* 1. *in Indice Decret.* 523.

Hic ultimo loco operæ pretium est quærere et videre, quibus in Ecclesiis asservari possit Eucharistiæ Sacramentum? Docet *Cardinalis Petra in suis Commentaris t.* 3. *ad Constit.* 1. *Urbani IV.* *n.* 15. *et* 29. cum *Barbosa*, *Riccio*, *Genuensi*, *etc.* ac pluribus decisionibus S. C. Certum esse tantum in Ecclesiis Parochialibus retineri posse, quia in hoc tantum Sede Apostolica dispensare potest, non autem Ordinarii: asservatur etiam in Cathedralibus, quia ipsæ dicuntur Parochiæ, verum ibi non est asservandum in altari majori, sed in alia capella, propter functiones Pontificales necessario peragendas ab Episcopo retrorsum ad altare majus. Permittitur etiam asservari Sacramentum in Ecclesiis Regularium, propter necessitatem præbendi ibidem Communionem infirmis, ut dicunt *Pelliz. Man. Reg. tr.* 3. *c.* 6. *n.* 1. *et* 6 *Petra loc. cit. n.* 18. cum *Glossa in cap. Permittimus de sentent. excomm.* verbo *Excommunicatis*. Idem permittitur in Ecclesiis Monialium viventium in Clausula, Decreto S. C. Concilii in Ulyssiponensi anni 1585. *apud Petr. n.* 19. Censuit etiam eadem S. C. in Mexicana 15. Maji 1700. concedendum Patribus Oratorii Indultum asservandi Eucharistiam intra claustra pro quatuor anni temporibus in quibus fiunt Exercitia ab Ordinandis. Non permittitur autem in Collegiis solius Ordinarii auctoritate constitutis, ut sunt Conservatoria, quæ non approbantur, sed tantum a Sede Apostolica tolerantur, et in quibus jura Parochialia præservantur Parocho, ut decrevit S. C. Concilii in Salernitana 19. Augusti 1702. et in Neapolitana 4. Julii 1707.

ubi specialiter declaratum fuit asservationem Eucharistiæ non licere Conservatoriis absque Apostolica auctoritate; *Petram n.* 21. Idem decrevit S. C. respectu ad grancias Regularium; ibi *num.* 23. Idem respectu ad Ecclesias Collegiatas, nisi asservatio Eucharistiæ ibi esset pro servitio suarum Parochiarum, *num.* 24. Idem quoad Ecclesias Confraternitatum, et Hospitalium, *n.* 30. Idem quoad Ecclesias Rurales, aut alias intra fines Parochiæ, *n.* 30. et 31. nisi esset aliqua Ecclesia filialis Parochiæ, et adesset ibi consuetudo asservandi Sacramentum, ac necessitas ad consulendum saluti Animarum, ut ait et probat *Petra n.* 28. Tandem declaravit Bened. XIV. in Bulla, *Quamvis justo etc.* data 30. Aprilis 1749. §. 24. (vide in *Bullar. Tom.* 3.) jus retinendi Eucharistiam privative pertinere ad Pontificem, *ut Canonica*, (ait) *docet disciplina, juxta quam Eucharistia in Ecclesiis, quæ Parochiales non sunt, retineri non potest absque Apostolico indulto, vel consuetudine immemorabili* (seu centenaria, non vero quadragenaria, ut probat *Petra num.* 35.), *quæ hujusmodi indulti præsumptionem inducit*. Advertit autem *Petra n.* 32. quod licet adsit immemorabilis consuetudo in aliqua Ecclesia asservandi Sacramentum, ipsa tamen non suffragatur, si constet ab initio fuisse asservatum ex sola licentia Ordinarii, possessio enim illa minime valet, cum proveniat ex titulo infecto; et ita decrevit S. C. Concilii in Neapolitana 28. Julii 1708. Insuper sciendum, quod a Sede Apostolica hujusmodi licentia numquam conceditur pro Oratoriis privatis, et pro Capellis ruralibus, nisi esset alicubi populi concursus, et distantia a Parochia; ita *Petra num.* 37. *et* 38. Qui demum advertit, jus retinendi claves tabernaculi

privative spectare ad Parochum; idque non permittendum Monialibus, neque laicis, etiam in feria quinta Cœnæ Domini, nisi adsit in aliquo loco immemorabilis consuetudo quam tolerandam esse censet *Pignatellus*, et testatur sic servari in Hispania, et in Regno Siciliæ, ac etiam Neapolitano; vide *Petram ib. num.* 39. *ad* 44.

Insuper notandum ex Decreto S. C. Rituum sub die 15. Sept. 1737. apud *Merati*, quod in Communione ministranda Monialibus non est danda Benedictio cum Pyxide a fenestella, sed tantum cum dextera manu, etiamsi ibi sit præsens Sacramentum. Item quod Sacerdos, descendendo ab altari cum Pyxide, non per laterales gradus, sed anteriores descendere debet. Præterea advertendum, quod regnans Pontifex Clemens XIII. præcepit omnibus Dominicis in Missa dicendam Præfationem de *Trinitate*, modo non adsit Præfatio propria illius diei.

Finis Tractatus tertii.

INDEX

CAPITUM, ET DUBIORUM

hujus sexti voluminis.

LIBER VI.

De Sacramentis.

TRACTATUS I.

De Sacramentis in genere.

CAPUT I.

De natura Sacramenti novæ Legis.

DUBIUM I.

Quid sit Sacramentum? pag. 5.

ti. Et an celebrandi ritum externum uti sacrum. 23. An minister debeat habere intentionem faciendi ritum sacrum, quem intendit Ecclesia. 24. Si minister habeat duas intentiones contrarias, quænam debeat prævalere. 25. Vide Resolutiones Busembai. 26. An sit validum Sacramentum collatum sub conditione. 27. An sit licitum conferre sub conditione Sacramenta characterem imprimentia. 28. An etiam alia Sacramenta. 29. An in extrema necessitate proxime minister possit, et teneatur ministrare Sacramentum, quando materia est dubia.

DUBIUM II.

Quid requiratur in Ministro, ut licite ministret? pag. 41.

30. Vide quæ se habent de hoc apud Busemb. 31. *Primo* de statu gratiæ requisito in ministris Sacramentorum ad ea ordinatis. 32. Qu. 1. Quid de aliis ministris ad ea non ordinatis. An Sacerdos baptizans non sollemniter graviter peccet; vide inf. 1. An contrahens Matrimonium in mortali duplex sacrilegium committat; vide inf. 2. 33. An excusentur ministrantes in mortali, si urgeat necessitas. Quid de ministrantibus in nosocomiis, de obstetricibus, et maxime de Parochis, etc. ministrantibus in necessitate. 34. Qu. 2. An conferens Sacramenta teneatur præmittere Confessionem, si sit in mortali. 35. Qu. 3. An peccet graviter Sacerdos, sive Diaconus ministrans Eucharistiam in mortali. Quot peccata committat Sacerdos celebrans in mortali; *ibid. v. Hinc.* An ministrans Eucharistiam pluribus successive, committat plura peccata? *ibid.* An peccet graviter tangens ex officio Eu-

(*Remissive ad num.* 63.). 54. Qu. 4. An Parochus possit assistere Matrimonio publici peccatoris. Et ad quid teneatur circa impedimenta. 55. Qu. 5. An unus sponsorum possit licite Matrimonium inire cum altero excommunicato, vel publico peccatore. 56. Et an liceat conjugia contrahere cum hæreticis. (*Vide etiam n.* 1044.) 57. Qu. 6. An in Sacramentis conferendis liceat uti opinione probabili. 58. Qu. 7. An, et quando ministri teneantur ministrare Sacramenta. 59. Qu. 8. An liceat simulare administrationem Sacramenti. 60. An liceat simulare susceptionem Sacramenti. Sed quid si quis simulet se confiteri. 61. Quid si quis simulet communicare. 62. Quid si quis simulet contrahere Matrimonium.

63. DISSERTATIO de Clerico habituato in vitio turpi, an possit absolvi volens ordinari in sacris; usque ad *n.* 77.

CAPUT III.

De Suscipiente Sacramentum.

DUBIUM I.

Quæ dispositio requiratur ad valorem Sacramenti in suscipiente? pag. 107.

78. Vide quæ habentur apud Busemb. 79. An solus homo viator sit capax Sacramentorum. An soli baptizati valide suscipiant alia Sacramenta. 80. Nulla requiritur intentio in pueris, et perpetuo amentibus quoad Baptismum, Confirmationem, et Ordinem. 81. Quæ intentio requiratur in adultis. An sufficiat intentio neutralis. An habitualis. Quid de dormientibus, ebriis,

Baptismo fluminis. 97. De Baptismo sanguinis. 98. An ut martyrium remittat culpam, requiratur in peccatore contritio. 99. Quando martyrium gratiam conferat. 100. An sint Martyres, qui moriuntur in obsequio peste infectorum. 101. An liceat se offerre ad martyrium? Vel se prodere Catholicum per abstinentiam a carnibus.

DUBIUM I.

Quid sit materia Baptismi? pag. 135.

102. Quæ sit materia *remota* Baptismi. Vide resolutiones apud Busemb. 103. I. Quæ sit materia certe valida. II. Quæ certe invalida. III. Quæ dubia. An in necessitate liceat uti opinione etiam tenuiter probabili. 104. Dub. 1. An sit materia apta aqua per artem chymicam educta. Dub. 2. An saliva, sudor, aut lacrimæ. Dub. 3. An aqua fluens ex vite, Dub. 4. An nix non soluta. 105. Quæ sit materia *proxima* Baptismi. Vide resolutiones apud Busemb. 106. Quær. I. An valeat Baptismus, si quis projiciat puerum in flumen. Quid si baptizes cum aqua defluente ex tecto. An liceat in necessitate projicere puerum in flumen, ut baptizetur. 107. Qu. II. An infans in necessitate possit baptizari in utero matris. Quid si baptizetur puer tantum in capite egresso ex utero. Qu. III. An valeat Baptismus, si aqua attingat tantum vestes, aut capillos. Qu. IV. An valeat Baptismus collatus in scapulis, vel pectore. Qu. V. An requiratur trina ablutio. Qu. VI. An sufficiat ad Baptismum una vel altera aquæ gutta.

DUBIUM II.

Quid sit forma Baptismi? pag. 154.

108. Vide apud Busemb. quæ sint formæ va-

DUBIUM III.

De Ministro Baptismi? pag. 166.

ARTICULUS I.

Quis sit Minister Baptismi.

ARTICULUS II.

An duo possint simul unum baptizare?
pag. 180.

DUBIUM IV.

Quid sit subjectum Baptismi? 182.

121. Quis sit capax Baptismi, an pueri, et amentes. 122. De pœnis rebaptizantium. An rebaptizantes sub conditione fiant irregulares. 123. De infante nondum orto. (*Remissive ad n.* 107.). 124. An baptizandi sint fœtus abortivi. An plures eodem tempore. 125. An conferendus sit Baptismus monstris. 126. An sint baptizandi filii infidelium, et quæ in hoc puncto sint certa? Certum est I. talem Baptismum semper esse validum. 127. II. Baptizandos esse filios, si parentes defecerint a fide. Quid si mansuri sint apud parentes hæreticos. 128. III. Si ipsi filii infidelium petant. Quid in dubio, an careant ratione. 129. IV. Si sint in periculo mortis. 130. V. Si sint positi extra curam parentum. VI. Si capti sint in bello. VII. Si parentes sint servi. 131. VIII. Si unus parentum consentiat. 132. Dub. 1. An baptizari possint filii infidelium usu rationis carentes, invitis parentibus. Et an ii, quos pater offert, ut liberentur a morbo. 133. Dub. 2. An liceat vendere infantes parentibus Paganis.

134. An et quando possit repeti Baptismus sub conditione? Not. I. Quid si adsit unus testis de Baptismo collato? Not. II. Quid de adultis natis ex Christianis? Not. III. Quid si pueri sint arrepti a barbaris? 135. De infantibus expositis. 136. De baptizatis ab obstetricibus, et

tum. 151. An contrahat cognationem suscipiens infantem in Baptismo collato sub conditione. 152. An qui ex errore suscipit unum pro alio. 153. Quis contrahat cognationem, si quis suscipiat nomine alterius. 154. An patrini ad contrahendam cognationem debeant esse designati. 155. An possint esse patrini ejusdem duo mares, vel duæ feminæ. Dub. 1. An patrinus masculi debeat esse masculus etc. Dub. 2. An peccent designantes duos mares, vel duas feminas. 156. Quid requiratur, ut quis licite sit patrinus. Repelluntur ab hoc officio. 1. Religiosi. 2. Conjuges, et parentes. 3. infames. 4. Apostatæ, et hæretici. An autem Catholici possint suscipere infantes hæreticorum, hæretico baptizante. 5. plures quam duo. 157. An duo conjuges possint esse patrini alienæ prolis. 158. Vide quæ habentur apud Busemb. 159. Quando graviter peccet Parochus circa hanc materiam. 160. Quæ debeat monere Parochus post datum Baptismum? Et signanter, ne matres decumbant cum infantibus.

CAPUT II.

De Confirmatione.

DUBIUM I.

Quid sit, et quæ ejus materia, et forma? pag. 229.

161. Qua ratione Confirmatio est Sacramentum. 162. Quæ sit *materia remota* hujus Sacramenti? Et an sit materia necessaria oleum olivarum, et balsamum. 163. An sit necessaria Benedictio Chrismatis? Et an hæc possit committi simplici Sacerdoti. An sit obligatio uti

DUBIUM II.

Quis sit Minister, et quod subjectum?
pag. 263.

DUBIUM III.

Quæ Confirmationis necessitas, et Cærimoniæ?
pag. 271.

piendi Confirmationem ante susceptionem primæ Tonsuræ. 184. Quæ cærimoniæ sint servandæ in Confirmatione. Et quid notandum. I. Quoad vestes Episcopi. II. Quoad locum Chrismationis. Et an confirmandi accedere debeant jejuni. 185. Requiritur etiam. 1. Patrinus. 2. Ut hic sit unus. 3. Ut sit confirmatus. 186. Dub. 1. An peccet graviter qui tenet non confirmatus. Dub. 2. An patrinus non confirmatus contrahat cognationem. 187. Requiritur etiam 4. ut patrinus sit diversus a patrino Baptismi. An Monachi possint esse patrini Confirmationis. 188. An sit obliganda fascia frons confirmati. Et an sit necessaria ultima Benedictio Episcopi.

TRACTATUS III.

De Eucharistia.

CAPUT I.

De Essentia Eucharistiæ.

DUBIUM I.

Quid sit Eucharistia? pag. 287.

189. In quo constituatur, sive constat essentia Eucharistiæ. 190. Vide Resolutiones apud Busemb. circa rationem specificam, et numericam hujus Sacramenti. 191. Qu. 1. An tota ratio specifica Eucharistiæ salvetur in alterutra specie. Qu. 2. Unde sumatur unitas numerica Eucharistiæ. 192. An Eucharistia sit necessaria ad salutem necessitate medii. 193. An Eucharistia sit necessaria adultis ad vitam spiritualem conservandam.

cera, etc. II. Agresta. III. Acetum. IV. Uvæ. V. Mustum decoctum. 207. Quale est materia valida, sed illicita? I. Mustum. II. Vinum permixtum. III. An acescens. IV. An congelatum. 208. An sub præcepto gravi aqua miscenda est vino. Et qualis aqua, et in quanam quantitate. Et an mixtio facienda in calice. 209. An aqua mixta vino immediate convertatur in Sanguinem. 210. Quænam quantitas aquæ immiscenda in calice.

DUBIUM V.

Quæ conditiones ad materiam Consecrationis requirantur? pag. 320.

211. Ad validam consecrationem requiritur I. ut materia sit moraliter, et sensibiliter præsens. 212. Hinc valide consecrantur hostiæ in ciborio clausæ, vel in tenebris, etc. 213. Invalide tamen consecratur. I. materia post tergum, aut parietem. II. Materia remota. III. Materia valde modica. 214. Requiritur II. ut materia sit certa, et determinata. 215. An consecretur hostia inscio Sacerdote. Et an guttæ vini separatæ. 216. Valida est consecratio. I. Si Sacerdos determinet quoquo modo. II. Si putet hostias esse minores numero. III. Si postquam intenderit eas consecrare, de eis obliviscitur. 217. Quid si ciborium ex oblivione relinquatur extra corporale. IV. Si hostiæ deferantur post oblationem. 218. Quæ requirantur ad licitam consecrationem. 219. Quibus casibus peccet celebrans in consecrando.

DUBIUM VI.

Quæ sit Forma consecrationis Eucharistiæ? pag. 328.

220. Quæ verba sint de essentia in consecra-

ARTICULUS II.

Quid requiratur in Ministro ad licitam administrationem Eucharistiæ? pag. 355.

DUBIUM II.

De subjecto, seu suscipiente Eucharistiam.

ARTICULUS I.

Quæ requiratur in eo dispositio Animæ? pag. 374.

ARTICULUS II.

Quæ requiratur dispositio corporis? pag. 399.

pereat, aut male tractetur. An ad vitandum scandalum. 288. An ad perficiendum Sacrificium vel communionem. 289. An ad vitandam mortem.

ARTICULUS III.

Quæ, et quanta sit obligatio sumendi Eucharistiam? pag. 441.

290. An Communio in adultis sit necessaria necessitate medii. (Vide dicta n. 192.). 291. An et quando quisque in periculo vitæ teneatur sumere Communionem. 292. Quid agendum in periculo vomitus, vel in casu delirii. 293. An pueris ministrandum Viaticum. Vide alia notanda apud Busemb. 294. De obligatione communicandi. 295. Quando obliget præceptum divinum, et quando ecclesiasticum. 296. Dub. I. Quomodo computandus annus obligationis. 297. Dub. II. An qui non communicavit in Paschate teneatur communicare quamprimum. Quid si quis ad implendum præceptum Paschale, prævidens impedimentum, Communionem anticipavit. 298. Dub. III. An qui non possit communicare in Paschate, teneatur prævenire. 299. Dub. IV. An teneantur fideles tollere impedimentum, ut Communioni Paschali satisfaciant. 300. De obligatione communicandi in Parochia. An eximantur Sacerdotes Peregrini, famuli Religiosorum. An alii ex consensu Pastoris. 301 De obligatione puerorum communicandi in Paschate. Qu. I. An pueri teneantur, aut possint communicare statim post usum rationis. Dub. 1. Qua ætate censeantur obligari ad Communionem. Dub. 2. An infantibus sit danda Communio in articulo mortis. 302. Qu. II. An possit ministrari Communio amentibus.

CAPUT III.

De Eucharistia, ut est Sacrificium.

DUBIUM I.

Quid sit Missa, et quæ obligatio Sacerdotum circa illam? pag. 462.

317. Qu. I. An liceat Sacerdoti diviti accipere stipendium pro Missis. Et an peccet graviter, qui principaliter celebrat pro stipendio. Qu. II. Quomodo peccet Sacerdos differendo celebrationem. Et quæ dilatio censeatur modica. Quid si Missæ traduntur Communitati. Qu. III. An peccet graviter Sacerdos omittens sacrum promissum pro parvo stipendio. Qu. IV. Quid si Missa sit gratuito promissa. 318. An liceat accipere stipendium pro applicatione fructus specialissimi. Et an accipere plura stipendia pro una Missa. 319. A quo, et quomodo taxandum sit stipendium. 320. Dub. 1. An Regulares teneantur servare taxam Episcopi. Dub. 2. An Episcopus possit prohibere, ne accipiatur stipendium majus taxa. Dub. 3. An ne accipiatur stipendium minus. An autem qui acceperit, possit minuere numerum Missarum. Dub. 4. An liceat pacisci de stipendio. Dub. 5. Quomodo taxandum stipendium Missarum, quas reliquit testator. 321. Non licet celebrare per alium, retenta parte stipendii. Exceptio. I. Si stipendium detur intuitu personæ. Exceptio. II. Si alter Sacerdos sponte condonet partem. Excipiatur III. Beneficiarius, Capellanus, et Sacerdos obligatus ex legato sibi relicto sua vita durante. 322. Dub. 1. An qui retinet partem stipendii teneatur ad restitutionem. Et cui restituendum. Dub. 2. Quid de procuratore vel Executore testamenti. Dub. 3. An colligens eleemosynas possit partem retinere pro suo labore. Dub. 4. An possint commutari Missæ majoris stipendii cum Missis minoris. Dub. 5. An Administratores Ecclesiarum possint aliquid retinere pro expensis. 323. De obligatione Beneficiatorum, et Parochorum applicandi Missas. 324. Qu. I. Cui debeant appli-

DUBIUM II.

Cujus sit applicare fructum Sacrificii?
pag. 526.

DUBIUM III.

Quomodo et quoties liceat celebrare?
pag. 535.

DUBIUM IV.

DUBIUM V.

Quæ sint requisita ad Missam? pag. 590.

Finis indicis tomi sexti.

